

Lyra in Euangelia

Lucas et Johes glosat' 229

LUCAS

¶ uel anthiocensis.
Lucas syrus natione et anthiochenus arte medicus
¶ petri et pauli sed maxime pauli.
discipulus apostolorum postea paulum secu
¶ commendat auctori. ¶ mortem uel fidei quia idem felicitatem.
tus usque ad confessionem eius seruiens domino
¶ mortali quod et continentia patet.
sine crimine. nam neque uxorem umquam
¶ existens.
habens neque filios. lxxiiii. annorum obiit in bithinia ple
¶ a pseudo. et a ueris.
nus spiritu sancto. qui cum iam essent scripta euangelia per
¶ hebraice. ¶ latine.
matheum quidem in iudea. per marcum autem in ytalia
¶ inspirante. ¶ grecie. ¶ grece.
sancto instigante spiritu in achaie partibus hoc scripsit euangelium.
¶ in prologo suo. ¶ ad differentiam presentis que eis
significans etiam ipse in principio ante hoc alia esse descri
tenuit. ¶ scilicet propter hoc quod melius ordinauit. ¶ historie.
pta. cui extra ea que ordo euangelice dispositionis exposcit
¶ necessaria causa huius. ¶ et maxime.
ea maxime necessitas laboris fuit ut primum grecis fi
¶ ab omnibus prophetis predicti. ¶ quantum ad prophetas.
delibus omni prophetatione uenturi in carnem dei christi
¶ ut.
manifestata esset humanitas ne iudaicis fabulis attenti in
solo legis desiderio tenerentur. uel ne hereticis fabulis et stul
tis sollicitationibus seducti exciderent a ueritate elaborauit.
¶ uel deducit. ¶ alia causa. scilicet tertia. ¶ in exposito. ¶ sui. ¶ baptiste scilicet.
Dehinc ut in principio euangelii iohannis natiuitate
¶ premissa. ¶ ad honorem eius.
presumpta cui euangelium scriberet. et in quo electus scri
¶ scilicet in prologo suo uel in ipso opere. ¶ plene scripta. ¶ euange
beret indicaret contestans in se completa esse que ab ali
listis.
is essent inchoata. cui ideo post baptismum filii dei a perfectione
¶ quia matheus ita scripserat. ¶ scilicet et ¶ principio christo
generationis in christo implete et repetende a principio hu
...
mane potestas permissa est ut requirentibus demonstr
¶ a spiritu sancto.

ret in quo apprehendens erat per nathan filium david introitu recurrentis in deum generationis admisso indisparabilis dei ut predicans in hominibus christum suum opus perfecti hominis redire in se per filium faceret qui per david patrem venientibus iter prebebat in christo. Cui luce non inmerito etiam scribendorum actuum apostolorum potestas in ministerio datur ut deo in deum pleno et filio proditionis extincto oratione ab ipsis apostolis facta sorte dominice electionis numerus compleretur. Sicque paulus consummationem apostolicis actibus daret quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac querentibus deum et si per singula expediri a nobis utile fuerat sciens tamen quod operantem agricolam oportet primum de fructibus suis edere vitavimus publicam curiositatem ne non tam volentibus deum demonstrare videremur quam fastidientibus prodidisse. Lectorem obsecro studiose paginas recensentem huius libri ea que incaute contra eas stili pervertentis designata vestigio sunt non meo coniungat errori sed peto mee ignoscere ignorantie et que obstinatio legentis ampliata viterius exercitat ad publici decoles mentis favoribus meique memor benigne.

Vitulus sacerdotalis hostia

per uitulum q° euuglm
hoc figuratur in quo a sa
cerdotibz in chatur. 7 in ui
tulo 9summatur. i. in xpo
qui p mundi uita imolat

Multi non tam nuositate
te qm besum diuisitate
qui non sps sci munere
donati set uacuo labore
cognati mag ordinaret
narratione qm historie
texuerunt uitatem,

Non conat q diuino spu
tes 7 dca ministrate cepta
complet

Non solum marcus et
lucas auditu didicerunt
que scriberent. sz etiam
iohes 7 math multa de
infantia. pueritia gene
alogia saluatoris aliis
narrantibz didicerunt

Gemina uirtus e in homi
ne. pfectio. intentio. et
actio. utramqz notat in
apostolis fuisse 7 visione
.i. intentione 7 ministiu
.i. actionem. ut per id qd
uiderunt diuine cogni
tionis intelligitur inten
tio p id qd ministri fue
runt eorz actio declaret

Qd redundat nulli defi
cit. 7 de completo nemo
dubitat cum fidem af
fectus astruit. 7
exitus probat.

No
o.

Quoniam quidem

ut basilides et a
pelles 7 qui sub
nomine thome
uel mathie uel
aliorz apostolorz
falsa scripserunt

multi cona
ti sunt or
dinare nar
rationem
non in nob
que in no
set in nobis fecit deus
bis comple
te sunt re
euuglii
rum sicut
tradiderunt
nobis qui
ab initio
non solum corpali
set poti mentis uirtu
ipsi uiderunt
te. uiuus ubi qd
et ministri
caro fcm e.
fuerunt ser
7 qm
monis ui
hoc est.
sum est et

Lucas de omnibz que fecit ihc 7 docu
it usqz in diem qua assumptus e
sermonem facturus primo eorz
qui de eo scripserunt redar
guit audaciam. Scribit aut histo
rico stilo. magis ei in describendis
rebz qm in exprimendis preptis
studium fuit. 7 historico more
de narratione sumit exordium 7 eam
historiam plena digestione psequit

Conatur qui incipit nec pficit q
suis uiribz non gre dei que irrigat
confidit qui quod ab aliis dcm
uidet abolere intendit.

Nota ea causa maxime lucam
scripsisse euuglium ne pseudo e
uangelistis eet facultas pdicandi
falsa qui sub nomine xpi apostolorz
conati sunt sectas pfidie inducere.

Ambr. hoc ubum non placitum
set substantiuum mitiori mente
uidetur. unde moyses dicit. quia
populus uidebat uocem que non
solet uideri. set audiri audiunt
petrus uerbum quando dcm est
ei. ueni post me fa. te. fi. pis. ho.
ministrat quando tollit cruce
et sequitur xpm.

Redundant p uniusu mundu
mentes fidelium rigant 7 9firmat

Non omnia que assecutus e de
set
omnibz que ad fidem legentium
confirmandam credit idonea
ex consulto ei multa preterit
que alii dicunt ut diuisa in euu
gelio gra refulgeat et ipis qui

uidam singuli libri ministrior gestorum qui miraculis eminerent.

Theophilus amans deum uel amatus a deo qui deum amat. uel a deo uult amari ad se putet euangelium scribi. et ut bonum depositum sibi commendati non nouata theophilo promittit. set eadem de quibus est eruditus ut quisquid a domino gestum dictum ue sit agnoscat. quia perfectus non solum in ihesum credere. set et fidem perfecte diuinitatis et temporalis dispensationis illius debet ordine nosse.

Non solum a parentibus set etiam a progenitoribus nobilitas baptiste monstratur. non seculari potestate sublimis set religione. tales enim parentes hunc precursorem debuit ut uite nature infusam fidem ad ueritatis predicaret.

mi assecuto a principio omnia diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile ut cognoscas eorum uerborum de quibus es eruditus ueritatem.

humana uoluntate set spiritu uisitus instigante sancto cuius gratia gerentur ut id quod bonum est nobis et bonum uideatur.

Prolixiorem notat hunc euangelii librum quam aliorum euangelistarum. unde et a paulo laudatur quia omnia assecutus est non quod omnia scripserit quia nec mundus caperet.

Docet diuina scriptura in his quos commendare uolunt non solum mores. set et parentes oportere laudari ut qui hereditario uite puritatem habere uideantur illi quos laudamus. nobilitatur itaque iohannes baptista parentibus miraculis moribus munere passione sic samuel sic ysaac a parentibus nobilitatem pietatis accipit quam postis relinquit.

Fuit in diebus (iam alienigena regnat) herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de uice abia et uxor illi de filiabus aaron et nomen eius elizabeth. (quia omnis filius) Erant autem iusti ambo

Plena laudatio que generis et maiorum moris iniquitate officium in sacerdotio factum et mandatis. uictum in iustificationibus comprehendit.

Impleuit ordine dixit regem et regionem in qua fuit sacerdotem et gentem et indicat et uxorem.

Non enim omnis qui iustus est ante homines iustus est ante deum. aliter enim uident homines. aliter deus. homines in

Zacharias memor domini tui apparet angelus a dextris altaris quia ei qui memor domini est demonstrat missum.

Abia pater dominus et aptum fuit ut in tempore officii patris domini conceptus esset iste qui patrem dominum iudicaret.

Elizabeth dei mei saturitas et significat maria que plena deo fuit.

Prius mandatum
secunda est iustificatio.
cum in celestibus man
datis obedimus in
mandatis dei ince
dimus. cum recte et
congrue multam
tenere iustificationes
domini uidemur.
sine querela. ecce
temperata iusticia.
plerumque districtior iu
sticia hominum querelam
prouocat. unde apostolus
providentes bona
non tantum coram deo
set et coram omnibus
hominibus et cetera.
ne sis multum iustus
uel incedentes in o.
m. sine querela. i. sine
consciencia uane laudis.

Factum est autem. et cetera.
cum excepto moysi
uno sacerdote unius
succedere iuberetur
tempore david statutum
est ut uicissim inmi
strantes per octo nos
dies a sabbato usque
ad sabbatum tempe
uicis sue singuli ca
stimonie studerent
nec intra domum
tangerent.

Zacharias designat
summus sacerdos
qui uno tantum anni tem
pore solus intrat tem

maledicta fuit in lege.

ante deum ince
dentes in omnibus
mandatis et ius
tificationibus domini
non quod non peccaverint
sine querela. Et
set gratia quia per gratiam de iab
non erat illis fili
luti peccare desierunt.
eo quod esset sterilis
Elizabeth, et am
bo processissent
in diebus suis.
Factum est autem
cum sacerdotio
fungeretur Za
charias in ordi
ne vicis sue ante
deum secundum con
suetudinem sacer
dotii sorte exiit
ut incensum po
neret ingressus
in templum domini.

fatie. deus in corde. idem fieri potest ut a
liquis affectata bonitate populari
iustus uideatur in. iustus non sit an
deum si iusticia non ex mentis sim
plicitate formet sed adulatione simu
letur

Que cause memorantur ni habendi.
ut maior appareat uirtus.

Cum david cultum domus domini
ampliaret ministeria sacerdotum. in
xxiiii. sortibus diuisit in quibus fami
liam abia de qua zacharias sors viii.
contigit ut preco noui testamenti
in octaue sortis uice nascatur. quia
per viii. nouum sicut per vii. uetus
testamentum sepe declaratur.

Diuinitus procuratum est. ut de pro
uectis diuque steriliu coniugum proba
tis iohannes nasceretur ut inopi
nato ortu prolis et ipsos domini
donum gratia afficeret. et ceteros
stupor miraculi prepararet auditui
futuri prophete unde subditur. po
suerunt omnes qui audierant in cor
de suo dicentes. quis putas puer iste.

Non noua sorte tunc electus quando
incensum erat adolendum. set
prisca sorte prelectus cum primo
ex ordine sui pontificatus in ui
cem abia succederet. hec sollemp
nitas septimo mense celebratur
et dies expiationis siue propicia
tionis uocabatur quando solus

Ingreditur
zacharias
templum
i. christus in ma

pontifex introibat
ad sancta sanctorum tabernacu
lum cum sangui
ne in quo signatur
iste sacerdos. qui

impleta dispensatione carnis celi secreta subiit ut ipsum facet nobis patrem, et interpellaret pro peccatis eorum qui adhuc pro foribus expectant orantes et diligunt aduentum eius. pulcre igitur ea die descentionis eius .i. xpi per angelum nuntiatur. quia eius per legem ascensio figurabatur quia qui descendit ipse est. et qui ascendit qui quondam modo predicitur dum inde promittitur precursor.

tiam. orat populus libertatem de captiuitate. apparuit non dixit uenit quia ante ibi erat zacharias turbatur .i. uidet adueniente xpo.

Et zacharias turbatur. solemus turbari et a nostro affectu alienari quando perstringimur superioris potestatis occursu. sed sicut humani defectus est terreri. ita angelice benignitatis est pauentes de suo aspectu blandiendo consolari. contra demones. si quos sua presentia territos senserint ampliori terrore concutiunt.

et omnis multitudo populi erat orans foras hora incensi. apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. et zacharias turbatus est uidens. et timor irruit super illum. Ait autem ad illum angelus. ne timeas zacharia quoniam exaudita est oratio tua. [vel desperatio] et uxor tua elizabeth tibi filium et uocabis nomen eius iohannem

plum cum sanguine quem offert pro populo qui tunc forte querebatur cum uerus sacerdos adhuc ignorabatur qui in eternum permanet et tunc uiues erant nunc perpetuitas solus imitat quia illum significat cuius sacrificium non esset comune cum aliis.

B. De deo uel de angelis dicitur apparere qui non possunt per uideri set repentino aspectu uidentur. et in potestate nostra est illos uidere. set in potestate eorum est apparere. et uideri quando uolunt. et non uideri quando uolunt. et bene in templo et iuxta altare. et a dextris apparet quia et ueri sacerdotis aduentum et misterium sacrificii uniuersalis et celestis doni gaudium. quod per dexteram significatur predicat

Exaudita. magis quam petisti rogasti pro liberatione plebis et donatus est tibi puer [illegible]

Ecce ordo salutis exprimitur cum illius natiuitas predicitur qui preconamente redemptori sit iter facturus predicando penitentiam et fidem xpi.

Singularis nimis uirtutis est quotiens hominibus a deo uel imponuntur nomina uel mutantur ut abram qui pater multarum gentium erat futurus. abraham uocatus. iacob quia deum uidit

Ecclesia pro populi redemptione non pro sobole quam desperabat se posse habere.

Multa diuina beneficia hic congesta sunt. primum predicationis fructus. deinde sterilis

partus cum leticia plurimorum et magnitudo virtutis altissimi que promittitur propheta. quin et ne qua esset dubitatio futuri nomine designatur. tantis gaudiis supra votum confluentibus non immerito diffidentia plectitur plena silentii.

Et multi in nativitate eius gaudebunt. quia per eius predicationem gaudebunt in eternum.

Erit enim magnus. Magnus coram domino virtutis est predicare in deserto gaudia celestia. terrenas delitias spernere ob ludum lasciuientis puelle capite truncari. cuius ordinem magnitudinis subiungit. Vinum et siceram non bibet. Sicera interpretatur ebrietas quo nomine signatur omne poculum de quacumque materia factum quod inebriare possit. decet quem vias celesti gratie mancipatum a seculi illecebris abstinere.

Merito gaudet pater quod in senectute natum habet et quod talis gratie accipit filium. gaudent alii quibus regni celestis evangelizat ingressum. nato precursore multi gaudent. nato domino magnum gaudium nuntiatur. quod erit omni populo. quia hic salutem multis predicat. ille vero omnibus dat.

Et erit gaudium tibi et exultatio et multi in nativitate eius gaudebunt. Erit enim

non virtute corporis sed animi

magnus coram

magnitudine

domino et vinum et siceram non bibet et spiritu sancto replebitur adhuc

manens in utero.

ex utero matris sue et multos filiorum israel convertet ad dominum deum ipsorum et ipse precedet

israel est appellatus. iohannes gratia interpretatur in quo est gratia. primo gratia sterilibus parentibus donatur. deinde ipsi iohanni qui magnus coram domino futurus et spiritu sancto ex utero matris replendus. postremo filiis israel quos ad dominum erat conversurus.

Gaudium et exultatio. Monentur parentes non minus gratias agere pro ortu sanctorum filiorum quam pro meritis. non enim parvum munus dei dare liberos propagatores generis successionis heredes. iacob in generatione xii filiorum gaudent. abrahe filius datur et zacharias exauditur. divinum ergo munus est fecunditas parentis. agant igitur patres gratias quia genuerunt. filii quia generati. matres quia honorant premium coniugii. stipendia sue militie filii sunt.

Sicut helyas precursor iudicis fuit. sic iohannes precursor redemptoris. ambo in deserto. ambo victu parci vestitu inculti ambo regum insaniam tolerant. ille iordanem celum petiturus divisit. hic ad lavacrum salutare quo celum petitur convertit. hic cum domino conversatur in terris. ille cum eo manifestatur in gloria.

Cum intrante beata maria in domo genetricis exultavit et precursionis sue offitium quo ad potuit implevit nec dum erat illi spiritus vite et iam erat spiritus gratie

Bene iungitur spiritus et virtute. non enim sine virtute spiritus nec sine spiritu virtus est. helyas virtutem habuit abstinentie et patientie et convertendi animas populorum.

Prius natus prius predicat prius mortuus precurrit mortis

vox virtutis vox celestis / vox officii / vox zeli / Io. sicut Helias /

a perfidia ad fidem. spiritu quo prophandi habuit.

Corda patrum in filios convertit dum spiritualem sanctorum antiquorum intelligentiam vel scientiam populis predicando infundit. prudentia vero iustorum est non de legis operibus iustitiam presumere sed ex fide salutem querere. ut quamvis in lege positi legis iussa perficiant. gratia tamen dei se salvandos per christum intelligant. Iustus enim ex fide vivit. quia sententia quia dicitur incredulos per iohannem imbuendi et quia per heliam sunt imbuendi. fere eadem verba que angelus de iohanne malachias predixit de helya.

Si homo esset qui promittebat impune liceret querere signum. sed cum angelus sit qui promittit non decet dubitare.

Item. B. per zachariam sacerdotem sacerdotium iudeorum per elizabeth lex signatur. que sacerdotum doctrinis exercita quasi viro adiutorio spirituales filios deo generare gignere debebat. sed quasi sterilis erat quia neminem ad perfectum ducebat nec ianuam celi aperiebat. ambo erant iusti quia lex bona et mandatum iustum. et sanctum et sacerdotium legale secundum dispensationem illius temporis bonum sanctum et iustum. ambo processerant in diebus suis. quia legalis devotio tempore moysi. quasi in adolescentia fuit et effloruit. Sed adveniente christo iam incurvatur ad senium. cum et sacerdotii ordo per ambitiones et contentiones pontificum confunditur. et ipsa lex per traditiones phariseorum discissa minus habilis est ad generandum. Ingreditur za

ante illum in spiritu et virtute helie. ut convertat corda patrum in filios et incredulos ad prudentiam iustorum. parare domino plebem perfectam. et dixit zacharias ad angelum. unde hoc sciam. ego enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei. ego sum gabriel qui asto ante

xpo iudicem ad inferos.

Cum iohannes christo testimonium perhibens in fide christi baptizans ducat filios israel ad dominum convertisse patet christum esse dominum deum israel.

Propter altitudinem promissionis dubitat signum inquirens quo credere valeat. cum sola angeli visio et allocutio pro signo sufficere debuerat unde merito diffidentie penam luit tacendo. cum eadem taciturnitas et signum fidei quam quesivit. et infidelitatis esset pena quam meruit.

Cum ad nos veniunt angeli sic exterius implent ministerium ut tamen ante deum interius per contemplationem assistant. quia et si angelus spiritus circumscriptus est. summus tamen spiritus qui deus est incircumscriptus est. intra quem currit angelus quocumque mittatur.

B. Dat signum quod rogatur ut qui discredendo locutus est iam

tacendo credere discat.

dominum et missus sum loqui ad te et hec tibi evangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo hec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis que implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam et mirabantur quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis et permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officii eius, abiit in domum suam.

Sine voce corporales actus indicare moliens nec exprimens voluntatem cui similis populus iudeorum actuum suorum impotens reddere rationem.

Quia vicis sue tempore pontifices templi tantum officiis mancipati non solum ab amplexu uxoris sed etiam a domorum ingressu abstinebant. Nostris autem sacerdotibus quibus non carnalis sed spiritualis perfectio queritur qui cotidie presto

charias templum. quia sacerdotium est iterare in sanctuarium et intelligere novissima misteriorum celestium. Foris orat multitudo. quia dum mistica penetrare nequit necesse est ut humiliter intendat doctorum monitis. Dum altari thimiamata imponit nasciturum Iohannem agnoscit. quia dum doctores altiori flamma divine lectionis ardent gratiam dei per Christum venturam de intimiori litterarum medulla quasi de vulva Elisabeth procreatam reperiunt. Et hoc per angelum quia lex per angelos ordinata in manu mediatoris est. Non credens mutus fit. quia mutus est qui spiritualem sensum in littera non intelligit. Et talis magister qui verbi et rationis expers populum non docet sed quasi tacitus nutibus innuit. quia nec rationem attendit sacrificiorum nec curat scire dicta prophetarum. Muto permanente Zacharias conspicitur concepit Elisabeth Iohannem. quia licet pontifices et pharisei nec ipsi intrent nec auditores introire legis veritate permittant. Interiora tamen legis sacramentis Christi habundant. Conceptum Elisabeth v. mensibus occultat. sive quia Moyses legifer v. libris misteria Christi per parabolas designat. Seu quia ipsa lex Christi dispensationem in v. mundi etatibus per sanctorum facta vel dicta figurat. Et ideo quia Christi incarnatio vel vi. seculi etate futura vel ad legis implectionem erat profutura recte vi. mense concepti Iohannis Christi incarnatio designatur vel nuntiatur ut sequens lectio monstrat.

Occultat quia partus sui erubescit e tatem nec in senectute libidini uacas se uideatur. que etiam in iuuentute non debet exerceri nisi causa sobolis. et tamen letatur carere obprobrio sterilitatis. obprobrium est mulieribus non habere filios non habere primitias nuptiarum propter quod ipse nuptie celebrantur et coitus carnalis in tempore congruo generationis excusatur. hinc datur intelligi quia iam non conueniebant inter se contubitu coniugali, neque ut que etatem senilem non erubesceret coitum erubesceret partum.

Gesta sunt hec inquit iohannes crisostomus mense septembri. viii. kalendis octobris luna. xi. quando celebratur ieiunium scenophegie in equinoctio quando incipit nox crescere quia ille concipiebatur qui dixit me oportet minui illum autem crescere. minorata autem fuat lux a tenebris cum secundum legem deo sacrificia offerrent que iam cessare deberent cum baptista concipitur. et ideo pater eius mutus fit. quia oportebat sacerdotalia sacrificia cessare ueniente sacerdote qui pro peccatis omnium se affert in die ieiuniorum. conceptio iohannis predicitur quia per ipsum afflictio penitentie erat predicanda.

Quia nazarenus. i. sanctus qui ad debellandum diabolum ueniebat nuntiabatur inuenitur.

B. Desponsata uoluit nasci. prima causa fuit ut per ioseph texeretur ordo generationis. et ne quasi adultera lapidaretur. et quo et impudicitie uirginibus obtentu tollitur. tercia ne dicant matrem domini fuisse infamatam. et ut uirgo solatium

officium zacharie.

Post hos autem dies concepit elizabeth uxor eius et occultabat se mensibus. v. dicens. quia sic fecit mihi dominus in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines. In mense vi. die marcii dominus conceptus est et passus. autem. vi. missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth ad uirginem

debent esse altari perpetua castitas indicitur.

Erubescit bonus parentis qui diu nescit ministerium religionis. sed que occultat. quia concipit filium. ueniente beata maria exultat quia genuit prophetam que ante erubescebat benedicitur. et que dubitauerat firmatur. et clamat. ecce ut fertur est uox sancte.

Occultabat se propter pudicitiam ut probaret si iam esset quod conciperet mensibus. v. hoc est. v. milibus seculi. siue. v. libris moysi auferre cupiens sterilitatis obprobrium ante deum. et conceptionis in senectute inter homines quod non fuit apud deum obprobrium.

Sicut vi. mense missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee. ita sexto [illegible] militia seculi missus [illegible] est christus.

Angeli [illegible] ex nomine signantur aliquando ex ipso nomine qui ministrari ueniant ostenditur gabriel fortitudo dei que illum nuntiat qui ad debellandum diabolum ueniebat.

Mulier a diabolo seducta mortem intulit. contra mulier ab angelo edocta salutem edidit.

Maluit dominus aliquos de suo ortu quam de matris pudore dubitare. sciebat enim lubricam famam pudoris nec voluit ortus sui fidem matris iniuriis astruere.

Non solum a ioseph sed ad mariam referendum est.

Mistice maria desponsata et virgo typus est ecclesie que est immaculata et nupta conspicit nos de spiritu sancto parit nos sine gemitu virgo. et ideo fortasse maria alii nupta ab alio repleta. quia singule ecclesie spiritu quidem replentur tamen ad speciem temporalis sacerdotis.

More humane fragilitatis de angelica visione de insolita salutatione.

nem despon tam viro cui nomen erat

Ioseph salvator quia salvavit egiptum a fame. iste mariam ab infantia.

ioseph de domo david et nomen virginis maria. Et ingressus angelus ad eam dixit ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset turbata est in sermone eius. et cogitabat qualis esset ista salutatio et ait angelus.

Turbatam insolitam salutationem quam familiariter notam vocat ex nomine ne timeat iubet. et quam ergo gratia plenam vocavit plenius explicat.

viri et testem integritatis haberet. et ut diabolus misterium ignoraret. fides et matris maior ubi sic ascribitur. et mendacium causa removetur. unde videtur et culpam obumbrare voluisse mendacio innupta virgo.

Maria vel maris stella vel domina que lucem fluctuantibus in seculo genuit et deum totius mundi.

Vere gratia plena quia prima inter feminas virginitatis gloriosum munus deo optulit. que et ideo angelico visu et alloquio meruit perfrui. que gratie totius auctorem mundo edidit dominus tecum. quem novo castitatis amore ad celestia sustulit. et post mediante humana natura omni plenitudine divinitatis consecravit. benedicta tu in mulieribus. que sine exemplo muliebris conditionis et virgo et mater est et deum genuit.

Turbata est quia nesciebat si preteritum esset an futurum quod angelus dixit

Trepidare virginum est et ad omnes viri ingressus pavere. omnesque viri affatus vereri. hinc discant mulieres propositum pudoris imitari. Solam solam sine comite angelus repperit ne quo degenere homines depravaretur affatu.

Qualis esset ex verecundia pavet. ex prudentia novam benedictionis formulam miratur elisabeth de culpa erubuit. maria de verecundia. In muliere et modus pu

doris adhibetur in virgine gratia
pudoris augetur.

Johannes
magnus ut homo coram domino
hic magnus ut deus et dei filius Io
hannes magnus inito abstinenti
e quia vinum et siceram non bibit
hic magnus potentia nature qua
tum peccoribus comedit et a peccatis
mundat.

Sedem .i. israheliticam plebem tu[m]
david et filii eius temporaliter regni
gubernacula prebuerunt. hoc reg
num spirituale datum est christo quando dis
positum est a deo ut de semine david in
carnaretur qui illam gentem in
perpetuum vocaret regnum. et non solum
in illa gente iudeorum set regnabit
in domo .ia. in eternum. hoc est in tota
ecclesia que per fidem et confessionem
christi ad patriarcharum pertinet sortem
sive in illis qui de patriarcharum stirpe
sive in illis qui de oleastro excisi in
olivam bonam sunt inserti.

Zacharias qui negat se scire ne
gat se credere et alium auctorem
sue fidei querit ideo accipit signum
tacendi quia signa non fidelibus
set infidelibus dantur.

Legerat nec dubitabat virginem
pariturum. sciebat et quod impleri
oportebat quod ab angelo audierat
que ordine nuntiatur. Set quia
quomodo fieret nec quomodo tan
to prophete fuerat revelatum non
angelo audierat. quo ordine im
pleri debeat requirit. quia hoc mi
sterium a seculis absconditum a prophe
tis non predictum angelo est reservatum.

Ne timeas Ma
ria invenisti
enim gratiam apud
¶ hic verum hominem
deum. Ecce con
continuem de sua matre car
cipies in utero
nem angelus asserit.
et paries filium.
et vocabis nomen
eius ihesum. hic
erit magnus et
¶ hic verum deum de deo patre.
filius altissimi
vocabitur. et dabit illi dominus
deus sedem david patris eius et
regnabit in do
mo iacob in eter
¶ ysaac et patris eius non
num et regni
erit finis. ¶ In secu
eius non erit
la seculorum lauda
finis. Dixit
bunt te.
autem maria ad
¶ ut concipiam
angelum. quomo
et pariam que in virginitate
do fiet istud quoniam
te manere disposui. ¶ ette
virum non cog

Sic salvator sive salu
taris. ipse enim salutem
faciet non populum
israel. set suum populum
sive ex preputio sive ex
circumcisione et unum
ovile sub uno pasto
re congregatum.

Hic erit mag. non
quod ante partum
virginis magnus
non fuit. set quia
potentiam quam dei
filius naturaliter
habet homo ex tem
pore erat accepturus
ut una sit persona ho
mo et deus.

In presenti vita corda
inhabitans regna
bit in futuro de exilio
ad gloriam vocans.

Liquet quod faciendum
credit quomodo fiet querit

Cum sacra sit de
promissione dei. et
maria dixit. quomodo fi.
is. q. vi. non. cog. tur
non sunt inutte et
zacharias. set sacra et
maria non dubitante
faciendum quod promittat
sed modum requirit.

Spiritus nomen est omnis gratie que a deo inspiratur. virtus al. ob. idest abscondet te in egiptum fugiendo.

Superveniens spiritus in virginem et mentem illius a sorde vitiorum castificavit ut celesti esset digna partu. et virtus eius tedem pro ris corpus sua operacione non virili semine creavit de carne virginis unde sanctus et spiritus nominatur virtus.

Ideo nascitur sanctus qui condicionem nature corruptibilis vinceret. et ex conmixtione copule carnalis conceptus non est. nos condicione nature corruptibilis constituti per gratiam possumus significari. et congruit ut que contra morem virgo concepit supra morem humane consuetudinis dei filium generaret.

Cognata tua quia de tribu levi. i. de tribu dei.

Vel non quia incredulam exemplis hortatur ad fidem. set credenti que audierat ampliora replicat miracula. ut quando virgo erat paritura per sororem quoque de anu sterili nasciturum agnosceret.

tangit quod ipsa voverat
nocto. et ideo eius
castitatem.
Angelus dixit.
Spiritus sanctus
supervenient
in te. et virtus
que omnia secerentura
obumbrabit
vitiorum. que dabit idest
altissimi tibi.
umbram contra omnem
ideoque et quod
tribulationem.
nascetur ex
te sanctum voca
bitur filius
dei. Et ecce
elizabeth cog
nata tua et
ipsa concepit
filium in sene
ctute sua. et
que maritus.
hic mensis est
a conceptione.
sextus illi que
vocatur steri
lis quia non erit impossibile apud deum

Vel virtus. al. ob. idest potest utraque salvatoris natura intelligi. quia umbra a lumine et corpore obiecto solet formari. et virgo sicut purus homo plenitudinem divinitatis capere nequibat. sed virtus altissimi obumbravit dum in corpore lux divinitatis corpus in ea suscepit humanitatis ut sic posset deum pati.

Et ecce. ne virgo de partu desperet accipit exemplum sterilis et anus pariture ut discat omnia deo possibilia que ordini nature videntur contraria.

Legimus quod aaron qui de levi accepit uxorem de tribu iuda elizabeth sororem naason. et in posteris david legimus quod ioiada pontifex uxorem habuit de tribu regali iozabeth filiam ioram. unde utraque tribus regalis et sacerdotalis erant coniuncte. hinc maria et elizabeth cognate. et congruit ut de utraque tribu mediator nascatur qui regnat in eternum. et est sacerdos in eternum. secundum ordinem melchisedech. et convenit ut cum altera de spiritu sancto concepit altera spiritu sancto repleta prophetavit. secundum carnem quoque videantur fuisse cognate que secundum dominum spiritualis cognationis consortio non carebant.

Non de singularitate meriti se extollit set sue condicionis et divine dignationis per omnia memor se illius ancillam esse fatetur cuius mater eligitur. et cum magna devotione promissum angeli optat impleri.

Amb. Non incredula de oraculo
non incerta de nuntio. non dubitans
de exemplo set leta pro uoto religi
osa pro officio. festina pro gaudio
uisitat elizabeth et eamdem humi
litatem quam angelo exhibuit
hominibus quoque exhibere curat.
et hoc etiam minoribus superior
ut minor adiuuetur. unde cito
beneficia aduentus marie et domi
ni presentie declarantur dum sub
ditur et factum est ut audiuit et cetera.

B. Accepto uirginis consensu ce
lestia petit angelus quem uirgo
sequitur que in montana pro
greditur. Sic anima que uerbum
dei concipit in internum cacumina
gressu amoris conscendat ut ci
uitatem iuda id est confessionis et
laudis arcem penetret. et usque
ad perfectionem fidei spei et carita
tis. quasi tribus mensibus moram
teneat.

Prior salutat quia decet ut quan
to castior tanto humilior sit.

Ordine nature prior elizabeth au
diuit uocem. set ratione misterii
prior iohannes exultat quia prior
sentit gratiam. quia sicut illa ma
rie sic iste domini aduentum sentit.

Exultauit. quia lingua non po
terat animo exultante salutat
et sue precursionis officium inchoat
ecce apparet quod angelus dixerat
spiritu sancto replebitur adhuc ex utero ma
tris sue.

Non prius repleta mater quam
filius. set filius repletus replet et
matrem.

omne uerbum. Dixit autem maria ad
(prompta obedientia. ut dicitur filius ancille tue. ecce)
angelum. ecce ancilla domini.
(sine uirili semine conceptus in uirgine.)
fiat michi secundum uerbum tuum.
et discessit ab ea angelus. Ex
urgens autem maria in diebus
(non retardat aspiratus diuinus. non gaudet diu in)
illis abiit in montana cum fe
(publico uideri.)
stinatione in ciuitatem iuda et
(ut grandeue pregnanti iuuencula deseruiret.) (iuuencula)
intrauit domum zacharie et sa
lutauit eliza
beth. Et fa
ctum est ut au
diuit saluta
tionem marie elizabeth exulta
(quia senserat aduentum domini.)
uit infans in utero eius. et reple
ta est spiritu sancto elizabeth. et ex
(non tam clamosa quam deuota.)
clamauit uoce magna et dixit.
(probant matres spiritu)
benedicta tu
(paruulorum.)
in mulieri
bus et benedic
tus fructus
uentris tui.

Qui congratulans de
dono quod eam accepisse
didicerat. hinc
discant sancte mulieres
quia sedulitatem pregnan
tibus debeant exhibere
cognatis.

Magna. quia magna
dei dona cognouit.

Non sicut alii homines
benedicti. sed sicut ait apostolus.
qui est benedictus super omnia deus.
in secula. et per quem benedic
tio uenit in aliis.

Non solum
o.

benedicta inter mulieres set
inter benedictas maiori be-
nedictione insignis.

Ad quantum bonum inde ac-
cidit quod mater domini
mei veniat ad me. sed quia
nunc iustitia. quibus meis meri-
tis

Ipso momento quo vox in-
trat ad aures corporis intus
spiritualis cor intrat audien-
tis. et non solum matrem
set etiam sobolem amo-
re advenientis attendit.

Revelante spiritu quo im-
pleta erat intelligit quod
exultatio infantis significet
scilicet venisse matrem illius
cuius precursor erat futu-
rus. et que ante hominis parere
tis erubescebat dum nes-
ciret misterium religionis
iam benedicit et que se
occultabat. quia concepe-
rat filium iactat se quia
genuit prophetam. et que in
occulto cognoverat hiis
qui simul aderant et au-
dierant palam evange-
lizat dicens. et beata que
credidisti. credidit virgo
ubi sacerdos negavit.

Congrue ante iohannem eli-
zabeth et ante dominum gesta-
tionem prophetat maria. ut
sicut peccatum initio a
muliere cepit. in initio salu-
tis bona a muliere inchoarentur.

matrem. maria
ante conceptum.
elizabeth post con-
ceptum repletur.

Et unde mihi hoc
ut veniat mater
domini mei
ad me. Ecce
enim ut facta est
vox saluta-
tionis tue in
auribus meis
exultavit
in gaudio in-
fans in utero
meo. Et beata
que credidit
quoniam perficien-
tur ea que
dicta sunt
ei a domino
Et ait mari[a]

Mater domini.
Miraculum
sentio cognos-
co misterium
mater domini
verbo feta deo
plena est.

Non ignorat esse spiritus
sancti operationem quod
mater prophete a ma-
tre domini ad pro-
fectum sui pignoris
salutetur. set non
sui meriti hoc sed di-
vini fatetur esse mu-
neris quia idem spiritus qui prophetie donum
dedit pariter et humilitatem prestitit.

Conveniunt verba evangelii cum
verbis psalmi in quo promittitur david.
de fructu v. t. p. s. s. t. et eadem vo-
ce maria benedicitur ad elizabeth
quia a gabriele ut et angelis et homi-
nibus veneranda et cunctis feminis
preferenda monstretur.

Apparet mariam non dubitasse
set credidisse. et ideo fructum consecutam
esse. apparet et elizabeth ipsa verba an-
geli ad mariam dicta per spiritum intelle-
xisse.

Audita visione elizabeth quia be-
atam predicavit matrem domini
appellavit fide fortem laudavit.
non amplius tacere potest dona
que perceperat. et que virginali pudore
acceptum oraculum silentio tege-
bat iam congruo tempore patefecit.

Magnificat a. m. primo dona sibi
specialiter concessa profitetur. deinde
beneficia dei quibus generaliter hu-
mano generi in eternum consulere
non desistit enumerat. qui tanto mu-
nere dominus me sublimavit ut
nullo lingue officio explicare pos-
sim. sed totum animi interioris affe-
ctum in agendis gratiarum laudibus offero. totumque vivo

qd sentio qd discerno in eius magnitudi
ne contemplanda in eius preceptis observa
& dis impendo.

Et exultavit. sps. m. quia terrena non
curo prosperitas non emollit me adversitas
non frangit. sz sola illius memoria me
delectat. a quo salus speratur eterna. illius
divinitate letor cuius temporali concepti
one mea caro fecundatur.

Quia respexit. hu. ecce quam nichil de se se
tit. & totum gratie attribuit suo iudicio se
humilem demonstrat. sz respectu gratie
sic sublimata ut voce cunctarum genti
um beatitudo eius propria dicatur ut
sicut per superbiam eve mors in mundum
intravit. sic per humilitatem marie
vite introitus pandatur. ideo & magni
ficat anima. m. do. quia in magna dig
natus est facere nil meis meritis tribuo.
sz meam magnitudinem ad illum refe
ro. qui essentialiter po
tens est & de parvis et
infirmis magnos fa
cit & fortes. et scm
nomen eius. quia
singularis potentie
culmine omnia que
fecit longe transcend.

Quia in me
carnem sump
sit & me a peccatis
mundavit do
na sps sci mi
chi contulit.

et invocatio eius huius nominis scita
tis participes facit. et misericordia a spiritualibus
donis ad generalia dei iudicia se convertit
et totius humani generis statum describens
quid superbi quid humiles mereantur:
quid filii dei a de per liberum arbitrium. quod
filii dei sunt per gratiam explicat. quia non
in soli fecit magna sed & omnibus timen
tibus eum in omni progenie iudeorum et
gentium. vel in omnes progenies totius
mundi quas creditas pretendit co
mendata misericordia in timentibus subdit

a. Magni
ficat anima
mea dnm.
et exultavit
sps meus in
q filio. q salvatore.
q salutis auctore.
deo salutari
meo. Quia
q ut unus deus.
respexit hu
militatem
ancille sue
ecce enim ex hoc
beatam me
dicent omnes.
q iudeorum et gentium.
q vel omnes gentes.
generationes.
quia fecit mi
magna qui
potens est et
scm nomen
q in me incepta
eius. et misericordia
dilatatur.
eius a progenie

Anima & spiritu deo patri
et filio devota. unde
dm patrem ex quo omnia
et unum dm per quem
omnia pio veneratur affe
ctu.

Quecumque credit anima
mente concipit. & operibus
generat verbum dei & agnos
cit opera dei. Sit ergo in sin
gulis anima marie
ut dm magnificet. sit
quoque in singulis sps ma
rie ut exultent in deo
et si secundum carnem
una est mater christi. secundum
spm omnium fructus est
xps. magnificatur do
minus non quod humana
vox ei ad adiungat. sz
quia magnificatur
in nobis dum anima
nostra que ad ymaginem
dei est creata per iustitiam
se ipso conformat qui
est ymago patris et sic dnm
ipm xpm imitando
magnificat quadam
participatione magni
tudinis eius sublimior
fit ut illam ymaginem
splendido bonorum colo
re factorum et quadam
emulatione in se vide
atur exprimere.

B. In greco gyon quod
sonat extra terram
quia nomini eius con
secrati non in terra con
versationem sz in celo

o.

debent habere. Superbi supra modum se extollentes .i. potentes quia non in Dei. set in sua uirtute confidunt qui deponuntur: quia omnis qui se exal. hu. et qui se. hu. ex:

in progenies ti
mentibus eum.
fecit potentiam
[filio.]
in brachio suo.
[voluntate.]
dispersit superbos mente cordis
[.i. deponet.]
sui. Deposuit potentes de sede et
[.i. exaltabit.]
exaltauit humiles. esurientes
impleuit bonis et diuites dimisit

Suscepit is. post gratia lem diuine pietatis et iustitie commemorationem ad singularem noue incarnationis dispensa tionem. conuertit uerba quasi medicus egrum uisibilis inter homines factus ut faceret israel. .i. uidentes deum puerum suum sibi obedientem et humilem quia non nisi per humilitatem saluandi sunt memor mie sue quia quod homi nem redemit. si meritum est hominis set donum diuine pietatis. Sicut locutus est. Memoriam patrum quibus hec salus re uelata est faciens nouissi ti exprimit. cum primo ipsa incarnatio manifesta ta est. et semini. non tam carne genitis quam fidei

[B. sicut me]
inanes. Susce
[diuis egrum.]
pit israel puerum
[ut memor esset.]
suum. recordatus
mie sue. Sicut
locutus est ad pa
tres nostros abra
ham et semini
eius in secula.
Mansit autem
maria cum illa
quasi mensibus
[post partum]
tribus et reuer
[eius.]
sa est in domum

quid temptores mereantur. fecit potentiam in bra. s. i. in ipso dei filio per quem omnia facta sunt. et per quem omnia potest per quod brachium dispersit su. m. c. s. Initium totius mali superbia per quam primus homo. exul. factus est. in qua per seuerantibus gratia mox uindicta future dispositionis reseruatur: deposuit potentes de se. paulus per superbiam de sede legalis doctrine depositus ob humi litatem ad euangelizandam fidem sublimatur. Sic et sic se pe iu alius. esurientes. im. bo. qui eterna toto studio deside rant saturabuntur cum christus apparuit in gloria. set qui terrenis gaudent in ultimo to tius beatitudinis inanes relin quentur uel dimittentur. in presenti et uidemus humiles diuina gratia impleri superbos lumine ueritatis priuari.

Tam diu mansit donec ui deret precursoris natiuitatem propter quam maxime uenerat nec causa sola familiarita tis tam diu mansit. set ut tanto tempore elizabeth et iohannis cresceret profectus. nam si in primo aduentu marie spiritu sancto sunt repleti multum est et illis superaddi tum tanta mora mansionis.

Mistice anima casta que spiritu alis uerbi desiderium conci pit necesse est ut alta excitius

celestis iuga subeat. et qui trium mensi
um dies ibidem demorata quousque
fidei et spei et caritatis lucem tradicetur p
severare non desistat.

Habet sanctorum editio leticiam plurimorum
quia commune bonum est. iusticia que
communis virtus est. et ideo in ortu iusti
future vite insigne premittitur: et
gratia secuture virtutis exultationem vi
cinorum prefigurante signatur.

Johannis celebrata nativitas est novi. t.
inchoata gratia. cum videri qui legis
observatione quam affinitate iuncti
erant. nomen patris volunt impo
nere. quia magis iusticiam que ex
lege est volunt suscipere quam gratiam que ex
fide

Per circumcisionem est resurrectio domini
figuratur: quia et viii. die. i. post sab
batum facta est et sicut illa a reatu
mortis absolvere solebat. sic ista in
mortalis vite novitatem et nos ac de te
nostro exhibuit et in nobis spandis mon
stravit

Qui puerum nomine patris vocant eos
figurant qui domino nova gratie
munera declarante cuperent eum
potius consueta veteris sacerdocii edita
predicare. unde bene zacharias memor
domini interpretatur. quia memoriam antique
observationis a domino date figu
rat. Mater que verbis et pater qui scrip
tis quod iohannes vocetur astruunt. significat
quod ipsa doctrina legis de suscipien
da gratia dei viva voce instruit. dicen
do per legis latorem. prophetam suscita
bit vobis. de fratribus vestris tamquam me. ipsum audite et ipsum
sacerdotium legale cerimoniarum quoque per se
que mutis litterarum figuris gratiam evangelii si recte intelligantur exprimunt.

Verbum impletio
nis sacra scriptura
in bonorum tantum ortu vel
obitu vel actu ponere
consuevit. quorum
vitam plenitudi
nem perfectionis ha
bere significat. ut
ibi. impleti sunt
dies marie ut pa
ret. Implevit salomon
edificare domum defunctus est. habraam ple
nus dierum et cum venit plenitudo temporis mi
sit deus filium suum. Sed contra dies impiorum inanes et va
cui

vestigia eius secutis.
quibus eius secutis ad
ventus salvatoris in
secula est promissus.
quia ipsa promissio he
reditatis nullo fine
claudetur: nam et usque
in finem seculi creden
tes non deerunt et beatitu
dinis erit gloria perhennis.

suam. Elizabeth autem
impletum est tempus parien
di. et peperit filium. et audierunt
vicini et cognati eius quia mag
nificavit dominus misericordiam suam
cum illa. et congratulabantur
ei. Et factum est in die octavo
venerunt circumcidere puerum
et vocabant eum nomine patris
sui zachariam. Et respondens
mater eius di
xit. nequaquam
sed vocabitur

Spiritu prophetie didicerat
quod non didicerat
a marito non poterat
ignorare precursorem
quem prophetabat christum.

ꝗ ad siue hoc nomen non est ge
netis sed uatis.

iohes. Et dixerunt ad illam quia nemo est in cognatione sua qui vocetur hoc nomine. Innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit dicens. Iohannes est nomen eius.

ꝗ de conuenientia nominis et mirati sunt
patrem et matrem.

universi. Apertum est autem ilico os zacharie et lingua

ꝗ iam salute de
fidei linguam quam incredulitas ligauerat.

eius loquebatur benedicens deum. Et factus est timor super omnes vicinos eorum et super omnia montana iudee divulgabantur omnia verba hec.

ꝗ excitati miraculo et timore stupefacti.

Et posuerunt omnes qui audierant

ꝗ euentum tacite rei postulantes.

in corde suo dicentes. Quis putas puer iste erit.

ꝗ potestatis uel uirtutis.

Etenim manus domini erat cum illo. Et zacharias pater eius impletus est spiritu sancto

Amb. quia lex scripta in tabulis lapideis mistica loquitur fidei.

Quod in die circumcisionis iohannis factus est timor super omnes vicinos significat quod tempore dominice resurrectionis apostolis dato spiritu et perfecta gratia christi salubri stimulo non solum iudeos qui erant vicini et situ loci vel scientia legis sed etiam exterarum gentium corda concussit. Nec tantum montana iudee sed omnia mundani regni culmina deque sapientie culmina fama transcendit.

Amb. Sicut ab angelo zacharie erat prenuntiatum.

Quod innuunt patri de nomine pueri significat illos qui solo testimonio legis intendunt astruere gratiam fidei.

Hoc non imponimus quia iam adeo accepit. Sed suum nomen quod agnouimus non quod eligimus.

Innuebant quia incredulitas affatum ei surripuerat et auditum. Qui non poterat uoce manu et litteris locutus et nutu interrogatus defecit. Quod declarato et confirmato nomine iohannis aperitur os zacharie et benedicit. Patet quia manifestata est per apostolos gratia noui testamenti. Multa etiam sacerdotum relicta taciturnitate uocum redemptoris obedit fidei et predicat dona redemptoris. Et que prius occultabantur in sacerdotio legali ratione ab illiter et intellecta solum et turbata.

Precurrentia signa prebent iter precursori uanitatis et futurus propheta est.

Magna largitas diuine pietatis et de loquela que sola ablata est diffidenti cum spiritu prophetie restituta est credenti.

Quia dum bo
nitatē dei roga
uit p libertatiōe
sciuit se donatū.

Sanguine filii
redemit sub sta
to uen uindatā.

Visitauit appa
rens in carne qui
longius a se recedentes uiuificare cauit.

Quod proxime faciendū cognouiat
prophetico more q̄si iam factum narrat.

Per cornu qd̄ carnem excedit cū oīa
ossa tegantur regnū xp̄i significatur
quo mundus et gaudia carnis supantꝰ
in cuius figuram dd̄ 7 salomon cornu
olei sunt in regnū 7 regni gl̄iam ꝯsecti.

Nomen ihū. i. saluatoris exponere et
diligentius ꝯmendare uolens salutis
frequenter mentionē facit cū cornu
salutis erigendum salutē ex inimicis
futuram scientiam salutis plebi
dandam ꝯmemorat. 7 ne temp[or]alem
salutem p[ro]mitti putaret in remissio
nem peccatorum eorum addit.

Locutus ē et erexit nobis salutem ad
faciendam mīam. ut mīam quam
patribꝰ promisit impleat in nobis. Iu
ramentum qd̄ fecit patribꝰ de liberati
one nostra in nobis per xp̄m impleat.

Elizabeth pariens
zacharias mutus
predicat uel ꝓphat
uterque sp̄u sancto
repletus loqueba
tur. set disciplina
seruatur ut mulier
discere magis stu
deat que diuina
sunt qm̄ docere.

et ꝓphauit dicens.
(est uel sit.)
Benedictus
dominus deus
(lōga infir
israel qr̄ uisita
mitate tabescentē. qm̄
uit et fecit re
fecit suam uisitando.)
demptionem
plebis sue. et e
(i. firmam celsitu
rexit cornu sa
dinem salutis. qui a
lutis nobis in
de iudeis nascetur.)
domo dauid pu
eri sui. Sicut lo
cutus per os scōrum q̄ a seculo st
(eius. erexit nobis salutem ex inimicis 7)
ꝓpharum. Salutem ex inimicis
(est explanatio superioris.)
nostris 7 de ma
nu omnium qui
oderunt nos. ad
faciendā mīam
cum pr̄ibꝫ nr̄is.
(memorem se ostenderet uel memores nos faceret.)
et memorari testamenti sui
(ad faciendum. B. In te bndicent omnes cognationes terre.)
sancti. Iusiurandum quod iurauit ad abraham patrem no
(p carnem uel fidem.)
strum daturum se nobis. Ut sine timore de manu inimicorum

q̄
p[ro]missis ꝯmenda
tur auspiciis.

Tota ueteris testa
menti scriptura
ꝓphice de xp̄o pre
cessit et a patre
tempore adē sci
patres sui quiqꝫ
suis eius dispensa
tionū testimoni
um reddunt.

Cornu xp̄in. qr̄
cornu nec caro
ē nec os. Sic xp̄c
nec caro ē. nec
os tm̄ diuinita
tis. i. nec tm̄ ho
mo nec deus.

Omnium qui ode
nos. uel hominū
p[er]secutorum 7 sp̄uum
inmundorum
de quorum manu
et nunc spe salui
sumus. et in
futuro re ipsa
saluandi.

¶ In celestibus.
nimicorum liberati serviamus illi. In sanc-
¶ operatione. ¶ in conspectu hominum. ¶ non
titate et iustitia coram ipso omni-
ad horam.
bus diebus nostris. Et tu puer propheta
altissimi vocaberis; preibis enim ante
faciem domini parare vias eius.
ad dandam scientiam salutis plebi
eius in remissionem peccatorum eorum.
¶ non hominis meritis.
per viscera misericordie dei nostri in quibus
¶ carne assumpta. ¶ verbum patris uere lucis sapiens oriens.
¶ visitavit ut illuminaret.
visitavit nos oriens ex alto. Illu-
¶ prius illuminans corda postea corpora diriguntur.
minare his qui in tenebris et in
umbra mortis sedent ad dirigen-
dos pedes nostros in viam pacis. Pu-
¶ corpore.
er autem crescebat et confortaba-
tur spiritu et erat in desertis usque ad
diem ostensionis sue ad israhel.
Factum est autem in diebus illis exi-
it edictum a
cesare augus-
¶ ut censum profite-
retur universus orbis terre.
to ut describe-
retur universus

Quibus iohannes crescebat vel quibus maria in domum versa est post tres menses quibus cum elizabeth mansit.

Simul sunt. Multe gentes erant quibus non est

Non mirum si alloquitur infantem et do dicturum qui muto matris salutationem marie audivit iam natus uocem patris agnovit.

Cum de domino loqueretur repente ad prophetam verba convertit ut hec quoque beneficium domini esse designaret ne cum publica mi[seri]a ter sua qui ingratus beneficia tacuisse videtur que agnoscebat se in filio suscepisse.

Vel propter illos in-struendos qui aderant futuri ut futura filii munera que per angelum didicerat depromit.

In longa peccatorum ignorantie cecitate depressis quia exclusis errorum tenebris attulit veram cognitionis sue lucem et certum iter patrie celestis aperuit.

Predicator penitentie futurus aspera solitudinis elegit ut primevam etatem transegit ut invenis liberius ab amore mundi auditores suos revocaret.

Propterea census datus est ut sciret numerum hominum et magnitudinem. Hic primus factus est in iudea a preside syria.

Augustus annis .xii. annis circa tempus nativitatis christi in tanta pace regnavit ut etiam ad litteram completum videatur illud propheticum conflabunt gladios suos in uomeres et lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem et cetera.

Quietissimum pacatissimum erat regnum quod una descriptione conclusit totum mundum.

Pacatissimo autem

II

tempore uoluit nasci xpc. quia pa
cem magnopere quesiuit et amauit
quia pacis amatores semper inue
nit. uoluit etiam ut discipuli quos
ad predicandum missurus erat quo
cumque uellent securi transire possent:
et ab imminentium seditionum
terrore tremenda romani nominis
umbra protegerentur. nascituro
domino mundus describitur quia
ille apparebat in carne qui electos
suos ascriberet in eternitate. in
quo nomen augusti uere imple
tur qui suos augere sufficiens
censoribus sue professionis sub
iectos non pecunie set fidei obla
tione signare precepit. quia dum
professio secularis ostenditur spiritua
lis impletur. abolito autem sina
goge censu ui est uetusto numismate
ecclesie census paratur qui tormen
ta non exigit: set aufert. qui non
uno numismate sed una signatur
fide.

Sicut imperante augusto et preside
te cyrino ibant singuli in suam
ciuitatem ut profiterentur cen
sum. sic modo imperante xpo per
doctores ecclesie presides profiteri
debemus censum iustitie. subea
mus iugum xpi quod leue est.
ueniamus ad requiem anima
rum que est patria nostra. et sicut ce
sari soluebatur denarius qui
x. nummos habebat. qui etiam
nomine cesaris titulabatur:
sic offeramus nostro regi deca
logum legis in quo uultum
regis nostri. i. agnitionem uolun
tatis eius inueniemus quem
denarium quasi sacculo inclusum

Prima. Iam diu sit
temporibus plerasque par
tes terrarum leguntur
descripte. set hec est
prima tamen que totum
orbem concluserit
que professio est gentium
quia nullus excluditur
uel certe tunc pri
mum cepit quando
cyrinus augusto
cesari syriam uni
cus est censor patri
moniorum futurus
.i. annotatorum.

perabat augustus. sed huius
uerbis regnum xpi
exprimitur. qui omnibus erat
imperaturus. quis enim
posset totius orbis pro
fessionem exigere nisi
qui totius orbis teneret
imperium.

Historico more scribens
euangelista ut seriem
temporis designet nomen
presidis tamquam con
sulis signi gratia huic
libro ascribit. nam et
consules ascribuntur
tabulis emptionis:
quanto magis redemp
tioni hominum debuit
tempus ascribi. hominis
hic omnia que in con
tractibus esse uocabimus
summam. potestatem
gentis. diem locum.
causam. testes qui adhi
beri solent. hos quo
que natiuitati sue et gratia
tioni xpc adhibuit qui
signarent ad euangelium
dicens. uos eritis michi
testes in ierusalem.

orbis. Hec des[professio.]criptio prima [i.] facta est a preside Syrie Cyrino. Et ibant omnes [ut nullus] ut pro[certa etiam censum]fiterentur [deo reddat.] singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem et Ioseph de Galilea de ciuitate Na[ubi conceptus est xpc.]zareth in Iudeam ciuitatem Dauid [ubi generabat typum xpi. In promissum situm. i. domus panis quia] que uocatur Bethleem eo quod esset [ibi natus est qui suos eterno reficiat pane.] de domo et familia Dauid ut profiteretur

B. perfieretur iustus et
uirgo christi nisi ubi christus
nascitur. in pacato corde.
prope est uerbum in ore tuo et
in corde tuo.

Alibi concipi alibi nasci
uoluit deus ut insidian
tis herodis facilius furorem
et euaderet.

Humilitas christi commendatur
quia non solum incarna
ri. set et illo tempore nasci
uoluit quo mox natus
censui cesaris pro nostram
liberatione subderetur.

Non in domo parentum
set in uia nascitur. quia
per humilitatem quam in ali
eno nascebatur non secundum
naturam set secundum naturam.

B. Ut sancta animalia car
nis sue frumento refici
at qui est panis angelorum.

Locus in ciuitate. Diuisorium
domus inter duos muros
duas ianuas habens fi
gurat ecclesiam inter pa
radisum et mundum.

B. In diuersorio nascitur
ut in uia qui ait. ego sum
uia. qua ad patriam ueri
tatis et uite ueniemus.

In diuersorio. eget loco
ut nos plures in celis
habeamus mansiones.

cum maria
desponsata sibi
uxore pregnan
te. Factum est autem
cum essent ibi im
pleti sunt dies
marie ut pa
reret et peperit
filium suum pri
B. Non post quem alius
mogenitum et
set ante quem nullus.
pannis eum in
uoluit et recli
nauit eum in
Quia ponitur in presepio. id est corpus
presepio quia
christi super altare.
non erat ei locus
in diuersorio.

Grex populus. nox
seculum. pastores sa
cerdotes uel angeli.

Et pastores erant
in regione eadem
uigilantes et

portamus in uia. cum in occulta
conscientie meditatione portamus.
proferemus autem cum regem in
decore suo contuebimur. uel et
proferimus cum que in tenebris
discimus in lumine dicimus. et que in
aure audimus. predicamus in tectis.

Cotidie dominus in nazareth con
cipitur in bethleem nascitur cum
aliquis flore uerbi suscepto se
domum eterni panis efficit. conci
pitur in corde credentis qui in uir
ginali aluo per fidem generatur per
baptisma.

Uilibus induitur ut stolam immor
talitatis reciperemus. manus et
pedes constringuntur ut manus
nostre ad bene operandum pedes in uiam
pacis. dirigantur. paruulus fa
ctus est ut nos perfecti simus.

Cotidie genetrix dei ecclesia suum
comitatur doctorem de tota mun
di inciuitatem confessionis et lau
dis ascendens censum sue deuoti
onis regi eterno persoluit. que cum
alii desponsata. set ab alio fecun
datur dum preposito sibi pontifici
uisibiliter iungitur. set inuisi
bili spiritus uirtute cumulatur. unde
et ioseph auctus interpretatur. indicans
ipso nomine quod instantia docen
tis magistri nil ualet nisi augmentum
tum superni iuuaminis ut au
diatur acceperit.

Nato summo pastore pastores
ab insidiis noctis gentium gre
ges more pecudum primus inuen
tes uigilando defendunt et in au

lam dei congregat. quibz bene
uigilantibz apparet angelus ad eos
claritas circumfulget. quia illi
preteris sublimia uidere merent
qui fidelibus sollicite psunt. sup
quos diuina gra largius coruscat

Circumfulsit. i. ex omni parte il
los radios sui luminis aspersit
quod in tota ueteris testamenti
serie non inuenitur. consonat
aut apostolo qui ait. non pressit
cli. aut a. et c.

Cum nox eet
non ait hac no
cte. set hodie.
quia .s. gaudi
um uenerat
nuntiare ubi
tristia gerunt
noctis mentio
solet fieri. ut
scandalum paci
enim hec nocte.

Crebris infanci
a saluatoris et
angelorum testi
moniis et euan
gelistarum e in
culcata ut men
tibz nostris al
tius infigat
quid pro nobis fa
ctus sit in quo
humilitas nota
tur quia cum eet
diues pro nobis
factus e pauper
ut inopia eius
nos ditaret.

Omni populo
fidelium de cunc
tis diuersitatibz
gentium congre
gando eternum
gaudium nun
tiatur.

Signum salutis
e fidelibz hum
litas saluatoris
que e opposita
superbie per
quam mors.

Bene angelorum
exercitus nota
tur qui seque
bantur milici
e ducem qui
ce maglignos
spiritus ad tutelam
nram angelorum
ordinat exercitum.

Quando peccan
do extranei e

custodientes ui
gilias noctis sup
gregem suum. et
ecce angelus domini
stetit iuxta illos. et
claritas dei circum
fulsit illos et ti
muerunt timore magno. Et di
xit illis angelus. nolite timere.
ecce enim annuntio uobis gaudium
magnum quod erit omni populo.
quia natus e uobis hodie salua
tor qui est xps dominus in ciuitate
dauid. Et hoc uobis signum inue
nietis infantem pannis inuolutum
et positum in presepio. Et subito fa
cta e cum ange
lo multitudo
militie celestis exercitus laudan
tium deum et dicentium. Gloria in
altissimis deo et in terra pax

Interlinear: in bethleem unde — dd natus. — que xpm in ducem sequit. — pax multa. dili. nom. e.

Et concipiendum et
conceptum et natum
dominum ciues celi tes
tantur ut et mortales
sufficienter inuitarent
et suum actori seruitus
impendant.

Ut non solum uoce ser
monis sed claritate di
uine lucis ortus ueri
solis astrueretur.

Ne parua uideatur
unius angeli aucto
ritas.

Unio eum glorificantium multitudo in consonam laudem prorumpit et ut officium suum deo impendat et nos instituat ut quotiens eius natiuitatem fratres ore audiuimus deo laudes corde ore opere reddamus. quia uero deus et homo nascitur hominibus pax cum ipsis angelis canitur gloria deo que ab angelis pro uniuersitate redemptione glorificatur

Non aspiciamus retro nec ad dexteram neque ad sinistram nisi in solum xpm.

Quod in principio erat apud patrem uerbum est caro et sic ostensum est nobis quod in deitate non poterat uideri.

Uisio dei cognitio dei est. et hec est sola hominis uita ut cognoscat patrem et quem misit ihesum xpm unum et eundem.

Recto ordine per cognitionem natiuitatis uenitur ad cognitionem.

hominibus bone uoluntatis. et factum est ut discesserunt ab eis angeli in celum

credentes uerbis angelorum pastores testimonium

pastores loquebantur ad inuicem. Transeamus usque bethleem et uideamus hoc uerbum quod factum est quod fecit dominus et ostendit nobis et uenerunt festinantes et inuenerunt

ministros natiuitatis. — hominem natum.

mariam et ioseph et infantem

id est carne.

in presipio. Uidentes autem

que dicta.

hec cognouerunt

quod in principio erat.

de uerbo quod dictum erat illis

ramus a deo exutos nos angeli deputabant. Set quia cognouimus regem nostrum recognouerunt nos angeli ciues suos. et timet angelus adorari ab humana natura quam in suo rege considerauit.

Sic et nos carnalibus abiectis concupiscentiis cogitatione et desiderio mentis in supernam domum uiui panis debemus transire illi amando qui pro nobis caro factus est ut ad eius uisionem perueniamus.

Non sit uilis persona pastorum quia quo uilior ad prudentiam. eo pretiosior ad fidem a pastoribus fidem maria colligit. a pastoribus populus in dei reuerentiam congregatur. mirabantur enim de hiis que dicebantur a pastoribus ad ipsos.

Cum caro domini uidetur uerbum uidetur quod est filius dei. quod dominus pater et per filius et spiritus sanctus fecit id est incarnari constituit et sic factum ostendit.

Non cum desidia xpi querenda est presencia. ideo pastores sine mora ueniunt quia non ficta fide currunt uidere quod audierant horum exempla pastores ecclesie inmo cuncti fideles imitari debent ut fide et uirtute proficiant. et celesti oraculo erecti credentium patrum uitam in qua panis uite semper conseruatur et reficit qui portas bethleem contemplando subeant. ubi catholice ecclesie pulcritudinem que mariam et doctorum cetum qui ioseph et humilem medi

atoris aduentum scripture pagi
nis insertu͂ q̄ in p̄sepio inuenerunt.

Maria non nimius ore q̄m corpore
pudica secreta que nouerat nulli di
uulgat. set tacito corde scrutans
congruum tempus quo deus hec
uellet diuulgari reuerent̄ expectat.
conferens ea que uiderat circum
se acta ⁊ que legerat in scripturis
agenda sicut sibi dc̄m erat ab an
gelo. ecce concipies in utero ⁊ pa. f.
predixerat ẏsaias. ecce. uirgo. c. et p.
fi. uidebat se de stirpe dauid ortam
in nazareth de sp̄u sc̄o concepisse
in bethleem peperisse. quorum
omniu͂ testimonia in diuersis p
phetis legerat. comparat ergo uer
ba p̄pharu͂ scis. et in omnibȝ habet
argumenta fidei. set si maria a pa
storibȝ discit. debemus a sacerdoti
bȝ discere. Si maria ante apostoli
preceptum tacet debemus post p̄cep
tum apostoli magis doceri q̄ docere.

B. laudant et in hoc glificant quod
non aliter inuenerunt q̄m dc̄m erat
uel sicut dc̄m erat ab angelis ad
illos referunt laudes ⁊ gloriam do
non quod angeli imperassent lau
dare. set ipsi laudando offerunt
formam deuotionis sue du͂ dicunt
glia in altissi. deo. ⁊ in t. pax ho.

B. Qui in similitudinem carnis pecti
uenerat remediu͂ quo caro peccati
consueuerat mundari n̄ respuit.
sicut baptismu͂ noue gr̄e n̄ necessita
tis set exempli causa subiit. ⁊ nota
qd idem auxilium curationis in
lege circumcisio p̄stitit qd nunc

de puero hoc. et
ab
omnes qui au
angelis. *q fideles*
dierant mira
lustra.
ti sunt. ⁊ de his
q supra ut audi
que dicta erant
sunt.
a pastoribȝ ad
ipos. Maria
au͂ conseruabat
omnia uba
hec conferens
in corde suo. Et
reuersi sunt pa
stores glorifi
cantes et lau
dantes dm̄ in
omnibȝ que au
q ab angelis.
dierant et ui
q in bethleem.
derant sicut
dc̄m ē ad illos.
Et postq̄m
consu͂mati s͂t

nem subministrant ⁊ de
misterio incarnationis
pastoru͂ attestatione
qui fingere inaudita
nescirent set simpli
ci facundia uera pre
dicarent. Sic dominus
non rethores in nouo
testamento set pisca
tores ad euangelizan
dum destinauit. Sic
et in ueteri testamento
sue dispensationis
nuntios pastores or
dinauit. id. non est
paruipenda pastoru͂
attestatio.

Et reuersi sunt. pa.
sic sp̄uales doctores
modo dormientibus
aliis contemplando
celestia subeunt mo
castra fideliu͂ lustrant
et probitatis exem
pla querendo circume
unt modo ad publicu͂
pastoralis officii doce
do redeunt ut quod
in priuato gustaue
runt aliis predican
do eructuent.

Sicut a xp̄o xp̄iani
sic in utraqȝ nostra
circumcisione a ih̄u
.i. a saluatore salua
ti uocamur. qd nom̄
non solum antequ͂m
concipiamur in utero
esse p fidem set ⁊ ante

ipa temporalia secularia a deo nobis donatum e.

Ritus circumcisionis ab habraam sumpsit exordium quando et nominis amplificatione accepte ad quorum imitatione nomen imponebat pueris in die eorum circumcisionis sic etiam hodie e ipi ihu octaua die circumciditur ihc quia utraque nostra innouatio. et in presenti sit per baptismum et in futuro carnis et in sua resurrectione e prefigurata et in nostra quando est perficienda. xpc autem die .viii. surrexit et nos post seculum huius etates et septimam sabbati que nunc in tantum in alia uita geritur: qui in .viii. tempore resurgemus: uerissime ab omni corruptione circumcisi in uerum spiritum auferetur quia ibi neque nubent neque nubentur.

Paruuli qui de toto regno iudeorum ad templum portabantur si erant de tribu leui in ministerium domus perpetuo tenebantur si de alia tribu precio dato a

dies octo ut circumcideretur puer uocatum e nomen eius ihc. quod uocatum est ab an

Non decuit tam gloriosum nomen prius ab hominibus appellari. sed ab excellentiori natura ne homo uideatur machinator huius nominis.

gelo priusquam in utero conciperetur. Et postquam impleti sunt

marie uel dni.

dies purgationis eius secundum legem moysi tulerunt illum in ierusalem

offerrent et presentarent.

ut sisterent eum domino sicut scriptum e in lege

baptismus tempore confert gratie nisi quod introitus in regnum nondum patebat. Significat autem hec circumcisio carnalis illam circumcisionem in die iudicii cum omnibus anime et carnis corruptionibus exuti ad uidendam creatoris faciem ingrediemur. Significat autem presentem circumcisionem .i. ablutionem uitiorum per baptismum. significabat et illum de habraam nascituum qui et in presenti per baptismum et in futuro per resurrectionem ab omni sorde purgaret. erat et in habraam signaculum iustitie.

Scriptum e in lege. Mulier que suscepto semine peperit masculum ad distinctionem illius quem uirgo peperit. non ergo filius nec mater hostiis indigebat purgari. sed ut soluerentur a timore legis. decretum autem erat primum post tricesimum tertium diem circumcisionis ad templum deferri et pro eo hostiam dari primogenitum scilicet domino fieri per quod significatur nullum nisi circumcisus uiciis dignum e conspectu dni. nullum nisi mortalitatis nexibus absolutum superne ciuitatis gaudia subiturum. Vera enim circumcisione purgatus templum ierusalem cum muneribus ingreditur quod gloria resurrectionis ab omni gerecitus cum bonorum operum fructibus beatitudinis superne gaudia subit.

Consuetudo natiuitatis more loquitur non quod dns uentris hospitium ingrediens deuirginasset
uel egrediens.

Omne

primogenitum tam hominis quam pecoris
quod deo sanctificari. et sacerdotis esse iube
batur ut sacerdos primogenitum homi
nis redimi faceret et sic omne animal im
mundum. que primogenita significa
bant illum qui unigenitus dei
dignatus est fieri primogenitus omnis
creature. qui vere est sanctus domino quia
sine peccato qui ad gnandos se populos
secretum genitale sancte ecclesie sibi apperit
vel mortis. primogenita significant
initia nostre actionis que quasi corde
gerimus. que dei gratie deputare debe
mus male gesta redimere fructibus
penitentie iubemur.

Turtur castitatem
columba simplici
tatem significat et
casta et simplex vi
torum conversatio grata
tum deo offert sacrificium

Columba que
in grege conver
satur activam
turtur solita
gius contem
plativam vi
tam significat
que paucorum est

et quia utraque hostia accepta est a deo
consulte utraque avis oblata est pro domino.
Sed et qui clauso hostio patrem orat
in abscondito turturem offert. qui
aperte orat columbam ad altare portat.

Mors. sine quis for
tia opera que masculi
nomine sive infirma
que femine nomine
significantur creantur
ut hec domino legiti
me consecrentur necesse
ut lacrimas compun
ctionis offerat que
per gemitum illa ava
rium significantur
quia lacrimis et vo

Non solum
angeli sed et omnis
etas et sexus
testimonium
nato reddidit
puero. et sicut
ab omnium secu
lorum fidelibus pro
fugientibus na
veniens ipse
omnium sanctorum lau
de predicatur.

dominum quia
omne mascu

parentibus primogenita re
dimebantur ad propria
referendi.

linum adaperiens vulvam sanctum do
mino vocabitur. et ut darent ho
stiam secundum quod dictum erat in lege

Oblatio pauperum
erat qui non suf
ficerent offerre
agnum ut per omnia
humilitas domi
ni pateat.

Turtur in desertis ha
bitat non multis divul
gatur. pullos nocte pas
cit. morticino non pascitur.
sic ecclesia deserta est a pravis.
nec christus in multis locis
divulgatur non in fide tri
nitatis et unitatis. In nocte
mundi sanctos pascit
heresum non pascitur.

domini par turtu
rum aut du

os pullos columbarum. Et ec
ce homo erat in ierusalem cui
iustus. i. signum.
nomen Symeon et homo iste
iustus et timoratus expectans
consolationem israel. et spiritus sanctus
erat in eo.

Iustus et ti. difficile iu
stitia sine timore custo
ditur non penali. set
qui permanet in seculum
seculi. quia iustus quan
to plus diligit deum.
tanto sollicitius offen
dere cavet. et bene iustus
quia non suam sed popu
li gratiam querebat cupiens ipse dissolvi.

Et responsum
mente.
acceperat a
spiritu sancto non
experturum.
visurum

set expectans unde promissum auctorem salutis. ut qui ab herode pressi fuerant adventu salvatoris liberati acciperent consolationem.

B. Puer primus uel primo circumciditur. et post impositis diebus cum hostiis ierusalem defertur. quia ipse uiuens resurgendo corruptionem carnis calcauit. et impositis diebus cum carne quam hostiam fecerat ad celum ascendit. Sic et nos prius in baptismo circumcidimur a peccatis et proficiente gratia ad altare ingredimur. a peccatis et proprie consecrandi hostia corporis et sanguinis domini nostri. Set in fine omnis ecclesia in resurrectione corruptionem exuet. et cum meritis bonorum operum in eternam ierusalem transferetur.

Qui uult dimitti ueniat in ierusalem consolatione hominis in celestibus ueniat in templum intuetur exempla illorum in quibus deus habitet. expectet dominum. accipiat in manibus ulnis brachiis fidei et spei et caritatis amplectatur. et dimittet

(carnis.) se mortem nisi (oculis cordis.) prius uideret (messiam.) christum domini. (B. eadem gratia qua uenturus premonuerat uenientem cognouit.) Et uenit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum ihesum parentes eius ut facerent

Magna humilitas saluatoris qui loco non capitur grandeuus hominis ulnis gestatur.

secundum consuetudinem legis pro eo et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit (uiso) dominum et dixit (redemptore.)

(quasi dimitte.) (ad mortem carnis.) Nunc dimittis seruum tuum domine secundum

nis indigemus. quia quo fine consummandi sumus nescimus qui non inuenit agnum. i. diuitias innocentie uite ad lacrimas recurrat. Sunt autem duo genera compunctionis. dum uel malorum recolentes supplicia timemus. dum uel desiderio celestium ardentes de dilatione gemimus. Unde duo pulli offerri iubentur. unus in holocaustum quando amore inflammamur. alter pro peccato dum de malis perpetratis gemimus.

Cum puericia post .vii. annos infantie incipiat tamen iste frequenter puer dicitur non tam pro etate quam pro seruitio. Unde ysaias. ecce puer meus quia filius hominis non uenit ministrari set ministrare.

Iustus secundum legem accipit puerum in ulnas ut innuat iustitiam legis gratia euangelice fidei mutandam. Accipit et senior mundus innocentiam christiane infantie ut renouetur sicut aquila.

Uetus ramus accipit infantem docens ut exuamus ueterem hominem qui corrumpitur. induamus eum qui secundum deum creatus est.

Quod symeon et anna prouectum ihesum accipiunt et laudant significat fidelem synagogam que post longam expectationem promissionum non ficta fide eum recepit quem prenuntiabatur.

Beati qui viderunt quod Symeon vidit. beati qui non viderunt et crediderunt.

Qui in postmodum omnibus populis querendum dilectione et conspiciendum fide providit. tam carnis et mentis oculis salvatorem contemplor.

Et primo adventu Christi ante faciem omnium populorum a deo paratur ut credant et diligant. et in secundo adventu parabitur ut videat eum omnis oculus et reddat unicuique secundum opera sua.

Lumen ad re. ut reveletur recis oculis gentium nulla spe dominici adventus erectorum et ut israel glorie excipiens suum promissum et desideratum. et profertur revelatio gentium glorie israelis. quia cum plenitudo gentium intraverit tunc omnis israel salvus fiat.

Symeon qui interpretatur audiens obedientiam figura est prophetarum qui incarnationem sibi a deo dictam super populum audierant. anna que gratia dicitur figura est ecclesie.

Non ipse tantum. set in suis quoque predicatoribus positus est in ruinam et resurrectionem. unde apostolus: Christi bonus odor sumus. et in hiis qui salvi fiunt. et in hiis qui pereunt. bono tamen odore alii salvi fiunt alii pereunt.

Omnia que de Christo narrantur sunt signum quod natus est de virgine quod resurgit. quod clausis ianuis intravit. cui signo contradicitur ab infidelibus. specialiter signum est fides dominice crucis quod usque contradicitur ab infidelibus.

Quod responsum acceperat a spiritu sancto non visurum se mortem nisi prius videret christum domini. ut non videat mortem qui viderit vitam.

Sciebat quia beati oculi qui Christum essent visuri. et ideo donec illum videret nolebat morte dissolvi. quem tamen ut vidit mox optabat in pace dimitti.

verbum tuum in pace. (In sinu abrahe requietem.) **quia viderunt oculi mei** (carnis hominem et cordis deum.) **salutare tuum.** (Christum.) **quod parasti ante faciem omnium populorum. lumen ad revelationem gentium** (i. gloriam filii.) **et gloriam plebis tue israel.** (ad.)

Ipse est salvator ipse est lux illuminans.

Joseph ad conservandam famam marie pater ab hominibus est deputatus qui nutritor.

Et erant pater eius et mater mirantes super hiis que dicebantur de illo (a pastoribus a... ab angelis.) **et benedixit illis Symeon** (deo et marie.) **et dixit ad mariam matrem eius. ecce positus est hic in ruinam** (quia lumen. quia gloria.) **et resurrectionem multorum** (scilicet credentium.) **in israel. et in signum cui contradicetur**

Non credentium quia lapis offensionis.

In ruinam illorum qui steterant et resurrectionem illorum qui ceciderant et in ruinam vitiorum et resurrectionem virtutum.

In signum. i. evangelium de quo dicit. veni hominem separare

adūsus mūem et reliqua.

Ante erat incertum qui
uideor xpi gratiam recipe
rent qui despicerent. sed au
dita natiuitate reuelan
tur cogitationes. et herodes
et alii turbantur quidam
ad magistrum x accedunt.

Quinque fuerunt anne. p
ma mater samuel. secunda
uxor raguel. tercia uxor
uel mater tobie. quarta
filia phanuel. quinta
mater marie matris domini.

Conuenit mistice ecclie
quia anna gratia interpretatur
que est filia phanuelis qui
facies domini dicitur. Vnde ps.
Signatum est super nos lumen uultus tui.
de tribu aser. i. beati dese
dit qui inter patriarchas
xii. ordine nascendi est. Vnde
sp mistium resurrectionis

Vixerat cum uiro suo. vii.
an. i. synagoga cum epta
tico ante optatum diem
nouit a uirginitate. i. a lege
nature.

Quia per uirum et mulierem
uita totius mundi perdita
est in testimonium uite per
xpm redeuntis anna con
iungitur symeoni.

retur. et tuam
ipsius animam
pertransibit
gladius ut
reuelentur ex
multis cor
dibus cogita
tiones. Et

gratia est

erat anna
prophetissa filia

persona domini

a phanuel

beata

de tribu aser

dei. in prouecte

hec processe

etatis etat

rat in diebus
multis et ui
xerat cum ui
ro suo annis

a tempore annis

vii. a uirgi

se uirginitatis

nitate. Et

etat

hec uidua usque ad annos lxxx. q

hec exemplum proponitur uiduis que sunt in ecclesia

tuor. que non discedebat de tem

B. Dolor dominice passionis qua tu
potuit uidere filium crucifigi sine
affectu matern doloris et si speret
resurrectionem et mortem superaturum
usque in finem seculi animam ecclie
gladius tribulationis
pertransit cum signo
fidei abrumpitur con
ducitur cum multos
ruere uidet. cum re
uelatis cordium cogi
tationibus ubi bonum
semen seminauerat
zizaniam germi
nare conspicit.

Vt male cogi
tationes que prius
occultabantur
proferantur in
publicum et
destruantur
adeo quando non
occultantur non
possunt sanari.

Anna que dicitur
gratia. figu
rata est ecclesie.

Iuxta historiam anna
et deuote conuersa
tionis et uenerande
etatis digna descri
bitur que domino testimonium per
hibebat. Signat autem ecclesiam in
presenti que sponsi domini que sui
morte est uiduata. Septies. xii. lxxx
iiii. faciunt. Septem ad cursum huius
temporis. xii. ad perfectionem apostoli
ce doctrine pertinent. quisquis ergo
totum uite tempus apostolicis man
cipat institutis. quasi lxxxiiii. an
nis celestis templi limina seruare
et domini prestolari aduentum lau
datur. dum autem domino peregrinatur
vii. anni quibus cum uiro uixit sig
nificant perfectionem illius temporis
quo a domino consulante in carne
edocetur qui anni postea per xii. mul
tiplicantur secundum apostolicam doctrinam.

Quia circa templum frequens
erat eam non discedere dicit. si quis
ad horam non discesserit. Sic sca

ecca et deo seruiens in prosperis et in adversis
a deo non recedit. uel moraliter anna non
recedit a templo cum semper studet
castum et immaculatum templum
custodire sui corporis. hinc precipitur
sacerdotibus ueteri testamenti ut tem
pore ministrationis uigiles maneant
in sanctis. quatenus anima que deo mini
strare cepit non quiescat a bono.

Prophetauerat symeon. prophetauit copu
lata coniugio. prophetauerat et uirgo.
prophetat et uidua. ne quia aut professio
deesset aut sexus. et ideo talis anna inducitur.
tur. et stipendiis uiduitatis et moribus
que digna sit nuntiare redemptorem
omnium uenisse. congruus ordo. non ue
nit ante uirum mulier cuius uerba non
sunt digesta. set generaliter dicitur quod
confessa sit domino et locuta de eo quia
longa castitate longisque ieiuniis ad
hoc culmen peruenerat ut prophandi
spiritum acciperet. set auctoritatem do
cendi mulier non accepit.

Reuersi sunt in galileam. pretermittit hoc loco lu
cas que a matheo plenius posita sunt
scilicet puerum ob metum herodis delatum
esse in egiptum. et mortuo herode inde
relatum et habitasse in nazareth. So
lent enim singuli euangeliste sic que
dam omittere que ab aliis commemo
rata uident uel ab aliis in spiritu comme
moranda preuiderint. ut continuata
sue narrationis serie quasi nulla pre
termisse uideantur.

Merito lucas inter .iiii. animalia ui
tulo comparatur. qui quasi animal ho
stiis deputatum circa templum ma
xime et ierosolimam narrationis sue

plo ieiuniis et obsecrationi
bus seruiens nocte ac die. et
(quia symeon accepit.)
hec ipsa hora superueniens
(laudabat.)
confitebatur domino et loque
batur de illo omnibus qui ex
pectabant redemptionem ierusalem.
et ut per
fecerunt
omnia
secundum
legem domini
reuersi sunt
in galileam
ciuitatem
suam na
(etate.)
zareth. pu
(corpore.)
er autem crescebat. et con
(spiritu.)
fortabatur plenus sapientia et
(secundum quod homo.)
gratia dei erat in illo. et ibant
parentes eius per omnes annos
in ierusalem

Omnibus fidelibus qui iugo
herodis alienigene grauati
ti liberationem ciuitatis et
populi expectabant promit
tebat per aduentum christi
in proximo redemptio
nem a tyrannide alienam.

In eo quod erat puer. id est
homo fragilis poterat cre
scere et confortari non in
eo quod uerbum secundum quod
plenus sapientia. et gratia
perhibetur. sapientia. quia
in eo habitat omnis plenitu
do diuinitatis corporaliter.
gratia quia eidem homini
christo magna gratia donatum
est ut ex quo homo fieri ce
pit perfectus esset et deus.

Per .xii. annos significatur
&

xii. diebus quia ad christum venerunt
Cum duodenarius multiplicatus inter se partibus septenarii constet recte per ipsum rerum et temporum universitas et perfectio designatur. et ideo recte a xii. anno lux sumit exordium quo omnia loca et tempora decebat occupari. non quod ociose in hoc numero immemor prohibetur carnalis parentum. sed ut ostendat quia antequam ipsi parentes essent ipse in civitate et in templo dei paterno iure residebat.

Si queritur quomodo potuit a parentibus obliviscendo relinqui qui tanta parentum providentia nutriebatur. respondendum est quia filiis israel ad festa confluentibus vel ad propria redeuntibus mos erat seorsum viros seorsum feminas choros ducentes incedere. pueri cum quolibet parente indifferenter ire poterant. ideo mariam et ioseph vicissim putasse puerum ihesum quem secum non cernebant cum altero parente reversum.

Pater id est ecclesia. mater id est synagoga per tres leges querunt christum et non invenerunt nisi per evangelium id est predicationem.

ad immolandas hostias
in die sollempni pasche. Et cum factus esset ihesus annorum xii. ascendentibus illis ierosolimam
Quia octonis predecessoris celebrabatur diebus
secundum consuetudinem diei festi consummatisque diebus cum redirent remansit puer ihesus in ierusalem et non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem
Inter eos qui simul stabant comitati
illum esse in comitatu venerunt

iustificatur in incessu. In principio sacerdotem collocat ad aram orantem pro populo foris stante. mariam concepto domino ierosolimam mittit ad domum pontificis. Ibi baptistam natum refert. ibi dominum natum cum hostia transfert. illuc cum parentibus singulis annis ducit duodennem in templo choris doctorum inserit. et post cetera talia discipulos domini in templo dominum laudantes in fine evangelii sui concludit.

Utraque igitur natura hic aperitur. et quid iuxta maiestatem patri. et quid iuxta fragilitatem debeat matri. ascendit homo cum hominibus ad offerenda sacrificia. servat legem quam servandam esse preceperat ut nos ad servandum instrueret. duodennis audit seniores et interrogat ut eorum reprimat audaciam. qui indocti non addiscendum. sed ad docendum volunt subvenire. mox suam maiestatem aperit congrue. xii. anno prima fidei rudimenta revelat que per xii. apostolos per totum mundum erant propaganda.

Requirentes metuebant ne quod herodes in infantia eius quesierat perpetrasse tunc iam in pueritia positum invenita oportunitate alii inter ficerent et ipsi proditores eius invenirentur.

Post triduum reperiunt in templo ut esset indicium quod post triduum illius triumphalis passionis in sede celesti et honore divino

fidei nr̃i se ostenderet resurgens
qui mortuus credebatur.

Ecce signum diuinitatis apparet
quod non imperitie necessitate audie
bat. set ad ostendendum quod homo
erat homines magis̃tros humiliter
audit. ad probandum quod deus
eisdem loquentibꝫ sublimiter̃ respondet.
diuina lingua sapientiam prodebat.
sꝫ etas humanam infirmitatem̃ p̃
tendebat. unde mirantur iudei et
conturbantur. sꝫ non mirantur̃ fide
lis qui cum ꝑpha clamat. paruulus
na. e. n. fi. da. ē. n. ꝛ uoca. deus fortis
paruulus factus ē inter paruulos cres
cendo et proficiendo paulatim eos
ad capienda sue uirtutis archana pro
uehebret.

Qui fons medius doctorum sedet. sꝫ q̃i
exemplar humilitatis p̃ius interrogat
et audit quam instruat ne paruuli a se
nioribꝫ doceri erubescant ne infir
mus docere audeat.

Quid ē quod me q̃. non quod eum
q̃i filium querunt uitupat. sꝫ cuius
sit uerius pr̃ insinuat. et quid poti
debeat ei cui ē eternus filius mentis
oculos attollere cogit. qꝛ et hō ꝛ deus
ē nunc excelsa diuinitatis nunc infirma
p̃fert fragilitatis. q̃i filius dei in
templo commoratur qꝛ filius hominis
cum parentibꝫ quo iubent egreditur.

Magister uirtutis officium implet pie
tatis ꝛ miramur si defert pr̃i hono
rem qui subditus ē matri. Ista sub
iectio non ē necessitatis sꝫ pietatis. et
te quid parentibꝫ de
beamus ostendit.

Nesciebatis

runt inter
diei et requi
rebant eum
inter cogna
ꝙ uicinos.
tos et notos
et non inue
nientes regressi sunt in ierusalem
requirentes eum. Et factum ē
ꝙ quesitus a ꝓphis et iustis non
post triduum inuenerunt illum
ē inuentus sub lege.
in templo sedentem in medio
doctorum audientem illos ꝛ inter
rogantem eos. Stupebant autem omnes
ꝙ i. pruden
qui eum audiebant super pru
tia responsorum.
ꝙ maria ꝛ ioseph
dentia ꝛ responsis eius et uiden
uel quicumque alii hec uiderent.
tes admirati sunt. ꝛ dixit mater
eius ad illum. fili quid fecisti
ꝙ putatiue.
nobis sic. Ecce ego ꝛ pater tuus
dolentes querebamus te. Et ait
ad illos. quid ē quod me q̃reba
tis nesciebatis quia in his q̃
patris mei sunt oportet me ēē. et

Vna die recessi sunt a ierl̃m.
secunda querunt inter cogna
tos ꝛ non inuenientes ter
tia die regressi sunt in ie
rusalem ꝛ inuenerunt.

Quesitus aduentus xp̃i
a patriarchis ante legem
non ē inuentus. quesitus
a gentilibꝫ sub gratia inue
nitur.

ipsi non intellexerunt verbum quod
ꝗ magna verba vere descen
locutus est ad illos. et descendit cum
dit et humiliatus est sub illis.
eis et venit in nazareth. et erat
ꝗ quia
subditus illis. et mater eius con
sub signaculo reconde
servabat om
bat.
nia verba hec
conferens in
corde suo. et

Omnia que de domino vel a domino dicta et facta cognovit sive que intellexit seu que nec dum intelligere potuit omnia memorie recondebat. ut cum dominum predicande seu scribende incarnationis eius adveniret sufficienter omnia prout essent gesta posset explicare querentibus sic nos crebra factorum domini et dictorum meditatione importunos cogitatus repellamus et alios instruere laboremus.

ꝗ in natura humanita
ihesus proficiebat
tis.

Ecclesiastes ait. sapientia mea stetit michi. Jeronimus. Stetisse sapientiam: quod et in carne posito sibi permansit sapientia. quod habet profectum in sapientia non ei stat sapientia. quod autem non recipit profectum nec per momenta succrescit set semper in plenitudine est iste dicere potest: stetit michi potentia.

Beda super exodum portat verbo virtutis sue christus omnia. et est agnus dei qui tollit peccata mundi. et sacerdos in eternum. omnis scelratis ornatu prelatus non quem natus in carne per exercitium laboris accepit. set qui in utero virginis incarnatus prevenuente gratia spiritus totum simul habuit.

etate. et sapi
entia et gratia
apud deum et
homines. An
no autem quin
todecimo imperii

in templo inventus dixit in hiis que patris mei sunt. oportet me esse. ostendens templum non minus ad se quam ad patrem pertinere. quia quorum est una maiestas horum est una fides. et domus non solum materialis. set et spiritualis. alibi eum mater ad ministerium pellit hic mater arguitur quod adhuc que humana sunt exigit. set cum hic. xii. describatur annorum ibi discipulos habere docetur. vides matrem didicisse de filio ut exigeret a maiori ministerium que stupebat in minore miraculum.

Sicut est carnis etate proficere sic est rationalis anime sapientia et gratia proficere non quod eguerit susceptor deus. presertim cum se plenus fuisse sapientia et gratia describitur: sed quod hoc pro remedio nostre salutis suscipere elegit ut cui caro et anima rationalis suscipitur a deo utraque pariter salvaretur.

Iuxta hominis naturam proficiebat sapientia non quod ipse sapientior ex tempore qui a prima conceptionis hora spiritu sapientie plenus permanebat. sed eamdem qua plenus erat sapientiam ceteris ex tempore paulatim demonstrat. iuxta hominis naturam proficiebat etate. de infantia ad iuventutem. iuxta naturam gratia proficiebat non ipse quod non habebat per accessum temporis accipiendo set pandendo donum gratie quod habebat apud deum. III

Anno. xv. congregaturus etiam dei filius primum operatur

in seruulo ut ecclesia non ab homine cepe rit. set a uerbo ut ap pareat maior auc toritas iohannis no uum baptismi ritus instituendis. factum est uerbum domini super iohannem. i. ad iohannem quod quidem est desuper sola gratia prius operatur uerbum intus et declarat iohanni que uelit ab ipso proferri postea profert iohannes. sequitur uerbum intus operans. uox uocis exterius sonans. In deserto. i. in ecclesia que prius deserta modo plures habet filios. factum ergo est uerbum ut iohannes predicaret penitentiam in deserto. ut que tunc erat deserta fructum nobis postea generaret. factum est uerbum ut iohannes penitentiam predicaret non remissionem daret. Unde iohannes est figura legis que peccatum nuntiat non condonat. iohannes preuntius christi et lex preuntiat gratiam ecclesie. matheus et marcus commendant iohannem uestitu et uictu et cinctu. Sufficit luce iohannem commendare sola commemoratione prophetie nullo enim indicio sui eget qui uerbo dei habundat. unum itaque dixit et omnia declarauit.

et homines qui quietum proficiente etate patefaciebat hominibus dona gratie que sibi erant et sapientiam ad eos laudem excitabat per considerationem ipsius sapientie et gratie quasi dei ipsi conuenientis. Sic et deo patri ad laudem et hominibus ad salutem proficiebat.

Iohannes baptismum penitentie predicauit in quibusdam etiam dedit sed remissionem peccatorum dare non potuit. non ergo ait dans baptismum penitentie set predicans. quia dare non potuit baptismum

Tyberii cesaris procurante pontio pylato iudeam tetrarcha autem galilee herode philippo autem fratre eius tetrarcha iturree et traconitidis regionis et lysania abylinae — regio est — tetrarcha sub principibus sacerdotum anna et cayppha factum est uerbum domini super iohannem zacharie filium in deserto et uenit in omnem regionem — istud uade et predica baptismum.

Herodes et philippus et lysanias qui cum pilato romano preside regunt iudeam filii fuerunt maioris herodis sub quo est dominus natus inter quos et ipse archelaus. x. annis regnauit. quo propter superbiam remoto regnum in quattuor tetrarchias diuisum est ut sic minueretur superbia iudeorum. anna et cayphas erant principes sacerdotum quando iohannes cepit predicare. sed annas illum annum quo iohannes inchoat predicare. cayphas illum quo dominus crucifixus est administrabat et quia tunc pontificatus non iure et generis merito set uenalis potestate prestabatur. multos pontifices legimus tunc fuisse quos sub tacet euangelista. ponens tamen illos qui ad domini pertinent passionem. quando uero iohannes illum ueniebat predicare qui ex iudea quosdam et multos ex gentibus redempturus erat per regem gentium et principes iudeorum predicationis eius tempora designantur et quod gentilitas per fidem colligenda.

iudea pro perfidia dis
pergenda erat. unius
gentium multi uidorum
principes describun
tur. quia ad finem
regni ueniebat que
tot regibus subiacebat
sacerdotium etiam
facta est memoria quia
ille nuntiatur qui
simul rex et sacerdos
est erat

Idem precio nuntiat
quod post per se ipsa uitas.

Pravitatem abicite
fidem et bona opera acci
pite.

Iordanis predicans
baptismum penitentie
in remissionem
peccatorum. Sicut scri
ptum est in li
bro sermonum
ysaie prophete. Vox
clamantis in de
serto parate ui
am domini rectas facite semi
tas eius. omnis uallis imple
bitur et omnis mons et collis hu
miliabitur. et erunt praua
in directa et as
pera in uias pla
nas. et uidebit
omnis caro sa
lutare dei. Di
cebat ergo ad
turbas que exi
bant ut bapti

ecce vobis predica
tio confirmatur et replete
testimonio.
Iohannes
ubi uox.
illud.
Ut ii peccatores sermonis.
qui se hu. et qui se hu.
Christum.
peccatorum et ad doctorum qui
penitentia et correctione magis

quo peccata soluerentur predicabat.
ut sicut uerbo predicationis uerbum
patris prenuntiaret. ita baptismum penitentie
quo peccata soluuntur prenuntiaret
et suo baptismate quo peccata solui
non possunt. qui fidem et opera pre
dicat bona. quid aliud quam uenien
ti domino ad corda audientium uiam
parat ut hec uis gratie illustret ire
rectas deo semitas faciat dum
mundas in animo cogitationes
per sermonem predicationis format.

Quia uox. quia prenuntiat uerbum
deserto quia deserte et destitute in
dee solatium redemptionis annun
tiat. nullum uerbum sine uoce audi
tur nec uox sine uerbo intelligentia
est a ualet

Omnis uallis. in aduentu domini
humilis gentilitas impleta est
et crescit plenitudinem gratie acci
piendo et iudea superba per errorem
perfidie hoc unum superbiebat perdidit.

In hac uita omnis homo christum
uidere non potuit sed in die iudicii
in sede maiestatis et electi et rep
robi pariter uidebunt
ut iusti remune
rentur et mali in
eternum gemant
unum et uidebit. Dice
bat ergo ad tur
que ex geminina

Omnis homo
uidens et gen
tilis uir et mu
lier iuuenis
et senex.

ui. quis os. u. s. ventura est ira est
animaduersio ultionis extreme que
tunc fugere peccator non ualet qui
nunc ad lamenta penitentie non recurrit
et hoc est facere
fructus dignos penitentie

Et ostendit

nisi prudentia miseratione dei infu
sa ut penitentiam delictorum agentes
terrorem iudicii provida devotione me
tuatis. ad generatio
nem ergo non ad
successionem refe
renda comparatio
viperarum. vel ideo ser
pentibus comparat
ut ostendat eos
habere naturalem
prudentiam provi
dendi futura. unde
estote. ergo. p. si. ser.
Ideo monentur opera potius quam generis
claritatem querere. quia non genus
sed sola fides valet quam ad gentes
transferendam prophetat.

Venenati et vene
natorum filii qui
invidetis bonis
et persequimini.

Nemo eum non
penitetis. sed ego
ostendo. et hoc est
facite. f. d. pe.

Dico enim vobis. qui amisso sensu to
tus lapidibus putant inesse aliquam
rationem divinitatis ipsi in naturam
lapidum non usu sed mentis habitu
vertuntur. quos autem
lapidibus comparat
quia ante deformes
ad usum mundi. ad
ornatum steriles
ad fructum infructuo
biles ad perfectum iam

Si autem vos estis
non ergo abra
he semen estis quod
semini eius per xpm
uniti per fidem.

arboribus comparat. quia processu tem
poris iam intelligitur in illis aliquem
clementiorem affectum vel profectum
quod rationabili quodam munere
nature iam sunt decori ad usum. ve
nusti ad aspectum. oportuni ad fru
ctum surgunt. cacuminibus fundun
tur brachiis replentur fructibus vesti
untur frondibus.

B. Arbor humanum genus. securis

indigebatis
zarent ab
eo. genimi
na viperarum
quis osten
dit vobis
fugere a
ventura
ira. facite
ergo fruc
tus dignos
penitentie
et ne cepi
tis dicere
patrem habemus habraam.

i. umbram
qui pro qualitate culpe
quod peccatores estis.

Dico enim vobis quia potest deus
de lapidibus istis suscitare fili
os abrahe. Iam enim securis posi
ta est ad ra
dicem arbori
Omnis ergo ar
bor non faciens

quod B. De gentibus quorum corda insensibilia.

Quare postquam non deponitis
venena ut sic ad baptismum
venatis
Dignos. non debet esse
par fructus boni operis
eius qui nichil vel parum
peccavit. et eius qui graviter
cecidit.

B. Et ne. ce. et c. id peccato
res se cognoscere nolebant
quia de stirpe abrahe des
cenderant. unde dicitur.
ne cepitis dicere. et c. quia
non qui filii carnis hii
sunt in semine sed qui
fidei. unde subdit. potens
est deus de la. is. s. f. a.

Id agite penitentiam et nolite
dicere patrem habemus abra
ham. iam enim securis ad
radicem arboris posita est.
faciat ergo fructum quod potest
quia qui debet facere fructum
punie

Securitas iudiciaria ad fun
ditus extirpandos infru
ctuosos preparata est.

Non fa. fru. bo. ut genti
les et hi peccatores quod nullum
et heretici qui malum,

fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbe dicentes quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis qui habet duas tunicas det unam non habenti et qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad illum magister quid faciemus? et ille dixit ad illos nichil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis. Interrogaverunt autem eum et milites

Ex verbis Iohannis terrore perculsi notantur qui consilium querunt.

Tunica per hoc quod plus necessaria est usui quam pallium ad dignum penitentie fructum pertinet ut non solum exteriora et minus necessaria sed et ipsa valde necessaria cum proximis dividamus ut escam qua vivimus et tunicas qua vestimur. Ecce quantum valent opera misericordie que ad dignum penitentie fructum ceteris preponuntur. Unde date elemosinam et omnia munda sunt vobis.

Magna vis in sermone Iohannis qui et publicanos et milites ad consilium salutis sue cogit quibus precipit ne ultra prescriptum exigant.

redemptor qui velut securis ex manubrio tenetur ex humanitate et ferro incidit id est divinitate quia et si expectat per patientiam videt tamen quod facturus sit. Nec ad ramos sed ad radicem dicit positam securim. Cum enim filii malorum tolluntur quid aliud quam rami infructuose arboris abscinduntur. Cum tota progenies cum parente tollitur arbor radicitus absciditur ne aliquid remaneat unde iterum aliquid germinis oriatur.

De duabus tunicis dividendis dat preceptum quia si una dividatur nemo inde vestitur in dimidia tunica et nudus remanet qui accipit et qui dedit. Misericordie enim opus pro possibilitate humane conditionis servatur mensura ut non mensura se unusquisque totum eripiat sed quod habet cum paupere partiatur.

Publicani sunt qui vectigalia publica exigunt sive qui conductores sunt vectigalium fisci vel rerum publicarum nec non et hii qui huius seculi lucra per negotia sectantur quos pariter unumquemque in suo gradu ab agenda iniustitia cohercet ut domini primo ab alienorum se temperarent appetitu tunc ad propria cum proximis communicanda pertingerent.

B. Iusto moderamine eos premonet ne ab eis calumpniando predam requirant quibus militando prodesse debuerant docens idcirco stipendia constituta militie ne dum sumptus queritur predo grassetur. Nullum officium nullum genus nulla etas ad agendum

da misericordia excluditur: omnes in commune monentur ut conferant non habenti misericordia enim plenitudo virtutum est.

Non solum cogitabant sed sicut alius evangelista declarat missis ad eum sacerdotibus et levitis an ipse esset christus rogabant unde et iohannes sibi dicitur eis redisse. patet iudeis fuisse notum secundum scripturas dominice incarnationis tempus adesse. sed mira cecitas quod in iohanne sponte credebant hoc in salvatore tantis signis et virtutibus approbato et iohanne et ipso testante non credunt quem per mulierem credunt ventum per virginem venisse non credunt.

Venit etiam baptizo vos aqua quia ille venit qui baptizabit spiritu et corporet ut illi via prepareretur.

Emgo corpora actus et institutio usum baptizandi donec veniat qui abluat animas per spiritum.

Non sum dignus per misterium incarnationis investigare vel nomen sponsi non michi usurpando. nec sponsus esse dicor sed amicus sponsi esse volo. vel non sum dignus portare per totum mundum predicando calciamenta. id est misterium incarnationis. hoc enim non est iohannis penitentis officium. sed apostolorum sequentium calciamentum nuptiale est evangelica predicatio qua calciati sunt apostoli.

In purgatione sanctificationis et sancte tribulationis vel spiritu qui sanctificat et accendit amore dei et hic spiritu in futuro igne purgatorio purgandabit.

Palee sunt qui

dicentes. quid faciemus et nos? et ait illis. neminem concutiatis

id est timore et amore.

neque calumpniam faciatis et contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo et cogitationibus omnibus in cordibus suis

scilicet an

de iohanne ne forte esset ipse christus. respondit iohannes dicens omnibus. Ego quidem baptizo vos aqua. veniet enim fortior me post me. cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum eius. ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni.

Levitis an ipse esset christus requirebant. unde et iohannes sibi dicitur eis respondisse.

Videbat iohannes cordis occulta sed dei revelatis gratia que palam faceret ipsius occulta cordis eorum.

Et si humilis. et ego magnus reputor ille est fortior quia ille deus.

Ambrosius. Cito probavit se non esse christum qui in se sibi tamen operatur officio. aqua non spiritu baptizat quod solius est christi non suo sed ope se non esse christum declarat ut similitudinem quoque christi baptismi quoque eius sua preveniret imitatione non sacramenti virtute.

Purgat uel dum in presenti ob manifesta peccata pulsus de ecclesia eicitur uel per mortem dampnat.

Discretio iusti examinis quod omne iudicium dedit ei pater.

Antequam lucas aliquid narret de actibus ihesu dicit iohannem ab herode captum ut ostendat se solummodo domini facta proprie descripturum que eo anno gesta sunt quo iohannes captus est uel etiam punitur.

B. Notandum est quod iohannes euangelista qui de diuinitate christi scribere suscepit testatur quia iohanne baptista qui figura legis est adhuc predicante et baptizante plures faceret discipulos et baptizaret. Mistice docens ihesum antequam in carne nasceretur domini.

uentilabrum in manu eius
a paleis.
et permundabit
i. presentem ecclesiam.
aream suam
et congregabit triticum in horreum suum. paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem et alia exhortans euangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha cum corriperetur ab illo de herodiade uxore fratris sui. et de omnibus malis que fecit herodes. adiecit et hoc super omnia et inclusit eum
petrus autem hoc.
in carcerem.
Nam cum transitu maris rubro necatis quidem gratulamur
Factum est autem
egiptios.
cum baptiza

fidei sacramentis imbuuntur sed solidi non sunt. Zizania sunt qui et opere et professione ab electis secernuntur qui hoc uentilabro non remouentur quia iam iudicati sunt sed palee uentilantur.

Quia neque extinguetur neque extinguet cruciatos set eternaliter puniet dicitur autem ad differentiam illius de quo dicitur. Igne nos examinasti.

Herodes autem tetrarcha non his diebus captus est iohannes set iuxta euangelium iohannis post aliqua signa gesta a domino et post eius baptismum diffamatum set a luca propter exaggerandam herodis malitiam preoccupatum est. qui cum uideret ad predicationem iohannis multos confluere. milites credere. publicanos penitere et totum uulgus baptisma suscipere. ipse econtrario non solum iohannem contempnit. set et uinculat et occidit.

Nulli inter natos mulierum secundus est iohannes cui se christus credit baptizandum. se uidendum in columba exhibet spiritus sanctus. pater de celo commendat filium. non enim filio quod ignoraret. sed iohanni et ceteris qui aderant quod ignorabant indicabatur. unde et iohannes quem prius fortiorem uirum et christum euangelizabat iam edoctus dei filium aperte predicat.

Baptizatur dominus non mundari indigens set tactu munde carnis aquas mundans ut uim abluendi haberent. et ideo qui ad lauacrum christi uenerit peccata deponit quia quod in numina

sub lege baptizata non poterant. quod
prevaricationis malum cum regnati
ue sanctificationis aque conciperunt.
Unde cum baptizatum populum dixerit
nichil magnum addidit. sed bapti
zato ihesu et orante dicit apertum ce
lum. quia dum ille aquas iordanis
subit nobis celi ianuam pandit. et dum
caro innoxia aquis frigentibus tingi
tur opposita noxiis quondam cum
phrea ignea extinguitur. nec in celum
christo tunc reperitur aperiri. sed his verbis
ostenditur virtus baptismi. orat autem ut nos
ad orandum informet ut post baptismum
orationibus et ieiuniis et elemosinis et aliis
bonis celum nobis aperiatur. quia etsi
peccata in baptismo sunt relaxata non
adhuc caro est solidata. sed in deserto
mundane conversationis hostes occur
runt qui sudore nostro vincuntur per
gratiam christi donec tandem inducamur
in aulam patris.

Quod tricennalis baptizatur nobis
etiam convenit propter misterium trinitatis
et operationem decalogi quia decalogus
per fidem melius intelligitur et impletur.

Quia natura non erat sed putabatur
quia maria eum genuit que despon
sata erat ioseph.

Tricesimo an
no baptizatur. facit miracula docetur
reprimat temerarios qui omnem etatem
ad hec officia idoneam credunt quod
non est nisi aliquando miraculo dei con
tingat ut ieremie et danieli.

Qui ioseph fuit filius hely. qui hely
fuit filius mathath. augustinus .uo. devenies
et notu .r. quo diebus qui ... fuit filius
matath. matthan qui per salomonem

retur omnis
populus et ihesu
a iohanne quod
baptizato et
alii plenius dicunt.
orante apertum
quia
est celum et des
spiritus sed effugiet fidelium
cendit spiritus
nec ba. in. t. s. per.
tus sanctus
quia
corporali spe
in natura divinita
cie sicut co
tis a mortalibus non
lumba in ipsum
potest videri.
et vox de celo
non ioseph.
facta est tu es fi
consubstantialis.
lius meus
dilectus in
In adam displicuit.
complacitum meum
constitui. i. per te
facere quod mihi placet.
Ante .9. non aliena
in filio sed sua lau
dat. q. d. quecumque
habes tu mea sunt.

eternum per secula fidelium
per legem doctorem fuisse
populorum. alii evangeliste
qui humanitatem christi
describunt ab incarne
tatione iohannis exordium
sumunt dominice predicati
onis. quorum officium est post
corruptam a iudeis
legem et qui tenebris
carceris ignorantia
cetaque traditione feda
tam domini in carne appa
rentis. et per carnem operan
tis. et qui in galileam ad
venientis celestem pan
dere doctrinam.

Sicut columba post
diluvium non corvus
sed columba ramum qui
pacem reddi tam nunti
avit detulit docens quod
sol in simplicita
te cordis baptizatis unc
tio spiritus sancti assit. et dominus
non primum post baptismum spi
ritu sancto est unctus sed ideo
monstratur columba
ut intelligamus quod
in corpore eius. i. ecclesia
baptizati precipue accipi
unt spiritum sanctum. et qui ad
exemplum symonis in
felle amaritudinis manent.

quo complacuit mihi. Et ipse ihesus erat in
cipiens quasi annorum .xxx. ut puta
(quod incipiens vel scandens.)
retur filius ioseph. Qui fuit he

quitatis obligatione pdurant sortem i spu scō. 7 pattem numate nis habere possunt. s. cum mundi crimina quondam in figura baptismi diluuio pur garent non coruus set columbe ore delatus oliue ramus pacem redditam seculo nun ciauit.

In generationibus uiri no men et psona queri tur que et in senatu queritur que et in se natu 7 in reliquis ci uitatis tunicatum generis asserit dignitatem.

Secundum legem filius hely. secundum carnem fili. ia.

hy. Qui fuit ma
additus. *rex meus.*
thath. qui fuit leui. qui fu. mel
dextera. *auctus ab.*
chi. qui f. iampne. q. fu. ioseph.
iste ioseph. *donum dei l aliquando.*
Qui fuit mathathie. Qui fuit
honerans l honorauit. *consolatio uel consolator.*
amos. Qui fuit naum. Qui fuit
adiuua me.
hesli. Qui fuit
meridies uel inclamans.
nagge. Qui fuit
maath. Qui fuit
donum dei uel aliquando.
mathathie. Qui
obediens.
f. semei. Qui f.
augmentum.
ioseph. qui fu.
confitens. *domini*
iuda. Qui fu. io
uel gratia eius uel domini
misericors.
hanna. Qui fu.
consecrator.
resa. Qui fuit
princeps l magister babilonis.
zorobabel. Qui

Matheus ponit genu it quia carnis solas suc cessiones numerat. lu cas non genuit. s. qui fuit in quo designat se etiam legales inter ponere filios. 7 mathe addit ad xpm parti o res. lucas plures po nit generationes. quia cum pares psonas generatio texatur potest fieri ut alii longeua alii breuiorem uitae gerunt uitam. cum inde amus plures senes cum suis nepotibus uiuere 7 multos susceptis filiis statim obire.

Si intelligimus mathe

descendit de uxore iacob filius genu it et defunctus e. tunc matath q de nathan de eadem uxore suscitat semen defuncti fris et generat hely. et sunt uterini fratres iacob et hely. et hely accepta uxore moritur sine semine. cuius uxorem accipit ia cob. 7 generat ioseph. 7 uisto lucas adoptionis originem suscipit et usque ad deum transit. quia per ad optionem efficimur filii dei cre dendo in filium dei qui p carnalem generationem ostendit filius hominis factus.

Non per mariam que uere genuit set per ioseph qui alienus e a ge neratione texitur ordo generationis quia non e mos scripturarum ut ge neratio texatur. per nomina mu lierum. 7 ex una tribu erant ma ria et ioseph. unde et simul cen sentur. et sic per ioseph origo ma rie declaratur. generationem carnis dicturus premisit testimonium patris tu es. fi. m. di. ut appareat eundem uerum dei 7 hominis e filium.

Mathei qui regiam in xpo instituit insinuare personam. preter ipsum xpm. xl. homines in generationis se rie nominat quo numero signifi catur illud tempus quo in hac uita nos regi oportet a xpo p laboriosam uite disciplinam. neque enim. xl. ii. qui faciunt ter. xiiii. set ipse unum iechoniam bis nominatum uel numeratum. xl. due generationes fiunt si ipsum xpm numeremus qui temporali uite regende tamquam quadragenario numero presidet regaliter. quatuor. ad quatuor siuch

partes uel tempora referuntur. x. ad legem
decalogum quo contra uitia pugna
mus. Unde et ieiunium ecclesie spatio
xl. dierum consecratur. Et quia ad istam
mortalitatem nobis conparticipandam
descendentem xpistum uoluit significa
re. ideo istas generationes descendendo
commemorat a principio euangelii sui
in quo significatur susceptio nostrorum
peccatorum a xpisto domino. Lucas qui ut
tuitus tamquam sacerdotem in expian
dis peccatis designans. a baptismo in quo
hominis incipit accensus generationem
seriem ascendendo disponit in quo
abolitio peccatorum nostrorum significatur a
domino ihesu xpisto. Proinde matheus
a david per salomonem descendit in cuius
matre ille peccavit. Lucas ad david
per nathan ascendit. per cuius nomi
nis prophetam deus peccatum illius expia
uit. Lucas. lxx. vii. Generationes ponit
quo numero omnium peccatorum significatur. quod
considerandum est in partibus quibus
multiplicatur. i. xi. et vii. per xi. trans
gressio denarii quo in uineam con
ducti sunt remunerandi. i. perfectio
nis significatur. Et multiplicantur
xi. per vii. ut significetur ista trans
gressio ex motu hominis fieri. vii. et
de tribus et quatuor congregantur.
tres ad naturam anime humane
propter triplicem uim refertur. quatuor
ad corpus quod. iiii. constat elemen
tis. Unde homo non incongrue per sep
tenarium numerum significatur. per vii.
ergo. xi. multiplicantur. quia per
motum hominis transgressio perpe
tratur. hoc ergo numero omne peccatum
intelligitur. hoc ipso numero omnium peccatorum
nostrorum remissio intelligitur. expiante nos
carne sacerdotis. a quo numero iste

...um. xl. duas generationes
posuisse ut unum ie
chonie nomen bis nu
meretur pro patre et
filio. hic numerus presentis
ecclesie tempus designat
quo domino cooperante
in spe futuri sabbati
laborat. Septies enim
seni. xl. ii. vi. ad opera.
vii. ad requiem perti
nent. Unde populus
de egipto liberatus
xl. annis in deserto mo
ratur. Set quia sub
initiandi in requiem
exercetur septies. vii.
sena. i. xl. duo castra
metati sunt. quo ul
timo iosue duce apud
iordanem. uictis hostibus
promissas olim sedes
ingreditur. sic dominus
xl. ii. generatione ex quo
mundus presencie ueritatis
tenebras abraham cre
dente discussit ueniens
in carne per baptismum celi
ianuas pandit. et nos
perfecto uite cursu sub
eiusdem nostri sacramen
to post siccatum duce
xpisto leti fluuium reg
na initiamus promissa.

petitio mea deus.
fuit salathiel.
lucerna mea.
qui fuit neri. qui
regnum meum.
fuit melchi. qui fu
Robustus uel uiolentus.
it addi. qui fuit
diuinans. dei
cosam. qui fuit el
mensura.
madam. qui fuit
uigilans uel nigura uel
pelliceus. saluator.
her. qui fuit ihesu.
deus meus adiutor.
qui fuit eliezer.
dominus excitans.
qui fuit ioram. qui
uel exaltans.
fuit mathath.
additus.
qui fuit leui. qui fuit
audiui tristitiam uel signum.
simeon. qui fuit
confitens.
iuda. qui fuit
augmentum.
ioseph. qui fuit
Columba uel dolens.
iona. qui fuit
dei resurrectio.
eliachim. qui fuit
rex eius.
melcha. qui fuit
uiscera mea. donum.
menna. qui fuit mathathia. qui fuit
fer nathan propter hie dignitatem exspectam aditurus.
dedit uel datus. manu fortis.
nathan. qui fuit david. qui
incensum. seruiens.
fuit iesse. qui fuit obeth. qui fuit

Quod math' per salomonem lucas per nathan texit gñationem. ille regalem iste ut uitulus sacerdotalem ostendit familiam quia xp̄c ex regibus et sacerdos ex sacerdotibꝫ secd' carnem exregali ꝛ sacerdotali familia ē exortus. qui celestis rex in dei uirtute letatur; et eui iudicium a rege deo defertur et sacerdos ē in eter nu' secd'. or. melchi.

¶ fortis. ¶ Sensi
booz. Q' fuit sal
bilis uel pacificus.
mon. Qui fuit
¶ augustus uel serpentin'.
uel son.
nachor. Q' fuit
¶ populus uoluntarius.
aminadab. Qui
¶ erectus ꝉ excelsus.
fuit aram. Qui
¶ Sagitta.
fuit esrom. Q'
¶ diuisio.
fuit phares. Q'
¶ confitens.
fuit iude. Q' fu.
¶ supplantor.
iacob. Q' fuit
¶ risus uel gaudiu'.
ysaac. Q' fuit
¶ pater multaꝝ gentiu' uel uidens populum.
¶ explorō ꝉ pastura siue hercia.
abraham. Q'. f. thare. Qui fuit
¶ lorii uel corrigia ꝉ ꝯ p̄hendens
nachor. Q'. fu. seruth. Qui fu
uel p̄fectum. ¶ exortus uel pascens. ¶ diui
it. Qui f. rachau. Q' fuit pha
dens uel diuisum. ¶ transitus. ¶ tollen'.
leg. Qui fuit heber. Q' fuit sale.
¶ lamentatio ꝉ possessio eoꝝ. ¶ Sanans
Q'. f. caynan. Qui fuit arpha
depopulationem. ¶ nomen. ¶ requies.
xath. Qui fuit sem. Q'. f. noe.
¶ mortis eius
Qui fuit lamech. Qui fuit ma
sio ꝉ mortis ē ꝛ interrogauit.
tusale. Qui
¶ dedicatio.
fuit enoch. Q'
¶ defendens siue ꝯtineus.
fuit iared. Q'

Qd' anni matus sale uit diluuiu' numerant signat xp̄m cuius uita etatem nescit.

nu's incipit et reconciliauit nos deo ad quem nunc iste nu's puenit p sp̄m scm̄ qui in columbe specie in bap̄mo u' iste numerus ꝯmemoratur apparuit.

Quatuor gn̄a u'tutum cognoscim' fuisse in quatuor filiis iacob quoꝝ isti posteri sunt. In iuda p̄figuram dominice passionis inuitum ꝯphetu' ē. In ioseph p̄stitisse castitatis exemplum. in symeone uindictam. leui pudoris in leui officiu' sacerdotis. u' ergo nomina tantoꝝ p̄riarchaꝝ lucas p̄termittenda putauit. ut quia unus omnia ē xp̄c in singulis quoq; maioribꝫ genera u'tutum diu'sa p̄cedent.

Qui fuit sale. uel sala. generatio caynan non de hebraica u'itate sed habetur de. lxx. interpretum editione. In

Noe iustus edificator arche p̄fig nat xp̄m edificatorem ecclesie.

Humiliatu' uel patientem uel p cussu' ꝉ humilem.

genesi. arphaxath sale. uel sela fuisse nullo interposito p̄hibetur genuisse. porro arphaxath uixit. xxx. annos et genuit sale. Item in paralipom arphaxath aut' genuit sela. qui et ipse genuit heber. Sꝫ apud. lxx. ita describitur quod arphaxath. cum. c. xxx. v. annoꝝ ēē uel fuit genuit caynam. cum. xxx. fuit annoꝝ genuit sela. quoꝝ quid uere' sit deus nouit.

Qui fuit enoch. a baptizato dei filio usq; ad deum p̄em ascendens. lxx. gradu enoch. ponit. qui dilata morte delatus ē in padisum ut significet eos qui in gr̄am adoptionis filioꝝ ex

aqua et spu sco regenerantur. Interim
post corpis absolutionem eternam sus
tendos in requiem. Septuagenarius
eni propter septimam sabbati illoru
requiem significat qui dei
gra decalogum legis implent quos
in resurrectione imutabili dei gre
uel sapientie contemplande mon
strat ee uiuendos per secula.

A filio dei incipit generatio termina
tur filius dei. precedit creatus in figura
ut sequatur natus in ueritate qui fcs
ad ymaginem ut per eu ymago dei
t rendat

Historiale in illo deserto quod e int
ierusalem et iericho u figuralit dye
tat adam a diabolo uictum fuisse.

.IIII. IIII

Ne cui dubium ueniat a quo spu
ihesus in desertum duceretur spont.
quia plenus sp iritu sancto tui
uoluntate lo cum certaminis
quo aduersarium fecerat de uictoria
certus ingreditur. Sic nos accepta
in bapo peccatorum remissione et spu
sco illuminati contra insidias di
aboli accingi et seculum deserere de
bemus ut quasi manna deserti sola
eterna esuriamus

Tria sunt que
proficiunt ad usum salutis sacram
tum baptismatis desertum ieiuniu
nemo eni coronatur nisi qui legiti
ter. nemo ad certamen uirtutis ad
mittitur n prius ablutus uiciis uit
maculis gre celestis munere conseceret.

XL. diebz ieiunauit legis lator moy
ses et ppheta helyas ut ieiuniu xpi te
stimoniu hat a lege et pphis hoc mi

lamentatio l possessio
laudatus dei uel laudans deum. l cor.
fuit malaleel. qui fuit chaynan.
homo uel desperatus uel uiolentus qui fuit
positio siue posuit.
qui fuit enos. qui fuit seth. qui fuit
uel terrenus uel
adam. indigena. Ihe
sus autem plenus
spu sancto re
gressus e a
iordane et age

In qua adam exula
bat nec quomodo
rediret habebat. dux
ergo ad eroneum
accedit in deserto.

batur in de
sertum in spu
diebz. XL. et
tempta ba
tur a diabo
lo et nichil
manduca
uit in illis
diebz et con
summatis illis

Seth posterior filius ade
non siletur. ut cum
due sint populi gra
tiones significetur ut
xpm imposteriori pot
quam in priore ge
neratione inueniendu.

Agebatur in deserto
hoc consilio ut diabo
lum prouocaret. na
nisi ille certasset iste
non uicisset. agitur
misterio ut adam de exi
lio liberaret. exemplo
ut ostenderet nobis
diabolum ad meliora
tendentibus inuidere.

XL. diebz decalogum ad
quo deum et proximu
diligere precipimur te
nemur. set quia morti
corpis quod de quattuor
elementis constat t
caritas et proximi i
molatur ad diluen
da pecca in XL. temp
penitentie surgit.

Nisi ieiunasset dia
bolo temptandi occo
non adesset. sed uiuid
filii accedens ad serui
tutem dei ppara. a t.
o.

a. quia quanto magis diabolus se repellare conspicit tanto amplius expugnare contendit.

Non est scriptum de moyse vel helia quod post ieiunium esurierint non quod homines illi fortiores

essent quam hic deus. sed ideo factum est ne ab eo temptando patiens hostis aufugeret qui multa signa celestia videat in eo. esurivit ergo humilis deus homine inimico innotescat sublimis homo deus. fames domini pia fraus est ne caveat diabolus temptare. esurivit autem non tam cibum corporis quam anime salutis.

Hec temptatio est via persuasio quia agit de cibo corporis et non de cibo mentis

Docet magis doctrina quam miraculis pugnare humilitate quam potentia. nichil diaboli arbitrio nec declarande virtutis consideratione faciendum.

Tribus modis fit temptatio. Suggestione. delectatione. consensu. Xpistus autem temptatur suggestione sola. quia delectatio peccati mentem eius non momordit. non enim indignum est temptari qui occidi venerat ut sua temptatione nostras vinceret sicut sua morte nostram tulit.

esurivit. Dixit autem illi diabolus. Si filius ¶ Quia sciunt scriptum **dei es. Dic la**tum ipse dixit et facta sunt. ¶ lapis duritiam diaboli significat. **pidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illum.** ¶ In deuteronomio. **Scriptum est. Non in pane solo vivit homo. sed in omni verbo dei. Et dixit illi diabolus in montem excelsum. et ostendit ei omnia**

mero indicatur. vel signatur cursus huius seculi in huius qui vocantur per gratiam ad eum qui venit legem non solvere set adimplere. x precepta legis et iiii. mundi partes. et quater x. fiunt xl. et per gratiam dei ad impletionem decalogi vocamur de quatuor partibus mundi. Ieiunat Xpistus ante mortem carnis quasi clamet abstinete vos a desideriis seculi dum estis in agone. comedit post resurrectionem q. d. et si non dum habetis corpus inmortale spe inmortalitatis iam pascimini. quia dum viam domini carpimus. et a vanitate seculi ieiunare et refici debemus futuri promissione.

Amb. Novat dei filium venturum set venisse pro infirmitate corporis non putabat. nam fastuosus humilia in deo non potest credere. alterutro itaque exploraturus. aliud temptantis est. et ideo profitetur se credere et hominum conatur illudere. Sed cum ille sic temptat ut exploret sic explorat ut temptet deus econtra sic fallitur. ut vincat. sic vincit ut fallat. Si non contineret naturam proderet se creatorem. ergo sicut homo communes accersit auxilium ut divine lectionis pabulo intentus famem corporis negligat huius armis dominus hominem adversus irritamenta gule munit. huic pani intentus moyses et helyas famem prolixioris ieiunii non senserunt qui hoc verbo non vescitur non vivit

Ostendit non quod visum eius quo omnia videt amplicaverit sed vanitatem humane pompe quam amabat quasi speciosam ostendens facere volebat amari.

sciens diabolus quod xpistus regnum tolleret ostendit omnia regna mundi non persas uel medos non indos set quomodo in omnibus regnaret terrenis uel per gulam uel per superbiam uel pallia uel suadens quod uolebat eum sibi subiceret.

Docemur hic omnem ambitionem despicere. quia omnis dignitas seculi diabolice subiacet potestati ad usum fragilis et inanis adfectus. nota autem quod omnis potestas a deo. quia ordinata potestatis a deo. sed a malo ambitio potestatis. licet ergo diabolus dicat se dare potestatem. omnia tamen illa ad tempus sibi esse permissa non ambigit quia qui permisit ordinauit. nec potestas mala sed is qui male utitur potestate qui ambit.

Nec indignum uideatur dominum a diabolo deferri qui crucifigitur a membris diaboli.

Dicens diabolus saluatori hec omnia tibi dabo. si pro. ad. me ex contrario audit quod ipse magis adorare eum debeat dominum deum suum.

Grece latria dicitur seruitus que soli deo debetur. dulia que et hominibus inuicem exhibetur. iubemur enim per caritatem seruire inuicem quod grece dulium dicitur. iubemur uni deo seruire quod grece latriam. unde hic et illi soli seruies.

Sup. pin. tem. ita est iactantia

In hoc quod xpistus in altius se tollere

regna orbis terre in momento temporis et ait

(non quod hoc possit)

illi. Tibi dabo

(cum temptatio de ambitione)

potestatem hanc

(regem te faciam)

uniuersam et

(honorem)

gloriam illorum quia mihi tradita sunt et cui uolo do illa. Tu ergo

(qui adoraturus es diabolum)

si procidens adoraueris

(ante corruit)

coram me erunt tibi omnia subdita. Et respondens

(in deuteronomio)

ihesus dixit illi. Scriptum est.

(qui solus seruitu remunerat amplissimo.)

Dominum deum tuum adorabis

(caret ambitione religiosa deuotio.)

et illi serui es. Et duxit illum in ierusalem et statuit eum super pinnaculum

In momento. sic tamen celeritas conspectus quod caduce fragilitatis potestas exprimitur. in momento enim cuncta pretereunt.

Tibi. dabo. hec de arrogantia dicit non quod totus mundus fuisset eius set tamen aliquid boni.

Non a diabolo est potestas set obnoxia tamen insidiis diaboli. nec ideo mala ordinatio potestatum quia male sunt obnoxie potestatum

Tu ergo. lucas sicut res gesta est exequitur. mediam ponens auariciam secundum mores. ultimam superbiam propter seriem temporis quia superbia post omnes uirtutes seuit. Matheus non exequitur ordinem historie set temptationum ad

Quoniam nec gula nec auaricia uincit temptat uana gloria si forte uel per ipsa uictorie sue iactantia uincere ualeat.

permittit set monenti cadere non obedit. ostendit ut cuiuscumque bona et alta imperanti obediamus set precipitare volenti non eamus.

In omnibus temptationibus hoc agit ut intelligat si filius dei sit. sed christus sic responsum temperat ut ambiguum relinquat.

templi. et dixit illi. Si filius dei es. mitte te hinc deorsum. Scriptum est enim quia angelis suis mandavit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis. et quia manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et respondens ihesus ait illi. Dictum est. [scilicet o homo] Non temptabis dominum deum tuum. Et consummata

Nota quod exempla tantum de deuteronomio proponit ut fidem legis sacramenta confirmet.

Non temptabis. Suggerebatur enim quasi homini ut aliquo signo exploraret quantum apud deum valeret. Set pertinet ad sanam doctrinam ut quando habet homo quid faciat non temptare deum. Unde precipit. Si vos persecuti fuerint in una civitate fugite in aliam. postquam vero deficit omnis humana providentia si homo se totum committit divine potentie non est dicenda temp[tatio].

David goliam tribus lapidibus de torrente prostravit. christus diabolum tribus de testimoniis de lege.

Patrem et filium quia ego et pater unum sumus.

ut dum putat unusquisque ad altiora ascendere sublimium usurpatione ad inferiora trudatur. quia vero diabolus fortem sentit iactantiam ostendit que est fortes decipit sepe.

Mitte te. hec vox ei convenit qui precipitare satagit in quo diabolus infirmus ostenditur. qui nullum possit nocere nisi prius ille se deorsum miserit.

Hec prophetia non de christo set de sancto viro est. que etiam si de christo esset illud etiam quod sequitur debuisset diabolus meminisse. Super aspidem et basiliscum ambulabis et est de angelorum auxilio quod ad infirmum loquitur de sua conculcatione quod tergiversator tacet.

Nota diabolum in hiis vinci in quibus adam vicit quem de gula temptavit dum de ligno vetito gustare rogavit. de vana gloria. dum dixit eritis sicut dii. de avaritia. cum dixit scientes bonum et malum.

Quia scripturarum exempla protulerat scripturarum vincitur exemplis. utitur autem diabolus per hereticos testimoniis scripturarum non ut doceat set ut fallat.

Nota diabolum non esse pravum in studio set cedere veritati. et sui desertum tamen invidere formidat veritate ne frequentius triumphetur.

Et consummata. tribus temptationibus victis omnem temptationem dicit consummatam. quia hiis omnium origo vitiorum continetur. quia omne quod in mundo est aut concupiscen[tia]

tia carnis dicat non in solo pane vivit homo. sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Cum temptatur de avaritia quam apostolus servitutem simulacrorum vocat dominum solum adoret. pro solis eternis illi serviat. Si temptatur de vana gloria que est de precedentibus victoriis solet crescere non temptet dominum quod facit qui de suis viribus presumit quia amplius peccare non possit.

Hec quasi preterit ea que per ordinem fuerunt exponenda post ieiunium confestim fratet post aliquot a domino miracula vel in iudea vel in galilea patrata que apud iohannem leguntur primo adventu

facta

Post miracula erat sapientia qua doceret qua doctrina per miracula precedentia significatur.

Non tamen a presentibus propter visa miracula honoratur sed apud absentes fama

divulgabatur

Intravit ihesus die sabbati in synagogam ut ritum legis mosaice cumulo gratie celestis adimpleret.

Et surrexit qui venerat non ministrari sed ministrare lectoris officium non dedignatur suscipere. et proinde lucas gesta domini scripturus ab exploratione prophetie inchoat. quia omnis prophetie ad ipsum pertinent. in ipso complentur per ipsum nobis aperiuntur. Surrexit ergo legere. ut quos nova operatione signorum non converterat vel prophetice lectionis attestatione corrigeret

Surrexit legere si minori revelatum fuerit senior taceat.

omni temptatione diabolus recessit ab illo usque ad tempus. Et regressus est ihesus

Signis miraculorum

in virtute spiritus in galileam. et fama exiit per universam regionem de illo. et ipse docebat in synagogis eorum et magnificabatur ab omnibus. et venit

Unde etiam in qua fit homo non obliviscitur

Ubi tamen inolescebat

nazareth ubi erat nutritus et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam et surrexit legere.

a multis

et traditus est illi liber ysaie

temptatio. nec autem potestas christi aliter de templo descendere quam per iactantiam se precipitare.

Passionis quando non solum in dolis sed aperte impugnabit sicut nos etiam ille antiquus hostis aliquando temptare intermittit ut quasi securos repente redieus facilius irrumpat.

Cum iam traditus esset iohannes ihesus venit in galileam. et de primo adventu tacet.

Quia omnes confluebant ad legis momenta quieto corde meditanda ad publicos autem conventus accedit ut doctrina ipsius audiatur

Gratiatus ab illis qui christum adventum desiderantes et ipsius adventus manifesta

uicitia reliquerunt.

Librum prophete clausum accipit set reuolutum legit quia misterium incarnationis sue in prophetis obscurum esse suscepit implendum et post mortalibus aperuit intelligendum.

Accipit librum ut ostendat se esse qui locutus est in prophetis et remoueat sacrilegia perfidorum testimonia qui alium uenisse dicunt a patre domino esse nouum et uel qui dicunt initium christi esse ex uirgine. quomodo enim incepit ex uirgine qui ante uirginem de se loquebatur.

Iudeis de pharaone gentilibus de diabolo.

Reuolutum legit quia ecclesiam que misso spiritu omnem ueritatem docuit plicatum ministro reddidit quia non omnibus omnia dicenda.

prophete. Et ut reuoluit librum inuenit locum ubi scriptum erat. Spiritus domini super me propter quod unxit me (euan. pau. ut) euangelizare (beati pauperes spiritu et c.) pauperibus misit me sanare contritos corde et predicare captiuis remissionem et (tam iudeis quam gentilibus.) (unxit uel misit. iudeos litterum) cecis uisum dimittere confractos (fabricando gentes ydolis supplicando. et sanare contritos corde.) in remissionem predicare annum domini acceptum (predica re.) et (iudicii.) diem retributionis. Et cum conplicuisset

Spiritus domini. In superioribus prophete saluator de gentium uocatione et ecclesie confirmatione loquens dicebat. ego dominus. in tempore eius subito faciam illud. confestimque hoc intulit. Spiritus domini super me eo quod homo unde in psalmo. Unxit te deus. o. le. et c. precetis socius unctus est spirituali unctione quando in iordane super baptizatum spiritus in specie columbe descendit et mansit in illo. Unctus est ergo uirtute celestium paupertatem conditionis humane thesauro resurrectionis ditaret eterno captiuitatem mentis auferret. cecitatem illuminaret animorum. confractus et contritus corde mederetur alligando contritiones eorum et remittendo peccata uel ut eos qui legis pondere deprimebantur releuaret et in remissionem gratie spiritualis admitteret. predicare annum. d. a. Annus iubilei et uere libertatis tempus gratie est quo ecclesia in corpore mortali peregrinatur a domino. Unde apostolus. ecce nunc tempus. ac. et c. et post annum ac. predicare et diem retri. quando filius hominis ueniet in gloria cum angelis suis reddere unicuique secundum opera sua. ad hec cuncta euangelizanda et agenda ideo se dicit missum quia spiritus domini est super eum.

Annum domini. Annus domini habet .iiii. tempora. i. .iiii. euangelistas et .xii. menses. i. .xii. apostolos.

Et cum conplicuisset. l. audientibus qui aderant legere sed lectum

ministro reddidit quia cum esset inmundo palam locutus est docens in synagogis in templo. Sed ad celestia regressurus hiis qui ab initio ipsum uiderant et ministri sermonis fuerant euangelizandi officium tradidit. Stans legit quia non dum nobis scripturas que de ipso erant aput carne dignatus est operari. Sed reddito libro residet. quia parto dispensationis officio discipulos doctrine sue sequaces elegit. Seque superne quietis solio restituit. Sic predicator ubi surgat legat. i. operetur et predicet et resideat. i. premia quietis expectet.

Magna cecitas. eum quem uirtutibus et factis xpistum agnoscunt ob solam generis notitiam contempnunt quem aput se nutritum et per etatum tempora profecisse uiderant.

Mistice. Sicut fabri filium. ita eadem erroris dementia medicum uocant sed in errore illorum ueritas latet. Vere enim erat filius illius fabri qui per ipsum in principio omnia fecit qui operatur spiritu et igni qui in magna domo huius mundi facit uasa diversi generis. et est medicus quia per ipsum omnia que in celis et que in terra sunt restaurata. qui dedicit. non est enim opus ualentibus sed male habentibus.

Qui non credimus quod certa eum fama uulgauit cum aput nos nichil tale fecerit. quibus conuenientius talia erant impendenda beneficia.

Amen dico uobis. non solum dominus

librum reddidit ministro et sedit. et omnium in synagoga oculi erant intentes in eum. Cepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est hec scriptura in auribus uestris. Et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in uerbis gratie que procedebant de ore ipsius et dicebant. Nonne hic est filius ioseph. Et ait illis. Utique dicetis mihi hanc similitudinem. Medice cura te ipsum. quanta audiuimus facta in capharnaum. fac et hic in patria tua. Ait autem amen dico uobis quia

[interlinear: ¶ tantum — scribe et pharisei inuidentes. — ¶ quid parabolis contineat aperte quanta audiuimus etc. — in ca.]

sed pro captu audientium committit doctori dispensandum librum.

In hoc impleta est. quia sicut illa predixerat magna faciebat maiora euangelizabat.

Gestabantur ut ipse dixerat eum esse de quo ipse cecinerant. Vere spiritu sancti gratia perunctum uere se pauperes et captiuos contractos minus egere sed omnia omnibus.

Medice quia in capharnaum plures te curasse audiuimus

tura etiam teipm. i. fac similiter in tua ciuitate ubi conceptus es et nutritus. quod quare dominus non fecerit alius euangelista ostendit et excusat dominum dicens quia non poterat aliquam uirtutem facere nisi paucos infirmos sanabat et mutabat propter incredulitatem eorum non ergo uilescerat patria domino. amabat ciues set incredulitas eorum hoc ei merebatur et patria se carita te priuabant despicien tes xpm quasi notum.

Ait dicet. id. non oportet inter uos quia uos increduli non quia patriam odium tui beneficium mee natiuitatis contuli.

propheta nemo acceptus est in patria sua. In ueritate dico uobis multe uidue erant in diebus helye in israel quando clausum est celum annis tribus et mensibus sex cum facta esset fames

In diebus helie. quibus helias operatus est uel quibus eciam faciebat illis qui meruis opibus lucem uidebant quoque spiritales et conuertebantur ad dominum et ideo apriebatur celum uidentibus diuina misteria claudebatur

meserat quia nulla erat cognoscende diuinitatis ubertas.

magna in omni terra, et ad nullam earum missus est helyas nisi in sarepta sydonie ad mulierem uiduam et multi leprosi erant in israel sub helyseo

et caput prophetarum quia a moyse propheta nominatur. set helias et ceteri prophete minores minus in patria quam in ceteris ciuitatibus sunt honorati. quia prope modum naturale est ciues ciuibus inuidere non enim considerant presentia uiri opera non uirtutem set fragilem recordantur infantiam quasi non et ipsi per eosdem etatis gradus ad maturam etatem peruenerint.

Hinc declaratur quia frustra opem misericordie celestis expectes si alienis uirtutis fructibus inuides. aspernatorem enim dominus est inuidorum et ab his qui diuina beneficia in aliis persequuntur miracula sue potestatis auertit.

In diebus helie. quod non est ceterum exemplis prophetarum quod nobis mei ciuibus fastidiosis diuina beneficia subtraho. quia sicut in tempore famis nemo est in iudea dignus repertus hospitio helie. set extere gentis uidua est quesita que a tanto propheta uisitaretur. et sicut multis leprosis ibidem existentibus solus naaman syrus quia deuote quesiuit est curatus. Sic et uos modo qui me ex inuidia spiritus superno munere estis priuati non causa mee impotentie uel inuidie.

Vidua ad quam mittitur helyas gentium significat ecclesiam que a conditore suo diutius deserta pabulum fidei recte nesciuit qui pauperem filium egena fidei

pe nutriebat. i. uerbo secularis scientie absque utilitatis fructu docebat. que bene

in sarepta sydonie fuisse dicitur. Sydo
nia enim grece uenatio inutilis. Sarep
ta incendium uel angustia panis interpretatur
quibus omnibus gentilitas exprimitur
que inutili uenationi dedita. id est. uiciis
et negociis seculi seruiens incendium
carnalium cupiditatum patiebatur et spiritualis
angustias patiebatur donec helias. id est. pro
pheticus sermo mittitur ad eam qui
in iudea fame periclitabatur clausa celi
ianua. id est. cessante scripturarum intelli
gentia pro perfidia iudeorum. Uenit ergo
propheticus sermo ad ecclesiam ut recep
tus pasceret et reficeret corda creden
tium. ubi prius panis spiritualis erat angu
stia ibi farina et oleum ore prophetico bene
dicitur. id est. fructus et hylaritas carita
tis uel gratia dominici corporis uel unctio
crismatis indefectiuo uerbi celestis mu
nere fecundatur. et hactenus hec mune
ra apud ecclesiam non deficiunt. Hec mu
lier mistitum panem factura duo lig
na colligit in quo figuram crucis exp
mit in qua nobis uite eterne speratur
panis.

Priores uidet discipuli diabolo magistro
ille uero ait. mitte te deorsum. isti fro
nittere conantur sed illorum mente
mutata subito uel obstupefacta descen
dit. quia adhuc ipsius passione locum re
seruat. et quia nondum uenerat hora
passionis nec elegerat hoc genus mor
tis.

Dicitur quod cum dominus de mani
bus illorum elapsus per medium illorum
de rupis uertice descenderet atque sub ipsa
rupe lateret subito ad tactum uestis
illius saxum illud subfugit. et ad
cere instar resolutum quemdam si
num quo dominicum corpus tectum petut
effectu. tante itaque capacitatis quante

sed propheta. et nemo eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga ira hec audientes. et surrexerunt et eiecerunt illum extra ciuitatem et duxerunt illum usque ad supercilium mon

Mistice dominus super hec dixerat. hec ipsi de se uerum esse facto ostendunt. qui eiciunt extra ciuitatem nec salutem merentur qui saluatorem pellunt de finibus suis.

Naaman qui decor inter
pretatur populum significat
nationum olim perfidia
scelerum quasi lepra maculosum
sed sacramento ba
ptismi ab omni mentis
et corporis feditate pur
gatum. qui capto con
silio puelle. id est. superne in
spirationis gratia quam
uiderunt non seruare uo
lentibus rapuere genti
les. commonitus septies
lauari iubetur. quia
illud baptisma saluat
quod septiformi spiritu
regenerat. Unde caro eius
post lauacrum sicut
pueri caro apparuit
quia mater gratia omnes
in unam parit infan
tiam uel factus est ut pu
eri. id est. Christo ueri homi
ne conformatus est Christo
de quo dicitur. puer na
tus est et filius datus nobis. partem
scilicet terre secum tulisse
dicitur. quia oportet
baptizatos dominici
corporis participatione confir
mari.

Quod capitur a pauci
s et tenetur uolunta
tis est. quod a populo
modo non tenetur sed
transit maiestatis est.
a paucis uoluit cruci
figi ut non multorum
esset sacrilegium sed in
actores crucis in iudei
a retorqueretur. era

paucis cruci affigeretur pro omnibus moriturus.

Et descendit. non indignatione commotus nec scelere offensus nec iniuria violatus iudeam deserit set memor clementie nunc docendo nunc liberando nunc sanando in fide plebis corda demulcet.

Quod sabbatis maxime docet et sanat se esse non sub lege set super legem docet. nec solvitur lex set fit renovatio hominis iam labentis.

B. Sermo doctoris in potestate fit cum ea que docet operatur: qui enim factis destruit quod predicat contempnitur. Vel secundum alium evangelistam erat docens illos sicut potestatem habens et non sicut scribe legis qui de preceptis alios docebant. set ihesus quasi actor et implector legis vel mutabat vel augebat.

tis s. qm civitas illorum erat edificata ut precipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat. Et descendit in capharnaum civitatem galilee ibique docebat illos sabbatis et stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens

ipsum corpus exiit quantitatis in quo usque hodie universa lineamenta et ruge vestis que a tergo domini fixant velut de manu divini cultoris expressa servantur.

Sabbatis dominice medicine opera cepta significant ibi novam creaturam incipere ubi veteris creatura ante desiit. in quo et creatorem se ostendit qui opera operibus intexit quia prosequitur quod iam cepat opus. Incipit autem a minoribus ut ad maiora perveniat liberare a demonibus homines possunt. set in dei verbo resurrectionem mortuis imperare solius divine est potestatis.

Et in synagoga. est homo habens spiritum immundum quia spiritum sanctum amiserat. introierat enim diabolus unde expelle spiritualiter generat.

Sine paululum a me vigando quiesce cui nulla est societas cum nostra fraude.

Bona natura que deum confitetur mala operatio diaboli que deo adversatur.

Extorta confessio non habet meritum set est velud fugitivi servi qui post multum videns tempus dominum suum nichil aliud nisi de verberibus deprecatur: sic demones ad se vindicandos dominum venisse credentes presentia eius tormentantur.

demonium immundum et exclamavit

¶ Que communicatio lucis ad belial.

voce magna dicens. Sine quid

¶ nobis tormenta et tibi gloria.

nobis et tibi ihesu nazarene venisti perdere nos

Moraliter homo a demonio

Nota quod nomen ihesu naza

tem ab euangelista diabolus primus re-
dixisse inducitur quia est huius impu-
dentie ut inter homines aliquid primus
usurpet et ad homines quos nouum deserat
quo errorem sue potestatis incutiat. in
genesi secundum dominum primus diabolus nominauit.

Quia per linguam serpentinam pri-
mo intrauit. mors in mundum. primo
lingua serpentina concluditur ne ul-
terius uitia spargat. deinde femina que
primo seducta est a carnalis concupis-
centie febre est curata. tertio uir qui
dicta coniugis audiuit a lepra curatur.

Marcus. et discerpens eum spiritus inmundus
et exclamans uoce magna exiit ab illo
hoc est quod lucas ait. idem est discerpens.
et proiciens. et cum proiecisset eum in me-
dium sed nichil nocuit ei illa iactatio nec
nec eum debilitauit sicut solent exire de-
monia etiam quibusdam menbris am-
putatis uel euulsis. unde etiam preter
integra restitutione etiam non creden-
tes admirantur.

In uirtute. non ut
homines qui in uerbo dei eiciunt sed propria
potestate uirtutes operatur.

Omnis amaritudo et ira et clamor in
mundi spiritus furor est fornicatio inmunditia
et corporis concupiscentia mala auaritia febris
illecebrose carnis.

Modo salutator rogatus modo non ro-
gatus curat. ostendens se contra uitiorum
quorum passiones et precibus fidelium semper
annuere et ea non numquam que ipsi
in se non intelligunt uel intelligenda
dare uel pie petentibus etiam non intel-
lecta dimittere. ut delicta quis intel.
ab. occul. m. mun. me. domine.

Mystice homo in
synagoga habens
demonium populus
est iudeorum qui a deo
sunt improbi ut
negent quem dia-
boli confitentur.

uir
nio liberatur cum animus
ab inmunda cogita-
tione purgatur. femi-
na a febribus curatur
cum caro concupiscen-
tie feruore refrenatur.

Si opera potuit facere fi-
lius dei. set nonne dixit
apostolus maiora facie-
tis. solo. per opera et mo-
dum operationis aliter
dicebant in nomine
ihesu christi. et ille ipse dicebat
tibi dico. et cetera.

Curandus permittitur
a demone in medium
proici ut uirtus patefacta
plures ad salutem in-
uitet

vehementer optimor.

Scio te quia
sis sanctus
dei. Et increpa-
uit illum
ihesus dicens
obmutesce,
et exi ab eo. Et cum pre-
cisset illum demonium in me-
nullum tamen
dium exiit ab illo nichilque
membrum amputauit.
illi nocuit. Et factus est pauor
in omnibus et colloquebantur
ad inuicem dicentes quod est
res digna uerbo.
hoc uerbum quod in potestate et uirtu-
te imperat inmundis spiritibus et
exeunt. Et diuulgabatur fama
de illo in omnem locum regionis.

Surgens autem ihesus de synagoga introivit in domum simonis. Socrus autem simonis tenebatur magnis febribus. et rogaverunt illum pro illa. et stans super illam imperavit febri et dimisit illam. et continuo ministrabat illis. Cum autem sol occidisset omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens curabat omnes. Exibant autem demonia a multis clamantia et dicentia. quia tu es filius dei. et increpans non sinebat ea loqui quia sciebant eum esse christum. [F]acta autem die egressus ibat in desertum locum et turbe requirebant

¶ Alii evangeliste non dicunt quod rogassent.

Solis occubitus passio christi per quam plures sanantur demoniaci quam ante vivens in carne sanaret egrotos quia in carne vivens paucos iudeorum docuit. post resurrectionem gentibus apparuit.

Domus petri circumcisio est cuius apostolatui commissa socrus est synagoga que quodammodo est mater ecclesie petro commisse. hec febricitat quia invidie estibus laborat persequens ecclesiam. Sed stans supra eam sanat quia ubi timor dei incipit est talis estuatio solet recedere.

V

Surgens. naturale est febricitantibus incipiente sanitate lassescere et molestiam egritudinis sentire. set sanitas que domini datur tempore tota simul redit. et meo robore firmat ut suis adiutoribus continuo ministrare sufficiat. et iuxta leges et moralitatis et tropologie membra que servierant immunditie serviant iusticie.

Cum ieiunio fatigatum diabolus videret verum hominem intellexit. set quia temptando non prevaluit utrum etiam dei filius esset dubitabat. nunc ergo per signorum potentiam iam vel certior effectus filium dei arbitratur. non quod ideo eum crucifigi ut filium dei ignoraret. Sed quia eius morte se dampnandum non previdit. hoc enim misterium a seculis absconditum est. Si enim cognovissent numquam dominum glorie crucifixissent.

Ideo prohibet loqui ne dum aliquis audit vera predicantur sequatur postea errantem. Improbus enim magister inter falsa permiscet ut specie veritatis fraudis testimonium obtegat.

Mistice manifestata luce resurrectionis a credentium turbis requiritur inventusque in deserto invenientem ne abeat retinetur.

bant eum et venerunt usque ad ipsum et detinebant illum ne discederet ab eis. quibus ille ait. quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum dei quia ideo missus sum et

erat predicans in synagogis galilee. F

actum est autem cum turbe irruerent in eum ut audirent verbum dei. et ipse stabat secus stagnum genesareth. et vidit duas naves stantes secus stagnum. piscatores autem descenderant et lavabant retia. ascendens autem in unam navem que erat symonis rogavit eum a terra reducere pusil

Conventus turbarum fidem designat populorum. — id est legem. — a navi — in litus. — ab amore terrenorum.

Vo

Nec tempore nec loco turba a sanandi studio cohibetur: vespere intrabant, et sequitur turba. stagnum occurrit, et turba urget, et ideo ascendit in navem petri.

Cum magna fecit in terra transit ad mare ut ibi faciat, et dominus maris terreque appareat.

Genesareth a proprietate dicitur loci quasi generans auram. quia crispantibus aquis de se auram emittit.

Due naves circumcisio et preputium quas videt quia in utroque populo novit qui sunt eius quorum corda a fluctibus seculi ad future vite tranquillitatem quasi ad litus misericorditer vivendo pertrahit.

Quod primo rogat navem a terra reducere pusillum significat vel temperate utendum verbo ad turbas ut nec terrena eis precipiantur nec a terrenis in profunda sacramentorum recedant ut ea penitus non intelligant. vel primum in proximis regionibus gentibus predicandum. Sed dum dicitur petro duc in altum ad remotiores gentes quibus postea predicatum est pertinet.

Lota retia predicat qui intermisso predicandi officio quod alios docuit ipse implere satagit.

Hec navis apud matheum fluctuat

Stagnum presens seculum designat. dominus autem iam in stagno quia non in carne passibili sed secus stagnum quia in ea carne in qua passus est stabilitatem perpetue quietis adiit.

Doctores ecclesie retibus fidei comprehensos et de profundo ad lumen elatos terre viventium quasi pisces litori ingerunt.

Navis symonis erat primitiva ecclesia circumcisionis. de cuius auctoritate docet gentes usque hodie. que bene una quia multitudinis credentium erat cor unum et anima una.

Quia et boni genti[les] [l]ege erant accepta legem.

B. Retia sunt verborum complexiones et quasi quidam sermonis sinus

o.

et disputationum
recessus. qui quos
capiunt non amit
tunt. unde et rethia
que retinentia sunt
uocata que captos
non perimunt set
reseruant.

lum. et sedens
docebat de naui
cula turbas. ut
cessauit autem

loqui dixit ad symonem.
Ad xpistum ascendentem in celum.
Duc in altum et laxate rethia
uestra in captiuam. et responde
ns symon dixit illi. preceptor
per ueterem legem laborantes nullum duximus ad ui
per totam noctem laborantes
tam.

Nichil cepimus. non
in uerbo gratie superne
laxata fuerunt instru
menta disputatio
num. frustra predicator
uocis sue iaculum
mittit. quia fides
populorum non in sa
pientia uerbi compo
siti set diuine uoca
tionis munere perue
nit. o uacua presump
tio o humilitas fru
ctuosa. qui nichil ante
ceperant magnam
in uerbo xpisti conclu
dunt multitudinem.
rumpitur rethe.
per multitudine pis
cium. quia modo cum
electis tot reprobi
intrant quod ipsam
etiam heresibus

nichil cepimus
in uerbo autem tuo
laxabo rethe. et
cum hec fecissent
concluserunt
pisces sunt qui hanc uitam
piscium multi
enauigant.
tudinem copio
rumpitur quia diui
sam. rumpebat
tias et paupertatem sustinet.
autem rethe eorum et in
uenerunt socius
qui erant in alia
naui ut uenirent

in quo attendit principium ecclesie quando
trepidantibus discipulis xpistus adhuc
dormit quando petrus suis meritis
firmus alienis turbatur quando
iudas proditor adhuc est in mixtis
lucas dicit piscibus repleri quia
ad finem respicit ecclesie ubi fructus
exuberat ubi perfectus in fide xpistum
generat. ubi perfidia proditoris ces
sat. ubi perfecta dilectio est.

Duc in altum. et si aliis imperatur
ut laxent rethia soli petro dicitur
duc in altum. id est in profundum
disputationum ut quando de eterna
uerbi generatione disseritur quod
non uisu set sola fide attingitur
uel quando de uirtute resurrecti
onis uel de spiritu sancti profluentibus
donis instruitur ecclesia et armatur.

Iam etiam circumcisionis rumpitur
rethe quia non tot intrant de iude
is quot aput deum ad uitam erant
preordinati. alia ergo nauis id est ecclesia
de gentibus succedit que electos ad
salutem colligit qui non intrant
nisi rupto rethi. quia ante iudas
proditor ante symon magus. ante
ananias et saphira. ante et mul
ti quos iohannes antixpistos uocat
abierunt retrorsum quam paulo
lo uel barnabe committatur
apostolatus gentium.

Hec impletio usque in finem secu
li crescit set in plete merguntur.
id est in subuisione premuntur si tem
ptantur. sic ut merguntur
mergi enim prope est homines ad
prauitatem seculi de qua erep

ti fuiant redire qualis et petrus adhuc in infirmitate positus hoc loco demonstrat unde sequitur: quod cum uidisset symon petrus et c. quia carnales spiritualibus mercia rectoribus in quibus persona christi eminet honorem quidem exterius deferunt set spiritualiter se humiliant subiciunt. Sed tamen moribus non uoce contradicunt et nolunt ab illis gubernari quorum uita et predicatio ipsorum est contra uoluntatem

Stupor excusat petrum non studio malitie set ex humilitatis affectu hoc dixisse admirabatur enim dona diuina et quo plus meruerat hoc presumebat minus et talis humilitas meretur diuinam consolationem.

Non recedit ihesus set ad ceteris pelliciendi et uiuificandi potestatem tribuit in quo significatur quod spirituales uiri et si peccatis turbarum commoti sunt: non tamen debent habere uoluntatem dimittendi ecclesiasticum munus ut securius et tranquillius uiuant nemo de se culpe conscientia tremens uel de aliorum innocentia stupens sanctitatis iter formidet aggredi.

Ex hoc. hoc ad ipsum petrum pertinet specialiter cui exponitur quid captura piscium significet. Scilicet sicut tunc per rethia pisces. sic per uerba aliquando homines caperet in quo petrus est typus totius ecclesie.

Hic duo aduentus in capharnaum nominantur: primus in carcerato iohanne quando fecit continue illa tanta miracula. Secundus quando descendit de monte electis apostolis quando fit istud miraculum de leproso.

Misit te

et adiuuarent eos. et uenerunt et impleuerunt
quia ecclesiam et synagogam
ambas nauiculas ita ut pene
gam constituit.
mergerentur. Quod cum uideret symon petrus procidit ad genua ihesu dicens. exi a me domine quia homo peccator sum. Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant. Similiter autem
Circumdederat stupor
iacobum et iohannem filios zebedei qui erant socii symonis. Et ait
nondum
ad symonem ihesus. Noli timere
in apostolatum eligeris set predicitur quod aliquando
ex hoc iam homines eris capiens.
sit eligendus.
Et subductis ad terram
quia adhuc habent uoluntatem redeundi.
nauibus relictis omnibus secuti sunt eum. Et
uel leuis
factum est cum esset in una ciuitatum et ecce
set in unam.

scindunt tamen piscium rethe sed non labitur piscis quia dominus suos etiam inter persequentium scandala seruat.

Quarto signo ex quo in capharnaum uenit iste sanatur: nam sicut quartum diem sole illuminauit et clamorem fecit celis cum inuicem essent elementa

o.

mundi. sic et hic de
bet clarius opus esse

Sicut humanus tante · marti
sue maculas erubes
cens et confessionem
uerecundia non rep
mens set detecto uul
nere remedium querens.

Ambr. super hunc lo
cum. uidetis quod du
bitari non potest quod
uoluntas dei pias est.

Tetigit non quin
sine tactu sanare pos
set set ut indicet se
dominum legis qui
non timet contagium.

Ro. in sanat quo ob
secratur: si uis. p. ne-
· mur.
Amb. Nichil medium
inter opus et preceptum
quia in precepto est opus.

Non erat necesse quod
sermone iactaret quod
corpore preferebat.

Tacere iubet nec
tacere potest non quod
aliquid uoluit et
non potuit set dat
exemplum ut sui
magnis quam faciunt
latere uelint set ut
possint aliis prodan
tur inuiti.

uir plenus le
pra et uidens
ihesum et procidens
in faciem roga
uit eum dicens.
Domine si uis
potes me mun
dare. et extendens
· in hoc hu
manum tetigit
litas.
illum dicens.
· in hoc pietas. · in hoc
uolo munda
maiestas potentia quia
re et confestim
dixerit facta sunt.
lepra discessit
ab illo. et prece
pit ei ut nemi
ni diceret. set

Mittit ad sacerdotes
propter humilitatem et
ut uidentes credant
ei uel non credentes
inexcusabiles.

uade ostende

Docet non uulganda
o.

finem seculi signat quo ab huius mun
di salo qui christo adheserunt penitus se
· recessuri.
Secundum matheum post uocum. et in
monte datum hic primus a domino
sanatus inducitur ut ille qui exclu
delatur a lege purgari se domini
potestate presumens non ex lege set
super legem gratiam esse indicaret que
leprosi maculam posset abluere.

B. Uoluntati potentem tribuit nec
quasi incredulus dubitat set sue col
luuionis conscius non presumit.

Sicut in domino est patris auctoritas
ita in isto fidei constantia declaratur.

Tetigit propter humilitatem ut nos
doceret nullum spernere pro aliqua
corporis maculatione. tangit non de
dignatus imperat non diffisus. adhi
bet opus testimonium. uolo dicit propter
fotinum. imperat propter arrium tangit
propter manicheum.

Typice leprosus humanum genus
significat plenum lepra quod ex
tenta manu id est uerbo dei humanam
contingente naturam a prisca er
roris uarietate mundatur ut qui diu
abhominabiles et sequestrati uam
queant templo reddi de quo dicitur.
templum dei sanctum est quod estis uos
et sacerdoti offerri de quo dicitur
tu es sacerdos in eternum. et offerant
pro emundatione corpora sua hostiam
uiuentem sanctam deo placentem.

Ostende te sa. Ut ostenderet uel in
telligeret sacerdos non legis or

dine. set gratia
dei curatu offer-
non soluit legem.
set implet qui sed-
legem gradiens
supra legem sa
nare eos quos re
media legis non
sanauerant uidetur.

Ubi leprosus mu
datur non exprimit
locus ut ostendat
non unu populu
aliuit specialis ciui
tatis sed omnium pplos
fuisse sanatos.

Sicut precepit mo.
lex spiritualis est. io uidetur sacrificiu spu
ale mandasse ut sit illis in testimoniu
si io credant si impietatis lex recedat.

Sanatio unius multas ad dnm co
git turbas. ut enim ipse intus et extius
se sanatum doceret preceptu humilitatis
etiam iussus non tacet. Set ut narr
at euangelista fundus officio mox
egressus cepit predicare et diffamare
sermonem ita ut non posset xpc ma
nifeste in ciuitatem introire sed foris
in desertis locis esse et conueniebant ad eu
undique.

Ubi sedens docuit lucas gratia breui
andi preterit set matheus in ciuitate
sua. marcus in capharnaum hoc eu
fecisse testantur: sed ciuitas que dicit
galilea in qua erat nazareth. et ca
pharnaum. et dicitur ad differentiam re
gionis transmarine gerasenorum de qua
transfretando uenerat in galileam
sicut math scribit. uel ipsa caphar
naum ciuitas sicut xpi est. quam non ipsa
nascendo est sed uirtutibus illustrando ipse
suam fecerat.

Mt. Inter ceterorum remedia debilium
conuenientibus ex omni parte docto
ribus hec paralitici curatio describitur
ut magna et magne rei significati
ua. unde et orasse premittitur non pro
suffragium set propter dandu exem

te sacerdo
quod non debent
ti et offer
auferri signa pris
pro emun
quam uenerat
datione
significata.
tua sicut
precepit
moÿses
moÿsest
testimonium illis.

Perambulabat autem magis
quod sanitas et doctrine.
sermo de illo et conueniebant
turbe multe ut audirent
et curarentur ab infirmita
tibus suis.
Ipse autem
secedebat
in desertum
quando orat reo
et orabat.
ficam ut
Et factum
tam. quando sa
est in una
nat actiuam in
dierum et ipse

est nostra beneficia sed premen
da ut non solum a merce
de abstineamus petenda
set etiam glorie iactantia
uitata facit ne lepra pos
sit transire in medicu.
io et imperatur silentiu
quia meliores predicabit
qui fide magis spontane
a quam qui speratis bene
ficiis credidissent.

Pro emundatione offe
rebant turtam panis.
turtures duos et sextari
um olei.

Sanat ut deus orat ut ho
mo urbibus miracula facit.
in deserto orat. ut actiue
uite et contemplatiue do
cumenta monstret. ne
quis pecuia proximi a
morem dei uel pro amore
dei quamuis superior sit
curam proximi dimittat.
In desertum secedit. et
orat qui exurgente se fre
ptum uiciorum premit. et
quoddam sibi secretum
cum domino initia se
quitur. ubi cum illo extiore

o-

cessante tumultu p
interna desideria si
lenter loquatur:

Domus ihu tegulis
tecta describitur q
sub tenuitate litte
rarum uelamine si
assit doctor qui refe
rat diuina spiritualis
gratie uirtus inuenitur.
quod cum lecto depo
nitur significat ab
homine in hac carne
adhuc constricto ihm
debere cognosci.

Multum ualet cuique
fides propria cum pro aliena
fidem ho intus et exterius
sit saluatus

Tu homo peccator ego

o-

formam.

sedebat docens. et

erant phari se

dentes et legis doctores qui ue

nerant ex omni castello gali

lee et iudee et ierusalem et uirtus erat

dni ad sanandum eos. Et ec

ce uiri portantes in lecto hoiem

qui erat paraliticus et querebant

eum inferre. et ponere ante eum

et non inuenien

tes qua parte

eum inferrent

pre turba. ascen

derunt supra

quam per diuinita

tectum et per te

tem cognitam.

gulas submi

In fide

serunt illum cum lecto in me

catholica tantum.

non paruuli qui sensu

dium ante ihm. quorum fidem

carebat.

ut uidit dixit

homo remit

tuntur tibi

plum. in quo docetur unusquisque eger
petende salutis predicatores adhibere.
per quos nostre uite compago resoluta
actuumque nostrorum clauda uestigia
uerbi celestis remedio reforment.

Viri portantes. in. lec. ho. erigentes
ad superiora animum hominum quoniam
exterioris hominis debilitate torpentem
quorum rursum adminiculis et attol
lere et humiliare se facilius ante ihm
locetur dominico dignus uideri aspectu humilitatem enim respicit deus.

Desidant inferre se et inposita e
ba reducuntur. quia sepe animo
post infirmum corporis desidiam ad dm
respiciens et diuina gratia innouari
desiderans pristine conuersationis obsta
culo retardatur. sepe dum cum
deo in orationibus colloquitur turba
cogitationum interueniens aciem
mentis ne xpc uideatur intercludit.
Set non est exterius in infimis ubi tur
be tumultuantur remanendum.
Set tectum domus in qua xpc docet.
est ascendendum. i. sacre scripture
sublimitas est appetenda. et lex dni
die nocteque meditanda. quia in ca
stodiendo sermones dni corrigit
iunior uiam suam. et patefacto te
cto. i. reseratis scripturis eger sub
mittitur. quia ad xpi humanitatem
fidei pietate descenditur et ad xpi noti
ciam uenitur

Quia pro culpa anime in corpore infirma ba
tur ideo sanatus corpus prius sanat animam.

Nemo dimittit peccata nisi solus ds.
qui per eos quos dimittit quibus
dimittendi potestatem dedit. cum

ergo dimittat uel probatur deus uerum testimonium deo reddunt. sed personam Christi negando falluntur. perfidia enim confiteri potest. credere non potest. Itaque testimonium non deest diuinitati fides deest saluti. Dominus autem uolens saluos facere peccatores et occultorum cognitione se deum esse demonstrat et admiratione factorum. Reddit uero quid cogitatis mala in cordibus uestris. eadem maiestate et potentia qua cogitationes uestras intueor possum et hominibus peccata dimittere ex uobis intelligite quid paraliticus consequatur. set quia spiritualem gratiam non cognoscitis nec creditis quod intus est factum probetur signo uisibili quod non minoris constet esse potentie ut in filio hominis latentem cognoscatis potentiam maiestatis qua potest peccata dimittere ut deus.

Magnus sacerdos lepram uidit in cordibus iudeorum et peiores osten dit illo leproso. cui purgatio iussit se offerre sacerdoti. Set hos summus sacerdos repudiat ne alios quoque eorum lepra contaminet.

Surgere de lecto est animam a carnalibus desideriis abstrahere. lectum tollere carnem a terrenis desideriis ad uoluntatem spiritus attollere. domum ire ad paradisum redire ad internam sui custodiam ne iterum peccet.

Ut quod fuit testimonium infirmitatis sit probatio sanitatis.

Ecce per remissionem pene remissionem culpe intellige.

peccata tua. et ceperunt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis est hic qui loquitur blasphemias. Quis potest dimittere peccata nisi solus deus. Ut autem cognouit Ihesus cogitationes eorum respondens dixit ad illos. Quid cogitatis mala in cordibus uestris. Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata an dicere Surge et ambula. Ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata ait paralitico. tibi dico surge tolle grabatum tuum et ambula et uade in

quod et uos uidere potestis.

quia idem est filius hominis et deus.

innuit resurrectionem animarum.

ne sana fide sanatus ingretus ipsi dia uideorum

O. deus qui peccata remitto qui aliorum ministerio tibi peccata relaxo. qui ergo peccatis grauatur adhibeat ecclesiam que pro eo precetur.

Hec curatio paralitici significat saluationem anime suspirantis ad deum de diuturna illecebra carnalis inhertie que indiget bonis doctoribus qui eam subleuent et Christo offerant et pro ea intercedant. qui apud marcum quattuor fuisse leguntur propter quattuor euangeliorum libros. siue propter quattuor uirtutes quibus ad promerendam sospitatem mentis fiducia erigitur que sunt prudentia fortitudo temperantia iustitia.

domum tuam. Et confestim surgens coram illis tulit lectum in quo iacebat et abiit in domum suam magnificans deum. et stupor apprehendit omnes et magnificabant deum et repleti sunt timore dicentes Quia vidimus mirabilia hodie. Et post hec exiit et
non tam corporeo quam miserantis intuitu.
vidit puplicanum nomine
principaliter
levi sedentem
lucris inhiantem.
ad theloneum
et ait illi.
a modo. non
sequere
vita.
me. et relictis omnibus
non corporis
surgens
gressu sed mentis
secutus est
affectu.
eum. Et fecit ei convivium magnum levi in domo

Thelos grece vectigal latine levi additus et assumptus quia divina electio eum assumpsit et numero apostolorum
addidit.

B. Per matheum electionem fidei gentium qui prius mundanis inhiabant sed nunc Christi corpus sedula devotione reficiunt exprimit. per superbiam phariseorum insinuatur iudeorum invidia que de gentium salute torquetur.

Non levitate duxisset virtute operum et divina potentia intus operante sequeretur tam mente quam corpore.

B. Magna virtus ubi sine mora imperium salutis comitatur. unde omnibus qui aderant relictis blasphemiis stupentes ad laudem convertuntur tante maiestatis.

Stupor. Spectant surgentem increduli mirantur abeuntem et divini operis miracula pocius malunt timere quam credere. nam si crederent non timerent sed diligerent. perfecta enim dilectio foras mittit timorem.

Idem est levi qui et matheus. Sed lucas et marcus propter honorem evangeliste nomen tacent vulgatum. Matheus autem in sermonis principio accusator est sui factus. Matheum se et publicanum nominat ne quis a salute desperet propter enormitatem peccatorum. cum ipse de puplicano in apostolum. de theoloneario evangelistam sit mutatus.

Reliquit propria qui rapiebat aliena non solum lucra reliquit omnia vectigalium set et periculum contempsit. quod poterat venire a principibus seculi. quia rationes vectigalium incompositas reliquerat et quia in nullo prorsus huius vite respectum vel cogitationem sibi reservavit dominicorum talentorum fidelis dispensator esse meruit.

Amb. Qui domicilio Christum recipit interno. maximis exuberantibus pascitur delectationibus voluptatum. Itaque dominus ingreditur et in eius qui credit recumbit affectu. Sed rursus accenditur

inuidia perfidorum et future pene spes
figuratur. epulantibus et fidelibus
et in celorum regno recumbentibus
perfidia ieiuna torquebitur. osten
ditur etiam quantum intersit inter
emulos legis et gratie. quia qui legem
secuntur mentis famem patiuntur
eternam. Qui uero intimis sensibus uerbum
receperunt alimenti celestis et fon
tis ubertate recreati esurire et siti
re non possunt. Ideo quia animo
ieiunant murmurant dicentes.
quare cum puplicanis. Filii dia
boli uenenum serpentis effundunt.
Serpens primam uocem emisit di
cens eue quid utique deus dixit no
lite manducare ex omni ligno
hunc imitantur isti.

B. Spiritualiter discipuli iohannis et
phariseorum ieiunant. quia qui opera
legis et traditiones hominum secuntur
uel qui etiam uocem christi tantum aure
corporis percipit abstinens a bonis in
terno corde tabescit. Sed qui christo ad
heret reficitur quia carne eius
epulatur et sanguine. Iohannes
uinum et siceram non bibit quia
meritum abstinentia auget cui
nulla potentia est nature. dominus
autem qui peccata potest condonare
cur a peccatoribus declinaret quos
abstinentibus poterat facere ua
lidiores. ieiunat et christus ne preceptum
declines. manducat cum peccatoribus
ut gratiam et potestatem intelligas.

Ideo uolo declino quia putatis uos
non indigere.

Iustos uocat
eos qui dei iustitiam ignorantes

sua. et erat tur
ba multa pupli
canorum et alio
rum qui cum illis
erant discum
bentes et mur
uel erant uel bant. quia de
muraverunt
ieiunio gloriantes.
pharisei et scri
be eorum dicentes.
ad discipulos
eius. quare
cum puplica
nis et peccatoribus
manducatis
et bibitis. Et
respondens
ihesus dixit ad
quia gratiam
illos. non egent qui sani sunt
non querunt. quia hos uitio ex penitendo dant locum gratie.
medico sed qui male habent.
quia qui iustitie
non enim ueni uocare iustos
sue confidunt. quia Conuerti nolentes.
set peccatores ad penitentiam.

Dupliciter peccant
qui putant se iustos
cum sint superbi et
illos reos cum iam peni
tent.

Videant puplicanum
a peccatis ad meliora
conuersum locum in
uenisse prius et ob hoc
et ipsi non desperant salu
tem.

Omnis questio ex lege
que tenax est iustitie
non habet misericordiam. omnes
ergo declinauerunt.
Sed eius austeritatem
missus filius tempera
uit gratia euangelii. per
uocat quo ad peniten
tiam peccatores. cibus
et cibus et potus et
ambulatio et omnia
que gessit saluti ser
uiunt.

Christus medicus quodam miro
medicandi genere
uulneratus est propter
iniquitates nostras.
hoc medicamine ser
pentis uenenum exclu
ditur qui hoc medi
camento uitis non re
manet ieiunus.

Mathēs dicit ipos discipulos hoc quesisse set sciendum qđ utrique quesierunt.

et suam uolentes con stituere iusticie dei nō sunt subiecti. ⁊ de lege psumentes gr̄am euangelii non querunt. peccatores qui sua mala attendentes nec per legem se iustificari posse putantes xp̄i gr̄e se penitendo subdiunt.

At illi dixerunt ad eum. quare discipuli iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt similiter ⁊ phariseorum, tui autem edunt et bibunt. quibus

¶ .i. spe.

ipse ait. numquid possunt filii sponsi dum cum illis ē sponsus ieiunare. Venient autem dies cum ablatus fuit ab illis tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad illos quia

Sponsus xp̄s sponsa ecclia de hoc fēo conubio apostoli sunt creati per lauacrū regenerationis. unde et mar cus filios nuptiarū eos appellat qui lugere et ieiunare nō possunt quamdiu sponsum in thalamo uident ⁊ sciunt eum ēē cum sponsa set quando transeunt nuptie ⁊ passionis ⁊ resurrectionis tempus aduenerit tunc filii sponsi ieiunabunt desiderantes iudicis.

¶ Ab amore mundi non solum a cibis. ¶ In humilitate tribulationis.

¶ quare nondum conueniat aplīs ieiuniū.

De utroque ieiunio qđ ē in tribulatione uel gaudio respondet cū ablatus fuerit sponsus tunc erunt ī merore ⁊ luctu donec per spm̄ sc̄m consolatio tribuatur quo dono percepto ieiunium quod fit per leticiam iā renouati in uitam spiritualem celebrabunt. ⁊ hic pro agitur de ieiunio quod ptinet ad humilitatē tribulationis. illud autem quod ad gaudium mentis ptinet quando mens ad spiritualia suspenditur. et sic a cibis corporeis alienatur sequentibus similitudinibus significat ostendens quod carnalibus ⁊ ob hoc ueterem sensum adhuc trahentibus hoc genus ieiunii non congruat.

Quamdiu sponsus nobiscum ē et in leticia sumus nec ieiunare possumus nec lugere. cum autem propter peccata nr̄a ille recedit. tunc indicendum est ieiunium ⁊ requirendus luctus.

Qui. facturi estis ut lugentes ieiunetis quia sponsum estis occisuri. hic luctus absentie sponsi non tm̄ post mortem sponsi set ante incarnationem ipsius per totum huius seculi tempus celebratur. quando desiderabant sc̄i incarnationem post ascensionem uero desiderant sc̄i aduentum iudicis. neque hic luctus esse requieuit nisi quamdiu cū discipulis in carne conuersatus est.

B. Veteri uestimento comparantur discipuli qui adhuc sunt ueteris ho quibus nouus pannus .i. aliqua particula noue uite non debet inmitti. qđ si fit ⁊ ipsa noua uestis .i. doctrina

noue uite quodammodo scindit. cuius
particula que ad ieiunia ciboꝝ ualet s
pertinere traditur. cum illa doceat ge
nerale ieiunium non a concupiscentia ciboꝝ
tm̄ set ab omni leticia temporalium
delectationum. cuius generalis ieiu
nii illa pars que ad cibos ptinet non
debet impertiri hominibus ad huc ueteri
consuetudini deditis. quia et illic uī
qi scissio fieri. et ipsi uetustati non con
uenit quia timendum ē ne pnimia
austeritatem et fidem qm̄ habebant a
mittant. quia non debent misceri act
ueteris et noui hominis. non eni pla
cet sponso discolor uestis. Unī apostolus
exuite ueterem hominem cū actibus
suis et induite nouū cum actibz suis.

Quod si fit nec rudes mentes hec pati
possunt. et ipsa doctrina nichil prodest
et ipse mentes pondere peccatorum
suffocantur et premuntur.

Veteribz utribz cōparant apostoli qui
uino nouo .i. spiritualibz preceptis facilius
dirumpuntur quam contineant. erūt
autem noui utres cum post ascensio
nem accepto spu desiderio consolationis
eius et orando et sperando innouabuntur.
aliter anime nondum innouate set
in uetustate manente pseuerantii nouo
rū misterioꝝ sacramenta non debent
cōmitti. aliter ueteres utres sunt scribe
et phei. nouus pannus et nouū uinū p̄
cepta euangelii que non possunt susti
nere iudei ne maior scissura fiat. cum
quibz galathe precepta legis miscebāt
in utres ueteres uinum nouum. conue
nit autem aplis non hiis qui traditioni
bz maioꝝ deputabant sinceritatem preceptoꝝ
xp̄i nequeunt custodire. Unde subditur.

particulam. — ablatam.
nemo cōmissuram a uestimē
a ieiunio uitioꝝ.
to nouo immittit in uestimē
tum uetus. alioquin et nouū
quia incipit displicere quod si ante
rumpit et ueteri non conue
placuerat.
nit cōmissura a nouo. et ne
mo mittit nouum uinum
in utres ue
teres. alio
quin rum
uite noue
pit nouū
misteria non sunt
uinum u
cōmittenda men
tres et ipm
tibz nondū innouatis.
effundet.
uatis.
et utres pe
ribunt. Set no
uum uinū
in utres no
uos mitten
dū ē et utraque
cōseruantur.
et nemo

Vino intus reficimur
ueste foris tegimur. ue
stis ergo sunt bona opa
que foris agimus qui
bz coram hominibus lu
cemus. Vinū feruor fidei
spei et caritatis ē. quia
in conspectu dei in noui
tate sensus intus refor
mamur.

Fragilitas
humane conditionis api
tur cum corpora nostra ex
cuuiis defunctoꝝ anima
lium comparantur. sz
renouatis utribz noua
uina creduntur. cum
sacramenta que acce
pimus inuiolata serua
mus. hos utres si pleni
sunt gratia seruat. sz uacui
tinea et erugo consu
munt. Semper ergo sint ple
ni.

Noua misteria mentibz
innouatis cōmittuntur.

Doctrina memorie tradatur
et mens nō ē sine fructu.

Diem quo sabbi littera
soluit cepit deuteron proton.
i. secundo primum sabbatum
uocat. per hoc innuens
obseruantiam legalis
sabbati cessaturam et
naturalis sabbati liber
tatem. que usque moysi
tempora ceterorum dierum
similis erat restituen
dam. quia credentes per
gratiam septiformis spiritus
a malis operibus uacabunt.
Sabbatum ergo gratie
ad distinctionem sab
bati legalis dicitur secundo
primum. i. primum secundo
prelatum. i. superius et
dignius inferiori legali
uel ordine temporis. quia
et ante legem. hoc sab
batum a patribus ita
agebatur sicut nunc
agitur a nobis. Vel secundo
primum potest dici. ut
unum idemque notetur sab
batum sit et secundum. quia
post legale a nobis ob
seruatur. et primum quia
ante decreta legis a iu
stis obseruabatur anti
quis.

Alii dicunt hec ipsi domino
fuisse obiecta. set adi
ustis et ipsi domino et
discipulis potuerunt
obici. et ecumque obiec
tum sit ad ipsum magi
me pertinet.

bibens uetus
¶ Vult enim
statim uult
postea sit innouatur quod
nouum. Di
etiam corrigit apostolis.
cit enim ue
tus melius
est. Factum est
autem in sab
¶ una dictio. i.
bato secundo p
uel due sunt dictiones.
mo cum tran
sisset per sa

Ager mundus. agri
seges humani generis
fecunditas. Spice
fructus ecclesie qui
bus saturantur apostoli
nostro se alentes profectu.

ta uellebant
discipuli eius
spicas et man
ducabant
confrican
tes manibus

suis. Quidam autem phariseorum

nemo bibens. u. s. u. n. quia uidelicet
mente ueteris sauina imbutis noue
gratie precepta sordebant quia maiorum
traditionibus commaculati dulcedi
nem spiritualium uerborum percipere non
ualebant.

Sabbata significant feriationes uel
que in hoc seculo aguntur a ua
cantibus superstitionibus uiciorum.
uel que in futuro agentur quando
in perpetua eternitate manduca
bimus bona terre. VI S. ij

Non habentes discipuli spatium
manducandi propter importunitatem
turbarum esuriebant ut homines.
set uellentes spicas mediam con
solantur quod est indicium austerio
ris uite non preparatas escas set sim
plices querere cibos. et nota quod
litteram sabbati apostoli iam
destruunt aduersus hebionitas
qui alios apostolos recipiunt paul
lum quasi legis transgressorem
repudiant.

Mistice discipu
li esurientes salutem hominum
transeunt per sata. i. per regiones que
albescunt ad messem spicas con
fricant quia in illis quos in corpus
Christi uolunt traicere mortificant
ueterem hominem cum actibus
suis a terrena intentione uel
extrahendo exempla bonorum
operum proponendo a cistarum integu
menta remouendo et grana
mundana per ora predicantium
membris ecclesie incorporando.
aput marcum discipuli precedentes
tes dominum hoc egisse referun
tur quia necesse est uel doctoris sermo precedat preceptum legis. et sic cor auditoris

gr(ati)e s(an)c(t)ificationis illustret. S(ed) hoc putant iudei sabbato non licere. (Christu)s vero nove gr(ati)e munere design(at) oc(iu)m legis e(ss)e opus gr(ati)e arguens doctores nescire legem.

Ant(ea). David qui cum sociis suis fugit a facie saul significat (christu)m qui cum discipulis latet principem mundi d(iabolum) observator legis panes consecratos manducat (et) dat illis

IV qui cum ipso sunt significans sacerdotalem cibum ad usum transiturum populorum. Sive q(uia) omnes sacerdotalem vitam debemus imitari quia omnes filii ecc(les)ie sunt sacerdotes uncti sp(iritu) s(an)c(t)o ut se ipsos offerant

Magna hospitalitatis gratia imminente proposito periculo mortis n(on) declinat hospitem animus sacerdotis sic et nos debemus aliena pericula in nos transferre sed (et) vere David hospitio meritis nec pro mortis periculo n(on) excludunt sacerdotes.

Presbit(er) non subest veteri observantie sabbati (et) ideo non peccant qui eius ordinationem observant

Sabbatis maxime curat (et) docet non solum p(ro)p(ter) insinuandum sp(irit)uale sabbatum sed (et) propter celebriorem populi conventum.

Quia destructionem sabbati q(uonia)m in discipulis arguebant probabili magis(tr)i excusa(n)t exemplo. nunc ip(su)m observando magistrum calumpniari volunt ut si non curet crudelitatis vel imbecillitatis. si cu(raverit) ...

dicebant illis. quid facitis quod
(per preceptum legis)
non licet in sabbatis. Et respondens
ihesus ad eos dixit. nec hoc legistis
quod fecit david
cum esurisset
ipse et qui cum
eo erant quo
modo intravit
domum dei et
panes propositionis
sumpsit et
manducavit et dedit eis qui
(secundum legem tamen lex)
cum ipso erant quos non licebat
(nolebat homines perire)
manducare nisi tantum sacerdotibus. Et dicebat illis quia dominus
est filius hominis etiam sabbati.
Factum est autem et in alio sabbato ut intraret in synagogam
et doceret. Et erat ibi homo et manus eius dextra erat arida.
Observabant

B(eda). Si d(avi)d (et) abimelech probabili excusatione famis mandatum legis transgredientes non rep(re)henduntur: cur eandem in apostolis non probatis famem.

Qui n(on) d(omi)no obicitur ad crimen quod in servo p(er)crimine n(on) tenet(ur) verus rex (et) sacerdos. (et) ideo dominus sabbati cuius sacra sabbato sp(irit)ualiter signata non tenentur.

Homo iste humanu(m) g(enus) ...

d.

genus signat in fecun
ditatem boni operis
arefcam pro manu
in primo parente
ad pomum exten
sa. quam sanauit
innocens manus
in cruce extensa.
et bene manus in
synagoga erat ari
da quia ibi manus
donum scientie i trans
gressor maiori sub
iacet culpe.

Non est auctor mali
deus set quod non
saluat perdere dicitur.

Extende ad pauperes.
extende ad proximum
ut uiuiees uiduae per
fidus fetas. exten
de ad deum pro peccati
tuis orando.

Que cimme arueran
succus bonorum operum
salutaribus irrigat.

autem scribe et pharisei
si in sabbatis
curaret. ut in
uenirent. unde
accusarent illum.

ᵹ dominus noster
Ipse uero sciebat

cogi. ho. ua. sunt.
cogitationes

eorum. et ait homini qui habebat
manum aridam. Surge et sta
in medio. et surgens stetit. Ait
autem ad illos ihesus. Interrogo uos si
licet in sabbato bene facere an

ᵹ exponit.
male animam.

ᵹ .i. hominem curare.
saluam face

ᵹ .i. a perditione saluam
re an perdere.

facere. ᵹ qui curarent
Et circum

tacitis obmutescentibus.
spectis omni
bus dixit homini. Ex
tende manum
tuam. et extendit.

ᵹ Quia de impiis sequitur miraculum.
et restituta est sanitati ma

ret. transgressionis arguant.

Preueniens calumpniam quam
sibi parabant arguit eos qui
precepta legis male interpretan
do etiam a bonis operibus sabbato
estimabant feriandum. cum lex
a seruili opere .i. a malis abstine
re precipiat in sabbato. in quo
significatur in .vii. quiete illos
qui in sex etatibus huius seculi
bona fecerunt non a bonis set
a malis ferias habituros.

Corpus curaturus de anime salua
tione interrogat. quia illa mira
cula propter anime salutem
faciebat. et ipsa sanatio manus
salutem anime signabat. uel no
mine anime totus homo signatur.

Infructuose debilitas anime nullo
modo melius ordine curatur quam
elemosinarum largitate unde dicitur.
non sit manus tua ad accipiendum
porrecta et ad dandum collecta.
quia frustra pro peccatis rogaturus
manus ad deum extendit qui
eas ad pauperes pro posse non exten
dit.

Quia solo uerbo re permoti sunt
non enim culpa fuit uel hominem
manum extendere uel ihesum sa
nare. et magna insipientia de
nece eius tractare cuius benefi
ciis plurimum indigebant.

Mons in quo apostolos elegit
et docet altitudinem designat
iustitie qua instruendi erant
et predicaturi ne in infimis re

mancant set ad supna erigantur.
sic et lex in monte data e. Aptos
eminentius abducit ut a xpo p̄t̄es
suscipiant montes pacem populo
annuntiandam. Sit et moyses so
lus legem spualiter intelligens
montis uerticem in quo deus erat
ascendit.

In montem ascendens ad se uo
cat et eligit quos uult. quia non
illoꝝ e studii set diuine gratie
ut in apl̄atum uocarentur. vn̄
non uos me ele. set ego. e. uos.

Cognominauit non modo p̄mū
set longe prius cum ab andrea
abductio dicitur. tu uocaberis ce
phas quod interpretatur petrus.
Set uolens lucas nomina. xii. a
postoloꝝ enumerare cū necesse
haberet petrum dicere breuit̄
uoluit innuere. quod non hoc
nomine antea uocaretur. Sȝ ita
eum dominus cognominauit
ut non casu fc̄m putetur. set
ex mutatione sacramentū petre
audientibus commendaretur.

Non sapientes non diuites non
nobiles elegit ne duxisse p pru
dentia. ne redemisse diuitiis ne
potentie et nobilitatis ꝗ auctο
ritate aliquos ad gr̄am t̄xisse
uideretur.

Mathe compari suo thome in
ordine humilitatis cā sese suppo
nit. cū a ceteris euangelistis sit pla
tus.

Electurus aplos in monte subiit.
turbas docturus ad campestria
redit. quia non nisi humili

nus eius. Ipsi aut repleti sunt
in sapientia et colloquebantur
ad inuicem quidnam facerent
de ihu. Factum est aut in illis
diebz exiit in montem orare.
et erat pernoc
tans in oratι
one dei. Et cum
dies factus esset
uocauit dis
cipulos suos.
et elegit. xii. ex
ipis quos et a
postolos nomi
nauit. Symonem quem cogno
minauit petrum. et andream
fratrem eius. iacobum et iohem.
philippum et bartholomeum. ma
theum et thomam. Iacobum al
phei et symonem qui uocatur zelo
tes. Iudam iacobi et iudam

i. inuidia.
quomodo eū pderent.
forma prescribit qm̄ debeas emulari.
non seculi.
ut quadratū orbem fide trinitatis insigniret.
i. uocauit.

Mons. Qui dm̄ orando
queri et ad superiora p
greditur uerticem cu
rie sublimis ascendit.
orat autem dominus
n̄ pro se qui impotens
set pro me qui clemens.
vnde statim subdit.
et cum dies. f. e. u. d.
omnes qui eius ma
gisterio discunt ret reg
ni discipuli. de qbus
elegit xii. quos aplos
nominauit. i. suo loco
missos dicit. vn̄ sicut
misit me pater. et e
mitt uos.

Iscarioth qui fuit proditor. Et descendens de monte cum illis stetit in loco campestri et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni iudea et samaria et samaria et ierusalem et maritima et tyri et sydonis qui venerant ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus inmundis curabantur. Et omnis turba querebat eum tangere quia virtus de illo exibat et sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat. Beati pauperes quoniam vestrum est regnum

Non a proximo mari galilee quia hoc miraculi loco poneretur: sed amari magno cognominatur: in quo etiam tyrus et sydon comprehendi poterant. Sed quia civitates sunt gentium consulte nominatim ponuntur ut quanta sit virtus christi intimetur que et ceteras civitates excitat.

Beati qui nondum consummate virtutis arcem conscendere possunt.

spiritu. by a peccato abstinentes seculum calcant illecebrosa non querunt.

turbe christum videre sufficiunt et raro inveniuntur. quod vel turba dominum ad altiora sequitur vel quisquam debilis in monte curetur: sed extincta febre libidinum et succensa luce conscientie pedetentim subit quisque culmen virtutum.

Si dicamus duos esse sermones ascendit in montem et habuit ibi discipulos et post descendit et fecit istum ad turbam. Si dominus unum fuisse sit intelligendum est quod ascendit in montem et post aliquantulum descendit et ibi fecit sermonem uel exit plan cies.

Tangit christum qui fideliter credit in eum. tangitur a christo qui firmatur ab illo. qui sic tangit et tangitur sic ipsius virtute sanatur.

Et si generaliter omnibus loquitur specialiter in discipulos sanat oculos ut qui in terra cordis aure verbum perceperunt lacius spiritalis intuitu lumen acciperent. quibus discipulis olim in monte sedens aperuit ut magna proferret in eos stantis in campo oculos dirigit ut audita patenter intelligant.

Et pro divitias hereditatis christi propter panem vite et ne propter spem celestium gaudiorum fletus esuriem paupertatem quod desiderat beatus est. multo beatior qui has virtutes in re adversa servat non repudiat.

Qd' aput matheum plenarie per. viii. beatitudines dicitur. in sermone p[er]fectioris
ad apostolos in monte summo montis
hoc aput lucam. temperantius p[er]. iiii.
cardinales u[ir]tutes compr[e]henditur.
ut leuiori sermone ad turbas i[n] imo.
dicit ergo. beati. pau. ecce temp[er]an
tia que etiam facit cordis mundi
tiam. beati qui nunc. esu. qui com
patiuntur aliis ⁊ miserentur ⁊ tri
buunt sua non querentes aliena
ecce iustitia que ⁊ facit misc[or]dem. be
ati qui nunc fle. ecce prudentia qua
attenditur quam misera hec terre
na. ⁊ quam beata celestia que etia[m]
facit pacem. beati
eri. cum uos o. ho
mines. ecce forti
tudo que facit ⁊
mansuetu[m] fortis
est qui uincit uita[m]
et alios mortis a[n]i[mam].
connexe sunt uir
tutes ut qui una[m] habet plures habere
uideatur. S[ed] eius que fuerit uberior ē
uberius premiu[m] hospitalitas ⁊ humili
tas ⁊ s[an]c[t]itas abrahe [com]mendantur. set
quia fide p[re]stitit fide p[re]ceteris meruit
principatum.

Quantu[m] ad iudeos
et gentiles nom[en]
xp[ist]ianum sepe
abrasum a me
moria ⁊ ab om[n]i
b[us] eiectum est.

Secundum eum hec ⁊ c[etera]. exemplo p[ro]phetar[um]
confortat eos quia uera dicentes
p[er]secutionem pati solent.

Cum sup[er] regnu[m] celor[um] paup[er]um ēē
dicatur ex opposito apparet quod ab
hoc regno alienat qui consolationem
querit in temporalib[us] querit. nec tam
diuitie q[ua]m amor diuitiar[um] i[n] culpa est.

Qui esurit esurien
ti compatitur. com
patiendo largitur
largiendo sit iustus
equalem se inferio
rib[us] prestat dolum
excludit u[er]itate[m] req[ui]
rit.

dei. beati
q[uia] iusti
qui nunc e
tiam.
suritis quia
saturabimi
ni. beati qui
de p[re]senti miseria.
nunc fletis
de dilatio[n]e
quia ridebi
bonor[um].
tis. beati eri
tis cum uos
oderint ho[m]i[n]es
pellendo de syna
et cum sepa
gogis.
rauerint uos et exprobrauerint ⁊ eiecerint nome[n] u[est]r[u]m
multa alia de ca[usa]
tamq[ua]m malu[m] p[ro]pter filiu[m]
cui nomen u[est]r[u]m factis cognomen.
hominis. gaudete in illa
multa pa
die ⁊ exultate. ecce [enim] merces

Beati qui nondum
consu[m]mate u[ir]tutis
arcem conscendere
possunt g[e]n[er]aliter i[n]
tertiu[m] p[er]fectionis
sunt beatitudine fo
uendi ut paulatim
ad meliora progressi
cum domino stante
in planitie libenter
asculant. ad hunc
quandoq[ue] in monte
sedentem sublimi[us]
ascendant. nam quor[um]
cordib[us] adhuc edoma
dis insistit hos quasi
stans affatur. quos
longo studio exerci
tatos ⁊ iam dociles
inuenit hu[n]c q[ui] q[ui]etis
residens mistica inti
mat
Inter cordia cordiu[m]
int[er] probra linguar[um]
inter manus p[er]sequ[en]
tiu[m] letiori corde s[us]ta
mini intuitu sup[er]ne
mercedis.

tientib[us] in terris multa merces ē in celis.
uestra multa est in celo. sec[un]d[u]m hec [enim] faciebant p[ro]phetis
qui in more

Vel inter divites amplius habundantis sicut dives qui induebatur purpura et bysso et epu. co. splen. qui de digito lazari quesivit guttam aque.

Quia potestis usum temporalium quem nunc diligitis.

Vel saturati estis qui in desidiis vobis placentes nullam sibi boni famem patiuntur.

Salomon. cor sapientium ubi est tristitia. cor stultorum ubi est letitia. docens stultitiam ridentibus prudentiam flentibus ascribendam.

Magna pars pene est peccanti sua scelera non tantum non argui set insuper etiam quasi bene gesta laudari.

Ita benedicebant pseudo apostolis vel prophetis qui ob captandum vulgi favorem de corde suo prophetabant.

non desiebant.

patres eorum. Verumptamen ve vobis divitibus qui habetis consolationem vestram. Ve vobis qui saturati estis quia esurietis. Ve vobis qui ridetis nunc quia lugebitis et flebitis. Ve vobis cum vobis benedixerint omnes homines. secundum hec faciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis dico qui auditis. Diligite inimicos vestros. benefacite his qui oderunt vos. benedicite maledicentibus vobis.

Quia etiam nec cessatias tempestatis miseriis. Quam quesistis. Sed. epulantes. Hoc perfectum est et non impossibile. homines non vitia. Quia in istis. de cibum mentis vel corporis. bona optate.

Ostendit divites iudaicus populus vel hereticus vel mundi philosophus qui ubertate librorum et facundie partorum delectati simplicitatem fidei vere supergressi thesauros in titulis condiderunt secundum usum seculi de gratia sue probitate et Christi disputantes. Hunc quidem possunt exercere. Set tum qui in instituto fidei illis ve. sue egestatem recognoscent tributum perfidie quem in presenti ructant eterno macerati ieiunio cantantes in suppliciis esse scient. et tempore tum risus suos lugeant. quibus benedicitur. Ve vobis. cum. Ve vobis. Quia cum placent hic potentibus maledicto pretio se subdunt. Quia sicut pauperes esurientes flentes improbitate malorum probantur sic divitis epulis ridentes quia vacantes male obsequium et cautela maiorem fovent ad penam.

Mathe. in monte beatitudines pro bonorum solummodo. lucas vero in campo et ve describit reproborum quia rudes adhuc auditores nimis et terroribus ad bona sunt compellendi perfectos satis est premiis invitari.

Hinc apostolus. Maledicimur et benedicimus blasphemamur et obsecramus.

Dicto quod ab inimicis possunt pa-
ti, supponit qualiter se debeant
ad ipsos inimicos habere. Et hic etiam
non lacte imbuitur sed validiori
caritatis cibo roboratur. Non suf-
ficit non odisse, set quod vitia hu-
manam naturam est, precipimur
diligere. Et cum lex vicissitudinem
impet ultionis, evangelium inimi-
cis caritatem, odientibus benignitatem,
maledicentibus vota, persequentibus
patientiam, esurientibus largitatem,
et gratiam remunerationis imper-
tit.

Quod de vestimento et tunica dicit
etiam in aliis est faciendum, que
aliquo iure temporali nostra esse dici-
mus. Si ergo de necessariis hec impera-
t, multo magis superflua contemp-
nere precipimur.

Et non tantum ad iam amicos opera
caritatis extendit, set etiam ad fidum
amicos ut et amici esse incipiant, et
prius affectum dilectionis et post-
modum opera ostendit dilectionis.

Quia caritas patiens est et benigna,
est non tantum iniuriam inimici susti-
net fortiter, sed amici quorum gratiam
benigne preveniunt ut beneficiis
ad amorem alii trahantur. Unde
latius instruit subdendo: et si di-
ligitis.

Quantum vobis gradus profes-
sionis est eximior, tam necesse est ut
cura virtutis sit uberior, ut etiam
non amantes sinu caritatis ample-
ctamini.

Quantum vobis gradus professionis
est eximior, tam necesse est ut cura virtutis sit.

orate pro calumniantibus vos.

Cum caritas patiens
sit, debet sustinere pa-
tientiam ulceranti. Cum benigna sit, non debet
respondere maledictis. Si non querit que sua
sunt, non debet resistere rapienti. Si non emu-
latur, non debet odisse inimicum.

Et qui te percusse-
rit in unam ma-
xillam, prebe il-
li et alteram. Et
ab eo qui aufert
(extrinsecus) tibi vestimentum
(intrinsecus) et tunicam no-
li prohibere.
(Et quia parum est non no-
cere, addit et de beneficiis.)
Omni autem pe-
(propter amorem et correctionem)
tenti te tribue.
Et qui aufert
que tua sunt,
(cum lite et conten-
tione) ne repetas. Et
prout vultis
ut faciant vob

Quod precepta videntur im-
possibilia non nova sunt,
optamus. Sed per enun-
tiationes futurorum
ipse pro inimicis ora-
bant.

Medicus animarum,
quos ad curandos pro-
ximos instituit, omnia
que ad salutem pro-
ximorum valere possunt
tollerare precipit. Et per-
tinet ad misericordiam, ut
tamquam a filiis egro-
tantibus vel freneti-
cis, si salus illorum id
exigat, multa patia-
tur donec infirmitas
transeat. Quid tam
minus quam percutienti
maxillam prebere?
Nonne omnis indig-
nantis frangitur
impetus, ita sedatur,
et per patientiam ille
invitatur ad penitentiam.

Domum vel fundum
et generaliter quam-
cumque pecuniam.

Et prout vultis, ne
videatur legem dissol-
vere in beneficiis, mu-
tem servat quam
negli in iniuriis. Nec

cit prout faciunt fa
cite sed prout uul
tis ut faciant uo. ho.
ut uicissitudo sit
cumulatior cum
uotis actus equat.

homines et uos facite illis similiter

et si diligitis illos

qui uos diligunt que uobis est gratia. nam

et peccatores diligentes se diligunt. et si benefeceritis his

qui uobis benefaciunt que uobis est gratia. Si quidem et peccatores hoc faciunt. et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere que gratia est uobis. Nam et peccatores peccatoribus fenerantur ut recipiant equalia. Verumptamen diligite inimicos uestros et benefacite

Nichil inde spantes. non in homi
nem spem merce
dis figentes. qui
sine reddat quod
commodastis reddet
tamen et deus quo ui
dente fecistis sine
non reddat here
ditas uita in eternum
erit.

et mutuum date nichil inde sperantes et erit merces uestra multa et eritis filii altissimi

quia ipse benignus est super ingratos et malos. Esto

Duo sunt gratia beneficii uel cum beniuole donamus quod damus et cum non redditur commodamus.

Sunt inter es partes diuidunt ca ritatem unam in deum que pietas dicitur. alteram in parentes uel reliquum humani generis. etiam in mortuos. ut his exequiis et busta. iuxta saluantur. sed deus legis oraculum et prophetie fastigium super gressus in eos qui deserunt pietatis porrexit officium.

Ex hoc solo quod speratis recipere si pro deo feceritis

Postquam dilectionem et beneficium et peccatorum mutuum quasi infructuosa redarguit. nunc qualiter a fideli bus hec fructuose fieri debeant o stendit. quasi quamuis peccatoribus non psit talis dilectio et beneficium mutuum. tamen uos diligite. si tamen dilectum natura sicut in amicos sed altiori gradu etiam et inimicos.

Pluit super malos pueritus terra non negat. idem sol bonos et ma los illuminat. ecclesie populum uideos prophetis pluuiis irrigat et non merentibus radius eterni solis refulsit. Si ergo iam receditis estote misericordes docendo et ex colendo et nolite temere iudicare neque consciis sui delecti sibi in al.

tere cogatur ferre sententiam.

De aptis que bono animo fieri non possunt permittitur nobis iudicare.

Sunt quedam media et incerta quo animo fiant quia et male possunt fieri. nescimus etiam qualis futurus est qui nunc apparet malus de cuius correctione desperare eam quia qui abiectum reprehendere temeritatis est.

Non iniqua mensura reprehendit deus set est ac si dicat. ipsa temeritas iudicandi et iniqua mensura est. nocet. te pungit. et sepe non illum de quo hoc agis et si recte iudicas et metiris tibi prodest te saluat. et si aliquem non iustum cui hec impendis.

Similitudinem per quam inuitat ad dandam elemosinam et addimittendam iniuriam.

Generaliter de omnibus potest accipi que mente manu lingua aguntur quia secundum opera singulorum reddit deus

Si contra uiolentum ira te decausit. si contra petentem auarus eris. numquid uiciata tua mente uiciam eius curare poteris. non solum qui tibi iniuriam fecit. sed et tu qui ferre nescis reus eris. set si improbitas illius te tranquillum inuenerit. et ille penitebit. et tu de patientia coronaberis quia cecum uidente oculo. id est sereno corde ad lumen ducere curasti.

Vere peccans peccantem castigare

Quanto excelsius premium tanto debet impensius esse officium.

te ergo misericordes sicut et pater uester misericors est.

non in largitate. tamen beneficiorum sicut misericordes set et iudicando.

Nolite iudicare et non iudicabimini. nolite condempnare et non condempnabimini.

a deo. a deo

iniurias. sed etiam que dam apta. peccatorum

dimittite et dimittetur uobis.

nostrum. beneficia. vita eterna. id est

Date et dabitur uobis. mensuram

utilem. id est plenam. quassatam.

bonam et confertam et coagitatam

pauperes erunt causa ut deus det quia occasio promerendi fuerunt

et super effluentem dabunt in sinum uestrum. eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur uobis. Dicebat autem illis et similitudinem. numquid

stultus stultum docere.

potest cecus cecum ducere. nonne

in perditionem.

ambo in foueam cadunt. non

apostolus homo est

est discipulus

super magistrum.

Christum deum

omni potentes.

perfectus autem omnis erit si sit sicut

scilicet lenitus

magister eius.

id est quid dam quod turbat oculum mentis.

Quid autem uides festucam in oculo

Si magister quia deus non suas ulciscitur iniurias set tolerando persecutores mitiores reddere uoluit. discipuli qui homines sunt hanc regulam imitari debent perfectionis

Aptius oculus male uidet. s. iactantia sua mandum alii uult mederi. sed cecus sanari ualet. intueri deum in hoc dein cadit.

fratris tui trabem [grauius crimen.] autem que in [in intentione] oculo tuo est non consideras aut quomodo potes dicere fratri tuo. frater sine eiciam festucam de oculo tuo. Ipse autem in oculo tuo trabem non uides

Ypocrita. hi enim odio uel liuore omnia accusare suscipiunt et uolunt uideri consultores sue exemplo sue emendationis. sed prius debent auferre trabem inuidentes uel malitie uel simulationis de occulto cordis sui ut ualeant eicere festucam ire uel alicuius leuioris culpe de oculo fratris.

ypocrita eice primum trabem de oculo tuo. [non enim prius est doctor] et tunc perspicies [alii ydoneus mederi qui] ut educas festu[non dum se sanauit]cam de oculo fratris tui. non est enim arbor [uoluntas] bona que facit fructus malos neque arbor [uoluntas] mala faciens fructum [opera] bonum. unaquaeque enim

Arbor bona et mala non natura que a deo in omnibus bona creata est. sed uoluntas bona et mala. fructus opera que nec bona male uoluntatis possunt esse nec mala bone uoluntatis.

Non a uestie sed ab o[pere]

gare non ualet quia qui superbia uel odio uel alio uitio preuenti leuia hec uel nulla iudicantes grauiter increpant illos quos a statu mentis uident uel ira uel aliquo leui pecto perturbatos. hi tales magis amant uituperare uel condempnare quam corrigere et emendare.

Non potes minus uitiatum fratrem emendare donec maius ut odium uel inuidiam pepuleris de corde tuo.

Ypocrita. si quidem uis reprehendere primum uide utrum es similis sis. quod si es pariter ingemisce et non eum tibi obtemperare sed pariter conari moue. quod si non es similis tamen uel quia olim fuisti uel esse potuisti condescende. et non odio sed ex misericordia argue. raro enim et non sine magna necessitate sunt obiurgationes adhibende et non nisi respectu dei et remota ab oculo trabe.

Non est enim arbor. bo. si ueram uis habere iustitiam et si fictam que uerbis ostendis factis ut sis arbor bona et bonis fructibus orne tis. quia et si se fingat ypocrita non est bonus quia facit opera mala et si reprehendit in aliis communem non ideo malus est qui opera bona facit et nota quod de manifestis hic a[git]

Mali studio studiu nosscuntur dum bonos opprimunt et dum si non uerbis factis blasphemant et maxime per impatientiam dinosscuntur in tempore aduersitatis ieiunia enim et oratio et h[uiusmodi]

sunt simulatis ut et bonis; sed non debent oves pellas suas deponere et si aliquando lupi se eis contegunt.

De spinis. Spina et tribulus heretici quibus nullus sapientum sanitatem et unitatem potest invenire set conscendunt et cruentant approximantes. Vel spine et tribuli cure seculi et punctiones uitiorum. et ficus dulcedo nove gustationis quam xpc in nobis esurit et fervor dilectionis qui letificat cor hominis. non de spinis et rubetis uva tollitur. uel ficus quia mens adhuc veteris hominis consuetudine pressa potest quidem simulare. set non ferre fructus novi hominis. quod si quando facta uel dicta malorum prosunt bonis non hoc faciunt mali sed fit de illis consilio dei.

Profert bonum diligit inimicum. omni petenti tribuit et huiusmodi. profert malum odit amicum aufert aliena non dat sua et huiusmodi. que deus iudicat secundum intentionem cordis. et vere quia de bono uel malo corde procedit. bonus uel malus debet iudicari fructus quia ex habundantia cordis que intus latet os loquitur extrinsecus. i. procedit exterior fructus tam in verbis quam in factis. et hoc est quantum ad divinum examen cui loquitur ex cordis quia ex qua intentione verba procedant non ignorat quia etiam verba que extrinsecus bona videntur. quia ex mala radice procedunt non bona esse iudicat. unde subdit. quid autem vocatis me. do. do. q. d. quid stulta recte confessionis uos gloriari iactatis qui nullos boni operis fructus ostenditis.

Omnis. que.

arbor de fructu suo cognoscitur. neque enim de spinis colligunt ficus neque de rubo vindemiant uvam. Bonus [Set.] homo de bono [intentione cogitationis.] thesauro cordis sui profert [proveniens operis] bonum et malus homo de malo thesauro profert malum. [ex thesauro.] ex habundantia enim cordis os loquitur. [Deo et si non hominibus.] Quid autem vocatis me domine domine et non facitis que dico. Omnis qui

operibus quomodo ab eis. quia ut spina non facit uvam sic bona arbor bonum. mala malum et non econverso.

Non de spinis. i. sollicitudinibus mundi ficus. id est resurrectionis neque de rubo. i. punctione uiciorum uva. i. fructus anime. que sicut uva proxima terrenis corrumpitur in superiori maturatur. uel de carne que degenerat spinas et tribulos non vindemiamus xpm qui sicut uva pependit in ligno.

Thesaurus cordis idem est quod radix arboris quod de corde profertur idem est quod arboris fructus.

Sonis locutione universa que actu uel cogitatu de corde proferuntur dominus significat. nam et verbum pro facto poni solet. unde si fuit verbis quod non ostenderet.

Hec vocatio videtur

fructus bone arboris. Sed quia non procedit de pinguedine caritatis deus non bonum iudicat. Quæ autem sit bonorum malorum uero fructuum uera discretio sub alia figura supponit. Omnis qui uenit ad me et audit sermones meos et facit eos.

Fodit in altum. quia preceptis humilitatis terrena omnia de suorum cordibus funditus eruit. nec propter aliquod flexibile deo seruiant ut inconcussam mereantur habere mansionem.

Fundamenta patres doctores singuli fundamentum doctorum doctorum Christus. Quorum fundamenta domus intentiones bone conuersationis quas per humilitatem christianam exhaustis super uacuæ cogitationum sordibus perfectus auditor in se inserit. hec in se specialiter agens quod Christus in uniuersa ecclesia generaliter agit.

Fluminis impetus. leti. dei. s. t. s. al. deus. in me. eius. potest per impetus fluminis

per fidem. **Venit ad me** cum deuotione. **et audit sermones meos, et** more. **facit eos ostendam uobis cui similis sit.** ipsi **Similis est ho**minis Christo mediatori. **minis edificanti** etiam uniuscuiusque proprio **domum qui** maneat. **fodit in altum et posuit fundamentum** non intertenens. **supra petram.** persecutione insurgente. **Inundatione autem facta** uenientibus **illisum est** tentationes. edificio **flumen domui illi** potest. **et non** mouere sed non diruere. **potuit eam** quod stat non super Christum distribuitur quod super cadit non edificatur in Christo. **mouere. Fun**

postquam de aperte malis uel aperte bonis de uere et simulatis bonis diuidit putauit. bonos auditores uerbi sibi ipsi. malos uero diabolo assimilat. quia sicut Christus uitalis hominum perfonis uitam eternam sibi construit erudit. gubernat iniciatam eternam perfecturus. sit bonus auditor uarius mentibus supernam ansimansionem edificat in futuro cum Christo dedicatione sua letaturus. et sicut diabolus obedientes suos de celis ad terrena et ad peccata trahit ubi non est fundamentum. quia malum est sine substantia et semper in decliua serpit sic malus auditor sine sit imitatus missus Christi sine ex toto alienus qui impietatem sine fundamento separatus non inueniet ubi se retineat. sed cum uenerit in profundum malorum contempnit.

Hanc inundationem alibi portas inferi appellat et porte inferi non. p. ad. e. hec inundatio tribus fit modis. quia temptatur quisque a propria concupiscentia uel falsorum fratrum improbitate uel aperta erroris impugnatione.

Petra erat Christus cuius fidei deuotio in ecclesia nichil preponit.

Singule nostre domus cotidie uel immundorum spirituum uel improborum hominum uel sine ipsa mentis uel carnis inquietudine pulsantur. et quantum in propriis uiribus fidunt inclinantur quantum in uictissime petre adherent labefactari nequeunt.

Diabolus mundum qui in maligno

positus e super terram edificat: quia ad terrenorum amorem trahit. sine fundamento edificat. quia peccatum in propria natura non subsistit. quia malum substantia non est. quod tamen in termino quem sit in bona natura coalescit. uel sine fundamento. i. sine fundo. Sicut quidem qui in puteo mergitur puteum fundo retinetur: sic anima lapsa quasi in quodam fundi loco consistit sub aliqua peccati mensura se retinet. Sed in peccato in quo labitur non potest esse contenta dum ad deteriora cotidie ducitur: quasi in puteo quo cecidit fundum quo figatur non inuenit.

Non autem intrauit quoniam uerba terminasset. et statim post hec uerba non intrauit. prius enim quam intraret in ipso interuallo mundatus leprosus terminatur. theus ponit.

Pulchre ubi precepta compleuit formam seruorum suorum docet exequi preceptorum. nam statim gentilis centurionis seruus domino sanandus offertur. in quo gentiles qui mundana seruitute egri tenebantur beneficio dei sanandi exprimuntur.

VII

Centurio amicos mittit ne presentia sua domini uerecundiam grauare uideretur. et eos in officio prouocasset. significat quod quia nos qui de gentibus credimus ad dominum non ipsi uenire possumus quem in carne uidere non possumus. sed fide accedimus ad residentem in dexteram patris. gentilis populus quasi centurio superatur militie uirtutum spiritualium perfectione que in centum significatur sublimius nil terrenum a domino sibi suisque requirens sed sola eterne salutis gaudia.

data et erat supra firmam petram. qui audit autem et non facit similis est homini edificanti domum suam supra terram sine fundamento in qua illisus est fluuius et continuo cecidit et facta est ruina domus illius magna.

Cum autem impleuisset omnia uerba sua in aures plebis intrauit in capharnaum. centurionis autem cuiusdam seruus male habens erat. moriturus. qui illi erat preciosus

(interlinear) tertium et id est audit et. — excusationem. — De quo dicitur intrauit homo hec facit. — quia — mortifera salutis continuo contempsit. — Sic maledicti inquit: — eternum. — quia eterna. — stans in loco campestri. — ad quam descenderat de cacumine montis.

eterni iudicii discrimen intelligi. quando eruitur que ecclesia consummata omnis qui se et hec. et qui se hec.

Concidit: omnis consientia que fixa in deum non permanet in temptationibus non ualet persistere. et tanto plus agitur plus quanto plus inest que mundi sunt a superioribus disiungitur. et uere omnes mali et omnes fere boni in gruente qualibet temptatione peiores fiunt.

Ipsi fide pollicantes

dn̄i et miserantis xp̄i pietate fuisset uite redditus. in quo no tatur q̄d sic mini cos dilexit ut morti eriperet et spem p̄e tue salutis daret

Diuina prudentia seniores iudeorum mittuntur et eis p̄ sentibus languidus sanatur ut inexcu sabiles sint si crede re noluerint.

et cum audisset de ihū mi sit ad eum seniores iudeorum rogans eum ut ueniret et sanaret seruū eius. at illi cū uenissent ad ihm roga uant eum sollicite dicentes ei. quia dignus ē ut hoc illi prester. diligit enī gentem nr̄am et synagogam ipse edificauit nobis. ihc autem ibat cum illis. et cum iam non longe eēt a domo mi sit ad eum centurio ami cos dicens.

Militari timore deposito reuerentiam sumit ad fidem fa cilis ad honorifi centiam promptus.

Dn̄e noli uexari non enī sum dignus ut subte

et hii pro seruis. i. pro his qui adhuc sp̄u seruitutis in timore p̄mun̄t dn̄o supplicant ut eis paulatim ad superiora prouectis p̄fc̄a dilectio foras mittit timorem.

Matheus dicit centurionem accessisse quod p̄ fidem intelligendum ē. per fi dem enī uere acceditur ad dn̄m que in centurione a domino ꝯmendatur. non inueni tantam fidem in israhel. porro lucas ordinem quo gestum est exequitur ut intelligere cogeremur quomodo eum accessisse dixerit ma theus.

Solo u̾bo potenter curaturus ad hu militatis ꝯmendationē uisitare dignat languentem. et qui ad sanandum re guli filium ire noluit ne diuitias hono rasse uideretur. ad seruū uadit ne ser uilem conditionem spreuisse puta retur. elucet fides in op̄ibꝫ dum sanat set plus operatur humilitas in affectu uꝫ dum uadit.

Mistice gentilis populus cui̾ figam gestat centurio non longe habet ihm a domo. tn̄ si sub tectum intrare uo audet. quia p̄e timentes eum salu tare ip̄ius. et qui naturali lege recte utitur quo bona que nouit operatur eo illi qui bonus ē uere appropiat. at illis quos errore gentilitatis crimi na superant aptari potest quod alibi dicitur. quidam enī ex eis de longe uenerunt.

Propter uite gentilis conscientiaꝫ grauati se magis dignatione pu tauit dn̄i quam uiuaci. nec posse habere xp̄m. cuius et si fide predit non dum tn̄ erat sacramentis im butus. sꝫ quod infirmitas huāna

n̄ psumit. diuina gr̄a uoluit dare insigni
tam gentilis populi et fidem suam uo
dum catherzatis a domino laudari et
famulum saluari promeruit.

Si ego homo sub alio possum imperare
minoribz q̄nto magis tu qui super
omnia h̄ns famulantes angelos po
tes per eorum ministeria sine corporis
p̄sentia dicere infirmitati ut recedat
et recedet et sanitati ut ueniat et ue
niet.

Iusto uiro fides gentium p̄fert̄ israeli.

Matheus planius explicat q̄d dicente
domino sicut credidisti fiat tibi sana
tus ē puer. sz mox ē beato luce ab
aliis plene exposita breuiare uel et
de industria p̄terire. que breuiter
dicta ab aliis et omissa sollerti dilu
cidare.

Credente domino sanat̄ seruus quia
potest meritum d̄ni et seruis suffragari
n̄ tm̄ fidei merito set et studio discipline.

Post sanatum infirmum suscitat
mortuū qr infirmitas p̄cedit mortē.

ctū meum intres. propter qd̄
et me ip̄m non sum dignū
arbitratus ut uenirem ad
magna fides que dei dicere credit ēē facere.
te. set dic uerbo et sanabit
puer meus. Nam et ego sum
homo sub potestate consti
tutus habens sub me mili
tes. et dico huic uade et uadit
Secundum antiquos. — ita angeli
et alio. ueni et uenit. et seruo
tibi famulus. — ergo multa suam in
meo fac et facit. quo audi
telligit maiestatem.
to ihesus mi

Non ut ignari ait sz do
centes nos q̄s opus est
mouere de hī mirari.

ratus est et
o. p̄sentis tem
conuersus sequentibus se
poris inueni eūi in antiquis.
turbis dixit. amen dico uo
et si a prophetis edocti. — fides istius
bis nec in israel tantam fidem inueni. et reuersi qui
elationibz et d̄m uidentibz p̄fertur.
missi fuerant domum inuenerunt seruum q̄ lan
guerat sanum. Et factum est deinceps ibat ihc in ciui
motus uel motio.
tatem que uocatur naym et ibant cū
illo discipuli eius et turba copiosa.

Defunctus qui coram
multis extra portam
effertur significat
criminaliter peccan
tem et peccatum
non cordis cubili te
gentem set indicio
o.

Cum filium caro secundum gentilem p̄
per portas fidei ad celestem ierusalem
induceret. ecce iudaicus populus in

Cū autem ap
pinquaret

opis uel locutionis q̄ per hostia sue ciuitatis aliis propalantē. quē sicut inimicum defleat mater ecclia. quem licet de multis collecta psonis una ē tamē uirgo mater ecclia. Singuli autem filii porta qua effertur aliquis ē de sensibꝫ quo aliquis ī peccatum corruit ut qui uidet ad concupiscē dum. qui autem oci osis uel turpibꝫ audi endis qui linguam cōmodat loquēis.

Filius unicus m. s. i. adam a terra portatur a quatuor elementis unde homo constat. tangitur loculus a deo. i. lignum crucis quia prius adam per lignum paradisi. homo a terra portatur: quando sola terrena cogitat. l quando eger ē. 7 ambulare non potest. ab aqua portatur quando luxuriam cogitat. l quando pre nimio frigore corpus tangi nō potest. 7 ab aere portatur quando omnia p humana laude facit. uel quando pegritudine flare non potest. ab igne portatur quando aua ... ticiam cogi

niox ꝑ ꝑfidiam defunctus effertur que mater ecclia uni in mundo q̄ ꝑpetuum possidens multis ꝑplorā circumspecta pio affectu plorat. 7 ad uitam prius lacrimis reuocare laborat. quod et interim in paucis uideorum consūs et tandem in plenitudine impetrat. loculus quo defertur corpus humanū portitores sunt mali mores qui ipsum corpus ad mortem trahunt. set iste loculum tangit cum fragilem naturam in ligno crucis erigit. tunc ta stant funeris portitores quia nō ualent sicuti prius ad mortem trahere. tunc loquitur iste .i. monita salutis infundit. quo illo audito languidus ad uitam erigitur 7 loquitur deo bonis actibꝫ. 7 sic reddit matri .i. ecclie.

porte ciuitatis ecce defunctus efferebatur: filius unicus matris sue: et hec uidua erat et turba ciuitatis multa cum illa. Quam cum uidisset dominus mia motus super eam dixit: Noli flere. Et accessit 7 tetigit loculum. Hii autem qui portabant

Vidua ē ecclia que sponsi morte redempta ab ipso pegrinatur tempore sui incolatus et turba multa cum domino multi cum uidua. ut uiso miraculo multi fiant dei laudatores et testes.

Misericordia pius mouetur: ecce exemplum imitande pietatis. postea suscitat in hoc fides mirande potestatis astruitur.

mortuus quem iam surgere uidebit.

Loculus quo offertur secura desperatoris conscientia. qui ferunt sepeliendum 7 sinunt desidia uel adulantium blandimenta que quasi aggere terre peccantes obruunt. set domino tangente conscientiam peccatoris futuri metu iudicii turba carnalium uoluptatum 7 multaꝝ laudationum

tolerretur. et mens ad se reversa deo vo
canti ad vitam occurrit. et respondet
obediendo salvatori.

Tres mortuos suscitavit dominus filiam ar
chisynagogi in domo. id est in cogitatione.
filium unicum matris in porta. id est in ver
bo lazarum de monumento. id est in opere.

Quanto desperatior mors anime ad vitam
revocatur tanto plures eodem corri
guntur. et pietas domini maior intelli
gitur.

Quem et vivum semel in corporali fe
cit. et cotidie spiritum sanctum in corda homi
num ut suscitentur immittit.

Et nuntiaverunt iohanni. id est non sim
plici corde. sed invidia stimulante. unde
alibi querunt dicentes. rabi qui erat
trans iordanem cui testimonium perhi
buisti ecce hic baptizat et omnes ve
niunt ad eum. quibus tunc respondet
iohannes. quia non potest homo ac
cipere quicquam nisi datum fuerit
ei de celo. quibus verbis se purum ho
minem et ihesum filium dei declarat.

Tu es qui venturus es non ait qui ve
nisti quasi tunc ab herode interficiendus
et ad inferna sum descensurus. deb
te nuntiare te inferis qui nuntiavi
superis. an conveniat filio dei mori
an alium ad hec sacramenta missurus
est. potuit autem prius vates quem ven
turum crediderat non credidisse mori
turum. nec fide sed dubitavit pietate
quia lapsus amoris fidem non impe
dit. talis et lapsus est religiosus.

Iohes est figura legis que prenuntiavit
peccatoribus presidium qui carceribus luce

bant steterunt. tat vel quando prenuntia
febre tangi non potest.
et ait adoles
Interna compunc
cens tibi dico surge. et resedit
tione reminiscens. et est qui peccatu
qui mortuus erat et cepit
loquens vitam reducere indicatur. Sacer id est
loqui. et dedit illum matri
dotali iudicio sociatur eum communi ecclesie
sue. Accepit autem omnes
timor et magnificabant
deum dicentes. quia propheta
magnus surrexit in nobis
et quia deus visitavit ple
bem suam. Et exiit hic ser
mo in universam iudeam de
eo et in omnem circa regionem. et
nuntiaverunt iohanni
discipuli eius de omnibus his.
et convocavit duos de dis
cipulis suis iohannes. et misit
hec dicturus
ad ihesum dicens. Tu es qui
venturus
es an alium
expectamus

Ambrosius. Sed quia invidia
ad huc expelli nequi
bat mittit eos ad ihesum
ut hac occasione videant
signa et correcti cre
dant in ihesum et magistro interrogantes dicant.

cum autem venissent ad eum viri dixerunt. Johannes baptista misit nos ad te dicens. tu es qui venturus es an alium expectamus.

Sciens dominus neminem sine evangelio posse plene credere quia sicut fides a veteri incipit testamento ita impletur in novo. interrogatus de se non verbo aliquo sed factis se esse signavit. sed non respondit ad ea que interrogabantur set ad scandalum.

In ipsa autem hora curavit multos a langoribus et plagis et spiritibus malis et cecis multis donavit visum. Et respondens dixit illis. euntes renuntiate iohanni que vidistis et audistis quia ceci vident. claudi ambulant. leprosi mundantur. surdi audiunt. mortui resurgunt. pauperes evangelizantur.

Spiritu vel opibus inanes illuminantur ut in predicatione nulla distantia sit inter pauperes et divites.

Et beatus est qui non fuerit

Et beatus qui. Mira quidem ratio set abiecta

hic preterit

vacuitatis inclusa tenebantur ne plenum testimonium dominice dispensationis sine evangelii attestatione proferret. mittit ergo discipulos ad Christum ut supplementum scientie assequantur. quia plenitudo legis Christus. ut que per singula mutabant dicta sine factis. eo fides plenior gestorum testificationibus quam verborum sponsionibus exhiberet. et que tunc in pectoribus iudeorum velut obscurata lege mutabant ipso spectaculo dominice crucis et pleno resurrectionis testimonio panderetur. quod ergo lex dubie Christum venturum annuntiat evangelium vero tot miraculorum exhibitio est venisse certissime confirmat.

Ecce plenum testimonium quod sit filius dei. hoc enim ante evangelium vel rara vel nulla. Unus tobias recepit et hoc fuit angeli non hominis medicina. Helias mortuum suscitavit. ipse tamen rogavit. et flevit. et misit. hic. Heliseus leprosum mundari fecit non tamen ibi valuit precepti auctoritas set misterii figura. Set quia ista adhuc sunt dominice testificationis parva exempla addit post superdicta de cruce et obitu et sepultura quod est plenitudo fidei. nullum enim maius divine persone est testimonium quam toto se unus optulisse pro mundo hoc solo plene dominus declaratur sicut et a iohanne declaratus est. ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi.

Qui non fuerit scandalizatus. Qui de divinitatis potentia non dubitavit

bet non esse iohannem quem mox adeo commendat. sed non credentes a predicta revocat et iohanni exponit. quod quasi velat. quia deus salvos facit et dominus. dominus exercituum. visis tot signis et virtutibus fideles non poterant de morte eius dubitare set admirari. set infideles mentis scandalum in illo patiuntur. cum et post miracula morientem vident.

Et de. ex. m. de m. Hic monuit discipulos iohannis in crucem dominicam esse credendum convertitur ad turbas ad virtutem pauperes provocat. ne gratia ti corde mente instabiles consilio firmi speciosa vitibus eterna caducis preferrent. sed crucem potius quam mundi faleras tollant. et quod laudat personam iohannis qui post habito amore vite iustitie formam nec mortis timore mutavit. deserto mundus comparatur quia adhuc incultus et sterilis in quem non est ita prodeundum ut homines mente carnis inflatos et virtute vacuos et de flagitiis mundi gloria iactantes putemus esse imitandos mollibus inditos.

Qui omni vento agatur levitatem eius de me ambigat que predicavit.

At. Iohannes non fuit mollibus indutus qui vitam peccantium non blandimentis fovit sed aspere increpavit.

Vestem corpus humanum intelligatur. hystorico ergo exemplo ad studium subeunde virtutis hortatur. ecce quid in veste preciosa quibus fluida divitiis membra soluuntur. et terrores celestis regni sub iure dia

scandalizatus in me. Et discedentibus discipulis iohannis cepit dicere de iohanne ad turbas. quid existis in deserto videre harundinem vento agitatam. Set quid existis videre hominem mollibus vestimentis vestitum.

g. Et ponunt pluraliter sub cultu qui vitam peccantium palpant non pungunt

ecce qui veste

pati non dedignor. et cavendum est hominibus ne in me mortem despiciant quasi signa venerantur.

Ne turbe iohannem in loco motus suspicarentur. et ut sciant eum quesisse non sibi sed discipulis qui nesciebant misterium interrogationis eius.

B. Et de existis. quoniam in deserto videre iohannem cupiebant qui erat clausus in carcere. totus ergo hic sermo spiritualiter est intelligendus.

Per harundinem carnalis animus qui cum favore vel detractione tangitur in quamlibet partem inclinatur. set iohannes non est harundo vento agitata. quia illum nec gratia blandum nec cuiusquam iracundia asperum faciebat. nec prospera erigebant nec adversa inclinabant.

An vana gloria ductus lucra quereret. pro dapibus et vestibus quibus lecti fruuntur et pellibus carne laborum induti.

Tota rigida vita et

preciosa sunt. in delitiis in domibus regum sunt. Sed quid existis videre prophetam? Utique dico vobis et plusquam prophetam. Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis maior inter natos mulierum propheta iohanne baptista nemo est. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum baptizati baptismo iohannis. Pharisei autem et legis periti consilium dei

Si a domino hoc dictum est intelligitur audiens iohannem populus intelligitur esse designatus. Si ab evangelista dicitur interpositum audiens ipsum dominum de iohanne disputantem magnitudine testatur intelligi.

predicatio debet declinare mollium palatia que frequentant mollibus induti adulatores nemo putet in fluxu et studio vestium peccatum deesse. Alioquin de asperitate vestium iohannes non laudaretur.

Quia reddat tibi corda auditorum presentium predicando et baptizando.

Qui autem minor omnis sanctus qui iam est cum deo maior est illo quia adhuc in mundo. Vel ego qui est minor tempore facit multorum opinio in ecclesia sanctorum meorum prelatus. vel novissimus angelus celi minor est quo iustus homine.

dolorum qui sunt reges tenebrarum, in ista stratula huius mundi consenescunt.

Officium prophete ventura predicere non et demonstrare maior propheta in quo finis prophetarum.

Plusquam propheta quia angelus non natura sed officio qui supernum iudicem nuntiare.

Quem venturum non tantum predixit sed etiam digito demonstravit.

In hoc non prefertur patriarchis et cunctis hominibus sed equalis ceteris scilicet ostenditur.

Iustificant deum per baptismum domini homines propria peccata confitendo se iustificantes sicut scriptum est. Dic tu iniquitates tuas ut iustificeris. et in eo iustificant quia non per contumaciam resistunt sed per iustitiam dei minus agnoscunt iustus enim dominus et iustus deus in eo gratia iustificatio dei est si non ad indignos et noxios sed ad innocentes per ablutionem fidei et ad iustos videatur sua munera contulisse. Qui ergo confitetur deo peccatum iustificat

deum credens ei innocenti. et ab eo gratiam
sperans in baptismate. ergo iustificat
deus ab eo in quo est confessio et uenia pec
catorum.

Laudatio iordane transit ad increpan
dum illos qui nec predicatione iohannis
moti sunt uel christi predicationem despiciunt.

Pueri doctores sunt spiritu humiles forum
synagoga uel ipsa ierusalem in qua
multa precepta dei condebantur qui
contribulibus solebant exprobrare.
quod nec psalmis allecti ad laudes dei
assurrexerunt corde deuoto membrorum
agilitate quod notat saltus. nec etiam
nis. i. lamentationibus prophetarum pro
excidiis iam factis uel faciendis ad
penitentiam sunt conuersi.

Nuptiale carmen ubi uerbo anima
spiritui caro nubit. in huius nuptiis deus uo
luit nos ludere dicens. exultate deo.
ad. n. ui. deo. ia. sumite psalmum. et da.
tympanum. quia in ipso actu nuptiarum positus
propheta quadam leticia saltat. sed non au
diuit populus meus. uo. m. et is. n. in. m.

Uenit enim. sicut tunc ita et nunc
utramque uiam salutis respuitis. la
mentauimus ad iohannem cantauimus
uel ad christum.

Cibo et potu leticiam futuri seculi pre
signans et noluistis cum illo gau
dere set calumpniati estis.

Iustificata est sapientia. ostendit filios sapientie
intelligere nec in abstinendo nec man
ducando esse iustitiam set in equanimi
tate tolerandi inopiam et tempan
tia non se corrumpendi per habun
dantiam non est regnum dei esca et potus

nem christi mundum
spreuerunt
saluare decreuit.
in semetipsos
non bapti
uel con
zati ab eo. con
monita salutis respuistis. uel contemonita sa
ergo similes dicam homi
lutis audientes et non obedientes.
nes generationis huius. et
cui similes sunt. similes sunt
uel monitoribus. uel ubi lex et uita pro
pueris sedentibus in foro et lo
mitur. uel ad illos quos mouent.
quentibus ad inuicem et dicen
tibus. Cantauimus uobis
tybiis et non saltastis. lamen
tauimus uobis
et non plorastis.
Uenit enim iohannes
baptista neque
manducans
panem neque bibens uinum et di
citis demonium habet. Uenit
filius hominis manducans
et bibens et dicitis. ecce homo
uorator et bibens uinum amicus

In semetipsos uel contra se
quia qui gratiam dei
respuit contra se
ipsum facit uel ad se
ipsos missum dei con
silium stulte et ingrati.

Ut conuiuerimini ad me
in. io. cor. u. m. ie. et fle.
et pul. et hi. sed stul
tus propheta non cognouit
me.

Exemplo abstinen
tie sue primam nobis
indicens et noluistis
humiliari cum eo.

Sicut verbis proposuerat ita factis etiam astruit iustificatam sapientiam ab omnibus filiis quia est a magistris prime post cul pam

Iustificata est. quicquid deputetis: ego tamen virtus et dei sapientia me facere intelligo. ab apostolis quibus pater revelavit que prudentibus abscondit.

publicanorum et peccatorum. et iustificata est sapienti a ab omni bus filiis suis. ...

(gloss: quia i. iusti et post iustitiam penitentibus)

Rogabat illum quidem phariseus ut manducaret cum illo. et ingressus domum pharisei discubuit. et ecce mulier que erat in civitate peccatrix ut cognovit quod accubuit in domo pharisei attulit alabastrum un

(gloss: quia iam penitens; quia prendit propter gratiam)

quorum non visus sed concupita reprehenditur.

Christus phariseus de falsa iustitia presumens iudaicum populum designat qui deum ad convivium invitat quia quem non venientem non credit venturum sperare non desinit. Sed quia adhuc cum voto dicit. excita potentiam tuam et veni. Domus pharisei lex et prophete in quibus ille populus mansionem facere gloriabatur. qui domum in carne apparens ingreditur dominus. quia non venit legem solvere set adimplere. discumbit. quia in sua maiestate non intellectus per formam servi visibilis est factus. cognoscit et gentilitas immunditiis actibus dedita per famam apostoli sermonis quod misit deus filium suum in carne factum sub lege non ut phariseus qui litteram tantum attendit iustificetur. set domus i. nos qui gratiam sequimur in lege sequimur qui non vituperamus quod peccatores recipit set laudamus quod peccatores iustificat. affert unguentum qui bona opera agit quibus etiam odore bone opinionis respergitur. ut dicitur christi bonus odor sumus deo in omni loco. Secus pedes. contra pedes stat qui in peccatis positus itineribus domini renititur. set qui ad penitentiam post

Interim tamen quia meliorem domum cognovit sapientiam et iustitiam recumbentem recurrere ad pedes i. vel ad extremam sapientie partem inquirere lacrimis confitere peccata. expande capillos i. sterne animum omnis corporis tui dignitates osculare i. tu non sapientiam loquaris.

In domo pharisei peccatrix meretur gratiam quia cognitio peccati per legem sic lex mittit ad gratiam.

Secus alabastrum unguenti i. corpus cum fide stans retro i. post ascensionem domini secus pedes i. apostolos rigavit lacrimis i. caritate intima in deo capillis i. superfluos vel bona vestimenta dat osculabatur tunc omnibus pacem habet debebat denarios quingentos. hec sunt peccata in sensibus commissa. alius vero i. peccata in ideis.

hospitius quia semitus matrimonii in quo in corrupta servata

peccata convertit iam retro secus pedes
stat dum vestigia domini qui im
pugnabat sequitur lacrimis pedes
rigat. quia sororum tribulationibus commu
nicatur. qui illorum tristitiam putat
qui suam ultimis membris que inclina
tur. per affectum com
passionis. Capillis qui
corpori superfluunt
pedes quos rigaverat
tergit qui de terrena
substantia que superfluit
sanctis quibus ex caritate
compatitur incipit misereri. pedes
osculatur qui studiose diligit illos
quibus sua largitur ne sit gravis tri
buenti necessitas proximi. Unguento
ungit qui bene operando bone opini
onis odore alios respergit. et ad bene operan
dum alios exemplo suo inducit. vel
potest per pedes caro Christi significari
quam osculamur dum misterium in
carnationis Christi diligimus. Unguimus
dum ipsius humanitatis potentiam

Quot habuit in se oblectamenta tot de se invenit holochausta.

Dum falsa iustitia superbus nulla compassione motus sue fragilitatis oblitus.

satri eloquii bona opi nione predicamus. Set phe phariseus hec vi dens invidet. quia cum iudei gentiles vident predicare deum sua mali tia tabescunt. quibus dominus bona gentili tatis enumerat ut agnos cant in quibus malis ipsi taceant.

Contumaciens superbum et sub specie mulie ris commendans ecclesie meritum.

Duo debitores duo sunt populi qui deo cre ditori nummum .i. animam suam regis ymagine insignitam et ad servandum

balsamum
unguenti
et stans re
tro secus pe
devotos
des eius la
quibus terrena conspiciat
crimis riga
tam per penitentiam
re pedes eius
conversus plorat. quos
et capillis
ad compositionem virtutis
capitis sui
exhibebat
tergebat et
ore quo superba
osculabatur
dixerat
pedes eius et
quo sibi per odorem
unguento
carnis sue ad huiusmodi
ungebat. Vi
tat.
dens autem phariseus
qui vocaverat
eum ait in
tra se dicens.
credentis reprehendit quia subvenit. Unguentum
hic si esset propheta sciret utique
eius vitare deberet.
que et qualis mulier est que tangit
egram reprehendit de egritudine
eum quia peccatrix est. Et respondens Ihesus

Maria soror lazari bis
eodem functa est officio
semel in galilea cum
primo accepit cum
humilitate et lacrimis
ubi et remissionem pecca
torum accepit. Secundo in
bethania iam non pec
catrix nominata sed
deo devota et casta.
ubi pedes hic et caput
ungit. Sic quoque fide
lis anima prius ad
pedes domini humi
liata peccatisque absol
venda incurvatur.
post crescentibus virtutum
fragrantia devote fi
dei. que caput odore per
fundit aromatum. Sic
etiam universalis ecclesia
in presenti Christi incarna
tionis que pedum no
mine signatur misteri
a celebranda devota
redemptori reddidit
obsequia. In futuro
humanitatis eius gloriam
et divinitatis eius eter
nitatem. quia caput Christi
deus est simul intu
endo perpetuis confessi
onum laudibus que pistica
ca nardo glorificabit.

Secundum homines plus fortasse offendit qui plus debuit, sed per misericordiam domini causa mutatur, ut amplius diligat qui amplius debuit, si tamen gratiam consequatur.

Sua sententia phariseus convincitur, quia sicut freneticus funem portat ex quo ligatur.

dixit ad illum. Symon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister dic. Duo debitores erant cuidam feneratori: unus qui debebat denarios quingentos, alius .l. Non habentibus autem illis unde redderent donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondit Symon et dixit: Estimo quia is cui plus donavit. At ille dixit: Recte iudicasti. Et conversus ad mulierem dixit Symoni:

¶ Corporaliter quidem vides sed mysterium non vides. ¶ Iam olim intravit cum legem dedit.

Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti; hec autem lacrimis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti; hec autem

sibi condonatum. Utriusque debitum propter quinarium multiplicatur quia v. sensus sunt quibus in hac vita utimur, quibus ymaginem conditoris quam accepimus extollere debemus. Sed minus debet iudeus cui decalogus legis perceptum datur. Plus debet christianus cui consilium gratie vite committitur. Id videlicet per centenarium numerum fenus accumulant. Sed quia neuter suis viribus set gratia dei salvatur, per fidem recte dicitur: non habentibus autem illis et cetera. Plus ergo diligit ecclesia gentium quam iudeus, quia et secundum presentem statum maior ei gratia confertur, et secundum preteritum de maiori feditate eruitur. Plus diligit qui plus accipit.

Nullus potest tamen diligere quantum illa que in pluribus diligit.

Enumerantur bona peccatricis mulieris et mala falsi iusti.

Intravi carne assumpta in populum iudeorum. Aquam. Id est in aqua extra nos est, humor lacrimarum intra nos.

In domo pharisei recubuit, id est in custodia legis et prophetie; non phariseus incredulus set peccatrix penitens glorificatur.

Infidelis autem populus non exteriora pro domino tribuit incarnato convivia. Gentilitas non solum substantiam sed etiam sanguinem pro domino fundit. Osculum dilectionis est signum, et infidelis

populus ex dilectione dei servire noluit tamen ex timore servivit. Set gentilitas vestigia osculari non cessat. quia in eius salute et continue suspirat. oleo caput me non unxisti. et si populus ille in deum se credere et non in homine fatebatur: tamen ipsam potentiam divinitatis que per miracula apparebat digna laude predicare contempsit. Sed gentilitas dum misterium incarnationis credidit summa laude et infirma eius predicat.

Fides sanam fecit quia quod petiit posse accipere non dubitavit quia iam spem ab illo acceperat a quo salutem querebat.

More aquile volantis provocantis ad volandum pullos suos paulatim dominus discipulos suos in nido fidei plumis virtutum induit quibus postea sublimius volare et alios instruere valeant. prius docet in synagogis. miracula facit: famam ubique dispergit. turbas suscipit. id est curat instruit. hinc discipulos facit. ex quibus .xii. apostolos elegit. quos primos presente turba docet. et miseris solita prestat beneficia. iam vero solos illos secum retinet ut eum familiarius audiant. solis illis occultiora exponit misteria. et sic demum virtutum suarum ostensione quasi alarum protectione firmatis dat spiritus potestatem curandi et mittit predicare regnum dei.

ex quo intravi non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti. hec autem unguento unxit pedes meos.

Propter quod dico tibi. remittuntur

ardor caritatis in ea rubiginem delictorum combussit.

ei peccata multa quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit.

Dixit autem ad illam. Remittuntur tibi peccata.

Sanata egrota de eius salute. alii egrotant.

Et ceperunt qui simul accumbebant dicere

quia intelligunt hoc esse opus solius dei.

intra se. Quis est hic qui et peccata dimittit?

Confortans sanatam per pietatis sententiam.

Dixit autem ad mulierem. Fides tua te

ne a via veritatis in viam scandali ulterius labaris.

salvam fecit. Vade in pace.

VIII Et factum est deinceps. et ipse iter faciebat per civitates et castella predicans et evangelizans verbum dei et .xii. cum illo et mulieres alique que erant curate a spiritibus malignis et in

Maria amara ma
re p͡p insitum peni
tentie tugitum q̃
ipsa uel nos singuli
mala deflemus ma
gdalene .i. turrensis
a magdalo turre
de qua dicitur: ut
est. spec. in. tur: for.
‡ a. fa. m.

Demonia uitia uni
uersa quibus plena fue
rat in figura ecclesie
de gentibus p⁹ sordide.

Cum quilibet ma
lignus sit p regno
diaboli ad decipien
dum laborat qui he
rodis impiissimi
procurator extitit.

infirmitatibus.
Maria que
uocat magdalene ne de
qua demonia .vii. exierant
et iohanna
¶ Sextarius.
uxor cuze p
curatoris he
¶ lilium propt
rodis. et susa
odiferę celestis uite can
na et alie mul
dorem.
te que ministrabant eis de
facultatibus suis. Cum

Cum mariam iter facere cum dño
et ei ministrare commemorat celebri
eam uocabulo magdalenam uo
cat u̍ eamdem peccatricem describit
reuerenter eam generali nomine
mulierem dicit. ne nomen tante
fame quod hodie ueneramur pri
sci erroris nota fuscaret.

Eamdem eccam de gentibus a sor
dibus uitiorum mundatam quam ma
ria significat et iohanna prius
cultibus idolorum

Dominus est
gratia eius uel
dominus sim
sericors cuius
est omne quod
uiuimus.

dedicatam sed iam
xp̃i pietate redem
ptam et gratia imple
tam que qui prius
uxor erat diaboli.

Antiquus mos erat
iudeorum nec ducebatur in culpam
ut mulieres sua substantia pascerent
et uestirent doctores quia hoc in
gentibus poterat facere scandalum
paulus se memorat abstinuisse.
ministrabant ergo domino car
nalia quibus eius metebant spiri
tualia ut formam daret predicatori
bus quod uictu et uestitu debent esse con
‡ tenti.

Quotiens in euange
lio turbe uocabulum
inseritur sicut diuer
sitas hominum ita et
diuersitas intimatur
uoluntatum. non enim
omnes eadem uolun
tate sed diuersis ex
causis xp̃m seque
bantur: quidam p
bono quidam pro
malo omnibus tamen
dominus beneficia
prestat docendo a
lendo sanando.

autem plurima
turba conue
niret et de ciui
tatibus prepera
rent ad eum
¶ parabolam.
dixit p simi
¶ eius
litudinem. Exiit qui semi
ẽ uoluntatem patris declarare.
nat seminare semen suum.

Exiit filius dei de sinu patris quo cre
ature non erat accessus ut semina
ret semen suum. uenit in mundum
ut testimonium perhiberet ueritati. Sed
secundum alios euangelistas hanc pa
rabolam dicturus de domo exisse
mare adisse nauem ascendisse

memoratur id
ipsum sub corporis
quod presso sermo
nis insinuans.

Secus uiam. Via est cor sedulo mala-
tium cogitationum transitu attritum
et arefactum. ne uerbi semen pos-
sit excipere uel germinare. set a
pessimis cogitationibus conculcatur.
et a demonibus rapitur. qui id est
uolucres celi dicuntur. quia celestis et
spiritualis sunt nature uel quia per
aera discurrunt.

Petra est in domitum cor nullo uomere fidei
uomere penetratum in quo non
est uerus amor et perseuerantie uirtus.

Fructum centesimum. Cum denarius pro
perfectione soleat accipi quia in x.
legis preceptis custodia continetur.
centenarius qui per multiplica-
tum denarium surgit pro perfectione
magna ponitur. Cum igitur cen-
tuplum facit fructum quod per a-
morem proximi actiuam et per amo-
rem dei contemplatiuam adipis-
citur uitam et spiritualium ornatur
perfectione uirtutum.

Interrogabant et cetera. non mox finita
parabola set ut Marcus ait cum
esset singularis interrogauerunt
eum qui cum eo erant. xii.
parabolam. In quo moraliter in-
struimur ut si intelligentiam
diuinorum uerborum assequi uolumus
sepositis terrenorum tumultuum
curis domum dei id est occulta scrip-
ture penetralia orando et medi-
tando intremus dicentes. reue-
la oculos meos et cetera.

Intelligentiam scripture de qua
alibi dicitur auferetur a uobis regnum dei et cetera.

Doctores iudeorum qui cum nito per

et dum seminat aliud ceci-
(Ut nec in memoria)
dit secus uiam. et concul-
(mens teneat quod opere exercere neglexit)
catum est. et uolucres celi come-
derunt illud. et aliud cecidit
(Vbi non est altitudo terre id est studium discipline)
supra petram et natum aru-
(Ad nutriendas lampades)
it. quia non habuit humo-
(uirginum.) (Corda)
rem. et aliud cecidit inter spi-
(sollicitudinibus agitata.)
nas et simul exorte spine suf-
focauerunt illud et aliud ce-
(Mite cor et docile.) (Ortum)
cidit in terram bonam et or-
(perfecta bonorum operum plenitudine crescat)
tum fecit fructum centu-
plum. hec dicens clamabat.
(intelli-)
Qui habet au-
(gentiam mentis)
res audiendi
(spiritualiter uerba) (hec)
audiat. Inter-
(intelligat)
rogabant autem
eum discipuli eius que
esset hec parabola. quibus ipse
(quia fideles estis sed phariseis incredulis)
dixit. Vobis datum est nosse
(scilicet non sunt danda.)
misterium regni dei. ceteris autem
in parabolis ut uiden-

Qui habet et cetera.
Quicumque hec ad-
monitio interponi-
tur misticum
esse quod dicitur
et attentius esse
querendum ostendi-
tur.

Ceteris autem qui fo-
ris.

foras sunt ut ait mar
cus qui neque mirare
neque cognoscere curant in
terati.

tes non videant. et
audientes non intel
ligant. Est autem hec parabola. Semen est
verbum dei. Qui autem secus viam.
hii sunt qui audiunt
deinde venit diabo
lus et tollit verbum
de corde eorum ne crede
tes salvi fiant. Nam
qui supra petram hy
sunt qui cum audi
erint cum gaudio
suscipiunt verbum.
et hii radices non habent
quia ad tempus credunt et in
tempore temptationis recedunt. Quod
autem in spinis cecidit hii sunt qui
audierunt et a sollicitudinibus et
divitiis et voluptatibus vite euntes
suffocantur: et non
referunt fructum

Semen est verbum. Nota
hanc primam esse pa
bolam que cum inter
pretatione sua posita
sit. et cavendum est ubi
cumque dominus ro
gatus a discipulis
intrinsecus sermones
suos disserit ne vel
aliud vel plus vel
minus intelligatur quam
ab eo expositum est.
Ideo hanc parabolam
per se ipsum dignatur
exponere ut se figu
rate loqui innotesce
ret et rerum significationes
in hiis que exponere
noluit querendas esse
doceret.

Suffocant. quia vo
luptates et divitie
suis importunis co

versitatis sue excecati sunt
mendacium se videntes putant.

Secus viam seminant qui
nulla fide nullo intellectu
nullo saltem temptamine
utilitatis occasionem percipere
dignantur. Porro super petram
et in spinis seminant qui
audiunt quidem et utilita
tem probant et desiderium gu
stant. sed ne perveniant ad id
quod gustant. vel adversa ter
rendo vel prospera blandien
do retardant in hiis tribus
generibus quicumque verbum au
dierunt non faciunt designan
tur.

Et hii radices non habent. Multi au
dientes disputationem contra
avaritiam vel luxuriam
dicunt contemptores se
culi et castos homines esse
beatos. sed ubi species con
cupiscibiles eorum obtutibus
presentantur mox recedunt
ab eis quod recte cogitave
runt

Divitie et si delectare videan
tur tamen possessoribus suis spi
ne sunt cum a culeis cura
rum mentes eorum defodiunt
que avide querunt sollici
te servantur. Unde ab alio
evangelista fallaces divi
tie vocantur: quia mentis
inopiam non implent nec
diu manent. et nota quod
divitiis duo iungit solli
citudinem et voluptatem quia
et perturbant mentes oppri

munt et per affluentiam resoluunt.

Qd autem. in ter. bo. in bonos auditores qui uerbum audire satagunt. et inuentre memorie recondunt et sic optimo tempore fructum operationis proferunt inter prospera et aduersa seculi huius patientes. vel uera terra cum patientia fructum reddit quia bona agit et mala proximorum equanimiter tolerat et dum humiliter flagella suscipiunt post flagella in requiem suscipiuntur.

Quia dixerat apostolis uobis datum est nosse misterium regni dei et cetera. nunc ostendit per eosdem apostolos aliquando et ceteris id misterium esse reuelandum et omnes qui domum dei essent intraturi flammis fidei illustrandos. quasi. uobis pando misteria in uobis accendo lumen fidei. vos autem hanc eandem lucem aliis pandite nec timore carnalium in quomodo abs condite. Vasis nomine uel lecti designatur caro in qua anima continetur et quiescit. per lucernam uerbum dei accipitur. qui autem metu carnali occultat uerbum ipsam carnem preponit manifestationi ueritatis. et eo quasi uerbum occultat quod trepidat predicare. Super candelabrum ponit uerbum qui corpus ministerio dei subicit ut superior sit predicatio ueritatis et inferior seruitus corporis. per ipsam tamen corporis seruitutem excelsior lucat doctrina que officio lingue et ceterorum membrorum insinuatur.

Ideo desidiosus ingenium sepe accipit ut de negligentia iustius puniatur qui scire contempsit quod sine labore asse qui potuit. et aliquando studiosus tarditate intelligentie premitur ut eo maiora premia inueniat quo studiosius elaborat.

o.

quod autem in terram bonam hii sunt qui in corde bono et optimo audientes uerbum retinent et fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accendens operit eam uase aut subtus lectum ponit sed super candelabrum ponit ut intrantes lumen uideant. Non est occultum quod non manifestetur nec absconditum quod non cognoscatur et in palam

gitationibus guttur mentis ne bonum desiderium ad cor possit intrare quasi aditum uitalis flatus strangulant.

Hec uba ponuntur secundum similitudinem humane consuetudinis. christe autem docente fiduciam predicandi et patientiam di

Vasis nomine uel lecti designatur caro in qua anima continetur. et requiescit.

Non est occultum et cetera. quasi timor carnalis non uos retardet sed si mala opinio que de uobis modo habetur apud incredulos. quia etsi modo uiles apparetis quandoque claritas uestra apparebit cum dominus reuelabit abscondita tenebrarum tunc coronabimini et puniendi ei aduersa tri.

Hec specialiter apostolis quibus ex caritate nosse mysteria datur et phariseis videlicet qui per parabolas quod non intelligant audiunt dicta videntur. Potest et generaliter accipi. quia ingeniosus negligendo sapientia vacuus se putat et simplex studiosus laborando degustat.

Ut et in vestro pectore studiose custodiatis et continuo timmeus et aliena erudiare sufficiatis.

Quia qui amorem habet ubi dabitur et sensus intelligendi quod amat. et qui non habet amorem audiendi etiam si vel naturali ingenio vel labore seu studio se intelligere putat. nullam tamen vere scientie dulcedinem gustat.

(studiose) Videte (audite) ergo quomodo audistis. Qui enim habet dabitur illi. et quicumque non habet et quod putat se habere auferetur ab eo. Venerunt autem ad illum mater et fratres (cognati) eius et non poterant adire eum pre turba (gentium ad fidem Christi confluentium). Et nuntiatum est illi. Mater (synagoga) tua et fratres (populus iudeorum qui non habent spiritualem intelligentiam) tui foris stant volentes te videre. Qui respondens dixit ad illos. Mater (dum deum verbo et exemplo in cordibus auditorum generant) mea et fratres mei. hi sunt qui verbum (dum voluntatem eius qui in celis est faciunt) dei audiunt et faciunt. Factum est autem in una dierum

Quod dixerat in verbo ostendit exemplo in facto. Et quod videt solam turbam sequentes etiam quod videbant habere poterunt. nam mater synagoga et fratres id est ipsi iudeorum de quibus Christus est secundum carnem ipso intus docente nequeunt intrare. quia eius dicta spiritualiter negligunt intelligere. sed preoccupans turba domum ingreditur. quia tardante iudea confluit ad Christum gentilitas et illuminatur.

Foris stantes volunt Iesum videre qui spiritualem sensum in lege non querentes ad custodiam littere foris sese fixerunt et qui Christum ad carnalia docenda potius cogunt exire quam se ad discenda spiritualia consentiant intrare. Merito ergo non agnoscuntur quo exemplo et nos informamur quod non agnoscemur si foris steterimus. non autem iniuriose negligit matrem nec matrem negat que de cruce etiam agnoscit. sed religiosiores copule mentium monstrantur quam corporum et corporali necessitudini prescriptorum celestium forma prefertur. significat et iudeis de quibus est secundum carnem etiam de gentibus esse credendum preferendam.

Morum magister preceptis aliis qui non reliquerit patrem etc. Sententie sue primus ipse se subicit. Non refutans officium materne pietatis. sed paterni se mysterii amplius quam materni se affectibus debere cognoscit. itaque qui

se intelligit. quod per divinum nutum in
terras venisse et propter ecclesie conventum
relictis parentibus ascendit in navem.

Sat. Mare vel stagnum tenebrosus
est amatus mundi est. Navicula
arbor crucis. cuius beneficio fideles
adiuti emersis fluctibus mundi op-
tinent litus patrie celestis. ascendunt
discipuli admoniti cum eo. Unde ipse
ait. Si quis vult post me venire et cetera. Discipulis
navigantibus id est fidelibus seculi calcanti-
bus et futuri seculi quie-
tem animo meditan-
tibus. et per sancti spiritus fla-
tum vel per proprium re-
giminis conatum in-
fidos mundi fluctus
certatim post terga
iactantibus subito ob-
dormivit dominus.
id est advenit tempus do-
minice passionis. Unde et marcus nar-
rare hoc factum commemorat ut veri solis oc-
cubitum significaret. descendit procella
quia domino somnum mortis in cruce
subeunte fluctus persecutionum demo-
niacis flatibus excitati assurgunt. quibus
non ipsius patientia sed discipulorum im-
becillitas concutitur. et trepidat fusci-
tant ne eo dormiente pereant. quem cum
mortem vidant resurrectionem op-
tant. que si differretur ipsi in perpetuum
periclitarentur. Unde surgens increpat
ventum quia celeri resurrectione per
mortem destruit superbiam diaboli qui
habebat imperium mortis. tempesta-
tem et aque mortifacit cessare quia ta-
bem videorum morti eius insultantium
resurgens labefacit. arguit eos qui se p-
sente timebant cum presente non possit

Merito turbatur
navis in qua
proditor est cum
bonis et qui firmus
inter fortes fu-
erant turban-
tur. alienus vel
non erant turbati.

Et ipse ascen-
dit in na-
viculam.
et discipuli eius. et ait ad
illos. transfretemus trans
stagnum. et ascenderunt.
navigan-
tibus autem illis
obdormivit
et descendit
procella
venti in
stagnum. et
compleba-
tur et pericli-
tabantur.
Accenden-
tes autem susci-
taverunt
eum dicentes.
preceptor preceptor

Cum ihesus navem
ascendit qui signo
dominice crucis im-
butus sectam relin-
quere disponit.

In hoc facto et verus
homo monstratur
qui dormit et verus
deus qui furorem
coherceret maris.

Noite neminem
sine temptatione
de hac vita posse de-
migrare. cum etiam
apostolos quibus dominus
adest temptationum
secularium sepe pro-
cella perturbet. set cum
simus subiecti pro-
cellis spiritualis nequi-
tie excitemus guber-
natorem. qui im-
patientis quiet.
Si tamen non dormi-
at corporis sui som-
pno caveamus tamen
ne nostri corporis som-
pno dormiat et re-
quiescat.

Nota quod omnis
creatura sentit cre-
atorem. imperat

increpat et seruiunt imperantem non quod secundum heresim quorundam sunt animantia set maiestati conditoris sunt sensibilia que apud nos sunt insensibilia.

Non discipuli set naute et alii mirantur qui in naui erant. unde mattheus. porro homines uero mirati sunt dicentes. qualis est hic. quod si et discipulos dicimus fuisse turbatos mirando et ipsi homines sunt appellati.

Gerasa uel gerasa interpretatur colonum eiciens uel aduena propinquans.

Occurrit quidam uir. id est gentilis populus qui multis temporibus id est ab ipso pene mundi exordio uexabatur a demonio nec induebatur ueste nature sue. id est uirtutibus fide et caritate quibus

At ille surgens increpauit uentum et tempestatem aque et cessauit et facta est tranquillitas. Dixit autem illis. Ubi est fides uestra? Qui timentes mirati sunt ad inuicem dicentes. Quis putas hic est quia et uentis (demonibus) imperat (immundis motionibus) et mari et obediunt ei (uelint nolint). Et enauigauerunt autem ad regionem gerasenorum que est contra galileam. et cum egressus esset ad terram. occurrit ei uir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis et uestimento non utebatur neque in domo manebat sed in monumentis. Hic ut uidit Ihesum p

qui firmiter adheret ei quia ipso gestu nauigationis diceret quod post resurrectionem etiam uoce dixit o stulti et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete. nonne oportuit Christum sopirari undis nauem in qua quiescebat hinc inde uentis tumentibus et sic exemplo tumidis gurgitibus sedatis patefacere cunctis potentiam sue diuinitatis.

Gerasa ciuitas arabie iuxta montem galaad in tribu manasse non longe a stagno tyberiadis significat gentes quas post passionem et resurrectionem suam dominus per predicatores uisitat. Unde gerasa uel gersen colonum eiciens id est diabolum a quo prius incolebatur uel aduena propinquans qui prius longe erat in cooperatiuam

Cum lucas unum mattheus duos occurrisse commemorat in figura eiusdem gentilis populi. quia cum noe tres filios genuerit familia solius sem in possessione dei abscissa est ex duobus aliis diuersarum nationum populi pullulauerunt qui idolis seruierunt. et nota hunc unum fuisse celebrioris persone et maioris infamie de quo maxime illa regio dolebat

Quid aliud sunt perfidorum corpora nisi quedam defunctorum sepulcra in quibus sic habitabant dei verba.

Ne me torqueas. Tormentum est diabolo ab hominis lesione cessare, et quantum diutius possederat tanto difficilius dimittit. Caveat ergo aliquis lesus a diabolo ut cito iugum eius dicutiat: quia tanto difficilius quanto citius eius dominium evitatur.

Cathene et compedes dure et graves sunt gentium leges. quibus et in eorum re publica prohibebantur peccata. hiis tamen legibus ruptis ad ea scelera cupiditate ducebantur que vulgarem consuetudinem excederent.

In loca spiritualibus virtutum infecunda sicut profugus a lege desertus a prophetis remotus a gratia.

Non ut ignavus inquirit sed ut confessa peste quam furens tolerabat virtus curantis gratior emineat.

Multa demonia que unum premunt significant multos cultus idolatrie in uno gentium populo esse diversos: multitudinis etc. et cetera. Unde bene in babilone unitas linguarum scissa in terris est adunata.

Porci sunt homines vocis et ratione expertes lutulentis actibus decliti in monte superbie pascentes, et nisi quis porci more vixerit diabolus in eum potestatem non accipit vel ad probandum tamen non est ad perdendum accipit.

vidit ante illum
et exclamans voce
magna dixit.
Quid mihi et tibi est Iesu
fili dei altissime.
obsecro te ne me
torqueas. Praecipie
bat enim spiritui in
mundo ut exiret
ab homine. Multis enim temporibus
arripiebat illum et vinciebatur
cathenis et compedibus custoditus et
ruptis vinculis agebatur a demo
nio in deserto. Interrogavit autem
illum Iesus dicens. Quod tibi nomen
est? At ille dixit legio quia intrave
runt multa demonia in eum.
et rogabant illum ne imperaret
illis ut in abyssum
irent. Erat autem ibi
grex porcorum multorum

quoniam nos sumus legio non unus spiritus tantum.

primi parentes post culpam nudati leguntur. hec stola redeunti filio offertur. nec in domo conscientie quiescebat sed in mortuis operibus corporis quasi in sepulcris manebat.

Arrius contendit esse creaturam quem demon confitetur dei filium. Iudei dicunt in principe demoniorum eicit demones. quos demonia negant aliquid secum commune habere.

Sciebant demones per adventum domini se aliquando in abyssum mergendos non ipsi futura pestilentia.

o- tes sed pphari de se
dicta recolentes.

rcorum pascentium
in monte et rogabant eum ut
permitteret eos in illos ingredi
et permisit illos. Exierunt ergo
demonia ab homine et intra
uerunt in porcos et impetu abi
it grex per preceps
in stagnum
et suffocatus est.
Quod ut uiderunt
qui pasce
bant fugerunt
et nuntiauerunt
in ciuitatem et in
uillas. Exierunt
uidere quid factum est
et uenerunt ad ihesum et inueniunt
hominem sedentem a quo demo
nia exierant uestitum ac sana
mente ad pedes eius et timuerunt.
Et narrauerunt illis et hii qui

Aut liberato populo
gentium a demoni
bus dominatione in
creduli in abditis
agunt suos ritus
sacrilegos ceca et
profunda curiosita
te submersi et impe
tu feruntur in pre
ceps quia nullius
meriti contempla
tione reuocantur
sed ad inferiora per
improbitatis pro
cliue decursi suffo
cantur intercluso
uitali commeatu
spiritus in aquis uolup
tatum huius mundi.

Audite clementiam domini. nullum prius
ipse condempnat. sed unusquisque
ipse sibi auctor est pene non mittunt
in porcos demones. sed ipsi petunt
quia celestis luminis claritatem fer
re non possunt. unde et ante tempus
debita sibi tormenta formidant.

Permittit ut per interfectionem porcorum
detur occasio salutis hominibus pa
stores enim uidentes statim nun
tiant. In quo notandum quod nec in
porcis nisi permissa demonia nocere
possunt. multo minus hominibus
possunt nocere nisi occulta dei iustitia
permittante.

Pastores fugiunt quia nec philosophi
gentium nec principes synagoge
perimentibus possunt offerre medi
cinam. et licet christianam fugiant
legem potentiam tamen eius stupen
do et admirando predicant.

Significat multitudinem sua
uetusta delectatam honorare
quidem domini sed nolle pati christia
nam religionem dum dicunt
quod eam non implere possunt.
mirantur tamen fidelem populum
a pristina conuersatione sanatum.
et sedere ad pedes domini. id est sane men
tis examine uestigia saluatoris
que sequatur intueri et uestitum
studiis uirtutis que deceptus amiserat.

Conscii fragilitatis sue pre sentia
domini se indignos iudicant non
capientes uerbum dei et infirma
mente pondus sapientie non susti
nentes. et ideo diutius molestus non
sunt sed regrediuntur. Quare curate...

declinatur multos sed cito deserit infirmos quibus honeri uidet sua esse presentiam.

Ipse autem etc. Quando de synagoga ad gentes transiuit ipse sompnio nauis tempestate pressa memoratur. hic nec ipse dormit nec nauis periclitatur. quia christus resurgens a mortuis etc. tamen et in hoc innuitur quod passionis eius triumphus et resurrectionis gloria credituris iudee populis intimabitur et cum predicato mortis sue uexillo crucis ab hebreis cepit qui repetita naui in qua dormierat patriam reuisit.

Redi in domum etc. post remissionem peccatorum redeundum est in bonam conscientiam et seruiendum euangelio propter aliorum etiam salutem ut cum domino demum requiescat. Si cum iam ipse uult esse cum christo negligat ministerium predicationis accommodatum fraterne liberationi. Unde apostolus. Cupio dissolui et esse cum christo multo melius manere autem in carne necessarium propter nos.

Excepit etc. In fine seculi cum ad iudeos redibit per fidei confessionem libenter excipietur quia expectant eum sicut ait propheta. dies multos expectabis me. non fornicaberis et non eris cum uiro. quia nunc synagoga nec est subdita christo uiro nec fornicata cum idolo longa expectatione sponsi amplexum prestolans. Huic lectioni consequenter subiungitur mors filie archisynagogi. quam dum properat suscitare dominus precipit sanitatem emorroissa mulier in figura gentium que post uenientes

uiderant quomodo sanus factus esset a legione et rogauerunt eum omnis multitudo regionis gerasenorum ut discederet ab ipsis quia timore magno tenebantur. Ipse autem ascendens nauim reuersus est. Et rogabat illum a quo demonia exierant ut cum eo esset. Dimisit autem eum ihesus dicens. Redi in domum tuam et narra quanta tibi fecerit deus. Et abiit per uniuersam ciuitatem predicans quanta illi fecisset ihesus. Factum est autem cum redisset ihesus excepit illum turba. erant enim omnes expect

Ut iam sanctam [illegible] ... [illegible] sa uitetur et infidelibus sit exemplo.

Ipse autem etc. qui relictis parentibus id est post resurrectionem quam tamen acta passionis sue tempestate gentibus procurauerat salutem iam in patriam restituitur. quia postquam plenitudo gentium intrauerit tunc omnis israel saluus fieret.

tantes eum. Et ecce venit quidam nomine
¶ moyses. s. qui dicitur iayrus et dicitur populus
¶ illuminatus.
iayrus. et ipse princeps synagoge
instruxit.
erat. et cecidit ad pedes ihesu ro
gans eum ut intraret domum
¶ .i. synagoga lege et prophetis instructa
eius quia unica filia erat illi

Suscitaturus mortuam
ad fidem faciendam
prius curat emorroi
dam. sic et elizabeth ste
rilis partitura indica
tur ut concepta virgo
maria credatur.

Hec mulier verecunda
fimbriam tangit fide
lis accessit religiosa
credidit. sapiens se esse
sanata cognoscit. sic
plebs gentium que deo
credidit peccatum erubuit
ut desereret. fidem de
tulit ut crederet devo
tionem exhibuit ut re
rogaret. sapientiam
induit ut sanitatem
suam. et ipsa sentiret
fiduciam sumpsit.
ut fateretur quod pre
ripuisset alienum.

Si consideremus quanta
fides nostra et intelligamus
quantus sit filius dei
videmus quia compa
ratione eius fimbriam tangimus superiore

ta
fere annorum
xii. et hec mo
riebatur. et
contigit dum
iret a turbis
comprimebatur.
et mulier
quedam erat
in fluxu san
guinis ab
annis xii.
que in medi
cos erogave
rat omnem sub
stantiam suam

o.

prius sanantur. venit igitur ad ihesum prin
ceps synagoge in figuram eiusdem
synagoge. moyses. s. qui merito
iayrus dicitur .i. illuminatus a deo
vel illuminans alios dum verba
vite que a spiritu sancto acceperat aliis
ministrat. cadit ad pedes. quia legis
lator cum toto illo populo christum
in carne venturum longe sibi in
telligebat esse preferendum. rogat
intrare domum quia desiderabat eum
videre. unde multi reges et pro.
vo. vi. et c. huic erat unica filia
.i. synagoga sola legali institu
tione composita. que cum ad xii.
annum pervenisset .i. cum per legis
et prophetarum institutionem edocta
ad annos intelligibiles pervenisset
ut iam apostolica doctrina imple
ret. et deo spirituales fructus gig
neret moriebatur erroris lan
gore. ad hanc sanandam diu carne
assumpta properat dei filius. gra
vatur noxia consuetudine car
nalium populorum. et ecce mulier .i. ecclesia
de gentibus congregata que maiorum
lapsu criminum deprivata cetu fi
delium segregata paratam aliis
prestolans fide salutem ab annis xii.

Medici demo
nes qui quasi
consultores
hominibus pro
deo se coli exi
gunt. quibus
servierat genti
litas.

quo tempore syna
goga in cultu dei
creverat. eodem tem
pore gentilitas per
orbem ydolatrie
fame sordebatur.
et carnis oblectati
one que substantiam .i.
naturalis industrie
vires expenderat in
medicos .i. philosophos et legis doctores
qui multa de viciis et virtutibus

disputauerant. et precepta uiuendi de derant nec per eos curari poterat. set ut marcus ait deterius habebat. sed ut uidit iudeos egrotare et uerum medicum uidit adesse sperat et querit medicinam accedit per fidem. appropinquat retro post dominum suum ambulando. uel quia dominum in carne non uidens pacis incarnationis

Fimbriam tangit qui in carnationis misteria perfecte amat et credit donec ad maiora capienda perueniat.

sacramentis per fidem cepit eius uestigia subsequi. tangit fimbriam et undam sanguinis restringit quia beatus et uere mundandus qui uel minimam uerbi partem manu fidei contigit.

Non latet eum quicumque tangit eum. deus non indiget oculis ut uideat. nec corporaliter sentit. sed in se habet cognitionem omnium.

Mundata ecclesia gentium a profluuio uiciorum et cognominata filia ob fidei meritum nuntiatur synagoga leto presidere et intuidie soluta. quia in christum non credidit et eciam credere doluit. nuntius iste est quicumque credit statum synagoge a deo destitutum ut restaurari non possit. ideoque pro restauratione eius supplicandum esse non credit. sed que impossibilia apud homines possibilia sunt apud deum unde sequitur ihesus autem etc.

Filius uidue puplice suscitatur hic pauci admittuntur. in quo moraliter pietas domini notatur. quia uidua mater unici non patiebatur moras. et ideo amplius ne afficeretur natum

nec ulli potuit curari. accessit retro et tetigit fimbriam uestimenti et confestim stetit fluxus sanguinis eius. et ait ihesus. Quis me tetigit. negantibus autem omnibus dixit petrus et qui cum illo erant. preceptor
(quasi dicat multi qui te tetigerunt)
te turbe comprimunt et affligunt et dicis. quis me tetigit.
(quasi dicat non corporis sed fidei tactu quero)
et dixit ihesus. aliquis me tetigit fidei.
nam et ego noui uirtutem de me exisse. Videns autem mulier quia non latuit ei tremens

uestimenti eius partem nequiuimus tangere.

Quem turbe diuersis heresibus affligunt sola catholica ecclesia fideli corde tangit. nam alii tangentes non tangunt. sicut uidentes non uident. et audientes non audiunt. unde marie dicitur. noli me tangere. nondum ascendi ad patrem meum.

Non querit ut doceatur que nesciat sed ut uirtus fidei mulieris appareat.

Virtus que procedit omnibus iniquitatibus nostris et sanat omnes infirmitates nostras non ex nobis set ex deo erit.

uenit 7 procidit ante pedes eius et ob
quam causam tetigit eum indicauit coram
omni populo 7 quemadmodum confestim
(per fidem.)
sanata sit. At ille dixit illi. filia fides tua te sal
(non factura est sed facta. ideo enim iam sanata es quod credidisti.)
uam fecit. uade in pace. adhuc loquente illo ueniunt qui
dam ad principem synagoge dicentes ei quia mortua
est filia tua noli uexare illum. Ihesus autem audito hoc
uerbo respondit patri sue puelle. noli timere sed crede
(paucos arbitros resurrectio)
tantum. 7 salua erit. et cum uenisset
(nis quia non a multis continuo credita est resurrectio.)
ad domum non permisit secum in
(petrus iacobus 7 iohannes)
trare quemquam nisi petrum et io
(fides. spes. caritas. pater et mater ecclesia.)
hannem et iacobum 7 patrem et
matrem puelle.
flebant autem
omnes 7 plan
gebant illam.
At ille dixit.
Nolite fle
(esse)
re non est mortua puella sed
(qui non credit deridet.)
dormit. et deridebant eum
scientes quod mortua esset. Ipse

Pater puelle cetus doctorum legis. scilicet scribe et pharisei. qui si credere noluerint et subiecta eis synagoga sanata erit.

Flent mortuos suos qui putant mortuos ubi est fides resurrectionis non mortis species sed quietis est.

tas additur. Significatur etiam in filio uidue ecclesia in credentia et archisynagogi filia iudei quidem credituri sed ex pluribus pauci

Petrus iacobus et iohannes fides. spes. caritas. pater puelle doctores legis.

Moraliter. Cum anima peccatis moriatur si tamen a christo suscitari meretur nobis quidem mortua fuisse sed deo dici potest obdormisse.

Flent qui synagogam a deo quasi uita alienam uident et dolent nec amplius posse uiuificari putant. et illa que sponsi presentiam qua uiuere deberet amisit quasi inter plangentes mortua iacens nec hoc ipsum quidem quare plangatur intelligit.

Non est mortua et cetera. Mortua hominibus qui suscitare non possunt non deo cui et anima uiuit et caro resuscitanda quiescit.

Merito exclusi sunt qui deridere

pocius quam credere malebant indigni
uidere resurrectionis miraculum.

Anima quis a morte anime christo se ma
num confortante resipiscit a sordibus
uiciorum debet exsurgere et sicut mandu
cat in bonis operibus ambulare et celesti
pane necesse est ut mox satietur id est uerbi
dei exaltatus.

Sicut publica noxa publico eget
remedio. ita leuia peccata leuiori et
secreta queunt penitentia deleri. Unde
puella in domo iacens paucis arbi
tris exurgat eisdemque ne miracu
lum uulgarent interdicitur.

IX Concessa primum potestate signorum mittuntur
predicare regnum dei ut magnitudini
promissorum attestetur etiam magnitu
do factorum et fidem uerbis daret uirtus
ostensa et noua facerent qui noua predicarent.

In marcho legitur ut nichil tollerent
in uia nisi uirgam tantum. sed sciendum
est quia utrumque preceptum est a domino
ut nichil nisi uirgam ferrent et ut nec
uirgam ferrent. non uirgam ferre est non
esse sollicitum de hiis que necessaria sunt
humane sustentationi quia hec deben
tur predicatoribus ab hiis quibus predi
cant quando sine scandalo possunt
accipi. nil ferre nisi uirgam est cum illa
potestate accipiendi necessaria que data
est predicatoribus unde manducantes et
bibentes que apud illos sunt.

Ne circuirentis per domos et inuiola
bilis hospitii iura mutetis. Unde secundum
marchum domus in qua manere debe
ant prius eligenda ut mutandi hospi
cii necessitas auferatur.

ancillam tenens
manum eius
clamauit
dicens. puella surge. et reuer
sus est spiritus et resurrexit conti
nuo. et iussit illi dari mandu
care et stupuerunt parentes
eius. quibus precepit ne cui
dicerent. quod factum erat. Con
uocatis autem ihesus .xii. apostolis
dedit illis uirtutem et potestatem
super omnia demonia et ut
langores curarent et misit
illos predicare regnum dei
et sanare infirmos. et ait
ad illos. nichil tuleritis in
uia neque uirgam neque peram
neque panem neque pecuniam.
et neque duas tunicas ha
beatis. et in quamcumque do
mum intraueritis

in testimonium ueritatis ut non fantasma
sed ueritas crederetur.

Christus. in duabus tunicis duplicitatem prohibet.

Tenet manum quia nisi
manus uideorum que san
guine plene sunt prius
fuerint mundate synagoga
goga non surget.

Simplex uestimen
tum.

tum est quicquid necesse cuique secundum qualitatem loci uel temporis. duplex est quod ultra necessitatem est

¶ quamdiu in illa ciuitate predicabitis.

tis ibi manete & inde ne exeatis. & quicumque non receperint uos exeuntes de ciuitate illa & puluerem pedum uestrorum excutite in testimonium supra illos. Egressi autem circuibant castella euangelizantes et curantes ubique.

Puluis excutitur in testimonium laboris sui quod ingressi sunt ciuitatem & usque ad illos predicatio peruenerit. Vel excutitur ut nichil ab eis accipiant qui euangelium spreuerunt nec etiam necessaria uite.

Mystice. Ne considerentur manibus gestis pro fide que pulueri comparantur sunt ne caste mentis uestigium polluant. Puluerem uero fidelis populi qui humana fragilitate colligitur debet predicator euangelii abolere et quasi suum in se suscipere. Unde apostolus: quis infirmatur et ego non infirmor? quis scan. & c.

Et curantes. In mattheo legitur: exeuntes predicabant ut penitentiam agerent & demonia multa eiciebant & ungebant oleo multos egros et sanabantur.

Notandum quod herodes propter dissonos populi prius hesitauit. sed postea confirmato animo dixit pueris suis ut apud matheum & marcum legitur: hic est iohannes baptista ipse a mortuis surrexit. et ideo uirtutes operantur in eo.

dum hec fierent a domino in galilea herodes decollauit iohannem.

Audiuit autem herodes tetrarcha omnia que fiebant ab eo & hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia iohannes surrexit a mortuis. a quibusdam uero quia helias apparuit. ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit et ait herodes. Johannem ego decollaui. quis autem est iste de quo ego talia audio & querebat uidere eum. et reuersi apostoli nuntiauerunt illi

¶ ut forte si ipse sit iohannes possit agnoscere.

Quem iohannem cuius nullum signum uiderant resurrexisse dicebant. per summam maliciam ihesum resurrexisse negant cuius tanta mirabilia opera uiderant. in cuius passione etiam elementa miranda contigerunt.

Et nuntiauerunt et cetera. Narrant apostoli domino que fecerunt & quomodo docuerunt et quomodo iohannes dum ipsi docent passus sit. ¶ Sequitur: et assumptis illis se. et c.

Decollato iohe secedit in desertu. quia relicta iudea que p[ro]phie caput sibi non credendo abstulerat in deserto eccle que uiru non habebat uerbi pabula largitur: unde & bethsaida domus fructuu interpretatur. & transeuntem ad gentes multe caterue fidelium relictis menibus & menbus prisce conuersationis. neglecto & uariorum dogmatum munimine eum secuntur: ut qui prius in iudea tm notus erat iam sup omne terram exaltaretur.

Declinata die reficit. quia i fine seculorum appropinquante uel cum sol iustitie occubuit a spuali fame sumus saluati. & nota ordine misterii. prius per remissione peccatorum uulneribus medicina tribuitur: postea alimonia mense celestis expenditur.

Non ociosis non in ciuitate se synagoge uel secularis dignitatis residentibus set inter deserta xpm querentibus celestis gre alimonia impertitur: qui enim non fastidiuntur a xpo suscipiuntur et spualiter & corporaliter etiam sunt indigent curat & nutrit. & nota qz postquam facta e mentio passionis iohannis xpc reficit. & post defectum legis euangelicus cibus incipit. Denique postquam curata e mulier que gestat figuram eccle. & postquam apostoli ad predicandum sunt missi mentio refectionis qz per apostolos in eccla uera refectio sit.

Vos date & c. puocat aplos ad fractionem panis ut uis se non hre testantibus magnitudo signi notior fiat. in sinuat etiam qz p eorum doctrinam te

quecumque fecerunt. Et assumptis illis secessit seorsum in [i. primeni & inimus] locum desertum [bethsaide ciuitati] qui est [galilee] bethsaide. quod cum cognovissent turbe secute sunt illum. [fatigatos] et excepit illos. & loquebatur [docet inscios] illis de regno [non de secularibus] dei. & eos [i. egros] qui cura indigebant sanabat. Dies autem ceperat declinare. & accedentes xii. dixerunt illi. Dimitte turbas ut euntes in castella uillasque que circa sunt diuertant et inueniant escas qz

Non timore mortis set parcens inimicis ne homicidium homicidio uingeretur.

Secessit & c. cum turbe uoluntatem quidam eundi set puemendi uires non habent iso egreditur dominus de loco suo & pgit obuiam & turba miseretur. uitat langores ut fides plena statim premium consequatur.

Secute sunt & c. non iumentis non uehiculis sz ppio labore pedum ut ardorem mentis ostenderent.

Nemo cibum xpi accipit nisi antea sanatus fuerit. quia post remissionem peccatorum tribuitur alimonia celestis.

hic in loco deserto. Ait autem ad illos. Vos date illis manducare. At illi

Non sunt nobis plus quam .v. pa[nes]. Nondum erant apostolis nisi .v. panes mosaice legis et duo pisces id est ille persone qui in israelitico populo inungebantur ad regendum populum sacerdotes et reges in quibus nulla plenaria refectio poterat inveniri. Quamdiu enim legitur moyses velamen positum est super corda eorum.

Nota quod dominus utrique pro viribus bona tribuens ad perfectiora semper provocans. ne aut infirmum validior cibus opprimat aut validum exilia alimenta non satient. primo .v. panibus ordeaceis .v. milia hominum. secundo .vii. panibus quatuor milia hominum reficit. tertio discipulis suis carnis et sanguinis misterium credit. ad ultimum magno munere dat electis ut edant et bibant super mensam suam in regno.

Divisi convivantium discubitus divisos per orbem ecclesiarum significant conventus. quinquagenarium autem discumbunt qui adhuc in penitentia pectorum

dixerunt. non sunt nobis plus quam .v. panes et duo pisces nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem viri fere .v. milia. Ait autem ad discipulos suos. Facite illos discumbere per convivia quinquagenos et ita fecerunt et discumbere

tuna corda cotidie sunt pascenda.

Nondum intellexerant apostoli cibum populi credentis non esse venalem set noverat dominus nos potius esse redimendos suas vero escas gratuitas.

Per .v. milia significantur perfecti seculari adhuc habitu per .v. sensus corporis exterioribus que possident bene uti noverunt qui .v. panibus aluntur. quia tales adhuc necesse legalibus preceptis instituti et legali timore comprimi. nam qui mundo integre renuntiant et quatuor sunt milia. per evangelicam doctrinam et .vii. panibus et spirituali reficiuntur gratia.

Secundum alium evangelistam .v. milia super fenum discumbunt. quia illi quibus ad hoc sunt corporales mollioribus delectantur. omnis enim caro fenum. quatuor milia super terram discumbunt. plus est enim terram spernere quam super fenum iacere.

Non nova creat cibaria sed hiis que habent discipuli benedicit quia veniens in carne christus non alia quam predicta sunt predicat. set prophetie dicta misteriis gratie gravida demonstrat. aspicit in celum ut illuc dirigatur mentis acies ubi lux est sciencie. frangit et discipulis distribuit ut ponant ante turbas. quia clausa legis et prophetarum sacramenta eis ut per mundum predicent

patefecit. quod super est turbis dis
cipuli tollunt quia secretiora sacra
menta que iudei non capiunt
perfecti inquirunt. nam per .xii.
cophinos apostoli et eorum sequaces
significantur foris hominibus des
pecti. intus salutaris cibi reliquias
ad alenda humilium corda cu
mulati. elegit enim infirma
mundi deus ut fortia queque con(fundat) et ma
nus eius prius in cophino seruierat
iam per crucem christi uite celestis
operantur alimoniam et eo cibis
fidei congerit ut ante erat cenum p
| fidie gentes.

Quod manducans populus satia
tur significat famem imperpetuum
ab electis repellendam quia non
esuriet qui accepit christi cibum quem
apostoli ministrant futuram
diuisionem dominici corporis et san
guinis prenuntiant.

Cur .v. milibus hominibus plus re
dundat .iiii. milia uero minus
quia mulla quatuor triduo cum
christo fuerunt et ideo amplius celestis
pabuli acceperunt.

Post miraculum cum eum uellent
eum facere regem dimissa turba
fugit et ascendit in montem solus et
orare et antequam discipuli ascen
dent in nauiculam aderant cum
christo. ipse autem solus orat pro eis.
possunt enim sancti fide et amore deo
coniungi et cum excellentiorem
omnibus iniueri et conuersationem et
in carne passibus humilitatis
subsequi. set incomprehensibilia
paterne dispositionis archana solus ipse

fecerunt omnes.
Accepit autem .v.
panibus et duo
bus piscibus res
pexit in celum
et benedixit
illos et fregit
et distribuit
discipulis suis
ut ponerent
ante turbas.
et manducaue
runt omnes et
saturati sunt
et sublatum
est quod superfuit
illis fragmentorum cophini .xii.

Et factum est cum solus esset orans
et discipuli eius cum eo. et inter
rogauerunt illos dicens. Quem
me dicunt esse

o.
posita auditum uerbi
perciperunt. nam quinqua
gesimus est penitentie
psalmus. secundum alium euan
gelistam centeni dis
cumbunt. qui presumpta
uenie spe solo uite eter
ne desiderio suspirant
quia centenarius de le
ua transit in dexteram.

Frangendo multiplica
ti sunt panes ut pluri
mos pascant. lex enim
moysi dum exponitur
multos libros facit. in
lege dicitur. hec panem
frangit christus dividit hoc
cibum non aliunde addi
tiens. sed de suo partiens
Qui uiderit inquit ad con
cupiscendum mulie
rem iam me. est eam.
habes fragmentum.
de suo addidit. si oculus
dexter scan. et cetera. habes
aliud. et si dextera tua
abscide eam et qui
dimissam a uiro ducit
mechatur. uides ex uno
quod multa fragmenta.

Exploratis quidem
o..

discipulorum post vulgi sententiam inquirit ne apostolica fides videatur firmata vulgi opinione, sed veritatis cognitione. Et merito turbe nominantur que diversas de domino ferunt sententias, quorum sermo et sensus instabilis est et vagus. A quibus suos distinguens ait: Vos autem quem me esse dicitis.

Qui tacitat debet audientium considerare personas ne post irrideat qui audiat.

turbe. At illi res-
ponderunt. & di-
xerunt. Iohem
baptistam. alij
aut heliam.
alij quia propheta
unus de prioribus surrexit. Dixit
autem illis. Vos autem quem me
esse dicitis. Respondens Symon
petrus dixit.
Xpm dei. At ille
increpans eos
precepit ne cui
dicerent hoc di-
cens quia oportet
filium hominis
multa pati &
probari a senioribus & principibus sa-
cerdotum & scribis & occidi & tertia die resurgere.

(interlinear: quia non populi expectat sententias set suam promit.)

Unus pro omnibus et pre omnibus quia senior et princeps apostolorum.

Potes esse filius Ionie (columbe) si non in terra in pectore Christi recubas. Si te terrena non moveant, sed potius tu merearis tue intuite que terrena sunt contemptias. Si cato potestatem animi tui vereatur, si firmus ecclesie fueris.

neret et solus quod orandum novit orat. Cum discipulis autem non reperitur orasse set solus obsecrat quia dei consilium humana corda non capiunt nec quisquam potest interiorum particeps esse cum Christo.

Opinio de Iohanne sic forte erat quia in matris utero positus dominum presentiam sentiebat. De Helia quia raptus est ad celum et venturus creditur. De Ieremia quia in matris utero sanctificatus est.

Xpm dei. Complexus est omnia quia et naturam et nomen expressit. In nomine eius Christi et divinitatis et incarnationis est expressio et fides passionis. Omnis hereticus etsi nomen Christi non negat, Xpm tamen negat qui non omnia que Christi sunt confitetur.

Iubet tacere discipulos ut fallat principem mundi et ut declinet iactantiam, humilitatem doceat, simul ne adhuc rudes et imperfecti discipuli maioris predicationis mole premerentur. Completo autem passionis sacramento oportunius dicitur apostolis: Euntes docete omnes gentes etc. Tunc vero non prodesset eum puplice predicari dei filium quem mox erant visuri flagellatum et crucifixum. Prohibentur ergo eum evangelizare dei filium ut evangelizent postea crucifixum.

Que ad fidem dominice nativitatis vel passionis pertinent solis seorsum discipulis aperit. Sed hec ad omnes

Abneget semet. et cetera. nisi quis a se ipso deficiat ad eum qui super se est non appropinquat. et novitatem ad quam vocatur non apprehendet nisi mactet vetustatem in qua natus fuit. et cum cessat a viciis exequatur et virtutes unde subiungitur. et tol. c. s. et cetera.

Crux tollitur quando per abstinentiam corpus affligitur. vel compassionem proximi affligitur animus. quod etiam aliqui philosophi fecerunt. et sequatur me. hoc solus christianus.

Sicut persecutionis tempore ponenda est anima. ita in pace frangenda sunt desideria terrena. ut quanto videtur homo securior tanto sui ad sui custodiam sollicitior.

Quia aliquando temporalia despicimus sed humana verecundia propter edictam rectitudinem quam habemus in mente non audemus voce exprimere congruum medicamentum subiungit qui erubuerit. et cetera. persecutionis tempore poterant erubescere fideles si vel nudari. honoribus detrahi. verberibus affligi. pacis tempore sepe veremur a proximis despici iniurias verborum pati. priores satisfacere illis quibus sumus irati. habet ergo christianus et in pace ubi in confessione christi veraciter possit probari. scilicet si mittetur humilitate sui capitis.

Non sufficit ad perfectionem fidei vox confessionis quam defendit a verecundia professio generalitatis.

Vere sunt aliqui hic. et cetera. ex ardentissima animam per quam corpus morti offerre sustentat infirmitatem humane mentis remuneratione presentis ne

Dicebat autem ad omnes. Si quis vult post me venire abneget semetipsum et

Non tantum sua sed etiam semetipsum. scilicet quod fuerat homo vetus.

tollat crucem suam cotidie et sequatur me.

vel tempore persecutionis vitam presentem vitam carnis

Qui enim voluerit animam

custodire.

suam salvam facere perdet

vel in futuro. vel vitam eternam. vel eternaliter.

illam. nam qui perdiderit animam suam propter me salvam faciet illam. Quid enim

vel tempore pacis.

proficit homini si lucretur universum mundum se autem ipsum perdat. et detrimentum sui

vel id est erubescibilia

faciat. nam qui me erubuerit

de me confiteri noluerit.

et sermones meos hunc

vel abiciet.

filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum. Dico autem vobis. Vere sunt aliqui hic stantes

Qui stat cum christo non gustat mortem. quia nec tenuem mortis eterne sensum habebit qui hoc consortia

o.

meruit tum ne tm morte intumpitur ordo uiuen

di. Glorificationem corporis in transfiguratione .i. ymaginariam representa totem future beatitudinis uel ecclesiam dilatatam.

tes qui non
temporaliter.
gustabunt
mortem donec
uideant reg
num dei. Fa
ctum est autem post hec dies uer
ba fere octo. et assumpsit petrum.

Tres tamen ducit quia multi uocati pauci electi. et qui fidem sancte trinitatis inuiolatam seruant eterna merentur uisione letari.

Ut tribus idoneis testibus totius mundus crederet.

Qui claues celorum accepit.

Qui primus solus sacerdotem accepit.

Sed minores cognitione hos perfectiores fuisse ceteris tres apostolos. et significant illos et caritatem. uel per petrum sponsi sine coniugati. per iacobum patientes uel actuales. per iohem uirgines et theorici.

et iacobum
quem mater commendat.
et iohannem
et ascendit in

In montem orationis ascendit ut innuat quia qui resurrectionem expectant mentem in excelsis eleuare et continuis precibus debent insistere.

montem. ut
oraret. et facta

Apostolis dat signum de celo ut fides eorum augeatur. scribis temptationum dare noluit ut idolum

Transfiguratus non substantiam uere carnis amisit. sed gloriam uel sue uel future resurrectionis ostendit. qui qualis tunc apostolis tali post iudicium tunc his apparebit electis. nam

frangatur desperatione uel tedio. uisa enim eterna gloria et si in minimo et ad breue momentum fortiores. tamen quia ad usum mundi redduntur. promittit quod futuram gloriam in transitu uiderunt in terra. uel certius in celo sperentur eterna. uel promittit aliquos de discipulis uisuros dilationem ecclesie antequam per mortem recedant de mundo. ut in presenti contra mundi gloriam erecti certius credantur in celo regnaturi.

Post dies octo. alii qui se medios inumerant post sex etates seculi sabbati a labore quiescendi significant. lucas qui et primum quo promittitur et ultimum quo promissio impletur connumerat. octaua innuit resurgendum. nam sicut christus post sextam sabbati qua crucem ascendit. et post septimam sabbati quam in sepulcro quieuit. viii. die resurrexit. sic nos post. vi. seculi etates quibus pro domino patimur et laboramus et post septimam quietis quam ad alia gene utimur in alia uita gerimur. viii. etate resurgemus.

Pro possibilitate minorum cuiusque minuitur uerbum aut crescit. et nisi altioris prudentie cacumen ascendas non tibi apparet sapientia. non apparet misteriorum cognitio. non apparet quanta sit gloria. quanta sit species in dei uerbo sed apparet christus quasi sermo natus ex homine litterarum opertus inuolucris. et quasi heri de crede natum de uirgine. natum de spiritu. triumphantem in cruce mortuos suscitantem. et iam facta est facies tibi alterius

Uestes domini sancti sunt qui christum induerunt

tiunt. que uestis domino in terris con
sistente despicabilis et aliorum similis uisa
est. set domino montem ascendente
fulget quia nondum apparuit quid
erimus set tandem similes ei erimus
quando eum sicuti est uidebimus. vel
uestimenta domini sermones diuine
scripturarum et quedam indumen
ta diuini intellectus. quia sicut
illis apostolis in altera specie appa
ruit ipse et uestis eius refulsit. ita et
oculis mentis tue iam diuinarum
sensus albescit lectionum.

Per moysen mortuum significantur
sancti qui ab initio mundi usque ad
diem iudicii defuncti in ipso iu
dicio sunt resuscitandi. per helyam
uiuentem qui uiui inuenientur
qui in maiestate uidentur: quia
cum christo regnabunt gloriosi qui
excessum eius dicunt. quia tunc
sancti misericordiam domini laudabunt qui pro
salute eorum dignatus est mori et pati.

Moyses id est legis lator et helyas pro
phetarum eximius apparent cum illo et
ostendant ipsum esse qui locutus est in le
ge et prophetis quem lex et prophete pro
miserunt qui non in infimis set in
monte uisi sunt. qui soli mente gene
ralem maiestatem scripture sacre que in
domino completa est prospiciunt dice
bant excessum esse quem completu
rus erat. quia lex et prophete quos cum
quis in cacumine fidei inuenerunt
dispensationis diuine misterium docent.

Tres testes hinc de terra apostolos. et
de celo moysen et helyam et ipsum presentem
deprehendimus in medio eorum est dei filius

est dum oraret
species uultus eius
s. altera.
altera et uestitus
sicut
eius albus et re
sol.
fulgens et ecce
duo uiri loque
bantur cum eo.
Erant autem
moyses et helyas
uisi in maie
state et dicebant
excessum eius
quem comple
turus erat in
ierusalem. Pe
trus uero et qui cum
illo erant graua
ti erant somp
nemo uigilans
no et euigilan
uidet gloriam dei.
tes uiderunt
maiestatem eius

in ipso iudicio et bonis
et malis in sua forma
apparebit ut uideant
in quem pupugerunt.

Ideo uiuus et mortuus
apparent ut significent
christum mortuum et
tamen uiuum ut et nos
uiui simus deo et mor
tui mundo.

Per moysen inferna
les. per helyam cele
stes. per apostolos
terrestres ad iudici
um dei futuri significantur.

Sciendum non corpora
uel animas helye et moy
si apparuisse set ex
aliqua subiecta crea
tura illa corpora fuisse
se formata. potest etiam
credi angelico ministerio
illud factum esse ut angeli
eorum personas assumerent.

Sompno grauantur quia
splendore incomprehen
sibilis deitatis premuntur
sensus humani corporis.
vel sompno grauantur
ut resurrectionis glo
riam post corporis quie
tem uident etiam sancti
eo uerius maiestatem
domini uidebunt quo car
nis sue in qua mortem
uiderant immortalita
te gaudebunt tunc

moysen et helyam specu
labuntur in gloria quia
melius intelligentes
nec unum iotha aut unus
apex non preteribit a
lege et quomodo dominus
legem et prophetas non sol
uit set adimplevit.

Quomodo noscunt quos
antea non viderunt
per maiestatem super
eos venientem sicut
in futura resurrecti
one unusquisque al
terum cognoscet et de
siderata esse tam male
vero per caritatem intel
liget.

Et si ex in
firmitate ignorat pla
cet tamen obsequium devotio
unde et nubes obum
brat. divinum spiritus est ista
obumbratio que non
caligat affectibus homi
nis. set revelat occul
ta cordis. cuius presentia
ostenditur audita vo
ce dicentis. hic est filius
meus dilectus. et cetera.

et duos istos
qui stabant
cum illo. Et
factum est cum disce
derent ab illo
ait petrus ad
ihesum. preceptor
Unde apostolus. cupio
bonum est nos
dissolvi. et esse cum christo.
hic esse. et facia
mus tria taberna
cula tibi unum et
unum moysi
et unum helye
nesciens quid
diceret. Nec
dum autem illo loquen
te facta est nubes et obumbra
Scilicet dum a nube
vit eos. et timuerunt. Intran
pregererentur.
tibus autem illis in nubem et
vox facta est de celo dicens. hic est filius
meus dilectus ipsum

Hic non helyas non moy

cum soleat sufficere testimonium duorum
hic est testimonium plurimorum.

Qui ad montana conscendat non
vult ad terrena descendere set semper
in sublimi perseverate. et est petrus
in persona ingredientium regnum
dei. Bonum est hic nos esse. Bonum est
in regno dei esse. quia nos soli hac luce
fruemur non videre mundi. tria tab
nacula. id est tria cogitationes et opera.

Et si petrus ex sua infirmitate nes
cit quid dicat tamen sibi dat
ardoris indicium. dum eis quos videre
delectabat et officio insistere querit
errabat quia in terra et in hac mor
tali carne sibi et coapostolis suis da
ri cupiebat regnum quod in celis
et carne mortali expoliatis est
promissum. Sic errant qui tria
tabernacula legi et prophetis et evan
gelio facere desiderant cum ad
invicem hec non discrepent. Non
tria set unum hiis tria tabernaculum. id est etiam
dei.

Quia materiale tabernaculum quesivit
nubis accepit obumbraculum ut
discat in resurrectione non tegimine
domorum set spiritus sancti gloria sanctos esse prote
gendos.

Et timuerunt et cetera. timent quia hu
mana fragilitas conspectum ma
ioris glorie ferre non sustinet et
quanto quisque ampliora quesierit
tanto magis ad inferiora collabi
tur si mensuram suam ignoraverit.

Vox patris petrum sublato terrore
docet veritatem. et nota quod sicut do
mino baptizato sic et transfigurato

misterium trinitatis declaratur. quia gloriam
quam in baptismate confitemur in resur
rectione videbimus. Spiritus ibi in columba
hic in nube lucida. quia qui nunc simpli
ci corde fidem servat tunc aperta luce
visionis contemplabitur quod credi
dit ipsaque qua illustrabitur in perpetuum
gloria proteget.

Tres in principio videntur unus in fine
reperitur: quia in fide perfecta unum sunt.
omnes enim in corpore Christi unum sumus.
vel fortasse quia lex et prophete ex verbo
ceperunt in verbo desinunt. finis autem
legis est Christus ad iusticiam omni credenti.

Domino iubente donec filius homi
nis a mortuis resurgat ne incredibile
sit pro rei magnitudine et post tantam
gloriam apud rudes sequens crux scan
dalum faciat.

Pro qualitate meritorum cotidie domi
nus ascendit. aliis dum perfectos quorum
conversatio est in celis sublimius extol
lendo glorificat et de eternis instruit
et docet que a turba nec audiri va
leant. aliis ascendit dum terrenos et in
sipientes confortat docet et castigat.

Matheus lunaticum marcus surdum
et mutum describit. significat autem
illos qui ut luna mutantur num
quam in eodem statu manentes sed
per diversa vitia crescunt et decrescunt
qui nec fitentur nec ipsius fidei volunt
audire sermonem.

Et rogavi etc. Latenter discipulos accusat
impossibilitatis cum impossibilitas ali
quando non ad curatorem sed ad curandum re
feratur. unde dominus fiat
tibi secundum fidem tuam.

audite. Et dum
fieret vox inven
tus est Ihesus solus.
Et ipsi tacue
runt et neminem
dixerunt in illis
diebus quicquam
ex his que vi
derant. Fa
ctum est autem
in sequenti di
e descendentibus
illis de monte
occurrit illis
turba multa.
Et ecce vir de
turba exclamavit
dicens: Magister obsecro
te respice in filium meum quia
unicus mihi est. Et ecce spiritus apprehen
dit illum et subito clamat et elidit et dissipat

sed secundum quem solum
videtis huic figen
dum est tabernacu
lum in corde.

Inventus est Ihesus solus.
Recedunt illi ubi
dominus cepit de
signari ne ad ser
vos vox patris
missa putetur.
Conspice ablata nu
be cum nescienti
bus Helya et Moyse
solus cernitur: quia
et legis et prophetarum
umbra discedente
verum lumen
choruscante evan
gelii gratia reperitur.

In monte orat do
cet maiestatem
suam demonstrat.
patris vocem apostolis
pandit. descendens
a turba excipitur:
miserorum fletu pul
satur infidelita
tis peccata expro
bat malos spiritus ex
pellit.

eum cum spuma et uix discedit dilanians eum. et rogaui discipulos tuos ut eicerent illum. et non potuerunt. respondens autem ihesus dixit illis. o generatio infidelis et peruersa usque quo ero apud uos et patiar uos? adhuc filium tuum. et cum accederet elisit illum demonium et dissipauit. Et increpauit ihesus spiritum inmundum et sanauit puerum et reddidit illum patri suo. Stupebant autem omnes in magnitudine dei. omnibusque mirantibus in omnibus que faciebat dixit ad discipulos suos. ponite uos in cordibus uestris sermones istos. filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. at illi ignorabant uerbum istud. et erat

¶ Qui non crederetis et falso arguitis discipulos.

Et increpauit et cetera. non puerum cum faciens. sed diabolum illi inferens increpat. quia qui peccantem uult sanare uicium debet arguere et depellere. sed hominem amando refouere donec sanatum spiritalibus reddat patribus ecclesie.

Usque ero et cetera. non est tedio affectus dominus nec iratus homini sed uicio sicut medicus quando uidet egrotum contra sua precepta agentem increpat illum tunc artis sue industriam faciat pure se aliud uidente illo aliud patiante. sed per istum unum iudei arguuntur infidelitatis. unde et additur. adhuc huc et cetera.

Dum puer ad dominum accedit eliditur. quia conuersi ad dominum plerumque a domino grauius pulsantur ut uel uicia ad reducantur uel de sua expulsione diabolus se uindicet sicut in principio nascentis ecclesie multa et grauia opposuit certamina illis quos suo regno subtrahi uidebat.

Ponite et cetera. uos qui meo discipulatui adhesistis. quibus archana mea manifestaui apud preciosi sanguinis quo mundus redimendus est euentum mente recondite. dum ceteri mirantur tantum facta diuine altitudinis.

Inter magnalia potentie diuine sepe replicat abiecta passionis humane. ne subito ueniens terreat sed leuius feratur precognita.

Hec ignorantia non tam de tarditate quam de amore nascitur. quia adhuc carnales et misterii crucis ignari quem deum crediderunt mo

rirum credere nequeunt. sed sicut per fi
guras loquentem audire solebant.
sic et quod de sua traditione loquebatur
figuraliter aliud significare putabant.

Qui imitatorem christi recipit christum
recipit. et qui ymaginem dei recipit deum re
cipit

Vel simpliciter pauperes christi ab aliis qui
volunt esse maiores pro eius docet amo
re esse suscipiendos. vel parvulos ma
litia esse docet. ut pueris innocentie sim
plicitatem conservent. ut formam vir
tutis quam natura duce puer observat
ipsi pro nomine christi sequantur grandi ista.

Conformaverunt in se puri humilitatem
studio virtutis quam puer habet beneficio etatis.

Non solum secundum quod homo ex iudeis sed etiam
secundum deitatem qua sum patri equalis.

Non reprehenditur iohannes quia amore
fatiebat. sed docetur ut noverit infirmiores
esse firmioris que distantia. quia dominus
et si remunerat fortiores non excludit
infirmos.

B. Apostoli adhuc rudes et modum iudican
di ignorantes. non ex amore correctio
nis aliorum vel fugiende malitie in illis.
sed ex odio vindictam desiderant. hanc autem
ignorantiam dominus reprehendit.
postquam vero eos de vera proximi dile
ctione docuit aliquando potestatem
tribuit. tales vindictam exercendi. sic
petro in ananiam et uxorem eius quo
rum mors viventibus utilem metum
incussit. et in illis qui puniebantur
peccatum quod augeri poterat si viverent
finivit. sed hoc raro in novo testamento
non ex amore servitutis sepius in veteri

velatum ante
eos. ut non sen
tirent illud
et timebant
interrogare eum
de hoc verbo.
Intravit autem
in eos cogitatio.
quis eorum maior
esset. At ihesus in
telligens causas errorum
deus cogita
vivit desiderium glorie
tiones cordis eorum apprehen
eorum contentione humilitatis sanare.
dens puerum statuit eum
secus se. et ait illis. Quicumque susce
perit puerum in nomine meo
me recipit. et quicumque me re
Quia idem sum
cipit. recipit eum qui me mi
cum illo. *ex subiectione servitutis.*
sit. nam qui minor est inter
quasi nolite ambire primatum. sed
omnes vos hic maior est. Res
estote humiles.
pondens autem iohannes dixit. preceptor
vidimus quemdam

Quia videant petrum
et iacobum et iohannem in
montem seorsum du
ctos seorsum secretum
quod aliquod eis esse credi
tum. vel et petro super his
claves regni celorum
esse promissas. credunt
quod super eum esse edifican
dam tristes sunt tristes
tres ceteris vel omnibus
apostolis petrum esse
prelatum. vel quod vide
bant solutione petri
ipsi domino parifica
tum videant ipsum ce
teris preferendum arbi
trabantur. sed sciendum
istam questionem et anc
e tributi et post tributum
solutum esse factam.

Iohannes diligens do

o.

lectis excludendum
putat a beneficio qui
non utatur obsequio.
Id docetur neminem
a bono quod ex parte
habet esse arcendum.
Sed ad hoc potius quod
nondum est prouo
candum. tales etiam
ob aliorum salutem
admittendi censen
tur esse. Quod in hereti
cis uel in malis ca
tholicis non sacramenta
communia in quibus nobis
cum sunt ⁊ aduersus
nos non sunt. sed
diuisionem pacis uni
tatis contrariam qua aduer
sum nos sunt ⁊ domini
non secuntur nobiscum
detestari ⁊ prohibe
re debemus.

dam in nomine tuo ei
cientem demonia
et prohibuimus
eum. quia non sequitur te
nobiscum. ⁊ ait ad
illum ihesus. nolite pro
hibere. qui enim non
est aduersum uos pro
uobis est. Factum est
nente tempore quo pati decreuerat.
autem dum com
plerentur dies as
passionis
sumptionis eius.
et ipse faciem suam firmauit
ut iret in ierusalem. ⁊ misit nun
tios ante conspectum suum. ⁊ euntes
intrauerunt ciuitatem samaritanorum
hospicium
ut pararent illi. ⁊ non receperunt
eum. quia facies eius erat euntis ierusalem.
Cum uidissent autem discipuli eius iaco
bus et iohannes dixerunt. Domine
uis dicimus ut ignis descendat de celo

uel timore premebantur. talis potestas
scilicet uirtus a deo est collata.

Ad sermones istorum ignis de
celo descenderet. quia filii sunt to
nitrui.

Amb. Non peccant apostoli qui
legem secuntur. quia sciebant.
et phinees reputatum esse ad
iustitiam quod sacrilegos
interemerat. ⁊ ad preces helye
ignem descendisse ut prophete
uindicaretur iniuria. Et uin
dicatur qui timet. ⁊ uindictam
non querit qui non timet.

Obstinata ⁊ imperterrita mente
locum quo pati decreuerat petit.

B. Non semper in eos qui pec
cant est uindicandum. quia nunquam
amplius prodest clementia
ad patientiam lapso ad corre
ctionem. denique sic samarita
ni citius crediderunt a quibus
hoc loco ignis arcetur.

Samaritani quia conspiciunt
eum ire ierusalem non rece
perunt. quia non contuntur
iudei samaritanis.

In similitudine helye qui et
propria manu ⁊ igne diuinitus
impetrato presbiteros baal morte
affecit. ⁊ in hoc quod apostoli po
testatem talis prophete sibi presu
munt ostenditur in ipsis fu
isse meritum prophetarum.

Cuius spiritu signati estis eius

acta imitantium. nunc pie consulentes sed in futuro iuste iudicantes.

Perfecta virtus non habet studium ultionis nec ulla est iracundia ubi caritatis est plenitudo.

B. Iste signorum magnitudine motus voluit sequi ut ex imitatione operum quereret lucrum. unde et a domino repudiatur qui non obsequiorum speciem attendit sed affectus querit puritatem. dicit ergo tali fidei. quid me propter divitias et seculi lucra cupis sequi. ego tante sum paupertatis. ut nec hospitium quidem habeam. nec meo utar tecto. Vel miraculis motus propter inanem gloriam sequi voluit quam significant aves et finxit obsequium discipuli que fictio per vulpem signatur. reclinatio capitis humilitatem Christi signat que in illo simulatore et superbo non habebat locum. debet autem circumspectum fidei esse hospitium. nec dum infidelibus nostre domus interna reseramus in aliene perfidie casses propter nimiam credulitate labamur.

B. Mystice non revocatur ab officio patris filius sed fidelis secernitur a communione perfidorum quorum guttur est sepulcrum patens. qualis etiam erat hereticus quem supra vulpibus comparavit et avibus. est propria istorum sepultura. de qua dicitur. hec enim mittens hoc unguentum in corpus meum ad sepeliendum me fecit. et ideo qui bona fide in se sepelit Christum. ut cum eo resurgat diaboli perfidiam in se sepelire non debet.

et consumat illos. et conversus increpavit illos dicens. nescitis cuius spiritus estis. filius enim hominis non venit animas perdere. sed salvare. et abierunt et aliud castellum. Factum est autem ambulantibus illis in via dixit quidam ad illum sequar te quocumque ieris. et ait illi Ihesus. vulpes foveas habent et volucres celi nidos. filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. ait autem ad alterum. sequere me. ille autem dixit. domine

¶ In tuo humili pectore

humilitatis divinitas non habet ubi familiari quiescat mansione.

¶ Contra hic quem vocat sine culpa erat.

In proximo egerat de receptione humilium. nunc subiungit de exclusione superborum. post docet humiles elatis preponere maiora bona minoribus.

B. Vulpes animal fallax est insidiis intendit rapinas fraudis exercens et inter ipsa hominum hospitia in foveis habitans. ita hereticus domum fidei non habens alios in suam fraudem trahit et a fide seducit.

Attende dominum non culpas aspernantem sed fraudes qui repudiat fraudulentum. elegit innocentem sed eum cuius sciebat patrem mortuum. illum patrem de quo dicitur. oblivisce domum patris tui.

Quem miserat dominus imprudentem vocat, quem discipulatum si respuit dignus est in quo divinitas quiescat; sed post pietate funeris expleta liberior sequi desiderat. Sed dominus docet minora bona pro utilitate maiorum esse pretermittenda. Maius enim est animas mortuorum predicando suscitare quam corpus mortuum in terra abscondere.

Si discipulus dominum secuturus arguitur vel quod domui renuntiare velit, quid fiet illis qui nulla utilitate sepe visitant domos suorum quas reliquerant.

Per hoc quod binos mittit innuitur quod nemo predicatoris officium debet suscipere qui erga alium caritatem non habet. Vel bini mittuntur quia animalia bina missa sunt in archam, id est masculus et femina.

permitte mihi primum ire et sepelire patrem meum. Dixitque ei Ihesus: *(id est non credentes mortui)* Sine ut mortui *(id est qui de corpore sine fide exierunt)* sepeliant mortuos suos. Tu *(mortuis relinque. hoc)* autem vade et *(mandatur electis)* annuntia regnum dei. Et alter ait: Sequar te domine, sed primum permitte mihi renuntiare his que domi sunt. Ait ad illum Ihesus: Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei.

X

Post hec autem designavit dominus et alios lxxii.

Manum ad aratrum mittit qui quasi quodam instrumento compunctionis ligno et ferro dominice passionis duritiam sui cordis excitat et ad bonos fructus aperit. Qui si ad relicta vitia desiderio respicit a regno dei cum uxore Loth excluditur.

Moraliter. Omnis arans si retro respiciat aut inutilem aut tortuosum faciet sulcum, aut arantis boum suorum vestigia vulnerabit. Ita et qui directo tramite a spirituali vomere vitia mundana proscindens incedit ad dei regnum, si ad aspectum suum ad impia et vana convertit et suos, hic et corpus atque animam vulnerabit et optimi itineris periculum nimis incurrere terrorem.

Sicut in apostolis forma est episcoporum sic in lxxii forma est presbiterorum secundi ordinis. lxxii mittuntur qui totidem gentibus linguarum evangelium predicarent, ut sicut primum xii apostoli propter xii tribus Israel, ita etiam per ceteras gentes destinentur imbuendas. Vel cum Christus se diem, apostolos vero horas huius diei nominet, et per hunc numerum predicantium significat se quasi fidem sancte trinitatis mundo annuntiaturum, sicut sol terre lucis ambitum per lxxii horas efficere solet.

Messis turba credentiu͂ operarii apli.
et sequaces eoru͂. ⁊ licet messis ubi
dei sit sata tn͂ culture laborem et
sollicitum munus operarii requirit
ne aves celi sparsa semina dissi
pent.

Tanta predicatori debet ee͂ fiducia
in deo. ut p̄sentis uite sumptus.
et si non p̄uideat sibi tn͂ certissi
sime non defecturos sciat. ne
dum occupatur mens ad tem
poralia minus predicet eterna.
Alr̄. pecunia in sacco clausa
sapientia ē occulta que proxi
mo non erogata. per peram
onera seculi. per calciamenta o
perum exempla signantur
ut predicator secularis negotio
rum honus non portet: nec sta
tor operum exempla conspiciat.
nec sua opera qsi ex mortuis pel
libꝫ munire. qui non amore eterne
patrie. sed premiorum ambitu
salutem audientibꝫ predicat qi
in itinere salutat qui ex occone
non ex intentione salutem men
tibꝫ audientibꝫ exoptat. omnis
enim qui in via salutat. occone
itineris salutat. non ex intentione
one habende eiusdem salutis.

Si pax uestra. recipit dignum ē
ut in ea maneatis carnalia stipen
dia ab eis accipientes. quibus
celestia offertis. ecce qui sacculu͂
et peram prohibuit sumptus
ex predicatione concedit. sicut
in oblato cibo ⁊ potu sint contenti.

Et in quacumque ⁊c̄. descripto di
viso domus hospitio quid ē in

¶ ubi u͛ba predicationis p̄

et misit illos
curare venit dominus ad
binos ante fa
mentis habitaculum.
ciem suam
in omnem ci
vitatem ⁊ locu͂
quo erat ipse
venturus. ⁊ dice
bat illis. Mes
sis quidem mul
ta operarii au͂
pauci. Rogate
ergo dominu͂
messis ut mit
tat operarios
vel unicam. hgi.
in messem su
¶ lupi scribe ⁊
am. Ite. ecce e
p̄hei qui sunt clerici
go mitto vos
iudeorum. ¶ sed ipharis
sicut agnos
p̄sa. lupi ⁊ agni si
inter lupos no
mul pascuntur.
lite portare. sꝫ
sacculu͂ neqꝫ

o.

immunda p̄ incarnati
gnatione sꝫ mundata
per ecce sacramenta per
spiritualem gratiam i discip
cipulorum predicatione.

Sicut lupus ovibus
ita hereticus. ⁊ sicut
ovile lupus nocte cir
cuit non audens intr
re canis compunitum
pastoris absentiam
uel desidiam explorans.
sic hereticus nocte sue
interpretationis fi
deles decipere conatur:
ecciam non intrans
pastores ecc̄ie uel ne
care. uel in gemitum
mittere contendit lu
pus natura corporis
rigidus se inflectere
facile non pot̄. sic he
reticus intentione
duri cordis non solet
ab errore revocare. ꝟ
apostolus hereticum
hominem post primam
et secundam correctione
devita. lupus suo im
petu fertur. et ideo se
pe eluditur. sic here
ticus impetum facit
set sepe remanet ina
nis ne nocere possit lu
pus aliquem si prior
viderit vocem mittit
quadam in nature
eripit. si homo illum
prior uidit eum exa
grat. Sic quem uersu
o.

ra disputatione hereticus preuenit mutum reddit. ne confiteatur uerbum dei. Sed si quis contentam fortitudinis eius agnoscit non patitur latituram uocis. sic lupus sit et hereticum grunitur inuadit in talibus uel minis infligit qualiter autem hec effugere possimus supponit dicens. nolite portare sacculum inde matth. nolite possidere aurum. neque a. n. p. n. c. utrumque de corio mortui animalis fit. i. nichil mortale uult esse in illis. quos ad predicandum mittit ne mortis timore retardentur ab iniuncto munere. uel tenere. neminem. Sed festinato iubet contendere ne alicuius obuii confabulatione reflectantur ab iniuncto officio uel munere uel simpliciter acc. neminem. sed tum sit usus humanitatis alios salutare. sed additur in uia quia ibi salutationis sedulitas aufertur: sed obstaculis impediende deuotionis abolet. ut quidam mandauit

peram. neque calciamenta. et neminem per uiam salutaueritis. (In uia non salutauitis sed in domo.) In quamcumque domum intraueritis primum dicite pax huic domui. et si ibi fuerit filius pacis (predestinatus ad uitam) requiescet (sequetur celeste uerbum quod audit) super illam pax uestra. sin autem (Si audire noluerint.) reuertetur ad uos. (laboris fructu non priuabimini.) In eadem autem domo manete. edentes et bibentes que apud illos sunt. dignus est operarius mercede sua. nolite transire de domo in domum. et in quamcumque ciuitatem intraueritis

ciuitatibus agere debeant docet per s. in omnibus communicare ab impiorum societate per omnia secerni.

Offerre pacem. ut ipse ingressus pacis cum benedictione celebretur.

Nota quod duo operi predicatoris due mercedes debentur: una in uia. que nos in labore sustentat. alia in patria. que nos in resurrectione remuneret.

Non est de domo in domum uagabilitate demigrandum. cum hospitali amore seruetur constantia. ne coalita amicitie necessitudo facile dissoluatur.

Puluerem iubet excutere uel ad contestationem terreni laboris quem pro illis inaniter susceperunt. uel ut ostendatur usque adeo se ab ipsis nichil terrenum quesisse. ut et puluerem de terra eorum non sibi patiantur adherere. aliter per pedes ipsum opus et incessus predicationis signatur; per puluerem quo aspergitur leuitas terrene cogitationis. a qua summi doctores immunes esse nequeunt. cum pro auditoribus solliciti salubribus curis intendunt. et qui pro tenera mundi uno [illegible] calcando terre puluerem legunt. qui ergo recipit uerbum ipse afflictiones et curas doctorum quas pro se tolerabant in argumentum uenit humilitatis ad hoc ab hoc puluere pro bonos audi

tores videntur pedes euangelistarum abluti. et per ipsum salvatorem narrantur abluti. Sed siquis spernit doctrinam predicatoris. ipse labores et pericula. tediumque sollicitudinis ad testimonium dampnationis sibi inflectit. hic ergo pulvis in contemptores euangelii ubi excutitur. scripturas.

divina paulisper sequestrentur humana.

vis et susceperint vos manducate que apponuntur vobis et curate infirmos qui in illa sunt et dicite illis appropinquavit in vos regnum dei. In quamcumque civitatem intraveritis et non receperint vos. exeuntes in plateas eius dicite. etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate vestra extergimus in vos tamen hoc scitote quia appropinquavit regnum dei. Dico vobis quia Sodomis in illa die remissius erit quam illi civitati. Ve tibi corozaim. ve tibi bethsaida quia si in tyro et sydone facte fuissent virtutes que in vobis facte sunt. olim in cilicio et cinere sedentes penituissent. Verum

Christus vel vita eterna. vel scientia

Sodomite et si inmutis exardebant et in hospitales erant. tamen apud illos nulli tales hospites quales apud iudeos fuerunt prophete. quales apostoli recepti sunt. Loth inter eos et si iustus non tamen aliquid docuit. nulla signa fecit. et ideo cui multum donatum est multum ab eo queritur et potentes potenter tormenta patientur.

Quia in .x. et .xi. impleta videmus verba salvatoris. quia tum ille civitates predicante domino presente credere noluerunt. tyrus et sydon olim amice fuerunt David et Salomonis. et postea euangelizantibus Christi discipulis devote fidem susceperunt. quare autem sit predicatum non credituris novit ille qui omnia novit.

In cilicio. aspera pungentis peccati memoria. quia inde tunica induitur. pars est induenda. significatur. In cinere mortis consideratio per quam

Corozaim bethsaida capharnaum et tyberias civitates sunt galilee in littore laci genesareth. has plangit dominus. quia post tanta miracula et virtutes si penituerunt et sunt peiores gentilibus natura tantum modo et dissipantibus quia post descriptam legem contemptum filii vivi filium quoque dei conculcare gratiamque sic gratis spernere non timuerunt.

ptamen tyro et sydoni remissius
erit in iudicio quam uobis. et tu
capharnaum usque in celum
exaltata usque in
infernum demer
geris. Qui uos
audit me audit
ǁ non faciens
et qui uos sper
misam uni de fratribus meis
nit me spernit.
minimis nec michi fecit.
qui autem me
ǁ uolens credere filius
spernit. spernit
ǁ quia
eum qui misit
ego et pater unum sumus.
me. Reuersi sunt autem lxxii. cum
gaudio dicentes domine etiam
ǁ quod in lege non fuit
demonia subiciuntur nobis in
ǁ Tunc quando
nomine tuo. et ait illis. Uidebam
corruit presens adeum.
sathanam sicut fulgur de ce
lo cadentem. et ecce dedi uobis
ǁ qui dente aperte
potestatem calcandi super ser
ledunt. ǁ qui clauda
pentes et scor
clam insidiantur.
piones et sup

Bene confitentur
deferentes honorem
nomini xpisti. sed quia
adhuc infirma fide
gaudent in uirtutibus
et de signorum operatio
ne et efferuntur
exemplo terrentur et
ad humilitatem reuo
cantur. quia et si
diabolus pro superbi
am de celo est precipi
tatus multo magis
isti de terra edicti si
superbierint humi
liabuntur.

Qui consummandas
uirtutes ad finem uici
a re contendunt.

tota humani generis massa in pulue
rem est redigenda. Significatur in
sessione humilitas pure conscientie.
unde propheta. Surgite postquam se
deritis. i. humiliamini sub poten
ti manu dei. ut uos exaltet in tem
ǁ tribu.
Uel exaltata es superbe resistendo
mee predicationi. uel exaltata es me
o hospitio ex meis signis et uirtuti
bus et ideo maiori plecteris supplicio
quia huius credere noluisti. et ne in
tantum ciuitatibus aliquis putaret uel
personis que dominum in carne non
receperunt conuenire uerba hec
audit. qui uos audit me audit.
uel audiendo uel spernendo euan
gelii predicatorem. ut quisque sci
at se non uilem personam sed
ipsum saluatorem spernere uel
audire quia in discipulo magister
auditur et in filio pater honoratur.

Serpentes sunt mali homines.
uel diaboli qui in cordibus inten
tibus uenena praue suasionis obi
ǁ ciunt.
Sicut fulgur ita precipitem de
supernis ad ima lapsum. uel
sicut fulgur quia deiectus ad huc
transformat se in angelum lucis.
Malos spiritus eicere et alias uirtutes
facere aliquando non est meritum
eius qui talia operatur. sed in
uocatio nominis xpisti hoc agit
ad condempnationem eorum
qui inuocant. et ad utilitatem
eorum qui uident et audiunt
ut licet homines despiciant
signa facientes deum tamen honorent

ad cuius inuocationem miracula fi
unt prohibentur ergo gaudere de hu
miliatione diaboli qui per superbiam
cecidit. set gaudeant de sua sublima
tione. ut unde illi ceciderunt suble
uati isti ascendant humiliati.

Omnes inmundos spiritus potestis eicere
de obsessis corporibus uel ad litteram.
Sicut uipa non nocuit manui pau
li. et haustum uenenum non nocuit
iohi. bonum et ipse dominus et si mortiferum quod bibit non
                                        nocebit eis.

Commenta humilitate per quam ad
fidem ueniunt pulcre de ipsa fide
locus connectitur. cum omnia sibi
tradita dicit. non elementa que ipse
creauit. set ipsos paruulos quibus
pater sacramenta filii reuelauit.

Non ait in sapientibus et hebetibus
set paruulis. i. humilibus ut probet
se timorem dampnasse non acumen.

Non audis omnia agnoscis omni
potentem. non decolorem non dege
nerem patris cum audis tradita con
fiteris filium cui per naturam unius
substantie omnia uiue sunt propria non
dono collata uel donata per gratiam.
                                        set per naturam.

Prophete et iusti et a longe gloriam
dei cognouerunt uel uiderunt per
speculum in enigmate. set aposto
li presentem dominum habentes.
et ab eo que uolebant interrogan
tes. non per angelos uel uarias
uisionum species docebantur.

Legis peritus occasionem temptandi
accipit ex uerbis domini ubi ait gau

omnem uirtutem inimici.
et nichil uobis nocebit. De
rumptum in hoc nolite gau
dere. quia spiritus uobis subici
untur. gaudete autem quod no *(gloss: que mundo ut)*
mina uestra scripta sunt *(gloss: lescunt — per humilitatem christi uel)*
in libro ui *(gloss: mee fide)*
te in celis. In
ipsa autem hora
exultauit *(gloss: de salute humili)*
in spiritu *(gloss: um quibus loquebatur)*
sancto et dixit.
Confitebor
tibi pater celi *(gloss: i. gratias ago tibi qui eius consulta)*
lis. et terre quod *(gloss: lis. quia tu pater secr)*
abscondi *(gloss: creator.)*
sti hec a sa
pientibus et
prudentibus
et reuelasti
ea paruuli *(gloss: qui se exaltare nesciunt)*

In illa hora cum de
subiectione inmun
dorum spirituum. et de
nominibus scriptis in
celo loqueretur ut
ostenderet. hec tanta
celsitudo per quid sit
data hominibus. scilicet
per humilitatem fidei et iane.

Si quis celestia siue
terrestria opera gesse
rit. per hec quasi
litteris annotatus
apud dei memoriam
eternaliter est affixus.

Gratias ago quod
apostolis aduentus
mei sacramenta
aperuisti que igno
rant scribe et pharisei
qui sibi sapientes
                    uidentur.

Quia sic rationem
reddit cur hos elege
rit. illos reprobauerit
sic set deo placitum
dicit. in quo accepi
                    o.

mus exempli hu litatis ne tenere dis cutiam de supernis consiliis.

norunt. etiam pater quia *Iniustum esse non potest* sic complacuit *quod iusto placuit.*

dere quia. uo. u. s. s. in. c. sed ipse in sua temptatione monstrat quam uera sit confessio domini de qua patrem laudans dicit abscondisti hec a sapientibus et pruden. et re. e. p.

ante omnia tradita sunt mihi a patre meo. et nemo nouit qui sit filius nisi pater et qui sit pater nisi filius et cui uoluerit filius reuelare. Et conuersus ad discipulos suos ait.

Interiores non exteriores phariseorum qui corpus meum uiderunt.

Cognoscunt illa sacramenta que re uelantur paruuli.

Beati oculi qui uident que *qui me et patrem reuelant.* uos uidetis. Dico enim uobis *ventura predicendo.* *qui se et alios regendo.* quia multi prophete et reges uolu erunt uidere que uos uidetis et non uiderunt et audire que auditis et non audierunt. Et *verba legens tenens sed legis ignorans.* ecce quidam legis peritus surre xit. temptans illum et dicens. Magister quid faciendo uitam eternam possidebo? At ille dixit ad eum. In lege quid scriptum est. Quomodo legis. Ille respondens dixit. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus uiribus tuis. et ex omni mente tua. et

Legis doctor qui sine fide in lege ta cebat surgit ut stet. stat dum ma gistrum uocat. Et statim stando tem ptat deum tacendo quod erat.

In primo legis capitulo docet legis ignarum probans quod lex in prin cipio erat statim patrem et filium pre dicauit et incarnationem filii statim annuntiauit dicens. Di liges. d. d. t. et pro. t. s. t. Unde et addidit. hoc fac et uiues. sed ille qui nescit christum. nescit proximum. quia non credebat in christum. res pondit quis est meus proximus? Ita qui christum nescit et legem. quo modo et potest scire legem sine ueritate cum lex annuntiet ueritatem ueni.

Dixit quod legerat sed non imple uit quod scriptum erat quia in presen tia habebat dominum quem diligere

Interrogat quod scriptum

debebat. sed hunc magistrum non dominum uocat.

Legis peritus ut sapienter respondisse dicatur primum se legis fatetur ignorare mandatum quia humiliari recusans et seipsum iustificare uolens archana non potest uidere que reuelantur paruulis christi. cui dominus ita responsum temperat ut omnis qui misericordiam facit proximus intelligatur: et specialiter ipse dei filius qui nobis per humanitatem proximus effectus designetur.

B. Homo iste adam intelligitur in genere humano qui a beatitudine celestis ierusalem preuaricationis per lapsionem ad miserias et ad defectum huius uite mutabilis et erronee descendit cum intus mescere cepit: et per hoc etiam incidit in latrones .i. in potestatem angelorum me noctis qui se transfigurant in angelos lucis. set peruersitate non possunt. in quos non incideret nisi eis mandati celestis deuius se fecisset obnoxium. qui etiam indumenta gratie spiritualis immortalitatis et innocentie auferunt et sic uulnera inferunt .i. peccata quibus integritas humane nature uiolatur: et mors quasi fossis uisceribus inducitur. qui seruat intemerata que sumpsit indumenta non potest sentire latronum plagas. abierunt non cessando ab insidiis set occultando insidias semiuiuo relicto. quia immortalitatem exuere set rationis sensum abolere non possunt. quin homo sapere et deum possit cognoscere. Sacerdos et leuita qui transeunt. sacerdotium et ministerium ueteris legis figurant uel testa-

proximum tuum sicut te ipsum.

quia laudat responsionem non scientiam

Dixitque illi. Recte respondisti. hoc fac et uiuens. Ille autem uolens iustificare seipsum. dixit ad ihesum: et quis est meus proximus? Suspiciens autem ihesus dixit. Homo quidam descendebat ab ierusalem in iericho. et incidit in latrones. qui etiam despoliauerunt eum et plagis impositis abierunt semiuiuo relicto.

est. ut ex suis responsis iustificaretur uel declararetur.

Quia putabat non ante deum. sed hominem se stare. non ipsum quem magistrum uocat proximum cognoscat.

Perfectum iter celestis uite ostendit dum legis perito de dilectione dei et proximi scripta proponenti et respondit. recte respondisti hoc fac et uiues et ficta parabola adiecit. uade et tu fac similiter. in quo ostendit quod per dilectionem solam uenitur ad uitam eternam. set ille proximum non habebat qui nunquam forsitan misericordiam fecerat et ideo ignorabat.

Nemo est proximior homini quam deus qui intrinsecus et ex-

transeuns nouit et consa
uare potest. Sed omnis
incredulus uel temp
tator nec deum nec
hominem proximum habet.

Sacerdos legem dei
annuntiat. descen
dit quidem lex in
mundum per moy
sen et nullam sani
tatem contulit ho
mini. descendit le
uita qui typum
ostendit prophetarum.
Sed hic nullum sa
nat quia lex prophetia
arguit. sed pertransit
quia indulgentiam
non largitur.

Hoc de sacerdote et
leuita. non est dictum
quia lex non habet
misericordiam. sed iudicium
et uindictam. scilicet o
culum pro oculo.

accidit autem
ut sacerdos
quidam des
cenderet eadem
uia et uiso
illo preteri
uit. Similiter
et leuita cum
esset secus lo
cum et uide
ret eum pertran
siit. Sama
ritanus autem
quidam iter
faciens uenit secus uiam.
et uidens eum misericordia motus
(In baptismo.) (Remit)
est. et appropians alligauit uul
(tendo peccata.) (Doctrina sancti spiritus)
nera eius infundens oleum
(Calicem passionis sue)
et uinum. et imponens illum
in iumentum suum duxit in
(Spiritualem.)
stabulum et curam eius egit

menti. Vulnera languentis mun
di monstrantur non curantur. Sama
ritanus qui custos interpretatur. domi
nus est qui propter nos homo factus iter
presentis iter arripuit. et uenit secus
uulneratum in similitudine homi
nis factus. et habitu inuentus ut
homo compassionis nostre susceptione
finitimus. et nostre collatione uici
nus alligauit uulnera eius. peccata
redarguendo cohibuit. infudit
oleum dum penitentibus tribuit
spem dicens. penitentiam agite ap
propinquabit enim regnum celorum. infundit uinum dum pec
cantibus terrorem incutit pene
dicens. Omnis arbor que non
facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Iumentum
caro ipsius est in qua ad nos uenit
in qua saucium imponit quia peccata
nostra portauit in corpore suo.
Imponitur uero quisquam in
carnationem credit et eius mi
steriis tutatur ab hostis incur
sione credit.

Stabulum est presens ecclesia ubi
reficiuntur uiatores et inter
nam patriam redeuntes imposi
tus iumento in stabulum duci
tur. quia nemo nisi baptizatus
nisi corpori christi adunatus ecclesiam
intrat. et curam egit. ne eger pre
cepta dimitteret que acceperat.
Sed non uacat samaritano diu
in terris degere. redeundum erat
unde descenderat. Itaque altero die
id est post resurrectionem suam quando
amplior eterne lucis splendor
quam ante passionem effulsit
mundo. protulit duos de duo
testamenta in quibus eterni regis

nomen et ymago continet. Stabu
lario .i. apostolis dedit quia tunc illis
sensum aperuit ut intelligerent scri
pturas ad regendum populum et
quodcumque super erogaveris. Super
erogat apostolus qui dicit: De vir
ginibus preceptum domini non habeo
c. a. d. Super erogat et cum non utitur
potestate accipiendi stipendia re
diens in iudicio reddet dicens: quia
super pauca. E. b. s. m. t. 9. i. i. g. d.
t. Quis horum trium videtur. Litteram patet
quod alienigena ierosolimitano
misericordiam impendens proximior fu
it quam sacerdos vel levita gentis
eiusdem.

Alt. Nemo propinquior quam qui
qui vulnera nostra curavit. Quia
unum est caput cum membris diliga
mus ergo ut deum et dominum et diligamus
quasi proximum. Diligamus eum
etiam qui imitator Christi est. Unde
fac similiter .i. ut vere te proximum
sicut te ipsum diligere manife
stes. Quicquid vales in eius cor
po porali vel spirituali necessitate sub
levanda devotius operare.

Intrante ihesu in domum vita umquam
et si aliquando fiat aufugi remanet
due vite innocentes laboriosa et
ociosa. Inter eas medius est fons vite.

Maria sedet quia contemplati
va peccatis vitiorum tumultibus
optata iam in Christo mentis requi
e fruitur: Martha stat quia activa
laboriosa desudat in certamine.

Habito sermone de dilectione
dei et proximi. Supponit exemplum

et altera die protulit duos
denarios et dedit stabula
rio et ait: Curam illius habe
et quodcumque super erogaveris
ego cum re
diero reddam
t. Quis horum
trium videtur
t. proximus
fuisse illi qui
incidit in
latrones? At ille dixit:
Qui fecit misericordiam in illum.
Et ait illi ihesus: Vade et tu fac
similiter. Factum est autem
dum irent et ipse intravit
in quoddam castellum et
quanto humilius sedet tanto amplius capit
mulier quedam Martha
confluit aqua ad convallem de tumoribus
nomine excepit illum in
collis.
domum suam. Et huic erat
soror nomine

Non domum sed stabu
lum vocat quo nomine
miserias et fetores
huius vite signat. Ne
homo in hoc exilio
tamquam in patria gaudere debeat.

Cognatio non facit
proximum sed misericordia
que misericordia secundum na
turam est nichil enim
tam secundum naturam
est quam nature iuvare consorte.

Intenta erat Maria
o.

quomodo pasceretur a domino. interna erat martha quomodo pasceret dominum. hec convivia parat domino in convivio domini ista iocundatur

maria que etiam sedens secus pedes domini audie

ministrans necessaria mor

bat verbum illius. Martha autem

tali carni quia indutus erat filius dei.

satagebat circa frequens mi

conquerens de

sterium. Que stetit et ait. domine

sessione.

non est tibi cure quod soror mea reliquit me solam ministrare. Dic ergo illi ut me adiuvet et respondens dixit illi dominus. martha martha sollicita es et turbaris erga plurima. porro

Domine non est tibi cure. ex illorum persona loquitur qui adhuc divine contemplationis ignari solum quod didicere. supine dilectionis opus deo placitum dicunt. Seque cunctos qui Christo devoti esse velint huic mancipandos autumant.

Maria non respondet. set causam suam tamquam ociosa iudici committit. Si enim pararet respondendi sermonem tum interet audiendi intentione.

Preponit unum multis. non enim a multis unum. set multa ab uno. et ideo multa sunt necessaria tendentibus ad unum.

Post historiam sororum que duas vitas significant. induxit dominum orasse

utriusque dilectionis non tam in solo verbo quam in operis exhibitione. per istas enim duas mulieres sorores due vite significantur spirituales. per martham operibus actuosa devotio qua proximo in caritate sociamur. per mariam religiosa mentis intentio in dei verbo qua in amorem dei suspiramus. Activa panem vel corporalem esurienti vel doctrine ignoranti tribuit. errantem corrigit. superbum ad humilitatem revocat. que singulis expediant dispensat. contemplativa caritatem dei et proximi retinet sed ab exteriori actione quiescit. soli conditoris desiderio inheret et calcatis omnibus curis ad videndam faciem creatoris ardescit et desiderat misceri supernis civibus de eterna in conspectu domini incorruptione gaudentibus

Repetitio signum est dilectionis vel forte movende intentionis ut audiret intentius.

Non reprehenditur pars marthe quia et ipsa bona. set laudatur pars marie. que quare sit optima subinfertur. quia non auferetur ab ea. quia contemplativa hic incipit et in futuro in celesti patria perficietur quia amoris ignis qui hic ardere inchoat cum ipsum quem amat viderit in amore amplius ignescet. non ergo auferetur contemplativa que subtracta presentis luce seculi perficitur

actiua cum corpore desficiet. quia in eterna
patria panem non porriget esurienti.
quia nemo esuriet. nec cetera opera pie
tatis aget. quia non erunt necessaria. tantum pre
senti ergo seculo aufferetur actiua, in futuro
hic contemplationi omnia uiuificanti
omnis mira uiuifica studia incitantur. spiritualis

Exposito intellige quod a martha
auferetur pars quam elegit. quia transit
labor multitudinis, remanet caritas
unitatis.

xj. XI

Matheus. vij. ponit petitiones. in
tribus eterna poscuntur. in quatuor
temporalia que tamen propter eterna con
sequenda sunt necessaria. quod cum dici
mus. Sanctificetur. n. t. a. r. t. f. u. t.
s. in c. et in t. hic inchoantur. et quantum
cumque proficimus augentur in nobis.
et perfecte sine fine in alia uita possi
debuntur. quod uero dicimus. panem
n. c. d. n. h. et d. n. d. n. s. et n. d. d. n. et n.
n. i. in t. s. l. n. a malo amen. ad pre
sentis uite indigentiam pertinent. quia
hic et panis tam corporalis quam spiritualis
est necessarius tam anime quam corpori. hic
etiam fit remissio peccatorum. que hic
committuntur. hic sunt temptationes.
hic etiam fit malum unde cupimus
liberari. in alia uita. nil horum est. lucas
uero non. vij. sed .v. ponit. et hec causa
breuitatis in .v. que ponit vii. ista
intelligit contineri. nomen quippe
dei sanctificatur in spiritu. regnum uero dei
carnis resurrectione uenturum est.
ostendens ergo lucas terciam petitio
nem duarum superiorum. quodam modo esse
repetitionem magis eam pretermit
tendo fecit intelligi. deinde tres alias
adiungit de pane cotidiano. de remis
sione peccatorum. de temptatione in

iugiter inherere.
ro unum est
marie sa
necessarium.
dictus est aduocatus qui
mariam op
uidere fuerat interpella
timam par
tus
tem elegit
que non aufe
retur ab ea.
Et factum est
cum esset in
loco quodam
orans, ut ces
orare.
sauit dixit
unus ex dis
cipulis eius
ad eum domine
doce nos ora
re sicut et
iohannes discipu
los suos docu
it. et ait illis
cum oratis

et discipulos ad orandum
informasse. quia oratio quam
docuit utriusque uite
continet misterium
et ipsarum perfectio uitarum
non nostris uiribus
sed precibus est optinenda.

Ipse saluator sepe indu
citur orans ut discipu
los ad orationis stu
dium inducat. unde
finita oratione dis
cipulus suscitatur.
ut doceat qualiter
debeant orare.

Legis peritus se iusti
ficare uolens dominum
temptaturum adiis
set confusus abs
cessit. at maria pe
dibus eius accliuis op
timam partem ce
lestis perhie elegit.
Ipse paruuli christi non
de sua iustitia. sed
de redemptoris gratia.
presumentes quibus
orationum modis
eamdem gratiam ad
uocare debeant in
quirunt audiunt
quia quibus uerbis
orare et qua instan
tia perseuerare. et per
quibus rebus maxi
me supplicare opor
teat. s. fide spe et
caritate. et quod per
fice petentes eam

dem largiorem a patre
spm bonū ꝑcipiant. qͥ c
hec uero sicut in lectio
ne de demoniaco legit̃
sapientes ⁊ prudentes.
qͥ spm gr̃e non petere
querere ⁊ pulsare sed
blasphemare satagūt
irremissibiles et hic ⁊
in futuro sue puicatie
penas luunt.

ꝗ sc̄itas no
dicite pater
minis tui. s. pater ap
sanctificetur
pareat in nobis non
nomen tuū.
quodem nomē sectes
adueniat re
nobis.
gnū tuum.
panem nr̄m
cotidianū da nobis hodie ⁊
dimitte nobis peccata nostra
siquidem ⁊ ipsi dimittimus
omni debenti nobis ⁊ ne nos
inducas in temptationē.

ꝗ aliquis uel siquis.
Et ait ad illos. Quis uestrū
habebit amicum ⁊ ibit ad illū
media nocte ⁊ dicet illi. amice
i ꝗ intelligentiam sc̄e trinitatis.
cōmoda m̄i tres panes. quoni
ꝗ animus. s.
am amicus meus uenit ad
me de uia ⁊ non habeo quod
ponam ant̃ illū. ⁊ ille deintus

Nemo timeat
ne exercitet dor
mientē quem
scit se in p̄ora
re uigilantē.

l. respondens dicat.
ꝗ non debeo secularibus turis inquie
noli michi mole
tari.
stus esse iam hosti

tanda. at uero qd̄ in math̄ in ultimo
posuit. sed libera nos a malo. iste
non posuit. ut intelligamus ad
id quod in temptatione dictum est
ptinere. io enī math̄ non ait ⁊
libera nos a malo tamq̄ alia
sam petitionem esse poneret. sꝫ ait
sꝫ libera nos a. m. amen. unam
petitionem esse demonstrans.
noli hoc. sꝫ hoc ut sciat unusq̄sq;
in eo se liberari a malo quod nō
infertur in temptationem.

Panis cotidianus dicitur quia
hic necessarius quantum anime car
nisq; est tribuendum siue spualiter
siue corporaliter siue utroq; in a[li]
i piatur.

Postq̄m formam orōnis rogan
tibus pposuit instantiam ⁊ freque
tiam orandi illis iniungit. ut nō
solum diebꝫ sed etiam noctibus
oratio deferatur. qui n̄ media
nocte p̄pedes ab amico petit ⁊ in
petendi intentione psistit nō frau
datur orans. qui siue amicus ad q̄
nocte uenitur deus ē qui corpus
suum tradidit pro nobis. tūc in
nocte tribulationis supplicare.
et tres panes. i. intelligentiam
sc̄e trinitatis. quia in presentis ui
te laboribꝫ uiuamus. efflagitare
debemus hos panes. si dominū
deum tuū diligas. non solum ire.
sed etiam alios poteris emere. a
micus qui de uia uenit ipse tuus
amicus qui e. animus est qui
quotiens ad temporalia peten
da euagatur. totiens a nobis
recedit. cum superna medita
tur ⁊ celesti alimonia refici de

panes

sidat. cui qd ꝓponat non habet. quia a se post tenebras ad dnm suspitanti nil preter ipm cogitare uel loqi uel intueri libet so lum ueritatis gaudi um qd recognouit. amplius intueri. ⁊ ad hoc puenire sata git.

Hostium qd sibi paulus api ri petit ad loqu dum misterium xpi ⁊ quod iohes sibi aptum ui dit. intelligen tia est diuini sermonis qd est clausum tem pore famis uer

bi dei. cum intelligentia. non da tur ⁊ pueri. i. illi qui euangelicam sa pientiam tamqm panem erogantes p orbem terrarum pdicauerunt iam cum domino sunt in eterna quiete. ⁊ tu orando efficit ut orans accipiat intelle ctum ab ipso deo etiam si homo desit per quem sapientia predicetur.

Si amicus homo surgit ⁊ dat non amicici a. sed tedio compulsus. quanto magis dat deus qui sine tedio largissime donat quod petitur. ne quis animus ab errore uanitate quibus spiritualis desiderii inopia diutius tabescat petamus epistolas uerbi. queramus amicum qui det. pulsemus hostium ubi seruantur abscondita. magnam enim spem tribuit qui promittendo non decipit.

B. Mistice panis signat caritatem ꝑ maiorem appetitum ⁊ necessarium usum. quia sicut sine pane inops uidetur mensa. ita sine caritate cetere uirtutes nichil sunt que in sola caritate pficiuntur. huic contraria est duritia cordis quam lapidi co parauit. piscis fides inuisibilium. sicut enim piscis sub tegumento aquarum nascitur. uiuit ⁊ alitur. sic fides que in deum est inuisibiliter in corde gignitur. inuisibili gratia spiritus sancti p aquam baptismi co

um clausum est. et pueri mei mecum sunt in cubi li. non possum surgere. et dare tibi. et ille si pseue rauerit pul sans dico uo bis. ⁊ si non dabit illi sur gens eo quod amicus eius sit ꝓpter impro bitatem tamen eius surget ⁊ dabit illi quotquot habet necessarios. et ego uobis

(Interlinear: apostoli. · in eterna requie. · non pudore uictus set necessitate coactus. · i. tres ⁊ .ii. et quicquid ille amplius uoluerit · ꝑ se sperando et doctorem.)

Non aufert spem impetrandi set ue hementius atten dit desiderium oran di ostensa difficul tate consequendi.

Multe sunt in sidie ⁊ grauis cor poris sompnus qui si dormire mens incipit. uigorem sue uirtutis amit tit. excita igitur sompnum tuum ut pulses xpi hostium ut cum intueris apiantur tibi thes auri absconditi et tenebrosi id est xpo ihesu

Prope est dominus omnibus inuocanti bus eum. o. i. e. inue. et uoluntatem ti. se. fa. alios qui non ita petunt redarguit iacobus dicens. petitis ⁊ non accipietis eo quod male peta tis qui pseueratis in peccatis.

Opus est pseue rantia ut con sequamur qd si petenti datur. ⁊ querens inue nit. ⁊ pulsanti aperitur tunc ergo o.

Si datur qui non inve nit. et cui non aperitur. appa ret quod non bene queserit. petierit. pulsaverit.

petendo. querendo. orando. dico petite et dabitur vobis recte inveniendo. querite et in perseverando. venietis. pulsate et aperietur vobis. omnis enim qui petit acci pit. et qui querit invenit. et pul Si quis. santi aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit panem. numquid Rigorem odiosi. Si petit fidem lapidem dabit illi. aut piscem. infidelitatem quia numquid pro pisce serpentem serpens primo homini dabit illi. aut inspiravit. si petierit o Spem. vum. num quid porriget desperationem illi scorpionem. Si ergo vos cum sitis ma Quia non uestra datis. li nostis bona data dare filiis vestris. quanto magis pater vester de celo dabit spiritum bonum petentibus se.

Quadrupes filios parit avis spem filiorum.

Apta comparatio. Si enim homo peccator adhuc fra gili carne gravatus petentibus filiis tempora lia dare non abnegat. multo magis pater ce lestis filiis suis timore et amore preditis non desistit etiam bona lar giri in celis.

Post predicationis uba

secratur nisi subsit auxilio divi ne protectionis ne desistat nisi nisi subsit premiorum intuitu quod tum quod valet bona operatur. vel piscis fides piscis comparatur quia sicut ille crebris maris fluctibus tundi tur. nec perimitur. ita fides adver sitatibus non frangitur. tamen contra est serpens propter venenum infide litatis. per ovum spei nostre certitudo figuratur quia in ovo nondum perfectus fetus cernitur. sed fovendo speratur contra spem scorpionem ponit. cuius aculeus venenatus retro est timendus. sic spei contrarium est retro respicere per spes futurorum in ea que ante sunt se extendat.

Cum sitis ma. malos vocat seculi amatores qui dant illa que secundum sensum suum iudicant bona que et in sua natura sunt bona et ad usum infirme vite perti nentia vel apostoli. qui merito electio nis bonitatem humani generis excesserant intuitu superne boni tatis. adhuc sunt mali quia non dum immunes a delictis maxime in verbis in cogitatu que cotidi anis orationibus tribuuntur. vita re. vel malos vocat quia omnis creatura in conspectu divine bo nitatis mala quia nemo bonus nisi solus deus et tamen divine boni tatis participatione rationalis creatura bona fieri potest domino promittente. dabit spiritum bonis petentibus se. s. ut per participati onem sui fiant boni qui erant mali. dum per gratiam sui fidem

Erat

& ceteras virtutes consecuntur. Unde Mathe(us) non dixit dabit spiritum bonum. per se. set dabit bona petentibus se ostendens spiritum sanctum esse plenitudinem omnium virtutum et bonorum quia per eum omnia bona ministrantur.

Ninus rex ninive conditor belo patri suo statuam consecravit et quosdam divinos honores instituit. Cuius simulacrum sic multitudinem chaldei suscipientes beel dicebant. Iude palestini suscipientes baal dicebant. Moabite appellabant beelphegor. Iudei autem unius dei cultores propter derisorem gentilium beelzebub appellabant. Baal enim vir dicitur. zebub musca. inde beelzebub vir muscarum sive habens muscas propter sordes cruoris qui in templo eius immolabatur. Asserebant etiam iudei in hoc simulacro principem demoniorum habitare per cuius potestatem dicebant ihesum demonia eicere vel pellere.

Ut vel ignem de celo descendere faceret sicut tempore helye duo quinquagenarii igne de celo sunt perempti. vel ut contra consuetudinem terre illius estivo tempore tonitrua audirentur imbres irruerent fulgura descenderent sicut sub samuele actum est. Vel quesierunt manna de celo. que signa ideo a christo tunc non sunt exhibita quia similiter ea calumpniarentur dicentes ex variis aeris passionibus contigisse. Unde subditur. Ipse autem ut vi. co. e. Hoc sed dominus reservavit exemplum ut cogitationes intueatur et iudicet.

eiciens demonium et illud

i. mutos faciens.

erat mutum

et cum eiecisset demonium locutus est mutus et admirate sunt turbe.

scribe et pharisei non simplex turba.

Quidam autem ex eis dixerunt. In beelzebub principe demoniorum eicit demonia. et alii temptantes signum de celo querebant ab eo. Ipse autem ut vidit cogitationes eorum dixit eis. omne regnum in seipsum divisum

que humilibus proposuit et miracula operatur. ut qui predicationi non credunt visis miraculis credant. Matheus hunc demoniacum etiam cecum fuisse dicit in quo tria miracula a domino fiunt. videt loquitur a demonio liberatur. quod autem in uno tunc carnaliter factum est cotidie fit in conversione gentium ut primum expulso demone et omni spurcitia ydolatrie fidei lumen videant. deinde tacentia prius ora ad laudem dei laxentur.

Proprium iudeorum querere signa. Unde paulus. iudei signa querunt et greci sapientiam.

Non ad verba set ad cogitationes respondet in quo dat certum potentie sue signum quod secreta cordium rimatur. Hinc litteram patet quod omne re

gnum solidum et firmum
si per partes dividitur in
solitudinem redigitur:
vacuatur ab habitatoribus.
et domus supra do. ca.
cum habitatores tunicis do
mus ab alterius domus
familia vel opprimuntur.
vel perimuntur. quo autem
hec spiritualiter tendant ex
ponit cum adiungit. Si
autem et sathanas in se
ipsum. di. e. q. Si ego ut vos
dicitis eicio demones in
principe demoniorum. ergo
regnum diaboli est divi
sum contra se. et ita pars
malitie eius stare non
potest. Si autem demon de
monem non potest ex
pellere falso me dicitis
in principe demoniorum
demonia eicere. si vero
potest sicut dicitis pro
spicite vobis ut de regno
eius quod divisum est
exeatis ne in ruina eius
pariter involvamini. In
quo autem dominus
eiciat demones ne demo
niorum principem exi
stimentur tendant quod
sequitur. Si autem ego
in beelzebub eicio demo
nia. filii vestri in quo ei.
filios iudeorum vocat a
postolos qui inter alia
miracula que a domino ac
ceperant et demonia pel
lebant. quam expulsi
onem non diabolo sed

Omne regnum divisum
stare non potest.
sed regnum satha
ne est divisum. si
ita est ut dicitis quod
sathanas sathanam
expellit.

Si omne regnum divisum desolatur
ergo regnum patris et filii et spiritus sancti
quod nulla contradictione nullo
impulsu desolatum est non est divisum.
et ideo est eternum. De hoc regno res
pondit pilato. regnum meum non
est de hoc mundo. et ideo quia in christo
spem non gerunt. sed in principe
demoniorum eici demones opi
nantur eos regni negat esse perpetui
nam quomodo potest divinum
manere regnum si fides fundat
tum populus iudeorum sit ex lege.
christus quoque secundum carnem ex lege
sit generatus quomodo potest
illud regnum esse perpetuum quod ex
lege est cum populus ille dividat
legem. cum a christo legis negatus
est qui ex lege debetur. sed manet
regnum ecclesie in quo unus dominus
una fides et unum baptisma.

desolabitur:
et domus supra
domum cadet.
Si autem et
sathanas sa
tanam eicit ad
versus se divi
sus est quomodo
stabit regnum ipsius quia dicitis in
beelzebub eicere me demonia. Si
autem ego in beelzebub eicio demonia
filii vestri in quo eiciunt ideo ipsi
iudices vestri
erunt. Si autem ego
in digito
dei eicio de
monia profe
cto pervenit

quod opus in me est attribu
unt.
isti diabolo et non deo.
persecutionem per futuro.

Filius dicitur manus et brachium
patris. Spiritus sanctus dicitur digi
tus propter distinctionem variorum
donorum que per spiritum sanctum ho
minibus dantur. Sicut digiti inter
se discreti sunt nec nocet unitas
membrorum. licet et brachium
manus sit digito tamen brachium
cum digito unum est corpus. hoc
digito scriptura est lex in tabulis
hunc digitum magi in egypto se
confessi.

Cum. for. ar. q. si ego in beelzebub eicio demonia. sicut dicitis tunc in aliquo operibus diaboli consentirem. sed nullo modo cum illo consentio. set potius illum superare et eicere a meis fidelibus festino. cum diabolus fortis ad nocendum armatus multis spiritualibus nequitiis custodit in sua servitute atrium suum. i. mundum qui in maligno positus est in quo usque ad adventum filii dei diabolus sine contradictione principabatur. et male pacato utebatur imperio in pectore fidelium.

Si autem fortior illo. fortiorem se vocat qui non contradicit operatione sed calumpniabantur. set fortiori potentia ipsum superavit mundumque ab ipsius dominatione liberavit. Arma diaboli que abstulit calidissime sunt versutie nequitie spiritualis. spolia sunt anime ab eo decepte. que victor christus distribuit quod est in signum triumphantis. quia captivitatem ducens cap. de. do. ho. quosdam quidem apostolos alios evangelistas alios pastores et doctores.

Qui non est mecum. et vere opera mea qui non conveniunt cum operibus sathane quia ego ipse in nullo convenio cum illo set omnino contrarii sumus quia ego humilis benignus volo animas salvare. ille superbus invidus cupidus perdere. ego predicatione mea congrego ille autem me spargit et separat ab unitate ecclesie.

Set de omnibus hereticis et scismaticis ex superfluo possunt intelligi qui omnes excludunt a regno dei.

Cum immundus

Id est victoria dei potestas qua malos a bonis secernet in die iudicii vel superna beatitudo. q. d. si in spiritu dei eicio demonia sine dubio sciatis aditum celestis regni patefactum credentibus.

in vos regnum dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt que possidet. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum. universa arma eius auferet in quibus confidebat et spolia eius distribuet. Qui non est mecum contra me est. et qui non colligit mecum dispergit.

vel adversum.

Cum immundus

In mundis spiritibus christus est incendium qui in pectoribus gentilium

deo assignabant qui sibi conscii erant nichil malarum sed a domino didicisse artium. ideo ipsi igno bilia et contemptibilia mundi. in quibus nulla malitia artificiosa. Sedebant super sedes. xii. in xii. tribus israel. et filii. i. exorciste vestri gentis qui in vocato nomine domini demones expellebant q. d. si expulsio demonum in illis non diabolo. set deo imputatur. cur idem opus in me eandem non habet causam. ideo ipsi iudices vestri erunt. non potestate set comparatione dum illi expulsionem non diabolo set deo assignant.

dus spiritus exierit ab homine ambulat per loca inaquosa querens requiem et non invenit. Tunc dicit Revertar in domum meam unde exivi. Et cum venerit invenit eam scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus nequiores se et ingressi habitant ibi et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic [illegible]

ignea adversarii iacula restringit.

Exiit a iudeis diabolus quando legem et cultum dei unius suscepit ille populus et transivit ad gentes que erant a pinguedine spiritus sancti et dilectione proximi aride et steriles in quibus iam non invenit requiem quia iam a cordibus gentium suscepta fide Christi repellitur: unde dicit. repetam iudeos quos ante dimisi. et invenit scopis mundatam illam plebem .i. superfluis observationibus phariseorum et cerimoniis legis que iam nichil valent. post adventum Christi. et ut firmius deinceps possideat assumit universitatem omnium demonum. et modo deteriores sunt israelite blasphemantes Christum in suis conventiculis quam olim fuissent in egipto ante preceptam legem quia maior infidelitas est venientem non suscipere quam venturum non credere.

spiritus et quia subtrahitis vos a meo regno attribuentes opera mea diabolo. ideo diabolus habitat in vobis sicut in suo regno gratia q. ī princi pio.

Possunt hec ad unumquemque baptizatum referri qui post acceptam gratiam bona operari negligit. set potius originalibus peccata actualia adicit. Diabolus ab homine exit. cum in baptismo pompis illius homo abrenuntiat et precedentium peccatorum illecebris deserens ambulat per loca aquosa. quia corda sanctorum ab omni malitia siccatum cogitationum et humore libidinum callidus temptator explorat. si quis ibi sue nequitie gressus figere possit. unde subditur. querens requiem et non invenit. quia qui pravis cogitationibus et actibus pascitur in mentibus fidelium omnia sua temptamenta cessare deprehendit. tunc dicit. revertar in domum meam unde exivi. revertar ad illius conscientiam quem in baptismo eiectus suam et pristinam passionem meo imperio subtraxi. et cum venerit in sco. m. quia cum hic reprobum delictis cogentibus repetierit invenit conscientiam pectoris a vitiis in baptismo mundatam. sed nullo bono opere cumulatam. tunc assumit plenitudinem omnium vitiorum. qui tales spiritus nequiores diabolo dicit: quia cum diabolus malus sit illi tamen qui suis nutibus impellentibus vitiis mancipantur non solum

mali sunt. sed in spem bonitatis affectatis virtutibus per ypocrisim ostentare nituntur. et sunt novissima hominis illius peiora prioribus. erat enim melius eis non cognoscere viam veritatis quam post agnitionem retrorsum converti.

Magna fiducia mulier blasphemos confitetur dei filium.

Hic laudatur maria que dominum portavit et fructum tam presentium iudeorum quam futurorum qui veram humanitatem christi negant confutatur. quoniam dei filium adversus blasphemias iudeorum confitetur. et verum hominis filium testatur matrem consubstantialem. nisi enim esset una caro cum matre frustra venter illius virginis et ubera beatificarentur.

Qui non solum laudanda est maria quia verbum dei in utero portavit set maxime beata est quia precepta dei servavit in opere. sicut etiam omnes beati qui verbum dei auditu fidei concipiunt et boni operis custodia in suo et proximorum corde pariunt et nutriunt.

Turbis autem id est quidam calumpniabantur opera eius quibus hucusque respondit. alii temptantes signa querebant de celo. hic illis respondet.

Discipulis signum dedit divinitatis et prius transfiguratus in monte et postea ipsis videntibus sublevatus in celum. sed incredulis de inferiori humanitatis et passionis.

Ex hac similitudine ostendit iudeos pro peccatis submersioni nisi peniteant proximos. sed si peniteant per se signatum ionam liberandos.

vel rec
cum hec dice
pondens blasphemantibus
ret extollens
Ut in figura
vocem quedam
esset que medio gentium
mulier de tur
confitetur creatorem.
ba dixit illi. Beatus venter
qui te portavit et ubera que
suxisti. At ille dixit: Quinim
Ut interius ante preponunt
mo. Beati qui audiunt ver
Ut opere.
bum dei et custodiunt illud.
Turbis autem
Qui ad videnda miracula
concurren
que ab eo audiebantur.
tibus cepit di
cere. Generatio hec ge
Ut iudeorum. Ut adultera. Ut quia
neratio nequam est signum
quia viderunt non fuisse signa. Ut de celo quo indigni sunt.
querit. et signum non da
bitur ei nisi signum ione
prophete. Nam sicut ionas fuit
signum ninivitis ita erit et

Secundum physicos ex eodem fonte et lac nutriendis et semen procreandis pueris emanat. ergo de semine virginis potuit concipi qui eius lacte potuit enutriri.

In laude ecclesie etiam dampnantur heretici qui verbum dei nec audire nec implere sed blasphemare querebant.

Hic dampnata plebe iudeorum ecclesie misterium exprimitur que in ninivitis per penitentiam que peccatum abolet. In regina austri

per studium percipien
de sapientie que peccatum
cauet de terminis orbis
finibus congregatur
ut ueri pacifici illa
cognoscat. ex duobus
enim constat ecclesia
ut aut peccare desi
stas aut peccare nes
cias.

filius hominis
generationi
hec electa fuisse di
sti. regina au
bitatur.
stri surget in
iudicio cum uiris
generationis huius condempna
bit illos. quia uenit a finibus terre.
audire sapientiam salomonis. et
In hoc loco.
ecce plus salomone hic. Viri ni
niuite surgent in iudicio cum
consurgent. *Infidelitatis arguent.*
generatione hac. et condemp
quos non uidet fe
nabunt illam quia peniten
cerunt ad predicationem christi.
tiam egerunt ad predicatio
nem ione. et ecce plus quam io
de se ipso hec ait. *fidem.*
na hic. Nemo lucernam
attendit et in abscondito po
nit neque sub modio set super
candelabrum ut qui ingrediun
i. rectitudinis
tur lumen uideant. Lucerna
operationis.
corporis tui
i. mentis intentio.
est oculus tuus.

Post institutionem
recte fidei et de bonis
operibus et pura intentione

Ecce communis ostendit resurrectio
tam bonorum quam malorum.

Non mille annis ante iudicium sicut
iudei fingunt. set in ipso iudicio.

Condempnabit non potestate iu
dicii. set comparatione melioris
facti. quia relicto imperio uenit in
iudeam audire hominem sapienti
a famosum. set iudei ueram dei
cum ipsis conuersantem non audi
unt sapientiam set blasphemant.

Iona paucis diebus christus longo tem
pore predicauit. ille peregrinis. christus
ciuibus suis. ille signum non fe
cit. christus multa fecit.

Nemo etc. qui in figura regine et
niniuitarum ecclesiam pretulit syna
goge. nunc hortatur uos ut fidem
nostram potius ad ecclesiam trans
feramus. quasi dicat. quamuis dixerim nul
lum signum nequam genera
tioni dandum nisi ione signum.
tamen fidelibus meis non occultabo
lucis mee claritatem. sed testam
humane flamma mee diuini
tatis implebo. i. fide mea illumi
nabo. et hanc umbram si ponam
sub umbra ueteris legis. set in
claritate noui testamenti. neque sub men
sura ipsius legis et intra terminos
iudee gentis cohibebo. sed constitu
am super ecclesiam in qua septiformis
gratia christi relucet. in signum
cuius rei solet in frontibus credentium
signum fidei affigi. ut qui ecclesiam
uoluerit ingredi lumen ueritatis pa
lam queat intueri. Hinc damp

nantur. iudei qui signa querentes querendo aptam lucis ianuam noluerunt ingredi credendo.

Si prava intentio precesserit, pravum opus sequitur, et si aliquid iustum videatur.

Si bonum bona intentione facis, non habens intus conscientia aliquam partem male cogitationis.

Hec contra ypocrisim phariseorum subdole signa querentium spiritaliter dicta nos iuxta moralem sensum instruunt.

Si intentio pura et recta

Si oculus tuus fuerit simplex

et si coram hominibus

totum corpus

ad ipsi tamen habere videatur

tuum lucidum erit. Si autem nequam, etiam corpus tuum

vel erit. — ne ipsa intentio que anime lumen est vitiorum tenebris fuscetur.

tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

Et hic et in futuro gratia lucis donaberis.

...one instruit ut non tantum opera sed etiam cogitationes et cordis intentiones mundentur: quasi ego hic lucernam fidei in vestris sensibus accendo et in ecclesia pono. Vos autem quantum ex vobis est lucernas vestras attendite, id est intentiones cordis vestri mundate, ut ex intentione munda placeant et opera.

Et cum loqueretur rogavit illum quidam phariseus ut pranderet apud se et ingressus recubuit. Phariseus autem cepit intra se reputans dicere quare non baptizatus

lavatus more iudeorum

esset ante prandium. Et ait dominus ad illum:

quondam tamen carnis

Nunc vos

Non ait: cum loqueretur hec, sed cum loqueretur, in quo innuitur non statim finitis his verbis, sed aliis interpositis ad phariseum divertisse, quia finito hoc sermone adhuc eo loquente ecce mater et fratres querebant loqui ei, de quibus postquam nuntiatum respondit: qui fecerit voluntatem patris mei hic meus frater et soror et mater est, postea intravit ad convivium pharisei.

Marcus refert iudeos baptismata calicum et urceorum lectorumque et eramentorum solitos observare.

Iudei frequenter lavant manus antequam manducent, tenentes traditiones seniorum, et a foro revertentes nisi baptizentur non comedunt.

Nemo putet fornicationem et huiusmodi corporalia vitia solummodo gravia, et spiritualia vitia levia esse, sicut avaritiam, iram et superbiam et cetera, sicut

exterius observatis.
pharisei quod deforis ē calicis ꝛ
Anime turpitudinem
cathini mundatis. quod autē
retinetis.
intus est vestrū plenū ē rapina
Set.
ꝛ iniquitate.
Stulti non ē q
fecit quod de fo
ris ē etiam id
qđ de intus ē
fecit. v'umptamē
quod super est
date elemosinas
et oīa munda
sunt vobis. Set
veh vobis ph'ei
non
quia decimatis
tercium soltim m' ꝛ cuminum.
mentam ꝛ ru
tam. ꝛ omne olus. ꝛ preteritis
Judicium
omne iudiciū ꝛ caritatem dei.
et caritatem.
primo loco.
hec autem oportuit facere. et
elemosinas fruendum.
arrogantiam redar
illa non omittere. Ve vobis pha
guit qua p'matus appetunt.
riseis qꝛ dicitis primas cathe

Qui qui fecit utram
qꝫ naturam utramqꝫ
mundari voluit.

Ad vectio victui et
vestimento super ē
date pauperibꝫ. vel
do consilium quod
restat solum modo
post tanta scelera
date ē prima elemo
sina ē mederi anima
bꝫ vris credendo i me
qui corda mundo et
p fidem mundatis cor
dibꝫ omnia etiam ex
teriora erunt munda.

Qui ordinate vult dare
elemosinam a se ipso
incipit. ꝛ sibi eam p
mum dat. ē enim ele
mosina opus miserie
vnde dicitur: misere
re anime tue placens
deo.

pharisei putabant. Calix
vas vitreum cathinus fictile de t
ra. per hoc significatur fragilitas
humani corporis in quo exterius ꝯ
tendunt sanitatem. ꝛ simulantes ti
tiam quod foris erat lavabant in
tus nequissimi erant.

Vertum p'eli. tam bonus doctor qui
contagiū corporis mundari debe
at docet et hic latius explicatur
quod sup' breviter dixerat de mun
dando cordis oculo. totus enī hic
locus ad hoc dirigitur: ut nos ad
studiū simplicitatis invitet ꝛ
superflua videoꝝ et terrena con
dempnet qui secd'm corpus le
gem intelligendo vitro et ca
thino propter fragilitatē com
parantur: in quo ꝛ si graviter
peccant ipsis tn̄ absolutio pecti
pmittitur: si miam facē nitant.

Cum ad elemosinas hortaretur
ph'eos qui corpaliter cotidie ele
mosinas faciebant. que quia sine
fide erant deo non placebant. dicit
se elemosinas eorum non ignora
re ut ostendat ē modi elemosinas
ab illis requirat. qi commonuit
ad dandam elemosinam per q
omnia sunt munda. Sꝫ sciatis
quod elemosine qs factis non
ad hoc valent. nec de huiusmodi
elemosinis me admonere creda
tis. Sꝫ de iudicio ꝛ c. ut de vestra
miseria iudicantes et dei carita
tem quā vobis donavit diligen
tes pie vivatis iustum iudiciū
dei confitentes qđ miseri esse
tis ꝛ gratiam referentes cari

uati q̄ liberasti eos.

Hic superstitionem ipsorum doctorum redarguit qui foris speciem recte doctrine pretendunt. feditatem uero quam intus gerunt occultant.

Breuiter multa eorum uitia perstringit qui ad uilia decimanda intendentes futuri iudicii metum et caritatē dei non habent preterierunt iudicium. quia non omnia agunt in iudicium referunt. caritatem preterierunt. quia non ex affectu dominum diligunt. sed rursus nequis fidei nos studiose faciat operum negligentes professionem fidelis uiri supponit ut post fidem operetur.

Non arguuntur quod exornant monumenta prophetarum. sed quia interfectores prophetarum imitantur edificando sepulcra accusant paterna facinora sed persequendo christum et apostolos imitantur scelera patrum et sententiam dampnationis quam in patres proferebant in se ipsos retorquent.

Id est nec in minimis perficitis. quia gratiam meam non queritis et iugum leue repellitis. sed lex sine gratia nequit impleri.

Propterea quia estis imitatores illorum ut impleatis quod patribus defuit. scilicet ut me et meos persequamini. quando illi perfecti sunt in prophetis.

Propter fauorem uulgi captandum edificatis quae exhortatis scelera eorum. sed ipso opere ostenditis quod perfidie eorum consentitis.

dras in synagogis et salutationes
¶ Arguit de ypocrisi. ¶ Omnia superficiem
in foro. Ve uobis quia estis ut
recte continuis ostendunt.
monumenta que non apparent.
et homines ambulantes super
nesciunt. Respondens autem quidam
ex legis peritis
ait illi. Magister hec dicens
etiam nobis contumeliam facis.
¶ Sicut pharisei.
at ille ait. Et uobis legis peritis
¶ legis.
veh. quia honeratis homines oneribus
¶ Secundum quod intelligitis et imponitis.
ribus que portare non possunt
et ipsi uno digito uestro non tangitis sarcinas. Veh uobis qui e
¶ ambitiose ornando.
dificatis monumenta prophetarum.
patres autem uestri occiderunt illos.
Profecto testificamini quod
¶ quia hoc bonum non bene facitis quia pro uana
consentitis operibus patrum uestrorum.
gloria.
quoniam quidem ipsi eos
¶ ambitiose ornando.
occiderunt. uos autem edificatis eorum
¶ ab eterno disposuit.
sepulcra. Propterea et sapientia dei

Audito uerbo dei phariseus ex mala conscientia sibi contumeliam fieri putat et commemorata pena perfidorum se intelligit dampnandum.

¶ math. ecce ego mitto ad uos ¶ qui prius prophetas post
dixit. Mittam ad illos prophetas et
et apostolos misit; ¶ ut iacobum. ¶ ut nec
apostolos ex illis et occident et per
recepti ab eis uisse ad gentes migret.
sequentur. ut inquiratur sanguis omnium prophetarum qui
¶ sceleri. ¶ seculi.
effusus est a constitutione mundi a generatione ista
a sanguine abel usque ad sanguinem zacharie qui
¶ occisus a ista generatione.
periit inter altare et edem. Ita dico
uobis requiretur ab hac generatione.
Ve uobis legis peritis qui tulistis
¶ i. abstulistis.
clauem scientie ipsi non introistis
et eos qui introibant prohibuistis.
Cum hec autem ad illos diceret. ceperunt pharisei et legis
¶ sustinere.
periti grauiter insistere et os eius opprimere de multis insidiantes ei.
et querentes capere aliquid ex ore eius

Mentiuntur heretici qui alium ueteris alium noui testamenti dicunt institutorem.

Duo erant altaria in templo unum incensi interius. aliud holocaustorum exterius inter quod et templum zacharias est occisus. uel inter altare et edem. hoc est inter consensum populorum et sacerdotum quorum alii per templum et alii per altare signantur.

Quam uera perfidie simulationis et impietatis sue crimina audierunt ipsi testantur qui tanto intonante turbine non resipiscunt sed doctorem irritati aggrediuntur.

Ista. id est i. malorum. omnes mali una generatio sunt. una ciuitas. unum corpus diaboli. sicut omnes boni una generatio et unum corpus christi sunt dicti.

Usque ad sanguinem cur usque ad hunc cum post hunc multi occisi ante natale christi et nato christo innocentes pueri ab hac generatione sunt perempti. Sed quia hic pastor omnium fuit necatus [margin: abel] quam magro zacharias sacerdos necatus in atrio templi duos ordines martirum significat laicos et eos qui altaris officio mancipantur.

Clauis humilitas christi. quam qui habent scripturas intelligunt. hanc legis periti nec ipsi in lege et prophetis intelligunt. nec ab aliis intelligi uolunt imitare et non esse contentum superficie littere. sed usque ad archana intelligenda penetrare. uel doctor si illos quos uerbo edificat exemplo scandalizat. nec ipse regnum dei intrat et illos qui intrare poterant excludit.

Ad hoc fermentum pertinent

xij. XII

omnia que supra in domo pharisei disputavit. Unde apostolus non inferniem
[interlinear: i. co. u. n. in. s. m.]

Pulcher locus tenende simplicitatis et emulande fidei. ne more iudeorum aliud pretendamus affectu aliud voce simulemus. consciamus in die iudicii non posse esse latebram fraudis.

Ideo nec emulemini simulatores. quia profecto venit et tempus in die iudicii in quo et vestra et vestrorum illorum ypocrisis omnibus revelabitur. unde sequitur quoniam que in t. d. non solum omnia in futuro patebunt. sed impleto tempore in tota ecclesia per totum orbem publice predicabuntur. quod in tenebris i. in umbra pressurarum et carcerum locuti estis. quando actus vestri leguntur in ecclesiis.

Quod in tenebris i. quod in timore dixisti dicitur quod in lumine i. in fiducia sanitatis accepto spiritu sancto. et quod in aure i. in secreto locuti estis super tecta i. calcato carnis domicilio predicabitur.

Ambrosius. Cum gemina sit causa perfidie que vel ex molita materia vel ex accidenti metu nascitur: ne quis dominum quem corde cognoscit metu negare cogatur. dicit mortem corporis non timendam. predicare autem et fidem accendo intexuit. et ipsi fidei virtutum fundamenta subiecit. nam sicut fortitudinis incentivum i. fides ita fidei fundamentum est fortitudo.

Totus hic

ut accusarent illum. Multis autem turbis circumstantibus ita ut se invicem conculcarent cepit dicere ad discipulos suos.
[interlinear: Simulatione.]
Attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis.
[interlinear: Nequitia discooperitur et vita in tertio soli deo.]
Nichil autem opertum est quod
[interlinear: cogitata ab omnibus tunc sciuntur.]
non reveletur: neque absconditum quod non sciatur.
[interlinear: Quoniam / persecutio. / a patre]
que in tenebris dixistis in lumine dicentur:
[interlinear: prenatum.]
et quod in aurem
[interlinear: paulam]
locuti estis in cubiculis pre-
[interlinear: publice. / quod vel terrenum corporis]
dicabitur in tectis. Dico autem
[interlinear: quia amicus huius mundi inimicus efficitur dei.]
vobis amicis meis ne terre-
[interlinear: propter multitudinem vel ferocitatem eorum.]
amini ab his qui occidunt
[interlinear: tantum]
corpus: et post hec non habent amplius quod faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis

Non possunt efficere quin animam deus reddat corpori qui et ipsum corpus resuscitet.

Quia duo sunt genera persecutorum. unum aperte persequentium. alterum fraudulenter blandientium.

contra
um. sicut super ypocrisim in hoc armat contra carnifices.

Simplicitatis affectum inspirasset iterum et referat sola fides imitabat hanc de ... proxat.

Quomodo ergo dicit apostolus numquid de bobus cura est deo. sed aliud cura aliud scientia.

Dipondius est pondus ex duobus assibus compositum quod autem in numeris est unus hoc in ponderibus as. quod duo hoc dipondius.

Sed omnia sunt sub providentia dei. quanto magis nos ad ymaginem dei facti.

Non actu computationis sed facultate cognitionis ad similitudinem pecunie que numeratur ut servetur. in magna providentia dei quod nec parva nec otiosa dicta eum lateant.

et servitute in timore
timete eum qui postquam occiderit habet potestatem
contendi ... supplicia.
mittere in gehennam. Ita dico vobis hunc timete. Nonne duo passeres veneunt dipondio. et unus ex illis non est in oblivione coram deo. Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt.
omnem tutam meum proiecte apud quem capillus non perit.
Nolite ergo timere. multis passeribus
chariores estis — quia rationales qui eterni.
pluris estis vos. Dico autem vobis omnis quicumque con

locus ad subeundam pro confessione domini passionem vel contemptu mortis vel spe premii vel mansuri denuntiatione supplicii instruuntur.

Nolite timere mortem corporis qui mori non potestis sine nutu dei quod in minoribus liquet.

Quamquam passeres .v. sensus corporis vel duo secundum mathematicum corpus et animam. quibus natura dedit gratiam ad eterna subvolandi quia et si caro consentiat legi dei in naturam spiritualem transit. sed dum ex inutilis et fetidis locis cibum querunt delictorum a laqueis capti ad supernorum operum fructus revolare nequeunt. Sed dispondio i. vili cupiditatis terrene precio vendantur sub peccato ita ut et anima malorum esus gravata incline(tur) in corporis naturam. Sed si deus etiam infidelibus hominibus vel in oriendo sole vel in terre fecunditate prospexit et misericordie munus spiritus non dubium contemplationem apud eius valituram.

Ut de massa corporis taceam. nam et minime particule dei providentia conservantur.

Quia dixerat operta et abscondita esse revelanda hanc revelationem non in vili conciliabulo sed in conspectu angelorum dicit agendam.

Confitebitur quis ihesum ea caritate que per dilectionem operatur. negat qui preceptis non obedit.

Confitentur filius apud patrem illum qui per filium habet accessum ad patrem negatur a filio apud patrem cui non manifestatur in diuinitatis potentia filius et pater. et ne putetur una conditio omnium et eorum qui ex studio. et eorum qui infirmitate uel ignorantia negant subdit et omnis qui dicit uerbum. Spiritus sancti blasphemia est cum quis manifeste opera dei intelligit et cum de uirtute negare non possit.

stimulatus inuidia calumpniatur et dicit opera dei esse beelzebub. huic non dimittetur non quod ei negetur remissio si peniteat. sed quia blasphemus exigentibus malis meritis sicut numquam ad remissionem, ita nec ad penitentiam peruenturus est. unde iohannes euangelista. propterea non poterant credere. quia iterum dixit ysaias excecauit oculos eorum. et indurauit cor eorum. ut non uideant oculis et non intelligant corde et conuertantur et sanem eos. qui spiritum sanctum humana ignorantia minorem patre credunt et dicunt. irremissibili crimine non tenentur. quia non diabolica inuidia hoc agunt. sed qui in similitudinem diaboli esse suam conscientiam dei maiestatem oppugnat non habet remissionem in eternum. sicut marcus aperte declarat. qui posito hoc testimonio domini subiunxit. quoniam dicebant. spiritum inmundum habet.

Terror talium conuentuum solet auferre libertatem loquendi.

Voluntatem christi uitam pro christo offerre. christus uero loquetur pro se.

Magistro emendanti gaudia sunt

fitebitur me coram hominibus
(uenite. p. b. p. m.)
confitebor
(ore confessio fit ad salutem.)
et ego eum coram patre meo
(uel coram angelis dei. littera alia.)
qui in celis est.
(timore dominum uel hominem esse.)
Qui autem negauerit me
(quia prodesse debet mei nominis confessio. non proficit)
coram hominibus denegabitur
(ducetur ad uisionem patris qua)
coram angelis dei.
(sei.)
Et omnis
(christus. hylarius de filio. ut . ex te con)
qui dicit uerbum in filium
(fitendus ut uerum qui eterne originis sue)
hominis remittetur illi. ei autem
(auctor eternus est. uera . dum ex te est secundus ex se)
qui in spiritum sanctum blasphemauerit
(est missio sanctus uirtus est.)
non remittetur.
(terrores.)
Cum autem
(contestor. ut me negetis. publicos conuentus.)
inducent uos in synagogas et ad
(principes synagoge. regiam potestatem.)
magistratus et potestates nolite
(de hoc. de modo proferendi. de re)
te solliciti esse qualiter aut
(inueniendi. interrogantibus. uolentibus discere.)
quid respondeatis. aut quid di

Nequis tempore persecutionis sufficere sibi putaret fidem cordis dicit. omnis qui. q. 9. m.

Et qui scandalizatus infirmitate carnis mee purum hominem uel uiolatorem sui putauerit remissibile erit. sed qui gratiam spiritus sancti qua penitentia inspiratur. et ad congregationem redit non cognoscens in penitenti corde permanserit. cum iam hoc non sit humanum sed diabolicum irremissibile

uel licet

quia non ex ingenio. vel arte vitam libantis. sed ex spiritu sancto. precedent set ex spiritu. sed gratia.

catis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora que oporteat vos dicere. Ait autem ei quidam de turba. Magister dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem. At ille dixit ei. Homo quis me constituit

iudicem aut litium. divisorem facultatum. super vos. Dixit tam ad turbas quam ad discipulos. ad illos. Videte et cavete rationem providete contra quam ab omni si caro suggerit avaritia. Quia requiete. non in habundantia temporalium cuiusquam vita eius est ex his que possidet. post. Dixit prescriptum subdit exemplum ad declinandam similitudinem autem ad illos avaritiam temporalium. dicens. Hominis cuiusdam divitis uberes

Quia avaritia plerumque solet temptare virtutem patientie quam commendabat exemplum et preceptum huius abolende subiectum dicente domino. quis me constituit non dignatur esse iudex litium. nec arbiter facultatum. qui vivorum et mortuorum habet iudicium et meritorum arbitrium.

Sicut supra contra phariseos et ypocritas. ita hic occasione stulte petitionis contra avaritiam disputat.

Non in solo pane vivit homo. set in omni verbo dei. set nec temporalis vita multitudine divitiarum protenditur.

pre pacis et unitatis vult iste ingerere molestiam terrene divisionis. Unde et homo dicitur. i. terrenus inter quos zelus et contentiones est homines sunt et secundum hominem ambulant. inter fratres patrimonium non iudex medius set pietas debet sequestra dividere quamvis immortalitatis patrimonium non sit pecunia hominibus petendum.

Non sum dissensionis deus. set pacis et unitatis qui veni homines pacificare cum angelis. ut multi unum cor et unam animam habeant. non ut dividantur set ut habeant omnia communia. ne quis sit egens inter eos. ille qui non colligit mecum est fraternitatis divisor et dissensionis auctor.

Ab omni avaritia. nemo putaret crimen esse hereditatem dividere. fructus in horrea congregare set hoc avaritiam iudicat immunis iudex. Unde et subdit hominis cuiusdam. etc.

Non reprehenditur dives quod terram coluerit. vel fructus in horrea congregavit. set quod fiduciam vite in illis posuerit. nec pauperibus erogavit. ut ab eis reciperetur in eternis tabernaculis.

Ecce cum peste avaritie iungitur pestis desidie. ut nec pro tamen plus solito. tempestatibus divinis interpellat.

Fructus suos et sua bona esse computans non erogat pauperibus que supersunt. sed sue luxurie reservare in futurum.

Ambr. non sunt hominis bona que secum afferre non potest. sola misericordia comes est defunctorum.

Dicere dei ad hominem est preparatas eius machinationes subita quadam animadversione compescere.

In deum dives est qui transitoria contempnens pauperibus distribuit. cuius expectatio est dominus cuius substantia id est conscientie possessio qua sustentatur et pascitur est apud deum non in sacculis terre.

Perfectius esset omnia pauperibus dare. et de mammona iniquitatis amicos facere. Sed quia plerumque devotio fidei infirmitate revocatur non prohibet providentiam per quam in sudore vultus panis preparatur sed vetat sollicitudinem que mentem perturbat et ab eternis revocat.

In nocte auferetur anima que in obscuritate cordis quod poterat pati previdere noluit.

Ideo temporalium sollicitudinem veto. ne cum divitibus seculi vobis thesaurizare conemini.

Apostolos per fidem in spe eternorum confirmat. quia plures sunt quos torpentes facit amor presentium.

fructus ager attulit. et cogitabat intra se dicens. quid faciam quod non habeo quo congregem fructus meos. et dixit. hoc faciam

Fluder — ignarus cuius congregatis sit usurus. — ecce nimia sollicitudo exaturata. — ex sollicitudine deliberatio.

destruam horrea mea et maiora faciam. et illuc congregabo

— ex labore vel propter me solum.

omnia que nata sunt michi

— animalitati mee.

et bona mea. et dicam anime mee. anima habes multa posita in annos plurimos. quiesce

— a labore. — esuriem et sitim pelle. — magno apparatu.

comede bibe. epulare. dixit autem illi deus stulte hac nocte animam tuam

— exactorem.

repetunt a te. que autem parasti cuius erunt. Sic est qui sibi thesaurizat. et non est in deum dives.

— quos specialiter ad contemptum mundi invitat.

dixitque ad discipulos suos. ideo dico vobis nolite solliciti esse

— vite que cibo sustentatur.

anime vestre quid manducetis neque corpori

Qui longa tempora divitiarum promittebas hac nocte prereptus a ius congregata requies. linques.

Indecorum est hominem o

curare de cibo. vel de veste qui militat. regno novit rex quemadmodum familiam suam pascat. alat vestiat.

vestimento quid induamini.
quia.
Nonne anima plus est quam esca et corpus
hec ad escam.
plusquam vestimentum? Con-
quorum anima mortalis. Matheus volatilia hic
siderate corvos qui non seminant
ergo species pro genere ponitur.
neque metunt. quibus non est cel-
preter
larium neque horreum. et deus pascit il-
rationem. scilicet per immortalitatem que vobis promittitur plus valetis.
los. Quanto magis vos pluris
hec de vestimento. Sua sollicitudine vel sagacitate
estis illis. Quis autem vestrum
cogitans potest adicere ad statu-
ram suam cubitum
quasi nullus.
unum. Si ergo neque
quod minimum est potestis quid de
ceteris solliciti estis.
Considerate lilia agri quomodo crescunt.
coloribus se ornando.
non laborant neque
Ut faciant sibi indumenta.
nent. Dico autem

Si nec in augmentatione corporis vestri operari potestis que operatio est deo minima ad comparationem spiritualis creature. quid solliciti estis de ceteris maioribus. id est de anime conservatione.

Non sunt hec allegorica. fecit de minoribus persuadeantur maiora.

Que purpura regum que pictura textricum potest floribus comparari. ipse color dicitur vestimentum floris. sicut dicitur: inmulgari oportet istum ruborem.

Non autem. nolite querere vel solliciti esse

sentium et desperatio futurorum.

Mor. Ad fidem instruit omnia credentibus a deo posse conferri qui ipsos ex anima et corpore composuit. Cum enim anima indumento corporis vestiatur et vigore anime sine nostro labore corpus animetur absurdum est ut victus copiam nobis defuturam putemus qui vivendi vigorem sub a deo consequimur.

Sancti mistice avibus comparantur qui nichil in mundo habentes. nec laborantes sola contemplatione eterna petunt iam similes angelis.

Illi quo tegendum potest corpus relinquere qui illud ad hanc mensuram fecit pervenire.

Si volatilibus non laborantibus neque communes fructus aliquo dominatu sibi specialiter vendicantibus providentia dei necessaria largitur. verum est causam inopie nostre avaritiam iudicare. qui communia quasi propria vendicamus et aliis invidemus.

Apta comparatio. Lilia non sicut ceteri fructus aliquem agricolorum cultum requirunt. Solet etiam per lilium celestis beatitudo significari. ad quam nos invitat dominus. Lilia non in silvis set in ortis nascuntur. sic et nos in ortis virtutum crescere debemus.

Si ista que ad usum corporis tantum sunt et cito decidua igne cremabuntur deus tam venuste adornat.

Ambr. Salomon et hic vestitus et alibi gloria coopertus dicitur. quia infirmitatem corporee nature velut quadam virtute mentis ad optatam operum gloriam vestiebat. vel investiebat.

Cras pro futuro in scripturis ponitur unde iacob exaudiet me cras iusticia mea. vel

Prohibita sollicitudine victus vel vestitus que sunt ad necessitatem prohibet etiam superbiam que solet de istis superhabundantibus sequi. ideo ne hec queratis quia talis sollicitudo facit infidelibus similes.

Quia omnia sunt filiorum. ideo hec omnia adicientur. et non querentibus ut nec in presenti nec in futuro desit aliqua gratia fidelibus quibus si hec subtrahuntur ad probationem est. si dantur ad actionem gratiarum. quia omnia cooperantur in bonum bonis.

Quibus nulla cura est de futuris. sed filiorum est querere regnum dei.

Non tamen in his finis imponendus sed in regno propter quod et ista.

Non dabuntur quasi propter se. sed superadduntur sicut necessaria ad illud.

Pusillus Greg. vel ad comparationem maioris numeri reproborum vel

nobis quia
nec salomon
in omni glo
ria sua vesti
ebatur sicut
unum ex istis.
Si autem fe
num quod
hodie in agro
[Glossa: id est materiam que habet speciem clibani.]
est et cras in clibanum mittetur
[Glossa: S. vestiet.]
deus sic vestit quanto magis
vos pusille fidei. Et vos nolite
[Glossa: et si hec habundaverint ne inde]
querere quid manducetis aut
[Glossa: superbi eatis.]
quid bibatis. et nolite in subli
me tolli hec enim omnia gentes
mundi querunt. pater autem
vester scit quoniam
his indige
tis. Verumptamen
querite primum reg
num dei. et hec omnia adicien

de cibo vel vestimento. sed expressius quid manducetis vel quid bibatis. In quo videntur arguendi qui spreto victu vel vestimento corporis lautiora sibi vel austeriora pre his cum quibus vivunt alimenta vel indumenta requirunt.

Qui ad ymaginem dei estis ad eterna vocati si etiam de his diffiditis quomodo eterna speratis.

Providet hec omnia in vita sua nobis ecce necessaria.

Omnibus proponitur in hoc sit finis. propter hoc omnia agite.

Regnum querite et de regno non diffidatis. quia pater complacita bonitate dabit vobis. non vestris meritis.

-tur vobis. Noli timere pusillus grex quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite que possidetis et date elemosinam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt thesaurum indeficientem in celis quo fur non appropiat neque tinea corrumpit. Ubi enim est thesaurus vester ibi et cor vestrum erit.

timere. q ne dubitetis de eo. voluntate patris. q d est premium regni. addita temporalia. q vobis non in eternum sed vobis. q operando elemosinas. q repositiones quarum merces in eternum durat. q in spiritualibus et eternis. q quia divitie eorum incorruptibiles sunt.

potius ob humilitatis devotionem. per quam humilitatem vestit etiam per quam pervenitur ad regnum.

Qui pro celo mundana sprevit. vendat que habet et distribuat. qui non est tante virtutis de his que habet elemosinam det.

Non tamen non timeatis ne sine regnum militantibus necessaria desit. sed etiam possessa vendite pro elemosinam que etiam ad idem regnum dum per eam peccata redimuntur.

Non precipitur ut nihil pecunie ad usus necessarios a sanctis reservetur. cum et ipse dominus loculos habuisse legatur. sed ne deo propter ista serviatur et ne timore inopie iustitia deseratur.

Quia ibi adversus electos dei nulla fraus spiritualis erit diaboli.

Non tamen cibos vestros coscate pauperibus sed et vendite vestras possessiones ut omnibus vestris semel pro domino spretis postea labore manuum operemini unde vivatis et elemosinam faciatis.

Universaliter et de pecunia et de omnibus voluptatibus. quibus si thesaurus est vester. ibi habet cor tuum. et sic de aliis.

Temporalia vel ex sua fragilitate desinunt. vel siquid solidum super est ut lapides preciosi a furibus possunt tolli. sed data pro christo eternum fructum conferunt in celis.

Fures sunt heretici et demones qui ad hec intenti sunt ut spiritualibus nos spolient. tinea que latenter vestes rodit invidia est. que studium bonum lacerat et compactionem unitatis dissipat.

Si in terra cor est deorsum. si in celestibus est in christo sursum. Necesse est enim ut quo precesserit dilectionis thesaurus illuc et cogitationis sequatur effectus.

Sint lumbi vestri precincti. deo non placet unum sine altero. cum quis vel bona agit non dum refrenata luxuria vel caste vivit non exercens se per bona opera.

Sint lumbi

Mistice. Si thesaurus boni operis causa temporalis commodi

Certe ab amore temporalium possitis removeri et bona que

agitis simplici intentione et non ut agatis cingite lumbos .i. motus carnalium desideriorum refrenate et habete lucernas. ar. ut in operati one uestra solo amore dei ardeatis et aliis exemplum prebeatis.

Ad nuptias dominus iuit. cum post resurrectionem nouus homo angelorum multitudinem copula uit a quibus recipitur. cum nobis per iudicium manifestatur. Unde et bene de expectantibus subditur:
[ ]t.u.

Vigilat qui oculos apertos in uero lumine tenet ut tenebras negli gentie uitet qui etiam quod credit operatur qui sollicitus est in cura gregis sibi commissi. quod uero ui gilantibus debeat subdit. am. d. uo.

Vigilias uocat ad similitudinem excubantium in nocte. quia in nocte huius mundi semper debemus esse contra hostes soliciti et expectare lucem uenturam .i. aduentum iudicis. prima ergo uigilia custo dia pueritie. Secunda iuuentutis. tertia senectutis. Siquis non in pueritia uigilare neglexerit non tamen desperet. set in iuuentute uel saltem tandem in senio resipis cat. quia pius iudex moras nostras patienter expectat. qui et ad ex cutiendam mentis desidiam ex teriorum dampnorum similitudi nem inducit et per hoc animus ad custodiam sui suscitetur. unde h
[ ]au.

Respondens ad interrogata do minus primum et secundum iudicium

o.

uiri primi et
¶ Contra noctem huius uite.
lucerne arden
tes in manibus
¶ Suis. ¶ Siue
uestris. et uos simi
uitantes mala. siue factis bo
les expectanti
na nichil mundanum sed
bus dominum
solum aduentum redemp
suum quando
toris expectetis.
¶ properando ad
reuertatur a nuptiis. ut cum
iudicium. ¶ per egritudines mortem propinquam de
uenerit et pulsauerit confe
signando. ¶ leti suscipiendo.
stim aperiant ei. Beati serui
illi quos cum uenit dominus
¶ Id est in recumbere est in regno quiescere. ¶ uerbi
et inuenerit uigilantes. amen
quia.
dico uobis quod
¶ preparans se ad retribu
precinget se
tionem. ¶ In eterna
et faciet illos
beatitudine.
discumbere
¶ ministrabit et hoc non
et transiens
in una sola. set in qualibet
ministrabit
que etate promereri possu
illis. Et si ue
mus. ¶ adolescen
nerit in secun
tia.
da uigilia

modi congregatus fa
tile corruit. quia si
exterius fit ad fauorem
diabolus rapit. unde
receperunt mercedem
suam. Si intus fit ad
manem gloriam
tinea scindit cum in
se confidentem. et
sibi placentem fra
gilitas humane con
ditionis deserit.

Non uult aperire iu
dici pulsanti qui
timens uidere iratum
contempsit de corpe
exire metuit. aperit qui
iudicem letus et se
curus sustinet. et de
propinqua morte gau
det. unde subditur. b. s. j.

Transiens ministrat
cum de iudicio ad re
gnum rediens sua cla
ritate fideles satia
bit. uel post iudicium
transibit. cum a cog
nitione humanitatis

o.

d.
tis que in iudicio videbit
ad cognitionem divini
tatis post iudicium suos
elevabit.
Ultimam horam semper
ignorari voluit dominus
ut semper sit suspecta,
et ad eam semper preparentur.

Cum dominus duo pre
dixerit. s. et se subito ven
turum et illos inexpectan
do paratos esse debere que rit
petrus si illa sublimia
instituta celestis vite
que sunt necessaria se sperantibus
ad apostolos solum
et similes eorum. an et
ad omnes salvandos per
tineant.

Senectute.
Et si in tertia
vigilia vene
Saltem tunc.
rit. et ita inve
nerit. Beati sunt
per
servi illi. Hoc
simile probat quod debe
autem scito
ant vigilare.
te quoniam si sci
ret paterfami
lias qua ho
ra fur venir
illa hora que sibi esset sus
ret. Vigilaret utique et non
pecta.
g.
sineret perfodi domum suam. et
Post similitudinem supponit exhortationem.
sine macula et ruga.
vos estote parati. quia qua hora
non putatis filius hominis ve
niet. Ait autem ei petrus. Domine
ad nos dicis hanc parabolam an
Difficultatem notat per quem
ad omnes. Dixit autem domi
non impossibilitatem virtutis.
bene
nus. Quis putas est fidelis dispen
erogando pecuniam domini sui.
sator et prudens quem constituit
Discernens capacitatem singulorum. etiam ergo
non magis se pascat quam
dominus super familiam suam. ut
oves.

tunc dicit affuturum et singulos pro me
ritis vel remunerandos vel dampnan
dos dicit. deinde quod maxime que
sierat supponit. s. gratiam virtutum quam
mundo attulerat a singulis quantum
possunt esse sectandam. quod est ibi.
Ignem veni mittere in terram.

Nesciente patrefamilias fur domum
perfodit. quia dum a sui custodia
spiritus dormit in provisa mors carnis
habitaculum inrumpit. et ad sup
plicia trahit. furi autem resisteret si
vigilaret. quia adventum iudicis
occulte preveniens penitendo occurreret

Quis putas. quam rarus est domino
sponso dominum serviens. oves christi non
ad lucrum. sed amore christi pa
scens prudens in futuro sibi pro
videns quem constituit i. quam
rarus qui sit vocatus a deo tam
quam aaron. et non magis se in
gesserit. et quod non magis se
pascat quam oves.

Vendite facite sacculos qui non ve
terascunt lucas v. p. z. l. ar. et vigilate.

Ait vobis qui dispensatores e
stis instituti hoc ministerium specia
lius convenit de custodia et prepara
tione. ut et vos et alios preparetis
in adventu iudicis quia pauci
sunt qui commissam bene admi
nistrent dispensationem.

Beatus. quia pauci sunt fideles il
le autem qui repertus fuerit fidelis
annonam sibi ministrans et in
cura gregis vigilans eterna be

certitudo glorificabit. Quanta inter bonos doctores est distantia, mino|rum tanta et premiorum. auditores bonos facit discumbere et transiens ministrat dispensatores constituit
l co. q. p.

Celestis regni gaudia non ut soli set ut precepti habent gaudia eterna. tum pro sua uita, tum pro gregis custodia. E contra si dissimulauerit uideturque in proximo uentura securitatem sibi fa|ciens.

Nota inter uitia serui a scrip|tum quod tardum putat domini reditum in iustitiis boni non admiratur quod hunc tantum sperauerit. set tamen fideliter mini|stret: a sit nichil quo melius est quam ut patienter sustineamus ignorare quod sciri non potest sed tamen laboremus ut idonei inue|niamur.

Edere i. cunctis sceleribus et illecebris seculi que mentem ebriare faciunt occupari. uel ad literam si sit deditus gule et ebri|etati.

A consortio fidelium segregando et eis qui nec fidem habuerit sociando. quia qui non habet curam suorum negat fidem et est infideli deterior.

Mali cum infidelibus punien|tur. sed differenter. nam qui scienter peccant grauiter pu|niuntur: minus grauiter qui peccant ex ignorantia.

Multi estimantes se min|us

illis pro qualitate
det illis in tempore tritici men
auditorum mensuratum cibum diuini uerbi. l' exempli
suram. Beatus ille seruus quem
subsidii temporalis
cum uenerit dominus inuenerit ita
facientem. Vere dico uobis quoniam super
omnia que possidet constituet
illum. Quod si dixerit seruus
ille in corde suo moram facit
ad uitia incitare uel conscientiam infirmorum
dominus meus uenire: et ceperit
prauo uerbo et exemplo laniare.
percutere pueros et ancillas. et
in quo omnis
edere et bibere.
mali prepositi intelliguntur
et inebriari.
ueniet domi|nus serui illius
iudicii uel mortis.
in die qua non
sperat et hora qua nescit et di|uidet eum. partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem seruus qui cognouit uoluntatem domini sui et non se preparauit. et non fecit secundum uoluntatem eius uapulabit multis. Qui autem

Quoniam etas et sexus quanto infirmior tanto ad ueniam facilior.

Inter istos tanto quis tolerabiliorem habebit dampnationem quanto minorem habuit iniquitatem.

Utrum ordine prelatorum
et subditorum innuit.
multis subiectis sepe
datur et cognitio diuine
uoluntatis et facultas
implendi prelatis com
mittitur cum sua sa
lute cura pascendi gregis.

Omni a. c. exercitio ma
ius cognoscens plus et
non cognoscens minus
uapulat. exerciti plus
isti minus commissum
est et ab omni cui plus
committitur plus exigitur.

Ignem. quasi mitto uos
ad preparationem uestri
et ad custodiam gre
gis incutiens timorem
ex aduentu iudicis qui
malos seruabit seruos
dampnabit. Sed quia
exiguus est profectus et
parua nimirum gratia
metu supplicii ab erro
re reuocati uos ex amo
re caritatis ad prome
rendam gratiam studia
uestra acuere et dum ali
quid factis illo igne ac
cenditur. quem ueni
mittere in terram. i.
omnes credentes.

Et ut ignis iste in cor
dibus fidelium perfecte
queat accendi. ita ut
omnia temporalia et
se ipsos possint despice

quod non cognosceret di
Non cogno
scendus est qui apprehendere
uerit et fecit
uult set non
digna pla
ualet.
gis uapula
bit paucis.
quod exactissima omnium
Omni autem
pena est qui preter ori
cui multum
ginale nullum in
datum est
super addiderunt
multum
queretur
ab eo. et cui
quod Sed diuina iudicia.
commendaue
runt mul
tum plus
petent ab eo.

Ignem
ueni mitte
re in terram.
quod aliud.
et quid uolo
In
nisi ut ac
cordibus fidelium.
cendatur

uapulaturos si nesciant quod
operari debeant. Alii autem
ne audiant ueritatem. set cum
possent scire si uellent studium
adhibere. non nescientes sed con
temptores iudicabuntur.

Ignem. q. d. tu querebas an des
moneam accinctis lumbis ac
censis lucernis domini aduentum
prestolari. Sed ego qui tamen adh
ueni in mundum. ut a cupi
ditatibus mundi ad celestia ho
mines succenderem nil aliud uo
lo nisi ut huius incendii iubar
usque ad finem seculi cunctas
mundi partes illustret. et
in cordibus fidelium ita ignes
cat. ne aliquo impetu fluc
tuum uel flatuum extinguatur.

Feruorem spiritus sancti qui illuminans
corda ad superna prouocat. qui
uitia consumit. uasa domini pro
bat. qui etiam accendit lucer
nas quas supra ardere monebat.

Ideo dominus fortasse in ignem
uenturus est. ut resurrectionis
tempore uitia uniuersa consumat
suoque conspectu desideria com
pleat singulorum meritorumque
lumen accendat.

Tanta dignatio est domini ut
infunde nobis deuotionis et
consummande perfectionis in no
bis et maturande pro nobis
studium passionis sibi inesse
testetur. qui cum in se nil ha
beret unde doleret nostris tamen aff

getur etiam prius in tpe mortis ministiam ptendebat quam ri ex merito mortis sue: s3 mora redemptionis nostre assumpserat.

Quom quinq3 cum. vi. psonas numeret patris & filii. matris et filie. et socrus & nurus. s3 q matre e filii ipsa e & socrus uxoris eius filii. et sic eadem & in filia sua & in nurum dr diuisa.

Usq3 dum. qui usq3 ad pfectionem angitur de pfectione e securus. nec de ipsa angitur: s3 et potius mors corporis absolutio e a nxietatis n consternatio doloris.

Pater ... nr erat diabolus. quia eum ... imitabamur: s3 uenit ig ... nis qui nos ab illo sepa uit ... & ostendit altm patrem q est in celis. Mater synagoga. cuius filia primitiua eccla. que eam de qua genus duxit pro fide gdicentem & psecutricem sustinuit. & ipsa ei contradixit. Socrus synagoga nurus eccla. de gentibz. quia xpc eccle sponsus e carnem synagoge e filius. Synagoga ergo in nuru & filiam e diuisa. quia credentes de utroq3 populo psequitur: s3 et ille in matrem & in socru diuise qr noluit carnalem circumcisionem suscipere.

Cum aplos & de suo primo aduentu informasset insinuans quod in eo fcm sit. & de futuro qualiter eum expectare debeant. admonuisset. intto sermonem ad turbas in quibz phei erant ut matheus indicat. qui nec primum

Quom post baptima passionis post aduentum ignis terra sit arsura dicit: quia ad fidem xpi totus orbis g se e diuisus. una queq3 domus hnt fideles & infideles his gt fidem illis pro fide pugnantibus.

Baptismo autem habeo baptizari. & quomodo coartor usq3 dum pficiatur. putatis qr pacem ueni dare in terram. non dico uobis. s3 separationem. Erunt. n. ex hoc quinq3 in una domo diuisi. tres in duo. & duo in tres diuidentur. Pater in filium. & filius in patrem suum. Mater in filiam et filia in matrem. Socrus

(interlinear glosses: qi mutum. — ipsa passio. — tres in duo. i. filia et filius & nurus — in patrem & matrem. & duo in tres. i. pater et mater — etiam socrus intelligit. — et in filium. & filiam et — nurum.)

p9 habeo bap. ba. hec e unctione xpi sanguinis profundi. non enim daretur sps nisi ihc primum glorificaretur.

Unusquisq3 homo domus una e uel dei uel diaboli. Itaq3 homo spualis. domus e spuat.

Aut. Per tres signantur qui fidem trinitatis hnt. per duo infideles qui in terra remanent boni ergo gta malos & mali gtaria bonis sentiendo atq3 agendo ab inuicem diuiduntur.

Prima ca e religionis ad dm. secda pietatis ad proximum oportet n. ut diuinis huana post habeas. non e g° pignoribz renuntiandum. s3 et deus omnibz pferendus et enim nate pignora sunt dei bene

o.

ficia. nec debet plus amari beneficium quod accipitur: quam deus a quo beneficium acceptum servatur.

Ad literam manifestus est sensus qui ex elementorum immutatione aeriarum statum possunt agnoscere possunt et tempus utriusque adventus scire. tum ex dictis prophetarum. tum ex magnificentia operum.

Misit te nubes ab occasu oriens carnem Christi a morte resurgentem significat ex quo tempore imber evangelice predicationis et dulce resurrectionis omnibus terris infusus est. auster flans an estum leviores tribulationes ante iudicium signat.

in nurum suam et nurus in socrum suam. dicebat autem et ad turbas. Cum videritis nubem orientem ab occasu statim dicitis. nimbus venit et ita fit. et cum austrum flantem dicitis quia estus erit. et ita fit. Hypocrite faciem celi et terre nostis probare. hoc autem tempus
ꝗ mei adventus.
ꝗ certis argumentis scripturarum et operum.
quomodo non probatis. quid
ꝗ ex naturali ratione
ꝗ me esse deum
autem et a vobis ipsis non iu
et iudicium venturum.
dicatis quod iustum est. Cum autem vadis cum adversario tuo

adventum filium credentes nec secundum terre expectantes. Signum de celo querebant temptantes hos ergo arguit. quia si vellent attendere possent ex verbis prophetarum. certum utriusque adventus habere indicium.

Et ne aliqui rudes in turba de imperitia sua sibi blandientes excusarent se idiotas. legem et prophetas ignorare. supponit eos per naturalem rationem posse discernere vel eum qui opera facit. que nullus fecerat alius super hominem et deum esse. et post tot secula in iustitias iustum creatorem iudicium esse
venturum.

Cum autem. hoc est ad calcandas mundi illecebras. et ad iudicis adventum prestolandum pertinet. quia quando quidem constat districtum iudicem esse venturum. ergo hic ita vivite nec in illo iudicio dampnemini.

Cum hac vita preparas te ad placatam faciem iudicis videndam quamvis sermo dei sit contrarius sive carni tue eo utere sicut et custodia data tibi in hoc itinere. ne contemptus te accuset.

Adversarius vir in via sermo dei contrarius nostris carnalibus desideriis in presenti vita a quo liberatur: qui preceptis eius humiliter subditur: alioquin ex sermone contempto reus in examine iudicis tenebris pectorum quem iudex exactori. i. diabolo tradet. quia permittet ut diabolus animam eius ad penam trahat et ipse exactor

retrudat eam in gehennam.

Hoc matheus ponit secundum ipsum qualiter de reconcilianda pace dissidentium fratrum. hoc generaliter de penitentia et de omnium emendatione delictorum.

ad principem in via: da operam liberari ab illo ne trahat apud
dominum. / diabolo
iudicem. et iudex tradat te exactori.
qui penam exigit pro reatu quem suggessit. / inferni.
et exactor mittat te in carcerem.
i. numquam sicut donec ponatur ... / i. pro minimis peccatis puniaris. reddit
Dico tibi non exies inde donec etiam novissimum
semper penas pro peccatis patiendo. sed numquam veniam consequendo.
minutum reddas. Aderant autem quidam

XIII

i. el. d. appa

ipso in tempore nuntiantes
ter istos fuisse peccatores
illi de
et dampnandos in eternum
galileis. quorum
qui tam scelerata morte
sanguinem
te ab impio preside inter
miscuit pylatus
sua sacrificia occisi sunt.
cum sacrificiis eorum. et respondens dixit illis. putatis quod hii
qui non
galilei pre omnibus
ita sunt puniti.
galileis peccatores fuerunt. quia talia passi sunt? non

Corporalis mors galileorum quorum sanguis sacrificiis est mixtus significat spiritualem mortem eorum qui non puro offerunt sacrificium. quorum oratio fit in peccatum. Sicut de iuda est scriptum qui inter sacrificia dominici sanguinis proditionem cogitabat. pylatus ergo sanguinem galileorum cum sacrificiis miscet quando diabolus elemosinam uel aliud bonum inuidia uel ambitione laudis uel qualibet alia peste commaculat ut offerentibus nichil proficiat. Galilei impia scelerata morte scelerum suorum penas soluunt. quibus tamen non ipsa mors obfuit. ut in secunda morte mitterentur. sed improba uita puniti sunt autem ad correctionem uiuentium. ut flagellato pestilente stultus sapientior fiat. uel ad exemplum corrigi nolentium. ideoque pessime puniuntur.

Hoc impletum est post passionem domini quando romani spernentes iudeos incipiendo a galilea, a deo uastauerunt. ut non solum atria templi. sed et interiora domus

Cum magister unitatis presentes instrueret quod inter se parare deberent ad aduentum iudicis. et qualiter qui non se parant sunt dampnandi. nuntiatur ei de galileis quod qui iuste perierunt quod non bene se praparauerint. et redarguit dominus. et illos non fuisse peccatores. et iuste passi. et similiter alios peccatores perituros si se prius non attenderent.

Isti ierosolimite sicut et galilei non soli peccatores fuerunt. sed in terrore reliquorum puniti sunt. qui ruina turris pressi significant iudeos qui penitere noluerunt. qui cum suis menibus esse perituros net frustra. xviii.

qui n̄us apud grecos .ex. i. et u. uel iotha et eta exprimitur. hoc ē hisdem litteris quibꝫ nomen ihc incipit. Signat autem iudeos hinc maxime periturosque quod nomen saluatoris recipere noluerunt. illa turris signat illum qui ē turris fortitudinis. que merito in syloa. quia syloa que interpretatur missus signat eum qui missus a patre uenit in mundum. qui omnes super quos cecidit conteret.

Hic apte notat eos qui ē

dico uobis. Sed peccatores. nisi penitentiam habueritis omnes simul peribitis. Sicut illi .xviii. super quos cecidit turris in syloa et occidit eos. putatis quia et ipsi debitores fuerunt preter omnes homines habitantes in ierusalem. non dico uobis. Set uos etiam. Set si non penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc similitudinem. Arborem fici habebat quidam plantatam in uinea sua. carne natus. et uenit querens fructum operum. non umbram uerborum. in illa et non inuenit. Dixit

quia galileorum a cessus non erat humano sanguine fedarentur.

Quia adam et eua foliis fici se tegentes presentiam domini uitantes declinabant transgressionis cō sciti signat quod populus iudeorum in aduentu saluatoris qui eos uocaturus uenit excitum seruitutibꝫ cognoscens proprie conscientie formidans a domino recessurus erat confusus uerborum fluentium uelut foliorum uel amictibꝫ adoperta.

Similitudo infructuose arboris cui isti similes nisi peniteant cito sunt eradicandi. cum ergo ficulnea. alibi generaliter omnium. hic signagoge specialiter gestat typum. sicut sterilis ficus foliis exuberans spe fructus possessorem deserit sic doctores synagoge eo probis infecundi inani umbra uerborum legis gloriantes subiectis nullum operis boni exemplum ministrant. in ficu loco floris quidam fructus crescunt qui aliis succrescentibꝫ decidunt. remanent tamen quidam de illis qui dementiori aura siluestrem animum fructus succi exuentes ceteris specie maturitate preferuntur. Sic antiquus synagoge corruit populus loco tamen de antique religionis pinguedine nouus emergit esse populus remanserunt tamen quidam ex populo israel apostoli quicumque ceteris presertim tunt

Uinea domini sabaoth domus israel ē in qua domo condita ē synagoga. sicut ficus in uinea. set qui uineam peccantem a iniatoribꝫ diripi permisit. hanc et ficum iussit succidi in qua querit fructum

Cultor uinee apostoli et doctores quorum precibꝫ et monitis assidua plebi dei cura suggerit ē quibꝫ

dominus sepe de infructuosa gente
iudeorum conqueritur. quod per tres
annos sue visitationis. i. in legalibus
editis. prophetis contestationibus
euangelii gratia negligens extitit.

Potest per terram ficulnee sicut occupa
tam iudaica plebs signari. que ignara
a prepositorum umbra premitur: ne
lumen ueritatis uideat. et exemplo
eorum impeditur: ne sole correcti
onis calescat. unde. Veh uobis scri
be et pharisei. qui clauditis regnum
celorum ante homines.

Nouit cultor terram excolere qui
nouit uitia deprehendere. intelle
xit duritiam et superbiam iudeorum
causam esse sterilitatis. pollicetur ita
que dura corda apostolicis ligonibus
esse fodienda. et superbientia ad hu
militatem esse reuocanda.

Donec radicem infructuose arbo
ris humilem et presentium pressuram
et eterne dampnationis incucien
do metum. fossa quippe imo est et
increpatio dum mentem sibi de
monstrat humiliatur.

Mittam stercora. i. malorum que
fecit abhominationem ad animum
reducam ut compunctionis gratiam cum
fructibus boni operis. qui de pingue
dine stercoris excitatur. peccata
carnis stercora dicuntur: que mittun
tur ad radicem arboris. quando per
uersitatis conscientia tangitur cogi
tationis memoria. et dum inde pe
nitet qui per tactum stercoris re
dit ad fecunditatem operis.

non quia deesset nesciret. sed ostendit in figura. quod
synagoga tam fructum deberet habere nec autem tem
pus uenit qui per triennium uenit. qui per moysen
synagogam instruxit. ipse in carne apparens in
synagoga crebrius docet. fructum fidei querit. sed in
phariseis non reperit.

Ait ad cultorem
uinee. ecce an
ni tres sunt ex
quo uenio que
rens fructum
in ficulnea hac
et annuntia quod perditum fit
et non inuenio
locum et gentem pro quo
Succide ergo il
seruando xpistum occidunt
lam. ut quid
et suos. Contur etiam terram
etiam terram
pacis copia inutile. terram
occupat. At ille
occupat qui locum quem
respondens di
tenet. bonis opi
xit illi. Do
bus non exercet. qui ex
mine dimitte
emplo peruersitatis impedit
illam. et hoc
mentium prestat ceteris.
anno usque dum
fodiam circa
illam. et mittam

Tribus in synagoga per
tres annos fructus esse
potuit. quia nec tempore
circumcisionis purifi
cari poterant. qui circumci
sionem animi non que
rebant. neque per legem
sanctificabantur qui car
nalia in lege tantum seque
bantur. nec in gratia
iustificabantur qui de
peccatis penitere nole
bant. cum ergo merito
essent excidendi quod
quidem per romanos
factum est. iubetur illis qui
in circumcisione labo
rabant. ut succisionis
cladem annuntiando
penam suggerant. sed et
apostoli intelligentes
etiam aliquos de populo
iudeorum posse saluari. orant ut differatur
uictio dominice crucis.

Cum sine ordo exigeret
ut apponeret reseruabit.
uel aliquid tale. nichil
subiungit: sed suspendit
sententiam. cum autem
adderet. si autem non fecerit
fructum. continuo ad
iudicium future damp

v.

nationis innexuit,
quia preditores ad ne-
gandum quam ad
credendum induebat.

Sabbatis docet et cur-
vam erigit, quia per ver-
bum predicationis a
temporalibus ad eterna
erectos ad quietem
resurrectionis perducit.

Hec mulier non nisi
post .xviii. annos eri-
gi potuit, quia hu[m]ana
natura hanc corrup-
tionem deponere et ad
induendam incor-
ruptionem eterne
beatitudinis erigi non
potuit nisi prius imple-
verit legem que in .x.
preceptis continetur
et gratiam in qua Christi
resurrectio facta est
et nostra expectatur.

Quos predestinavit
hos et vocavit, quos
vocavit hos et iustifi-
cavit, quos autem
iustificavit illos et
magnificavit.

stercora. Et si quidem fecerit fructum;
sin autem in futuro
succides illam.

Erat autem do-
cens in synago-
ga eorum sabba-
tis. Et ecce mulier
¶ Inmundum.
que habebat
¶ a timore terrenorum.
spiritum infir-
mitatis .xviii.
¶ a rectitudine
annis et erat in-
mentis. ¶ quia semper videt quod
clinata. nec om-
semper cogitat, et non diu sponte
nino poterat
prestitit, et cum voluit coactus
sursum respi-
cadit. ¶ predestinando per gratiam.
cere. Quam cum
¶ illustrando per doctrinam.
vidisset Ihesus vo-
cavit ad se et ait illi: Mulier
dimissa es ab infirmitate tua.
¶ Spiritualibus donis adiuvando. ¶ ad
Et imposuit illi manus et con-
glorificandum deum usque in finem perseverando in bonis.
festim erecta est et glorificabat

Hanc similitudinem de ficulnea dicit
dominus docuisse in synagoga, ut
intimetur ad ipsam synagogam
pertinuisse parabolam. Quod enim
fructum querit in ficulnea et non inve-
nit significat, quod verbum commodat
synagoge, nec illa recepit. Quam
tamen nec ex toto extirpandam, set
reliquias per fidem salvandas
intelligens mox ibidem primi-
tive ecclesie sanatio sub specie in-
curve mulieris subsequitur. Id
enim significat ficulnea reservata quod
mulier erecta.

Deus ab operibus mundi sabbato
requievit. Unde et moyses sabbato a
servili opere et noxia actione feriandum
precepit, prefigurans tempus
quo nostra secularia opera non
vero religiosa, id est laudandi deum
cessabunt. In signum huius rei dominus
sabbato curat. Hoc autem non intel-
ligens archisynagogus fallitur
et fallit, quia lex in sabbato non
hominem curare, set servilia o-
pera facere, id est peccatis gravari prohibet.

Senarius in quo mundi creatura
est perfecta operum perfectionem significat,
qui per tres multiplicatus .xv-
iii. reddit, et significat eos qui in tri-
bus temporibus dominice visita-
tionis, scilicet ante legem et sub lege
et sub gratia perfectionem operum habent.
Hoc ergo tempore iudea a sue men-
tis rectitudine curvata fuit, que
magis terrena quam celestia noverat
operari.

Mistice bos qui cognovit pos-
sessorem suum, et asinus qui
novit presepe domini sui, iudea

iudaicum et gentilem significat populum qui uincu-
lis peccati uinctus absolutus sitim
estumque huius mundi haustu dominici
fontis deposuit. in his ergo duobus
animalibus uocat eundem duorum populorum
aduersantibus iudeis pronuntiat dominus.

Ypocrita. i. simulatores uo-
cat qui cum magistri plebium uideri
appetant sanationem hominis uo-
luerunt postponere cure pecoris.

Filia abrahe ecclesia de utroque populo
ad fidem collecta. que tempore le-
gis et dominice resurrectionis im-
pleto per septiformem gratiam spiritus
sancti uincula longe captiuitatis
erupit. et sic idem est bouem et asi-
num a presepio solutos potum agi
quod est filiam abrahe a uinculo
noxie inclinationis erigi.

Symplices humiles uerba ueritatis
et miracula amantes et isti sunt
figura gentium que excecatis iude-
is ad fidem congregate sunt per
humilitatem. unde et saluator
fidem eorum commendat sub com-
paratione grani synapis.

Granum. s. res uilis et simplex. sed
si teratur ... suam infundit. reg-
num ergo celorum. i. fides per quam
uenitur ad regnum comparatur
grano synapis quia primo humi-
lis. et quasi abiecta et amari sa-
poris propter infirmitatem christi.
et scandalum crucis. sed trita ad
uires gratiam sue uirtutis effundit
et corde suo circumstantes adim-
plet dum gloriam resurrectionis

operibus.
deum. respondens autem archi-
quia emulator lictere legis.
sinagogus indignans quia
sabbato curasset ihesus dicebat tur-
be. Sex dies sunt in quibus opor-
tet operari. in his ergo uenite
et curamini. non in die sab-
bati. Respondens autem ad illum
dominus dixit. ypocrita unusquisque
uestrum in sabbato non soluit
bouem suum aut asinum a prese-
filia abrahe quelibet fidelis anima.
pio. et ducit ad aquare. hanc
filiam abrahe quam alliga-
uit sathanas. ecce. x. et viii. an-
nis non oportuit solui a uin-
culo isto die sabbati. Et cum
scribe et pharisei qui nec aperte in-
hec diceret erubescebant om-
tati contradicere possunt. nec propter inuidiam credere uolunt.
nes aduersarii eius. et omnis
populus gaudebat in uniuersis
quando quidem
que gloriose fiebant ab eo.
adeuntes gaudentes
Dicebat autem
et glorificantes dicebant.
ergo cuisimile

Qui de dictis sal-
uatoris erubescunt
ficulnee sterili se-
quuntur

similes ostendunt. qui
vero gaudent de mi
raculis pertinent ad
filiam abrahe. i. eccli
am de sua glorifica
tem erectione.

Vel acceptum quia christus
dona que ex divini
tate nobis cum pre
tribuit. ex humani
tate nobiscum acce
pit. unde accepi dona
in hominibus.

ad emendationem et instru
est regnum
ctionem illorum qui per
dei. et cui simi
humilitatem et fidei fer
le esse existi
vorem exaltati sunt in
mabo illud.
ecclesia.
Simile est
grano sina
acceptabile
pis quod ac
habens.
ceptum ho

ubi crescunt germina virtutum.
misit in ortum suum. et cre
ubi folia cum fructu et incre
vit et factum est in arborem mag
diversis sententiis spirituales quiescunt qui pennis vir
nam et volucres celi requie
tutum in alta conscendunt.
verunt in ramis eius. et iterum
ut pro — Qui varietate morborum varia sit
dixit. Qui simile existi
medicina. — caritas vel sancta doctrina.
mabo regnum dei. simile est
a gratia dei. — mulier ecclesia.
fermento quod acceptum

Commendat homini
bus de tribus nec filius
originem ducentibus
quos ecclesia ad fidei uni
tatem colligit.

mulier abs
condit in fa
scilicet generi id est
rine sata tria
iuxta morem
donec ferm
palestine modium et dimi
taretur to
dium capiens.
tum. Et locutus

Tam diu caritas in
mente recondita cres
cere debet donec men
tem totam in sui perfe
ctionem commutet. ut

et ascensionis et post mortem predi
cat. toto orbe terrarum. vel corpus
christi granum synapis quod accipi
ens ioseph in orto sepelivit. quod
postea in resurrectione et ascensio
ne crevit expandit ramos. i. predica
tores per totum mundum mittens.
in quorum dictis et consolationibus
fideles a fatigatione mundi respi
rant.

Regnum celorum predicatio est evangelii
de qua alibi auferetur a vobis reg-
num dei et dabitur genti facienti fructus eius. vel notitia scripturarum
grano synapis. pro fervore fidei. vel quia
venena dicitur ex
pellere. i. omnia dog
mata pravitatis.

Homo deus in
christo. vel iustus
vir in corde
suo granum pre
dicationis fovet.

Crescit. non
sicut herbe que
cito arescunt
et corruunt.
sed sicut arbor
que longa an
nositate et in
opina fertili
tate gaudet.

Crevit toto mundo
vel in animo cuius
que fidelis. quia nemo
repente fit perfectus.
crevit ergo predi
catio. quia mentibus
hominum quam ne
esset virtus innotuit.

Mulier ecclesia. cui
farina sumus
quotquot timo
ris et spei exerci
tio quasi mola supe
riore et inferiore
conterimur. ut
unus panis mul
ti simus in christo.
abscondit ergo
ecclesia fermentum
dilectionis in fa
rine. s. t. quia precipit
ut diligamus deum

Absumuntur tri
bus satis illi duo
ci seminis fru
ctus intelligi
tur. s. xxx. et lx. et cen
tesimi. i. con
iugatorum con
tinentium virgi
num. vel tria sata
tria genera homi

toto corde tota anima. tota virtute. vel farine sata tria. ut spiritus et anima corpus in unum redacta non discrepent inter se vel tres anime virtutes in unum redigantur ut in ratione possideamus prudentiam in ira odium vitiorum in cupiditate desiderium virtutum vel etiam fidem hominis in farine s. t. miscet. i. credulitati patris et filii et spiritus sancti cumque fuerit unum fermentum non nos ad triplicem dominum sed ad unius deitatis notitiam perducet. Noe. daniel. iob.

Modo tempore misericordie contendite quia tempore iudicii reprobis tolletur locus penitentie qui nunc aperitur cunctis pre pulsantibus

Pater familias Christus qui cum ubique ex deitate sit. vel iam intus esse dicitur quos in celo presens sua visione letificat sed quasi foris est hiis quos in hac peregrinatione certantes occultus adiuvat. intrabit vero cum totam ecclesiam ad sui contemplationem perducet. claudet hostium cum reprobis locum penitentie tollet. qui foris stantes pulsabunt. i. a iustis segregati misericordiam quam contempserunt frustra implorabunt

Non festinanter iniquitatum epulatio iuvat quem fidei pietas non commendat. non scientia scripturarum notum deo facit quem operum iniquitas indignum ostendit.

per civitates et castella docens et iter faciens in ierusalem. Ait autem illi quidam. Domine si pauci sunt qui salvantur. *qua quesierat.* Ipse autem *quia ipse unus pro omnibus* dixit ad illos contendite intrare per angustam portam *per labores et vigilias tamen amantibus vigilias est suave est.* quia dico vobis. multi querent intrare et non poterunt. *re provocati. salutis et premiorum amo. nimis aspiritate perterriti.* Cum autem intraverit pater familias et clauserit hostium. et incipietis foris stare et pulsare hostium dicentes. Domine aperi nobis. et respondens dicet vobis. nescio vos. unde sitis. tunc incipietis *qui hoc non sufficit fides et dilectionis mee caracterem non approbo apud vos.*

nichil preter dominum diligat. recolat quod hic seritur in alia vita percipietur.

Ubi indifferenter predicabat non personas discernens. sed salutem credentium querens.

Qui. d. vere pauci et illi qui magnis laboribus. quia nisi mentis intentio ferveat unda mundi non vincitur per quam anima ad ima semper revocatur.

Non novit lux tenebras. i. non aspicit. quia si aspiceret tenebre non essent.

pietis dicere. manducauimus coram te et bibimus. et in plateis nostris docuisti. et dicet uobis. nescio uos unde sitis. Discedite a me omnes operarii iniquitatis. ibi erit fletus et stridor dentium.

ꝗ a quibus successione carnis

Cum uideritis abraam et ysaac

non fidei trahitis.

et iacob et omnes prophetas in

ꝗ quiescentes

regno dei. uos autem expelli foras. et uenient ab occidente et oriente et ab aquilone et austro. et accumbent in regno dei. et ecce sunt nouissimi. qui erant primi. et sunt primi qui erant nouissimi. In ipsa die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi

ꝗ de galilea ubi dominatur herodes et tu is in alium

exi et uade hinc. quia herodes

Multi prius feruentes postea torpent. multi prius frigidi subito inardescunt. Multi in seculo despecti in futuro sunt glorificandi. alii apud homines gloriosi in futuro sunt dampnandi. uel gentes qui diu sine fide iacuerant ad fidem sunt uocandi. iudei excecandi.

Manducauimus. uel de iudeis simpliciter intelligendum est qui respuentes misteria fidei gratos se deo arbitrantur: qui in templo uictimis oblatis coram domino. epulantur. et lectionem prophetarum auscultant. uel mistice manducat coram domino et bibit qui uerbi pabulum auide suscipit. Unde quasi exponendo subiungit. et in plateis nostris docuisti. Scriptura in obscurioribus cibus est. quia quasi exponendo frangitur et manducando glutitur. potus est in apertioribus ubi ita sorbetur sicut inuenitur. et occulta ergo et aperta se intellexisse testantur qui reprobanti iudici quod manducauerunt conquerentur.

Fletus de ardore. stridor dentium de frigore solet excitari. quia ibi transibunt ab aquis niuium ad calorem nimium. uel stridor prodit indignantis affectum quod sero penitet quod deliquit pertinaciter uel stridebunt dentes qui hic de edacitate gaudebant. flebunt oculi qui hic per concupiscentias uagabantur. et nota quod per fletum qui est oculorum et stridorem dentium ueram resurrectionem

id est corporum.

Vulpes animal dolosum in fouea ad insidias latens. odore fetens numquam rectis itineribus incedens. hec omnia hereticis quorum typum tenet herodes congruunt qui christum id est humilitatem christiane fidei in credentibus conantur extinguere.

Q. d. nec herodi nec herencia quorum
ipse figura e potuerunt perturbare qd'
intendo facere. intendo autem eicere
demonia de cordibz hominu ut reli
ctis uanitatibus in me credant et p
ficere sanitates ut secdm mea precepta
uiuant. postea consummabor i cor
pore meo quod e etia quando in die
resurrectionis glorificatam ad co
sortium angelorz perducam. quan
do uero patiar non sub herode. set
sub pylato qui in iudea dominat.

In hoc quod dicit quotiens. u. 9. &
omnes retro prophas a se missos testat.

S i prophe mei occisi ibi ego caput p
phetarz debeo imolari pro quo. p
quo peccato ipsa iuste destruetur.
cui destructioni eorz ego sicut pat
t prius doleo.

Ac si dicat ego uolui t tu noluisti
quotquot congregaui mea uolun
tate semper efficaci. te nolente feci. qr
semper ingrata fuisti.

Relinquetur ciuitas auxilio dei nu
data sue ditioni relinquetur.

Templum uel ciuitas quia occiso
domino romani qi uacuum dirrpi
entes iudum tulerunt locu t gentes.

Pulcre qui herodem de sua nece tra
ctantem uulpem uocauerat se aui co
parat. qr fraudulenta uulpes semp
auibus insidias tendit.

locum ubi non hit
uult te occi
potestatem.
dere. t ait illis.
q ut homines
ite t dicite
sua peccata in quibz
uulpi illi ecce
uixerant dampnent.
e icio demo
q ut uiuant
nia et sani
secdm precepta q sunt ua
tates perficio
sanitas. q et sic p
hodie t cras
paratos in resurrectio
et tertia die consummor. be
ne meritum glorificabo.
Uerumptamen oportet me ho
q hec ambulatio ad uitam intelligitur q
die et cras et sequenti die
ibat in ierlm. q absolute. i. non
ambulare. qr non capit
conuenit uel non capit herodes. q homi
prophetam perire extra ierlm.
nec non saxa plangit affectu patris.
Ierusalem ierusalem que
q dominu prophetaru nuntiantes. q uerba cor
occidis prophetas t lapidas
dis a te repellis. ut corporaliter ut stephanu.
eos qui ad te missi sunt.
q per prophas missos a me haberi.
quotiens uolui congregare
filios tuos quemadmodum
auis nidum suu sub pennis

Hodie prima dies e
per dei gram ab re
nuntiare uanitati
bz secda concordare
moribz et uita iustatti
tertia e ultima glifi
t catio
Non potest perturba
re herodes quin ita
agam t ita 9sumer.
set nec morte corpis
mei potest operari
quam in ierusalem
oportet fieri. u non
ipse. s; pilatus dnat

q in proximo.
et noluisti. ecce relinquetur uobis domus uestra deser
q post passionem.
ta. Dico autem uobis qr non uidebitis me donec

I. Nisi puram egeritis et confessi fueritis me filium omnipotentis patris. in secundo adventu faciem meam sicut vi debitis

Hora qua confitebimini filium omnipotentis quem benedictum .i. a. immunem misit pater ad glorificandum suum nomen.

veniat hora cum dicetis benedictus qui venit in nomine domini.

Et factum est cum intraret in domum cuiusdam principis sacerdotum sabbato
 ¶ pharisei.
manducare panem et ipsi
¶ Si sabbatum solveret
observabant eum. ut ecce homo
quidam ydropicus erat ante
¶ In insidiosis observatoribus.
illum. Et respondens ihesus di
¶ A legis peritis legis iudicium querit.
xit ad legis peritos et phariseos
¶ opera caritatis facere ut non solvatur.
dicens. Si licet sabbato cura
re. at illi tacuerunt. ipse vero
apprehendens sanavit eum.
¶ a bove corporaliter sanatum ut se transferret ad salu
ac dimisit. Et respondens ad il
tem animarum. ¶ omnes
los dixit. cuius vestrum asi
in hac avaritia similes
nus aut bos in
estis
puteum cadet.
¶ non animali sed sue
et non conti

Ideo ante ydropicum phariseos sanat morbo. contra avaritiam disputat ut ipsos avaritie

Hec quidem dixerunt domino venienti ierusalem. sed quia lucas non dicit dominum ad galileos postea regressum. ut ab illis hec ei demonstraretur. cogit mistice hoc de adventu claritatis intelligi.

Vitium quod iste in corpore pharisei gestabant in mente. et ideo coram ipsis curat corporaliter: ut hoc exemplo discant curari spiritualiter.

Ydor. aqua. inde ydropicus morbus aquosus subcutaneus de vitio vesice natus cum inflatione turgente et hanelitus fetido. et

Merito tacent contra se dictum quicquid dixerint videntes. Si enim licet cur observant si non licet cur pecora curant.

est proprium ydropici. quanto plus bibit tanto plus sitit. et ideo comparatur ei quem fluxus carnalium voluptatum exuberans aggravat comparatur et diviti avaro.

Sabbatis frequenter precipue docet et operatur ihesus non solum propter spirituale sabbatum. sed propter celebriorem populi conventum querens salutem omnium.

Competenti exemplo solvit questionem ut eos ostendat sabbatum violare in opere cupiditatis qui eum arguunt in opere caritatis.

Postquam convicerat illos de avaritia et violatione sabbati

XIIII.

incipit docere de evangelica gratia illos qui erant ydonei invitans illos ad humilitatem contra tumorem quem habebant in lege pharisei vel intendens in doctrina sua quomodo debeant accubitus in ecclesia eligere.

Congrue animali quod decidit in puteum ydropicum comparat: quia noxio humore gravatur et bene bovem et asinum nominat: id est vel sapientes et hebetes. vel utrumque populum. sigificet. s. iudeum oppressum iugo legis. et gentilem nulla ratione debitum domino sed stolidum et brutum. quos omnes a puteo concupiscentie demersos extrahit. omnes enim peccaverunt et egent gloria dei.

Intelligens quomodo illi depriment accubitibus laborarent unde reprimuntur.

Et tunc erubescens quod de te aliquando maiora presumpsisti incipies humiliari et minorem te initum cognoscere.

Cotidie dominus dum convivas suos visitat et iudicat tanta sui specie humilibus dona prestat. ut eos cetus fidelium cum admiratione glorificet stupens quia in auctoris sui laudem prosiliat dicens. qui autem nimis ho. a. t. d. non. c. e. p.

aviditate consulens.

nuo extrahet

id est non intelligent violationem sabbati.

illum die sabbati. Et non po-

terant ad hec

respondere illi.

Dicebat autem

ab ipso principe phariseorum

et ad invitatos

aliud principe significans

parabolam

Intelligens.

intendens quomodo primos accubitus eligerent dicens ad illos: Cum invitatus fueris ad nuptias.

nuptie Christi et ecclesie connubium.

non discumbas in primo loco

quia potest contingere.

ne forte honoratior te sit

gratiosior invitator.

in

in-vitatus ab illo. et tunc veniens is qui te et illum

alius occultus. Deus qui corda singulorum novit. per gratiam suam vocavit.

illum ostendens. intelligere te minorem.

vocavit dicat tibi. da huic locum et tunc incipies

quanto maior es humilia te in omnibus.

cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus

arguat per quod sabbatum violant et male legem interpretantur. in sabbato non a gloria sed a malis operibus feriandum est. Unde dicitur omne opus servile non facietis in eo. id est peccatum. Sic in eterna requie a malis tantum feriabitur non a bonis.

Cum per gratiam dei vocatus a predicatore membrum ecclesie te iungeris. non te de meritis gloriando quasi ceteris sis sublimior extollas.

Honoratior post invitato locum dat qui de sue conversationis confidentia securior factus erat. illorum qui te in Christo secuti sunt agilitate preveniet et cum rubore novissimum tenet cum de aliis meliora cognoscens quicquid de sua operatione altius senserat humiliat dicens. cum ipsa gratia tua tu sum quod sum et gratia.

cũ fũis ad nuptias uade recum
be in nouissimo loco. ut cũ ue
nit qui te inuitauit dicat: a
mice ascende superius. tunc erit
tibi gloria coram simul dis
cumbentibus. quia omnis q̃
se exaltat humiliabitur. et
qui se humiliat exaltabitur.
Dicebat autem et ei qui se inui
tauerat. Cum facis prandi
um aut cenam noli inuitare
amicos tuos. neque cognatos
neque uicinos.
neque fratres. neque
diuites. ne for
te et ipsi te rein
uitent. et fiat
tibi retributi
o. Sed cum facis
conuiuium uoca

In eadem beatitudine uel in eadem fide quiescentibus.

Ex caritate de uitiis alleuat.

A deo. et si non coram hominibus. a deo.

uide de beneficiis.

quia tunc hora diei.

uesperi.

carnali affectu et cognatione coniunctos.

propter hoc quod diuites.

non autem ut fiat retributio, sed fiat retributio.

Qui si intendis inuitare ut te inuitent ibi potes falli. sed distribuens pauperibus de mercede non falleris.

Qui pauperes uocat in futuro premium percipiet. qui fratres et diuites uocat: recipit mercedem suam. sed si hoc propter deum facit in exemplum filiorum dei.

Ad iudicium uel cotidie augendo gratiam humilibus quam aufert superbis.

Ad maius premium eterne glorie. et hic ad maiora dona spiritus sancti recipienda.

Ex humilitate amicum te recognoscat quem ex presumptione preponebat.

Principi phariseorum qui forsitan scire poterat. quia tot ad conuiuium qui ex misericordia uocauit. uel sicut ex uobis domum potest concipi eo precius inuitauit. ut ab illis item inuitaretur. et sic nulla spiritualis retributio sequeretur.

Secundum ordinem littere. postquam monuit inuitatos quid debeant accumbere monet etiam inuitatorem quos debeat inuitare. ne temporalis expensio bonorum quam facit cedat in uacuum. uel forsan augmentet peccatum. sed ita expendat temporalia. ut per hec pateat uia ad eterna.

Fratres amicos diuites. aliquorum conuiuia celebrare non quasi scelus interdicit. Sed ecidit ostendit inualere ad premia uite. Sunt enim et quedam talium diuitum conuiuia que non solum in presenti retributiones sunt etiam damnationes in futuro percipiunt. unde apostolus. non in commessationibus et ebrietatibus. in luxuriosis conuiuiis que aut collatione omnium celebrantur aut uicibus a conuiuis solent exhiberi. ubi neminem pudeat aliquid inhonestum facere uel dicere.

Cum omnes resurrecturi sint tamen
singularis et quasi propria dicitur resurrectio
iustorum qui in ea sunt inmutandi.

Illectus dulcedine audite resur
rectionis in laudem eius prorumpit
et in ea uere beatos fore asserit.
et si non bene intelligat quibus
meritis ad illam beatitudinem possit
attingi.

Hoc conuiuium non prandium
set cena dicitur. quia post prandi
um de quo matheus agit. cena
restat. post cenam nullum con
uiuium restat. de prandio mul
ti. de cena nullus eicitur;

Hora cene finis seculi. unde apostolus
nos sumus in quos fines seculi
deuenerunt. in hoc fine mittitur
seruus. i. ordo predicatorum ad in
uitatos per legem et prophetas
ut repulso fastidio ad gustam
cenam se preparent. quia iam omnia
parata. christo enim inmolato introitus
regni patet

Aug. In empta uilla dominatio
notatur. et superbia habere enim
uillam possidere homines sibi
subdere. uitium malum. uitium
primum notat. primus enim homo
dominari uoluit. qui dominum
habere noluit primus ergo homo
inuenta superbia uenire noluit
Secundus obtendit iuga. i. v. cor
poris sensus qui nichil intelli
git inuestigandum nisi per hos
administrantur. et ideo inuitantes
ad cenam supernorum non sequuntur;
hec iuga boum dicuntur. quia per hos est
terrena requiruntur. boues. n. terram

a quibus in presenti nichil
pauperes debi
possis expectare;
les. et claudos.
cecos. et beatus
eris quia non
possent;
habent unde retri
quia a deo. s.
buere. retribu
etur enim tibi in
vel in retributione
resurrectione
iustorum.
iustorum. Hec
quod in resurrectione
cum audisset
erunt beatificandi pauperes.
quidam de simul
susceptores.
discumbenti
bus dixit illi. Be
ego sum
atus qui man
pa. u. q. d. c. d. qui
ducabit panem
uere beatus qui comedet
in regno dei.
sed dei mensis terrenis.
At ipse dixit ei.
curiositati huius mundi
homo quidam
non comedentem
fecit cenam ma
gnam et uoca
uit multos. et misit

sicut cetera ferme dile
ctionis officia. ipse qui
iussit remuneratque
luxuriosos ipse lazarum
iam uocat non ca
rebit pena.

Siquis. man. e. h. p.
u. ine. Siquis incar
nationis sacramen
to perfecte in compa
tur diuine maiesta
tis uisione fruimere
tur. hic eterna bea
titudine gaudebit.
Set quia multi fi
de tenus quasi odoran
do perceperunt dulce
dinem uero eius ue
raciter attingere fa
stidiunt. torpor eorum
redarguitur. unde
sequitur homo qui
dam fecit ce. m.

Verbum incarnatum
sacietatem interne
dulcedinis preparat
uit multis. sed pauci
ueniunt quia multi
qui per fidem promit
tuntur subiciuntur
male uiuendo eius
conuiuio contendunt.

Ideo se excusant. quia
nemini intercludit
regnum nisi quem
sue uocis professio exclu
dit.

ordinem predicatorum.
servum suum hora cene dicere
invitatis ut venirent quia iam
parata sunt omnia. Et ce
qui venire noluerunt.
perunt omnes simul excusare

Excusat omnis
qui plus terrena
quam celestia di
ligit. et si ad celes
tia se tendere dicat.

magno la
primus dixit
bore acquisitum vel precio fidei
illi. villam emi
quam in deo habeo hoc recepi.
et necesse ha
ab eterna contemplatione. totum studium
beo exire. et videre illam. ro
ad illam applicare.
cura pro me quia homo
go te. habe me excusatum. et
peccator sum.
alter dixit. Iuga boum emi.
v. et eo probare illa. rogo
coniugium non reprehenditur
te habe me excusatum. et ali

Quinque iuga. bo,
v. corporis sensus
qui recte iuga di
cuntur: quia in
utroque sensu gemi
nantur qui quem
non interna. set
sola exteriora cog
noscunt et tangunt
recte per eos curio
sitas designatur
que dum exterius
investigat vitam
proximi sua intima
nescit et curiosi a
nimus quanto est
pitus alieni. tanto
est

set integritas ad maiorem
dixit uxorem
honorem vocatur.
duxi. et ideo non
quia multi non per se ferum
possum venire.
ditatem. set per desidi
Et reversus
a carnis uxores ducunt et
servus nunci
lo per rem iustam carnalis
avit hec domi
voluptas designatur per quam
no suo. tunc ira
ad cenam dei fasti diosus re
tus paterfami
cusat venire.
lias dixit ser

versantur et bene iuga dicuntur: due et
sunt aures. duo oculi due nares.
in gustu et duo instrumenta lin
gua et palatum. in tactu gemi
na voluptas carnis interius
et exterius. tercius uxorem ducit
quia voluptas carnis multos
pedit. amor rerum terrenarum
viscus est spiritualium pennarum.

Villa. i. terrena substantia exit ergo
videre villam qui sola exteriora
cogitat propter substantiam et hoc est
quod ab amatoribus mundi per
quirtitur. s. substantia corporis.

Dum dicit: rogo te. h. m. e. hu
militas sonat in voce dum ve
nire contempnit superbia in
actione.

Gratia gratia hominum a cena ma
gna videntur excludi. genti
les propter immoderatum af
fectum temporalium videri
qui Christum respuentes iugum
legis cervicibus suis imposuerunt.
ubi sunt v. iuga. x. verborum.
vel. v. libri veteris legis. here
tici qui velut eva femineo
affectu temptant rigorem
fidei et lubrica facilitate per
labentes lenocinia falsi decoris
affectant intemeratam negli
gentes veritatis pulcritudinem
itaque post diuturna fastidia trans
fert se dominus ad gentes. intro
ducit bonos et malos. ut bonos
augeat. malorum affectus in melius
mutet: invitat pauperes. debiles. cecos.
claudos. ostendens quod debili
tas corporis nullum excludit a

regno. tarriusq; delinquat cui de
sit illecebra peccandi. et citius ad
dominum convertitur. qui non habet
in mundo unde delectetur.

Mittit ad plateas cum peccatores
de latioribus viis vocat ad angusta
que ducit ad vitam mittit ad
vicos cum illos vocat quos tem
palium rerum coartat inopia. mit
tit ad vias cum illos vocat qui
iam in quodam bone volunta
tis itinere constituti sunt. nul
lis cupiditatibus temporalium
occupati. mittit ad sepes cum illos
vocat qui multa ab inutilibus
cernunt. et cursus arcent besti
arum. i. bona a malis distinguunt.
et munimen fidei adversus diaboli
temptamenta obtendunt.

Etiam si per seram portam aliqui
intrare querant. unde dicitur
fatuis virginibus amen dico vobis
nescio vos. nemo ergo vocatus ex
cuset.

Multos tales de iudeis ad cenam
suam colligimus. sed isti locum
eius non implent convivium. super
est locus ubi numerositas gentium sus
cipiatur. unde subditur etc.

Turbe que secuntur ihesum iter
facientem in ierusalem significant
eos qui invitati ad cenam et com
pulsi veniunt. et tota intentione
ihesum imitantur. precedentem ad
eterne pacis visionem. hos ergo
instruit quam sincero amore
patriam illam debeant appetere.
et pro ea carnalibus affectibus pre

Cum de vicis et plateis
vocat iudeos significat qui te
nere legem sub urbana
conversatione noverant
cum de viis et sepibus
vocat agrestem populum
gentium significat.

vo suo. exi cito
qui
in plateas et
iudicio suo infirmi sunt
vicos civitatis
apud se quia sunt paupe
res qui in paupertate sup
et pauperes ac
biunt. qui lumen
debiles cecos
ingenii non habent. qui
et claudos in
rectos gressus non habent in
troduc huc. et
opere. ordo predicatorum
ait servus do
mine factum est
ut imperasti. et
adhuc locus
est. et ait dominus
servo exi. in
vias et sepes
et compelle intrare
numero predestinatorum
fidelium qui numerus incer
ut impleatur

est ignarus sui. nec
discrepant verba ex
cusantium a signe sin
istris. dum dicit. ego.
pro. ii. qr. probatio
ad curiositatem so
let pertinere.

Notandum quod sicut
peccatores qui venire
noluerunt ita pecca
tores sunt. qui venerunt.
set superbi peccatores
respuuntur. humi
les eliguntur.

Nota quod in hac tria
invitatione non dicitur
invita. sed compelle
intrare. qui et mun
di huius adversantibus
fracti ad dei amorem
redeunt. et a presentis
vite desideriis corri
guntur. quid enim com
pulsi intrant. qui
dam autem vocantur
et contempnunt.
quidam donum in
tellectus accipiunt. sed
opere non implent.
quidam vocantur
et veniunt. qui ac
ceptam intelligen
tiam opere implent.

Postquam dominus
sequentibus se in ie
rusalem dedit subli
mia precepta de con
temptu mundi. et

pletus non remanebit.

domus mea dico autem uobis quod
¶ excusantis.
nemo uirorum illorum qui uocati
sunt gustabit cenam meam.
¶ capte dulcedine predicationis et miraculorum.
Ibant autem turbe mul
discedente a domo conuiuii.
te cum eo et conuersus dixit ad
¶ diligamus quod
illos. Si quis uenit ad me et
fuerit odio habeamus quod uidet retinere nobis obsistunt.
non odit patrem suum et ma
trem. uxorem et filios et fratres et
sorores. adhuc autem et animam
suam non potest meus esse discipu
¶ Crux aerumnarum que semper
lus. et qui non baiulat crucem
est portanda. ut amor Christi ostendatur.
suam et uenit post me non potest
meus esse discipulus. Quis
assumpta patiam. ¶ per.
enim ex uobis uo
¶ humilitatis. turrem
lens edificare.
¶ quiescens a tumultibus
nonne prius
seculi. ¶ discernit esse
sedens compu
erogandam temporalem sub
tat sumptus
stantiam et cor ascendendum a cupi
qui necessarii
ditatibus seculi et animam spiritualem
sunt si habeat
dum contra aduersa mundi.
ad perficiendum

Terrenum edificium congregando expensas construitur. celeste autem expensas dispergendo.

Computat. quia omne quod agimus preuenire per studium considerationis debemus.

Ideo debet in esse sollicitus in edificando ne deficiens irrisionem patiatur ab amico.

de abiectione tatis renuntiare. corporis super posuit preceptum de perseuerantia ad quam necessaria est cum humilitate patientia et hoc per simile edificantis.

Simul et odisse et diligere possimus ut et cognatione coniunctos quos dicit ex uno precepto diligamus et quos in uia dei patimur aduersarios odiendo et fugiendo nesciamus. et ut hoc odium non de affectione. set de caritate uideatur procedere. addit adhuc. a. s. tunc bene animam odimus. cum eius carnalibus desideriis non acquiescimus. sed reluctamur et frangimus hoc odium qualiter exhiberi debeat subdit. et qui non baiulat. c. Sed crux duobus modis baiulatur: uel cum per abstinentiam caro affligitur: uel cum per compassionem proximi animus affligitur. et uenit post me. a. s. u. carnem macerat pro inani gloria. uel proximo carnaliter compatitur. ut culpe fa ueat hic crucem ferre uidetur. set deum non sequitur.

Qui sublimia dedit precepta edificande sublimitatis comparationem subiungit.

Ita debetis odisse crucem baiulare quia ita consummabitur edificium per quod uenitur ad regnum.

Sicut apostolus ait facti sumus spectaculum mundo. angelis et hominibus et in omne quod agimus et tuitos aduersarios considerare debemus qui nostris operibus insi

diantur. et nisi contra eos uigilemus
patimur irrisores quos hunc ad malum per
suasores.

Sicut in superiori exemplo premeditati
o erat necessaria ad cauendum inimica
irrisionem. ita et hic necessaria est ad im
petrandam iudicis misericordiam.

Post similitudinem de turre edifi
canda supponit similitudinem ma
ioris rei de rege pugnaturo. in qua
ostenditur per impletionem precedentium
mandatorum. nullum ad gloriam posse
pertingere. nisi seueri sententia iudicis per
miam temperetur in conspectu. tt.
cuius omnis homo imperfectus.

Qui cum .x. milibus occurrit deo qui
offert opera .x. mandatorum que extitus
gessit. Sed deus qui duplicato numero contra
eum uenit. cum uix preparatum in
sole opere discutit simul de opere et co
gitatione. et id dum adhuc longe
per dilationem iudicii nos fragilita
tis nostre insufficientie attenden
tes ad impetrandam seueri iudicis
pacem debemus premittere legationem
lacrimarum bonorum operum. precum af
fectuum

Sic ergo. infert a premissis similitu
dinibus quando quidem non bene potest
edificare qui non computat sump
tus. nec secure potest occurrere qui non
premittit legationem. ergo nec meus
potest esse discipulus qui non renuntiat
omnibus. hoc distat inter renuntiare
omnibus et relinquere omnia quod renun
tiare conuenit omnibus qui ita licite
utuntur mundanis que possident
ut tamen mente tendant ad eterna. re
linquere est tantummodo perfectorum qui omnia

fidei,
ne postea quam posuerit funda
non habens consummationem operum — que
mentum. et non potuerit perfice
fidei conueniunt. — maligni spiritus inimici uel
re omnes qui uiderint inci
qui de nostro defectu gratulantur.
piant illudere ei dicentes.
quia hic homo cepit edifi
care et non potuit consummare.
quasi commutatione hoc bellum — cum deo est intel
aut quis rex iturus committere
ligere aliquando se ex meritis iuste ab eo saluari.
bellum aduersus regem a
lium nonne sedens prius cogi
tat si possit
cum .x. milibus
occurrere ei
qui cum .xx.
milibus uenit
Si intel, li
ad se. alioquin
git se ex quo non posse
adhuc illo
occurrere. — patienter
longe agen
expectante.
te legationem
mittens ro
gat ea que pacis
sunt. Sic ergo omnis ex

Hac conclusione oste
ditur edificare turrim
facere pacem cum
fortiore. nichil est aliud
quam esse discipulus
Christi. preparare uero sum
ptus. uel mittere le
gationem ad facien
dam pacem nichil
aliud est quam renun
tiare omnibus que
possidemus. inter
que omnia est amor
proximorum. et ipsa anima.

Bene qui uult meus
esse discipulus opor
tet ut renuntiet omni
bus quia ita erit bonum
sal. id est dignus constitui
in numero apostolorum ad
condienda corda
auditorum spiritali sa

nobis qui non renuntiauit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoque euanuerit in quo condietur? neque in terra neque in sterquilinio utile est. sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat. Erant autem appropinquantes publicani et peccatores ut audirent illum. et murmurabant pharisei et scribe dicentes. quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. et ait ad illos parabolam istam dicens.

quis medelis incantatori a serpente percusso.

quomodo suo in [...] terram germinare prohibet.

quod non sunt fecundare

ab unitate ecclesie secernendo

quibus uerbum dei perpetue possit

obediendo faciendo que didicit.

Dupliciter errant quia et se iustos putant cum sint superbi et illos reos cum iam penitentes

quia contrarius est legi que hoc prohibet.

sapientia. si a condimento utilitatis semel illuminatus eum per amorem temporalium ad apostasiam redierit quo alio doctore corrigetur. qui dulcedinem sapientie quam gustauit. uel aduersis territus uel prosperis illectus abiecit.

Agricultura profecto. quia licet uim cibus glebis inmixtum. non ferre semina frugum sed extinguere solet

Qui publica uectigalia exigunt uel conducunt. et qui lucra seculi per negotia sectantur.

Oues pastor cui

qualia superponunt et solis etiam sibi utant.

Sal sterilem facit terram. Unde et ira uictorum destructas urbes sale seminabant. ne in eis germen oriretur. ita apostoli destructo peccati regno germen uitiorum compescunt. sal cibos condit. uermes siccat sic predicatio a uermibus uitiorum et putredine illesam seruat suo creatori humanam naturam. Si a. s. e. Si apostoli per quos alii condiendi sunt prosperis uel aduersis cesserint per quos eis error auferetur. cum eos deus elegit tollere aliis. neque in terra. neque in ster. quia qui pectio uadit. neque ipse fructum ferre nec alios excolere ualet. sed eicitur. Unde utilis exhortatio subditur qui habet aures au. au.

Quia non solum iustus perueniet ad iam peccare. sed et peccator per sollertiam potest resipiscere.

XV

Post electionem infatuati salis cohors penitentium uitiis admixta describitur. qui ad uerbum dei audiendum appropinquantes non solum ad colloquendum. sed etiam ad conuescendum recepti sunt. Unde dedignantur pharisei. quia falsa iustitia non compassionem sed dedignationem habet. sed quia egri erant ita ut se esse egros nescirent. quatinus quod erant agnoscerent celestis medicus paradigma obicit quo in corde uulneris tumo

tem p̄imit dicens. quis ex uob̄ ho. 7c.

Jn nonaginta nouem iustorum uis intelligitur in una oue peccator. unde alibi. non ueni uocare iustos set pec. Dicit ergo. maius gaudiū ē in ce. s. u. p. q̄m. s. n. i. q. n. i. p. qr ex cotidie ex pimur q̄ uiuci ta non commise runt in rebus licitis sepe sibi usum prebent ad celestia an xie n̄ hanelant et quia securi sunt ad bona agenda pigri remanent. eg

Qui murmura tis quia pecca tores recipio. set ego non ueni nisi ut oberran tes colligā. sic̄ unusquisq; ue strū oberran tem ouem re ducere laborat.

eū peccatori plerumq; facit. maius ergo gaudium de eo q̄m de stante iusto. ut dum in prelio eum militem plus diligit. qui post fugam reuersus fortiter p̄mit hostem. quam eū qui numq̄m fugit nec umq̄m fortit̄ egit. set sū quidam iusti de quibus iusti de quibȝ tm̄ ē gaudendū ut eis nullus penitens p̄poni possit. qui et si non sibi sint ma lorum conscii. tm̄ licita respuunt in omnibȝ se humiliant. q̄ntū ergo gaudium ē si humiliter plangit iustus cum gaudium sit si qd̄ male gessit dampnat t iniustus.

Angelorum et hominū naturam quam ad cognitatem consistere dominus uoluit ad suam simi litudinem creauit. x ḡ dragmas mulier hūit cum ix. ordinibus

Quia nūs centenarius ē pfectus deus. c. oues i. pfctm̄ numerū hūit tum angelorū et ho minū substantiam creauit set una piit quando homo pascua uite peccando reliquit.

Quis ex uobis homo q̄ habet

angelicam naturam sci

c. oues et si pdi

tria bonitate existentem

derit unam ex

qui reliquit dum seipm̄ ex

illis nonne di

namuit. J. in celo qd̄

mittit nona

desertum ē ab homine per

ginta nouem

tante.

in deserto. et

tum per p̄dicationem

uadit ad illā

uocat.

et cum inue

nerit. q̄ perierat

Iniciemt dum constituit

donec inueni

quis. hec pabola est de

at illam. et cū

iudeis et gentibȝ generaliter.

inuenerit eā. imposuit in hume

humeri xp̄i crucis brachia sū. illuc peccata mea dis

ros suos gaudens et ueniens

posui. in illa nobili patibuli ceruice requieui.

domus conuocat amicos et uici

Reparato homine ad celum pastor redit. ibi

nos om̄s centesima sumus portio.

Quis ex uobis. ho. di dicerat in superiorbȝ abnegare negligen tiam uitare et arrogan tiam. deuotionem sumere. occupationi bȝ secularibȝ non te neri caduca n̄ pferre p̄petuis. Set qr fragili tas humana firmū nequit in tanto secu li lubrico tenere ues tigia et ad uersus errorē remedia tibi medicus demonstrat uidex sp̄e ueniē non negat. Vn̄ lucas tres ex ordine parabolas ponit. o uis dragme filii.

Nonaginta qr totat creature nūs pereun te homine erat im minutus. querit hoīem in terra ut summa rei integretur;

Quem in humeris posuit. qr hūanam naturam suscipiens peccata nr̄a ipse portauit.

nos suos dicens. congratulamini m̄ q inueni ouem meam que pierat. dico uobis quod ita gaudium erit in celo sr̄ uno peccatore pniam agente q̄m sup nonaginta nouem iustis qui non indigent pnia. aut q̄ mulier habens .x. dragmas si pdiderit dragmam unam nonne accendit lucernā ⁊ euertit domū ⁊ querit diligent̄ donec inueniat. ⁊ cū inuenit conuocat amicas ⁊ uicinas dicens congratulamini m̄ q inueni dragmā q̄m pdidam

s. dra. gma. ē nūmus ter ce qnitatis hn̄s ymaginem regis.

angelorum choros inuenit. qui amici sunt qui in stabilitate sua uoluntatem eius continue custodiunt. uicini q claritate uisionis eius fruuntur. ⁊ nota quod nō dicit congratulamini m̄ oui inuente. s; m̄ q gaudiū eius est uita nostra.

Angeli q rōnales gaudent de reconciliato sibi homine. quod incendit nos ad probitatem ut agamus q̄d illis gratū sit quorū. et affectare patrocinium. et offensam timere debemus.

anglor addit̄ ē homo decimus ut compleretur electorum numerus. qui nec post culpam a creatore pi̇t̄ quia eum sapientia dei per carnē miratur corruscans ex lumine te ⁊ sic reparauit

Si in nonaginta .ix. iustis qui errauerunt nec indigent penitentia angli intelliguntur. uideamus iustificare impios quam iustos creare ⁊ conseruare quia et si utrumq; equalis potentie. hec maioris gaudii ⁊ maioris misericordie

Mulier. i. dei sapientia. x. dragmas hūit cum homines et angelos ad ymaginem suā creauit. Set unam pdidit cū homo a similitudine creatoris recessit. set dei sapientia lucernam ad querendum accendit. cū in carne apparuit. q lucerna ē lux ī testa. i. uerbum in carne quod ubi int̄ homines clarūt. domū euertit quia conscientias hominū de reatu suo perturbauit. ⁊ sic dragmas reperitur. dum in homine similitudo conditoris reparatur.

Tres parabole non ociose ꝑponuntur ouis. dragme. filii ut tri plici remedio prouocati uulnera nostra curemus. xp̄c pastor ouem reuehit. cum peccata in suo corpore ipse suscepit. mulier .i. eccia quasi mater requirit et suffragatur deus p̄r reconciliatam recipit ⁊ uestit eamdem diuini operis mīa. sed diūsa p mitis nostris gr̄a. ouis a pastore lapsa reuocatur. dragma

que pietate invenitur. Filius ad
patrem propriis vestigiis redit et a patre
honoratur. Oves sumus: petamus
pascua. Dragma sumus: hominis pre-
tium. Filii sumus: festinemus ad pa-
trem.

Homo iste deus pater habuit duos
filios quia auctor et creator est
duarum stirpium humani generis
id est iudeorum et gentilium. Maior fi-
lius qui in cultu unius dei per-
mansit. Minor qui usque ad colen-
da idola deum deseruit. Substantia est
omne quod vivimus, sapimus,
cogitamus, loquimur: hec deus
eque dedit omnibus. Unde erat
lux vera que il. o. ho. ve. in h.
m. Huius ergo substantie portionem
minor sibi petit dari cum homo
rationalis suo sensu delectatur.
Per liberum arbitrium se regere et a do-
minio creatoris exire quesivit.

Divinum patrimonium petentibus
datur: nec est patris culpa quod dat
adolescentiori. Nulla in regno dei
infirma etas, nec fides gravatur
annis. Ipse certe se iudicat idoneum
qui poscit. Si iste non recessisset a
patre impedimentum nescisset etatis.
Sed peregre profectus mox patrimonium
vastat.

Sicut deus non habet alium a quo
formetur, a quo regatur, sic iste
vult sua potestate uti, ut nullo
formante, nullo regente vivat.

Egere cepit quia nichil satis est prodige
voluntati, quia voluptas semper fa-
mem sui
habet.

Non locum mu-

Ita dico vobis
gaudium est
angelis dei super
penitentiam agere est perpetrata
uno peccatore
mala plangere et plan-
penitentiam
genda non perpetrare.
agente. Ait autem.
quod hoc
Homo qui-
parabola de iudeo et gen-
dam habuit
tili generaliter de penitente
duos filios et
et iusto vel qui sibi iustus
dixit adolescen-
videtur potest accipi.
tior patri. Pater
da mihi substantie por-
tionem que me
contingit. Et di-
quod fidelibus suis gratie provi-
visit illis sub-
portionem quam desidera-
stantiam. Et
bant in perveniendo in fidelibus
non post mul-
bonis naturalibus solum
tos dies congre-
ingenii quo conferri
gatis omnibus
erant beneficium concedendo
adolescentior
filius peregre est profectus in regionem
usque ad oblivionem

Amice et vicine sunt
superne potestates que
tanto deo vicine sunt,
quanto eum vicinius
contemplantur, quas
convocat dum prohi-
bitionem gratie homi-
nibus impense ad sui
amorem vehementius
accendit.

Duabus premissis pa-
rabolis quantum ipse
cum angelis gaudeat
de penitentium
salute insinuavit.
In hac tertia non so-
lum gaudium osten-
dit, sed et murmur
invidentium reprehendit.

Non post multos. Id est
non multo post institu-
tionem humani generis
placuit anime per
liberum arbitrium
ferre secum quicquid
potentiam suam et
deserere eum a quo
condita est, fidens in
viribus suis; et has vi-
res tanto citius con-
sumit quis quanto da-
torem deserit. Hec est
prodiga vita, quam vocamus,
que amat fundere
et spatiari in pompis
exterioribus, relinquens
eum qui est interior.

dei. ¶ luxuria consumit omnia bona
longinquam et ibi dissipavit
nature.
substantiam suam vivendo
¶ omnia ornamen
luxuriose. et postquam consummas
ta nature. ¶ verbum dei. ¶ bonorum
set omnia facta est fames
operum atque virtutum. ¶ exilii dissimilitudinis.
valida in regione illa. et ipse

Omnis locus ab fonte presente penuria est.

¶ hoc
cepit egere et
sponte. ¶ iam illa.
abiit. et adhesit
queratur.
uni civium regionis illius. et mi
sit illum in villam suam ut

Porcus animal inmundum quod sordibus delectatur. sic diabolus qui in predo lit cruore peccatorum pascitur. et morte ipsius hominis. Misit ergo in villam id est suum fecit famulum ut pasceret. pro immolans ei suam animam.

pasceret porcos
¶ siliquis
et cupiebat im
genus leguminis sonorus fo
plere ventrem
inanis follibus et vacuus quod magis
suum de sili
ventrem honerat quam
quis quas por
reficiat.
ci manduca

Nemo illi da. quia diabolus cum aliquem suum facit ultra divitiarum habundantiam non procurat sciens eum esse iam mortuum.

bant. et nemo
¶ bene
illi dabat. ipse
in se revertitur qui a se recessit
autem in se re
sit. ¶ id est quantum ego video
versus dixit quan
ob presentia bona tamen legem
ti mercennarii
custodiunt. non ex dilectione.
in domo patris

Qui future merce dis intuitu digna operari satagunt

o.

tando sed animam. quanto quis in pravo opere plus delinquit. tanto a dei gratia plus recedit longinquius quid quam a deo recedere. qui a deo recedit exul est patrie. civis mundi regio longinqua est umbra mortis

Fames valida in regione longinqua. indigentia est ubi veritatis in oblivione creatoris.

Virtutibus earum fonte relicto. multo ergo eget qui thesauro sapientie divitiarumque celestium altitudinem reli
quit

Unus civium ille est qui concupiscentiis terrenis multo pravitatis sue prepositus princeps mundi vocatur. qui in villam mittit. quia cupiditati mundialis substubiungat. porcos pascit. cum ea quibus immundi spiritus gaudent operatur.

Cibus demonum est ebrietas. fortitudo et hec que blanda sunt. et ad suum usum provocant. neque alia cura est luxuriosis nisi ut ventrem suum impleant. quorum deus venter est. Set eis non potest saturari quia voluptas semper habet famem sui. vel siliquie cibus demonum sunt carmina poetarum. doctrine seculares sterili suavitate reso nantes. que cum delectent in eis nichil est quod ad vitam pertine at. Set est sonitus et strepitus ver borum. nulla refectio. ut studiosi eorum in fame veritatis et virtutum pe ant. et ideo nemo illi dabat. quod aliquod solidum et rectum querebat. Unde iste iam ab eis que

boni servus allic[i]unt et seducunt in conscientie interiora reducere faciens intentionem suam dicit. q. m.

Pater. pec. et si deus omnia novit. vocem tamen expectat confessionis. tamen periculo prodas quod scis iam esse cognitum. hic cautam ut pro te intueriat Christus. ne pro te gratis mortuus sit habet et causam ignoscendi pater quia quod filius intulit et patri peccavi. in celum. peccato anime celestia significantur dona spiritus sancti imminuta.

Ad huius affectum qui omnia que patris sunt sua esse non ambigit. aspirare non presumit. Set mercennarii statum iam pro mercede servitus desiderat. set nec hunc et nisi paterna dignatione se promereri posse testatur.

Ambr. Distat inter servum et mercennarium et filium. Servus est qui timore pene presentis vel future temperat se a vitiis. Mercennarius qui spe et desiderio regni celorum. Filius est qui amore ipsius boni et virtutum succensus quicquid est illi contrarium toto studio detestatur. Unde prodigus cum in se reversus famis formidaret supplicia. Jam servus factus statum mercennarii iam cogitans de mercede cupiebat. sed pater occurrens non contentus minora concedere vitiorum gradu citius decurso pristine filiorum dignitati restituit. non iam de mercede conductoris. set de hereditate facit cogitare parentis patentis. Unde iste non dicit quod disposuerat se dicturum. Fac me

mei habundant panibus. ego autem hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem meum. et dicam illi. Pater peccavi in celum. et coram te iam non sum dignus vocari filius tuus fac me sicut unum de mercennariis tuis. et surgens venit ad patrem suum. Cum autem longe esset vidit illum. pater suus. et misericordia motus est et accurrens cecidit super collum eius. et osculatus

¶ in ydolatria omnis veritate destitutor. ¶ in ipso consciencia [...] concludam. quo tamen solitus penetrant. ¶ pater ex natura ex sua gratia quamvis aliquando dedit. nunc quasi peccatis tamen. ¶ Coram angelis spiritibus sanctis atque animabus in quibus est sedes dei. ¶ Sicut de libanu[m] vi implet. ¶ ante oculos haberi non nisi qui dicitur gunt[ur] dici solent impios eum et superbos deus non videre dicitur. ¶ dum pro homine redimendo verbum incarnatum misit.

... tandiu[...]amis superne gratie refitiuntur alimentis. Sed fame perit qui extra domum patris. i. sine fine vivens vitam beatam inanit. propheta inquit.

Surgam. quia me iacere cognovi. Ibo qui longe recessi ad patrem qui sub principe porcorum miserabili egestate tabesco.

Ipsum verbum non deferens. sed in verbo virtus ad peregrinationem nostram condescendens.

Accurrit. ne quis impediat venientem in occursu presciencia in amplexu clementia brachium. i. filium suum amplexu revertentis humilitatem

Pater super filium collum cecidit. dum leve iugum sue dilectionis suum posuit et osculatus est

ut ostenderetur quod in dicit osculetur me. o. o. s.

Rediens osculum caritatis a patre accipit dum per gratiam certificatur de indulgentia

in ecclesia con

eum. Dixitque

sentiatur incipit confiteri

filius ei. pater

peccatum. quia celeste verbum

peccavi in ce

religionem. quia te deserto

lum et coram

idola colui.

vult per gratiam

te iam non sum dignus vo

quod fatetur se indignum per

meritum.

pater

cari filius tuus. Dixit autem

coadiutores in ecclesia tolerando in eam.

vestem spe

ad servos suos. cito proferte

certitudine de hereditate immortalitatis

Stola prima vestis innocentie in qua primus homo conditus. set post culpam se nudum novit et pelliceum. i. mortale sibi presto indumentum.

stolam pri

ut Benedicta

mam et indu

ite illum. et

signaculum simi

date illi anu

litudinis Christi et perfectio

bonitatis

lum in manu

Christus vitulus saginatus et omni spiritali virtute opimus ut pretio totius mundi salute sufficiat.

eius et calcia

id est in operibus

menta in pe

Hec ubi habet invadat ut super scorpiones eat. ut ei conveniat quam speciosi pedes et cetera. Perdiderat enim dignitatem sponsi. et nudis pedibus pascha celebrare non poterat.

des. et adduci

te vitulum

saginatum

semper

et occidite.

Christus credentibus immolatur. gradus coram deo

et manducemus et epulem

s. u. p. p. a.

per unum

ur quia hic filius meus mor

sicut in. de mer. et cetera. cum panem non haberet vel mereretur esse cupiebat quod post osculum pater generosissime dedignatur.

Intelligentia constituitur per fidem ubi officium peccatorum fructuosa possit esse confessio antequam intelliget deum. set cum iam pie esset quereret cum non dum dignus operibus rediret per verbum incarnatum anticipat filii reditum ante ad tertias venit consulere ad domum confessionis.

Anulum. id est signaculum fidei qua signantur promissa in cordibus fidelium date in manum id est in operatione ut per opera fides clarescat et per fidem opera confirmentur.

Et calciamenta. id est exemplo predicationis munitte in officio predicandi ut et opus eius bene vivendo. ornetur et rursus ad eterna properando.

Predicate natum Christum et mortem eius insinuate. ut et corde credat occisum imitando et ore perficiat passionis sacramentum ad emundationem.

Non solum filius pro quo vitulus occisus est reficitur sed et pater et servi eius. quia refectio dei et sanctorum est salus peccatorum. et nota quod post datam stolam anulum calciamentum vitulus immolatur. quia nisi spem immortali

tatis prorsus opus induerit. non anulo fidei opera premunierit. non ipsam fidem confitendo predicaverit celestibus non potest interesse sacramentis.

Hic est qui agrum emerat et v. iuga boum. legis honere pressus. terrenis sensibus fruitur et uxorem ducit in affectum carnis.

Simphonia est diversarum etatum et virtutum velut variarum cordarum indiscreta concordia. unde multitudinis c. e. c. u. et a. u.

Appropinquat filius domui. cum aliquis in populo illo spiritualis legem intelligens. labores servilis operis improbat et ecclesie libertatem considerat audit simphoniam et chorum. i. spiritu plenos vocibus consonis evangelium predicare. vocat unum de servis. cum sumit ad legendum aliquem de prophetis et cum interrogat. dum in eo scrutatur que sint hec festa ecclesie in quibus se esse non videt.

Ab extremis terre unde maior exultatio unde cantate domino canticum novum. quia laus eius ab extremis terre.

Hec non de omnibus sed de his tantum qui numquam ad ydolatriam versi sunt. qui et si querebant temporalia ab uno tamen deo ea desiderabant.

Indignabantur iudei et conquerebantur quod ihesus cum gentibus epularetur. et adhuc de salute gentium indignantur. nec

(delitate.) (per fidem.)
tuus erat et re
(recedendo a consortio)
vixit perierat
(vitiorum.)
et inventus
est. Et ceperunt
omnes epula
ri. Erat autem
filius eius se
(i. in terrenis opibus)
nior in agro. Et
(longe a consilio patris.)
cum veniret et appropinquaret do
(Simphonia est consona)
mui audivit simphoniam
(tio quorumcumque sonorum. chorus vocum.)
et chorum et vocavit unum
de servis et in
terrogavit que
(per prophetas)
hec essent. Isque
(sermo.)
dixit illi. Frater
tuus venit et
occidit pater tuus vitulum sagina
tum quia salvum illum re
cepit. Indignatus est autem et
(Bonus pater et hunc)
nolebat introire. Pater ergo
(salvare cupit.)
illius egressus cepit rogare

Hoc in primitiva ecclesia sed epule huius festivitatis iam dilatata ecclesia in orbe terrarum celebrantur.

Filius. i. populus israel qui nec ad colenda ydola elongaverat. neque in domo erat quia interiora legis non penetrabat litterali sensu contentus terrena operans terrena expectans.

Interrogavit que hec essent et nunc querit israel. cur deus letetur in assumptione gentium et propter invidiam nescit patris voluntatem et foris stat quamvis per sermones rogetur.

Hec ex persona principum eorum plebe vel ex persona populi ierosolimitam cum aliis tribubus israel.

Et quod est numquam te in ad refectionem dedi sti eo ipso quod te hedum .i. peccatorem et legis prevaricatorem existimavi.

eum. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis servio tibi et numquam

quod est de uno deo colen

mandatum tuum

do.

preterivi et numquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer. Set postquam filius hic qui devoravit suam substantiam cum meretricibus venit occidisti illi vitulum saginatum. At ipse

non quasi

mentientem redarguit set secum

dixit illi. Fili

perseverantiam eius approbam

tu semper mecum es et omnia

ad fruitionem potioris

exultationis invitat.

mea tua sunt.

Si desinas

epulari autem invidere.

et gaudere oportebat quia frater

tuus mortuus fuerat et revixit

volunt in corde. Sed cum plenitudo gentium intraverit egredietur pater ad rogandum israel quando manifesta erit vocatio iudeorum.

Id est ecce tot annis iustitiam legis secutus iustitie dei non est subiectus que maior est iustitia dei quando penitentibus ignoscere. Mandatum tuum non preterivi quasi non sit preterire saluti alterius invidere vel de iustitia se iactare. Numquam preterivi conversatus sine

Meretrices sunt superstitiones gentium cum quibus substantiam dissipat qui relicto vero connubio ubi dei cum demone feda cupiditate fornicatur.

querela vel iactantia est non veritas tui patris non consentit set alia compescit ratione mecum es lege qua stringis non quin peccavit. Set quia deus castigando semper retraxit. Unde si dereliquerint t. l. m. non a. n. nec mirum si peccati mentitur qui fratri invidet cum et in iudicio impudentius mentientur: nonne in nomine tuo eiecimus demones. Numquam dedisti.

hedum nullius sanguis prophete vel sacerdotis a romano impio nos liberavit et pro gentibus gloriosus sanguis funditur cum amicis fratre absente quia semper in agro i. sine secuti hedum .i. antichristum immolabit et cum amicis demonibus saturabitur. Unde dicitur cum fregisti capita d. d. e. p. e. i. nolentibus conventi dedisti eum in quo delectentur occidisti illi s. u. confitetur venisse christum. Set invidia non vult salvari. Sic de iudeo et gentili. Generaliter autem de iusto et peccatore pot

Omnia mea vel in eterna beatitudine et omnium singula et singulorum omnia nostra sunt superiora ad videndum nostra sunt equalia ad conveniendum nostra erunt inferiora ad dominandum. Sicut enim cupiditas sine angustia, ita non est angustia caritas tenet.

Atria pharisei et superbi avari sicut penitentibus veniam, ita et gentibus pecuniam

o.

accipi. sed quomodo iustus inuidet fratri nec uincitur peccatis. presertim cum omnis iustitia comparatione dei non est iustitia. Unde paulus. quotquot perfecti et imperfecti sunt. et alibi. miser ego quis me li. de cor. m. h. In sanctos autem cadit inuidia. ut apostoli indignati sunt pro petitione matris filiorum zebedei. nec mirum de his. cum et angelis hoc putetur. sydera quippe non sunt munda in conspectu eius. et circa angelos suos prauum quid intellexit. omnia m. t. sunt. omnia non semper ad totum. sed ad partem refertur maximam. ut omnes declinauerunt. s. m. u. f. sunt. omnes qui uenerunt fures sunt. omnibus omnia factus sum. omnes que sua sunt querunt. omnia mea tua sunt non angeli sed lex et prophete. quinquam illi nil negaunt quem ad festum hortatur uitulo.

xb XVI

XVI

Uillicus est proprie uille custos. sed ponitur hic pro yconomo. i. dispensatore qui uniuerse substantie dispensat.

Hec accusatio fit quando non exercet opera caritatis erga illos quibus debuit.

In hoc dispensatore non omnia ad imitandum sumere debemus. s. ut fraudulenter agamus erga dominum. sed e contrario hee similitudines dantur ut intelligamus si laudari potuit a domino cui fraudem faciebat quanto magis placet deo qui secundum eius preceptum opera sua facit. nec reprehenditur uillicus in quo distribuit non iussus esse domini. sed potius alienarum dispensatores facultatum et ideo licet peccauit. tamen quia sibi in posterum ex indulgentia rerum domini quesiuit auxilia predicatur.

Uillicus est cui deus aliquas pecunias ad erogandum pauperibus commisit qui si cogitat talem

pietatem inuentus est. Dicebat autem et ad discipulos suos. Homo quidam erat diues. qui habebat uillicum. et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona illius. et uocauit illum. et ait illi. quid hoc audio de te. redde rationem uillicationis tue. iam enim non poteris uillicare. ait autem uillicus intra se. quid faciam quia dominus meus aufert

diffamatio est quando male congregatur et non bene expendit. uocat quando incutit timorem eterne damnationis. cogita qualiter debes operari. dum uiuis. a tempore mortis. timore perterritus. ut penas euitem.

negabant. ideo saluator nunc ad illos. nec illis audientibus ad discipulos de pietate et ita facit.

Postquam tribus parabolis murmurantes de penitentium receptione redarguit supponit duas parabolas de danda elemosina et congrue post penitentiam de elemosina subditur. quia nemo a deo penitens misericordiam expectat qui indigenti fratri misericordiam prestat. monet ergo apostolos ad clementiam. q. d. dimittite et dimittetur uobis. date et dabitur uobis.

a me villicationem. fodere non valeo.
ut penam evitem.
mendicare erubesco. Scio quid
tempore huius villicationis.
faciam ut cum amotus fuero a
illi quibus misericordiam impendo.
villicatione recipiant me in do
mos suas. Convocatis itaque sin
gulis debitoribus domini sui dice
bat primo. quantum debes domino
meo? At ille dixit ei. c. cados olei.
Dixitque illi. accipe cautionem
dimidiam partem di
tuam. et sede cito et scribe. l. Dein
mittit.
alio dixit. tu vero quantum debes?
Qui ait. c. choros tritici. Dixitque
quintam
illi. accipe litteras tuas. et scri
partem dimittit. non de fraude. set de pru
be octoginta. Et laudavit dominus
dentia quamvis peccantem laudat.
villicum iniquitatis quia pru
denter egisset.
quia filii huius seculi
prudentiores fi
liis lucis in genera
carnali.
tione sua sunt.
Et ego vobis dico. facite vobis amicos
non quos

Cuius quisque opera agit. eius et filius dicitur. Unde filii seculi id est tenebrarum. et filii lucis et eterne visionis.

Mammona lingua hebreorum divitie iniquitatis quia de iniquitate collecte sunt. Si igitur iniqua

virtutis
villicatione cum iusta timendum. magis de acquirendis amicis quam congregandis divitiis provideat intelligens finita ista non esse ei locum ut terram suam devota compunctione fodiat ad ferendum fructum. ubi et confusibile erit mendicare eo modo quo fatue virgines
mendicabunt

Cadus grece. amphora latine continens urnas tres chorus modios xxx. impletur. Simpliciter potest accipi. quisquis indigentiam pauperis vel ex dimidia vel ex quinta alleviat parte misericordie sue mercede donandus est. vel sic accipitur. ut cum iudei decimas dederint sacerdotibus et levitis suis superiustitiam eorum habundet iustitia ecclesie christi. et cum illi decimas isti dent dimidias. sicut zacheus fecit de bonis suis. vel duplicem illorum decimas dando quintas.

Si dispensator iniqui mammone domini voce laudatur quod de re iniqua iustitiam paravit sibi. et passus dispendium tamen laudat prudentiam eius. non quod adversus dominum fraudem exercuit. set pro se prudenter egit. quanto magis christus qui nullum dampnum sustinere potest. et pronus ad clementiam laudabit discipulos si in sibi creditos misericordes fuerint.

Qui infidelis est in minimo. i. in pecunia est pauperi participanda. et in maiori est fidelis adherens creatori et cum eo unus spiritus est effectus. Set qui temporalia que possidet non bene dispensat et ex eis sibi gloriam de qua tumet enutriat. Si. n. non diligit fratrem quem videt. deum quem non videt quomodo diliget. et si habens substantiam viderit fratrem egentem et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo.

Si divitias carnales que labuntur non bene dispensatis. veras et eternas divitias quis dabit vobis.

Ideo debetis fideliter distribuere ut omnia temporalia. non ut servi quia simul non potestis deo servire et pecunie.

Corripiens avaritiam dicit amatores pecunie deum amare non posse. qui ergo deum amat pecuniam contempnit.

Ea que propter hominem deputata sunt ipse noster est. quia vita nostra est.

Aut unum. non quidem diligit diabolum. set sua cupiditate implicitus ei adheret. ut si quis aliene ancille coniunctus patitur servitutem. et si non diligit eum eum cuius ancillam diligit. et alterum. non quidem odio habebit nullus enim conscientia deum odisse potest. Set contempnit deum minas eius suis cupiditatibus postponit et de bonitate eius ad impunitatem sibi blanditur.

Non ait habere divitias. set servire iubet pauperes. set eos qui

de mammona
possunt in eterna taber
iniquitatis. ut
nacula recipere.
cum defeceritis recipiant vos in eterna taber natula. Qui fide
i. in carnalibus
lis est in minimo
in usus fratrum bene expensis.
et in maiori
i. in spiritalibus
fidelis est. et qui
erogandis / quia
in modico ini
non dat fratribus.
quus est. et in maiore iniquus est. Si ergo iniquo mammona fi
i. inter gaudia uel divitias
deles non fuistis quod verum
quibus ad vitam venitur.
est quis credet vobis. et si in
Alienum est a nobis quicquid seculi est quia preter naturam.
alieno non fuistis fideles quod
quia
vestrum est quis dabit vobis. Ne
quia non se dividendo.
mo servus potest duobus do
quia deum / quia diabolum
minis servire. aut enim unum
quia deum
odio habebit. et alterum diliget. aut

Quia tas bene dispensata. vertitur in iustitiam. quia eo magis epule divini sermonis in quo nulla est iniquitas bonum dispensatorem levant in celum. Unde sequitur. Qui fidelis est in modico.

Qui non dat fratribus ad utendum quod a deo omnibus est creatum. iniquus erit in spiritali pecunia dividenda. ut non pro necessitate. set pro personis deum dividat doctrinam.

Non valet simul transitoria et eterna diligere qui eternitatem diligit temporalia in usu non in affectu possidet.

Iniquis divitiis quibus preest iniquus mammon. ut de eis temptet homines.

Monebat dominus scribas
et phariseos non superbi
re. non de iustitia sua
presumere. sed peccatores
suscipere et penitentes
et sua forte inque re
ciderant peccata elemosinis
redimere. sed illi pre
ceptorem misericordie
humilitatis et parsi
monie derident quia
minus utilia et nunquam
faciend[a] nocivis im
peret. vel certe utili
a. sed a se sepe tam
facta superfluius inge
reret. unde eos redargu
it

Dum peccatores quasi in
firmos et desperatos con
temptui habetis et vos per
fectos in omnibus cum
che sunt fragilitatis
et partes elemosi
narum remedio non
credistis egere. sed
hec tumoris altitu
do quam triste damp
na sit videt ille qui
illuminat abscon
dita. id est et manifesta
consulta. c.

Lex est finis legis et
initium gratie. qui
penam et vite au
steritatem illo et ex
emplo arripere doce
bat propter celestia.

dyabolo.
uni adherebit et
id est Deum cuius mandata post
alterum contemp
ponit. et si diligit naturam temporalem.
net. non potestis
id est exponit
deo servire et
qui sunt duo domini.
mammone.
id est Intelligentes quod
Audiebant autem
parabolam ad illos se dictam
omnia hec pharisei
et carnalia tamen presentia sapientes
qui erant avari
avaribus futuris qui in terris presentes
et deridebant
ponentes.
eum. et ait illis.
vos estis qui iustifica
tis vos coram ho
minibus. deus autem
id est vestra altitudo
novit corda vestra
que displicet deo. et in hoc vere de
stra. quia quod ho
fendatis vos per legem quia
minibus altum
lex vestra tam annis stricta
est abhominatio
tum. id est Item
est ante deum. lex et
parva dabantur.
prophete usque ad Iohan
nem ex eo regnum
id est simple tendens.
dei evangelizatur et omnis in illud vim

servit. qui divitias custodit. ut servus
set qui servitutis excussit iugum. di
stribuit ut dominus qui mammo
ne servit. illi utique servit. qui
merito sue perversitatis rebus istis pre
positus princeps a domino huius mundi
dicitur.

Disputatem contra philargiriam de
ridebant quasi contrarium legis et prophe
tarum in lege multi divites deo
placuerunt. et cum lex suis ob
servatoribus bona terre promittat
quibus occurrit docens distanti
am esse inter legem et evangelium
quia in lege carnalibus propter
terram precipiuntur minora. et in
evangelio spiritualibus propter celum
precipiuntur maiora. ideo in evan
gelizatione regni addit. et omnis
in illud inde facit.

Animus dicam lex et prophe
usque ad Iohannem. tamen non predico le
gis destructionem quia facilius
est maxima mundi elementa
quam minima legis precepta
transire. quia etiam illa que le
tra et superstitiosa videntur non
vacant a sacerdotiis spiritualibus
quum omnia in evangelio tera
perveniunt. et tamen lex et prophete usque
quia lex ad Iohannem. quia non potuit
vitia venturum prophetari quod
claret venisse testimonio Iohannis.

Magna vis est cum terra genitus
celum querit possidere. per virtute
quod non potuit tenere per natam
cum linguas etiam deridentium
contempnit. sicut dominus iuxta
suis a iudeis vel phariseis.

Omnis qui uim facit uehementi studio properat. non torpenti lentescit affectu. ē ergo fidei religiosa uiolentia. segnitia criminosa. faciamus ergo uim nature. ut non ad terrena demergat. sed ad superna se subrigat.

In lege non tenacitas sed rapina dampnatur. in euangelio diues qui sua non dedit torquetur.

Contra derisores auaros quod proposuerat exemplo astruit. s. quod diues apud inferos torquetur. quia lazarum non fecit sibi amicum a quo posset recipi in eterna tabernacula. et magis uidetur ratio quam parabola.

AM. Diues qui induebatur p. et b. et e. c. s. iudaicum populum significat qui cultum exterius habuit. et acceptę legis deliciis usus ē ad nitorem non ad utilitatem. lazarus ulceribus plenus gentilem populum significat qui conuersus ad deum dum peccata confitetur uulnus quod intus latebat quasi rupta cute foris emittit. et cupiebat saturari de micis que c. de m. d. et n. i. d. quia gentilem quemque ad cognitionem legis admittere superbus ille despiciebat. quia non ad caritatem. sed ad elationem doctrinam legis habuit. quasi acceptis opibus tumuit. et quia uerba dei defluebant de sententia quasi mice cadebant de mensa. sed contra uulnera pauperis canes lambunt

facit. facilius autem ē celum et
terram preterire quam de lege u
non solum legem sicut in hoc
num apicem cadere. omnis qui
uno apparet. Sic et de aliis intelligite. matheus excep
dimittit uxorem et ducit alte
ta fornicationis causa.
ram mechatur. et qui dimissa
uiro duxerit
mechatur. Ho
mo quidam
quia ignotus ap
erat diues et in
dum nomine non designatur.
duebatur pur
hoc non nisi ad inanem glo
pura et bisso.
riam. ecce regalitas.
et epulabatur
cotidie splen
pauper humilis
dide. et erat q
per approbationem ex nomine
dam mendicus
scitur.
nomine lazarus
qui iacebat ad
ianuam eius
hus ulcera diues
ulceribus plenus
fastidiosus exhorret. ne men
cupiens saturari
sa ri fastidiosus fas epulas unguentarie
ri de micis que

Ambr. non omne coniugium a deo. non enim gentilibus xpiane copulantur cum lex prohibeat. ubi ē impar cultus coniugii lex dei non est.

Purpura ē color regii habitus ē conchis marinis ferro circumcisis emissa. bissus genus lini candidi et mollissimi.

Si cultus preciosarum uestium culpa non esset. sermo dei non tam euigilanter exprimeret quod diues purpura et bisso indutus apud inferos irremediabiliter torqueretur. nec diues reprehenditur quod aliena tulerit. sed quod sua non erogauit. quid ergo illi qui aliena rapit. hoc et hunc in sermo tradidit. quia in sua felicitate timi
d.

uis non fuit quia precepta dona ad usum arro
gantie inflexit. quia viscera pietatis ignoravit
quia peccata pretio redimere noluit.

In vita te dño iudi
cia dei explentur. et
exclusione pauperis
diviti non miseren
ti cumulus dampna
tionis infertur. et cur
sum. et exclusione divi
tis cotidie temptatus
pauper probatur quod
ad maiorem ipsius
probationem pauper
tas simul et egritu
do. et visa divitis co
pia. et nulla sibi ad
hibita consolatio
affligunt.

Sinus abrahe est
requies beatorum
pauperum quorum
est regnum celorum quo
post hanc vitam
recipiuntur. Sepul
tura inferni penarum
profunditas. que
superbos et immisericor
des post hanc vitam
vorat.

quo omnia sua fetorem ulcerum
cadebant de mensa
lambentibus canibus iusti
divitis. et ne
neret.
mo illi dabat.
quia hos nec
sed et canes veni
ipse poterat removere a se
ebant. et linge
nec visitator erat qui remo
bant ulcera eius.
ueret.
Factum est
autem ut mo
reretur men
dicus et portare
tur ab angelis
in sinu abra
he. Mortuus est
autem et dives. et
sepultus est in inferno. elevans
autem oculos suos cum esset in tor
mentis vidit abraham a lon
qui micas panis de mensa cadentes. lazaro non dedit.
de extremo eius digito aquam in ore suo cupit distillari
ge. et lazarum in sinu eius. et ipse

quia predicatores dum loquendo
a peccatis eripiunt quasi vulnera tan
gendo ad sanitatem reducunt. sic
canes curat vulnera dum lingit.
unde lazarus bene adiutus interpretatur.
quia ipsi hunc ad receptionem
iuvant qui eius vulnera per lin
gue correctionem curant.

Si qua reprehensibilia in paupe
ribus videmus non debemus despicere
quia fortasse quos morum infirmitas
vulnerat. hos medicina paupertatis
curat.

Potest in lingua canum lingua
significari adulantium qui vulne
ra lingunt. dum mala que in nobis
reprehendimus in probo favore lau
dant.

Sinus abrahe requies patris est qua
recumbunt venientes ab oriente
et o. cum. a. y. et i. Sed filii regni
purpura et bisso induti foras eici
untur. elevans autem oculos a
longe vident infideles. dum in imo
positi ante diem iudicii fideles super
se in requiem attendunt quorum
post gloriam contemplari gaudia
non possunt. longe est quod con
spiciunt quia illuc per meritum non
attingunt. refrigeret l. m. inst
ditis populus verba legis in ore
tenuit que in opere conservare
contempsit. ibi ergo amplius
ardebat. ubi se ostendit. Scire
quod facere nolebat ab extremo
digito se tangi desiderat. qui etiam
datus suppliciis optat operatione
iustorum. vel ultima participari.
fili recordare et c. quia omne gau
dium tuum putasti felicitatem

transitoriam. hic et iusti in mundo
bona. Set quia in recompensatione non
recipiunt. set ad eterna semper desiderium e-
stuant que assunt minime bona cre-
duntur. Memento fili. ecce abraam
filium vocat quem tamen a tormento non
liberat. quia precedentes patres huius
populi multos a sua fide declinasse
considerant. vel nulla
compassione a tormen-
tis eripiunt. quos tamen
per carnem filios reco-
gnoscunt. habeo v. f.
fratres. Iudaicus populus
iam ex magna parte
dampnatus sequaces
quos in terra reliquit
v. libro moysi car-
naliter intellectus. vel
v. sensibus corporis deditos novit. v.
ergo fratres sunt quos ad spiritualem intel-
ligentiam non assurgere gemit. Si
moysen et prophetas non audiunt neque
si. e. m. r. c. ei. ex mortuis dominus re-
surrexit. Sed quia iudaicus populus moysi crede-
noluit ei qui resurrexit credere con-
tempsit. et cum moysi verba spiritualiter
intelligere noluit. ad eum quem moyses
predixerat non pervenit. Unde veritas. Si
crederetis moysi. crederetis utique et mihi.

Nota quod di-
ves iste ad hu-
in huius seculi
bonum tamen
tormentum in hac
vita recepit.
et lazarus ad
mali huius set
sopire purga-
tur.

Sicut reprobi a penis ad gloriam sanctorum
transire volunt ita iusti per misericordiam men-
te ire volunt ad positos in tormentis
ut eos liberent. iam tunc auctori suo
iustitie coniuncte. tanta rectitudine
congruuntur. ut nulla ad reprobos
compassione moveantur.

Verba dei despexerat hec audire non
posse suos sequaces estimabat.

et qui minima — non dedit. in inferno minima querit.
clamans dixit. pater abraham
miserere mei. et mitte lazarum
ut intinguat extremum digi-
— in qua
ti sui in aqua ut refrigeret
amplius patior. — in hoc nota quia sicut
linguam meam quia crucia-
mos est et in eius gutture — stu — dixit.
or in hac flamma. Et dixit
— torquebatur ante
illi abraham.
uidetur quod luxurioso
fili recorda-
deliciis carere pena est
re quia rece-
pisti bona in
vita tua. et
lazarus si-
militer mala.
nunc autem hic con-
solatur. tu vero
cruciaris. et in
his omnibus
— inter pauperem et di-
magnum
vitem chaos est quia
chaos firma-
post mortem nequivit
mentum est
mutari vita.
inter nos et vos

Nota quod ab iustorum
animum non fuscat be-
titudinem aspecta pena
reproborum quia ubi iam
compassio miserie non
erit minuere beatorum
letitiam non valebit.
et licet iustis sua gau-
dia sufficiant ad ma-
iorem tamen gloriam vi-
dent penas illorum malo-
rum quas per gratiam
evaserunt. quia qui dei
claritatem vident nihil in
creatura agitur quod
videre non possunt.

Nota quod in illa vi-
sione superiore et istius
diviti presenti comparata
tione in centrum sit nunc
et ibi fortasse sciens quos
amicos dicit quibus
tabernacula tribuit
hic vero docet paupe-
ribus conferendum.

Qui verba dei despiciunt
redemptoris precepta q-
o.

mortuis surrexit quanto
subtiliora sunt tanto
hec difficilius imple-
bunt et cuius dicta im-
plere renuunt ei procul
dubio credere recusant

ut hii qui vo-
lunt ad vos
transire non pos-
sunt neque inde

Sed iste dives magister incipit esse cum
huc transmeare. Et ait ro-
tam nec discendi tempus est nec docendi.
go ergo te pater ut mittas eum
in domum patris mei. Habeo enim v.
fratres ut testetur illis ne et ipsi ve-
niant in hunc locum tormentorum.
Et ait illi Abraam: Habent Moysen
et prophetas audiant illos. At ille di-
xit: Non pater Abraam. Sed si quis
ex mortuis ierit ad eos penitentiam
agent. Ait autem illi: Si Moysen
et prophetas non audiunt neque si quis ex
mortuis resurrexerit credent ei.
Et ad discipulos suos ait: Im-
possibile est ut non veniant scan- (offendicula)
dala. Ve autem illi per quem veniunt. (offendicula)
Utilius est illi si lapis molaris
inponatur circa collum eius et pro-

Postquam ardenti de se spes tollitur
animo ad propinquos recurrit quia
reproborum mentem pena sua
erudit: quandoque inutiliter ad
caritatem. ut iam tunc et suos spi-
ritualiter diligant. qui hic dum
peccata diligerent nec se amabant.
servatur ergo diviti ad penam
et cognitio pauperis quem despexit
et memoria fratrum quos reliquit.
ut de visa gloria despecti et de pena in-
utiliter amatorum amplius torqueatur.

Sciendum quod cum dominus de
avaritia loqueretur pharisei avari in de-
risione permanebant. in quo infir-
mis auditoribus scandalum ne at-
tenderent faciebant. Hos ergo inter-
pat loquens apostolis. s. quod illi
suo vitio faciebant ut venirent
scandala per se que non poterant
non evenire in mundo erroribus
et erumpnis plenissimo. q.d. vos
ne turbemini si isti derisores scan-
dala moveant. quia ita necesse est
fieri ut qui probati sunt manifesti fiant in vobis.

Nota quod inquantum sine peccato
potest vitare scandalum proximi
debet. quod si non vitatur et pro
scandalis veritas relinqui non debet. XVII

Utilius est illi. multo melius pro
culpa brevem recipere penam
quam eternis cruciatibus servari.
non enim iudicabit deus bis in id ipsum.

Lapis secundum ritum provincie non
erat ista pena criminum. ut ligato
saxo in profundum demergeretur.

et uere ē utilius innoxiū ꝯiusti
ma pena uitam finire quam le
dendo frēm mortem mereri ꝑpe
tuam. t' per lapidem molarem se
cularis uite labor ⁊ circuitus expri
mitur: per mare dampnatio extrē
ma. quicumq; ergo spēm sc̄itatis ha
bens uerbo t' exemplo ceteros destru
it. melius ēēt ei ut sub exteriori
habitu ad mortē terrena acta ꝯ
stringerent. quia si solus caderet
tolerabilior eum pena cruciaret.

Quo ordine declinare scandala
et ue ꝑpetuum euitare possumus
insinuat. S. si nos attendimus. ne
quem ledamus. Si peccantē zelo
iustitie corripimus. si ex corde pe
nitenti dimittimus. nec uideꝫ
passim peccanti. sed penitentiam
agenti dimittere. primus ergo est
peccātē increpare. ut postea peniten
ti possumus dimittere. i. tr. peccat
qui peccantem uidens tacet sicut
penitenti qui non indulget.

Cum supra dixisset. qui fidelis ē
in minimo ⁊ in. ma. f. e. ⁊ si in alie
no fideles non fuistis qđ u̅r̅m est
quis. d. u. apostoli qui in alieno
et in minimo. i. in terrenorum con
temptu fuⁱant fideles in suo ⁊ in
maiori fidem postulant augeri.
ut qui ex fide iam hn̄t exordia
uirtutis in eadem proficiant donē
ad perfectionem ueniant

Determinat cuiusmodi fidem de
beant hr̄e uel querere. S. humi
lem. ⁊ feruentem. cui numqm̄
sufficiat quod bene gessit.

tia ei ꝗ ad īma
re quam ut scan
dalizet unū
(Magnus. s. monetur.)
de pusillis istis
(non potest. q. d. ne q̄ ledatis.)
attendite uo
bis. (Sed.) Si pec
cauerit in te frā
ter tuus increpa illum. et
(Ne uel difficilis uenia uel nimis remissa sit indulgen)
si penitentiam egerit dimitte
(tia.) (Si. n. in dm̄ non est)
illi. Et si septies in die peccauerit
(uri arbitrii.)
in te. et septies in die ꝯuersus fuerit
ad te dicens.
(Pe)
penitet me di
(uicis erogandam pecuni)
mitte illi.
(am condonanda)
Et dixerunt
(peccata. set ut habeamus)
apostoli domino
(ꝑfectam notitia bonū)
no ad auge
(faciendorū. ad. h. f.)
nobis fidem.
Dixit ać dn̄s.
Si habueritis
fidem sicut

Pusillus non etate set
fide ⁊ animo q̄ occasio
nes querunt quomo
do scandalizent. ideo
oportet nos huius consu
lere. ne occasione n̄r̄e
cedant a fide ⁊ salute.

Septies solet uniuersi
tas septenario designari.
ꝑcipitur ergo ut omnia
peccata dimittantur
t' semper penitenti di
mittatur.

Aliter frī penitenti. aliter
inimico ꝑsequenti ueni
am dare ꝑcipimur frī
concessa remissione so
cia caritate ꝯiungamus.
ꝑsecutori malum nob
inolenti. uel si potest
facienti bona uolumus
et facimus qđ possumus.

Fidem ꝑfectam grano
sinapis comparat que
in facie ē humilis. et
in uaꝫ uirtū apparet
set pressuris trita q̄n
tum intus feruea ꝯ
stendit.

Synapis triticū ⁊ cri
bratum ꝙuū tepide

o.

o.

pinguis mulse ad mixtum. si ieiunius uel contra solem uel in balneo gargarizes. omnem noxium humorem de capite purgat et sinimentis sterilitatem pristina uitati facit. si fides temptationis pistillo probata ab omni leuium cogitationum superficie cribro discretionis castigata et perfecte dilectionis melle dulcorata omnes de corde uitiorum sentinas uel concupiscentias non solum ad presens exhaurit. set in futurum ne colligi possint prauet.

Fructus mori in flore albet. formatus rubet. maturitate ingrescit. Sic diabolus flore angelice nature et potestate rutilans preuaricando tetro inhorruit. horrore qui per fidem excluditur.

granum synapis dicetis [ecclesie spes] huic arbori [pro gente ponitur quia] moro. eradicare [fides consummata et] et transplantare [elementis imperare potest] in mare. et obediet uobis. Quis autem uestrum habens seruum arantem aut boues pascentem. quo regresso de agro [a labore] dicat ei statim. transi [ad mensam] recumbe. et non dicat ei [potius et] para quod cenem et precinge te.

Si homo ab homine seruo non uniforme sed multiplex ministerium exigit nec gratiam habet. quanto magis uos qui sine me nichil potestis non unius usum operis uel laboris exercere debetis. Set semper nouis studiis augere propria nec uos iactetis quod bene seruistis.

Folia mori serpenti super iecta mortem inferunt. et umbram crucis uitturnicta salutaria confert ita cuncta noxia tollit.

Arbor moro. per morum crucis colore sanguineo rubens fructus et uirgulta uirent. euangelium crucis exprimitur que per fidem apostolorum de gente iudeorum in qua uetut in stirpe generis tenebatur uerbi predicatione est eradicata et in mare gentium transplantata. Cui etiam conuenit subiecta parabola de ministris uerbi.

Postquam ad perfectionem fidei exhortatus est per quam fiunt mirabilia opera et contra rerum naturam monet. ne quis de propriis operibus glorietur. Set quanto fides fortis et uirtutibus excellentior tanto conscientia intus sit humilior quia domino uite debemus obsequium.

Seruus arans uel pascens doctor esse de quo dicitur. nemo mittens manum in aratrum et aspiciens retro. aptus est regno dei. et dominus petro dicit. pasce oues meas. qui seruus de agro regreditur cum intermisso opere predicandi quasi ad curiam conscientie rediens sua dicta uel facta pertractat. cui dominus non statim iubet ab hac uita uita transire et eterna quiete refoueri set domum parare quod cenet id est post laborem apte locutionis humilitatem proprie considerationis exhibere in tali enim conscientia deus cenat. Unde cenabo cum eo et ipse

metus et perunge. i. fluctuantium cogitationum sinus quibus gressus operum impediri solet constringe. ministrat conditori qui eius naturam considerans et eius iudicia pertimescens de suis uirtutibus se humiliat. minister: i. a minori statu dicitur.

Post parabolam que inuitat ad humilitatem et perseuerantiam in diuisis officiis dei reprehenduntur ingrati de impensis beneficiis.

Qui contra decalogum peccant. nec amando deum de quo male sentiunt nec proximum a quo diuiduntur sub denario numero ad deum clamant et sanantur. qui in ecclesie societate doctrinam integram ueramque assecuntur et omnia secundum catholice fidei regulam disserunt et uarietate mendaciorum quasi lepra carent. sed unus gratias agit. i. illi qui in unitate ecclesie per humilitatem remanent. qui uero per superbiam elati mundatori suo sunt ingrati, nouem sunt, quia per humilitatem a perfectione denarii deficiunt. Unde apostolus. qui cum cognouissent deum. non sicut deum glorificauerunt. Sed euanuerunt in cogitationibus suis.

Quisquis heretica prauitate. uel gentili superstitione. uel iudaica perfidia. uel fraterno scismate per dei gratiam mundatus caruerit necesse est ut ecclesiam ueniat colorem quoque fidei uerum aeris similem ostendat. sicut paulus ad ananiam cornelius ad petrum mittitur. cetera uitia dominus in con

et ministra nobis donec manducem et
post quam
bibam et post
tua predicatione et com
hec tu mandu
punctione refectus ero
cabis et bibes
tunc tandem eternis
Numquid gratiam
mee sapientie dapibus
habet seruo il
restitueris.
li. quia fecit quod
imperauerat ei?
adaptatio.
puto. Sic et uos
cum feceritis
omnia que precepta sunt uobis dicite. Serui inutiles sumus. quod debuimus facere fecimus. Et factum est dum iret
qui empti pretio.
ihesus in ierusalem transibat per mediam samariam et galileam. et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei x. uiri leprosi

Debuimus. quia uenit ministrare et si ministrari. nos debitores sibi fecit. ne nostris operibus confidentes. sed eius examen expauescentes omnibus que precepta sunt impletis nos imperfectos esse cognoscamus quamdiu a deo peregrinamur.

Qui. v. quid mirum si facit seruus quod debet tenetur enim laborare et seruire assidue.

Quia bonorum nostrorum operum non indiget deus. uel quia non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis.

leprosi sunt heretici qui quasi uarios colores habentes in eodem cor

o.

o.

pore uarias sectas
nt falsitatis. nunc
ŭitatis permiscent
in eadem pdicatio
ne. hi autem qui
uitantur. et ab ecca
longe remouent
necesse habent ut
magno clamore
interpellent. unde
sequitur: qui ste
terunt a longe

qui steterunt a
longe et leuaue
runt uocem di
centes. Ihu pre
ceptor miserere
nri. quos ut ui
dit dixit. Ite o

qui sunt figura sacerdotii. futuri in
stendite uos sacerdotibz. et fa
ecclia.
ctum est dum irent munda
ti sunt. Vnus autem ex illis
regressus est
ut uidit quod mundatus e. cum
magna uoce magnificans
dnm et cecidit in faciem ante
pedes eius gras agens. et hic
de illo ipi.
erat samaritanus. Respon
dens aut ihc dixit. nonne x mun
dati sunt et nouem ubi sunt
ingratos quasi ignotos ubi sint requirit.
non est inuentus qui rediret
et daret gloriam deo. nisi hic
alienigena. et ait illi. sur
ge. vade quia fides tua te sal

sciencia p se ipm corrigit et sanat.

Quia in nubis saluatoris se extras
se cognoscunt saluandi preceptorem
uocant. et per cognitione preceptoris
redeunt ad formam salutis.

Vnus regressus significat unius
esse deuotam xpo humilitatem
qui cadens. ante. pe. e. g. a. quia
repressis psumptionu cogitoni
bz cum sit infirmus uidet nitu
tis sibi tribuit bona que agit de
mia intelligit. unde samarita
nus. i. custos cognominatur qui
ita bona que accepit deo tribuit
ut cum psalmista possit dicere
fortitudinem meam ad te c.

Cadit in faciem qui de peccatis
malis erubescit. ubi et cadit homo
ubi confunditur. qui in faciem
cadit uidet quo cadat. qui retro
cadit non uidet. Boni ergo in faci
em cadunt quia humiliant se
in hiis uisibilibus ut ad inuisi
bilia erigantur. mali retro ca
dunt quia cadunt in inuisibi
libus ubi non uident quid eos
sequatur.

Quia infirmitatem suam cog
noscens humiliter ante deum
iacuit diuina consolatione surgere
ad fortiora opa. et ut crescendo
ad pfectionem iubetur.

In superiori parabola discernitur
fidem per humilitatem debere
augeri. in ista rebus ipis mani
feste ostenditur non fidei tm
agnitam rationem. sz fidei exercita

operationē ēē que saluū faciat ēē. Item
Interrogatus. quia sicut lucas infe
rius aperit existimabant quod
ueniente domino ierosolimam
confestim regnum eius mani
festaretur. ita ut et ipsi apostoli
hac oppinione ducti post resur
rectionem eius interrogarent
eum. Domine si in tempore hoc
restitues reg. israel. et alibi. cleo
phas. nos autem sperabamus
quod ipse. e. r. israhel.

Qua ad agendas grās inch
nauit econtra pfidia illos dam
pnat qui de acceptis beneficiis
sunt ingrati.

Regnum dei seipsum dicit in
terra ipsos positum. i. in cordibus
eorum qui crediderunt regnantem.

Post meam ascensionem quando
uos in hoc exilio mundi ingemi
niscentes desiderabitis me ui
dere in gloria mea que uolun
tas laudanda. non tamen in hoc mun
do spienda.

Breue unū diem. quia nulla
die de qua propheta ait. melior est
dies una. in. a. t. s. m. nulla est te
nebrarum interruptio. nulla saltem
memoria miserie. uel doloris huius
diei psentiam bonum ē desiderare
non tamen magnitudine desiderii
nobis fingere sompnia qui intret
dies domini quod ab aliquibus
sciendum predicit. et dicent
ecce fuere quidam qui computan
tes curricula etatum consummati
onis seculi certum annum et ho

uum fecit
Interrogatus
autem a phariseis
quando ue
 dies iudicii.
nit regnum
dei. Respondit eis et
dixit. non ue
nit regnū dei
 temporis.
cum obserua
 neque scietur determina
tione. neque di
 tus locus.
cent. ecce hic.
aut ecce illic.
ecce enim regnū dei
intra uos est.
 quos etiam intelligi
Et ait ad disci
 mus de aduentu eius.
pulos suos. Ue
 quesisse. et isti sunt
nient dies quando
 petrus et iacobus et an
desideretis
 dreas et iohannes ut mat
uidere unum
 tus testatur.
diem filii ho
minis et non uide

Uel sic potest accipi
responsio domini
regnum dei intra
uos ē. qui quandoque
uenturus uidetur om
nium. nunc et regnat
in cordibus fidelium.
Sed cum heretici tur
bant etiam suis
dogmatibus desiderant
fideles ut dominus
una die ad terras
rediens. si fieri pos
set ueritatem fidei
intimaret. Sed non
uidebunt. quia quod
semel usque euange
lico fulgore exhibitum
non ē opus corporali
domini uisione fir
mari.

Cum obseruatione
quia quando ueniet
neque ab angelis. nec
ab omnibus potest
obseruari. sic domi
nice incarnationis
tempus et prophetarum
uaticiniis prefatum
et angelorum ē promis
manifestum. a deo
ut conceptus natus
baptizatus. predicans
moriens. resurgens
ad celos. ascendens
comitantibus indesi
nenter. angelorum
uel hominum uel certe
miraculorum sit decla
ratus in
dicys.

Et dicent
o-

non potest observari. quia regnum meum non est corporale, ut putatis, set spirituale, quod fide iam cepit.

i. vos.
Voluit hic dicere quando veniret. Set futurum indixit, ut incuteret omnibus imminentis iudicii securitatem, et auferret dilationis, et noluit contristare apostolos, si eis aliquid denegaret. Unde secundum alium evangelistam: de die autem et hora nemo scit, neque angeli, neque filius, nisi pater.

Ita clarus veniet. Sed ad hanc claritatem oportet venire per passionem. Et si diligitis hanc gloriam, ne pro hac timeatis pati mortem.

Loquens de gloria adventus sui interserit et de passione, ut cum morientem viderent quem regnaturum audierant, dolorem passionis sue spe promisse claritatis mitigarent.

bitis vobis.
pseudo prophete.
et dicent: ecce
in hac persona.
hic. et ecce il
vel in hoc tempore. Quantum
lic. nolite ire
illis et credatis quod dicunt.
cum illis;
vitam eorum.
sectemini.
nam sicut
fulgur cor
ruscans de
sub celo in ea
que sub celo
sunt fulget,
Quia subito veniet et coruscus.
ita erit filius
ut nullus in sua mente
hominis in
latere permittatur quando
die sua. pri
videtis fulgore pene
mum autem
trabitur.
oportet illum
multa pati.

ram et diem se dicent invenisse. multi heretici fuerunt et futuri sunt, qui se Christos assererent, quorum primus Simon magus, ultimus
Christus. et antichristus.
Nam sicut: nolite illis credere, quia secundus adventus repentinus erit, et ita manifestus quod nullus potest ignorare de sub celo. quia discrimen iudicium sub celo, hoc est aeris medio geretur.

Subitum adventus sui diem pluribus astruit exemplis, et quem fulguri cito omnia transvolanti comparaverat, diebus Noe vel Loth equiparat, quando repentinus mortalibus supervenit interitus.

Et. Usque in diem Noe archam edificat, cum dominus fideles sunt, ecclesia congregat, quam consummatam ingreditur, cum hanc in die iudicii presentia sua illustrat. Set dum archa edificatur iniqui luxuriantur, et dum intratur eterna dampnatione plectuntur.

Non tantum videorum set omnium reproborum, a quibus cotidie patitur Christus in suo corpore.

Pretermisso maximo sodomitarum scelere, sola ea commemorat que vel levia vel nulla esse putaverunt, ut intelligas quali pena feriantur illicita. Si licita et ea sine quibus vita non ducitur immoderatius acta igne et sulphure puniuntur.

et reprobari a generatione hac. Et
sicut factum est in diebus Noe, ita erit
Sic fiet in presenti.
et in diebus filii hominis. edebant et bibebant

Non conubia uel alimenta dampnan tur. cum in his successionis. uel ius nature sunt posita subsidia. Set in moderatus licitorum usus arguitur. quia cum his se totos edendo dei iu dicia contempnebant igne uel aqua perierunt.

Loth qui interpretatur declinans est, populus electorum qui dum in sodomis. id est inter reprobos ut aduena moratur quantum ualet scelera eorum decli nat. exeunte autem loth sodoma perit. quia in consummatione seculi exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum. et mittent eos in caminum ignis.

In illa. hic usque de hoc quod reg num. id est xpistus non cum obseruatio ne set inspiratus adueniat. nunc a qualibet ipse aduentus expecta ri debeat ostendit. in tecto est qui carnalia excedens. uelut in aura libera spiritualiter uiuit. uasa eius in domo sunt concupiscentie car nales quas prius amauerat. Sed superna petens in mundo relin querat. quas imminente iudicio ne cesse est ne repetat.

Memores estote. id est l. uxor loth signat eos qui in tribulatione retro respiciunt. et se a spe diuine pro missionis auertunt. et ideo statua sa lis facta est. quia admonendo ho mines ne similia faciant corda eorum condit ne sint fatui.

Qui uitam carnalem negando xpistum in mundo saluare uoluit in futuro perdet eam. Et qui etiam

uxores ducebant et dabant ad nuptias usque in diem qua in trauit noe archam et uenit dilu uium et perdidit omnes. Similiter

(gloss:) Sic fiet impiis.

sicut factum est in diebus loth edebant et bibebant. emebant et uende bant. plantabant et edificabant. qua die autem exiit loth a so

(gloss:) dominus.

domis pluit ignem et sulphur de celo et omnes perdidit. Secundum

(gloss:) ita subitum et in euitabile.

hoc erit qua die filius hominis re

(gloss:) non quando

uelabitur. In illa

(gloss:) iudex uenit. set quando uentu

die qui fuerit

(gloss:) rus est quia post quam

in tecto et uasa

(gloss:) uenerit non poterit quis

eius in domo.

(gloss:) quam uelle ut descen

ne descendat

(gloss:) dat in mundum aliquid

tollere illa. et

(gloss:) rapere. qui quod operatur in eternum

qui in agro simi

(gloss:) plantans et rigans id est

non redeat retro.

(gloss:) preciat spem. quia. seculi

Memores estote

(gloss:) lare quam renuncia. uit

uxoris loth.

Qui interim non ap parens omnia uidet. tunc apparens omnia iudicabit. quando cunctos iudiciorum suorum oblitos huic seculo conspexerit mancipatos. ut merito debeant cum ipso quem inhabitant orbe deleri.

Quia docetat eum qui in agro est non debere redire. ne de his tamen uideatur esse dictum qui a parte de agro sunt redituri. id est do minum palam nega turi ostendit multos

qui tum faciem in anteriora tenere uidetur, ad ea que retro sunt respicit

quicumque quesierit animam suam saluam facere perdet illam. et

qui hic propter xpm uitam perdidit exurgente xpo illuc liberatam inueniet.

quicumque perdiderit illam uiuificabit eam. Dico uobis illa

G. Non de duobus hominibus. Set de duobus generibus affectionum dictum est.

nocte erunt duo in lecto uno unus assumetur et alter relinquetur.

Due erunt. due differentie sequentium ordinem terrenum mobilium qui feminino genere designantur quia maiorum consilio reguntur ut femine a uiris que tamen in unum moliunt in quantum de suis negociis esse usibus deseruiunt. Sed quidam tamen propter eternam seruiunt. qui habent tamquam non habentes. quidam propter temporalia. quia in incerto diuitiarum sperant.

quet. Due erunt molentes in unum. una assumetur et altera relinquetur. Duo in agro unus assumetur et alter relinquetur. Respondentes dicunt illi. Vbi domine

assumentur uel relinquentur.

Qui dixit illis. Vbicumque fuerit corpus illuc congregabuntur et aquile. Dicebat autem et parabolam

de iudice qua ad orandum inuitabat. ad dech

ad illos quoniam oportet semper

Salutem anime querit si dubitat eam dare ad mortem huius temporis.

In illa nocte. id est in illa tam tenebrosa tribulatione ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi.

Duo. id est .ii. s. qui ocium eligunt neque secularibus neque ecclesiasticis negociis occupati. unus. id est qui propter deum continentie studens que dei sunt cogitat assumetur obuiam xpo in aera. alter. id est qui uel humana laude uel qualibet corruptione statum uite qua imbutus est deserit. de quo ieremias. uiderunt eam hostes et deriserunt sabbata eius.

Due differentie predicatorum in ecclesia qui in agro laborantium eorum qui xpm sincere annuntiant et eorum qui uerbum dei adulterant.

Vbicumque. Vbi fuit dominus corpore congregabuntur electi qui eius passionem humiliter imitando tamquam de carne eius saciantur. quorum per resurrectionem ut aquile iuuentus.

Duo querentibus unum respondet dominus. s. secum assumendos aliud subtrahendo innuit malos. id est a se repulsos cum diabolo dampnandos.

Semper canonicis horis cotidie secundum morem ecclesie. id est quia iustus secundum deum omnia gerit uel dicit. semper orat qui semper agit bona. nec desinit orare nisi cum desinit iustus esse.

Hec parabola ad orandum et ere

XVIII

vendum et si de nobis. set de eodem persummendum hortatur. et nota quod dominus parabolas ponit vel secundum similitudinem. ut de homine qui habuit duos filios. qui personam dei gerit. vel per dissimulationem. ut de iniquo iudice qui personam dei nullatenus tenet. Set per hunc potest conici quantum deus bonus et iustus curet deprecantes se. cum nec homo iniustus eos qui illum assiduis precibus tundunt. vel ipso tedio devitandum potest contempnere. hoc et subdendo addidit. ne tamen et iterum veniens suggillet. id est strangulet me tediosis clamoribus.

Hec vidua potest habere similitudinem ecclesie que desolata videtur donec veniat dominus qui tamen etiam in secreto nunc curam eius gerit.

Cum iusti pro persecutoribus orare moveantur. tamen de malis salva iustitia hanc vindictam expectunt ut pereant omnes mali. vel conversi ad iustitiam. vel amissa per supplicium potestate qua nunc contra bonos quamdiu hoc ipsum bonis expedit. vel temporaliter aliquid possunt. quem finem cum iusti venire desiderant quamvis pro inimicis orent tamen non absurde vindictam vel desiderare.

Verumptamen dico me facturum vindictam iustorum. set illi erunt valde pauci. quia cum in die iudicii in forma filii hominis apparuero tanta erit raritas iustorum

nanda pronuntiata in eodem modo.

orare et non deficere dicens. Iudex quidam erat in quadam civitate qui deum non timebat. et homines non reverebatur. Vidua autem quedam erat in civitate illa. et veniebat ad eum dicens. Vindica me de adversario meo. et nolebat per multum tempus. post hec autem dixit intra se. et si deum non timeo. et hominem non revereor. tamen quia molesta est mihi hec vidua vindicabo illam. ne in novissimo veniens suggillet me.

Suggillo a suggo tractum a lamiis. vel strangulo.

Ait autem dominus. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte. et patientiam habebit in illis. Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumptamen filius ho

minis veniens putas inveniet

de perfecta fide dicit.

fidem in terra. Dixit autem ad

vos

quosdam qui in se confidebant

Cum tam pura bona fa-

tamquam iusti et aspernabantur

cerent.

Utrumque

ceteros parabolam istam. Duo

fidelis sed unus

ubi tenus. alius sed non.

homines ascenderunt in tem

plum ut orarent unus pha

riseus et alter

publicanus

phariseus

autem stans

aput se ora

bat. Deus gra

tias ago tibi quia

quid est ceteri ho

non sum

mines nisi omnes

sicut ceteri

preter ipsum qui solus

hominum.

iustus sibi. ceteri

raptores iniusti.

peccatores

adulteri velut

et hic publicanus

Ieiuno bis in

Ecce phariseus ad quen-dam abstinentiam ad impendendam misericordiam. ad referendas deo gratias oculum habet. ad humilitatis custodiam non habet. et quid prodest si tota civitas custodiatur. et unum foramen per quod hostes intrent relinquatur.

Si reprehenditur qui superbe gratias agit. quid qui ille qui impugnat gratiam.

Publicanus humiliter orans ad illos pertinet de quibus dicitur: deus non faciet vindictam electorum ad se clamantium. phariseus vero tumens iactans ad illos de quibus subditur: filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra.

ut non tam ob infidelium clamorem in iuste dampnatorum quam ob eorum torporem iuste dampnandorum totius iam mundi sit acceleranda ruina. vel putas in verbo dubitationis infidelitas increpatur. non opinatur divinitas sciat, etc. omnia per quem sunt omnia. sed dubitando increpat infidelium corda.

Quia parabolam quia adorandum invitavit ita conclusit. ut diceret veniente iudice difficile rem reperiendam. ne quis sibi de super vacua fidei cognitione et etiam confessione blandiretur in hac parabola diligentius ostendit a deo non fidei verba sed opera examinanda. inter que maxime humilitas regnat. quoniam quia qui non habent superbi de sua iustitia presumentes et infirmos despicientes qui fide vacui cum orant non exaudiuntur.

Typice phariseus populum iudeorum designat qui ex iustificationibus legis extollit merita sua. et superbiendo recedit humiliatus. publicanus gentilem qui longe a deo positus peccata confitetur. et lamentando propinquat deo et exaltatur.

Ecce ex vicino publicano maioris timoris occasio qui ascendit orare. non dum rogat sed se laudat insuper et roganti insultat.

Quattuor sunt species tumoris. cum quis bonum quod habet a se habere estimat. aut si datum a deo credit

pro meritis datum putat. aut cum
iactat se habere quod non habet.
aut cum despectis ceteris appetit
singulariter uideri habere qd' habet.
hac phariseus peste laborat. qui
io non iustificatus descendit qr
merita bonorum operum sibi singulariter
tribuens publicano se pretulit.

Post dictam controuersiam et post
datam sententiam. humili magistro
offeruntur infantes ut ostendatur
quod innocens et simplex etas ad
gratiam pertineant increpant apostoli.
non quod nollent infantes manu
et uoce saluatoris
benedici. set quia
dum perfecti in fide
putabant in simili
tudine hominum
lassari importuni
tate offerentium.

Posita pharisei et
publicani con
trouersia pon
tur iudicis sen
tentia ut caue
atur superbia.

Sinite. p. nemo
prohibeat languidos uenire ad
medicum. isti in ramo non adhuc
commiserunt. set in radice perierunt.
qr pro se agere causam suam non
possunt maioribus commiserunt tan
gat medicus et benedicat pusillos
cum maioribus. talium est non aet
istorum. set qui habent ex studio in
nocentiam et simplicitatem quam
isti habent per naturam. qr etas non
regnat set mores. non n. est uirtus
non posse peccare set nolle. Sicut
puer non perseuerat in ira lesus
non meminit. non concupiscit
mulierem. non cogitat uel loqui
tur malum. Sic uos nisi talem
innocentiam animi et puritatem
habueritis non intrabitis in regnum celorum.

sabbato decimas do omnium
que possideo.
et publicanus
a longe stans
nolebat nec
oculos ad celum
leuare. set percutiebat pectus su
um dicens. deus propitius esto mihi
peccatori. Amen dico uobis descen
(scilicet ad comparationem ipsius.)
dit hic iustificatus in domum
(scilicet plusquam ille.) (scilicet quare.) (scilicet ante)
suam ab illo. quia omnis qui
(ruinam exaltabitur cor et ante gloriam humili)
se exaltat humiliabitur. et qui
(atur.)
se humiliat exaltabitur. Offe
rebant autem ad illum infantes
ut eos tangeret. quod cum uiderent
discipuli increpabant illos. Ihesus
autem conuocans
(scilicet eos)
illos dixit. Sinite
(puerulis est uenire seruitu)
pueros
(tis officiosa sedulitas)
uenire ad me

Sicut humilis non
audet appropinqua
re ut deus ad eum ap
propinquet non aspi
cit ut aspiciatur. Set
premit conscientiam.
set spes subleuat. percu
tit pectus. penas ex se
exigit ut deus parcat
confitetur. ut deus
ignoscat. ignorat deus
quod ille agnoscit.

Increpabant. hoc for
tasse io quia prius
prophetam uiderunt ex quo
secundum carnem erant
uolebant saluari. sicut
pro chananea mulie
re supplicauerunt. sed

erant quod misterium quod utriusque ipsi uocatio deberetur. Sed fortasse adhuc nesciebant.

Regnum .i. doctrinam euangelii sicut puer suscipimus. accipere puer in discendo non contradicit doctoribus. non rationes et uerba ad resistendum componit. sed fideliter suscipit obtemperat et quiescit.

Hic diues superbus non uoto discentis sed temptantis interrogat.

Quia magistrum dixerat et non dominum uel dei filium confessus est dicit quamuis sanctum hominem comparatione dei non esse bonum. Christus autem non renuit testimonium bonitatis sed magistri absque deo excludit bonitatem.

Non putandum est iste ut quidam aiunt uel dominum temptasse uel de sua uita mentitum esse. sed simpliciter ut uixit confessus est. alioquin ut marcus ait si intuitus archana cordis eius diligere eum dicitur.

ubi diuinitas est et uita.

et nolite eos uetare. talium est enim regnum celorum. amen dico uobis quicumque non acceperit regnum dei ut puer non intrabit in illud. Et introgauit eum quidam princeps dicens. Magister bone quid faciens uitam eternam possidebo. Dixit autem ei ihesus. Quid me dicis bonum. nemo bonus nisi solus deus. Mandata nosti. non occides.

~~quidam~~ Sicut mandatis continetur. ita ne occidas.

Ambrosius. Versuta interrogatio et iocunda responsio. temptator enim bonum magistrum dicit qui deum bonum dicere debuisset. quid me dicis bonum quem negas deum. quid bonum dicis. cum nemo bonus nisi solus deus.

Audierat hic princeps sibi esse paruulorum esse dignos regno multoque certius institui non per parabolas. sed aperte exponi sibi in quibus mereri posset uitam consequi.

non ergo se bonum negat. set deum significat. quid me bonum dicis cum bonum sentire non possis. quid temptas. bonus ego. Sed tectis cordi deridere gloriantem in lege quod omnia custodisset ut inanem eius iactantiam exponeret ostenditur ei adhuc deesse quod legis. Et ideo ad misericordie preceptum transitus inducitur. Et in eum naturalis quedam datur forma sententie. Facilius est camelum per foramen acus transire quam diuitem in regnum dei. non debet se iactare diuitem in diuitiis suis. Ctibus uerbis diffiniatur contra naturam esse diues et misericors.

Mandata etc. hec est pueritie innocentie castitas que nobis imitanda proponitur si regnum dei ingredi uolumus. et nota quia iustitia legis suo tempore custodita non solum bona terre set et uitam conferebat eternam.

Diuitis diues .i. confidens in diuitiis sicut intrabit ut iheronimus sed martirum exponit. non quod diuites manentes set qui diuites esse desierint intrauerunt. Christus facit Christum pati pro dilecto

tibus seculi quam dilectores seculi ad xpistum conuerti. camelus dicitur xpistus qui sponte humiliatus infirmitatis nostre honera sustulit. acus est punctio per quam angustias passionis significat. quia passione uelut acu nature nostre quasi scissa uestimenta iura resarcire dignatus est. i. reparare post lapsum. aliter camelus est gentilem populum

gibbo peccatorum deformem per angustam uiam uite ingredi quam iudeorum de meritis gloriantem. & ad subeundum leue

Hec tristicia que mortem operatur. hee sunt spine et tribuli que semen dei suffocauerunt.

honus xpisti se humiliare nolentem. uel ita camelus est gentilem populum supersticionis deformitate deglutiantem turpia honera ferentem intrare per angustam uiam que uia est xpistus qui per uerum corporis passione mortis penetrans uiam uelut acu redintegrauit scissa uestimenta nostre nature quam populum iudeorum qui diues est in lege egens in fide.

Cum amore possident & in eis confidunt. nec impossibile sed difficile dicit. quia difficulter diuitie contempnuntur. de quibus omnibus facilius est diuitias non habere sine amore.

Qui multiplicandis diuitiis incumbunt. aliter uite gaudia contempserunt.

Quia si po. in numero diuitum intelliguntur deputandos omnes qui amant diuitias. & si non habent aliter cum sit turba maior pauperum non dixerunt. quis po. sal. fieri.

non mechaberis. non furtum facies. non falsum testimonium dices. honora patrem tuum et matrem. Qui ait. omnia custodiui a iuuentute mea. quo audito ihesus ait ei. adhuc unum deest tibi. omnia que habes uende et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. & ueni et sequere me. his autem dictis contristatus est. quia diues erant ualde. Videns autem illum ihesus tristem factum dixit. Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt. facilius est camelum per foramen acus transire quam diuitem intrare in regnum dei. Et dixerunt qui hec audiebant. & quis potest saluus fieri. et ait illis.

[Interlinear and marginal glosses on the main text:]

ihesus diligit. n. eos qui mandata legis custodiunt. sed quod ibi minus est his qui perfecti esse uolunt adiungit. Vade uende omnia que habes & da pauperibus.

ad perfectionem. non partem. Sic dando. ecce contemplatiua que ad euangelium. non sufficit relinquere sua nisi sequatur dominum imitando. quare. possidens cum amore. urgentibus membris enormem.

Ut per se a suis cupiditatibz conuertant͂.
que impossibilia sunt aput
homines possibilia sunt aput
dm̄. Ait autem petrus. ecce nos
· i. uoluntatem · hndi.
dimisimus omnia et secuti
· quod pfectius. · non tm̄
sumus te: quid ergo erit nobis. Amen
de nobis aplis. set et · de quibuscūqz fidelibz.
dico uobis. Nemo est qui
· omnes affectus carnis uoluntati mee pposuit
reliquerit domum aut pare
tes. aut frēs. aut uxorem aut
filios. aut agros pp̄ regnum
dei. et non recipiat multo
plura in hoc tempe. ⁊ in futo
uitam eternam. Assūpsit
aūt ihc̄. xii. et ait illis. ecce as
cendimus ierosolimam. et cō
sūmabunt͂ omnia q̄ scṗta
sunt per pp̄has de filio homi
nis tradetur. ⁊ gentibz ⁊ illu
detur. et flagellabit͂. ⁊ cōspue
tur. et postqm̄ flagellauerint
occident eum. ⁊ tertia die re
surget. Et ipsi n̄ hoꝝ in

Deus ab amore terrenoꝝ ad cari
tatem eternorum conuertit. non
quod superbi et cupidi uiderent.

Nemo qui carnalia p domino
dimiserit spūalia accipiet. mar
cus ait centies tm̄ nunc in tem
pore hoc cum psecutionibz frēs
et sorores. et in futuro uitam
eternam. i. in hac uita psecutio
nibus plena gaudium regni
degustauit. et omnium electoꝝ
sincera dilectione fruuntur.

Qui pro domino omnes diui
tias et carnis affectus contem
pserit. multo plura recipiet
in p̄senti. ⁊ a frībz ⁊ sororibus
sposit sui glutino spūali col
ligatis. multo gratiosiorem
in hac uita recipiet. caritatem
copla. ⁊ qua filii et parentes.
et coniuges et cetera hiˀ cōnec
tuntur fragilis et breuis est.
set illi soli ppetue coniunctionis
retinent unitatem. omnia q̄
fratrū sunt tamquam sua cre
dentes quia multitudinis cre
e. c. u. ⁊. a. u. nullusqz egens int͂
eos. ⁊ quam aliquis uxorem i
lasciuia possidebat. eamdem in
honore sanctificationis possidet.

Preuidens ex passione sua dis
cipulos perturbandos p̄dicit et
passionis penam et resurrectio
nis gloriam. ut cum morientē
cernerent resurrecturū non
dubitarent. ⁊ cōsūmabuntur.
in hoc ostendit quicquid pro
phete p̄dixerunt ad sue dis

pensationis ministerium intendis se in quo percutit hereticos qui dicunt Christum legi et prophetis contraria predicasse et alium ueteris, alium noui testamenti esse deum confutat et paganorum dementiam, qui eius crucem derident. cum proxime sue passionis et tempus quo futurum presciuis ostendit et locum quasi mortem non timens adiit.

Cecus significat humanum genus quod a superna claritate expulsum dampnationis sue patitur tenebras. sed a domino appropinquante iericho curatur; iericho luna interpretatur; per quam defectus mortalitatis intelligitur. dum igitur uerbum dei infirmitatem nostre carnis suscipit homo ad cognoscenda diuina redit. cecus sedet iuxta uiam dum incipit credere in ipsum qui dicit ego sum uia. mendicat. dum rogat unde sequitur et clamabat.

Qui ihesum uenientem preeunt significant tumultus carnalium desideriorum uel uitiorum que dissipant cogitationem hominis et perturbant uocem orationis ne ihesus ad illuminandum uenire possit cor hominis. set iam credens sentiens grauari fantasmate peiorum uitiorum et uocem orationis sue impediri. ne pro se exorare possit ardentius clamat.

Ihesus transiens cecum audit. stans illuminat. quia per humanitatem suam nostre cecitati uoci

tellexerunt. et erat uerbum istud absconditum ab eis. et non intelligebant que dicebantur.

Factum est autem cum appropinquaret iericho cecus quidam sedebat secus uiam mendicans. et cum audiret turbam pretereuntem, interrogabat quid hoc esset. dixerunt autem ei quod ihesus nazarenus transiret. et clamauit dicens. Ihesu fili dauid miserere mei. et qui preibant increpabant eum ut taceret. Ipse uero multo magis clamabat. fili dauid miserere mei. Stans autem ihesus

homo pro hominibus factus miserere hominis.

Discipuli sermonem dominice passionis totiens replicatum ideo intelligere non ualent. quia quem maxime uidere desiderant eius mortem audire non possunt quem non solum hominem innocentem set etiam uerum deum esse sciunt mori posse non putant et quoniam eos dicit aliquid de sua passione hoc aliter dictum putant sicut in aliis parabolis loquentem audire consueuerant. Iudei quia eius mortem parabant quicquid de sua passione loqueretur intelligebant. hoc etiam loquebatur quod efficere ipsi optabant.

iussit illum ad se adduci. Et
¶ Interrogat ut creda
cum appropinquasset interro
mus eum nisi con- fitentem posse sanari.
gavit illum dicens. quid ti

Non ex ignorantia
querit. sed ideo ut roget.
ut mentem ad orati
onem excitet. quod in
telligens cecus subiun
git. domine ut videam
non petit cecus aurum
vel aliquod tempora
le. sed tantum lumen. inni
temur ergo eum quem
corpore et mente au
divimus sanatum.
petamus a deo lucem
eterne visionis. et dicet
nobis deus. respice. f. t
t. s.

Laudat omnis plebs
deum. non solum pro im
petrato munere lucis
set et pro merito fidei im
petrantis. quia non
solum laudat quod
potenter et misericorditer illu
minat. set quia in
clamorem fidei fer
uiter clamantis ex
audit

vis faciam. At
ille dixit domine
ut videam. Et
ihesus dixit. res
pice fides tua
te salvum fecit.
¶ Videt et sequitur qui bonum
et confestim
quod intelligit operatur. et
vidit et seque
ihesum preeuntem imitatur.
batur illum
et hic talis non solum in se
magnificans
deum proficit set etiam ad
deum. Et omnis
alios ad laudem dei ac
plebs ut vidit
cendit.
dedit laudem
deo. Et con
festim ingressus perambulabat
iericho. Et ecce vir nomine za
cheus. Et hic erat princeps pu
blicanorum. et ipse dives. Et quere

bus compatitur. sed potentia divini
tatis lumen nobis gratie sue infun
dit

Qui pretereuntem aliquatenus
sentiebat dum in oratione patitur
fantasmatum turbas vehemen
tius insistens orationi ducitur ad
stantem et recipit lumen. quia deus
in corde firmo figitur. et sic lux
amissa reparatur.

Ecce camelus deposita sarcina
gibbi per foramen acus transit
dum contempto censu fraudum
angustam portam que ducit
ad vitam ascendit. et quod devotio
ne fidei ad videndum salvatorem
quod natura minus habebat as
censu arboris supplet. iuste quod
rogare non audebat. dominice
susceptionis benedictionem accipit que
desiderabat. mistice zacheus qui inter
pretatur zacheus iustificatus signat
credentes ex gentibus qui per occu
pationem temporalium depressi
erant. et minimi. sed a domino iusti
ficati. qui intrantem iericho sal
vatorem videre volunt. dum fidei
quam in mundo attulit parti
cipare querunt. sed turba. i. vitio
orum consuetudo que cecum cla
mantem increpabat ne hunc sus
picientem tardat. Set sicut tam
plus clamando cecus turbam
vincit. ita pusillus terrena re
linquendo arborem crucis ascen
dendo turbam obstantem trans
cendit clamans cum apostolo. michi
absit glo. nisi. in. c. do. n. i. XIX xix.

Quis desperet de se. cum iste ad deum

uenit. ciui census ex fraude. p hunc
apparet qd non omnis diues auar.

I. Ex illa parte ubi sicomorus. ut
ubi crediturus. ut et misterium ser
uaret. et grām seminaret. sic enim
uenerat ut per iudeos transiret
ad gentes. Videt itaque zacheum
sursum iam enim sublimitate
fidei inter fructus nouorum opum
uelut in fecunda altitudine opi
emınebat.

Sicomorus moro similis folíís.
set altitudine prestans. et inter
ficus fatua. i. crux que credentes
ut ficus pascit. ab infidelibus
irridetur ut fatua. quam pusillus
ascendit dum quilibet i humi
lis et pre fragilitatis conscius in
uirtute crucis gloriatur. et per
hanc laudabilem fatuitatem
transeuntem per dnm cernit
quia et si nondum ita solide ut
est iam tamen rapti et qui in tristitia
luci celestis sapientie intendit.

Manebat aliquando dominus in
domo principis phariseorum. i. in
iudeorum synagoga docebat.
Set quia sabbato curantem. pec
catores recipientem contra auaros
disputantem et cetera digna
deo gerentem lingua uenena
ta carpebant. dominus post
eorum facinora discessit dicens.
relinquetur. domus uestra deser
ta. hodie autem in domo pusilli
zachei oportet illum manere. i.
noue lucis uel legis gratia cordis
caritate in humili credentium na
tionum corde quiescere.

bat uidere ihm
quis esset. et non
poterat pre turba.
quia statura
contra non malitia set fide
pusillus erat
et precurrens
ascendit in ar
borem sicomo
rum ut uideret
illum. quia inde
erat transiturus.
et cum uenisset
ad locum suspiciens ihc uidit
illum et dixit ad eum. zachee
contra non immu
festinans descende. quia hodie
tatus mittat. quia et si nondum audierat uocem in
in domo tua oportet me ma
uitantis audierat aff
nere. festinans
fectum.
descendit. et
excepit illum
gaudens. et
cum uiderent

Que turba nisi impite
confusio multitudi
nis que uerticem sapie
uidere nequit. zacheus
ergo non in turba
set plebem transgressus
messiam quem desidat
aspicit.

Et cum uenisset. per
missos precones uer
bi sui in quibus erat
ihc et loquebatur.
uenit ad populum
nationum qui pas
sionis eius fide iam
sublimis et diuinita
tem eius agnoscere
ardet. suspiciens
uidet quia per fidem
a terrenis eleuatum
eligit eligentem se
et amat amantem
se.

Quod descendere
de sicomoro. et sic
mansionem in domo
parare iubetur: hoc
est quod apostolus
ait. et si cognouimus
secundum carnem xpm
set iam non nouimus
et si et mortuus est ex

infirmitate. Sanam
uiuit ex uirtute dei.

quia manifestum est iudeos
omnes mur
semper gentium odisse. uel
murabant di
non intellexisse salutem. Vnde et aduersus petrum dicitur:
centes. quia ad hominem pecca
quare introisti ad gentes preputium habentes.
torem diuertisset. Stans au
zacheus dixit ad dominum. Ecce
dimidium bonorum meorum domine
do pauperibus. et si quid aliquem de
fraudaui reddo quadruplum. Ait

Salus que olim in
deorum domum imple
bat hodie populo
gentium illucet eo quod
et ipse populus sit
abrahe filius.

Venit enim etiam mur
murantibus sua mi
sericordia non dedignantur
exponere. qui propter
penitentiam peccatorum
suscipiendam maxi
me ipse uenit in ter
ram. ubi et se appellat
filium hominis. ut in
sinuet nobis dispen
sationem sue pietatis.

Excecatos iudeos relin
quens transit ad illu
minandas gentes que
longe erant a fratribus ex
clamant ad dominum
uel quia longe a peccatori

iesus ad eum. quia ho
die salus huic
domui facta
est. eo quod et ipse
filius abra
quia non ueni uocare iustos
he. Venit enim
sed peccatores
filius homi
nis querere
et saluum facere
quod perierat. Hec
illis audien
tibus adiciens
dixit parabolam

Stans aliis calumpniantibus hominem
peccatorem. ipse zacheus stans. id est in ea
quam ceperat fidei ueritate persistens non
solum se ex peccatore conuersum. sed
etiam inter innocentes probat.
confiscatum cum et ante conuersionem
innocenter uixit: qui ante conuersio
nem dimidium post conversionem
potest dare et totum. Sed si quem
defraudaui. primum est secundum legem
reddere. deinde quod remanet pau
peribus erogare. Hunc uite fructum
publicanus de sicomoro per sapien
tem stultitiam legit quod rapta
reddit. propria relinquit. uisibilia
contempnit eius qui non dum
uidetur sequi uestigia concupiscit.

Filius non carne sed fide quia sicut
abraam iussu dei patriam ob
spem future hereditatis deseruit
sic et iste qui thesaurum in celum
et acquirit spe. et nota non solum
qui iusti perseuerant. sed etiam qui
de iniustitia conuertuntur ad filios
promissionis pertinere.

Hec illis audien. Suscepta et com
mendata penitentia publicani di
uitis. per parabolam docet tibi
magis penitentiam peccatorum quam
iustitiam placere superborum las
ciuisque in gentibus de ignorantia
legis humilibus quam de iudeis
de iustitia legis superbientibus
se esse regnaturum. et quia discipu
li audita passione et resurrecti
one ierosolimis implenda exi
stimabant regnum dei mox
esse uenturum. hanc eorum ignoran
tiam illuminat. docens se primo

regni sui fidem toto orbe dispersurus et in fine seculi iudicem omnium regeque venturum.

Hic est nobilis cui cecus dicebat. miserere mei. fili david. et cui turba osanna. fili david. benedictus qui venit. qui constitutus est a patre rex cui date sunt gentes in hereditatem.

Vocat x. servos dum eligit discipulos littera decalogi imbutos dat x. mnas. dum post resurrectionem aperit sensum ut spiritualiter intelligant legis dicta. mna x. dragmas appendit et omnis scripture sermo quia vite celestis perfectionem suggerit quasi centenarii numeri pondere fulget.

Cives. i. iudei ex quibus christus secundum carnem non solum presentem usque ad mortem crucis oderant. sed et post resurrectionem eius miserunt persecutionem apostolis et predicationem regni celestis spreverunt.

Cotidie christus accepto a patre regno redit. quia peregrinantis in terra ecclesie semper statum conspicit. hunc servo pecuniam negotiaturo commodat. in altero modo quod consummati operis examinat. hunc prudentem laborantem ampliori gratia donat illum luxuriosa sectantem et quod dederat privat. in iudicio vero multi qui ad docendum ydonei videbantur ob negligentiam suam inter indoctos reputabuntur. quidam simpliciores ob conversationis devotionem inter apostolicos doctores summa premia percipient. quasi x. recipit

eo quod esset prope Ierusalem. et quia existimarent quod confestim regnum dei manifestaretur. Dixit ergo. Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi

in fine quando omnis saluus erit.

regnum et reverti. Vocatis autem x. servis suis dedit illis decem

verba legis mi

mnas. et ait ad illos. negociamini

stica interpretatione discussa populis offerte. et ab eis fidei

dum venio. Cives autem

confessionem morumque probitatem recipite.

eius oderant illum et miserunt legationem post illum dicentes. nolumus hunc regnare super

hoc erit quando ille qui humilis

nos. Et factum est ut rediret accepto regno iussit vocari

apparuit in manifestissima claritate iudicaturus adveniet.

servos quibus

ut scire faceret

dedit pecuniam

id est omnium opera et cogitationes

ut sciret

omnibus palam ostenderetur.

quantum quisque nego

o.

bus salus. Deus qui ubique presens longe ab his qui ydola colunt. sed ipsi prope facti sunt in sanguine christi.

Primus servus ordo doctorum in circumcisione missus qui unam mnam negotiaturus accepit. quia unum deum unam fidem unum baptisma. Iussus est predicare. sed x. acquirit dum populum sub lege constitutum docendo sibimet sociavit.

Qui simul et de iudicantibus et de negociatus
ciatus esset. uenit autem pri
iudicaret.
mus dicens. domine mna tua
x. mnas acquisiuit. et ait illi.
quia non tua querens.
euge serue bone quia in modico
fuisti fidelis
eris potestatem
habens super x. ciuita
tes. et alter uenit
dicens. domine
mna tua fecit
v. mnas. et huic
ait. et tu esto super
v. ciuitates. et
tertius uenit
dicens. domine
ecce mna tua quam habui re
posita est in sudario timui enim
te. quia homo au
sterus es. tollis
quod non posui
Tertius seruus sunt illi qui post collectos iudeos et
sti et metis quod non semina

Modicum est quicquid in presenti percipimus donorum ad comparationem futurorum. ex parte enim cognoscimus ex parte prophetamus.

Decem ciuitatis sunt anime per legis literam ad gratiam euangelii peruenientes quibus tunc glorificandus preponitur. qui eis pecuniam uerbi digne deo commodauit. Unde apostolus. Que est nostra spes. aut gaudium. aut corona glorie nonne uos ante dominum ihesum.

Quia ardua est uia que ducit ad uitam et quia quanto gradus altior tanto casus grauior.

Prophetam in nomine prophete mercedem prophete accipiet.

Per duos seruos fideles utriusque populi doctores per x. et v. mnas. idem credentes; per inimicos qui uerbum fidei uel numquam audire uel male interpretando corrumpere maluerunt. per messionem tunc non seminati. quos uerbum dei nec audire contigit. huius v. personis omne genus hominum in die iudicii discutiendum significatur.

Qui ad preputium missus est cum duas unam .i. unam eandemque fidem que circumcisione credita est ad predicandum commisit que v. facit. quia gentes v. sensibus corporis antea mancipata ad gratiam fidei euangelice conuertit.

I. x. coram animarum quas imbuisti fide et conuersatione magnus sublimisque esto. et non tantum de tuis sed de auditorum profectibus honoreris.

Et alter uenit. bonus ordo. uocaturus iudeos et gentes iussurus interfici qui noluerunt super se Christum regnare hanc premisit comparationem. ne diceretur nichil dederat populo iudeorum. unde melior posset fieri. aut quid exigeretur ab eo qui non recepit. Et una mna facit v. qui moralia habet pro v. sensus corporis x. facit .i. duplicia que mistica sunt et moralia.

In sudario pecuniam reponit qui ad predicandum idoneus officium predicandi et suscipere renuit uel susceptum non bene gerit. sed percepta dona sub torpore corporis abscondit secum dicens. Sufficit michi ut de me

tionem reddam. cur aliis predicare uel de aliis cogar reddere rationem. qui etiam apud deum illi sunt inexcusabiles quibus lex data non est neque dato euangelio dormierunt. quia per creaturas poterant creatorem cognoscere metit enim dominus ubi non seminauit. i. etiam eos reos impietatis tenet quibus uerbum legis uel euangelii non ministrauit. timens ergo periculum iudicii requiescam ab aministratione uerbi.

Mathe. metis ubi non seminasti. i. precidis falce iudicii eos quibus legem non commisisti. et congregas ubi non sparsisti congregas in regno tuo bonos etiam de gentibus et eorum compatione qui naturalem legem seruant dampnas eos qui negligunt scriptam.

Qui uerbi pecuniam a doctore accipit credendo necesse est ut cum usuris soluat operando. ut de accepto uerbi fenore usuras soluit qui ex eo quod audit et alia studet intelligere.

Auferte. collatam gratiam amittit qui coruscando aliis predicare neglexit. augetur uero illi qui se ea laborauit sicut regni corona quod superbiendo saul amisit. dauid obediendo promeruit sic enim dominus qui a saul recessit directus est a die illa et deinceps in dd.

Mistice cum omnis israel saluus erit. tunc omnis plenitudo spiritualis gratie quam nunc torpentes gentes negligenter utuntur. commisso predicationis officio

sti. dicit ei. de ore tuo te iudico seru[o]

serue nequam. sciebas quia ego

Nequam. qui piger ad exercendum officium superbus ad accusandum dominum uidetur.

homo austerus sum tollens quod non posui. et metens quod non seminaui. et quare non dedisti pecuniam

Sciebas quod putauit pro excusatione dixisse incidit in culpam. qui si me ita durum et crudelem noueras quare ista cogitatio non incussit tibi timorem ut scires me mea diligentius quesiturum.

I. Euangelicam predicationem populis patisque fidelium cordibus non intimasti meam non tuam unde apostolus. si quis loquitur quasi sermones dei.

meam ad mensam. et ego

uenienscum usuris utique exegissem illam. et astantibus dixit:

gl.: i. mina / *gl.: discutiens.*

auferte ab illo mnam et date illi. qui x. minas habet. et dixerunt ei. domine habet x. minas. dico

gl.: quia utenti eo quod habet.

autem uobis. quia omni habenti dabitur. et habundabit. ab eo

gl.: qui non utitur.

autem qui non habet. et quod habet auferetur ab eo. Verumptamen

q. i. iudeos et omnes nolentes conuerti ad fidem

inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc et interficite ante me.

Finita parabola uadit ierosolimam ut ostendat de eiusdem maxime ciuitatis euentu parabolam fuisse premissam que non longe post et ipsum occisura. et ob odium regni eius hostili clade sit peritura.

Tres euangeliste qui grece scripserunt pullum tantum commemorant. Matheus qui hebraice scribit et asinam solutam et adductam refert: ut hebree quoque gentis si penituerit non desperandam monstret esse salutem.

Alligatus uinculis perfidie in quo astrictus domino errori famulatur. Sed dominatum sibi uendicare non poterat quem dominum fecerat non natura sed culpa. et ideo cum dicit deus unus agnoscitur: nam et si multi

Et his dictis precedebat ascendens ierosolimam. Et factum est cum appropinquasset ad bethphage et bethaniam ad montem qui uocatur oliueti misit duos discipulos suos dicens. Ite in castellum quod contra uos est. in quod introeuntes inuenietis

q. altem alligant ut possideant christus soluit ut teneat.

pullum asine alligatum cui

potius habundanter conferetur.

Venit ad montem oliuarum ut nouellas oliuas in sublimi uirtute plantaret.

Bethphage uiculus sacerdotum in monte oliueti. et interpretatur domus bucce. Bethania uilla uel ciuitas in latere eiusdem montis et dicitur domus obedientie. Hac dominus uenturus ierosolimam presentia sua sublimauit. quia multos ante passionem suam docendo pie confessionis domus et obedientie spiritualis impleuit que bene in monte oliueti sunt posite. i. in ipso domino qui nos unctione spiritualium carismatum et scientie pietatisque refouet. et quia non uult abscondi ciuitatem supra se positam mittit discipulos in castellum quod contra eos. ut per eos totius contra se positi orbis munitiones penetret.

Propter scientiam unitatis et munditiam operis. uel gemine dilectionis sacramentum toto orbe predicandum. uel propter duos ordines predicatorum unum in circumcisione alterum in gentibus.

Introeuntes in mundum predicatores inueniunt populum nationum perfidie uinculis irretitum liberum et lasciuum cui nemo hominum. i. s. nullus rationalis doctor frenum correctionis imposuerat. quo uel linguam a malo prohibere. uel in arctam uiam uite ire cogeretur: nemo indumenta salutis quibus calefieret uerba suadendo contulit

nemo sedit quia nullus stulta eius deprimendo correxit. ¶ Hec despicias hunc asellum. quia sicut in uestitu ouium sunt lupi rapaces intrinsecus, grex sub exuuiis corporis quod nobis est commune cum beluis mens deo plena regebatur.

Multos habebat dominos qui non uni superstitioni deditus. set pro libitu immundorum spirituum ad uarios raptabatur errores.

Vestimenta apostolorum doctrina uirtutum uel discretio scripturarum et gratia spiritualis. quibus illi corda hominum prius nuda et frigida contegunt, ut mereantur habere sessorem christum.

Dum populus gentium portat christum discipuli uestimenta in uia sternunt quia corporis sui exuentes amictum simplicibus sanguine suo uiam parant ut inoffenso gressu mentis ierosolimam quo ihesus ducit tendant. id est ad uere pacis uisionem.

Qui soluendo pullo contradixerant audito domini nomine quiescunt quia magistri errorum qui doctoribus ad salutem gentium uenientibus obstiterant suas tenebras defendunt donec miraculis attestantibus ueri possessoris uirtus emineat set postquam dominice fidei potestas apparet cedentibus aduersariorum querelis cetus qui deum corde portet adducitur.

Sternebant. uide alios euangelistas non discipuli. set turba substernebant que martyrum exempla sequens carnem per abstinentiam

nemo umquam hominum sedit.

¶ quecumque solutus in terram. so. e. et in ce.

Soluite illum et adducite. Et si quis uos interrogauerit quare soluitis. dicetis. Et quia dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui missi erant et inuenerunt sicut dixit illis stantem pullum. Soluentibus autem illis pullum dixerunt domini eius ad illos. Quid soluitis pullum? At illi dixerunt. Quia dominus eum necessarium habet. et duxerunt illum ad ihesum. et iactantes uestimenta sua supra pullum imposuerunt ihesum. Eunte autem illo substernebant

Dii et multi domini gratialiter tamen unus deus et unus dominus. Marcus ait ante ianuam ligatum. quia extra christum quicumque est foris in uia que in christo est foris non est. in biuio uero ligatus stabat. quia non unam fidei uiam tenebat set pluribus erroribus detinebatur de quibus apte subditur: soluentibus autem.

Frequenter ingressus ciuitatem ierusalem set non cum his laudibus non rex uocatus. quod semper significat

o.

fugat nisi tamen cum ascen
dit passurus. quod ideo
scriptum est ut amplius illorum
adversum se excitaret
invidiam quia iam
tempus passionis ista
bat.

Descendente ihesu de
monte oliveti .i. humi
liante se ad infirmi
tatem nostre carnis il
lo qui erat in forma
dei cum illo descen
dunt turbe .i. humi
liantur sub manu
eius qui nimia vidi
gent ut ab exaltent.

vestimenta su
a in via. et cum
appropinquaret
iam ad descen
sum montis o
liveti ceperunt
omnes turbe
descendentium gau
dentes laudare
deum voce magna super omnibus quas
viderant virtutibus dicentes. Bene
dictus qui venit in nomine
domini pax in celo et gloria in ex
celsis. Et quidam phariseorum
de turbis dixerunt ad illum
magister increpa discipulos tuos
quibus ipse ait.
dico vobis quia
si hii tacuerint
lapides clama
bunt. Et ut

(interlinear:) vel ab omni / peccato immunis singulariter et immunes faciens. vel ego ve / ni in nomine patris mei. / vel turbas laudantes. vel a / postolos turbam ad lau / dem instruentes.

Mira invidentium de
mentia quem vera
docentem noverant e
um magistrum appella
ri audiunt discipulos
ei quasi melius edocti re
darguendos estimant
quos ille instruxerat domi
dominum apparere esse per mi
racula.

edomant ut
domino veni
ad mentem pa
rent vestiti
bus bona prebe
ant exempla.

Sicut nascente
domino hominum
et angelorum agmi
na celestia decanta
bant gloria in ex(celsis)
d(eo) et in t(erra) p(ax) ho(minibus) bo(ne) v(oluntatis).
sic eidem mox cum
phaturo homines concinunt pax
in celo et in terra. gloria in excelsis.

Turba post modicum crucifixura
regem appellat expectatum secundum carnem
de cuius venisse declarat ut adversus se
testimonium extorqueatur ab invitis.

Maxime de resurrectione lazari
que nuper facta erat. nam et propterea
venit ei obviam turba. quia hoc
signum fecisse audierant ab eo, lau
dant et de signis et doctrina quam fecit
cum ascendit ad diem festum
scenophegie quod iohannes narrat.

Crucifixo domino apostolis premo
re nascentibus petre que scisse
sunt apertis monumentis dominum et
mundi dominum aperte clama
bant. mirum ne si cecitas contingit
in israel ut a laude dei conticeat
populus gentium mollito corde
lapideo creatorem credere et annun
tiabit.

Ut dominus secundum historiam
semel fecit, hoc cotidie per electos
suos in ecclesia agit: plangit reprobos
bos qui nesciunt cur plangant.
Sed exultant in rebus pessimis.
qui si damnationem suam preni
derent se ipsos cum electorum lacri
mis plangerent qui in prosperitate
sua diem suam hic habentin

qui a pacem habent ex habundantia temporalium et supplicia nunc absconduntur ab oculis eorum· qui refugiunt futura providere que temporalem letitiam perturbent. Set venient dies quando animas exeuntes a corporibus demones inimici circumdabunt vallo trahentes eas ad societatem sue dampnationis et undique circumdabunt et coangustabunt quando non solum operis set etiam locutionis et cogitationis iniquitates ante oculos eorum replicabunt· et ad terram prosternent. cum caro in pulverem redigetur: filii etiam cadent. cum in illa die peribunt omnes cogitationes eius. que cogitationes etiam per lapides designantur: cum subditur. et non relinquent in te lapidem super lapidem. perversa enim anima cum perverse cogitationi perversiorem adicit quasi lapidem super lapidem struit. set cum anima ad iudicium rapitur: talis cogitationum constructio dissipatur: et hoc ideo quia non cognovit tempus visitationis sue perversam id est animam deus visitat aliquando precepto. aliquando flagello. aliquando miraculo. set quia superbiens contempnit nec de malis suis erubescit in extremo inimicis traditur cum quibus in extremo iudicio dampnationis societate colligatur.

Post enuntiata mala ingressus in templum eicit ventes et ementes per hoc innuens quod ruina populi maxime ex sacerdotum culpa fuit. dum. et cetera. vendentes et ementes peccavit ostendit unde radix perditionis processit.

Sicut in civitate et templum. Sic

appropinquavit videns civitatem flevit super illam dicens. quia si cognovisses et tu quidem in hac die tua que ad pacem tibi. nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. quia venient dies in te. et circumdabunt te inimici tui vallo et circumdabunt te et coangustabunt te undique et ad terram prosternent te et filios tuos qui in te sunt. et non relinquent in te lapidem super lapidem. eo quod non cognoveris tempus visitationis sue. Et ingressus in templum cepit eicere vendentes

Interlinear glosses: ruinam que imminet. fleuisses. que modo exultas. tempore letitie. non providentur superventure miserie. ecce pena quia imminentem ignorat. romani principes.

Dum carnem de suo corpore viduatibus mala futura non prospiciens habes bona presentia que ad pacem tibi possunt esse temporalem. et cur hoc. subdit: s. quod non providet mala que ventura sunt. si enim provideret in presentibus prosperis leta non fuisset.

Cum verbum non sit constructa extra portam ubi dominus crucifixus erat apparet illam ierusalem ex toto fuisse destructam. cui ubi eversio contigit subditur. eo quod non cognovisses et cetera. tui. id est tuis. id est adventum filii dei incarnati.

mino. et ementes. dicentes illis. Scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens cotidie in templo. principes autem sacerdotum et scribe et principes plebis querebant illum perdere. et non inveniebant quid facerent illi. omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

XX

Et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante convenerunt principes sacerdotum. et scribe cum senioribus et aiunt dicentes ad illum. Dic nobis in qua potestate hec facis. aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem. Respondens autem ihesus

Domus dei est conscientia fidelium quam facit speluncam latronum qui relicta simplicitate sanctitatis illud meditatur agere unde proximus innocentem possit ledere. Set quia dominus mentes fidelium ad cavenda mala erudit.

Quia dominus nec indignis verba predicationis subtrahit. post rigorem discipline in electis perseverat in gratia docendi.

quia ad hoc residetis in templo. ut vel non dantes munera corporaliter persequamini vel spiritualiter dantes necetis.

quia cotidie docebat in templo. et eiciebat latrones et recipiebat laudem turbarum

in plebe fideli vita religiosorum. Sed multi dum religionis habitu sacrorum ordinum locum percipiunt religionis officium in mercimonium terrene negotiationis convertunt. in templo vendit qui hoc quod quibusdam iure competit ad premium largitur. iustitiam vendit qui hanc pro premii acceptione servat. emit in templo qui dum hoc quod proximo iure debet negat. dato patronis premio emitur peccatum. quibus dicitur: fecistis domum meam speluncam latronum. quia dum perversi locum tenent religionis ibi per maliciam occidunt ubi per orationem vivificare debuerunt. Set quia contra perversa per sacras paginas dominus indesinenter nos instruit recte subditur. et erat docens in templo.

Ideo non poterant illum perdere quia timebant tumultum populi. vel ideo volebant perdere quia neglecto suo magisterio totum populum videbant ad eius doctrinam confluere.

De dei potestate dubitant. et subintelligi volunt diaboli esse. non addunt unde aut quis est qui d. t. h. p. in quo plane negant dei filium quod non suis viribus set alienis signa facere credunt.

Poterat aperta ratione temptatorum.

calumpniam confutare. sed prudenter interrogat ut vel suo silentio vel sua sententia condempnentur.

Propter duas causas veritas querentibus est abscondenda. vel quia minus capaces sunt ad audiendum. unde dicit multa habeo. vobis dicere que non potestis portare modo. vel quia ex odio vel contemptu querunt. unde dicitur. nolite sanctum dare canibus.

Principibus sacerdotum et scribis de sua interrogatione confutatis dominus quod decreverat exequitur. et illis audientibus plebem quod sua verba libentius audiat alloquitur inferens parabolam qua et illos impietatis arguit et regnum dei ad gentes transferendum ostendit.

Vinea domini sabaoth domus israel est coloni operarii qui ad colendam vineam hora prima. tertia. sexta. vi. et nona sunt conducti. peregre fuit qui ubi presens est tamen vinitoribus liberum operandi arbitrium reliquit.

Qui ubique est presens. diligentibus se presentior est negligentibus abest et longo tempore abfuit ne operari videtur exactio. nam quo indulgentior liberalitas. eo inexcusabilior pravitas.

Alter servus david propheta. qui post moysen colonos vinee psalmodie modulamine et cithare dulcedine ad exercitium boni operis invitavit. sed et hunc contumelia affectum dimiserunt inanem dicentes que nobis pars in david. aut que hereditas filio ysai qui tamen probat vinea ne penitus exstirparetur exorat domine deus virtutum converte et respice de celo et vide et visita vineam istam.

Sicut verus est de celo. dicet nobis. quare ergo [quare testimonium] non credidistis perhibenti ei. [illi.] Si autem invidia instinctus est ex hominibus iohanni derogabunt. [illi]

dixit ad illos. Interrogabo vos et ego unum verbum. respondete michi baptismus iohannis unde erat de celo an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicentes. quia si dixerimus de celo dicet quare ergo non credidistis illi. Si autem dixerimus ex hominibus

plebs universa lapidabit nos. certi sunt enim iohannem prophetam esse. et
[timentes lapidationem sed magis timentes veritatis confessionem]
responderunt se nescire unde esset. et ait illis. neque ego vobis
[non dico vobis set scio] [quia non vultis fateri quod scitis]
dico in qua potestate hec facio. Cepit autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo quidam plantavit vineam et locavit eam colonis et ipse peregre fuit multis temporibus et in tempore vindemie misit ad cultores

Quem confitemini de celo huisse prophetam in testimonium perhibuit. et ab illo audistis in qua potestate ego faciam quod illi intelligentes dubitant quid debeant respondere.

Primus servus qui mittitur moyses est legislator qui per xl. annos fructum legis quam dederat a cultoribus inquirebat. set cesum dimittunt

servum ut de fructu
vinee darent illi
qui cesum dimiserunt
eum inanem. Et addidit al
terum servum mittere. Illi autem
quos cedentes et afficientes contu
meliis dimiserunt inanem. Et ad
didit tertium mittere. Qui et illum
vulnerantes eiecerunt. Dixit
autem dominus vinee quid faciam
mittam filium meum dilectum forsitan
cum hunc viderint verebuntur.
Quem cum vidissent coloni cogita
verunt intra se dicentes. Hic est he
res occidamus eum. ut nostra fiat he
reditas. Et eiectum illum extra
vineam occiderunt
Quid ergo faciet
ullus dominus vinee
veniet et perdet
colonos istos et

et inanem quia ittitauerunt
in eos . in cas. et a. s. d. et
vigratus est. mo. p. e. de quibus
ipse ait. uva eorum. uva
fellis et bo. a. et uinum eorum
fel draconum

quia dominus extra portam passus est. vel quia

a cordibus iudeorum prius est eiectus

deinde cruci adfixus.

Marcus mutat ordi
nem occiderunt et eie
cerunt extra vineam
in quo pertinacia eorum
notatur qui post re
surrectionem predi
cantibus apostolis
credere noluerunt
set quasi uile cadauer

Forsitan quod ambigit non est dei
ignorantia. set ut reservetur
hominum libera voluntas.

Christus heres qui morti propria super
vixit et testamentorum que et ipse
condidit quasi hereditaria in suis
profectibus emolumenta consequitur.

Tertius servus chorus prophetarum
qui populum corripiebant.
et mala que vinee iminerent
predicabant. set illos persecuti sunt.
et occiderunt. cuius vinee sterilita
tem ieremias deplorat dicens.
ego plantavi te vinea electa
quomodo conversa es in pravum
vinea aliena.

Aperte patet
iudeos non per ignorantiam
crucifixisse filium dei. set per
invidiam. intellexerunt enim
hunc esse cui dictum est. postula a me
et da. t. g. h. t. et ideo quasi consulen
tes sibi dicunt. ecce mundus to
tus post eum abiit. et si dimit
timus eum. s. o. c. in. e. heredita
tem quam ex que quam non moriens ipse
reliquit. set ipse morte sua emp
tam resurgendo possedit. hanc
iudei surripere volunt. dum fidem
que per eum est extinguere co
nantur iustitie dei non sunt
sunt subiecti. sed suam constituere
volentes.

Contradicunt sententie quam contra
pharisiam suam dictam cognos
cunt quod et in monte gerebant
in parabola contineri intelli
gunt. negantibus ergo iudeis
iustum fore divine sciam le

gis quam ipsi spernebant ad gentes transferri. quod saluator responde-at attende quid ergo est.

Quorum uinea locatur: cum misterium baptismi fidelibus ad exercendum opere committitur: mittuntur tres serui. ut de fructu accipiant. cum lex psalmodie prophetia a bene agendum hortantur: set contumeliis affecti uel ceci eiciuntur: cum sermo auditus. uel contempnitur uel blasphematur. Missum insuper heredem occidit qui filium dei conculcat. et spiritui quo sanctificatus est contumeliam facit. Vinea alteri datur: cum gratia quam superbus abicit humilis ditatur. Scribe manus in illum mittere querunt. set timore retinentur: cum falsus frater unitatem ecclesie propter bonorum multitudinem uel erubescit uel timet impugnare.

Et supra colonos hic edificantes dicuntur: quia qui plebem ad ferendos fructus excolere, hanc ipsi domino inhabitatore dignam quasi domum construere uidebantur. qui credit. et tamen peccat cadit super lapidem et non conteritur. set confringitur: quia per patientiam ad salutem reseruatur; sed cui lapis irruit. id est qui negat penitus conteritur ut nec testa remaneat. uel cadit super eum qui modo contempnit et iniuriis afficit. nec dum penitus interit. sed quassatur ut non ambulet rectus. cadit super eum lapis quem ueniens in iudicio opprimet.

Cum nuper sub augusto uidea ro

dabit uineam aliis. Quo audito dixerunt illi. absit. Ille autem respiciens eos dixit. quid ergo est hoc quod scriptum est. lapidem quem reprobauerunt edificantes. hic factus est in caput anguli. Omnis qui ceciderit super illum lapidem conquassabitur. super quem autem ceciderit conminuet illum. Et querebant principes sacerdotum et scribe mittere in illum manus. illa hora et timuerunt populum. cognouerunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam et obseruantes miserunt insidiatores qui se iustos simula

o. prouentes gentibus suscipiendos dederunt;

Qui mentem querunt interficere. in quo probantur uera que dixit ipse et heres illi praui coloni qui solo humano terrore retardantur donec ueniret hora eius.

Quomodo implebitur hec prophetia nisi quia Christus a uobis reprobatus est circumcisis gentibus predicandus ut in se uno angulari lapide duos constat parietes.

Quod pro timore populi per se non possunt manibus perfidis efficere uo o.

o·

lunt. ut uelut immunes a morte ipsius uideantur.

ꝗ ut ad ab eo uelut ignorante extorquerent. unde eum in sermone argui posset.

-rent ut caperent eum in sermone. & traderent eum principatui et potestati presidis et in-

ꝗ herodis qui in diebꝫ illis erat ierosolimis.

-terrogauerunt illum dicentes. Magister scimus quia recte dicis et doces. & non accipis personam hominis set uiam dei in ueritate doces. licet nobis tributum dare cesari an non? Considerans autem dolum illorum dixit ad eos. quid me temptatis? Ostendite michi denarium. cuius habet ymaginem & superscriptionem? Respondentes dixerunt ei. cesaris. Et ait illis. reddite ergo que sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo. & non potuerunt reprehendere verbum eius coram plebe. & mirati in responsio eius tacue-

ꝗ non times prelatam personam set indiscrete dicis ueritatem maioribꝫ & minoribꝫ.

ꝗ reddet non secundum uba eorum blande. set secundum conscientias aspere.

ꝗ qui pro censu soluitur et habet ymaginem cesaris. ꝗ non de ignorantia interrogat. set ut competenter ad eorum uba respondeat.

ꝗ tyberii priuigni cesaris augusti. sub quo passus est dominus.

ꝗ tributum petunt.

ꝗ decimas et primitias.

ꝗ qui credere debuerunt mirati sunt. quod non habent locum temptandi.

Sicut cesar exigit impressionem ymaginis sue. sic & deus animam lumine uultus sui insignitam.

ꝗ ut uel prefecimus.

-uarius stipendiaria facta esset per hec qui de iustitia sibi applaudebant quod decimas et primitias deo dabant tributa homini soluenda negabant per quam seditionem postea regnum et tota patria destructa sunt.

Magister quem laudatus misterium cordis sui simpliciter eis aperiret eosque uellet habere discipulos.

Illuc prouocant ut dominum magis timeat quam cesarem. et dicat non debere solui tributa. ut inde auctor seditionis fiat.

Alia ymago dei. alia mundi. si ergo Christus non habuit ymaginem cesaris. cur censum dedit? Set non de suo dedit sed mundo reddidit quod erat mundi. et tu si non uis esse obnoxius cesari. noli habere que sunt mundi. & si habes diuitias obnoxius es cesari. Si uis terreno regi nichil debere omnia tua relinque Christum sequere. & tenere prius que cesaris sunt reddenda decernit. quia non potest quis esse domini nisi prius mundo renuntiauerit.

Que erant hereses in iudeis pharisei qui preferebant iustitiam traditionum et obseruationum. unde et diuisi uocabantur a populo et saduceorum qui et ipsi uendicabant se quod non erant. i. iusti.

Pharisei credebant corporis et anime resurrectionem saducei et animas interire cum corpore.

ꝗ qui interpretantur iusti.

Qui resurrectionem corporis non credunt et animas putant interire cum corpore turpitudinem fabule confingunt que deliramenti arguit eos qui resurrectionem asserunt. potuit autem fieri ut ingente eorum hoc aliquando accideret. mistice hii .vii. omnes reprobi sunt qui tota hac uita que .vii. diebus est steriles a bono opere sunt quibus miseris mortuis adultimum mundana conuersatio que sine fructu transibit.

[interl.: uenerunt.] runt. Accesserunt autem quidam saduceorum qui negant esse resurrectionem et interrogauerunt eum dicentes. Magister moyses scripsit nobis

In lege littere cogebantur nubere inuiti. Set in lege spiritus commendatur castitas.

Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem et hic sine liberis mortuus fuerit ut accipiat eam frater eius uxorem. et suscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis et sequens accepit illam. et ille mortuus est sine filio. et tercius accepit illam. Similiter et omnes septem. et non reliquerunt semen et mortui sunt. nouissima omnium mortua est et mulier. In resurrectione ergo eorum cuius erit uxor. Siquidem .vii. habuerunt eam uxorem.

Cum omnes boni et mali sunt resurrecturi et absque nuptiis mansuri. dominus tamen ut ad gloriam resurrectionis excitet de solis electis disserit. Si autem in resurrectione neque nubunt. neque .&c. resurgent ergo corpora que possunt nubere et ducere. quod dicitur de hiis qui habent membra genitalia. Set nulla uoluptate uel necessitate nubendi mancipabuntur. et nota quod cum insidiatoribus et concultatoribus secreta misteria loquatur. non tamen scienti dat

[interl.: quia mori possunt.] Et ait illis ihesus. Filii huius seculi nubunt et traduntur ad nuptias. [interl.: Cum conubia propter filios. filii propter successionem. successio propter mortem. Ubi ergo non est mors neque conubia.] Illi uero qui digni habentur seculo et resurrectione ex mortuis neque nubunt. neque ducunt uxores. neque enim ultra

ecce spiritualis conversatio.
mori poterunt. equales enim angelis
Sine labe corruptionis visione dei fruuntur.
et filii sunt dei. cum filii sint re
surrectionis. quia vero resurgent
cuius anima deum sentit et cognoscit.
mortui et moyses ostendit secus

Quem vos recipitis. alioquin poterat aptiora de resurrectione testimonia dare prophetarum. sed prophetas saducei non recipiunt.

rubum sicut dicit
dominum deum abraham
et deum ysaac et deum
iacob. deus autem non
est mortuorum. set vi
quorum deus et dominus est. | vera vita.
ventium. omnes enim vivunt ei.
Respondentes autem quidam scribarum dixerunt
magister bene dixisti. et amplius
non audebant eum quidam in
terrogare. dixit autem ad illos.
Quomodo dicunt christum filium
david esse. et ipse dicit in libro psal
morum. Dixit dominus domino
pater. | filio.
non ad totam. | Subi
meo sede a dextris meis. Donec
ciam tibi volentes vel nolentes. | inobedientes.
ponam inimicos tuos scabel
lum pedum tuorum. David
ergo ipsum dominum vocat.

tantibus. set aderant ibi multi quos propter aliorum in mundi tiam non oportebat negligi.

Postquam posite questioni de resurrectionis conditionibus satisfecit ipsa resurrectione contra eorum infidelitatem agit.

Quia mortui iam erant quando hoc dicebat. probat ergo per hoc animas post mortem permanere non enim diceretur deus non existentium. et si introducitur corporum resurrectio que cum animabus bene vel male gesserunt

Et non amplius. confutati in sermonibus non amplius interrogant. set aperte comprehensum romane potestati tradunt. ex quo intelligimus venena invidie posse superari. sed difficile quiescere.

Consummaturus preceptra dominus iam fine testamenti sui fidem conclusit ut dominum ihesum verum deum et verum hominem ad dextram patris sedere credamus.

Quod a patre subiciuntur inimici non infirmitate filii set unitatem nature quam in altero alter operatur significat nam et filius subicit inimicos patri quia patrem clarificat super terram.

Non reprehenduntur quod david filium vocant. set quia dei filium non credunt.

Duplici ratione iubemur attendere a vane glorie cupidis. ne vel eorum simulatione decipiamur. vel eorum exemplo ad amorem temporalium

inflāmenuir. Cultoribus uestimentis induti in publicum procedere quod reprehenditur in diuite qui induebatur purpura.

Non salutari in foro nec prima sedes uetat eis quibus debentur: neofitis. set eis qui indebite amant animum et non gradum redarguit. nec caret culpa. si is forīs litib3 inesse uelit qui desidat sedem i cathera moysi.

Maiorem in hec insinuat illos qui in angulis stantes orant ut uideam ab hominib3 dampnationem quidem mereri. s3 istos maiorem

Qui appetitores p̄matus 7 uane glorie cauendos ēē innuerat. etiam dona ferentes in domū certo examine discernit ut retribuat singulis scđ intentōem cordis.

Gaze diuitie. philace seruare inde gazophilatium archa habens foramen desuper in qua mittebant sacerdotes donaria populi que congregabantur ad necessarios usus templi.

XXI Porticus etiam in qua archa seruabatur gazophilatiū dicebatur: vnde hec locutus est ihesus in gazophilatio docens i templo.

Diuites qui in gazophilatio munera mittunt sunt iudei qui de iustitia legis elati. vidua ecclēa pro qua uir ipsius ꝑtulit mortem. 7 in celi penetralib3 abo cunis eius occultus q̄ī in parte

quomodo repugnantia sunt secđm uīm intellectum.
Sit purus homo. istud dicere ē. ꝗ
et quomodo filius eius ē. Au
filius s3 grīare domino. non secđm qđ de eo natus. set ꝓ
diente autem omni populo di
quod de pīre semper fuit.
xit discipulis suis. attendite
a scribis qui uolunt ambula
re in stolis et amant salutati
ones in foro. 7 p̄imas cathedras
in synagogis. et p̄imos conui
biuis in con
uiuiys. qui de
qui habent affectum
uorant domꝯ
regionis. set nesciunt sibi
uiduar sumu
ꝓuidere.
lantes longā
oratione. hii
accipiunt da
pnatiōem ma
iorem. Res
piciens autē
ihc
uidit eos qui mittebant mu
non prendit
nera sua in gazophilatium.
quantū in sacrificiis offertur: set ex quanto detur.
diuites. vidit aūt 7 quandā uiduā

Maius qui deuorant domos uiduarum sub obtentu prolixe orōnis qui ut religiosiores appareant prolixius orant. et ut ab infirmis quib3 liber et peccorum suorum conscientia grauatis. quasi patroni laudes 7 pecunias accipiant. quorum orō fit in peccatum. ut non solum pauīs succedere non possunt: set nec sibi ad salutē proficere. imo p ipsis orationibus magis dampnabuntur.

Iudeus ex habundantia mittit qui de iustitia presumens sua in orat apud se. deus gratias ago tibi quia n. s. s. c. h. Omne victum in munera dei mittit ecclesia. que omne quod vivit sibi non mitti sed divini muneris intelligit dicens. t. s. o. e. q. d. m. t. a. d. t.

pauperculam mittentem era duo minuta. et dixit. Vere dico vobis vidua hec pauper plusquam omnes misit. nam omnes hii ex habundanti sibi miserunt in munera dei. hec autem eo ex quod deest illi omne victum suum quem habuit misit. Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset. dixit. hec videtis que. venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruetur. Interrogaverunt eum dicentes. Magister quando hec erunt. et quod signum cum fieri incipient. Qui dixit. Videte

alterius regionis vivit. hec pauper. quia superbias et concupiscentias mundi abiecit. que m. q. m. d. m. q. in conspectu divine maiestatis ubi opus nostri oblationes. i. certo numero signate servantur. vel dilectione dei et proximi. vel fidei et operationis sue munera defert que consideratione sue fragilitatis minuta. sed nullo pie intentionis magis sunt accepta quam cuncta superbientium iudeorum opera.

¶ De signis docet de tempore

non putat intimandum.

¶ xl. ii. anno post passionem domini.

¶ ne quis psu

Post oblationem vidue in qua ecclesia de gentibus significatur templi supponitur destructio. ut velamento littere occultantis recondita sacramenta esse reciperant patescere. curavit enim deus civitatem et templum et omnia figuralia subvertere. ne quis post adventum Christi ad illa recurreret.

Quia laudantibus edificantes templi predixit omnia destruenda discipuli sicut marcus ait. s. petrus et iacobus et iohannes et andreas separatim querunt tempus et signa predicte destructionis.

Imminente ierosolimorum excidio multi fuerunt principes qui se esse christos dicerent et libertatis tempus appropinquare. temporibus quorum apostolorum heresiarche multi processerunt qui instantes falsitates diem domini instare predicarent. quos apostolus redarguit.

Horum primus fuit symon magus. cui omnes qui erant in samaria

Hec ad litteram a passione domini in iudea habundaverunt quibus nec tertium apostoli ierosolimam et iudeam

deserant admonentur. quia n(on) sta-
tim finis. set post. xl. ii. annum.

Signorum alia e celo. alia e terra. alia
ab elementis. alia ab hominibus.
Surget gens. ecce perturbatio homi-
num. terremotus. ecce respectus ire
desuper. pestilentie inequalitas
corporum fames. ecce sterilitas terre
terrores de celo. ecce inequalitas
aeris. qui ergo in omnibus delin-
quunt. in omnibus feriuntur.

Hec est eo tempore impleta apud
iosephum inveniuntur qui nar-
rat stellam gladio similem per
annum supra ierosolimam pe-
pendisse et currus equitesque ar-
matos in aere debellasse. vitulam
inter manus imolantium peperisse
agnam. quo autem insito hec omnia
contigerint subinfert. Set ante.

Constat hec omnia contigisse
tempore iudaice seditionis ante
ultimam provincie eversionem.

In testimonium eorum. qui vel perse-
cuntur. vel videndo non imi-
tantur. mors enim iustorum bonis
est in adiutorium. malis in testimo-
nium. ut inde perditi sine excusa-
tione pereant. Unde exemplum
capiunt electi ut vivant. quia
vero tot terroribus auditis tur-
bari poterant consolationem
supponit ergo ponite.

adeat qui hec mox fiunt

ne seducamini

futura. ante consummationem

multi enim

plectione heresis

venient in nomine meo dicen-
tes. quia ego sum. et tempus ap-
propinquabit. nolite ergo ire post illos.
Cum autem audieritis pre-
lia et seditiones. nolite terre-
ri oportet enim primum hec fieri.
sed non dum statim finis. Tunc
dicebat illis.
Surget gens
contra gentem. et
regnum adver-
sus regnum. et
terremotus
magni per loca erunt et pestilen-
tie et fames. terroresque de celo.
et signa magna erunt. Set
ante hec omnia inicient vobis
manus suas. et persequentur tradentes in synago-
gas et custodias trahentes ante reges et presides pr(opter)

auscultabant dicentes
hic est virtus dei ma-
gna.

libertatis et pacis.

ante excidium. que ad hostes. que ad cives.

Mistice regnum contra
regnum et pestilentia
eorum quorum sermo
ut cancer serpit et
fames. ubi dei audi-
endi commotio terre
a vera fide separatio et
heretici intelliguntur
qui contra se invicem
dimicantes ecclesie
victoriam faciunt.

nolite terreri vos ad certamen accedi(tis) sed ego protector vos educam illesos.
Set ego sum qui loquor.

nomen meum. continget autem
vobis in testimonium. ponite ergo
in cordibus vestris non premedita
ri quemadmodum respondeatis.
ego enim dabo vobis os et sapi
entiam cui non poterunt resi
stere et contradicere omnes adversarii
vestri. trademini autem a parentibus
et fratribus et cognatis et amicis.
et morte afficient ex vobis. et (quosdam)
eritis odio omnibus hominibus
propter nomen meum. et capillus
de capite vestro non peribit. in pa (in hiis maxima)
tientia vestra possidebitis animas (patientia est operis [illegible] in ea quae possi. a. ii.)
vestras. Cum autem videritis circum
dari ab exercitu ierusalem. tunc
scitote quia appropinquabit desolatio
eius. tunc qui in iudea sunt fugiant
ad montes. et qui in medio eius
sunt discedant. et qui in regio (Qui extra sunt i. fu.)
nibus (in ierusalem) non intrent in eam quia

Hec maxima causa fuit iudeis quod
post occisionem domini eius istos
precones confessores impia cru
delitate vexabant.

Maius tormentum cum quis ab
illis patitur de quibus confidebat
vel presumebat. quia cum damp(n)o
corporis mala patimur amisse
caritatis. et quia dura sunt que pre
dicuntur de afflictione mortis sub
ditur consolatio de gaudio resur
rectionis. et capillus quasi dicitur timetis
ne pereat quod dolet quandoquidem
nec illud potest in vobis perire quod
incisum non dolet tamen caro incisa
dolet. capillus autem incisus non
dolet

Capillus. non solum vestra ossa i.
fortia gesta vel dicta remanebunt
sed etiam capilli i. cogitationes que
de corde quasi de cerebro exeunt apud
iustum iudicem iusta mercede dis
ponabuntur. unde propheta retribue eis domine secundum
opera [illegible]

Huc usque ea que per xl. a. nondum
civitatis sue fine advenient erant
futura. hic finis desolationis que
a romanis facta est.

Patientia radix et custos omnium
virtutum in hac ergo animas
que corpus possident possidemus
cum ipsas animas ad patiendum
ratione regimus. vera autem patientia
est aliena mala equanimiter perpeti.
et contra eum qui mala irrogat nullo do
lore moveri.

Tunc qui in .iii. sunt. i. proximo
tempore ante obsidionem dum
adhuc fugere licebit. dum miles

romanus per galileam et samariam se diffundere cepit.

Hec pressura et ira usque hodie populo illi per omnes gentes disperso durat. non tamen in eternum durabit. unde post ordinem pressure de misericordia subiungitur donec impleantur tempora nationum. unde ad litteram quidam dicunt redibunt iudei in ierusalem ante iudicium et reedificabunt templum. nam et legitur antichristus presessurus in templo

Donec. i. t. n. i. donec plenitudo gentium intrauerit. ut sic omnis israel saluus fiat. et qui ad solum proprie natiuitatis gaui sus fuerit redeat. quod autem impletis temporibus nationum. et omni israele saluato sequatur dominus ex ordine ponit. nam et hic et secundum matheum apostoli quesierunt non solum tempus euertendi templi. sed et signum aduentus et consummationis seculi. erunt. sig. in sole.

Hoc de ipso aduentu cum omnes uirgines et prudentes et fatue in subito clamore suscitate lampides ornant. i. opera secum numerant. pro quibus maximo cum timore iam instantem eterni discriminis expectant aduentum. nam hactenus uniuersus orbis absque timore iudicis acturus est. unde apostolus cum dixerint pax et securitas superueniet interitus repentinus. nec mirum si in expectatione districti examinis que in mundo floruerunt exarescent si fides que sine operibus uiuebat marcescet nam uirtutes celorum mouebuntur angelice potestates timent aduentum iudicis. unde

quo dominici sanguinis
dies ultionis
hii sunt. ut im-
pleantur omnia que in
scripta sunt.
quarum uteri uel manus
Ve autem pregnantibus
filiorum sarcina pregrauate fuge necessitatem impedient
nantibus et nutrientibus in illis
diebus erit enim pressura magna super
terram. et ira populo huic et cadent in
quo in consumptione
ore gladii et captiui ducentur in
omnes gentes. et ierusalem calcabitur
a gentibus donec impleantur tempora
nationum. et erunt signa in sole
et luna et stellis et in terris pressura
quo pronuntiat hoc quod iohannes inter cetera secuturi miracula hi
gentium pre confusione
turbum maris conspexit
sonitus maris
quo sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem
et fluctuum
san. a signum. ue. d. d. m. et in.
arescentibus
quo hoc
hominibus. pre
tempore antichristi quando erit tribulatio
timore et expe-
latio magna qualis non fuit
ctatione que
ab initio mundi nec fiet
superuenient

Ecclesiastica historia narrat christianos qui in iudea erant imminente excidio ab angelo monitos fuisse et trans iordanem in ciuitate pella. donec desolatio iudee impleretur habitasse.

Propinquante extremo iudicio sonitus maris et fluctuum confundit terrasque orbis. permentibus se inuicem colonis inficitur maxima celi luminaria. percussis nouo horrore radiis turbatam faciem uelant. et appropinquante termino suo elementa quasi pauentia mutant et tremunt.

uniuerso orbi. nam uirtutes celorum
commouebuntur. et tunc uidebunt filium
hominis uenientem in nube cum
potestate magna et maiestate. his autem fie
incipientibus respicite et leuate
capita uestra quoniam appropinquabit re
demptio uestra et dixit illis simi
litudinem. Videte ficulneam
et omnes arbores cum producunt

Sicut ex fructu ar
borum uicina estas cog
noscitur. ita ex ruina
mundi prope esse regnum
dei cognoscitur. ex
his uerbis ostenditur
quod fructus mundi rui
na. ad hoc crescit
ut cadat ad hoc ger
minat ut quecumque
germinauerit cladibus
consumat.

iam ex se fructum
scitis quoniam prope
est estas. Ita et uos
cum uideritis
hec fieri scitote
que dico uobis sub
quoniam prope est
certitudine expectate.
regnum dei. amen di
de mortalitate ad inmortalitatem
co uobis. quoniam non transibit
.i. omne genus iudeorum quod non deficiet donec
generatio hec donec omnia
ueniat dies iudicii.
inuoluta
fiant. celum et terra transi
bunt. deposita priori forma permanente autem substantia
bunt. uerba autem mea non
uero dicitur mea summa
stat.
transibunt. Attendite autem

iob. columpne celi. contremiscunt et pauent ad nutum eius.

Quem in humilitate positum audire
noluerunt. ut uirtutem eius tanto tunc
districtius sentiant. quanto nunc
corda ad eius patientiam non incli
nant. que uero contra reprobos hec
dicta sunt mox ad consolationem
electorum supponit. his autem fieri
.i. cum plage crebrescunt. cum ti
mor iudicii commotis uirtutibus osten
ditur. leuate c. u. exhylaritate cor
da uestra quia dum finitur mundus
cui amici non estis prope est redemp
tio quam quesistis. quod uero mundus
despici debeat prouida comparatio
ne manifestatur. uidete.

Nichil in corporum natura celo et terra
durabilius est. non uelocius transit quam
sermo. uerba quo usque imperfecta sunt
uerba non sunt. si perfecta sunt. iam omnino
non sunt. neque enim perfici nisi transeun
do possunt. ait ergo. ce. et. ter. transi.
quasi omne quod apud uos durabile
et sine mutatione est ad eternitatem
durabile non est. et omne quod apud
me transire cernitur fixum et sine
transitu tenetur. quia sermo meus
qui transit sententias exprimit permanen
tes.

Regnum dei estati comparatur. quia
tunc meroris nostri nubila transi
bunt. et eterni dies uite sub clari
tate solis fulgebunt.

Et cum uerba mea ita absque dubio
sunt implenda. uidete ne contra
contestationem uerborum meorum fiatis de
diti crapule et ebrietati et secularibus
curis. Sicut quidam erunt

que imminentis iudicii. de quibus dicitur.
cum dixerint pax et securitas super
ueniet repentinus interitus.

Ad ubi docuit que astruit quod ante
uniuersale iudicium et singulorum
incertum exitum uoluptatibus et
curis seculi renuntiare. et uigilare
monuit. et orare ipse imminente sua pas
sione. doctrine uigiliis. precibus que instat
et eos pro quibus passurus erat uerbo
prouocat. et oratione patri commendat. sic
et nos cum inter prospera tristes et pre
conuersamur inter aduersa de misericordia
diuina non desperemus. diebus doce
mus in templo quando fidelibus formam
boni operis prebemus. noctibus in mon
te o. moramur. quia in tenebris an
gustiarum gaudiis spiritualis consolatio
ne respiramus. et ad nos audiendos
populus manicat. cum uel obscu
ris operibus tenebrarum. uel dei gratia uir
tus nebulis presiturarum. sicut in die ho
neste ambulantes nos filii lucis
et imitantur.

Pascha non a passione. sed a transitu
nominatur: quod illo die transiuit
exterminator per egiptum. uel dominus li
berans populum suum. quo nomine
significabatur agnum de hoc mun
do in hac die de mundo. ad p. transi
turum. inter pascha uero et azima hoc
distat quod pascha uocatur solus
dies in qua agnus occidebatur ad
uesperam. i. xiiii. luna primi men
sis dies azimorum erant. a. xv. luna
usque ad. xxi. diem eiusdem mensis
ser euangeliste indifferenter ponunt
et dies azimorum pro pascha. et pascha
pro diebus azimorum. unde hic lucas
dies festus. a. qui dicitur pascha.

XXII

uobis ne forte grauentur corda uestra
in crapula et ebrietate et curis
et ideo superue.
huius uite. et superueniat in uos
repentina dies illa. tamquam
in- sperantis et penitus retinens quod semel cepit.
laqueus enim superueniet in
quibus placent illecebre huius mundi.
omnes qui sedent super faci
em omnis terre. Vigilate itaque
non quibusdam certis diebus uel horis.
omni tempore orantes. ut digni
habeamini fugere ista omnia
hec summa beatitudinis in presentia
que futura sunt et stare ante
iudicis sui securis consistere.
filium hominis. Erat autem die
bus docens in templo. noctibus
uero exiens morabatur in monte
g. i. mane
qui uocatur oliueti. et omnis populus manicabat
uenire accelerabat.
ad eum uenire in tem
plo audire illum. Appropin
quabat autem dies festus azimorum
qui dicitur pascha. et querebant
principes sacer
dotum et scribe.
quomodo ihesum interfi

Hoc ante biduum pas
che congregatis prin
cipibus sacerdotum et
scribis in atrium cay
phe. matheus gesta testatur.

Non seditionem metuentes. set ne auxilio populi de suis manibus tolleretur.

cerent. timebant uero plebem. Intrauerat autem sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth. unum de .xii. et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis. et gauisi sunt. et pacti sunt pecuniam illi dare. et spopondit. et querebat oportunitatem ut traderet illum sine turbis. Venit autem dies azimorum in qua necesse erat occidi pascha. et misit petrum et iohannem dicens euntes parate nobis pascha ut manducemus. at illi dixerunt ubi uis paremus. et dixit ad eos. Ecce introeuntibus uobis in ciuitatem occurret uobis homo quidam ampho

Dicit iohannes quia post buccellam a domino traditam intrauerat in eum sathanas et quem prius intrauerat ut deciperet postmodum intrat ut traditum plenius possideret.

Sine nomine designatur homo.

qui festus pasche dies in azimis panis celebrari precipiebatur. et nos quasi pascha perpetuum facientes semper ex hoc mundo transire precipimur. uno die immolato agno ad uesperum secuntur .vii. dies azimorum quia Christus in plenitudine temporum semel pro nobis passus toto tempore seculi quod .vii. diebus agitur iam in azimis sinceritatis et ueritatis precipit esse inueniendum.

Non a principibus inuitatur. nulla necessitate constringitur. set propria sponte sceleritate mentis init consilium.

Licet sequenti die id est .xv. luna sit crucifixus hac tamen nocte qua agnus immolabatur. et carnis sue sanguinis quod suis discipulis sacramenta celebranda tradidit. et a iudeis tentus et ligatus est. ubi ipsius immolationis id est passionis sue sacrauit exordium.

Consulte pretermittitur nomina uel baiuli aque uel domini domus. ut omnibus uolentibus imbui sacramentis Christi quod est pascha celebrare Christum que sue mentis hospitio suscipere celebrare querentibus facultas danda signetur.

Sicut dominus cunctorum prescius est cum discipulis loquitur eum huic de que alibi geruntur. et bene pascha amphora aque portans occurrit ut ostendatur huius pasche misterium pro ablutione mundi per aquam baptismi sit celebrandum ubi ueri pasche cultoribus typicus de cetero cruor aufertur. et ad tollenda peccata uiuifici fontis baptisma consequitur

amphora sig(nifica)t p(er)fectam mensuram ex
pleti t(em)p(or)is quo dignum erat hoc geri.

Cenaculum. i(d est) lex sp(irit)ualis e(st) que
de angustiis littere egrediens i(n) sub
limi loco recipit salvatorem qui i(n)
littera remanet minus pascha fa
cit. Sed qui aque baiulum. i(d est) gr(ati)e p(re)co
nem in domum ecc(lesi)e sequitur trans
cendens littere superficiem i(n) men
tis solio refectionem parat (christ)o dum
cuncta vel pasche sacramenta. (et)
cetera legis decreta de eo intelligit
(et) scripta.

Non ultra mosaicum pascha celebra
bo donec in ecc(lesi)a que est regnum dei
sp(irit)ualiter intellectum (con)pleatur
in hoc regno usque hodie manducat
(christu)s cum ea que moyses (et) iudei p(ro) t(em)p(or)e
carnaliter observanda s(us)cepit in
membris suis sp(irit)ualiter gereret.

Gratias egit: ostendit quid quisque fa
cere debeat in flagello culpe. p(ro)p(ri)e cum ipse
equanimiter flagella tulit aliene cul
pe. panis corpus confirmat. vinum sangui
nem operatur. corporis hoc ad corpus illud
ad sanguinem (christi) refertur. verum nec
panis sine aqua conficitur: (et) vinum
sine aqua offertur: per aquam p(o)p(u)lus
significatur: qui nec sine (christ)i passi
one salvatur: nec sine cuius amo
re (christu)s e(st) passus. oportet ergo ut nos
ei vivamus. ut ipse in nobis maneat.
(et) nos in eo.

Potest simpliciter accipi quod ab hora
cene usque ad tempus resurrectionis
quo in regno dei venturus vinum
non esset bibiturus. post resurrectione(m)
enim cum discipulis manducavit
et bibit.

tam aque portans. sequimini eum in domum in quam intrat. et dicetis patrifamilias domus. Dicit tibi magister. Ubi e(st) diversorium ubi pascha cum meis discipulis manducem. (et) ipse ostendet vobis cenaculum magnum stratum (et) ibi parate. Euntes a(utem) invenerunt sicut dixit illis.

s(cilicet) i(d est) xiiii. die primi

et paraverunt pascha. (et) facta est

men(sis) s(cilicet) ad vesperam cum xv. luna iam vetus apparen

hora discubuit. et xii. discipuli

te iuxta legis edicta instabat pascha.

cum eo. (et) ait illis. Desiderio de

sideravi hoc pascha manducare

vobiscum antequam patiar. Dico

s(cilicet) agnum manducare. quia in agno ipse figurabatur.

e(nim) vobis quia ex hoc non manduca

s(cilicet) vetus pascha. s(cilicet) i(d est) ecclesia.

bo illud donec impleatur in regno

s(cilicet) bis dicitur: hic accepisse calicem. prior vetus. Secundo

dei. et accepto calice gratias egit

novus.

et dixit. Accipite (et) dividite inter vos. Dico e(nim) vobis

ne vel ut pauper et
ignobilis estimetur
qui a domino eligi
tur. (et) scitas in hoc
apparet quod i(n) tractu
eius dominus cum
discipulis suis. i(d est) cum
sublimium virtutum
delectatione requiescit.

Hic calix ad vetus pas(cha)

o. cha cum finem impone bat præmet quo accep to gratias agit. id est. quod uetera transitura et noua omnia erant uen- tura.

Sicut typicum esum agni sic et typicum pasche potum negat se bibiturum donec o stensa resurrectionis gloria regnum dei. id est fi des mundo adueniat ut horum duorum inmu tatione sacramen torum. cetera legis sa cramenta uel uisa ad spiritualem obseruan tiam doceat transfe renda.

quod si bibam de generatione uitis donec ue niat regnum dei. et accepto pane gratias egit. et confre git. et dedit eis

quod sub

dicens. hoc est

specie panis apparet.

corpus meum

accipite et date.

quod pro uob

quotienscumque manducabitis panem hunc. et calicem bibetis mortem

tradetur. hoc facite in meam

domini annunciabitis donec ueniat.

id est. dedit illis.

commemorationem. Similiter et calicem postquam cenauit di cens. hic est calix nouum testa

quia

mentum in sanguine meo qui

impossibile est sanguine hircorum peccata tolli.

pro nobis tradetur. Verumptamen

homo pacis mee

manus tradentis me mecum est

in quo sperabam. q. e. p. m. s. m. s.

in mensa et quidem filius hominis

sed tamen uni de uobis

secundum quod diffinitum est uadit. Verum

non prodest. per quod tradetur ipse sanguinis.

ptamen. ve homini illi per quem tradet[ur]

Euacuatis ueteris pasche sollempniis transit ad nouum quod in sue re demptionis memoriam ecclesiam frequentare desiderat. ut pro carne et sanguine agni sue carnis et sanguinis sacramentum in panis et uini figura substituat. frangit et porrigit. ut ostendat sui corporis fractionem. non sine sua sponte fu turam agit gratiam de ueteribus termina tis. et nouis in nouandis uel incipi endis.

Sicut de passione predixit sic predicit de proditore. ut uidens se non posse latere peniteat facti. non designat ex nomine. ne manifeste correc tus impudentior fiat. mittit ergo culpam in numero. ut conscius peni tentiam agat. predicit et penam ut quem pudor non uicerat denun tiata supplicia corrigant.

Ad distinctionem ueteris quod sangui ne hircorum et uitulorum dedicatum est.

Exemplo uide filium hominis tradit qui illud inuiolabile dominici cor poris sacramentum uiolare presumit. uendit qui eius timore et amore neglecto caduca amare conuincitur et criminosa.

Nouerant xi. quod nil tale cogita uerant. set plus credunt magis tro quam sibi et timentes fragilitatem sui anxii querunt quod de peccato ti tius non habent conscientiam.

Causa contentionis nobis incog nita set non est incredibile quin iuxta hoc quod alibi precipitur con tendite intrare per angustam por

tam. honore se inuicem preueniendo certarent. Set qualibet ex causa contenderint non quid adhuc carnales gesserint. set quid spiritualis magister iusserit uideamus.

et ipsi ceperunt querere inter se quis esset ex eis qui hoc facturus esset. Facta est autem et contentio inter eos quis eorum uideretur esse maior. Dixit autem eis.

¶ per potentiam eos humiliantes. ¶ largi endi. ¶ quia et eorum que distribuunt non auctores sed dispensatores estis. ¶ in uiribus.
reges gentium dominantur eorum et qui potestatem habent super eos benefici uocantur. Vos autem non sic. Sed qui maior est in uobis

¶ gradu dignitatis. ¶ humili reputatione. ¶ secundum iudicium seculi.
fiat sicut minor. et qui precessor est sicut ministrator. nam

Caueamus pre(n)dio. ne qua inter nos de prelatione possit esse contentio. Si tamen contendebant apostoli. non excusatio obtenditur. set creatorum proponitur omnibus una datur forma sententie ut non de prelatione iactantia sit. sed de humilitate contentio.

Quis magister non inter contentiones arguit set formam humilitatis quam sequamur describit. qui nos in honore secularis per prelationem uenire uetat. et ad regni possessionem. Sed ad summam uirtutis non potentia uenitur. sed humilitate. necesse est autem ut rectorem subditis et matrem pietatis et patrem exhibeat disciplina. ne aut districtio rigida aut pietas sit remissa.

Ego ministro. Vos autem recumbitis et sponsi cenam. quia permansistis mecum in temptationibus. in. infirmitas mea non turbauit uos. set in bono tempore perseuerastis. Sicut gratia mea in obedientiam usque ad mortem dedit pater nomen quod est. s. o. no. Sic et ego uos permanentes mecum ducam in eternum regnum. intelligendum est uidam iam recessisse et

quis maior est qui recumbit an qui ministrat. nonne qui recumbit. ego autem in medio uestrum sum ¶ qui maior nobis. sicut qui ministrat. Vos autem estis. qui permansistis mecum in temptationibus meis. et ego dispono uobis

Ad uerba exhortationis in explende exemplum de se supponit. hinc Iohannes scribit. Si ego lam. u. p. d. et. ma. et u. d. al. a. l. p. possumus et in uerbo ministrandi omnia intelligi que dominus in carne gessit non tantum predicando. uel miraculis ad(m)ouendo sed et animam quam acceperat pro nobis ponendo. ut et nos pro inuicem ponere animas discamus.

Hec mutatio dextere excelsi. ut qui humiles nunc gaudent ministrare cum seruis tunc sublimes super mensam domini perpetuis dapibus alantur. et qui in temptationibus inuiste iudicati cum domino permanent. illic cum eo super temptatores

suos iusti iudices venit
ant. quanto .xii. hic despe
ctiores sunt. tanto illic
maiore culmine po
testatis excrescent

Mensa que omnibus
sanctis est ad fruendum
posita est celestis vite
gloria.

Per .xii. et .xii. persone
iudicantium multitudo
signatur. propter
duas partes septena
rii quo universitas
figuratur. i. tria et quatuor
per que duodenarius multi
plicatur.

Sathanas bonos ad
cribrandum petit tamen
ad eorum afflictionem cum
anhelat malitie. quoniam
enim invidens eorum
temptationem appetunt
eo illorum qui probationem
deprecantur petit.

Sicut ego te orando pro
tegi ne deficeres. sic
tu infirmiores fratres
exemplo tue penitentie
forta. ne desperent de
venia.

sicut disposuit
mihi pater meus.
beati qui esuriunt et
regnum ut eda-
siciunt iusti quoniam ipsi saturabuntur fru
tis et bibatis super
endo. s. olim desiderato et
mensam meam
amato gaudio in bonis.
et sedeatis super
thronos. xii. iu
dicantes. xii. tri
bus israel. ait autem
dominus symo
n. symon ecce
sathanas expe
tivit vos ut
cribraret sicut
triticum. ego autem
rogavi pro te.
ut non deficiat
fides tua. et tu aliquando conversus
confirma fratres tuos. qui dixit ei.
domine tecum paratus sum et in carcerem
et in mortem. et ille dixit. di

multos alios iam retro abisse au
ditis verbis incomprehensibilis sacra
menti. quando hoc loquebatur dominus.

Ne glorientur .xii. quod soli de tot
milibus cum domino in temptatione
permansisse dicerentur admonet
eos eadem procella potuisse concuti
nisi divina gratia fuissent protecti.
Cum vero sathanas expetit tempta
re. et velut qui triticum purgat ven
tilandum concutere docemur nullius
fidem a diabolo nisi deo permittente
temptari.

Quia dominus dixerat se pro petro
rogasse conscius ille presentis affec
tus et ferventis fidei. set nescius
casus futuri non credit se ab eo
posse deficere. set ille qui novit quod
sit in homine ne quis de suo statu
incaute confidat. vel de casu scan
datus confidat. Sicut deus modum
tempus et numerum negationis eius
predicit. sic misericors auxilium sue
defensionis promittit.

Non ait non tempteris. set ne deficiat
fides tua. ut post lapsum negationis
ad pristinum statum penitendo re
surgas. utile enim est sciri et temptatio
nibus examinari. vel ut temptati
quam fortes fuerint appareat. vel
cognita per temptationem suam
infirmitatem fortiores fieri discat.
et sic comprobati fiunt acti. co. vite.

Quando misi. non eadem vivendi
regula persecutionis qua pacis tempore
discipulos informat. missis quod
discipulis ad predicandum ne quid tolle
rent in via precepit ordinavit. ut

qui euangelium nuntiat de euangelio uiuat. instante uero mortis articulo. et tota illa gente. et pastorem simul et gregem persequente congruam tempori regulam decreuit permittens ut tollant necessaria uictui. donec sopita persecutorum insania tempus euangelizandi redeat.

In hoc quoque nobis datur exemplum. ut nonnumquam causa instante quedam de nostri propositi rigore sine culpa intermittere possumus. ubi gratia si per inhospitales regiones iter agimus plura uiatici causa licet portari quam domi habeamus.

Gladium uel habitum sumere. uel non habitum iubet emere. ut legentes non facultatem resistendi deesse discipulis. sed magis amorem potius inesse patiendi. uel si nulla alia causa euaginandi gladium esset sufficere potest illa ut amputata auricula serui tactu domini sanaretur. in quo monemur: ne iram percussi sustineamus. sed fidem resurgentis suscipiamus. quare sic sacculum et peram et gladium tollere iubeat subdit. scilicet quia ipse passurus et cum iniquis erat deputandus. id est cum latronibus in quorum medio crucifixus uel cum inferis ad quos post mortem erat descensurus ut educeret suos uinctos de lacu ubi non est aqua.

Duo gladii sufficiunt ad testimonium sponte passi saluatoris. unus qui et apostolis audaciam certandi pro domino et euulsa ictu ensis auricula domino et morituro pietatem uirtutem quoque medicandi inesse docet. alter qui nequaquam exemptus uagina

co tibi petre non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me. Et dixit eis. Quando misi uos sine sacculo et pera et calciamentis numquid aliquid defuit uobis. At illi dixerunt. Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram. et qui non habet uendat tunicam suam. et emat gladium. Dico enim uobis quoniam
(per ysaiam.)
adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me. Et cum iniquis
(predicta.)
deputatus est. Etenim ea que sunt
(impletionem.)
de me finem habent. At illi dixe-
(duo gladii promittuntur: unus)
runt. Domine ecce gladii duo
(noui. alter ueteris testamenti. quibus aduersus diaboli munimur insidias. et dicitur)
hic. At ille dixit eis. Satis est.
(satis est quod nichil deest ei qui)
Et egressus
(utriusque testamenti. doctrina muniuerit.)
ibat secundum consuetudinem.

Tradendus a discipulo dominus consuetum locum adiit ubi facile posset inueniri ne mortem timuisse putaretur et benedictos discipulos sanguinis et corporis sui mysteriis imbutos in montem oliueti deducit. ut omnes in morte ipsius baptizatos designaret altissimo sancti spiritus crismate confirmandos.

Gladius spiritualis ut

o

venias per monitum, et emas verbum quo nuda mentis penetralia vestiuntur. est etiam gladius passionis. ut exuas corpus et immolate carnis exuviis ematur tibi corona martirii. deinde ut scias quia de passione locutus est ne turbaret discipulorum animos. de se exemplum supponit. quoniam ad hoc que scripta sunt

In hoc mistice innuit ut in ipsum dirigant lapidem. id est ut ad ipsum producant intentionem legis que scripta erat in lapide. usque ad illum enim potest pervenire ille lapis. quoniam finis legis Christus est omni credenti ad iustitiam.

Amb. Pro me doluit cum pro se nil habuit quod doleret. suscepit tristitiam meam. ut mihi largiretur suam letitiam. confidenter ergo tristitiam nomino qui crucem predico.

in montem oliveti. Secuti sunt autem illum et discipuli. et cum pervenisset — secedens alios in villam que dicitur — ad eum locum dixit illis. orate ne intretis in temptationem. et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis. et positis genibus — ut humilitatem mentis habitu corporis ostenderet. Quia in se verum — orabat dicens. pater si vis transfer — quod ex hominis persona trepidans renuntiat. ex filii dei potestate confirmat. — calicem istum a me. verumptamen non mea voluntas set tua fiat. apparuit autem illi angelus confortans eum et factus in agonia prolixius orabat. et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis

ostenderet eos non potuisse quod potuit re[x] prius defensione facere promissos.

Impossibile est hominem non temptari. nec ait. ut non temptemini. set ne intretis in temptationem orate. id est temptatio vos superet. et intra casses suos teneat.

Dato apostolis precepto orandi et ipse avulsus est ab eis. solus pro omnibus orat. qui solus passurus erat pro omnibus. innuens orationem suam tantum quantum et passionem a nostra distare.

Orat non tam timore patiendi quoniam misericordia prioris populi ne ab alio bibat calicem propinatum. Unde signanter dicit istum. id est populi iudeorum qui non habent excusationem ignorantie in mea morte. quia cotidie annuntiatur illis in lege et prophetis. Si ergo fieri potest ut sine interitu iudeorum credat multitudo gentium recuso passionem. Si vero illi excecandi sunt. ut alii videant non mea set tua fiat voluntas.

Verumptamen non michi appropinquans dominus passioni instituit naturam vocem et timorem. ut abstraheret in se suscepit. et rursus per obedientiam fortitudinem mentis ostenderet. ut cum nobis imminet quod fieri nolumus sic per infirmitatem petamus. ne fiat ut tamen per fortitudinem spiritus pati sumus ad implendam conditoris voluntatem potius quam nostram.

Homo factus eo modo est confor

tatus quo et confortatus. nam si nob
tristis e. i. ꝓp nos tristis e necesse e. ut et
propter nos confortatus sit et nobis.

Per terram sanguine irrigatam decla
ratur quod effectum sue passionis obti
neret. ut fidem s. discipulorum quam
terrena adhuc fragilitas arguebat
suo sanguine purgaret. et quicquid illi scanda
li de morte eius ptulisset. hoc totum
ipse moriendo deleret. Set et totum
mundum peccatis mortuum ad vitam resus
citaret.

Item congruit mutate menti iam
et cum fustibus qui quamdiu eum pace
fuit tranquillius se egit.

decurrentis in
terram. et cum sur
rexisset ab ora
ne. et venisset
pre tristitia sompnum
ad discipulos
vincere non potest.
suos invenit
vicina iam ne
eos dormien
gatione.
tes pre tristicia. et ait illis.

Appropinquante morte
certamen mentis no
stre in se expressit
qui in isto quandam
tum terroris patitur.
cum post pusillum
finnis invenitur quo
in eternum non possit inu
ri.

Apparet quod pro illis ora
verat quorum modo mo
net orationum suarum
vigilando et orando per
tempestate generare.

quid dormitis. Surgite et orate ne
i. ne in vos calix mee passionis incumbat
intretis in temptationem. Adhuc eo loquente ecce turba et
qui vocabatur iudas unus de xii. antecedebat eos. et appinquavit
ut hoc signo eum quem tenerent agnoscerent.
ihesu ut oscularetur eum. Ihesus autem dixit illi. Iuda osculo fi
instrumento pacis mor
tem irrogas servus dominum. discipulus magistrum prodis.
lium hominis tradis. Videntes autem
hii qui circa ipsum erant quod futurum erat dixe
runt ei. Domine
si percutimus in
petrus eodem
gladio. et percus
ardore mentis quo ceu
sit unus ex illis
zelatus est sicut phinees.
servum princi
pis sacerdotum
et amputavit

Suscipit dominus osculum
non quod simulare
nos doceat. Set ut nec pro
ditorem fugere videatur
et plus afficeret proditorem
tem sin amoris officia
non negaret. Unde dicitur
cum hiis qui oderunt pacem e. p.

Ordo cum interrogaverunt dicentes.
domine si percutimus in gladio. respondet. Sinite
usque huc. i. non vos moveat quod futurum
est permittendi sunt. usque huc progre
di. ut me apprehendant et impleantur
que de me scripta sunt. Set inter mo
ras verborum interrogantium et responden
tis. petrus aviditate defensionis ma
iore commotione pro domino percussit.
set non poterant simul dici que po
terant simul fieri. non sic quasi dicat: sinite
usque huc quod domino placuit patri
fecerunt. cum aput matheum legatur di

Mistice servus est iudeorum
populus principibus s. inde
bite mancipatus qui
in passione domini dex
tram aurem. i. spiritualem
intelligentiam perdidit
sinistra. i. vilitate litte
contentus non petro tol

lente. Set diuino iuditio ablatam pandente q̄ auris in hiis qui credere maluerint pietate dn̄i restituit̄. uel auris amputata et sanata signat auditum ablata uetustate innouatū ut sit in nouitate sp̄c. non in uetustate litte. nunquam pietatis obliuiscitur q̄ n̄ hostes suos patitur uulnerari.

Qd seruus inuenitur ē ad illam uetustatē ptinet que gnat in seruitutē que ē agar. Set cum accesserit sanitas figurata ē libertas. Sn̄ et nomen. ser; malcus .i. rex idem regnaturus qr regnabit cum xp̄o cui innouatur auditus.

auriculam ei' dexteram. Rn̄dens aūt ih̄c ait. Sinite usq; huc. Et cū tetigisset auriculam ei' sanauit eum. Dixit aūt ih̄c ad eos qui uen̄ant ad se principes sacerdotū. et magr̄atus templi et seniores. Quasi ad latronē existis cū gladiis et fustibꝫ. cum cotidie uobiscum fuerim in templo. n̄ extendistis manus in me. Set hec ē uestra hora et potestas tenebrarum. Comp̄hendentes aūt eum duxerunt ad domū principis sacerdotū. Petrus uero sequebatur eū a longe. Accenso aūt igni in

xisse conuerte gladiū. t. in locum. s. quod post fcm̄ apparet dixisse dominum.

Iuxta alium euuangelistam non uen̄ant ad ih̄m p̄ncipes sacerdotum. et magr̄atus. s; in atrio cayphe expectauant. s; qr illi de nece dn̄i ita agebant. ut q̄si innoxii uiderentur cum p discipulū sit tradit' a tribuno. et turbis cōp̄hensus. et a p̄sis de dampnatus. a romanis crucifixus a p̄sis et barrabas electus. uolens euangelista eos maxime reos ēē quorum consilio cuncta gerebantur. dicit eos uenisse ad comp̄hendend' saluatorē qui sue iussionis potestate uenerunt.

Qsi ad latronem stultum ē cum gladiis. et f. querere qui ultro se eorum offert manibꝫ in nocte q̄si latitantē. et uos oculos declinantē inuestigare. per proditorem qui cotidie ī templo docet. Set iō aduersum me in tenebris congregamini. quia potestas ura qua contr̄ lucem armamini ī tenebris ē.

Merito a longe qui in proximo fuerat negaturus. sig̅t ecciam xp̄i passionem imitaturam. longe differenter: qr eccā patitur

In hoc diuisus a ceteris. hoc ē timoris nature. hoc ē deuotionis.

Cayphe qui pontificatū illi' anni. uel in illis annis p̄cio sibi emerat a romano p̄ncipe p̄us tm̄ ad annam ut iohannes dicit.

Ignis cupiditatis instinctu malignī sp̄c accensus in atrium cayphe ad negandū et blasphemandū dn̄m linguas p̄fidorꝫ armabat qd̄ et.

ritus in domo principis sacerdotum maligna synodus gerebat. hic ignis inter frigora noctis accensus typice demonstrabat. hoc tempore ad horam torpens petrus quasi prunis ministrorum calefieri cupiebat quia temporalis commodi solatium perfidorum societate querebat. Set hanc infidelitatem in domino respiciente reliquit. et post resurrectionem in captivitatem piscium cum prunas positas et piscem superpositum vidisset cor suum prunis amoris inflammavit.

Non in monte. non in templo. non in domo sua negat petrus. set in pretorio iudeorum in domo principis sacerdotum ubi non est veritas. ubi ihesus capitur et ligatur. quod nisi errasset quem intromisit et interrogavit hostiaria iudeorum. eva. male introduxit adam. petrum male introduxit femina.

Non solum negat christum qui dicit illum non esse christum. set et qui cum sit negat se esse christianum et ita impletur quod dicit dominus ter me negabis.

Ierosolimite et galilei eque sunt ebrei et unius lingue. set unaqueque provincia suas habet proprietates. vel in natiuum vernaculum loquendi sonum mutare non potest.

Intuitu provocavit ad lacrimas qui in mentem eius reducens quociens negaverat. et quod ei predixerat nec potuit in tenebris manere quem lux mundi respexit.

Post terciam negationem sequitur gallicantus sacramenta rerum per statum christi designantur. media nocte ne-

medio atrii. et circumsedentibus illis erat petrus in medio eorum. quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita dixit. et hic cum illo erat. at ille negavit eum dicens. Mulier non novi illum. et post pusillum alius videns eum dixit et tu de illis es. petrus vero ait. o homo non sum. et intervallo facto quasi hore unius alius quidam affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat. nam et galileus est. et ait petrus homo nescio quid dicis. et continuo adhuc illo loquente gallus cantavit. Et conversus

quod dominum petrus negat. obreptionis est. quod penitet fidei.

pro se, christe pro ecclesia.

Cum prima ancilla prodit eum viri magis poterant cognoscere. nisi ut iste sexus ostenderetur in necem domini peccasse. et per passionem redemptus. et ideo mulier prima resurrectionis misteria accipit. et mandata custodit. ut veterem prevaricationis aboleret errorem.

Quod petrus ante primum gallicantum negat eos signat qui christum ante

resurrectionem domini dominum non putaverunt. morte eius turbati. quod vult autem secundum quod negat illos significat qui nunc in illo secundum hominem et secundum dominum ut iste sub illa errant. et ideo veritatem negant. primus gallicantus est domini resurrectio in se ipso secundus eiusdem in corpore ecclesie.

Ab impiorum consilio seclusus culpam lavat quod non timuit ob hoc quod nullus est hesitare ut in ecclesie principe conderetur. tremendum prestire et nemo auderet de sua firmitate confidere.

Contumelia in eum qui se prophetam dicebat set heretici et iudei qui usque hodie christum negant. et mali fratres qui reprobis actibus christum execerbant domini cogitationis et opera tenebrarum ab illo videri non putant quasi illudentes aiunt prophetiza quis est qui te percussit.

Si tu es christus. non veritatem desiderant. set calumpniam parant. intelligebant christum purum hominem de david natum. sed hoc ergo querunt ut si diceret ego sum christus

quia respexit dominus ut recordaretur

Dominus respexit petrus. quia misericordia ad penitentiam trahit. recordatus est

vocat.

petrus verbi domini sicut dixerat. quod priusquam gallus cantet ter me negabis. Et

quia ut haberet locum liberum

egressus foras petrus

flendi.

flevit amare. Et viri qui tenebant eum illudebant ei ceden tes. et velaverunt eum percutientes faciem eius. et interrogabant eum dicentes. prophetiza quis est qui te percussit. et alia multa blasphemantes dicebant

quia vide quam sollicite in malo tota nocte vigilaverunt

in eum. et ut factus est dies convenerunt seniores

ut facerent homicidium.

res plebis. et principes sacerdotum. et scribe duxerunt illum in consilium suum dicentes.

quia semen david

calumpniari querebant potius

Si tu es christus dic nobis.

audiunt quod per contemptum

bis. et ait illis. Si

sit venturus ad gloriam.

vobis dixero non

gat. gallicantu penitet. et post resurrectionem quem sub luce ter negaverat. ter se amare professus est quia qui in tenebris oblivionis erravit. spe iam lucis rememoratione corrigeret eiusdem vere lucis presentia plene quod male mutaverat erexit. Mystice gallus est doctor est qui sompnolentos increpans ait. vigilate iusti. et nolite peccare.

Impleta est prophetia. in iaga percutie tur maxilla iudicis israel. et Et dedi maxillam meam alapis. Set tunc qui cedebatur colaphis iudeorum. ceditur blasphemiis falsorum christianorum. Velaverunt faciem. ut non eorum scelera si videret. set ut a se sicut quondam moysi fecerunt gratiam cognitionis absconderent. Si enim crederent moysi crederent et domino. hoc velamen usque hodie manet super corda

Si vobis dixero. sepe dixerat se esse christum. interrogaverat et eos quomodo christum dicerent filium david. cum eum david dominum vocet. ut per hoc ad credendum provocaret. set

illi nec dicenti credere nec interroganti respondere nec eum quem innoxius erat dimittere volebant.

Ubi dixit erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. et vos dicitis quia ego sum sua sibi dampnant. qui eum morti tradunt quem oris et operis sui testimonio deum esse cognoscunt.

Vos dicitis. Ita temperet responsionem ut dicat verum. et sermo eius calumpnie non pateat. maluit se ipsum filium dei patere quam dicere ut contempnandi causa tolleretur. hiis qui fatentur quod obiciunt.

Ceperunt non in sile quod obicere possent invenerunt. et ideo sicut ait marcus non erant convenientia eorum testimonia.

Tradiderunt romane potestati ut eo modo iudei ab eius interfectione alienos se ostenderent in quo non eorum innocentia set insania monstratur.

XXIII

Cum duo sunt obiecta. scilicet quod reddi tributa prohiberet et se christum regem diceret. pilatus potuit audire quod de tributis dixerat reddite que sunt cesaris cesari et inde hoc quasi mendacium apertum parvipendens solum hoc quod nesciebat quesivit.

Eodem verbo quo principibus sacerdotum respondet presidi ut ipsa ambo condempnentur.

Nichil invenio. predicit quem patere dominus ait discipulis suis. ait: venit princeps mundi huius et in me non habet quicquam. sed quia princeps id est pilatus eum absolvit in quo nichil dampnationis invenit. vide quid agant iudei qui non

credetis mihi. Si autem (calumpniarentur quod sibi regiam potestatem arrogaret.)

interrogavero non respondebitis mihi neque dimittetis. Ex hoc autem

(ego scilicet quem ut hominem contempnitis per supplicium)

erit filius hominis sedens a

(crucis et glorificatus et habens nomen quod est super omne nomen)

dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes: tu ergo es filius dei? (Cum hoc dicit firmius appaream.)

Qui ait: vos dicitis quia ego sum. At illi dixerunt: quid adhuc

(quod se christum et filium dei.)

desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore eius.

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum. Ceperunt autem accusare illum dicentes: hunc invenimus subvertentem

(ipse tamen dixerat reddite)

gentem nostram et prohibentem

(que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo.)

dari tributa cesari et dicentem se christum regem esse. Pylatus autem interrogavit eum dicens: tu es rex iudeorum? At ille respondens ait: tu dicis. Ait autem pylatus ad principes sacerdotum et turbas: nichil in

Cōmonet · ñ illum. set se accusant docuisse. χρ̄. πρ̄ · ꝛ a p̄stini temporis ignauia docendo commouisse. taliqꝫ a galilea usqꝫ ad iudeam. i. totam promissionis terram a finibꝫ usqꝫ ad finem p̄tinsisse. non criminis. set iudiciū ē uirtutis. Deinde qꝫ pilatus. nec inuidendo de hoc saluatorem tacitus se magnacta occone liberius ab eo iudicando redde cupit. Vñ seq̄ē pilatus.

uenio causē in hoc homine. at illi inualesce bant dicentes. commouet pp̄ docēs p uniuersam iudeam incipiens a galilea usqꝫ huc.

equitatis amore ueṝe inuestigant. ꝫ inuidie stimulo iustū dampnare laborant. Ut cognouit ne ꝯ insontem ꝛ quem traditum p̄ inuidiam nouat sententiam dare cogeretur herodi audiend̄. mittit ut a suo tetracha. ut absolueretur uel dampnaretur. set ne qua uideis excusatio remanent. herodes qui natu ꝛ religione iudeus erat quid de χp̄o senserit ostendere p̄missus ē. ut utraqꝫ regio ꝛ iudea in qua χp̄c natus ē. et galilea in qua nutritus erat in eius necem conspirasse monstretur.

Pylatus aū audiens galileam interrogauit si hō galileus eēt. ꝛ ut cognouit qꝫ de herodis p̄tate eēt remisit eum ad herodem. qui et ip̄e ierosolimis erat ip̄is diebꝫ. Herodes aū uiso ihū gauisus ē ualde. erat enim multo temp̄e cupiens uidere eū eo qđ audiret multa de illo ꝛ sp̄abat signū aliqđ uidere ab eo fieri. Interrogabat aū illum multis sermonibꝫ at ip̄e n̄ illi r̄debat. Stabant et p̄ncipes sacerdotum ꝛ scribe ꝯstanter accusantes eum. Sp̄re

ꝯ Set nec huic aliquid dicit.

ꝯ Sp̄reuit herodes ꝛ exercitus.

Accusatur et tacet q̄ defensione ñ indiget. ambiant defendi qui timent uinci. nec accusatorem tacendo confirmat ꝫ despicit refellendo.

Melior ē cā que nō defenditur. ꝛ p̄bat susanna tacuit et uicit.

Tacuit. ꝛ n̄ fecit qꝫ herodis incredulitas non merebatur audire diuina et dominus iactantiam declinabat. Signatur aūt in herode omnes impii qui non crediderunt legi. et p̄p̄his in euangelio opera χp̄i uidere non poterunt principibꝫ ergo sacerdotum accusantibus

Pylatus absoluit ihm quem p̄bat insontem. ꝫ ut impleret scripture absoluit quidē iudicio quē

apud pylatū pauca. apud herodem nulla respondet. ne crimen diluens dimissus a ꝑncipe crucis utilitatem differret. Iustum erat ut pylato qui inuitus sententiā ferebat ex aliqua parte respondet. herodi uero ⁊ ceteris qui contra legem innocētē dampnabant sicut indignis n̄ dixit. Ꝺ uᵒ tacet qᵢ agnus ꝓ grege imolandus patiam prestat. Ubi respondet qᵢ pastor pro omibꝫ contra lupos et latrones pugnat.

Ad herodem mittitᵘ. ad pylatū remittitᵘ. sed utriꝫ reum n̄ ꝓnuntiat. aliene tn̄ iniquitatis stimulis obsequitur.

tis ut omnes in eād culpa pares eē monstrentur.

Spreuit autem illum herodes cum exercitu suo et illusit indutum ueste alba et remisit ad pylatū. et facti sunt amici herodes et pylatus ex ipsa die. nam antea inimici erant ad inuicem. Pylatus autē conuocatis ꝑncipibꝫ sacerdotum et magistratibꝫ plebis dixit ad illos. Optulistis m̄ hominem hunc qᵢ auertentē ꝑp. et ecce ego coram uobis interrogans

Quod in alba ueste spernitur et illuditur significat qđ pro totius mundi peccatis in carne casta inmaculatus agnus ē passus et sepultus. ⁊ hic alba. iuxta alios euangelistas purpurea et coccinea ueste illuditur. indutus significat geminū martiriī genus quo in passionibꝫ eccłā adornatur ut sit candidus actione ⁊ rubicundus sanguine ipse ⁊ membrorꝫ flos cultus imanis in pace lilia gignit in bello ǂ rosas.

In typo herodis et pylati qui per ihm amici facti sunt iudeorꝫ ⁊ gentiliuꝫ figura seruatur. ut ꝑ passionem xp̄i utriusꝫ ipsi concordia sit futura. ita tn̄ ut gentilis primus capiat uerbum dei. ⁊ ad iudeum sue fidei deuotionem transmittit. ut illi quoqꝫ gloria maiestatis sue corpus uestiant xp̄i quem ante despexerant.

Quantum studiū dimittendi ihm pilatᵒ habet attende. primo illis accusantibus dixisse nichil cause in eo inuenisse deinde incepto ꝑsistentibꝫ mittit ad herodem ut exploraret an ille aliquid sceleris in eo inuenire posset. an dimittendū decernat. denique herodis uoluntate agnita n̄ inuento in ihu facinore ⁊ plebis sniam querit. cui unū in pascha oportet dimitti. sm̄ ⁊ tertio uolens dimittere interrogat. sed quanto curiosius dimittere

o— tū crucifigit ministro.

Nefandum fedus qđ herodes et pylatus in occidendo xp̄m pepigerunt. Successores eorū iure hereditario custodiunt dum iudei et gentiles sicut gnē et religione ita mente quoꝫ dissidentes in xp̄ianis tn̄ ꝑsequendis et fide xp̄i ꝑimenda ǂ consentiunt.

Ad exprobrandam duritiam iudeorꝫ uel gentiliū. pylatus fatetur nec se. nec herodem ād in occidendo t̄ illudendo xp̄o inuenisse. sed aliene incredulitatis obtemperasse clamoribus ǂ

Et pro ihu latronem ꝑ saluatore interfectorē

o—

pro datore uite ademptorem elegerunt. ideo salutem perdiderunt et uitam et latrocinijs et seditionibus in tantum se subdiderunt. ut et patriam regnum quod Christo pretulerunt perderent et habere nisi libertatem gentis uel corporis quam uendiderunt non reciperent.

nullam causam inueni in homine isto. ex his in quibus eum accusatis. sed neque herodes. nam remisit illum ad nos. et ecce nichil dignum morte actum est ei. emendatum ergo illum dimittam. Ne-

non impiam legis sanctione sed annua gentis cui per talia gaudebat placere deuinctus consuetudine.

cesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. Exclamauit autem uniuersa turba dicens.

data optione eligendi quem uellent. pontifices excitauerant turbam ut magis peterent barrabam.

tolle hunc et dimitte nobis barrabam qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate et homicidium missus in carcerem. Iterum autem pilatus locutus est ad illos uolens dimittere illum. at illi clamabant dicentes. crucifige. crucifige illum. Ille autem tertio dixit ad eos. quid enim mali fecit iste. nullam causam mortis inuenio in eo. corripiam ergo illum et dimittam

querit tanto criminosiores ad eius mortem inuenit.

Flagris et ludibrijs quantum iubetis afficiam dummodo ne sitiatis innoxium sanguinem.

Barrabas qui filius magistri uel patris eorum interpretatur: ipse est antichristus quem ipsi Christo pretulerunt. quibus dicitur. Vos ex patre diabolo estis. pilatus qui os malleatoris interpretatur significat malleum. qui est malleus uniuerse terre. et quem deus uasa sua probare permittit et tandem contritum cum eo in extrema dampnatione constringit.

Auctor seditionis et homicidii iudeis dimittitur. id est diabolus qui ob culpam a uicis patria depulsus et in tenebrarum carcerem missus fuerat. et ideo pacem habere non possunt. quia pacis auctorem non elegerunt.

Magna crudelitas non solum occidere. sed et crucifige clamant ut pedibus et manibus ad lignum confixis morte uexaretur producta ne dolor citius finiretur et in cruce diu finiretur.

Hanc correctionem deridendo et flagellando nefandorum desideriis exhibuit. ne usque ad crucifigendum seuirent quod et sibi ba iohannis euangeliste et ipsa columpna testatur: ad quam ligatus fuit dominus quo usque hodie diuini sanguinis cernentibus certa signa demonstrat. Set licet pilatus hoc agat in sanabilis sacrilegorum furor

n̄ cessat. set magis instat. & qr accusationem
quam contra dominū attulerant sollicita
interrogatione pilati uiderunt euacuatam
tandem impudici ad solas preces se conū
tunt ut quod criminando. uel q̄i conuincē
do nequiuerant iam postulando & uociferando
ꝑficiant.

Primo dominus crucem portauit set postea
symoni imposita ē quem exeuntes obuiā
habuerunt. & hec congrue. xp̄c ꝗ pro nobis
passus ē. n. r. ex. u. s. ue. eius. qui ergo eum
uult sequi tollat crucem suam & sequatr̄.
quia uero symon non israelita s; cyreneus
erat. per eum gentiles designantur. peius
pegrini. hospites testamentorum. set nūc
in fide ciues et domestici dei et coheredes
xp̄i. unde & symon obediens cyrene int̄
pretatur heres. Symon uenit de uilla. i.
de pago a quo pagani. qui a ciuitate dei
alieni urbane ꝯuersationis sunt ignari.
Set symon de pago egrediens portat
crucem post ihm̄. cum ꝑ gentiū pa
ganis ritibus relictis obedienter amplec
tuntur uestigia dominice passionis.

Ne lamentemini me mortuū cui cito
resurrectio mortem solue potest. cuius
mors mortem & ipsū mortis auctorem de
struet. uos potius uitamque progeniem
dignis lacrimarum fontibus abluite ne cū
ꝑfidis dampnemini mutatione mee cru
cis.

Nota cum filias ierlm̄ uocat qd̄ n̄ sole
que cum eo uenerant a galilea set etiā
urbis ciues mulieres ei adheserant.

Multa turba. set non eadem mente seqr̄
crucem. mali secuntur ut morientem le
ti aspiciant. mulieres ut quem uiuere de
siderabant moriturū morientem & mortuū
plorent. nec sic inducitur solus mulierū
planctus quin & uiri multi dolerent. s;

at illi instabant uocibus mag
nis postulantes ut crucifigeret.
et inualescebant uoces eorū.
Videns qr n̄ ꝓficeret set mag tumultus fieret.
et pilatus adiudicauit fieri
Iudex nec iniuste cedere debuit
peticionem illorum. dimisit autē
nec timori.
illis eum qui ꝓp homicidiū.
et seditionem missus fuerat in car
cerem quem petebant ihm̄ uero
tradidit uoluntati eorum. Et
cum ducerent eū apprehenderunt
a cyrene que
symonem quendam cyrenen
ē ciuitas libie.
sem uenientem de uilla. & im
posuerunt ei crucē portare post
ihm̄. Sequebatur autem illū
i. contristabantur de uita
multa turba ꝑp̄ et mulieres
mortali que morte finienda erat. non de ceteris q̄ medi
que plangebant & lamenta
cum occidebant.
bantur eum. Conuersus
aūt ihc̄ ad illas dixit. filie ierlm̄
nolite flere sup̄ me. set super uos
ipsas flete. et super filios uros
qm̄ ecce uenient dies in quibus

Dies romane obsidionis
et captiuitatis. naturale
est imminente captiuita
te hostili per agros ur
besque clade feruente tunc
hos qui euadere queant
alta queque uel abdita
refugia quibus abscon
dantur exquirere. re
fert iosephus insisten
tibus romanis iudeos
cauernas montium
colliumque certatim pe
tisse speluncas ita ut se
metipsum testetur sum
mitiore quodam iota
pete spelunca cum .xl.
comitibus prodicium in
uentum et ab hostibus cap
tum.

Impletur quod dictum est
et cum iniquis depu
tatus est. In morte depu
tatur cum iniquis ut
in resurrectione iustifi
cet iniquos qui propter
homines homo factus
est. hominibus dedit po
testatem filios dei fieri.

Cum lucas sacerdoti
um xpi scribere dispo
suit recte dominus ap
eum pro persecutoribus
uite sacerdotis interce
dit. et latroni confiten
ti paradisum pandit.
nec frustra orat. set
pro eis qui passionem
crediderunt impetrat

Filium qui a dexteris
est.

dicetur beate ste
riles et uentres
qui non genue
runt. et ubera que
non lactauerunt.
tunc incipient
dicere montibus
cadite super nos
et collibus operite
nos. quia si in ui
ridi ligno hec fa
ciunt in arido
quid fiet. Duce
bantur et alii
duo nequam cum
eo ut interficerent
et postquam uene
runt in locum qui
uocatur caluarie
ibi crucifixerunt eum

quia femineus sexus qui contemptibili
or. liberius poterat presentibus princi
pibus sacerdotum quid contra eos
senserit ostentare. quia uero nouit
dominus qui sunt eius precertis
sa furentis populi turba adamantes
et plangentes se feminas oculos
et ora conuertit.

Potest hoc ex superfluo intelligi de
his qui se ipsos in utroque sexu
castrauerunt propter regnum celorum
qui dicunt montibus cadite super nos.
et. c. o. n. sue fragilitatis memores
ingruente temptationum articu
lo sublimium uirorum uel ipsa uirgini
tate uel martirio. uel quacumque
alia uirtute querunt exemplis.
montis precibusque defendi.

Viride lignum xpistus. et sui electi ari
dum impii et peccatores. Vnde ait.
Si ego qui peccatum non feci. qui
uite lignum appellatus mitto
duodenos fructus gratie per singulos
menses affero sine igne passionis
de mundo non exeo. que tormen
ta manent illos qui fructibus
sunt uacui. Insuper et lignum
uite flammis uite dare non ti
ment. et si nunc tempus est ut in
cipiat iudicium de domo dei. et omnes
qui uolunt pie uiuere in xpisto per
secutionem patiuntur. quis fi
nis eorum qui non credunt euan
gelio.

Extra portam ierusalem erant loca.
in quibus capita truncabantur
dampnatorum et dicebantur lo
ca caluarie. i. decollatorum. ibi
crucifigitur ut ubi erant dam
natorum loca ibi erigantur ue
xilla martirii

De his Iohannes latius. Quadripartita vestis significat ecclesiam toto orbe que quatuor partibus constat diffusam omnibus eisque partibus distributam, id est concorditer. Tunica sortita omnium partium significat unitatem que caritatis vinculo continentur.

In sorte dei gratia commendata est. Sic quippe in uno ad omnes pervenit cum omnibus sors placuit, quia et dei gratia in unitate ad omnes pervenit. Et cum sors mittitur non persone cuiusquam vel meritis, sed occulto dei iudicio creditur.

Sua se dampnant sententia, qui et nolentes quod alios salvos fecisse confitentur poterat quidem se salvare. Sed quia ipse est Christus dei electus de cruce descendere noluit. Nam qui ideo venit ut pro nobis crucifigeretur, ideo se de cruce salvare neglexit, quia cum ceteris peccatoribus etiam crucifixores salvare moriendo curavit.

Acetum erant iudei a vino patriarcharum degenerantes. Hoc acepto potant dominum milites, quem illorum suggestione morti tradunt.

que quasi latronem crucifixit
a dextris, et alte-
git omnium redemptorem
rum a sinistris.
bonus tamen in ministerio latro
Ihesus autem dice-
qui insidiatus est diabolus
bat: Pater dimit-
lo ut vasa eius auferret.
te eis quia nesci-
unt quid faciunt.
Dividentes vero
super vestimenta eius miserunt
sortes. Et stabat populus expectans, et
nota quod iudei vocabulum Christi et filii dei a libris scripture
deridebant eum principes cum
sibi traditum retinent sed milites vero scripturarum inscii
eis dicentes: Alios salvos fecit,
non Christo dei electo sed regi iudeorum insultant.
se salvum faciat si hic est Christus
dei electus. Illudebant autem ei et
milites accedentes et acetum offe-
rentes ori eius dicentes: Si tu es rex iudeorum salvum te fac.
ut omnis lingua confiteatur quia dominus
Erat et superscriptio scripta super illum litteris grecis et la-
ihesus, id est Christus in gloria dei patris.
tinis et hebraicis:
Hic est rex iudeorum.
Unus autem
de his qui pen-
debant latro

significatur mortificatio carnis pro celesti gloria percipienda, qui a sinistris, tamen mortificatio pro aliqua mundi causa.

Non orat pro eis qui per invidiam et superbiam quem filium dei intellexerunt negant et crucifigunt, sed pro eis qui zelum dei habentes, sed non secundum scientiam nescierunt quid fecerunt.

Titulus qui Christum regem testatur non in fronte, sed supra crucem ponitur, quia licet in cruce hominis infirmitate dolebat, super crucem tamen regis maiestate fulgebat. Et ideo immolato titulus est superpositus, ut cunctis legere et credere volentibus pateat, quia per crucem non perdidit sed corroboravit imperium.

Hee tres lingue precipue eminebant: hebrea propter iudeos in lege gloriantes, greca propter grecos sapientes, latina propter romanos imperantes. Quod vero voluit iudei omne regnum mundi, omnis sapientia mundana

omnia divina legis sacramenta testantur quod ihesus est [salus] credentium et confitentium.

Forte et iste convitiatus prius est, sed repente conversus necmirum si converso cito ignoscit qui insultantibus etiam veniam dabat.

nibus blasphemabat eum dicens. Si tu es xpistus salvum fac temetipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens. Neque tu times deum quod in eadem dampnatione es. Et nos quidem iuste. nam digna factis recipimus. hic vero nichil mali gessit. et dicebat ad ihesum. Domine memento mei cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi ihesus. amen dico tibi. hodie mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta. et tenebre facte sunt in universa terra usque in horam nonam. et obscuratus est sol. et velum templi scissum est medium. et clamans

[glosses between the lines:] ¶ Saltem hic deberes querere liberationem. — ¶ Vita est esse cum xpisto. quia ubi est xpistus ibi est regnum. — quando cruci est affixus. ¶ Tenebre effuse sunt oculis perfidorum ut fidei lumen resurgeret.

Pulcherrimum affectande conversationis exemplum quod tam cito latroni venia relaxatur et uberior gratia quam precatio. semper enim dominus plus tribuit quam rogatur. Ille rogabat memento mei cum veneris in regnum tuum. dominus ait hodie mecum eris in paradiso. cito ignoscit dominus quia ille cito convertitur.

Ipsa increpa[tio] futurum crucis scandalum et circa credentes revelat quorum alii a dextris. alii a sinistris.

Magna gratia in hoc latrone eminet nullum membrum a supplicio liberum. hic preter cor et linguam totum quod liberum habet offert. credit corde ore confitetur. fidem habuit. quia regnaturum credidit quem secum morientem vidit. spem habuit. quia aditum postulavit. caritatem firmiter tenuit. quia collatronem. et de iniquitate sua arguit. et vitam quam cognoverat et predicavit. Magna virtus confitetur quem videt humana infirmitate morientem. quando negabant apostoli quem viderant miracula divina facientem.

Sol retraxit quasi radios suos. ne aut pendentem dominum videret aut ne impii blasphemantes sua luce fruerentur. et nota quod vi. hora. id est sole recessuro a centro mundi crucifigitur. diluculo. id est oriente sole resurgit quia mortuus est propter peccata nostra et resurrexit propter iustificationem nostram. adam peccante post meridiem et inclinata luce fidei vox domini auditur. eodem quasi temporis articulo qui tunc peccatorem ade excluserat. nunc latroni penitenti dominus paradisum reserat.

Hoc inspirante domino est gestum. sed lucas preoccupat volens miraculum solis coniungere miraculo veli. Scinditur autem velum testamenti. et omnia ut archam

legum sacramenta que tegebant apparerent. et ad gentes transeant. iosephus ait uirtutes angelicas presides quondam templi tunc pariter conclamasse fugiamus ex hiis sedibus

Videns quod ita haberet potestatem emittendi spiritum quod non habet nisi conditor animarum. ipse qui crucifixerat in ipso passionis scandalo confitetur dei filium quem iudei post miracula credere noluerunt. Vnde per centurionem fides ecclesie signatur. que uelo celestium misteriorum per mortem domini reserato mox iustum et dei filium tacente synagoga confirmat.

Quod percutiunt pectora in signum penitentie et luctus dupliciter potest intelligi. siue quia eius uitam dilexerant iniuste occisum dolebant siue eum morte se impetrasse meminerant hunc in morte amplius glorificatum tremebant. Sed quecumque causa pectus tundi coegit uideamus distantiam gentis et gentis. gentiles moriente christo dominum timentes aperte confessionis uoce dominum glorificant. iudei percutientes pectora solum silentes domum redeunt.

Ioseph per nobilitatem potentie secularis corpus accipere pro uita meritorum dignus est sepelire.

Quia et ipse discipulus ihesu. set occultus uitans penitus inimicicias iudeorum. set in hoc extremo officio minus curat de illis.

Non apostolus. set ipse ioseph iustus

uoce magna ait ihesus pater in manus tuas commendo spiritum meum. et hec dicens expirauit.

non aliud exercuit.

Videns autem centurio quod sic clamans expirasset glorificauit deum dicens. uere hic homo iustus erat. et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud. et uidebant que fiebant percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem noti eius a longe et mulieres

elongasti a me amicum. et proximum et notos meos a miseria.

que secute eum erant a galilea hec uidentes. Et ecce uir nomine ioseph qui erat decurio

decurio est qui de ordine curie est et officium curie administrat.

uir bonus et iustus. hic non consenserat consilio et actibus eorum ab arimathia ciuitate

Ipsa est ramathaim helchane et samuelis ciuitas

Patrem inuocans se filium dei declarat spiritum commendans non defectum uirtutis. Sed confidentiam eius cum patre potestatis insinuat. amat enim gloriam dare patri. in quo nos informat ut demus gloriam creatori commendat autem iuxta quod ibi legitur. letatum est cor meum et exultauit lingua mea insuper et caro mea requiescet in spe. quoniam non derelinques animam meam in inferno.

in regione e thametica iuxta decapolim.
nide qui expectabat et ipse reg
num dei. hic accessit ad pilatum
pius impetraret.
et petiit corpus ihu. et depositum

Si in monumento ubi alius positus fuisset poneretur alius resurrexisse fingeretur. In petra excisso. ne si ex multis lapidibus edificatum esset fossis tumuli fundamentis furto ablatus diceretur.

involvit in sindone munda et posuit eum in monumento exciso. i. q. nondum quisquam positus fuerat.

Bene xpc in monumento iusti conditur. ut hic ubi filius hominis caput reclinet et iustitie habitatione quiescat. leve novo. ut in novitate iuste vite qui suscepit xpm ambulet non sepelit xpm nisi qui credit in xpm.

Et dies erat parasceve et sab
parasceve. est. vi. feria. qua parabant necessaria sabbato,
batum illucescebat. Subsecu
te autem mulieres que cum ipso ve
nerant de galilea viderunt
monumentum et quemadmodum
positum erat corpus eius. et reverten

Alius notus ihu post positum corpus recedentibus sole mulieres que arctius amabant officium funeris inspirati erant. ut congruo tempore

tes paraverunt aromata et unguenta

et constans et nichodemus in quo non erat dolus sepeliunt. talis est enim sepultura xpi que fraudem iniquitatem quod non habet. in quo obstruitur figmentum satio videorum. nam si apostoli sepelissent diceretur non sepultum quem dixerant raptum.

Ex simplici sepultura domini ambitio divitum condempnatur. qui non mortui divitiis carere possunt. mistice in sindone munda ihm involuit qui pura eum mente suscepit. hinc et mos ecclesie habet ut sacrificium altaris non serico non panno tincto. set puro lintheo celebratur.

Solus dominus in tumulo includitur ut sepultura illius et resurrectio a communi fragilitate nature dissimilis monstretur. sepultus est set quamdiu voluit resurrexit set quando voluit.

Vi. die factus est homo. Sabbato quievit deus. vi. ergo crucifixus reparationis implet archanum sabbato quiescens sepulcro resurrectionis expectat eventum. Sic nos in. vi. mundi etate debemus pati pro domino. in. vii. i. quo moriuntur corpus in tumulo. anima cum domino post opera manet in quiete donec in. viii. etate resurgant et corpora.

Inspecta domini sepultura revertentes parant aromata et unguenta. ut qui lecta et audita et recordata passione domini ad opera virtutum. quibus xpc delectetur se convertunt. et sabbato silent post sabbatum cum mulieribus venturi ad dominum. cum finita presentis vite parasceve et beata quiete gaudentes expectant temporis resurrectionis quo xpo occurrant cum redolentibus actionum aromatibus.

Mandatum erat ut sabbati silentium a vespera usque ad vesperam servarent. ideo mulieres sepulto domino quamdiu licebat operari unguentis preparandis occupate fuerunt. i. parasceve usque ad occasum solis. et transacto sabbato occidente sole ut mane venientes ungerent ihesum. que vespere sabbati incipiente iam noctis articulo monumentum adire non poterant.

xxiiii.
XXIIII

Revolutio lapidis sacramentorum christi reserationem signat que velo littere tegebantur. lex in lapide scripta est. cuius ablato tegmine corpus domini mortuum non invenitur. sed vivum evangelizatur. quod si cognovimus christum secundum carnem. sed iam non novimus. potuit autem clauso exire sepulcro qui clauso exiit utero virginis.

Mente consternantur quia et lapidem in mente magnitudinis revolutum stupebant. et corpus tam venerabile non inventum dolebant. sicut temptato in solitudine domino expleta victoria angeli ministrabant ei. ita modo post devictam mortem veniunt angeli. qui non solum voce sed etiam fulgenti habitu gloriam annuntient triumphantis. et sicut corpori in sepulcro astiterunt. sic etiam corpori consecrato in altari cotidie assistunt.

Exemplo mulierum cum appropinquamus misteriis celestibus cum in gaudia festorum civium contemplamur ad conspectum angelorum debemus vultum in terram humiliter declinare. nos terram in pulverem esse recolentes.

Sicut in principio mulierum audita

et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes que paraverant aromata. (angelus enim domini descendit de celo et revoluit lapidem.) Et invenerunt lapidem revolutum a monumento. et ingresse non invenerunt corpus domini ihesu. Et factum est dum mente consternate essent de isto ecce viri steterunt iuxta illas in veste fulgenti. Cum timerent autem (pre timore) et declinaverunt vultum in terram

...nus sue devotionis offerrent expectantes quod ihesus promiserat. ideo prime viderunt.

Una sabbati. id est quod prima sabbati. i. una dies a die sabbati. vel sabbatorum que dies dominica dicitur. Et quod valde mulieres ad monumentum veniunt magnus fervor querendi et inveniendi dominum ostenditur. cuius facto exemplum datur ut illuminata fide discussis viciorum tenebris ad sacrum corpus domini accedamus. nam sepulcrum figura altaris est in quo celebrantur misteria corporis et sanguinis domini. aromata que deferunt odorem virtutum et suavitatem orationum quibus altari appropinquare debemus significat.

Nota quod sancte mulie-

res nec in terram ce
cidisse nec a͞l s͞corum
in resurrectione d͞ni
prostratus in terra
adorasse legi͞r. vnde
mos cepit in ecc͞a
paschali tempore
non flecti genua
in oratione s͞z vultu
in terram declinato
orare.

dixerunt ad
q̄ iam resuscitatū
illas. quid que
a mortuis qui locus ē ꝓprie
ritis. viuentē
mortuorum.
cum mortuis
q̄.i. in monumento. q̄ presen
non est hic. set
tia corporis.
surrexit. Recordami
ni q͞ualiter locutus ē vobis cum
adhuc in galilea ēēt dicens
quia oportet filiū hominis tradi i
manus hominū peccatorum et cru
cifigi. et tercia die resurgere. Et re
cordate sunt verborum eius et re
gresse a monumento nuntia
uerunt hec omnia illis .xi. et
ceteris omnibus. Erat autē
q̄ ipsa ē soror la
zari que vnxit dn̄m unguento.
q̄ vxor cuze
maria magdalene et iohan
procuratoris herodis.
q̄ mater iacobi minoris et
na. et maria iacobi et cetere q̄
ioseph. soror matris domini. vñ et iacobus frater domi
cum eis erant. que dicebant
ni dicitur.
ad apl͞os hec. et visa sunt ante
q̄ sicut mulieres in monumento
illos sicut deliramentum ver
domini stantes recordantur verborum que de sua dis
ba ista. et non credebant illis.

culpe fuit viro. vir executor fuit erro
ris. ita nunc que mortem prius gusta
uerat resurrectionem prior vidit.
et ne ꝑpetuum reatum obprobrium
sustineret apud viros que culpam
viro transfuderat transfudit et gr͞am
et quia constantiam non habet p͞
dicandi inferior sexus et ad ex
equendum infirmior. mandatur
viris officiū euangelizandi.

Recordamini. die tercia sicut ex
hoc loco habemus inter discipulos
etiam feminis que eū sequeba
tur se dominus resurrecturum
predixit. parasceue hora .ix. expi
rauit. et mane prima sabbati
surrexit. uno autem una die et
duabus noctibus in sepulcro iacuit.
quia lucem sue simple mortis
que tm̄ in carne erat tenebris
nostre duple mortis que in corpe
erat et anima opposuit vitam
quia naturam nr̄am curauit. si
et vitam que non suscepisset. nos
a neutra liberaret.

Ad discipuli tarde credunt ꝑ
tam illorum infirmitas quam nr̄a
fuit futura firmitas nam illis du
bitantibus resurrectio multis ar
gumentis demonstratur. q̄ dum
legentes agnoscimus quid aliud
quam de eorum dubitatione solida
mur.
Iohes commemorat quod ipse et pe
trus simul cucurrerunt et quod
petro introeunte in monumento
et vidente lintheamina et sudari
um ipse iohannes se inclinans
vidit lintheamina nec introiuit
set intelligitur ē petrū primo

procumbentem uidisse. quod lucas commemorat. iohannes tacet post uero ingressum ut diligentius interiora dinosceret ingressum tamen antequam iohannes in |travit.

Stadium .viii. pars miliarii. et ideo .lx. stadia .vii. milia passuum et quinquentos signant. quod spatium itineris eis congruit. qui de morte et sepultura domini certi gradiebantur. de resurrectione dubii. nam resurrectionem que post septimam sabbati facta est .viii. numero contineri nullus ambigit. discipuli ergo qui de domino loquentes incedunt. .vi. miliarium cepti itineris complebant quia illum sine querela uiuentem usque ad mortem quam .vi. sabbati subiit peruenisse dolebant. complebant et .vii. quia adhuc in sepulcro non dubitabant quieuisse. set de octauo dimidium tamen peregerunt. quia gloriam iam resurrectionis non credebant |perfecte.

Apparuit quidem. set speciem qua recognoscerent non ostendit sicut et ipsi intus amabant et tamen dubitabant. sic ipse foris et presens adest et quis sit non ostendit. de se ergo loquentibus presentiam exibet. set de se dubitantibus speciem cognitionis |aufert.

Peregrinum putant quem non agnoscunt et uere peregrinus erat eis a quorum fragilitate gloriam per resurrectionem iam longe distabat. a quorum fide resurrectionis nescia manebat |extraneus.

Prophetam et magnum fatentur filium dei tacent. uel quia nondum perfecte credunt. uel si credunt timent tradi in manibus iudeorum nescien

pensatione perstatus fuerat sic uos in te dominice
petrus autem surgens cucur
passionis misteria celebranda non solum passio
rit ad monumentum et pro
nis. set et resurrectionis et ascensionis debemus
cumbens uidit sola linthea
recordari.
mina posita et abiit secum mi
rans quod factum fuerat. Et ecce
duo ex illis ibant ipsa die in
castellum quod erat in spatio
stadiorum .lx. ab ierusalem nomine
emaus et ipsi
loquebantur
ad inuicem de
his omnibus que
acciderant.
Et factum est
dum fabula
rentur et secum
quererent. et
ipse ihesus appro
quans ibat cum illis. oculi
autem illorum tenebantur ne eum ag
noscerent. et ait ad illos. qui sunt

Emaus ipsa metropolis ciuitas palestine insignis que post expugnationem iudee sub marco aurelio antonio principe restaurata. cum statu mutauit et nomen.

Loquentes de se dominus appropinquans comitatur ut et fidem resurrectionis mentibus eorum incendat et quod se promiserat facturum impleat. ubi sunt duo uel tres in nomine meo congregati ibi sum in medio |eorum.

hii sermones quos confertis ad inuicem am
bulantes et estis tristes. et respondens unus cui nomen cleo
phas dixit ei. tu solus peregrinus es in ierusalem et non cognouisti
que facta sunt in illa his diebus. quibus ille dixit. que
et dixerunt ei. de ihesu nazareno qui fuit uir propheta po
tens in opere et sermone coram deo et omni populo. et quo
modo tradiderunt eum summi sacerdotes et principes nostri
in dampnationem mortis et crucifixerunt eum. nos autem
sperabamus quia ipse redempturus
esset israel. et nunc super hec om
nia tercia dies est hodie quod
hec facta sunt. Sed et mulie
res quedam ex nostris terruerunt
nos que ante lucem fuerunt
ad monumentum. et non inuen
to corpore eius uenerunt dicentes se et uisionem angelorum
uidisse. qui dicunt eum uiuere. et abierunt quidam ex nostris
ad monumentum. et ita inuene
runt sicut mulieres dixerunt
ipsum uero non inuenerunt. Et
ipse dixit ad eos o stulti et tar

res cum quo loquebantur.

per promissam resurrectionem tacent. timentes eum cui loquebantur.

Quomodo redarguunt se ipsos quod in illo redemptionem sperauerunt quem mortuum uiderant. nec uidebant resurrecturum et maxime dolent eum sine culpa occisum quem innocentem nouerant. et hoc ex tristes incedebant.

Merito dicuntur terruisse eos quibus de non inuento corpore plus mesticiam addiderunt quam denuntiata resurrectione gaudium quo recrearentur afferunt.

Cum supra dixerit petrum cucurrisse ad monumentum et nemo dicat cleophas quidam ex nostris abierunt ad monumentum intelligendum est quod duo simul ierunt sed petrum solummodo primo commemorauit quia primitus

illi maria nunciavit. Hec gemina nos humiliandi necessitas inmunbit. qui nec in scripturis quantum oportet edocti. nec adimplenda que novimus quantum deceret sumus intenti. nam si moyses et prophete de christo locuti sunt. et eum per passionem ad gloriam intraturum predixerunt. quomodo gloriatur se esse christianum. qui neque in scriptis qualiter ad christum pertineant investiat neque ad gloriam quam cum christo habere cupit per passionem contingere desiderat.

Et ipse finxit. talem se exhibuit in corpore qualis apud illos erat in mente probandi erant. Si hunc quem nondum ut dominum diligebant. saltem ut peregrinum diligerent. Sed quia a caritate extranei esse non possunt. cum quibus veritas graditur. ad hospitium vocant immo cogunt. quo exemplo colligitur quod peregrini ad hospitium non solum sunt vocandi. set etiam trahendi.

Quem in expositione scripture non cognoverunt in fractione panis noverunt. quia non auditores legis. set factores iustificabuntur. et veritas melius operando quam audiendo intelligitur. bene a mandatis. et intellectus agentibus scilicet non dixit mandata tua intellexi

Ideo in christo illis alia est ostensa effigies. ne eum nisi in fractione panis cognoscerent. ut omnes intelligant se christum non cognoscere. nisi fiant participes corporis eius. id est ecclesie unius unitatem commendat apostolus in sacramento panis. dicens. unus panis unum corpus multi sumus. cum ergo benedictum panem porrigit aperiuntur oculi. ut eum cognoscant. et removetur in

di corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete. nonne hec oportuit christum pati. et ita intrare in gloriam suam. et incipiens a moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quo ibant. et ipse se finxit longius ire. et coegerunt illum dicentes. Mane nobiscum quoniam advesperascit. et inclinata est iam dies. et intravit cum illis. et factum est dum recumberet cum illis accepit panem et benedixit ac fregit. et porrigebat illis. et aperti sunt oculi eorum et cognoverunt eum. Et evanuit ipse ex oculis eorum.
quia iam certi eum resurrexisse.
et dixerunt ad invicem nonne cor no

Subtrahitur carnalibus oculis spes infirmitatis ut mentibus incipiat apparere gloria resurrectionis. unde subditur et dixerunt ad invicem.

Ex audito sermone

corpus prius corporem
credulitatis et timoris
frigidum igne sancti spiritus
est accensum ut iam
superno desiderio arde
at. et ad credendum
veritatem se extendat
quot preceptis struitur
hoc quod tot facibus in
flammatur.

Ardens erat
in nobis dum
loqueretur in via et
aperiret scripturas
et surgentes ea
dem hora regressi sunt in ierusalem
et invenerunt congregatos .xi.
et eos qui cum ipsis erant dicentes quod
surrexit dominus vere et apparuit
symoni. et ipsi narrabant
que gesta erant in via et quomodo
cognoverunt eum in fractione
panis. Dum hec autem loquuntur
ihesus stetit in medio eorum et dixit
eis pax vobis ego sum. nolite
timere. conturbati vero
et conterriti exi
stimabant se
spiritum videre et dixit
eis quid
turbati

primo omnium
virorum apparuit petro. quod etsi non dicit evangelista
quando vel ubi factum. tamen quia factum sit non tacet.
non carnem.

Hec ostensio est illa de
qua iohannes ait. cum
sero esset die illo una sabbatorum
et fores essent clause et cetera. quod vero
iohannes dicit thomam
non fuisse cum illis.
cum lucas dicat istos
duos invenisse .xi. con
gregatos et eos qui
cum eis erant intel
ligendum est quod thomas

Post resur
rectionem
in corpore

pedimentum quod a sathana in oculis
erat ne agnosceretur ihesus. et hoc im
pedimentum permittit inesse dominus
donec ad sacramenta panis veni
atur. sed participata unitate
corporis aufertur impedimentum
inimici ut possit christus agnosci.

Iam fama erat quod surrexerat
ihesus ab illis mulieribus facta et
a symone petro cui apparuerat
hec loquentes invenerunt isti
duo. hoc et ipsi prius audierant quod
surrexerat sed timuerunt dicere
in via. quando tamen modo angelos
dixerunt visos mulieribus igno
rantes et eum cum quo loquebantur
putant ne inciderent in manus
iudeorum. siquid passim dicerent
de christi resurrectione.

Credebant apostoli. sed tamen turbantur
primo quod opinionem quasi
paucorum sententia maioris partis
excludit. denique quia petrus et
si credebat suscitatum turbari
potuit. quod clausis ianuis do
minus cum corpore se ipsius suis
infudit.

Noverant discipuli fuisse verum
hominem sed postquam mortuus
est non credunt tercia die potuisse
veram carnem de sepulcro re
surgere. putant ergo se videre
spiritum quem misit in passione. sed
hunc errorem aufert dominus.

Turbati non desuper descendentes
sed sicut mala herba in corde ascen
dentes fidem quam in vobis plan
tavi exigo quod ex vobis ortum
est condempno. si non est veritas re

surrectionis potius est fructus passionis.

Ut ostensa vulneris cicatrice infidelitatis vulnus sanaret quas cicatrices et tunc servavit et in iudicio servaturus est. primo ad fidem resurrectionis instruendam. deinde ut patri pro nobis supplicans quale genus mortis pro homine pertulerit semper ostenderet. tertio ut sua morte redempti quam misericorditer sint adiuti propositis eiusdem mortis insinuat indiciis. sed postremo. ut in iudicio quam iuste dampnentur impii denuntiet ostensa quam ab illis accepit cicatrice. non quod ex inpotentia curandi cicatrices servavit. sed ut perpetuum victorie sue circumferat triumphum.

Piscis assus christus est mediator passus in aquis humani generis captus. laqueo mortis assatus tempore passionis. ipse et favus mellis nobis est in resurrectione. favus mellis in cera. i. divinitas in humanitate. in hac comestione significatur quod illos in corpore suo ad eternam quietem suscepit. qui cum tribulationes pro deo sentiunt ab amore interne dulcedinis non recedunt. qui hic assantur illic vera dulcedine saciabuntur. qui hic pisces assi. illic erunt mellis favus.

Omnes ambages aufert. visus est tactus est manducavit. et ne in aliquo sensus humanos

Duo domini passionis duo contraria ostendit et corpus palpabile et eiusdem nature veritatem ad fidem et incorruptibile alterius glorie ut invitet ad premium.

estis et cogitationes ascendunt in corda vestra. Videte manus meas et pedes meos quia ego ipse sum palpate et videte. quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et cum hec dixisset ostendit eis manus et pedes. adhuc autem illis non credentibus et mirantibus pre gaudio dixit. habetis aliquid hic quod manducetur. at illi optulerunt ei partem piscis assi. et mellis favum. et cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit eis et dixit ad eos. hec sunt verba que

inde exierit antequam eis loquentibus dominus appareret.

Multis documentis persuadet resurrectionem prebendo se et oculis videndum. et manibus tractandum. quidum palpanda ossa carnemque monstravit. statum sue vel nostre resurrectionis significat in qua corpus nostrum. et subtile erit per effectum spiritualis potentie et palpabile per veritatem nature.

Ad insinuandam veritatem resurrectionis non solum tangi. sed et convesci voluit. non quod vel ipse vel nos post resurrectionem cibo debeamus indigere sed ut corpus non spiritum esse manifestaret manducavit potestate non necessitate. aliter absorbet aquam terra sitiens aliter radius solis calens

illa indigentia iste posita fuit.

[mea]

Locutus sum ad uos cum
[dem mortali carne. Set hec uerba.]
adhuc essem uobiscum quoniam necesse est
impleri omnia que scripta sunt in lege
moysi et prophetis et psalmis de me.
Tunc aperuit illis sensum ut intel
ligerent scripturas et dixit eis. quoniam sic
scriptum est. et sic oportebat pati xpistum
et resurgere a mortuis tertia die. et
predicari in nomine eius penitentiam et
[non in una gente tantum iudeorum uel in aliqua parte terre.]
remissionem peccatorum in omnes
[uobis predicare.]
gentes. incipientibus ab ierosolima
[scilicet qui uidistis et audistis. que predicanda sunt. ite]
Vos autem estis testes horum. et
[sufficiatis ad testandum mitto uobis auxilium. Spiritus]
ego mitto promissum patris mei.
[sancti gratiam.]
in uos. uos autem sedete
in ciuitate quo
adusque induamini
uirtute ex al
to. eduxit autem eos
foras in bethani
am et eleuatis
manibus suis. be

Postquam discipulos de uirtute predicationis perfecte instruxit eis repente si uellet pos set eos roborare distu lit dicens. Vos autem s. in ci. ut exemplum sequentibus daret ne imperfecti ante tempus predicare presumant. In ciuitate sedet qui intra mentis claustra se constringit. ne lo quendo exterius e uagetur. ut cum di[illegible]

iudificasse uidetur mittit manus ad scripturas. ut et si magicis ar tibus uideatur potuisse quod uoluit sicut dicunt pagani. saltem eum ui deant prophetare non potuisse antequam natus fuit.

Post uisum. post contactum. post commendatam legem aperit sensum ut uideant et legem intelligant. post deinde sui corporis commenda tam ueritatem commendat ecclesie unitatem et predicari in nomine eius.

Oportebat ut ministri qui penitentiam et remissionem predicant in omnes gentes predicaturi ab ierusalem in ciperent non solum quia illis credita sunt eloquia dei et quia eorum est adoptio filiorum et gloria et testamenta et legis latio. set ideo etiam ut omnes uariis erroribus et facinoribus implicite hoc est maxime indicio diuine pieta tis ad spem uenie prouocentur. quod eis qui filium dei cruci fixerunt uenia relaxatur.

Pretermissis omnibus que per xl. dies gesta sunt. primo resurre ctionis diei tacite coniungit no uissimum quo ascendit in celum et pulcre benedicturus discipu los educit in bethaniam. que domus obedientie dicitur. quia qui propter inobedientiam prauorum descendit propter obedientiam conuersorum ascen dit. et quia eadem uilla in latere montis oliueti est posita. quia obedientis ecclesie domus apostolico digna hospitio non alibi quam in latere summi montis i. xpisti fundamenta fidei et spei et ca

ritatis locauit. de quo latere sacramen
tum sanguinis et aque quibus nascatur
et nutriatur gaudet emanasse de cuius
uertice .i. deitate spiritualis unctionis mu
nera desiderat lucis. et pacis promissa ex
pectat. deinde quia
bethania uix ierusalem
qui stadiis .xv. erat
iste numerus. propter
.vii. et .viii. quibus
constat scripturarum
misteriis accomodus
uel uitam que
nunc est et futura est.
uel ueteris et noui
t. uel sabbatum
animarum in futuro
et carnis resurre
ctionem continet
et ideo quia utriusque
testamenti sciam
aperuit quos omnem
uiuendi et sperandi regulam edo
cuit eos .xv. stadiis in locum quo
eis benediceret. et precepta docendi tra
deret eduxit recte .xv. stadiis locum
ascensionis a loco passionis secreuit.
ut omnes pro se uel mori uel uiuere
cupientes. et primo quiescendi. post
mortem et in fine a mortuis resusci
tandi desiderio pariter et amore firmaret.

Lucas qui sacerdo
tium ceteris christi am
plius exponendo
suscepit. et ideo euan
gelium suum a
ministerio templi per
sacerdotium zacha
rie cepit. pulcre
hoc in templi de
uotione comple
uit. cum aposto
los sibi ministros
noui sacerdotii
futuros. non in
uictimarum sangui
ne set in laude dei
et benedictione excludit.

...nedixit eis.
Et factum est
dum benedi
ceret illis recessit ab eis. et
ferebatur in
celum. et ipsi
adorantes
regressi sunt
(ubi promissionem patris iussi sunt expectare)
in ierusalem
cum gaudi
o magno. et
(quia)
erant semper
(dominum post triumphum resurrectionis celos)
in templo
laudantes et
(uident penetrare.)
benedicentes
d. e. u. m.

(eo)-
(...)una uirtute perfecte fu
erit indutus. tunc quisque
ipse a se foris exeat ali
os instruendo.

Ut in loco orationis
inter laudum deuo
tiones promissum sancti
spiritus aduentum patris
cordibus per omnia ex
pectent. Sic nos post
celebrata in ierusalem
.i. in uisione pacis pas
sionis et resurrectio
nis sollempnia domino
duce petamus betha
niam. ut mente que
ta corporis et sangui
nis eius sacramenti
imbuamur. et domus
obedientie esse curemus.
quia sicut cotidiana
eius benedictione subli
mamur. cotidie tum
phalis ascensionis
memores laudan
tes et benedicentes
d. in ierusalem .i. sperata
pacis uisione quiesca
mus similes homini
bus expectantibus dominum
suum quando reuer
tatur a nuptiis....

Hic est iohannes evangelista
unus ex discipulis
domini qui virgo a deo
electus est. quem de nu-
ptiis volentem nubere vocavit
deus. cui virginitatis in hoc du-
plex testimonium datur in evan-
gelio. quod et pre ceteris dilectus (ecce unum.)
a deo dicitur. et huic matrem suam (hic aliud.)
pendens in cruce commendavit
deus. ut virginem virgo serva- (vel solus s. verbum caro factum.)
ret. Denique manifestans in evan-
gelio quod erat ipse incorruptibilis (iohannes vel deus.)
verbi opus inchoans solus verbum
carnem factum esse. nec lumen a tene-
bris comprehensum testatur. primum
signum ponens quod in nuptiis
fecit dominus ostendens quod ipse erat (iohannes vel deus.)
ut legentibus (quod erat ipse s. invitatus)
demonstraret (de vino nuptiarum in vinum)
quod ubi domi- (notum. quo inebriatur de ca-)

A temptationibus christi
que fuerunt per baptismum
eius usque iohannes fu-
it in carcere. et hoc fuit
per annum et per partem

Arg. Omnibus divine scripture
paginis evangelium excellit. quod
enim lex et prophete futurum predixe-
runt. hoc completum dicit evan-
gelium. inter ipsos autem evangeliorum
scriptores eminet iohannes
in divinorum misteriorum profun-
ditate. qui a tempore dominice
ascensionis per annos .xl.v. ver-
bum dei absque amminiculo scri-
bendi usque ad ultima domici-
ani predicavit tempora. Sed occiso
domiciano cum permittente ner-
va de exilio rediisset ephesum
compulsus ab episcopis asie de coe-
terna patri divinitate filii
scripsit adversus hereticos qui
eo absente in eius ecclesiam irru-
pant. qui christum ante mariam
fuisse negabant. Unde merito in fi-
gura .iiii. animalium aquile
volanti comparatur. que volat al-
tius ceteris avibus et solis ra-
dios irreverberatis luminibus
aspicit. ceteri vero evangeliste
qui christi nativitatem temporalem
et temporalia eius facta que gessit
in homine sufficienter exponunt.
et de divinitate pauca dixerunt.
quasi animalia gressibilia cum
domino ambulant in terra. hic
autem pauca de temporalibus
eius gestis edisserens. Sed divi-
nitatis potentiam sublimius
contemplans cum domino ad
celum volat. qui etiam super pec-
tus domini in cena recubuit.
celestis haustum sapientie ceteris
excellentius de ipso dominici
pectoris fonte potavit. lege-
rat siquidem tria evangelia

starum euangelia et approbaret fidem eorum
et veritatem in quibus vidit deesse aliqua
gestarum rerum historie. et ea maxime
que dominus gessit. primo predicatio
nis sue tempore. s. antequam iohannes
baptista clauderetur in carcere. hec
ergo que obmissa ab aliis scribit io
hannes que fecit ihesus antequam iohannes
traderetur. set maxime diuinitatem
christi et misterium trinitatis commendare
curauit ceteris. siquidem alii euange
liste dicta et facta domini tempora
lia que ad formandos mores vite
presentis maxime valent copiosius
consecuti. circa actiuam vitam
sunt versati. in qua laboratur ut cor
mundetur ad videndum deum. iohannes
vero pascha domini festa dicit. verba
domini que trinitatis unitatem et
vite eterne felicitatem insinuant dili
gentius conscribit. et sic in contem
platiua vita virtute commendanda in
tentionem suam et predicationem tenuit
in qua contemplatiua vacatur: ut deus
videatur. iste quidem iohannes est. quem
dominus de fluctuaga nuptiarum
tempestate vocauit. cui et matrem
virginem virgini commendauit.

B. Contra eos qui propter temporalem
christi natiuitatem dicebant christum non
semper fuisse. incipit de eternitate
verbi dicens. In principio erat verbum.
Verbum dicitur: vel quod profertur et
transit. ut quando dicitur deus. vel
aliquid huiusmodi. vel cogitatio seu concepti
o mentis. que ex mente nata cum
ipsa mente permanet. ut quando cogitas
vel diuinam substantiam. vel aliam rem.
hac similitudine verbo et sapientia dei
que ex deo nata omnia comprehendit

licet prelato domino a se in
nuus inuitatam
uitato.
est deficere in
per lex coniugii.
pciarum vinum
deberet ut et
veteribus inuen
q.i. virginitas
tatis noua
appareat.
omnia que
a christo instituu
ntur apparere
ant. hec autem
euangelium
scripsit in asia.
postea quam in
pathmos in
sula apocali
psim scripserat
ut cui in prin
per liber genesis
cipio canonis
incorrupti
bilis principium
prenotatur ei

dum in kalendis marci
fuit missus in carcerem.

Vinum aliud est nuptia
le. aliud spirituale. nup
tiale vinum ad litteram
possumus dicere vinum
quod defecerat ibi. unde
mater eius dixit. vi
num non habent.
Vinum spirituale ad lit
teram possumus dicere
illud. quod de aqua
substitutum est. spiritua
liter per vinum quod de
fecit in nuptiis. pos
sumus legem coniugii
intelligere. que ante
aduentum christi fere
ab omnibus custodie
batur: quare et dicebat
crescite et multipli
camini. et steriles
que non pariebant.
magno opprobrio vel ob
probrio custodiebantur
tur. set veniente christo
iam in quibusdam cepit
vinum illud de
ficere. et aliud vinum. s.
virginitatis crescere.
sicut in maria iohanne.
stephano et aliis
multis. ideo autem dicitur
vinum coniugale ipsa
lex coniugii quia
sicut vinum inebriat
hominem et a statu sue
mentis alienat sic
lex coniugii alie
nat hominem ab his

o-

que dei sunt. et solli
citus eum facit. ceteta
mundanas res quibus
se et coniugem et
filios nutrire. quia
castitas dicitur ui
num spirituale. quia
illud quod facit
seculo. istud facit
deo. quod facit post
ponere mundana.
et celestibus inhia
re. et ideo posuit hoc
ut demonstraret.
quod ubi dominus
est mutatus. id est in
mentibus illorum
ad quas mutatus
uenit uinum nupti
arum. id est ueteris consue
tudinis debeat. de
ficere et ueteribus
inmutatis. id est diuinis
sic omnia appareant
noua que a christia
no homine consti
tuuntur.

etiam incorrupti
bilis finem per
uirginem in apo
calipsi redderet
dicente christo. ego
sum alpha et ω.

Iohes interpretatur gratia
dei. siue in quo est gratia
uel cui donatum est. cui cum
theologorum donatum
est ita abscondita sum
mi boni penetrare miste
ria et sic humanis mentibus
intimare.

Et hic Iohannes est qui sciens
superuenisse diem
recessus sui. con
uocatis discipulis suis in e
pheso. per multa signorum experi
menta, promens christum descen
dens in defossum sepulture
sue locum facta oratione positus
est ad patres suos. ex(tra) n. anglos. exiens ex do
lore mortis quam a corruptione

uerbum dicitur. hoc dicit esse in principio
contra eos. qui quia ex tempore dicitur
nasci ex uirgine. dicunt non semper
fuisse in principio. id est in patre qui est
principium. non de principio. ipse
cum eo est principium de principio. in
quo solo notatur eternitas ubi.
que omnia precedit. Sed quia alii
dicebant. quod idem deus aliquando
est pater. aliquando est filius. aliquando
est spiritus. ut aliter notetur in persona
subdit. et uerbum erat apud deum.
ut aliud apud alium. Sed quod alii
concederent et semper et alium fuis
se. set non deum esse. subdit et deus
erat uerbum. Set quod tamen alii con
cederent esse deum. sed factum. ut ex homi
nibus fiunt dii. contra eos addit
hoc id est uerbum erat apud deum in principio
id est ante omnia natus ex deo. in
quo et coomnipotens et consubstantialis.
et coeternus indicatur. postquam
autem dixit de natura filii de operatio
ne eius subponit. omnia. id est quic
quid siue in substantia. siue in aliqua
naturali proprietate. ecce auctor est bono
rum. et sine ipso factum est nichil. quod
non est ab eo quicquid quod non
est naturaliter. set est priuatio nature.
ut malum siue peccatum. ecce non
est auctor malorum. Sed neque quod ista
mutabilia sunt ipsa uoluntas et
ratio. et sapientia dei uidetur esse
mutabilis addit. quod factum est
interpretatur. et est mutabile erat
uiuens et permanet in ipso ut ar
cha facta in opere mutatur. et perit.
archa in mente artificis perma
net. ita ut ex ea alia et alia possit
fieri. illa prius facta pereunte. et
ista constat quod creatura non

ẽ creatori coeterna. set ars et rõ. & sapia ex qua fit deo coeterna ẽ. dicto que sit natura ũbi que et eius opatio suppo nit. quid satiat humane creature ra tioni. et hic ẽ uita. i. sapientia dei in qua uiuunt omnia. erat quãtum i se ẽ lux. & si iniqui non sentiunt lux illuminatio hominũ non pecorum uel aliarũ rerum. & hec quidem lux lucet quantum in se ẽ in tenebrosis sicut sol super cecum. & tñ illi mali ut ceci non sentiunt solem. si enĩ comphendent tenebre non ẽẽnt. ut autẽ et ipse tenebre possent comphen dere. et pmissus ẽ homo in testimo niũ huius lucis. & ipsa lux. i. ũbum factũ caro qui inuitatum in hac ppt puulos. in forma enĩ deitatis non posset nasci a paruulis.

In pncipio omniũ creaturarũ uel temporum. i. cum inciperent omnes creature uel tempora iam erat ũbũ.

Sum. ũbum uerbum. duplicem habet significationẽ. aliquando tẽ temporales motus secũ analogiã aliorum ũborum declarat. aliquando substantiam uniuscuiusque rei. de qua pdicatur: sine ullo temporali motu designat. ĩo et subm uocatur. ta le ẽ quod dicit. in pncipio erat ũ bum. quasi in patre subsistit filius non enĩ pro tempe. set pro substa ponitur erat.

Et ũbum. alii inter homines subi to apparuisse iohannes dicit apud dñm semper fuisse. alii uerũ hoiem iohannes uerum deũ asserit dicens. et deus erat ũbum. alii uerum ho minem inter homines tempalr

carnis inuenitur alienus. tñ post omnes scripsit euuangelium. et hoc ũgini debebatur. quorum tñ uel scriptorum temporis dis positio. uel librorum ordinatio pro singula. ĩo a nobis non exponitur: ut uel nescientibus. scientibus. rerum. sciendi desiderio de collato & querentibus fructus la boris et deo magisterii doctrina seruetur.

i. in patre. non in materia. incepit ut quidam n pnci uolebant. pio erat idem in substantia & si alius in psona uerbum quod quidam nega et uerbum bant. ut alia a erat apud apud aliam. deum et ne dicatur ẽẽ cũ deo & non deus. ipse filius erat deus. deus erat uerbum

Vel quia per eũ pat mundo inno tuit. uel quia ipsum dicendo. i. gignen do. deus pat oĩa creauit ũbum dicit

In pncipio. i. in patre qui ẽ pn cipium sine pn cipio. filius qui ẽ principium de pncipio. uel in principio oĩ um creaturarum & tpm quia ab ipso omnia habent pncipium existen di

Alii euangeliste describunt xpm o.

Io

o.
natum ex tempore. iohes
affirmat eum fuisse
in patre. ut in principio
non fuit ante patrem qui
filius. esse filius. aliam
personam a patre. una substantia cum
patre.

Aeternitas ponitur erat
sub uerbum ut intel
ligas omnia tempora
preuenisse coeternum
patri uerbum.

AG. Non est creatura
per quem omnis crea
tura facta est.

Malum non est factum per
ipsum nec ydolum quia
nichil sunt. nulla
sua natura subsistunt.

AG. Si audis inmuta
bilem creaturam per
filium factam. non cre
das eius mutabilem
uoluntatem. quia non
subito quod uoluit facere.
set omnia ab eterno
fecit. quod factum est in tempore
transit. quod in sapientia in
mutabili est transire non potest.

Hic missus est. hic ue
nit in testimonium.

Iam nomen ubi mu
tatum est in lumen.

Non ab homine imposi
tum. sed a deo qui sibi illud da
turum.

Ista erat uerum tum patre
ut omne principium creature
hoc erat in prin
sua preteret eternitate.
cipio apud deum.
omnis creatura uisibilis
et inuisibilis. omnis forma. omnis
omnia per ip
compago. omnium concordia par
sum facta sunt
tium. nulla res
sunt. et sine
subsistens sine ipso facta est
ipso factum
est nichil. quod
in tempore.
factum est in
In spiritualis factorum ratione
semper uixit et uiuit
ipso uita erat
et hec uita et est. i. sapientia
et uita erat
dei. non aliarum rerum
lux hominum
tamen in tenebris non
cernebatur.
et lux in tene
et ante incar
bris lucet et
nationem.
tenebre eam
Set ut comprehendent tene
non compre
bre.
henderunt.
precursor humani
Fuit homo
tati uerbi.
missus a deo.
apud deum reseruatum
cui nomen erat

conuersatum. iohes apud deum manen
tem dicit. hoc erat in principio apud
deum. alii dicunt miracula que fecit
homo in mundo. iohes omnia facta
per ipsum testatur. omnia per ipsum facta
sunt. ecce auctor bonorum. sine ipso
factum est nichil. non est auctor malorum.

Uerbum non prolatum set semper
apud eum manens. s. sapientia qua
uel de creandis omnia sciebat uel de se.

Secundum origenem. ita distinguitur.
et sine ipso factum est nichil. quod factum est
ordo non quod factum est est factum sine ipso.

Ea que sunt per ipsum facta sunt
uita aut sunt que a natura propria non
recedunt. i. que concordant omnipotentie
diuinitatis.

Faber prius facit archam in mente
et post in opere. quod in mente est ui
uit cum artifice quod fit mutatur in tempore.

Homo non angelus ut heretici uolunt
missus a deo. ideo potuit dicere de deo.

Postquam sublimi uolatu ultra omnem
naturam in altitudinem theologie
e ascendit. quia uerbum semper apud
patrem fuisse contemplatus est. mox
ad humilitatem humane natu
re. et spiritualiter precursoris ubi descen
dit contra illos. qui dicebant hu
manam naturam in primo parente
ex toto perditam et ad nichilum
redactam ita ut irreparabilis esset.

Omnis homo dicitur illa natura in ho
mine. que ad ymaginem et simi
litudinem dei facta est. alia omnia

que sunt in homine inferiores partes sunt hominis et quodam modo extra hominem sunt in illa. sic anima superiori velut in quodam mundo superiori. Vera lux in cet. et in unum mundum venientes per gratiam renascentes illuminat. quorum vita et conversatio intelligitur quia in alio mundo sunt.

Magnus quidem iste. non tamen ex se lucens. Sunt tamen sancti lux illuminata.

Quia non vera lux. scilicet que non ex se sed aliunde lucet.

I. qui a deo recedens et cadens in mundum creatus est alio quin si indiget illuminari.

Et mundus non. quod mundi creatura non cognovit. sed homo qui in mundum mente amando descendit pro ipsis mundus ipsa creatura dicebatur.

Ac cumque homines per sertim mundi quos omnibus pretulit et cognati.

Per adoptionem quod ipse semper est per naturam.

A bi initio mundi nullum tempus erat in quo receptores christi ubi non essent. Unde addit. quotquot autem. rece. eum.

Ut sint fratres eius et coheredes per gratiam sicut ipse filius unigenitus per naturam. ut iam non sit solus

tum. Iohel. i. gratia dei. qui totum a gratia habet. et gratiam predicat.
missus. agens libera volun-
iohannes. hic venit in testimonium
tate. Quicumque contradiceret. morte et confirmavit.
quia est ei. i. de se.
ut testimonium phiberet de lumi-
nato. Quantum in se erat. quia dominus ne. in. unquam.
lumen christum. testificantem.
ne ut omnes crederent per illum.
non erat ille lux vera: sed ut testimo-
misit. i. christo nato. de quo
nium phiberet de lumine. Erat
non &. eternum. quod nullus sine illo illuminatur.
lux vera que illuminat omnem
ipsum iohannem.
hominem venien-
i. celestem
tem in hunc mun-
quo sunt. et hec lux. i. mun-
dum. In mundo
ut presens fortior omnibus creaturis
presentia deitatis.
erat. et mundus per
infusus ut regeret quasi fecerat
ipsum factus est et mundus
eum. dilectores mundi. In mundo qui sunt et sic.
quia omnem sensum et intellectum. divina lux excedit.
eum. non cognovit. In propria venit.
cetera sua. vel in humanam naturam. christus per carnem.
per fidem.
et sui eum non receperunt. quotquot
per fidem sive iudei sive gentiles.
autem receperunt
in hoc gratia. non tantum re
eum. dedit eis po-
formati. per adoptionem.
per spiritum sanctum. contrahunt potestas est. ut qui filii diaboli erant
testatem filios dei fieri. his qui
filii dei. et fratres christi per eum liberati dicantur.
deum esse et hominem. i. in re. nomen eius. i. emanuel quod interpretatur no-
credunt in nomine eius. Qui non
biscum deus.

Ut fieret certus contendit solem sunt se lucentem.

Mundus eum non cognovit. quia omnis creatura. excepto angeli et elementa suum creatorem cognoverunt. sed homo nimis me...

Sui non. re. non quod nulli excepto aliqui et quot quot receperunt eum.

Humanam generationem
secundum mariam et secundum
modum generandi miseram
ostendit

Pluraliter dicit ut significet materia
ex maria unde fit homo.
ex sanguinibus
id est ex femine mariam.
neque ex volun
Concupiscentia viri. vir dicitur
id est femine que caro est et regitur.
tate carnis neque ex voluntate vi
spiritus qui regit. operante. homines ex deo et deus ex homine.
per baptismum. id est filii.
ri. set ex deo nati sunt. Et ver
dei. id est homo. habitu invenitus ut homo.
et per hoc sanati.
bum caro factum est. et habitavit in
nos quasi e
in nobis. et vi
legitur. Cognovimus esse
dimus gloriam
dominum ut gloriosum. non
eius. quasi uni
cuius liber sed.
geniti a patre
vel gratie secundum humanitatem
vidimus.
plenum gratie
divinitatis secundum deitatem.
et veritatis.
baptista.
Iohannes
testimonium
id est christo.
perhibet de ip
Aperte non obscure ut
so. et clamat
lex. ab
dicens. Hic
eterno. quod dixi
vobis querentibus an ego essem christus.
erat quem dixi. qui post me
tempore dico. id est in propositis est et in huma-
venturus est. et ante me fac

Qui si deus est homo fa
ctus. credi debet quod
homo fiat deus. et si
deus homo venit in
mundum et homo factus
deus ascendet in celum.

Gloriam eius maiestatem
eius per humanitatem
in qua docuit et mira
cula fecit. in qua transfi
guratus est in qua resurrexit

Verbum caro factum est.
iohannes autem premissus ei
testatur id ipsum. id est cel
situdinem humanitatis
et divinitatis eternitatem

Qui post me natus est. post
me est predicaturus. bap
tizaturus moriturus

Quo ordine filii dei fiant et quam
hec generatio distet a carnali sub
dit qui non ex sanguinibus.

Nati sunt. ut autem securi cre
damus homines nasci ex deo
subdit. deum nasci ex homine.
ex hac enim susceptione infir
mitatis sanatur nostra infirmi
tas. ut possimus dici vel filii
dei fieri. et hoc est et verbum caro
factum est. quod superius erat infe
rius descendit. quod mirum si,
quod inferius erat in id quod superius
est ascendit

Homo christus plenus gratia fuit. qui
nullis precedentibus meritis ex quo
conceptus est fuit deitas in eo im
plens hominem illum omni pleni
tudine redundante in omnes
suos. unde et mater eius non dicitur
tantum mater hominis. sed et mater
dei. nec mirum si dicitur homo
fieri deus. cum deus fieri homo
hec autem gratia dicitur et veritas.
quia sic olim promissum est et
modo exhibitum est. scilicet ut deus
sit in homine implens eum
omni bono et per eum suos.

Hic per demonstrativum pro
nomen hic innuitur christum fuisse
in illo loco. sepe enim ipse dominus
adhuc ignotus. antequam baptiza
retur. et predicaretur ad iohan
nem solitus erat venire. quia
tota vita iohannis christi ostensio fuit

Ex greco coram me factus est
id est apparuit michi quidem. scilicet
quia prior me erat.

Et de plenitudine eius. exposito
testimonio precursoris. redit euan
gelista ad testimonium sue asserti
onis. quod verbum caro factum est. vidimus
gloriam plenum gratie et veritatis.
et de plenitudine eius nos omnes
accepimus gratiam. ut in ipsum crede
damus et veritatem quam illum intelligimus

Gratia per gratiam in conceptione
bonum datur. gratia simpliciter
que non est meriti. si postea cum
illa mereamur operamur in bonis
consuescimus. et tunc datur gratia
pro gratia priori

Que sit summa gratie et veritatis.
breuiter subdit. scilicet cognitio ipsius trini
tatis. unde hec est uita eterna. ut
cognoscant te uerum deum. et quem
misisti ihesum christum. que in natura
non plene est. quia nemo in carne
uidit deum ut est. unde nec ipse moyses
uidit deum. nedum sit data gratia.
sicut ipse post omnia uisa in typo
dei dixit. ostende michi te ipsum. sed
filius qui est in secreto patris nar
rauit quia nemo nouit patrem nisi
filius. et cui filius uoluerit reuelare
ipse narrat suis quid de trinitate
deitatis sentiendum sit. quomo
do ad eam perueniendum. et ad ipsam
introducit

Deum. i. nemo purus homo ui
uens in hoc corpore uidet deum ut est.
unde deus est moysi. non uidebit
me homo et uiuet. i. nemo uiuens in
corpore uidebit diuinitatem meam.
unde ista dicit deus moysi. sta in
foramine petre. et cum pertransiero.
uidebis posteriora mea. petra. i. tran
sire de mundo ad patrem. posteriora

uitate. Tantum. Tantum
tus est. quia pri
tate deitatis. Quia ita
or me erat. et de
ipse est datus non ad mensuram
plenitudine
nobis ab eo secundum mensuram.
eius nos omnes
accepimus et
pro bono bonum.
gratiam pro
gratia. quia
lex per moysen
quia fit
data est. gratia
salus hominis ut erat
promissa data est.
autem et ueritas.
qui dominus liberans.
per ihesum christum
facta est. Deum
nullus homo nec moyses.
nemo uidit
umquam. nisi
Sed.
unigenitus
per quem est gratia.
filius qui est
secreto et cui cognouit.
in sinu patris.
fidelibus.
ipse enarrauit
et non. per moysen non
est gratia. nec per ipsum iohannem
et hoc est quod testatur
Et hoc est te

Non quod non iam esset
natus qui ibi baptizat.
quando hoc dixit eis. sed
uenturus. in predicati
one. in baptismo. in morte.
non in resurrectione.

Augustinus. Non solum gratiam
que plane gratis datur
sine merito. ut fidem
que per dilectionem
operatur. ex qua iustus
uiuit. sed et pro ista
gratiam. i. beatitudi
nem eternam que
et merces iustitie dicitur
et est gratia quia nichil
ex gratia.

Vere ab eo accepimus
quia lex data est que
mala non tollit. sed
ostendit. et reos con
uincit ut humilient
se medico.

Per moysen seruum
annuntiatio per ihesum
dominum salutis impletio.

Deum nemo uidit um
quam. quod legitur deus
apparuisse hominibus
sine uisibiliter carnali
bus oculis. siue inuisibi
liter propheticis uisionibus
per subiectam creaturam
intelligendum est. visiones
et prophetie quasi spirituali
creatura facte sunt quibus deum
uidisse per
hibentur.

Enarra

uit. i. per manifestatio
nem sue incarnationis
deum inuisibilem demon
straui.

Et hec et cetera testimo
nia sequentia iohannis
exhibita sunt post
baptizatum xpistum. cum
xpistus uenit et inuitare
discipulos quos iohannes
suis testimoniis ad eum
transmittit.

Ordo uerborum. confessus
est et non negauit quoniam mi
serunt.

Confessus est ut postea
dicit quod non erat christus.
non negauit quod erat
.i. precursor et post in
terrogatus dicit uox cla
mantis et cetera.

Non sum propheta. quia plus
quam propheta. non sum
unus de ueteribus prophetis.
de quibus esse me putatis.

Non sum helias. quia
non sum propheta. sicut
ille est. sed etiam precursor.

se non esse xpistum.
[te]stimonium io
lucerne.
hannis quan
Cum eius excellentia
do miserunt
mouentur quia ausus est bap
iudei ab ierroso
tizare. Sapientes in
limis sacerdo
lege. uel
tes et leuitas ad
iohannem. ut confessione
eum. ut inter
ipsius iohannis scirent quis esset.
rogarent eum.
quid. ecce
Tu quis es?
humilitas iohannis quia non
et confessus
maior est cum posset credi
est et non nega
xpistus. quid.
uit. et confessus
est quia non sum
remota
ego xpistus. et int
priori opinione.
rogauerunt
eum. quid ergo helias es tu? et
Corpore quia ipse dominus spiritualiter de eo
dixit non sum. helisenti.
dicit helias et spiritu et uirtute.
propheta es tu.
quia non
et respondit non. Dixerunt
prenuntio sed
ostendo. Hic quasi est nec absque ratione redeamus ad illos.
ergo.
qui nos miserunt.
ergo ei. quis es ut responsum demus
Audiuimus de xpisto te predicare. sed de te ipso non ma
his qui miserunt nos? quid di

ortus eius passio. resurrectio ascen
sio. per que credita ad eius beati
tudinem .i. uisionem peruenimus.

Testimonium contra hoc quod occultus
xpistus. occultus quia humilis. humilis
ut posset sperni. et occidi. occidit ut
redimeret mundum.

Putabant iudei iohannem esse xpistum.
qui in lege promittebatur. alii xiiii. c.
putabant eum esse heliam. propter nimi
am abstinentiam et castitatem.
et solitariam uitam et asperimam
delictorum reprehensione et durissimum
future uindicte terrorem. alii dice
bant eum esse unum de prophetis resus
citatum propter prophetie gratiam.

Cum omnes scirent nomen xpisti
tenebant et quod helias precursurus
sit eum. sed ipse helyas in patre iu
dicaturum iohannes figurabit et hely
as eumdem iudicandum ut sint
duo precones sicut duo aduentus
eiusdem. Unde non sum helyas. i. non
pro et indico potentiam. sed indico
inquam ostenditis humilitatem
qui seruitie humili antequam ex
celsus iudicet. ecce nec ego xpistus non
iudex aperte potentie.

Non dicit ego homo uel iohannes et
filius zacharie non considerat
in se humanam subsistentiam
uel generationem. sed ultra hec omnia
exaltatus precursor ubi deserit omnia
que intra mundum continentur
ascendit in altum factus uox uer
bi. nullam in se substantiam fatetur.
preter habundantiam gratie. quia excedit

oẽm creaturam ut sit vox sibi.

Ysaias de hoc iohẽ pphauit. ego vox clamantis in deserto. in qua ubũ sonat. i. pphia. 7 ostensio 7 lucerna ubi presentis. vox ẽ interpres aĩ. animus aĩ. i. intellectus oĩum est filius dei. iohannes g° vox et intẽpres hẽ aĩ. qui pmum mundo eũ demonstrauit. ecce agnus dei.

Ex phariseis id ẽ principibz iudeorũ. qui doctrinam non querunt. set inuident. qui tñ ad iohẽm iõ uenunt qr audiunt eum pdicasse cõem oĩum resurrectionẽ quam et ipsi credebant. unde et in multis xpo cõsentiunt paulum quoqz apostolũ in multis audierunt.

Non putetur quod ago audacie, quia corpora abluo aqua. nõ aufero peccata ut sicut nascendo 7 pdicando pcursor sum. sic et baptizando. set iste medicus inter nos ẽ.

qͥ peccata tollit.

Non ait. non soluam. soluit enĩ quando ipsm manifestauit 7 de diuinitate ipsius multa apuit. set nõ sum dignus. quia indignum ad hoc agendum se reputat.

aug.

Dicit iohẽm ignorasse hoc tñ utrũ sibi retineat. ẽ ui bapi an aliĩ tribuat.

Venientem non solis gressibz corporis set 7 intioris sue contemplationis accessibz. qr dignatus ẽ a iohanne cognosci s. diuinitatẽ 7 humanitatem hũ

…infestum asserens.

cis de seipso. Ego vox clamantis in deserto. dirigite viam dñi sicut dixit ysaias. et qui missi fuerant ex phariseis. Et interrogauerunt eum 7 dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es xpistus. neqz helyas neqz propheta. Respondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua. medius autem vestrũ stetit quem vos nescitis. ipse est qui post me venturus ẽ qui ante me factus ẽ. cuius non sum dignus ut soluam corrigiam calciamẽ

Interlinear glosses:

filium. g verbi incarnati.

q in me. q deserte indeite solatiũ annuncians.

q quid. q p fidem et opera

p que ingrediatur xps ad nos. et nos ad illum. q ex inuidia querebant.

q egregiis.

q qr audacie ẽ.

q hic pla ne inuidia patet. q qui

habet auctoritatẽ baptizandi. q 7 undis

ex bonitate sinitatẽ reddit.

q i. presens vobis appareti. q corpore.

q qr humilis. 7 iõ ego lucerna paccendor. q ante tempa pfinitũ ẽ quod post me venire. q 7 sicut nascendo ita p dicando. q i. in pposituis dignitate.

Audierant pharisei i pphis xpm venturũ et baptizaturũ. scientes etiã iordanem figuram bapi gessisse. eumqz heliam et heliseum sicut pedibz transisse figuram bapi in helia et heliseo nõ dubitabant precessisse. unde 7 nunc eos resurrexisse putabant et baptizasse. unde nec interrogant eũ tu unus pphãrum. set solummodo es tu pphã. ille uidelicet qui pfigurabat bapm.

Non sũ corpore qd ipse de se dominus spualiter de eo helyas in spu 7 uirtute.

Simpliciter indi

…dante cognosceret.

Typice iohel. i. populus gre. i. altera die. i. post legem cognoscit agnum quo redimitur.

q. i. in domo obedientie baptizat ut significet obedientiam convenire baptizatis

Hec in Bethania facta sunt trans Iordanem ubi erat Iohannes baptizans.

q. i. alia cognitione.

Altera die vidit Iohannes venientem ad se.

q. Innocens immolandus prefiguratus

et ait ecce agnus dei.

q. quod confert. i. agno pascha.

ecce qui

q. Non de loco ad locum. sed omnio ut non sint peccata. q. que si tum traducit per

tollit peccata mundi.

Hic est agnus qui t. p. quod non ego. quem modo melius novi. sed ipsa baptizo ut manifestetur israeli. nec enim per insolentiam ministerii baptizaretur a Christo in spiritu usu baptizandi viam eius preparavit. postquam ad ipsum quia via est ventum est. baptismus eius est Iohannis cessat. baptismo etiam nobis manifestatur humilitas Christi. que est impletio omnis iustitie. Sicut enim opus est Christo nasci et mori. sic et baptizari. Si enim ipse qui non eget. a servo baptizatur non dedignentur quanticumque sapientes et sancti a domino baptizari. sine quo permanent in peccatis.

Gratia ministrat agnus possidentibus se. lac simplicis doctrine quo parvuli nutriuntur lanam. i. indumenta virtutum esum carnis.

Hic est determinat quis melius de quo supra dixit.

i. sue.

Hic est de quo dixit.

q. istud. q. post personam videt.

Post me venit

q. nativitate et predicatione. q. dignitate.

vir qui ante

q. Christus est vir et quo nobis congruit. i. prior

me factus est

Comparatione huius cognitionis. nam ex visu dicatur humilitas. confitetur se negatam misterii incarnati ubi non sum dignus penetrare. vel nomen sponsi mihi usurpare.

Que sunt bethanie. una. trans iordanem altera. citra. nec longe a ierusalem ubi lazarus fuerat suscitatus. illa que est trans iordanem. significat humanam naturam sub lege naturali ante fluenta gratie. que post incarnationem Christi fuit habundans. que ad hoc creata erat ut lege nature deo obediret. in qua iohannes baptizat. quia a peccato non liberat. baptizat ultra fluenta divinorum donorum. que tamen in Christo inchoaverant et humanam naturam descendere. illa que citra iordanem significat eandem humanam naturam obedientem sub lege gratie. que est proxima ierusalem. i. visionis pacis. per caritatem in qua Christus mortuus resuscitavit. quia a peccato liberat.

Peccatum mundi dicit originale peccatum quod est commune totius mundi. quo tota humana natura simul et semel condita legem divinam per inobedientiam transgressa est in paradiso. quod originale et singulorum quoque super addita gratia relaxat.

In sacrificio agni paschalis cum filii israel de egipto sunt continuati in deserto intraverunt terram repromissionis. Sic et nos in sacrificio huius veri agni consequimur hec spiritualia.

Christus baptizat a iohanne ut indicetur humilitas omnibus. que est omnis

iustitia. sed non solus ne baptismo iohannis sanctus et maius in quo deus homo baptizatus est. uideretur baptismo christi in quo homines baptizantur. baptizantur autem alii a iohanne. ut usus baptizandi separaret iuam [baptismo christi.]

Sicut dixit se uenisse ut manifestaret christum ita perhibuit testimonium. scilicet uidi spiritum in quo didicit quod [prius nesciebat]

Spiritus aliter dicitur. descendit scilicet manere in christo a quo numquam per peccatum recessit in quo semper mutabiliter uixit. et mutabiliter operatus est in sanctis. uenit et propter peccata recedit. secundum aliquem effectum quandoque ut propter ... predicandi. manet tamen in eis semper ad aliquid. non manet scilicet ut prophetent. ut christus eis promisit. scilicet ut dominum semper existant ad aliquid non manet. scilicet ut prophetent. et eo miracula faciant. et ideo hoc quod dixit est proprium signum agni ostendit christum.

Non quodmodo primum permissum descenderit sed ut per ostendatur descendere. et manere in baptizatis aqua. et non aliter. et ut iohannes per eum excellentius de christo intelligeret.

Augustinus. Et ego nesciebam. Visa columba dicit se per eam didicisse quod prius nesciebat. Sciebat quidem quod dominus erat. quod agnus tollens peccata. quod ab eo deberet baptizari sicut et confessus erat. sed nesciebat quod ibi retenturus et nulli traditurus potestatem baptismi et si ministerium per quod constat unitas ecclesie. ne tot sint baptismi quot

quia prior me erat [deitate]

et ego nesciebam [Sed.]

eum. sed ut ma- [usu baptizandi]

nifestetur in israel. propterea [et ostensione humili.]

ego ueni in aqua baptizans. [spiritu peccata tollens.]

Et testimonium perhibuit iohannes dicens. quia uidi spiritum

descendentem

quasi colum- [corporali specie columbe]

bam de celo. [uel]

et manentem [Comparatione huius]

super eum. et [cognitionis et cetera.]

ego nesciebam

sed qui misit

me baptizare

in aqua ille mihi

Aliter enim per se inuisibilem non posset uidere inuisibilem. que columba fuit uera ad horam. et si diuisa a nostris. scilicet in qua fuit spiritus secundum singularem modum.

et auditu licet corporali multum profecit in cognitione maiestatis et patris reuelatione [interioris oculis.]

[non] uenerat predicare penitentiam. scilicet facere preparationem predicationis christi. sed tamen de preparatione baptismi ponit singulariter. quia baptismum christi est summum sacerdotium inter alia.

Sed. Ostendit iohannem non scire per baptismum christi mundum esse redemptum. nam sciebat eum dei filium esse. et natum in carne. Augustinus dicit iohannem ignorasse hoc tamen utrum sibi retineat. scilicet usum baptizandi. an alicui suorum tribuat.

Augustinus. De agone christiano. Omnipotenti deo qui uniuersam creaturam ex nichilo fabricauit. non erat difficile uerum corpus columbe sine aliarum columbarum ministerio figu-

rare. sicut ei non fuit dif
ficile iam corpus in utero
beate s. marie sine uirili
semine fabricare.

Baptizat xpc in spu non
solum remittendo pecca
in aqua. set et post pur
gando et amore incendo
et donis implendo.

Nota quod in hoc sacram
to. et in ceteris solus xpc
operatur. alii uero sunt
ministri. unde apostolus
in labore et mente sunt
differentes. in operatione
indifferentes.

Hic testatur filium dei
quem superius uerbum
ut habeo a deo habeat
testimonium utriusque nature.

Incarnatione ad nos
 uenientem
Discipulis ostendendo
quid me sequimini
illum qui est agnus dei
pretium mundi.

Conuersus. qui a tergo

dixit. Sup quem
uideris spm descendentem et manentem sr eum.
non alius. qui baptizat
quid.
hic est qui bap
tizat in spiritu
ecce quid dicit.
in quo remissio quod
non tollere.
sancto. et ego
illum spm.
uidi et testimo
nium perhibui
uincens
quia hic est filius
et tamen baptizare potest
dei. Altera
in mobilis stat in culmine p
die iterum stabat iohannes. et
fectionis. fuerunt herentes eius magisterio.
ex discipulis eius
quia dilectio ad minus
duo et respici
inter duos est.
ens ihm ambu
lantem dicit.
Ecce agnus
Sequi
dei. et audierunt eum duo disci
tes ihm legem. amiserunt herentes eius testimonio.
imperio.
puli loquentem et secuti sunt
ihm. Conuersus

baptiste. potuit autem dominus potestatem
bapsi alicui seruo uice sua tra
dere. ut tanta esset uis in bapso
serui. quanta est in domini. Sed uoluit
ut spes baptizatorum sit in domino.
tamen. non in homine. et ut uni
antur in eo. ut sit una colum
ba. et non diuidatur per homines.
unde non differt baps domini siue
per seruum bonum siue per malum.
nec iteratur. quia semper est domini.
baps iohannis iteratur. quia
non domini set iohannis. et si
ex deo baps uide. non unde sed domini
est. nec iteratur. Ut autem unitas et
firmitas sine lamentatione in
omnibus baptizatis seruetur quod
in una columba que gemit
in etiumpus mundi et tamen
qui extra est. si fructum hic fert
ad archam. et io. spc in quo bap
tizantur. per columbam osten
ditur. ut autem hanc unitate
et pace in se seruerint quod mala
post in igne datus est apostolis.
et in linguis diuisis secundum di
uersitatem gentium que modo
uniuntur olim de una diuise
in turris edificatoribus.

Typice. stat iohes cessat lex
tamen testimonium perhibens xpo am
bulat ihc. i. gratia hinc in colli
 gens.
Secuti sunt ut iam eum potius
quam iohem audirent. sed tamen
adhuc penitus ei adherentes.
set ut uideant ubi habitet. ut
assidue ad eum ueniant. et ab
eo erudiantur. post perfecte se
cuti sunt. quando eos de naui uoca

uit. duo sequuntur. quia qui sequuntur gemina caritate debent accendi.

Interrogat eos non ignorans. set ut mercedem habeant respondentes. quaerentem non personam quid non quem ne se uideatur ostendere illi pro credentibus.

Venite qui sermone non potest explicari. set opere demonstratur. Venite credendo et operando: et intelligetis. Venite testimonio a lege recedite et gratiam recipietis.

Qui a ex lege ueniunt. decalogus ad Christum misit hora decima. quaerunt ab ipso doceri. quia non alius docet legem nisi qui dedit eam. docet autem cum trina et impletur quae impleri non poterat. Vel hora decima. uespera mundi significat.

Petrus dicit nomen quod habet a parentibus ut significetur mutatio. dum de Symone petrum facit. in mutatione autem notatur nouitas misterii set nec prius nomen caret uirtute. est enim Symon obediens filius gratie. uel columbe dominus uenit ad ihesum sequens fratrem. Unde a petra Christo dicitur petrus firmus in illo. in figura ecclesie quae in petra fundata est.

Christus grece. messias hebraice. unctus latine. uere unctus a spiritu sancto. Unde in psalmo. pre participibus tuis. un. et est et quod iacob erexit lapidem post uisionem in titulum quem olei superfusio unxit iam diuinitus per illam petram futurae petram scilicet Christum spiritu sancto ungendum. in figuraliter intellexit in qua petra sit uncta ecclesiam fundata erat

sunt ei ihesus. et ui

dens eos sequen

tes se dicit eis.

quia dat fiduciam quaerendi quod uellent

quid queritis

interrogando magistrum.

qui dixerunt ei.

grece

rabi. quod dicitur

interpretatum

latine: *nostro*

magister. ubi

locum transitorium. set certe locum quo frequenter

habitas. dicit

ueniant et secreto instruat.

eis. uenite et ui

qui sermone non potest explicari.

dete. Venerunt et uiderunt ubi

postquam ad Christum uentum est ibi est manendum.

maneret. et manserunt ibi die

non ex nocte ubi est lumen Christus

illo. hora autem

erat quasi decima.

uirilis

Erat autem an

quia fortis et constans

dreas frater

obediens.

Symonis petri.

unus ex duobus

qui audierant a iohanne et

secuti sunt eum ihesum. In

uidant. set qui faciem perhibuit illis dum de maiestate descendit ut possit uideri dum pro umbra legis euangelii lucem exhibuit.

Hoc nomine fidei sue iudicant iam secuntur ut magistrum.

Mistice. Ubi habitas. uolunt ostendi sibi in quibus Christus habitaret ut se illis assimilent. uel qui in carnatione uident pie querunt ostendi sibi eternam mansionem quomodo sit apud patrem.

Die illo ostendit nouum testamentum siue presentem uitam.

Minor natu prior credidit. non enim est ordo fidei in annis forte ad dignitatem andreas dicitur frater petri super quem id est super fidem cuius fundamenta erat ecclesia

clari prefigurabat

Christo unctus: spiritu sancto spiritualiter aqua unctione dicuntur christiani.

uenit hic primum fratrem suum Symonem et dicit ei. Invenimus Messiam quod est interpretatum Christus. Et adduxit eum ad Ihesum. Intuitus autem eum Ihesus dixit. Tu es Symon filius Iohanna. Tu uocaberis Cephas. quod interpretatur Petrus. In crastinum uoluit exire in Galileam et inuenit Philippum. et dicit ei Ihesus. sequere me. Erat autem Philippus a Bethsaida ciuitate Andree et Petri. Inuenit Philippus Nathanael et dicit ei. quem scripsit Moyses in lege et prophete inuenimus Ihesum filium Ioseph a Nazareth.

Interlinear glosses: hebraice. / grece. / non dedignatur maior sequi minorem / secretum uidit ex quo cognito mutat nomen / per spiritum obedientie / nondum / ponit nomen sed presignat / i. post resurrectionem ad gentes. / a iudea / erat Iohannes baptizans. / os lampadis. / uenationis domus. / fratrem suum. / uel prophete. / et hoc nomen a prophetis. / de semine Dauid. / christi / habitu / uerbum innuit quod diu eum quesierit. / nazareth / na

Fratrem dicitur Iohanna. Iona columba. Iohanna gratia.

I. Columbe .s. spiritus sancti. Scilicet quo humilis dum maior minorem est secutus.

Ut Maria que non ignorat se uirginem dicit: ego et pater tuus

Nathanael peritissimus scripturas intelligit quod non aliunde quam de Nazareth

Vera pietas statim inuentum thesaurum indicat fratri. ut sic sit sanguine sicut germanus in fide.

Intuendo eum corporaliter quoddam secretum uidit in illo quod esset firmior ceteris

Galilea dicitur transmigratio. uel reuelatio. transmigrat Christus a uitiis ad uirtutes. et post de uirtute in uirtutem. et sic fit ei reuelatio. ut uideatur deus deorum in Syon. Vocaturus ergo discipulum ad sequendum .i. ad imitandum. exit in Galileam ipso loco innuens ut sicut ipse proficiebat sapientia et sicut per passionem intrauit in gloriam sic sequaces.

Non frustra nominatur ciuitas nec frustra dicitur Philippi petri et andree. Sonat enim domus uenatorum in quo notatur animus et officium istorum sicut enim uenatores in capiendis animalibus. Unde Philippus fiat apostolus sponte uocat Nathanaelem.

Ut cautus uenator multis uenationibus et rethibus sustantem trahit. astruit. scilicet quoniam hic est qui pronuntiatur in lege et prophetis filius Ioseph qui est de domo Dauid. ut per eum non quod de connatis cum Maria matre quam sciebat ex prophetis uirginem peperisse notetur esse ex fide.

Vel dubitando interrogat. uel affirmat. ut legis peritus a ci

uitate tanti nominis posse esse aliquid bonum. i. exemplum doctorem. uel ipsum saluatorem. dicitur enim nazareth flos germen munditie sanctitas. utique autem pronuntiationi congrue subditur: ueni et uide.

Mystice nathanael. i. donum dei est uetus populus israel. dono dei qui erat sub ficu absconditus. i. subditus sub consuetudine peccandi. et umbra mortis ut primi parentes sub ficu foliis se texerunt. ubi est petrus missus a domino. et quesitus quam dominum uideret et quereret antequam per apostolos uocaretur.

Quia cognouit nathanael christum absentem uidisse que ipse in alio loco gesserat. quomodo etiam uocatus sit a philippo. quod est indicium deitatis. fatetur non solum magistrum. sed et dei filium. et regem israel. i. christum. in quo probatur israelita esse. ut dicitur uir uidens deum.

Et uidi te. sub ficu. sub qua fuere parentes. unde dimittentes dulcem fructum et tegentes se sub ficus. i. excusatoriis uerbis et compositis sub qua consuetudine peccati iste latebat.

Aug. Et donum dei est nathanael. modo impletur in christianis quia postquam deus homo ascendit. credentibus in eum aperitur aditus celi. et uident angelos. i. predicatores super eum ascendentes. dum altitudinem deitatis considerant et predicant et descendentes. dum infirmitatis se co

et dixit ei nathanael. a nazareth potest aliquid boni esse. dicit ei philippus. ueni et uide. Vidit ihesus nathanael uenientem ad se. et dicit de eo. Ecce uere israhelita in quo dolus non est. Dicit ei nathanael. unde me nosti? respondit ihesus et dixit ei. priusquam te philippus uocaret cum esses sub ficu uidi te. respondit nathanael et ait. rabbi. tu es filius dei. tu es rex israel. respondit ihesus et dixit ei. Quia dixi tibi sub

Interlinear glosses: scientiam. — quasi etiam ponit ut notet eum. — de quo propheta nazareus uocabitur. — sub arbore fici. — sub lege litera ergo elegi. — respondit ei nathanael et ait. — cuius ego miles.

gente singularem nazarenum. quia et doctissimus fuit nathanael. non est in apostolum electus. omnis enim apostoli primo de idiotis ut confundantur sapientes. i. simulatio. si enim habet peccata confitetur: non ergo negat peccatorem. sed in eo laudat confessionem. pharisei sunt dolosi qui se iustos predicant cum sint mali.

Cognoscens dominum loqui de sua conscientia. non ex indignatione sed admirando querit unde eum cognouerit.

Ecce eadem nathanaelis confessio que post petri. unde petrus meruit uocari.

Quasi diceret. quia per istud paruum peruenisti ad fidem uenies ad maiora.

Nathanael israhelita dicit. uisurus apertum celum. et angelos ascendentes et descendentes ut olim patriarcha iacob uidit scalam et angelos ascendentes et descendentes. qui per benedictionem uocatus est israel.

Xpc de se dicit filium hominis. et quod minus est affirmans humanitatem nathanael. et petrus filium dei quod maius affirmantes diuinitatem. est confirmatio utriusque nature in xpo. ubi confitentes deitatem merentur ascendere. ille asserens humanitatem testatur se ad redimendum uenisse.

Aug. post ostensiones xpi per testimonia iohannis ipse miraculo se ostendit.

Significat tertio die. i. tempore gratie. post tempus. i. ante legem et sub lege xpm ad nuptias esse per carnem uenisse.

In quo ostendit non despiciendas nuptias quas fecit et sacramentum nuptiarum insinuat.

legis uita.
Fici uidi te.

credis maius
qui sub arbore fici uenisti
his uidebis.
ad fidem.
et dixit ei.
et hoc maius
Amen a
men dico uo
bis uidebitis
Sepe hoc
celum aper
miraculum apparuit. quod
tum et ange
ascendebant angeli et
los ascenden
descendebant scilicet xpm.
tes et descen
dentes super
filium homi
nis. Et di

II

e tertia nup
tie facte sunt
in chana ga
lilee. et erat
figura synagoge.
mater ihesu
ibi. Vocatus autem est et ihesus et disci
pulis eius ad nuptias. Et de
ficiente uino

temperauit et humana de eo predicant. et maius est celum aperiri et ultram quam naturam in eo per angelos cognoscere quam uisos. i. prescitos esse dum essent sub umbra mortis. Si enim ibi remanerent quid profuisset uidere.

Aug. Maior uirtus est in creatione et gubernatione celi et terre. et quod cotidie aqua pluuie per uites in uinum uertitur. et quod ex paruo seminatio fruges creantur. set quia hec naturaliter fiunt iam ex usu uiluerant. et ideo quedam et si minora preter solitum nature cursum sibi deus reseruauit. per que uirtus que in maioribus operatur ad memoriam reducitur.

Confirmat se esse hominem ne aliqui errarent credentes illum tantum deum. unde etiam petrus dixit absit a te domine.

Chana galilee. i. zelus transmigrationis ibi nuptie. quia hii sunt digni xpo. qui feruore deuotionis de uitijs ad uirtutes. de terra ad celum transmigrant. Mater ibi tamquam uterus. thalamus fuit de quo sponsus processit. Vocatus est ihesus desiderio precedentium patrum. et discipuli ut ministri. In nuptiis uinum deficit quia sensus legis per carnalem expositionem phariseorum a sua prisca uirtute cepit deficere. Set xpc aquam in uinum conuertit. dum que carnalia uidebantur spiritualia ostendit. et superficiem littere plenam uirtute celesti uideri fecit. Xpc enim in prophetis nondum manifestatus. quasi uinum in aqua latuit. Sed cum

aperuit eis sensum ut intelligerent scripturas
uino eos inebriauit. et mentes a carnea a-
lienauit. Scripture sunt. lex et prophete et
psalmi. hec omnes secundum litteram aqua
insipida secundum spiritum
uinum sunt. Sex ydrie.
sex etates. quarum nul-
li defuit prophetia. in-
cipit enim ab exordio
mundi. et est prima e-
tas ab adam. usque ad
noe. secunda usque ad abraham. tertia usque
ad dauid. quarta usque ad transmigrationem
babilonis. quinta usque ad iohannem baptistam.
Sexta usque ad finem mundi. In his quo-
que etatibus erant ydrie. id est
corda hominum recepti-
ua scripturarum dei pa-
rata. proposita in exem-
plum credendi. et ui-
uendi lapidea. id est forti-
a in christo lapide secundum
purificationem. id est quia
nisi tantum populo iudeorum
unde lex data est. gratia
per christum omnibus facta est.
Videamus que in singu-
lis etatibus que in ydriis
aqua fuit. et quomodo in
uinum mutatur. in prima abel a fratre occi-
ditur. et hic penam laudem ille acce-
pit. in hoc si quis innocentiam abel se-
quitur. et maliciam chaim fugit aquam
abluentem et reficientem bibit. Si uero
in eodem christum a iudeis occisum intel-
ligit. de aqua uinum bibit. Sic et aliis
omnibus huius etatis. In secunda noe propter
iustitiam in archa saluatur. mundus
diluuio perit. Si quis in hoc exemplo a
uitiis se corrigit. aquam salutarem bi-
bit. Set si in archa ecclesiam que cuncta

Quid mihi et tibi
id est que natura
est michi et tibi
communis. secundum
quam hoc faciam.

Id est opportunitas
ostendendi na-
turam quam
ex te habeo. set
ostensa diui-
na per miracula
ostendit se in
passione infir-
mitatem humanitatis
a bea humanam
et commendauit
eam discipulo

defecit ut mirabilius uino de aqua facto ingens
ficiente uino dicit mater ihesu
latentis deitatis appareret
ad eum. Vinum non habent.
et dicit ei ihesus
quasi quid tibi deitati mee
quid michi et
est et tibi mater secundum carnem.
tibi est muli-
quasi nomen est sexus.
er. Nondum
uenit hora
quasi et si uidetur negare
mea. Dicit
filius. scit mater
mater eius
pietatem filii et ideo
ministris.
fiducialiter imperat
quodcumque
ministris.
Quodcumque dixerit uo-
bis hoc faci-
te. Erant
autem ibi
quasi uasa
lapidee ydri-
aquaria ab ydor.
e sex posite
secundum purifi-
cationem iu-
deorum. capien-
tes singule

Quid mihi et tibi est muli-
er. his non negat esse ma-
trem ut heretici dicunt.
nec inhonorat eam qui
parentes honorare pre-
cepit. set illa exigente
miraculum facturus
eam non agnoscit. quasi
ex eo quod genuisti hoc
non operor. agnoscam
autem pendens. cum
in cruce ut filius curam
certam tibi discipulo
committam. set nondum
uenit hora mea. id est o-
portunitas. quia non
debet esse passio. nisi
predicato euangelio
nisi uirtute deitatis o-
stensa mundo. tunc
erit hora non necessitatis
ut heretici calump-
niantur. sed uolunta-
tis. unde potestatem
habeo ponendi animam
meam. et iterum sumen-
di eam. non tamen auctor
temporum fato temporis
regitur.
Augustinus. Binas uel ternas
extimantis est. hoc dicere
ut ipsas binas diceret
quasi et ternas. Sunt
ergo due mensure
scripturis. dum pater
et filius nominatur
et spiritus qui necto esse

con-

cois patris et filii intelligitur: ut omnia in sapientia fecisti, i. in filio fecisti. et ego et pater unum sumus. Terne dum nominato spiritu trinitas manifestius intelligitur. Ut verbo celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum. et baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Alter bine vel terne mensure sunt omnes gentes, ad quas pertinent scripture bine, scilicet propter preputium et circumcisionem. Ipse terne a tribus filiis Noe disseminate.

Quod ex iussu eius implete sunt hydrie significat quod et illa scriptura a domino est. Set dum in ea sub levamine, i. adoptione littere latet Christus, sapit aquam insipidam. Cum autem aufertur velamen est vinum inebrians. Potuit quidem vacuas implere vino qui cuncta creat ex nihilo. Sed maluit de aqua vinum facere ut doceret se non legem solvere sed adimplere. nec in evangelio alia facere vel docere quam que propheta predixerit.

metron grece, mensura dicitur latine.

metretas binas uel ternas. Dicit eis Ihesus:

quia multum tempus a salutari doctrina vacavit.

Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dixit eis Ihesus: Haurite nunc

spiritualem sensum in scriptis

et ferte architriclino.

aperite discipulis est aquam in vinum convertere.

Et tulerunt. Ut autem gustavit archi-

i. princeps.

triclinium est spatium medium domus apertum tribus ubi sedebant convivantes.

triclinus aquam vinum factam et non sciebat

ut paulus prius nesciunt spiritum

unde esset, ministri

i. littera ut ysaias et ceteri.

autem sciebant qui hauserant aquam, vocat sponsum architriclinus

carnalis de veris ad falsa descendit.

et dicit: Omnis homo primum bonum

animalia, i. omnes gentes recipit. In aqua baptismum intelligit et certa hic vinum bibit. In tertia Habraam obediens pro filio offert arietem. Qui hinc discit obedientiam bibit de tertia hydria aquam. Si quis in ysaac deitatem, in ariete carnem Christi intelligit, vinum bibit. In quarta David humilis regnat, Saul superbus abicitur. In hoc si quis discit humiliari, aquam bibit. Sed si quis in his regnum Christi, i. divinitatem intelligit, vinum bibit. In quinta peccans populus captivatur, post reducitur. Hinc si quis discit prava corrigi aquam bibit. Si de captivitate peccati populum dei per Ihesum liberari intelligit, vinum bibit. In sexta Christus circumciditur, offertur. In quo si quis sacramentis suis discit subici sicut Christus illis, aquam bibit. Si in vera octava depositionem totius mortalitatis et imitationem ad deum intelligit, vinum bibit.

Triclinium, i. tres ordines discumbentium altitudine distantes inter se, i. doctores, continentes, coniugati. Architriclinus aliquis peritus legis qui bibit spiritualem sensum legis.

Ferre. Vel per aquam baptismus Iohannis, per vinum passio Christi. Vinum et vinum prius fertur architriclino, i. ipsi Iohanni qui ante bibit passionem quam Christus.

Initium signorum. que mortalis mortalibus erat daturus. aquam vertit in vinum. Sic iam inmortalis discipulis aperuit sensum. ut in lege et prophetis intelligerent christum. ita carnales mentes prius sapore sapientie imbuit. postea resuscitatos maiori gloria repleturus.

Post hoc initium signorum de vino subdit aliud indicium divine maiestatis in eiectione vendentium de templo.

Cum propter filius dei ut humilis descendit capharnaum. i. in mundum. secundum quod habet fratres et matrem.

Pascha agimus. dum a viciis ad virtutes transimus. ad hoc ihesus venit dum cotidie ecclesiam visitat. et actus uniuscuiusque considerat. et eos eicit. qui inter sanctos vel conficte bona. vel aperte mala faciunt. per boves qui arant predicatores celestis doctrine significantur. hos vendunt qui non amore dei. sed pro questu temporali predicant. oves innocentes sua vellera vestiendis prebent. per has significantur opera munditie et pietatis. que venduntur: dum pro humana laude geruntur. Spiritus super christum in columba apparuit. unde per columbam spiritus accipitur: quem vendunt symoniaci. nummos mutuo dant in ecclesia qui non simulate celestibus sed aperte terrenis serviunt. hii omnes eiciuntur de parte sortis sanctorum qui vel ficte bona vel aperte mala faciunt et funiculis peccatorum modo flagellat ad correctionem, quibus in fine incorrecti ligabuntur.

aquam mutavit quando post resurrectionem aperuit. vel sensum intelligerent scripturas. / mundana prudentia

vinum ponit. et cum inebriati fu-

prius docet homines blanda deinde subdit inutilia et vel bone

erint. tunc id quod deterius est.

sta. / Quia et olim bonum et si in figuris continetur aqua celatum nunc vero in evangelio manifestum.

tu autem servasti bonum usque

adhuc hoc initium signorum

fecit ihesus in chana galilee et ma-

i. latentem deitatem.

nifestavit gloriam suam. et

crediderunt in eum discipuli eius.

villa pulcherrima vel

Post hec descendit capharnaum

ager benedictionis. / cognati magis

ipse et mater eius. et fratres eius.

fratres quam discipuli. / qui non fratres.

et discipuli eius. et ibi manserunt

docet nos servare in

non multis diebus et prope erat

statuta iure ecclesie. ad quam venimus si non stat et

pascha iudeorum. Et ascendit ie-

fidem.

rosolimam ihesus

et invenit in tem-

ut in sacrificio

plum venden-

offerrent. et erat avaritia

tes et boves et oves et co-

sacerdotum.

ne deessent

lumbas et num-

precia emptoribus.

mularios seden-

qui peccata

tes. Et cum

Et ascendit. i. si ipse qui dedit decreta dei custodit docet quanta cura debet esse hominibus vacare orationibus et dei sollempnitatibus. bis autem legitur ad pascha ascendisse semel primo anno predicationis nondum iohanne incarcerato. Unde hic agitur secundo tum ad passionem iterum et utroque vendentes de templo eiecit.

Si in figurali tem
plo qd e domus
orationis prohibet
negatio[n]ationē
que honestas pu
tatur. cum sit de
his que in tem
plo offeruntur
quanto magis
prohibet pota
tiones et cetera
graviora.

pectis addit qui funem constituit
fecisset quasi flagellum de fu
quo flagelletur vel ligetur.
niculis
omnes
eiecit de
templo.
eiecit
oves quo

Funiculi
quibus eiciun
tur merito
menta ad
omnium mala
tis. unde ysa
ias. ve qui
trahitis in
iquitatem
in funiculis vanitatis et salomon funiculis peccatorum
que et boves. et nummulariorum
suorum unusquisque constringitur.

oves quoque et boves eiecit. quia talium
vitam et doctrinam ostendit rep
bam. es et mensas subvertit. quia cu
ne ipse res quas dilexerant destruentur.

Non solum venditores colum
barum set et alii domum dei faciunt
negotiationis. i. omnes qui que
runt que sua sunt non que ihesu christi.

Bonus zelus e fervor animi. quo mens
abiecto humano timore pro de
fensione veritatis accenditur. eo
comeditur qui quelibet prava
vidit corrigere satagit. si nequit
tolerat et
gemit.

specialiter simoniacos
effudit es et mensas subvertit. et his qui
heresis dampnatur.
ecclesiam sic prohibet.
columbas vendebant dixit. Auferte ista hinc. et
vendi quia gratia est.
hic aperte filium dei se dicit.
nolite facere domum patris mei domum negotia
hoc viso.
tionis. Recordati sunt vero discipuli quia scriptum
quia zelo domus dei eiecit impios.
non audentes iniectioni re
est zelus domus tue comedit me. responderunt
sistere. quia divinum quid viderunt in facie eius
ergo iudei et dixerunt ei. quod
iterato

Quia signa querunt.
quare solita consuetudinem de
templo eiecit. ait. Solvite
quasi. quia hoc templum
signat templum corporis
in quo nulla e macula.
mito hoc figurale purgo
quia illud ab hominibus
morte solutum divina
potentia suscitare queo.

signum o
stendis nobis
quia hec facis.
respondit
prophetia.
ihesus et dixit
non imperative sed quasi
eis. solvite
dicat vos solvetis et ego excitabo. ut venite tunicatis.
templum hoc et in tribus

Quod de christi corpore quod est
templum dicit ihesus. suscitabo il
lud post triduum. iudei non in
tellexerunt. licet ignorantes di
vinitus respondent dicentes. xl
et vi annis e e h t et c. quod non
convenit lapidi set homini sus
citatio set divinitus dicitur. nam
xl vi diebus corpus christi. cuilibet
hominis in ventre matris per
omnia membra formatur.
set destructum a iudeis a mor
te die tertio resuscitatur. quod
deinde nec apostoli intellexerunt
donec die tertio suscitatus

eis apparuit. sed quod intelligere non poterant patienter tolerabant. quo usque spiritu sancto revelante resurrexisse eum viderunt. Unde exemplum accipiamus. ut quod intelligimus superbiendo ne amittamus. quodque intelligere subito non valemus vilipendentes ne despiciamus sed humiliter expectemus orantes ac exercentes mentes nostras donec intelligamus. nam in sermonum dei. et prophetarum mos est. ut que videntur in eo nobis aperta clausa latent. ne cito intellecta iactantiam generarent et exercitio acquisita corrigendo delectarent. nam carnali sensu clauduntur spiritualiter laboranti et diligenter attendenti dantur. ut nec margarite ponende sunt ante porcos ne conculcent.

Aug. Edificatio salomonis. vii. annis perfecta est. reedificatio sub zorobabel impedientibus inimicis. xl. vi. annis. Hic numerus convenit perfectioni dominici corporis. quia ut dicunt phisici. tot diebus forma humani perficitur corporis. Hic numerus in litteris nominis ade invenitur cuius nomen. ex quatuor primis litteris. climatum constat. que littere significant adam dispersum per quatuor partes mundi in filiis suis. Hic numero corpus christi quod est ex adam. et qui dicit solvite templum hoc sicut illi dicitur. terra es. et in terram ibis. In uno creatur vel edificatur. ut significet unum adam qui dispersus erat colligendum esse de quatuor partibus mundi in unum corpus christi quod est ecclesia. Unde dicitur electos esse congregandos a quatuor ventis.

Tudum ysmaelis qui ysaac vocat iiii. gen.

Ego ut deus eum presens

diebus excitabo illud.

Carnales carnaliter sapiebant. ille spiritualiter loquebatur. quod evangelista nobis aperit. ille autem de templo corporis sui dicebat.

Dixerunt ergo ei iudei. xl. annis et sex edificatum est templum hoc. et tu tribus diebus excitabis illud. Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius. quia hoc dicebat de corpore

corpus suum morte sol vendum et a se suscitandum.

suo. et crediderunt scripture

prophetarum que scripserunt christum tercia die resurrecturum.

et sermoni quem dixit

huic. scilicet solvite templum hoc et in triduo excitabo.

ihesus. Cum autem esset ierosolimis in pascha in die festo. multi crediderunt

Id est propter signa.

nomine eius videntes sig

Dixerunt grece anathole. grece oriens. occidens. arctos septemtrio. mesembrion meridies. prime littere horum quatuor nominum id est alpha. deltha. item alpha. mi continentur in nomine ade. qui est orbis terrarum. et alpha significat unum. deltha quatuor. item alpha unum. mi. xl. et fit simul xl. vi.

que faciebat. Ipse autem ihesus non credebat semetipsum eis eo quod ipse nosset omnes et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine. ipse enim sciebat quid esset in homine.

Erat autem homo ex phariseis nichodemus nomine princeps iudeorum. Hic venit ad ihesum nocte et dixit ei. Rabi scimus quia a deo venisti magister. nemo

Non quasi ad centurionem nolenti quia hec pateret ponendi .a. ut .... sicut eam. set quia occulta novit et sciebat eos sic firmiter credere.

Ita nos set ut a nullo quicquam acciperet tum set de homine quod non ipse homo de se.

Hic erat unus ex his qui per signa crediderant. nichodemus victoria populi vel victor populus gestans. cum qui ex iudaico populo in christum credentes per fidem vincunt mundum.

Nox significat litteram legis vel ignorantiam cordis et timorem.

A deo ad celeste magisterium venisse

apostolus sic sunt ...ecta blanda falsorum fratrum corda. quia sara affligit ancillam agar. non dicitur persecutio sed correctio, unde et angelus fugienti dicit revertere et humiliare sub manibus domine tue. Sic boni principes hereticos et quos libet perniciosos ecclesie et iudaice legalibus penis iuste affligunt.

Conventus adibat ut ubi signis plures conicteret. et quia aliqui solis signis moti credebant in eum vere quidem sed non ita ut possent postea passione eius scandalizari. et quia non dum erant renati ex aqua et spiritu. non erant digni quibus se crederet ihesus et familiariter cohabitaret. Sciebat enim quid esset in illis. quod est unus quisque ipse homo de se. hec fidelis convenit cathecuminis qui credunt in ihesum. set quia non sunt renati non creditur eis ihesus id est communio corporis et sanguinis christi. de talibus erat nichodemus qui credens dicit eum a deo venisse. propter signa que videbat. set non dum renatus erat et ideo nocte venit non die. quia nondum illuminatus celesti lumine.

Nichodemus vel eius figura cathecuminorum qui fidem habent. set non dum baptizati. qui in quadam nocte sacramentorum accedunt. et est forma eorum qui perfecte credunt. set tamen lucem perfectorum operum non dum habent timentes carnalium cognitationum vel actionum velut infidelium iudeorum impetum fide sola colloquio christi fruentes vel ferventes bonorum operum fiduciam non habentes.

Nocte forsan ideo quia magister in israel palam discere erubesceret vel pro metu iudeorum. hic quia prudenter apta signa notavit plenius fidei mistica

III

requirit. ⁊ io meruit doceri de dei tate xpi. ⁊ ipius utraqȝ natiuitate de passione et resurrectione. ⁊ ascē sione. de secūda g̃natione. ⁊ ingres su regni celoꝝ ⁊ aliis pluribus. vnde ē respondit ei ihc.

Amen amen. non interroganti scđam natiuitatem exponit. ne credat nichodemus solam fidem qua propter uisa signa crediderat in ihm sufficere ad salutem. absqȝ spualis g̃nationis uirtute ⁊ sac[ra]mentis.

Aug. Scđa natiuitas de qua docet ihc spualis ē. que ē ex deo. ⁊ eterna. ad uitam. Set ille solam carnalē sapit que ē ex adam. ⁊ eius ad mortem. Set sicut carnalem di cit iste non posse iterari. sic spua lis aquotiēsqȝ facta non pot itera ri. Ex semine enī ueteri abrahe sunt nati. siue per liberam. siue p ancil lam.

Qui solam carnalem nouit que non potest denuo fieri. ideo mod' scđe querit natiuitatis.

Ipīs se credit ihc qui denuo na ti fuerunt qȝ per bapm fit re missio peccatoꝝ ⁊ initium. te ce.

Secūm ē uisibile sacramentum aque ad ablutionem uisibilis corporis. sicut ē uerba doctrina in uisibilis fidei ad scificationē ani me inuisibilis.

Ex aq̃. uisibili sacramento ⁊ spu in uisibili intellectu. ut ⁊ simbolū bapti uisibiliter accipiat ⁊ spualē intellectū ipi' simboli percipiat. l' ex aq̃ uisibili ⁊ spu scō.

eum potest hec signa facere [que tu dicit in pascha fieri ab eo] que tu facis: nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihc et dixit. am̄ am̄ dico tibi: nisi quis natus [i. est] fuerit denuo. non pot uidē regnū dei. Dicit ad eum nichodemus. quomodo potest homo nasci cum sit senex. numquid pot in uentrem matris sue i[vel rursus]terato [vel iterum] introire ⁊ renasci [modo. scđe. na.]. amē amen dico tibi. nisi qs renatus fuit ex aqua ⁊ spu scō non pot introire regnū

tum illo deum eē. set ipm deum eē non dū cog nouit.

Amen dico qȝ hoīem putū intelligebat eum nichodemus ut iohem baptam. l' quē libet ex pphetis. incipit eum instruere ihc de scđa regnatione qua in telligat dm filiū dei et ipe possit fi' fili' dei.

Vbi ⁊ spualem intel lectum ipi' simboli p cipiat.

In greco habetur de sursum. i. non potest me cognoscē qui sum regnū pāis. q̄ sum in sio ueritatis.

Si uecitas impedit. uoluntas sufficit ut in martiribȝ quicqd uis ⁊ non potes totum deus imputat.

Forem ē intrē qđ uidē. q̄ tu uidet. intrat. ⁊ qui intrat uidet.

Qd natum e. inde est
quod filius cuiuslibet re
ligiosi uiri indiget la
ptismo. talis gnatur
a patre qualis et pater
generatus fuit,

Non autem mireris
si sic natum dico spu
quia sicut sps ubi uult
spirat et nescis unde
ueniat. aut quo uadat.
Sic e omnis qui natus
est ex spiritu.

Spu e ubo et sacram
to. sps inuisibiliter
ade. quo natus ex a
dam ad mortem nas
citur dei filius ad uitam
qui non tm spualis
dicitur: set sps. quia
sicut sua sps est in
uisibilis. ita inuisi
biliter p sacramentum
uisibile efficit dei filii.

Vox sps e. uox xpi quam
audiuit nichodemus.
s3 quia nondum natus
de spu nescit unde ue
niat. i. qua occone ue
nit nasci hominem
i spu aut quo uadat
.i. ad quam pfectione
ducat ipm nascente
ex se. nam qui ex eo
nascitur unus cum
ipso sps per gram ef
ficitur. Sicut ipse sps
unus e p naturam.

dei. qd natum
i. carna
e ex carne. caro
le
est. et qd natum e
simile spui
ex spu spiritus
non putes impossi
e. non mireris
bile quod dixi opor
quia dixi te opor
tet uos nasci. denuo. i.
tet uos nasci de
spualit. sequitur
nuo. Sps ubi
in quibus et quando uult
uult spirat. et
i. cor
opatur
uocem eius au
quamuis uo
dis. set nescis
cem eius audis.
unde ueniat.
i. ad quantam btitudine
aut quo uadat
ducat te.
Sic est omnis
quod non diu es tu.
qui natus est
isto
ex spiritu. res
sic uocem eius audis. et
pondit nichode
nescis unde ueniat aut
mus et dixit
uadat.
ei. quomodo pos
sunt hec fieri.
Rndit ihc. et dixit

Hanc spualem natiuitatem distin
guit a carnali dicens. qd natum e. et e.

Ex primo homine p carnis successio
ne carnale e nomine carnis. n solum
carnem. set totum carnalem hoiem
signat. sicut e totus homo spualis
anima et corpore spiritus dicitur.

Caro e habens naturam gnantis in
sibilis e. et inuisibilibus incrementis p
tempa proficit.

Sps ubi uult spirat. quia in potesta
te habet cuius cor illustret. uocem eius
audis in scripturis. uel dum loquitur
aliquis plenus spu sco. quam et si audis nes
cis unde ueniat aut quo cor illius
intrauit. uel quomodo redierit. quia
natura e inuisibilis. sic e omnis qui
natus e ex spu sco. quia et ipse inuisi
biliter agente spu incipit ee quod
non erat. ita infidelis nescit. unde
ueniat aut quo uadat. i. qua gra
uenit in adoptionem filii. et uadit
in regnum dei. que quia incogni
ta sunt carnali tm querit. quomodo
possunt hec fieri. non habens spua
lem intellectum in littera legis im
possibile putat quod dicitur: de na
tiuitate p spm. unde redarguitur
a domino. tu es ma. in israel.

Non insultat ei ut superior eo habe
atur qui omnibus preest. set quia
uult eum nasci ex spu. qd nequit
nisi humilis. tumidum ex ma
gisterio humiliat quasi superbus
princeps nichil nosti. humiliare
ut iam qui se ipm generauerit
et natus ex spiritu scies quo
modo nescis.

Quod scimus loquimur: quia ipse est scien
tia et locutio patris. et quod vidimus
testamur: quia ipse visio. et verum
testimonium et veritas patris quod pre-
misterium trinitatis innuit.

Augustinus. et quia non accipitis quomodo
potestis capere celestia. id est celestem
spiritus nativitatem. cum non solum
non credatis. sed nec terrena intel
ligatis. id est quod de templo corporis mei
quod de terra accepi. dixi a vobis
soluendo a me suscitando.

Postquam increpavit et ad humilita
tem invitavit quia iste diligenter at
tendit. huiusmodi que audivit instruit
adhuc de celestibus et terrenis. cele
stis est eius ascensio ad vitam. ter
rena eius exaltatio ad mortem quam
intellige celestia que non carnales.
et item intellige de ascensione.
renati enim spiritualiter ascendunt
in celum. sed non nisi sint membra
coherentia ei. qui in una persona
est homo et filius dei. ut sciat iste
nullum ex se. sed per Christum posse
ascendere. et ideo non dicit homines
ascendere. sed filium totum cum corpore.
qui secundum deitatem descendit de
celo. et est in celo. non secundum quod homo
est. quia et hec ascensio non potest esse nisi
redemptis per passionem subdit.
et sicut moyses exalta. et cetera.

Supponit de morte sua. que est origo
et causa huius predicta in quibus fide eum
instruit. et quia carnalis erat et totus
in lege. adducit quamdam partem le
gis quam ostendit esse figuratam. et
mortem suam significatum illius

ua ℊ littera occidit. ℊ carnali.
ℊ misso sit vocem et audis et nescis unde veniat
ei. Tu es magister in israel. et hec
aut quo vadat. ℊ inflatus nescis humilis scies
ignoras. Amen amen dico tibi.
quia ego cum prophetis et apostolis scimus.
quia nos quod scimus loquimur:
ℊ in abscondito ℊ quod foris mundo. ℊ id est testi
et quod vidimus testamur et testi
monium nostrum nos carnales
monium no
non creditis.
strum non ac
ℊ quando di
cipitis. Si terre
xi vobis solvite templum
na dixi vobis.
hoc id est solvetis.
et non creditis
quomodo si dixero
vobis celestia
ℊ quia et tamen
credetis. Et ne
dicam celestia. ℊ ascendit
mo ascendit in
sed quod homo. ℊ secundum
celum. nisi qui
quod deus.
descendit de
ℊ cum esset ubique
celo filius ho
descendit ad sumendum
minis qui est
carnem. ℊ sed quia deus ℊ qui et
in celo. Et sicut
hoc modo. scilicet per mortem Christi.
moyses exalta
ℊ serpentem qui significat
vit serpentem
duritiam et constantiam
in deserto. ita

Si terrenis corporis so
lutionem et resurrecti
onem non creditis. quid
queris aperiri misteria
spiritualis nativitatis.

Post hec idem dicit de toto
Christo. id est ecclesia refertur ad caput
secundum quod est deus membra
tur eius dicuntur
homines quia innovati per
Jesum.
Hoc pertinet ad secundam
nativitatem in spiritu
quia nemo in Christo ad
patrem ascendit. nisi qui
ex spiritu nascitur. nemo
salvatur per mortem
Christi. nisi qui ex spiritu nas
citur. nemo nascitur
in spiritu nisi in morte Christi.

Cum dicit filius hominis
ascendit. dat nobis
certitudinem ascendi
esse filius hominum simus.

Causa mors intelligitur
per serpentem. et Christus mortuus
serpens dicitur. quem qui fide
intuetur liberatur. sicut
intuitu illius in figura
a bignitis serpentibus

liberabantur: qui significant incentiua uitiorum.

id est diabolum et mundum. intuiti enim liberantur ne pereant. uel percussi sanantur ab igniuis serpentibus. i. diabolis.

In cruce.

exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in ipsum

i. uera fide intuetur.

non pereat. sed habeat uitam eternam. Sic

Hoc per

enim deus dilexit mundum

filium hominis. qui idem est filius dei. ex dilectione dei ad hoc missus.

i. naturam que ornari debet.

ut filium suum unigenitum daret ut omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat uitam eternam. non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum. set ut saluetur mundus per ipsum. qui credit in eum non iudicatur. qui autem

In humanam naturam.

Vnde saluator mundi dicitur.

Vnde. Quia per fidem dimittuntur peccata pro quibus dampnaretur.

Capit causam salutis humane. scilicet dilectionem dei patris ex quo omnis restitutio per filium cum spiritu sancto.

Ecce idem dicit de filio dei quod supra de filio hominis. ut per quem conditi sumus per eundem in homine restauremur.

Vere salus per filium dei. non alia causa uenit. nisi ut saluet non ut iudicet i. dampnet.

Ex eo saluatur homo non iudicatur: set si iudicatur ex se habuit quod non credidit.

ut sic pateat de ceteris partibus legis quod sunt figura.

Magister legis ad significationem legis mutat. et quia dixerat filium hominis. ne hoc solum putet Nichodemus subdit eundem esse filium dei. sic enim deus dilexit mundum.

Cosmus grece quod latine mundus uel ipse ornatus dicitur. per mundum ergo humana natura significatur non quod secundum corpus ex quatuor elementis constet. set quia secundum animam a deo ornata que ad ymaginem dei facta est. quam ad hoc diligit deus ut eternam faciat.

Daret in mortem. ut omnis aspiciens in mortem eius non pereat set habeat uitam eternam.

Vita eterna est uisio dei que hic habetur per fidem et in futuro similiter uita erit. qua uisione qui caret per fidem aput deum iudicatus est. et hoc eius iudicium continuatur futuro.

Nondum apparuit iudicium. set iam factum est iudicium. nouit dominus qui sunt eius.

Nichil aliud est iudicium. i. eterna dampnatio nisi non cognoscere et non credere in filium dei. sicut nil aliud est beatitudo et uita nisi credere et cognoscere filium dei. Vnde dicitur. (xvii.) hec est uita eterna. ut cognoscant te unum deum et quem misisti ihesum christum.

Qui non credit iudicatur. quia lux uenit. que excitat et admonet homines cognoscere sua mala in

quibz omnes sunt. set alii oderunt ad
monentem lucem et fugiunt. ne
arguantur eorum mala que diligunt.
alii autem admoniti per lucem accu
sant mala sua. quod est ueritatem facere. et sic
illuminantur

Et hoc quod quidam magis dilexe
runt tenebras quam lucem dat intel
ligere quia contra suam conscientiam
dilexerunt cum clauserunt oculos
luci presentem. eos. et ideo certe dampna
tur.

Qui est in tenebris et diligit lucem non
dicitur malus. set ille dicitur malus.
et opera eius mala. qui postquam lux
uenit odit lucem et diligit mala
et hoc est. erant etc. o. e. ma. et non ideo
quin prius essent mala.

Ostenso quia iusticia dampnetur
qui non credit ostendit quia iusticia saluet qui
credit.

Omnis cui displicent mala sua et accu
sat. non sibi ignoscit. non se parcit.
set uenit ad lucem. et incipit agere
cum deo. qui mala accusat. quia
initium boni est accusatio mali. ut
opera eius. hec scilicet que accusat sic deus.
accusat manifestentur. quia in deo
facta. nisi etc. dei lux se non displiceret.

Post hec. non continuo post dis
pensationem cum nichodemo
que facta est in ierosolimis. set paruo
spatio temporis de galilea in iudeam
rediit.

Mora. ubi est confessio peccatorum uel di
uinarum laudum illuc uenit ihesus et
discipuli eius. id est doctrina et illumi
natio eius. et ibi moratur purgando a
delictis et uiciis unde sequitur et ibi

ne dicam — iudicabitur.
non credit iam iudicatus est.
cur. — in quo solo est salus. non habet multos filios
quia non credit in nomine unige
deus per quos saluet. — causa dampnationis.
niti filii dei. hoc est autem iudicium
uerbum in carnem.
quia lux uenit in mundum et
hoc est ius dampnationis. — carnales — peccata que habebant
dilexerunt homines magis te
[illegible] peccata que arguerent — quare.
nebras quam lucem. erant etc.
que ex se. — cur.
eorum mala opera
id est qui est in intentione ma
omnis etc. qui
li. et cui malum placet. qui non
male agit odit
coniungitur luci. set fugit eam.
lucem. et non uenit ad
que detegit mala.
lucem ut non arguantur opera
diligit — mala que
id est bona opera que ueritas
eius. qui autem facit ueritatem ue
iubet.
nit ad lucem ut manifestentur
opera eius. quia in deo facta sunt.
id est post pascha et ea que hic narrauit facta.
Post hec uenit ihesus et discipu
significat confitentes quos uisitat deus et ibi
li eius in terram iudeam. et illic
cum discipulis et creden
demorabatur
tibus in eum. uideris.
cum eis. et bap
per discipulos.
tizabat. erat
precurrens
autem iohannes ihesus
et preparans baptismi christi.
baptizans in

Opera id est impietas uel
incredulitas. et odium
eterne lucis. et nolle
eam aspicere. set uelle
in tenebris peccatorum rema
nere.

Baptizabat suo baptismo
non eo quo baptizatus
est. illud enim subiuit ut
esset uia et preparatio
suo baptismo.

Christo iam baptizante
adhuc baptizat iohannes
quia adhuc premanet

umbra. nec debet pre
cursor cessare donec
veritas manifestetur.

Ecce apte notat fra
xpi ante iohem in
carceratum. que alii
preterierunt in expien
tes ab hiis que post
missum iohannem
in carcerem quando
cessante baptismo
precursoris aperte in
cipit baptismus xpi.

Ennon
iuxta
civitas.
Salim.
quia
aque
multe
erant
que
illic et

Ennon hebraice lati
ne aqua
vnde qui nominis
interpretati
onem aperiens
subdit quia
ibi aque multe
erant. i. sa
lim oppidum
est ultra ior
danem. sicut
ubi olim
melchisede
dech regnavit.

demorabatur et baptizabat.

Quantum cathecuminis nondum
baptizatis prodest doctrina fidei tantum
perfecit baptisma iohannis ante baptism
xpi. quia sicut ille predicabat penitentiam.
et baptism xpi pronuntiabat. et in cog
nitionem veritatis que mundo
apparuit. attrahebat. sic ministri
ecclesie primo erudiunt venientes
ad fidem. post peccata eorum redar
guunt. deinde in baptismo xpi remis
sionem promittunt. et sic in cog
nitionem et dilectionem veritatis attra
hunt.

Mistice. nondum erat consummatio
littere legis nisi cum pendens in cruce
dixit consummatum est.

Dum iohes predicat. et scola eius du
rat. xpc latenter predicat. et operatur.
set palam baptizat ut oriatur questio
de baptismo iohannis et baptismo xpi. et ita
saluatur testimonium iohannis.

veniebant et baptizabantur. non
dum. enim. missus fuerat iohes in car
cerem. Facta est

Dicentibus meliorem
esse baptism xpi ad quem
mittebat iohannes
hominis non ipsum ad iohem.

ex dicentibus prius defenden
autem questio ex dis
tibus baptism magistri, et preferenti
cipulis iohannis
bus iohem maiorem xpo.
baptismi.
cum iudeis de purificatione. et
ut solueret
et venerunt ad iohem. et dixe
hanc questionem.
quem baptizasti.

Volentes accusare xpm quem pau
lo ante viderant baptizari a iohe.

rabi. qui instigarent iniuriis.
runt ei. rabi qui erat te
contra ihm.
ecce agnus dei.
cum trans iordanem cui testimonium perhibuisti. ecce
vnde valde miramur.
te dimisso qui eum baptizasti.
in iudea.
quasi quid tibi videtur de hac presumptione.
hic baptizat. et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes
et dixit non potest homo acci
accepi quia ego non
pere quicquam. nisi fuerit ei datum de
xpc.
ego non baptizo
celo. ipsi vos mihi

Quasi. ego purus homo

Quasi iuxta consuetudinem humane
nature sum natus ex parentibus
provecte etatis. putatis me ultra
hominem esse. sed scitote quia purus homo sum.
ille deus. a quo habeo quicquid

habeo. quia me infirmitas, ex illo gratie sue illuminatione.

Quid ergo es tu. quid ille. ille sponsus, ego amicus sponsi qui zelo sponsam illi non michi.

Putatis quod ideo dicam contra meum testimonium ego non baptizo in remissionem peccatorum sed ille.

Non sum ego christus. non sum unctus a patre plenitudine spiritus sed de plenitudine illius accepi ut illum precurrerem.

Vox eius id est testimonium eius quo perhibet se filium dei sponsum ecclesie.

Ita ergo et michi gaudeo ad vocem sponsi. quia ipse me illuminat.

In hoc gaudium meum impletum est quod factus sum amicus sponsi et quia sto et audio.

Gaudeo ad vocem sponsi. et ille sponsus crescet id est invenietur esse christus. qui putabatur esse propheta. ego minuar quia invenior eius propheta. qui christus putabar. Iohannes figura legis, christus veritas. lex minuitur apparente veritate.

Qui de sursum venit id est de altitudine humane nature ante peccatum primi parentis. quia de illa altitudine assumpsit verbum dei humanam naturam. non assumpsit culpam tamen assumpsit penam. Qui de celo id est de patre venit duobus modis super omnia est. primo secundum eam humanitatem quam de ipsa prius quam peccaret venit secundo iuxta altitudinem patris cui equalis est.

Qui de terra est id est de terrenis parentibus natus. a quibus peccatum et penam

(remissionem peccatorum sed ille.) testimonium perhibetis quod (contra maiorem) dixerim. non (ideo. non sed missus ante illum) sum ego christus. sed (ut pro servus preparans ei viam) qui missus sum ante illum. Qui habet sponsam (quicumque) sponsus est. amicus autem sponsi qui stat (non cadit superbus. intus docentem non de se in quo est) et audit illum gaudio gaudet (tristitia. sed deo) ad vocem sponsi. In hoc ergo gaudium meum (ne miremini. quod) impletum est. (plures baptizat. quam) Illum oportet (ego) crescere. me autem (id est quia) minui. Qui de (id est christus. de patre. in) sursum venit (ne mundum. homines; ideo merito crescit.) super omnes (et angelos. natus) est. Qui de terra (id est iohannes. id est terrenus ex) est. de terra est (se est. ex se terrena sapit) et de terra loquitur (et dicit. Si vero divina sicut quod ante dixi sursum.) Qui de celo venit (christus.)

non habeo nisi quod datum est a deo id est baptizare in penitentiam. non in remissionem peccatorum. quia non ego christus. sed ille. ut sciatis me testatum vobis fuisse ideo ad illum currite.

Sponsam id est ecclesiam que generat et virgo permanet.

Habeo gratiam meam sufficit michi gratia mea, plus non assumo. ne quod accepi amittam.

Illum oportet crescere id est exaltari dum peccata dimittit gratiam dat, in quo gloria eius que in se semper est perfecta crescit in homine. dum homo plus videt eam. et hic homo minuitur: qui autem in se gloriabatur: dum homo peccata confitetur. et accepit quod dat ille cui rei attestatur passio utriusque. christus exaltatur in cruce. Iohannes capite minuitur. attestatur et crementum. Iohannes decrescentibus diebus natus est.

Gloss (between the lines): ex illuminante est. — apud. — hoc est quod autem desursum.

crescentibus diebus.

super omnes est. et quod

Gloss: patrem. — a patre. — de sua deitate.

vidit et audivit hoc id est testatur. et

Gloss: de populo sinistre.

testimonium eius nemo accepit.

Gloss: de populo dextre. — ipse qui de celo venit

qui autem accepit eius testimo

Gloss: super omnes est. — omnis homo ex semen

nium signavit quia deus ve

Quem enim misit deus pater verba dei loquitur. quod est quem misit deus deus est, ideo verba loquitur. ergo verba sunt filii de se testimonium perhibentis quod deus sit verba dei sunt.

Gloss: dax. non enim vera dicere potest. — ex se. — vere verax. quia

rax est. Quem

Gloss: nisi illuminatus a deo. — verba dei loquitur.

enim misit deus verba

dei loquitur. non enim

Gloss: ei.

ad mensuram dat deus

Gloss: quia. — singulariter non ad adoptivos.

spiritum pater diligit filium. et omnia

Gloss: ut tantus sit filius. quantus et pater. equalem enim sibi genuit

Gloss: ideo. — ipsum.

dedit in manus eius. Qui credidit

Gloss: filium et per hoc habet vitam. — qui est vita eterna.

in filium habet vitam eternam.

Qui autem incredulus est filio: non

Gloss: id est ipsum filium. — nos sumus nati filii ire

Gloss: ephesios.

videbit vitam. Set ira dei manet

Gloss: filii unde est filii — gehenne.

super eum. Ut ergo cognovit

Gloss: quorum consilio

ihesus quia audierunt pharisei

Gloss: incarceratus est iohannes.

quod ihesus plu

Gloss: unde magis invi

res discipulos

Gloss: debant.

facit et baptiza

Pharisei id est discipuli iohannis qui maxime fuerunt de phariseis.

Quod vere dicitur

peccati contrahit. ex terra est nisi terra.

Et quod vidit et audivit hoc testatur. cum ipse filius sit verbum patris non aliud verbum patris audit vel testatur hominibus set se verbum quod pater locutus est id est edidit et genuit. et ex se scit et indicat hominibus esse ex patre. hoc evangelista dicit ut decuit. quod plene dici vel intelligi nequit.

Signum posuit in corde suo quasi speciale aliquid hunc esse verum deum qui missus est ad salutem hominum.

In hoc distinguit se a christo. sed quia ipse missus et verba dei loquitur apostolus addit non enim ad mensuram et cetera.

Hominibus dat ad mensuram filio non ad mensuram. set sicut totum ex se ipso. toto genuit filium suum ita incarnato filio suo. totum filium spiritum dedit non particulariter. non per subdivisiones. sed generaliter et universaliter. et non ob aliud dat. nisi quia pater diligit filium.

Sicut pater plenum et perfectum genuit verbum. sic plenum et perfectum ei est unctum humane nature.

Set ira dei. cum qui natus est ideo non sit venit set manet. quia per filium missum qui est vita non tollitur effectus illius ire. scilicet mors. corruptio. ignorantia. que omnia manent. IIII

Ut ergo cognovit ihesus. Sciebat ihesus scientiam illorum et invidiam. quod non ideo didicerunt de eo ut sequerentur

s; ut p̄sequerent'. ⁊ io fugit docens suos credere magis. non timens uel esse ... fracte impotens.

Aug. Set discipuli quos intelligimus iam fuisse baptizatos. siue baptismo iohis. sicut non nulli arbitrantur. siue quod credibilius est baptismo xpi. neque ei ministerio baptizandi desit gerere. ut haberet baptizatos suos per quos alios baptizaret qui non defugit ministerio abluendi illius humilitatis ministerium. quando eis lauit pedes.

Iudeos. i. phariseos incredulos qui cogitabant eum persequi propter baptisma ipsius quod crescebat. ⁊ quia per doctrinam eius legem euacuari intelligebant.

Postquam paucos de iudaico populo suscepit. reliquit incredulos legis litteram sequentes. quos neminem ad perfectum ducit. ⁊ abiit in galileam. i. in spiritalem ipsius littere intelligentiam.

Inter iudeam ⁊ galileam samaria est. i. inter legem littere que per iudeam et diuinas leges terra domini reuoluntas. quarum figura galilea est. lex naturalis in medio constituta. quia quoniam ex lege sumpsit fundamenta esse oportebat eum transire ad gentes constitutas sub lege nature. ut eum utrique ad galileam eterne beatitudinis reduceret.

Erat autem ibi. fons. i. a. quia naturalis ... altum de fungit. ... omnium bonorum ... fons iacob. i. ... infinita ... altitudine procedens.

Alc. Iuxta ihu...

bat quam iohannes. quamquam ihesus non baptizaret. sed discipuli eius. reliquit iudeam et abiit iterum in galileam. oportebat autem eum transire per samariam. venit ergo in ciuitatem samarie que dicitur sychar iuxta predium quod dedit iacob filio suo. erat autem ibi fons iacob. ihesus autem fatigatus ex itinere

[interlinear glosses: i. tingeret. — fugit — transitum a iudeis ad gentes. — Gl. Ut iam de galilea uenerat in iudeam. — ostendit quod sicut predicaret eum transire gentibus. — incollectionem fidelium ex gentibus samaritanis. — i. agrum. — figura xpi. qui est legitimus heres patriarche hereditatem in gentibus. — natiuitatis intellectus. — incarnatio. illo.]

ipse. ei semper mundat in spiritu inuisibiliter. ⁊ dono. sed eius baptismus fit. ⁊ in corpore quam est in duobus aqua et illo intus. unde mundans eam in lauacro aque illo intus.

Discipuli in quorum baptismo dabatur spiritus sanctus licet non ita manifeste ut post ascensionem datus est. quando ⁊ plenius datus est ineffabili et incogitabili modo.

In galilea transformatio domini creditur facta per quam significatur transmutatio humane nature in pristinam gloriam. in galileam dedit discipulis in monte doctrina per quam ad uitam transituri sunt credentes.

Sychar. i. conclusio uel ramus. i. gentilis populus conclusus sub peccato. qui est ramus de oleastro excisus ⁊ oliue insertus.

Ut cognoscerent ⁊ guerentur samaritani ad eum uendicantes sibi hereditatem patriarche israel.

Fons de utique aqua manat de terra. sed si in superficie fons tamen si profundo est puteus dicitur. Suscepit enim omnia que

o-
sunt nre infirmita
tis sine peccato.

Quo indicat magister
docturus accedentes
et possessurus.

Ihc sedens super fon
tem. petit a primiti
ua ecclesia quam de
gentibz elegerat po
tum fidei qua in eu
credatur. petit a natu
ra potum rationis. i.
qua conditor et re
demptor inuestiget.
apostoli missi in ciui
tatem. i. in mundum
emere spirituales escas
. i. fidem et actionem
et cognitionem quibz
saciantur magistri ecclesie.

Licet ihc post fatiga
tionem sitire posset.
tamen hunc potum non
exigit. set ut cor ecclesie
gentium post labores
eius cognitionem
potius ei esuriat et deside
ret.

In ciuitatem discipuli
abierunt. s. ad iudeos
qui legis uallo mu
niti. et prophetie celsis
sunt armati. ut cibos
emerent. ipsorum uideli
cet corda predicatione
fidei deo parantes.

In bonis.

re sedebat sic
qui lassitudinem re
super fontem.
uelans.
hora autem erat

Perfectam horam fer
uens samaritanorum
fides. in sexta enim hora
sol est in meridie.

quasi sexta. ue
nit mulier de
samaria hauri
re aquam. Dicit ei
licet deus homo.
ihc da michi bi
bere. Discipuli
enim eius abierant
in ciuitatem ut
cibos emerent.
Dicit ergo ei mulier
illa samaritana.
ex habitu cognouit
na. quomodo tu
quod iudeus esset.
iudeus cum sis
bibere a me pos
cis que sum mulier

est carnis assumptio. in qua habita
tio fatigatio. i. infirmitas reuelans
hominem quem creauit potentia.
sessio est humilitas. vi. hora. vi. etas
qua uenit. puteus. profunditas huius
seculi. samaritana. ecclesia uenit. non
iam iusta sed iustificanda. aqua
putei. uoluptas huius seculi que quasi
de profundo extrahitur submis
sis et inclinatis ad eam homini
bz. premissa cupiditate eius. idest.

Venit in. in figura ecclesie de genti
bz que prius hauriebat aquam
. i. uoluntatem de profundo seculi.
cuius fidem sitit ihc et petit ab ea
potari.

Vel mulier. i. synagoga que uenit
haurire aquam. i. discere historiam
littere legis. cuius fidem petit ihc.
puteus altus. profunditas enim
misteriorum legis. v. in. i. v. libri moy
si quem nunc habes. i. librum
iosue reliquit. idest etiam. i. pristinam
conuersationem abiit in ciuitatem
. i. in primitiuam ecclesiam.

Dicit ei mulier. nesciens quem potum
querit ab ea. putans quod de aqua op
ponit se esse de alienigenis uasculis.
quorum et conuersatione non utuntur
iudei. set ihc qui fidem petebat ei
spiritum dare cupiebat. et eam admo
net ut petat. spiritus autem est et donum
dei. et uiua aqua.

Quos execrantur iudei et supplan
tatores uocant. quia eos hereditate ia
cob patris sui priuauerunt absti
nendo a cibis et uasis eorum.

Cur hec dicit euangelista in hac quod de loco orationis discrepabant quia sciunt dominum dominum et idola colere.

Pedetenti et simplicibus verbis instruit. ut tandem donum dei. id est spiritum possit accipere.

Aqua viva dicitur non alia nisi que tibi oritur. excipitur de qua mulier carnaliter sapiens domini cum hauritorium non habeas et puteus sit altus. quomodo habes aquam vivam. sed ne forte altum fontem promittere videtur subdit numquid tu maior es. id est potes esse melior iacob. qui tum suus usus est isto. Ergo christus ostendit aperte se non carnaliter sed spiritualiter loqui dicens meum non sitiret qui suam aquam biberit.

Alienigena iacob patrem suum vocat. quia ipsa sub lege moysi vivebat et predium quod iacob ioseph filio suo dedit possidebat.

De puteo bibunt homines et pecora. sic de fonte que est desperata et obscurata magno labore eruitur et exercetur. Quidam ut homines. quidam ut pecora. ut homines de illa bibunt. qui ea ad bonum utuntur ut sancti ut pecora qui ad malum ut philosophi.

Christus inter predicationem cor ad commodauit et gratiam donum cognouit fides que per dilectionem operatur in eo nascetur et sic est iam tamen timuisset.

Paulatim eam attollens adhuc mistica loquitur. ut paulatim perduceret eam ad cognoscendum qui cum ea loqueretur.

Delectata promissione domini

samaritana. non. enim. coutuntur iudei samaritanis. Respondit ihesus et dixit ei. Si scires donum dei. et quis est qui dicit tibi da mihi bibere. tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier. domine neque in quo haurias habes. et puteus altus est. Unde ergo habes aquam vivam. Numquid tu maior es patre nostro iacob. qui dedit nobis puteum. et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora eius. Respondit ihesus et dixit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei

Interlinear glosses: quod est spiritus dei. — id est dator spiritus. — id est qui a te petit fidem. — aquam vivam sub audis id est spiritum per quem datur et est fides. — merito fidei. — id est profundus. — quoniam nisi hauriatur de imo putei haberi non potest. — maius ad nobis dando. — hunc. — hauritorio aquam extra. — per quos perfectiores in ecclesia figurantur. — minores vel prorsus ignorantes. — tam figuraliter quam voluptates seculi significata.

Promittit satietatem ihesus que fiet in resurrectione. quia apud eum est fons vite quo iam bibunt.

Aqua corporalis descendit aqua spiritualis sursum salit et secum eos qui eam bibunt

i eternā gliā subuehit.

fiet in eo fons salientis in uitam eternā. Dicit ad eum mulier. dn̄e da m̄ hanc aq̄ ut n̄ sitiam neq; ueniā huc hauri re. Dicit ei ihc. uade uoca uirū tu

Exauditis p̄fitiens iam cepat aliquatenꝰ habere intellectum unde ⁊ p̄phām uocat. set non plenum q; n̄ credit uenisse xp̄m.

Dum dicit aliquid plenum quod ab ea non audiuit. probat se non ab ea dicisse quod uirū non habet set ex diuinitate scis se.

Reuera mlr̄ tunc habebat uirū ꝫ utebatur nescio quo non legitimo uiro. de quo respondit. adhuc carnaliter sapiens. q; n̄dū uocabat uirꝫ .i. intelle ctum

Ag. v. uiri .i. v. sensus corporis te rexerunt. nunc in tempore discretionis non te regit uir .i. intellectus sapientie set adulter .i. error corrumpit. dum carnaliter que dico accipis. ⁊ iō uoca uirū tuū ut sicut dico spūalit̄

uirꝫ .i. rōnalem intellectum. ut sit caput mulieris. ⁊ xp̄c caput uiri. ⁊ sic per medium mlieris

um. ⁊ ueni huc. respondit mlr̄ et dixit. non habeo uirꝫ.

ꝗ q; sic dicit ei ihc. bene dixisti. ꝗ non opus bonū dixisti q; non n̄ prudenter mulieris habeo uirum ꝫsionē. ꝫ ūitatis lau d. v. ꝫ uiros ha dat confessionē. buisti. ⁊ hunc ꝗ modo. quem habes non ē tuus uir. ꝗ benedixisti. q; hoc uere dixisti uere dixisti. dicit ei mulier

sitire uolens. ut exhoneret̄ huis laborib; adhuc carnaliter putat pro mitti ꝫ sicut helie datum ē. xl. dieb; n̄ esurire neq; sitire. set uolens ihc ut illa iam intelligat. dicit uade uoca uirꝫ tuū .i. rōnalem intellectum et ueni huc. ut eo duce ad cō templationē spūalis intelligentie ascendas.

Vade uoca. tu sensualis uoca rōnalē intellectum. quo ut uiro regaris. tu que modo carnalit̄ sapis. hic ego lux ⁊ caput uiri illuminabo. quasi hec que dico non carnalit̄. ut tu animalis facis. ꝫ spūalit̄ sunt intelligenda ⁊ ductu rōnis accipienda. ⁊ iō para tu intellectū et ueni intelligendo ad hec spūa lia que dico.

Quinq; uiri .v. leges humane nature date. prima in paradiso data ante peccm in prohibitione ligni. Secūda. post p̄uaricationem et expulsionem de paradiso. de multiplicatione humane propagīnis. tercia noe ante diluuium de fabricanda archa. iiii. post diluuium de diuisione gentiū. v. habraam de circumcisione ⁊ imolatione filij. his .v. legib; quasi .v. uiris. humana anima ab initio mundi usq; ad moysen subiecta fuit. post data ē lex littere. que nullam salutem. unde dicit̄ ei hunc quem habes. non ē tuus uir. dimitte litteram. uade ad spm̄. littere ad nouum. t. a quo spūalem intuitū concipias plem. intelligas. iō. v. sensus i minore etate dn̄i uiri q; sunt legitimi

post lapsum et hominis decreto dei qualiter regitur. illa etas non ad eterna sed ad ista temporalia appetenda si muliere simul eēnt vitanda offendunt.

Mulier crede mihi. iactantiam samaritanorum reprimit qui putabant se non minoris religionis fuisse quam iudeos. loquitur ergo in persona prophetarum omnium qui in christo crediderunt. unde ait. Vos adoratis patrem quem nescitis. quia nullus adorat patrem nisi filium adoret. per quem ad patris notitiam venitur. Set nos scimus filium et patrem per filium. unde sequitur. quia salus ex iudeis est. quia christus qui est salus est ex iudeis. est non solum origine carnis. set ex eis orta est fides et primitiva ecclesia.

Certe preter mons iste et templum iudeorum reprobabitur. Sed in hoc estis impares quod vos samaritani adoratis quod nescitis. sed nos iudei non omnes set electi adoramus quod scimus. quia nobis cognitio dei testamentum prophetia promissa de nobis christus. et hoc est. quod salus ex iudeis est. set quamvis ita simus differentes tamen non prefero locum iudeorum samaritanorum. et hoc est set venit hora et nunc est.

Quasi ante venientem in carne nemo potuit adorare patrem in spiritu et veritate preter patriarchas et prophetas quibus mea incarnatio revelata fuit set per eam presentiam in carne fient veri adoratores.

Non in templo non in monte hoc set in intimo cordis templo, et in veritate cognitionis adorandus est.

i. ex quo omnia nosti.
Domine video
i. quod vere est
quia propheta es tu.
i. iacob et filii eius
Patres nostri in monte hoc
i. iudei
adoraverunt. et vos dicitis quia Ie
alibi nemo possit placere deo.
i. templum
rosolimis est locus ubi adorare
i. quia mulier
oportet. Dicit ei
iam cepit intelligere superius
Ihesus. Mulier
addit. ihesus. i. tu
crede mihi quando
ablata vetustatis umbra lex et lux veritatis radiabit
neque in monte
ut appareat in locis non esse
hoc. neque ierosolimis
deum set in puris mentibus
adorabitis
i. quia iam
patrem. Vos adora
iudei non estis
tis quod nescitis
i. quem patribus promissum est
nos adoramus
christum. i. per legem et prophetas.
quod scimus
quia salus ex
i. cum christus
iudeis est. Set
post meam resurrectionem dabitur.
venit hora et
i. cum iam aliqui firma
nunc est quando
firma fide adherent
veri adoratores

Patriarche in montibus iudei in templo adoraverunt prefigurantes modum bene orandi.

Quia iam intelligens est mulier qui potest credere et ideo crede. quia nisi credideritis non intelligetis.

Et ideo iudica de hac contentione que me movet. iudei se preferebant samaritanis propter templo quod edificavit salomon. in quo adorabant. e contra samaritani adversum iudeos pro monte in quo et non in templo patres adoraverunt qui deo placuerunt.

Quod promissum est post futuram resurrectionem audierat hec iam set postulabat dari quod et dominus removet.

Licet ut spreto templo vel monte in spiritu et veritate adorent et abiectis umbris veritate illustrentur.

Adorant qui pura men-
te et simplici intentione
ad eum ad quem intendunt
adorant.

adorabunt pa-
q[uon]
trem in spiritu et
de vanis. q[uia] adoran-
veritate. nam et pater tales
tes in in spiritu et veritate agnitionis. q[uia]
querit qui adorent eum. Spiritus
est deus. et eos qui adorant eum in spiritu
et veritate: oportet orare. Dicit ei
q[uia] edocta per prophetas. q[ui] veniet
mulier. Scio quia messias venit
q[ui] finis legis et prophetarum.
qui dicitur christus. cum ergo vene-
q[uia] perfecte que ad cultum
rit ille nobis annuntiabit omnia
suam et patris pertinent.
Dicit ei ihesus. ego sum qui loquor
tecum. et continuo venerunt dis-

Non mirantur quod cum
muliere loquebatur
cum quibus loqui con-
sueverat. sed quia cum alie-
nigena ignorantes mi-
sterium esse de gentibus esse
futurum.

Non ausi dominum sunt
interrogare. timen-
tes ne ab eo repreben-
dantur. si incaute in-
terrogaverint.

q[uia] iudei
cipuli eius et mi-
consuli prius salutem ge-
rabantur quia
tum mirabantur.
a cum mulie-
re loquebatur.
q[ui] mulieri.
nemo tamen dixit
ei. quid queris
aut quid loque-
q[uia] ei. q[uia] ydor grece aqua latine unde
ris cum ea. reliquit ergo ydriam
ydria. i. aquarium.
suam mulier. et abiit in civitatem
q[uia] pedetentim
et dicit illis hominibus. Venite

Cum deus sit spiritus. et non corpus non
querit corporeum locum montem
vel templum. in quo oretur. sed
spiritus purus est eius templum in quo
oretur. non de visibilibus que
transeunt. sed de eternis que veritas sunt.

Quem venturum expectas venisse
cognosce. et adducto tecum viro
qui te regat que fidei sunt necessaria
discere labora.

Iam per illa docentis amplius
vecta sunt. a quo perfecte debeat in-
strui. scilicet a messia.

Quia sciebat quis posset eam docere
cum eum iam docentem non agnos-
ceret digna erat cui ipse se manife-
staret. unde dicit ego sum messias.
qua manifestatione accepta non
habet ultra quid querat. unde sequitur:
reliquit ergo. y. et cetera. sed evangelista
interserit de discipulis.

Non malum suspicabantur set cle-
mentiam mirantur. quia gentilem
erroneam docet. sicut qui venit que-
rere quod perierat.

Audito ego sum iam habens in in-
tellectu capite mulieris christum cap-
tum reliquit ydriam. i. cupiditatem
et currit evangelizare. hinc discant
evangelizaturi prius deponere curam et
honus seculi.

Verbo dei cognito illud vehementer
civitatibus annuntiare desiderat quia
propter ydriam reliquit. et quam prius
usum. nunc despitat honeri.

Notat per hec christo de gentilitate credentes
in primordio nascentis ecclesie abiisse turbis

dicit ad ciuitatem. illos iudeos nec statim. affirmat xpm ne uilescerent & indignarentur.
uite predicaturos. ‡ et uidete hominem qui dixit michi omnia que
g exitur a ciuitate cum exitur a mundanis. g nota facilitatem.
gentium ad credulitatem & duritiam iudeorum. g uel uenerunt. g ignorantie.
cumque feci. Numquid ipse est xpc. exierunt de ciuitate. et ueniebant
g uel interea rogauerunt. g quia attulerant cibos.
ad eum. Interrogauerunt eum discipuli eius discipuli,
sionem samaritanorum. g comu
eius dicentes. Rabi manduca. ille autem dixit eis. ego ci
bum habeo manducare quem uos nescitis. Dicebant ergo
discipuli ad inuicem. numquid
aliquis attulit ei manducare. di
cit eis ihc. Meus cibus est ut faciam
g .i. istos credere. g per mortem & passionem
uoluntatem eius qui misit me
ut perficiam
g cum
opus eius. non
querat fidem & salutem
ne uos dicitis
populorum feruet in opus
quod adhuc
et operarios mittere dis
quatuor men
ponit.
ses et messis
g putatis.
uenit. ecce dico uobis leuate
g mentis. g corda hominum.
oculos uestros. et uidete regiones,
g ad fructum.
quia iam albe sunt ad messem
g subdit que sit merces in eternum.
g inuitauero ad mercedem & debe
et qui metit mercedem accipit.
tis.
et congregat fructum in uitam

Non intelligebant escam. sic mulier non intellexit aquam. unde magister eos instruit non percunctantium ut illam sed iam aperte docens. meus cibus est ut faciam uoluntatem. et cetera.

Voluntas patris est ut credatur in eum et in filium quem ipse misit. opus patris est nostra salus. Est ergo cibus. nostra fides. et nostra salus. facit ergo uoluntatem docendo credere in se. facit opus maturando misterium redemptionis.

Due sunt messes. de quibus diuina scriptura agit. una quando angeli exibunt in fine seculi. et segregando bonos a malis. hos ad uitam ducent. illos ad supplicium mittent. altera de qua hic agit. quando solliciti pro omnium salute sancti predicatores uerbum uite omnibus gentibus annuntiant. ut eos in eterna tabernacula transferant.

Intellectu mentis considerate quod transacta hieme infidelitatis adest calor fidei. & parata sunt corda ut opera iustitie gererent colligatis.

Qui dicat ad ciuitate ad implend

Quasi. sicut iam parata et uicina est messis terre. ita et messis hominum.

Putatis quatuor menses usque ad messem. sed ego aliam messem uobis ostendo albam & paratam unde. et eos quos mittit exhortatur. et hoc est qui metit mercedem accipit

.i. prophete qui etsi dispa
res temporis labores
habuerunt tamen eandem
mercedem habuerunt.

.i. prophete qui preparaue
runt. unde et ipsa
mulier iam per prophetas prepara
ta dixit. Scio quia
messias uenit.

Et si aliquando non est
alius in persona tamen
est alius in tempore.

Multi enim labores
fuerunt patriarchis
et prophetis. in quibus
omnibus erat prophetia
christi. et multa passi sunt
quasi in frigore semina
tionis.

eterne. ut et qui semi
nat simul gau
g. i. apostoli.
deat. et qui metit
g. i. per hoc.
in hoc enim est
g. euangelii.
uerbum uerum.
quia alius est qui
seminat. et alius
qui metit. ego
misi uos mete
re quos uos non
g. labora
laborastis. alii
uerunt ad fidem christi inui
laborauerunt.
tando. g. inuitatores iudeos ad fidei unitatem congrega
et uos in labores eorum introistis. Ex
g. uis
ciuitate autem illa multi credide
runt in eum samaritanorum propter
uerbum mulieris testimonium per
hibentis. quia dixit mihi omnia quecumque
feci. Cum uenissent ergo ad
g. i. ut quoniam ab eis in querendo non crederet.
illum samaritani rogauerunt
eum ut ibi maneret. et mansit ibi
g. duo precepta caritatis.
duos dies. et multo plures credi

uoluntatem patris. et bene potestis. quia
parata est messis. i. uidere gentes facile cre
dentes.
Vtroque opus erat seminatore et mes
sore. quia in hoc apparet probabi
le uerbum quod dicitur. quia alius
seminat. et alius metit. i. non parati
essent per prophetas. non audirent a
postolos. non enim crederent apostolis
nisi prophete precessissent.

Vos facio messores ibi. ubi alii semi
nauerunt. i. in iudea ubi prima seges
collecta est. unde aliqui exeuntes in toto
mundo seminauerunt. sed alia
messis quasi de granis surgit collige
da in fine seculi messoribus angelis.

Mor. Sic cotidie apud illos qui
foris sunt. nuntiatur christus. per mulie
rem. i. ecclesiam. et credunt per istam
famam. inde apud eos fames ma
net per duos dies sine mentione
noctis. ut lux eorum duobus precep
tis caritatis instrueretis.

Prius audierunt famam. post eum
rogauerunt presentem. nec satis est eis.
sed apud se manere faciunt. ut ipsius
uerbis instruerentur quam preferunt
uerbis mulieris. in quibus omnibus
e contrario arguitur duritia iudeorum
qui nec miraculis credunt.

Postquam dominus carnis presentia
iudeos spiritualiter edocuit quoniam sue
cognitionis in fuerit mulieri. s. le
gi dicebant. quia iam non propter tuam lo
quelam credimus. p. t. l. c.

Ipse autem ihesus. quia ibi moratus miracu

la fecerat. nec nisi pauci in eum cre
diderunt. unde supra nullo signo cre
diderunt in eum discipuli eius et non
alii. et ideo a samaritanis qui facile
nullo signo crediderunt. revertitur
ad istos. ut qui per prius non crediderunt
vel modo credant. Significat quod gentibus
facile conversis in fine seculi revertetur
ad iudeos qui sunt patria sua quia prius
in eis honorem non habuerat. Recte
cur venit. ideo revertetur. quia testatus
est quod propheta non habet honorem in
patria. alioquin non videretur de
buisse ad hos redire ubi honorem non
habet. sed manere apud illos ubi bene recep
tus est.

Nam patria christi ipse est iudeorum. ubi sine
honore est. quia paucis de hiis crediderunt
quod galileis quibus christi erat gentilis
facile credens samaritanis similis
est. et hii multi solo verbo predicationis
illi per miracula et pauci.

derunt propter sermonem eius. et mulieri
dicebant. Quia iam non propter tuam
loquelam credimus. ipsi enim audi
vimus et scimus. quia hic est vere sal
vator mundi. Post duos autem
dies exiit inde et abiit in galileam.
Ipse enim testimonium perhibuit.
quia propheta in sua patria honorem non
habet. Cum ergo venisset in gali
leam exceperunt eum galilei. cum
omnia vidissent que fecerat ie
rosolimis in die festo. et ipsi enim venerant in diem festum.
Venit ergo iterum in chana galilee. ubi fecit aquam vinum. et
erat quidam regulus cuius filius
infirmabatur capharnaum. hic
cum audisset. quia ihesus adveniret
a iudea in ga
lileam abiit
ad eum. et roga
bat eum ut descen-

(Interlinear glosses: quibus moratus est in samaria. — id est in patriam suam in qua nutritus fuerat. — tur. — ostendit. — affir mavit. — quia propter miracula. alioquin non curarent recipere. — que tamen non sunt ibi scripta. — curiositate miraculorum. non voluntate audiendi predicationem. — ut vel nunc credant. — nec tamen ibi crediderunt nisi pauci id est discipuli. — Iste regulus est figura iudeorum difficile ad fidem venientium. — regulus pro parvitate regni. — vel fidei.)

Iste regulus potest figurare aliquem
gentis iudaice secundum doctorem qui tandem
post plenam esse gentium conversionem
ad quam dominus a iudeis expulsus
per discipulos transmigravit. pro filio
iudaico videlicet populo. quem in
fine seculi fidem accepturum cognosce
rat. ut de longa perfidie infirmitate
sanaret.

Abiit ad eum regulus iam credens
quod posset sanare filium suum. Sed quia
per deitatem que ubique est non credidit
filio adesse rogat. ut descenderet. et pre
sens corpore sanaret. unde infidelitatis

In hoc redarguitur de
credulitate. quod non ubique
credebat eum esse. et per huius
duritiam significatur duritia
iudeorum. quod nec visis
miraculis credunt. Recte
ergo per samariam significat
O

fides gentium que solo
verbo credidit.

Hoc quantum ad allego
riam a primo christi adventu
usque post regnum an
tichristi in perfidia iudeis
Prodigia est qui porro ..... [i. durat]
dicitur quod aliquid significet
quibus signis samari
tani crediderunt.

deret et sanaret fi
lium eius. Incipi
ebat enim mori. Di
xit ergo ihesus ad eum
[hoc cives sine]
Nisi signa et pro
digia videritis.
non credetis. Dixit

arguitur: nisi signa et prodigia videritis non
credetis et econtra centurio laudatur
qui dicit: dic verbo tantum et sanabitur
puer meus. unde non inveni tantam
fidem in israel. vel forsan cupie
bat temptare qualis esset christus. unde
arguitur: nisi signa et prodigia vi
deritis etc. postea autem per salutem filii
credidit ipse et domus eius tota.

Quasi alter non posset salvare nisi
esset presens. unde indicans se non deesse
ubi invitatur solo iussu sanat. unde
vade filius tuus vivit.

Ad filium reguli non vadit et rogatus.
ne divitias honorare videatur
ad servum centurionis ire pro
mittit. qui naturam hominis
non despicit. in quo se et viam destruit
quam in hominibus non pensat naturam
[sed quod causa patent]

[ne cadat in desperationem]
ad eum regulus. domine descende
priusquam moriatur filius meus. Dicit
[quoniam]
ei ihesus. Vade filius tuus vivit. Cre
[iam incipit credere. quod sermone sanet et sic meruit]
didit homo sermoni quem dixit
[salutem filio et sibi. quoniam credendo.]
ei ihesus. et ibat. Iam autem eo descendente servi occur
[non]
rerunt ei. et nuntiaverunt ei dicentes. quia filius eius viveret. In
[diffidit de misericordia domini. desiderat vero ut virtus divina servorum confessione pluribus innotesceret.]
terrogavit ergo horam ab eis in qua melius habuerat. et
[in figura spiritus sancti septiformis in quo omnis salus. quoniam compa]
dixerunt ei. quia heri hora septima. reliquit eum febris. Cognovit
[vit horam nuntiatam hore pronuntiationis. i. christi]
ergo pater quia illa hora erat in qua
dixit ei ihesus. vade filius tuus vivit.
et credidit ipse et domus eius tota.
Hoc iterum signum secundum fecit ihesus cum
venisset a iudea in galileam. Post
hec erat dies fe

De omnibus miraculis

Non alii cives in quo paucitas fidei
iudeorum signatur quamvis signa vide
rent. unde infert. hoc iterum. signum fecit
ihesus. sicut supra multitudo gentium
solo verbo convertendarum in samaritanis
[i. signabatur]
Ecce duo miracula. unum invisibiliter
per angelum in piscina. alterum
visibiliter a domino in quo uterque unus
sanatur. ut unitas commendetur.
alioquin nec in potestate a deo

V

magnum et in benignitate precium fuit unum de tot sanari a deo qui uno verbo omnes poterat erigere. Sed in his corporalibus plus intendit eternam salutem [i. ovium] animarum.

Probaton grece. ovis probatica ergo pecualis. quia ibi abluebantur cadavera hostiarum. Signat autem aqua illa populum iudeorum qui modo stat quietus. modo ventis temptationum turbatur. qui dicunt domino. nos populus tuus et oves pascue tue. v. porticibus i. lege que in v. libris est muniuntur. ibi multi infirmi quia lex non lavat. sed prodit infirmos ut aliquando querant medicum. ceci ibi sunt qui non habent lumen fidei. claudi qui que iubent non possunt operari. aridi. quia quicquid agunt sunt sine pinguedine caritatis. expectabant aque motum in quo sanitas fiebat per angelum quia lege convicti gratiam redemptionis desiderabant. angelus filius dei latens in carne. i. iudeos et moti sunt. doctrinis ad perfectionem cuius morte sanatur unitas que per humilitatem descendit ad fidem passionis. Sed qui post i. ab unitate discrepat non sanatur.

Angelus qui movebat aquam qua sanabantur. signat quod in porticu unum sanavit. et illa duo facta i. angeli et christi figuraverunt. quod dominus in morte sua sanavit unitatem esse mota aqua i. iudea gente.

Hoc duo minus de xl. qui numerus constat ex quater et x. signat perfectionem operum in x. preceptis le-

stus iudeorum et
[homo cum hominibus ... sollempnitates celebraturus]
ascendit ihesus ierosolimam. Est
autem ierosolimis
probatica piscina
que cognominatur
hebraice bethsaida. v. porticus
habens. in his
iacebat multitudo languentium. cecorum. claudorum.
[i. morte]
aridorum expectantium aque motum.
[christi et iudee redemptione]
Angelus autem domini secundum
descendebat tempus in piscinam et
[i. si multi sanarentur]
movebatur aqua. et qui prior
[morte christi. cum per unitatem unius dicitur sanari.]
descendebat in piscinam post
motionem aque sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate.
[signat magnus et multis peccatis pressum.]
Erat autem quidam homo
ibi xxx et viii annos habens in
infirmitate sua. Hunc cum vidisset ihesus

que fecit ihesus in anno ante mortem iohannis. non facit iohannes mentionem nisi de istis et de disputatione christi cum iudeis que supponitur. ceteri enim evangeliste que hic reticet dixerunt plane.

Quia ubi starent non habebant. nondum enim ad aspiciendam salutis viam fervor fidei exercitat eos.

Secundum angelus magni consilii. latens in carne turbata aqua iudeorum sanum facit unum.

ihesus iacentem. et cognovisset quia iam multum tempus haberet. dicit ei. vis sanus fieri? respondit ei languidus. domine hominem non habeo. ut cum conturbata fuerit aqua mittat me in piscinam. dum venio enim ego alius ante me descendit. dicit ei ihesus. Surge tolle grabatum tuum et ambula.

et statim sanus factus est homo. et sustulit grabatum suum et ambulabat. erat autem sabbatum in illa die. Dicebant ergo iudei illi qui sanus fuerat factus. Sabbatum est. non licet tibi grabatum tuum. respondit eis. qui me fecit sanum ille michi dixit tolle grabatum tuum et ambula. Interrogaverunt ergo eum. quis est ille homo qui dixit tibi tolle grabatum tuum et ambula? Is autem qui sanus effectus fuerat nes

(interlinear glosses: quia incitat; dominus eum ad fidem, quia non nisi volens debet fieri sanus; quia de virtute in virtutem; quia non calumpniantur de salute qui in sabbato curant animalia sed de lecti portatione)

(marginal glosses, left:)

Dilige proximum in firma eius tolerando qui te infirmum patienter tulit.

Sed a vitiis et non solum letare de tua erectione set etiam de proximorum sollicitus esto salute.

(right column:)

gis et iiii. evangelius a quo duo in nuis habet qui caritate dei et proximi caret.

Non nescit quid velit. sed ascendit ad amorem sanitatis de qua iam desperabat et inde querebat quod non habebat qui mitteret eum in aquam.

Diligendo deum usque ad visionem eius festina ne fratrem. propter amorem eius ad quem pergis deseras nec semper fratrem ab illo querendo cessans.

Virtutum videbatur facere et ambulare et grabatum portare. quod nec semper bonus desinat ambulationem. nec propter ambulationem bonus iustum ut feras quod te tulit et semper habeles.

Observationes littere nescientes gratiam quia lex impletur que ab omni servili opere id est peccato cessare iubet. unde hic dicitur. Surge. id est peccata relinque. et bonis insiste. Unde hic dicitur. tolle. gra. et am.

Non cedit obicientibus set sanatoris obediens mandatis auctoritatem sue sanationis obicit calumpniantibus.

Iam sanus erat. set adhuc salvatorem ignorabat. dignus tamen erat cui se salvator ostenderet. cum ipso

sic deuotus obtemperasset.

In turba positus non cognouit ihm, sed post in templo in quo docemur, ut quisquis ad visionem dei uult peruenire fugiat turbam sinistrorum affectuum. et nequiam hominum. et adeat templum interne orationis.

Quia hec faciebat in sabbato. quasi solutor legis agens contra deum qui requieuit in sabbato. vii. diebus primo operatus contra quod ait ihc. non. vi. diebus tantum ut putatis operatus est. ihc uel deus. sed usque modo operatur. quia qui. vi. diebus condidit noua. a quibus requieuit die vii. postea operatur usque in finem. gubernando. renouando. sustentando. propagando. ut permaneant condita. et cum semper operatur deus sacramentum est quod de requie sabbati legitur.

Quia commoti sunt de audita equalitate eius cum deo patre quem purum hominem putabant. subdit. se esse filium equalem patri eiusdem uoluntatis eiusdem potestatis et eiusdem operationis. in huius autem differendis hoc genere loquendi utitur quo mentes paruulorum possit excitare. et si non implere. et quo mentes adultorum exerceantur. et pascantur. dicit enim de deitate fidei filium non potest a se facere. nisi quod uidet patrem facere. et demonstrat ei pater que omnia non secundum litteram ut in hominibus fierent accipienda sunt. sed mistice. uiri autem hec secreta dicit. ut contineantur. uel ut forte turbati medicinam querant. sp

ciebat quis esset. Ihc autem declinabat a turba constituta in loco. postea [non in turba sed in templo. quia] inuenit eum ihc in templo et dixit [si gratiam conditoris cognoscere uolumus oportet. ut] ei. Ecce sanus factus es. iam noli [concupiscentia fugiamus] peccare ne deterius [templum efficiamur] tibi contin[nota]gat aliquid. A[ihc non est piget in an]biit ille homo [nuntiando.] [iste annuntiat iudeis salutem] et nuntiauit iudeis quia ihc esset qui [ut sequantur. sed illi eo persequuntur.] fecit eum sanum. Propterea persequebantur iudei ihm. quia hec faciebat in sabbato. Ihc autem respondit eis. Pater meus usque modo operatur. et ego operor. [sapientia per quam pater facit omnia.] Propterea ergo magis querebant eum iudei [querit] interficere. quia non [ad opinionem illorum.] solum soluebat [non ut et] sabbatum. sed patrem

Innuit quod propter peccata languebat. sed ipse ihc sicut ulcum exterius et interius sanauit. Unde premonet ne iterum peccando grauius iudicetur.

Quasi certi in lege uiri in iudeis. si hominem in sabbato sano qui deus cum patre omnia semper operor.

Si propter pro opere sabbati. nunc magis quia premium deum dicit cum eum tantum hominem putarent.

Imponunt quod se equalem deo facit quod est facere rapinam. sed ipse natura est equalis.

Hic agit de equalitate sua cum patre et minori

tate sua scd' hominem. et quid in eis faciat. s. uitamque resurrectionē.

·l· ita equalis sum pr̄i. ut non ipse a me. sz ego sum a deo. non facit a se nec potest a se qui non ē a se. set a deo fa cit et potest a quo est.

Vel filius secd' qd' ho n̄ potest n̄ qd' pr̄ dat et docet

nos qui prēm eū uocam'
suum dicebat
set equalem se facit deo.
deum equalem
qi non eēt.
se faciens deo.
Rn̄dit ergo ihc. et
a patre
dixit eis. amen
hēt qd' possit. quia a pr̄e
amen dico uo
habet quod sit.
bis non potest

filius quicquam a se facere nisi qu

ut sicut
derit patrem suū facientē. que
pater honoret filius. vel fili' secd' qd' homo n̄ potest n̄ quod pater dat et docet
cumque enim ille fecerit. hec et filius

Demonstrare patrem filio ē cuncta operari p filiū. ut equi hēant in fide nostra pat' et filii. et ne aliquo modo mi nus de filio sentiant addit. etiam maiora his demonstrabit ei. hoc ē maiore per eū faciet. que. sicut enī pat'. sus. mor. maius ē suscitare mortuos quam languidū sa nare unde agebatur.

similiter facit.
sicut
pater enī dili
ingenitū et subalem et coeternū. sicut
git filium. et
supra ait qd' uiderit pa
omnia demon
trem facientem.
strat ei. que ipse
corporalibz
facit. et maiora
curationibz.
his demonstra

Generare filiū et de monstrare filio. n̄ ē opatio patris de quo dicit. hic quecumque fe cit pr̄ et filius uerba

bit ei opera ut
qi de equ pa. qui
uos miremini.
non crederis equalem.
Sicut enim pat'

nos et ut nobis scriberentur: que non bene intellecta in iram duceret.

Non potest filius a se facere quicquam ·i· filius non ex se. n̄ quod uiderit pa. fa. ecce eadem potest: quecumque enī ille fecit hec et filius. ecce eadem opatio. sic et filius quos uult ui uificat. ecce eadem uoluntas. sic et filius equalis est patri.

Idem ē filio uidere prēm uel audi re quod eē a patre. uidere ergo pa trem facientem ē eadem cum pa tre opari. non enim ita hic dicitur qi alia faciat pater: alia imitans filius. sicut solet fieri in hōibus set eadem sunt opera que opetat' per filium pr̄. unde addit: quecū que enī ille facit. hec eadem non alia. set non dissimilit'. sz similit'. uidetur corpus idem facere quod animus. set non similit'. cum animus imperet corpori. pat' uero et filius eadem. et similit'. quia enī una natura et una subā ē patris et filii. ē et una uoluntas et una uoluntas et una potestas et una opatio.

Omnia demonstrat ei. suscitat animas pr̄ p filiū. ut animen uant ex substantia pr̄is et filii. et ei filio hominī facto in tempe demonstrabit maiora. i. resur rectionem corpm. ut miremini eam fieri per filium.

Incipit ostendere quid filius scd' quod ē qualis pat' faciat. s. animas a morte resuscitat et hec ē prima resurrectio a

uiuis. in sequenti uero ostendit et resurrectionem corporum. secundum quod est filius hominis. et potestatem dedit ei. id est filio.

Aug. Sicut hi. quos uiuificat pater non alios quam pater sed eosdem quia una uoluntas et eadem potestas. et eadem uiuificatio mortuorum. hec sunt maiora que operabitur pater per filium. scilicet resurrectionem mortuorum. unde honorificandus probatur filius sicut et pater. unde et subditur. neque enim pater iudicat quemquam. quia persona patris in iudicio non apparebit. Sed nec christus in eo quod ei consubstantialis. sed in forma serui. ut possit etiam ab impiis uideri. in qua iniuste iudicatus est iuste iudicabit. unde alibi hec causa redditur quia filius hominis est.

Aliud est honorare deum. aliud honorare patrem. honorat patrem qui credit eum ex se generasse filium non minorem set equalem sibi. quia si minorem genuisset aut noluisset aut non potuisset. si noluisset inuidie imputaretur. si non potuisset deus non esse conuinceretur quia impotens.

Non ut minorem. set sicut honorificant patrem. si enim minor crederetur filius pater inhonoraretur. qui inuidie uel nollet genuisse equalem. uel infirmus non posset.

Hec est summa. honorare me debetis de diuinitate quia suscito in anima mortuos cum quia equalis patri. honorare etiam debetis me secundum minoritatem. secundum carnem in quo etiam est utilitas suscitatio corporum et iudicium. in qua carne. sicut honorificant.

id est in anima. id est quos uult.
suscitat mor
id est in animabus.
tuos et uiuifi
cat. Sic et filius
id est quos. qui sunt
quos uult ui
digni. id est et uere ui
uificat. neque enim
uiuificat quia et
pater iudicat
iudicat.
quemquam. set
omne iudicium
id est uir.
dedit filio ut
omnes honorifi
cent filium sicut honorificant
patrem. *non* Qui honorificat filium
non honorificat
patrem qui
misit illum.
amen amen
id est
dico uobis quia
me missum ad salutem
qui uerbum
omnium credit id est intelligit.
meum audit
et credit ei qui
misit me ha

hec sunt uere infirmitatis que magis sunt credenda sunt quam explicanda demonstrare filio est operari per filium.

Aug. Sic et filius per hoc quod pater et filius sunt eadem uita iudicat autem et suscitat corpora. non pater set filius. secundum dispensationem diuinitatis. in qua minor patre nec honoratur sicut pater unde ait. qui non honorificat filium missum. non honorificat patrem qui misit illum.

Honorat deum qui commendat creatorem omnipotentem eternum. honorat patrem. qui credit eum habere filium equalem sibi honorat filium qui credit equalem patri.

Cur ait audit uerbum meum. et credit non mihi. set ei qui misit me. quia uerbum eius est in me. immo ego sum uerbum eius. qui ergo ei credit. credit uerbo eius. id est mihi.

Ex patre cui credit et

similiter ex me qui sum
uita una cum eo. et hoc est
quod dicit: et qui audierint
uiuent.

Quia equalis sum patri.
et honore uno cum eo
honorandus. ergo qui
audit uerbum meum. id est

qui credit in filium. id est qui credit me fi
lium. et credit etiam patrem. habet uitam eternam.
quia hec est uita eterna. ut post dicet. ut cognos
cant te. et quem misisti ihesum christum esse unum uerum
deum.

ex patre qui misit me. — dampnationis.

bet uitam eternam. et in iudicium

uere transit in uitam quia.

non uenit. sed transit a morte

in uitam eternam. amen amen

per apostolos et per christum.

dico uobis quia uenit hora. et nunc

sine fide in peccatis. — credendo.

est quando mortui audient

obediendo.

uocem filii dei. et qui audierint

nunc et semper. — per uocem filii uiuent. sicut enim pater

ad animas

uiuent. sicut enim pater habet ui

uiuificationem.

tam in semet

Aug. Christus in eo quod filius
dei est: uita que uiui
ficat animas in eo quod
filius hominis iudex.
dedit ergo ei pater ui
tam generando ut ui
uificet. dedit ei potesta
tem iudicii in carnem
mittendo per uerbum ergo
filium dei fit animarum
resurrectio per uerbum
factum in carne filium
hominis fit corporum re
surrectio

Et potestatem. postquam
dixit de resurrectione anime subdit de resur

Hec est iudicio alterius
partis sui propositi. uere
pater non iudicat.
set iudicium dedit
filio. quia dedit po
testatem iudicium
facere corporibus suscita
tis.

ipso. et potestatem

dedit ei iudi

cium facere

rectione corporum que eiusdem potestatis est. sed de

rat me mittentem. et hoc est qui non honorificat

Transit a morte. hic a morte infide
litatis. ad uitam fidei et iustitie. post
a corruptione ad eternitatem de pri
ma autem resurrectione apertius subdit
amen amen dico uobis quia uenit ho
ra et nunc est.

Nunc est. noli expectare nouissimam horam.

Hec solis iustis conuenit. qui sic au
diunt de incarnatione eius ut credant
quia filius dei est.

Dixi quia filius suscitat et uiuificat
quod uerum est. quia uenit hora. et est.
et est ostensio partis sui propositi. hic est
de suscitatione anime a peccatis aggredi
tur.

Aug. Vita que est ipse pater et filius per
tinet ad animam non ad corpus
corpus enim non sentit uitam sapientie
set anima rationalis. que illumina
tur a lumine quod illuminat omnem hominem
uenientem in hunc mundum.

Aug. Super animam rationalem que
ymago dei est non est nisi deus. cuius
ymago huic ipse deus uita. et ipsa est
uita corporis.

Aug. Non aliunde set ipse est uita. sic
et filius in semetipso est uita. sed dif
fert. quia pater est uita non nascen
do filius est uita ex patre nascendo.
unde ait: dedit. non quod aliquando
filius sine uita set nascitur ex eo
uita. dedit ergo id est uita genuit uitam.

Et potestatem quam habet filius cum
patre in occulto dedit ei pater. quia
filius est. in qua forma iudicans bo
nis et malis uidebitur. uisio uero for
me dei solis mundis corde promittitur.

Quod filius hominis habeat potestatem
iudicii. ut et a malis possit videri.
mirum. s. videtur eis hoc magis convenire
filio dei.

Dedit ei potestatem iudicii non tamen
possum a me ipso. i. quia non est
a se non facit a se. et ita qui culpat
eum de opere sabbati, culpat patrem.

Vel ego filius hominis non a me possum
set sicut audio a deo iudico. et hoc
iudicium meum. de quibuscumque
est iustum. ideo quia non quero volun
tatem meam hominis. set patris
que est de salute hominum. quia ad hoc
me misit. i. incarnari fecit.

Loquitur non secundum quod equalis patri est.
ut probetur in eo vera deitas. verum secundum
quod minor. ut probetur vera humanitas.

Quo iudico cum patre. quia non
quero voluntatem meam. i. propriam
filii hominis. set que cum patre filio ea
dem est.

Si ego testimonio. etc. dicto de identi
tate essentie sue cum patre ex qua
iam vivunt. non corpora que non
sentiunt set anime rationales me
die inter deum et corpora. dicto etiam de
minoritate humanitatis secundum quam qua. s.
moritur et resurgit. et resuscitat
corpora et iudicat supponit. de suis
testimoniis que non indiget habere
ab homine quia habet ab operibus
que pater dedit. et ab ipso patre habet
tamen et ab hominibus. set ita a lucernis
s. a iohanne et a moyse quia si non possunt
coniungere animas deo possunt tamen confutare
inimicos.

quia filius hominis est.
Nolite mirari
in fine seculi.
hoc. quia venit
tamen
hora in qua om
boni quam mali. corpora
nes qui in mo
non anime. adhuc in discre
numentis sunt
tio. non ut vivant sicut
audient vocem
supra. set ut resurgant.
filii dei. et procedent qui bona fe
discretio videtur. ut videant deum sicuti est
cerunt in resurrectionem vite.
qui vero mala egerunt in resur
dampnationis.
rectionem iudicii. non possum ego
primum tamen
a me ipso facere quicquam. Set sicut
subest. i. scio quia non est aliud audire quam scire vel esse.
audio iudico et iudicium meum
iustum est. quia non quero volun
tatem meam. set voluntatem eius
etc. vos sol.
qui misit me patris. Si ego
vobis non credibile videbitur. pater quod post aperiet.
testimonium perhibeo de me tes
ut in baptismo et in monte. qui misit me pater.
timonium meum non est verum. alius
quod testimonium post dicet. opera que habet a patre. et ipse pater.
Iohannes etiam qui ex deo est testatur de me.
est qui testimonium perhibet de me.
quia auctoritate est que deus est.
et scio quia verum est testimonium eius quod perhibet

rectione anime car
nis. set preponit de iudi
cio et potuit dare quia
minor est.

Sicut supra est auctor
de resurrectione men
tis in vitam eternam
ita hic etiam auctor
de resurrectione car
nis alias nemo crederet.

Corporaliter et differenter.
ecce

de me. vos misistis

¶ Sacerdotes et leuitas. ¶ iohes est qui ex deo tes
de me. Vos misistis ad iohannem.
tatur de me. ¶ Non sibi set ueritati.
et testimonium phibuit ueritati.
¶ Cui qui non sufficit. nisi deus attestetur.
¶ Qui sum agnus dei. ¶ Non sum contentus testimo
ego autem non ab homine testi
nio iohis.
moniu accipio. sz hec dico ut salui
¶ Cuius testimonio satis potest credi. quia ille.
¶ quidem. ¶ non lux. ¶ Ipse qd debetis credere ei.
¶ spu caritatis.
sitis. ille erat lucerna ardens et lu
¶ Cum ipse sequi solem ostenderet. ¶ Vt diceretis xpm
¶ lumine ueritatis. esse. unde testi
cens. Vos autem uoluistis exultare ad
monium eius debetis credere.
¶ Iohannes testimoniu phibuit ueritati. set ego ad hoc habeo
horam in luce eius. Ego autem ha
testimonium et cetera.
beo testimonium maius iohe.
¶ Vere maius opa enim.
Opera enim que dedit mihi pater ut
¶ quia talia opera non nisi a deo
pficiam ea ipsa opera que ego fa
possent fieri. ¶ qui opera dedit.
cio testimoniu phibent de me. quia pater misit me et qui
¶ inuisibiliter in cordibz hominum. ¶ sz uos. ¶ quia non
misit me pater ipse testimonium phibuit de me. Neqz uocem
aure carnali sz tm spualiter accipitur. ¶ quia substa
eius umquam audistis. neqz spe
diuinitatis e inuisibilis. ¶ quod erat in principio.
ciem eius uidistis et uerbum eius
¶ p quod possitis uenire ad eius cognitionem.
¶ qr ea que eciqz
non hetis in uobis manens. quia quem
audistis a me. non creditis. neqz amatis.
misit me ille. huic uos non credi
¶ autem.
tis. Scrutamini scripturas in quibus
¶ set dum
putatis uitam eternam hre. et ille

Set indigeo tm testimoniu iohis
accipio. ut per hominem uos homi
nes ad ueritatem ipsam indicaminum
et credentes salui sitis.

Omnes pphe et apostoli fuerunt lu
cerne. xpc uerum lumen. quia il
luminat omnem hominem ue. et cetera.

Bn in nocte ostendens sequi solem.
non ergo superflua. uerum tm ita
remaneat qn ipsa sufficiat.

Hoc testimoniu e uisibile illud
quod sequitur inuisibile.

Qui me exterius oculis hominum uisi
bile exhibuit. interius corda homi
num ad me cognoscendu attendit.

Ecce aliud testimoniu scripture
e. in qua deus testatur de filio. set
iudei in ea spem ponentes ad xpm
solem non peruenerunt.

Neqz. uo. e. u. au. et si in syna uocem
eius audisse et spem eius uidisse puta
tis.

Non ideo hec loquor ut queram gliam
meam. set uobis errantibz condoleo.
qui non habetis dilectionem dei
et ad uiam ueritatis reducere uolo.

Vos qui putatis uitam in scripturis
et me qui contrarium moysi repu
diatis. per ipsas me dnm intelligere
potestis sz diligenter attenditis.

IV

a

me qui sunt uita. abicitis a scripturis uitam in eis non inuenietis. ℭ eis. ℭ p illas. ℭ credite in me.
sunt que testimonium phibent de me. & non uultis ad me
ℭ quam in scripturis queritis. ℭ i. humanam laudem nec quero nec honorem. qui
uenire ut uitam habeatis. claritatem ab hominibus non

Cur autem non credant subdit. non quia non ē apertas ueritas. set quia superbia eos excecat. & ambitio laudis que appetit de se estimari quod in se non habet. et super alios se efferri. humilitas solius uero dei. gloriam querit eique soli placere appetit.

Ideo dico quia dilectio dei ē non ī uobis quia me non accipitis. i. ut credatis ī me. qui ueni ut per me pater glorificetur.

Ille gloriam dei querit. qui credit eē bonum quod ē in humana natura. uel quod ē in aliqua creatura eē ex deo. & cui opera dei placent et non sua. set ille querit gloriam suam. cui opera sua placent. & aliquid boni putat eē ex se.

Sanguis xpi neminem accusat. set clamat ueniam. sanguis autem abel uindictam. doctrina similiter moysi uindictam. et hoc est quod dicit. ego non accuso uos set moyses.

Ex hoc colligitur quia qui legis precepta que exteriora sunt implere negligit euangelica que perfectiora et subtiliora sunt multo minus implere ualebit.

Post uerba quibus deitatis sue & humanitatis archana monstrauit miraculo. v. panum quis eēt ostendit. unde ait. post hec abiit. i. hec inusitata in sibilia ad cognitionem inuisibilis dei. producunt. set et mistica sunt. mare ē seculum. galilee. i. rote. quia hic ē uolubilitas non erectio ad deum. hoc

VI

ueni dare spiritualem.
accipio. Set cognoui quia dilectionem
dei non habetis in uobis. Ego ueni
ℭ unde hec
ni in nomine patris mei. & non
pena uobis. ℭ antixpc qui propriam gloriam
accepistis me. Si alius uenerit
querit non suam. ℭ hoc ē quod apostolus ait. ut credat mendacio qui non credidit ueritati.
ℭ in nomine suo qui dicit se eē deum.
in nomine suo illum accipietis.
ℭ qui
quomodo potestis credere. qui
gloriatur ī domino glorietur.
gloriam ab inuicem accipitis
et gloriam que a solo deo ē non
ℭ autem.
queritis. Nolite putare quia ego
ℭ quia non ueni dampnare set saluare. ℭ quia uoci
accusaturus sim uos apud patrem.
eius non creditis. qui ait. prophetam suscitabit uobis
trem. qui accusat uos moyses
deus. ipsum tamquam me audietis. ℭ quomodo.
in quo uos speratis. Si enim cre
ℭ increduli
deretis moysi crederetis forsitan
increduli non dubitatio dei.
ℭ et
et mihi. de me enim ille scripsit. Si
ℭ que de me testantur.
autem illius litteris non creditis.
ℭ qui a lege predictus sum.
quomodo uerbis meis credetis.
ℭ i. in effectu iohe.
Post hec a
uoluit dignitatem humam
biit ihesus trans

Att. Postquam dominus xpc explicationis sue hic expliciunt. marci. ℭ

secuit perturbationes mundi in tota galilea. l. volubilitatem que terrenarum delectationum volubilitatem secutus moriendo calcavit. et ascendendo transivit. et eos qui mundi erant terrena. i. mundo relicto.

Tyberiadis et capharnaum in eodem littore ex parte nostra ultra in alio littore opposito locus est miraculum. Istud factum est. nec proprie vocatur mare. sed quedam magna redundantia refluxio.

tantis et deitatis per miraculum ostendere notando loca

mare galilee tum et tempus.

quod est tyberiadis et sequebatur eum multitudo magna quia videbant signa que faciebat super his qui infirmabantur.

Viso hoc miraculo gentium magna multitudo secuta sicut eos quos a corporis infirmitate sanabat interius spiritualiter integrabat. sic ipsos amoribus interdum viltatis sanare.

multos sanavit quorum nulla facta hic mentio.

tuisit ihesus resurgendo. unde eum qui prius una gens iudeorum iam sequitur multitudo gentium cupiens instrui. sanari et satiari. ihesus autem cum discipulis in monte spiritualibus altiora committens turbis inferioribus simpliciora proximo pascha hoc agit docens eos quibus faciendum de transitu de mundanis ad celestia. oculi ihesu sunt dona spiritus sancti que misertus apte. ut non errent venientes ad se. ipse sciens temptat discipulum. ut ille tarditatem sue fidei agnosceret. qui presente creatore, de paucis sufficientiam multis posse fieri dubitare non debuit, et per eius ignorantiam significatur spiritualem intelligentiam iudeos in lege ignorare.

Abiit ergo in montem ihesus. et ibi sedebat cum discipulis suis. erat autem proximum pascha dies festus iudeorum. Cum sublevasset ergo oculos ihesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum dicit ad philippum. Unde ememus panes ut manducent hi. hoc autem

est occisum.

nota ante hoc miraculum iohannem

vel ignorantiam discipulorum monstraret de facto mirabili

fidem illius consulens.

dicebat temptans eum. ipse enim sciebat quid esset facturus. respondit ei philippus. ducentorum denariorum panes

Exemplo suo nos admonet sanare oculos nostri cordis ut si forte eo dentis ad altitudinem actionis et scientie ascendere permittamur turbas sequentium carnalium cogitationum non perturbet nos et ab altitudine contemplationis non detrahat. sed eam spiritualibus escis quantum corporis possunt pascere curemus.

Centenarius duplicatus significat perfectionem bone operationis et rationalis.

Philippus qui interpretatur os lampa

dis figuram legis pdicantiu. qui
b; in altitudine cum xpo constitu
tis. de carnaliu turba pascenda do
minus cotidie loquitur. Adhuc
philippus lacte nutritus. solidum
fidei et cognitionis cibum capere
non ualens. iux sue uirtutis facul
tatem respondit. impossibile esse
manis paucis tot refici posse. set
eruditur deo nichil ee ipossibile.

Ad psonam simpliciu. 7 n bene
eruditorum gerit pdicatorum.
hec quod nesciunt humilite a ma
ioribz discere iubentur. ut 7 oma
deo possibilia credant.

Quinq; panes sunt ueteris lex in. v.
libris moysi. ordei q acibus e in
clutum. medulla ordei tenacissima
palea et uix separabili tegitur.
sic spualis sensus figuralibz he
breus populus puerili sensu lege
portat quasi honus. nec clausis
pascitur. nec alios pascit. Duo pis
ces. pphete et psi. iam temperantes
austerum saporem legis. uel duo
pisces due psone constituunt in
regimine populi regia et sacerdo
talis que inter turbas fluctuantis
populi quassantur. nec deficiunt.
in quibz unus xpc figuratur rex
et sacerdos. Seniuin. qz carnaliter
sapiebant. in carnalibz qescebant.
quibz uero uenit xpc rex 7 sacerdos
carnem calcant ut spualiter re
ficiantur. v. qz. ppls qui sub lege
ut languidi. v. porticibz. Sz uiri
i. perfectiores. qui sunt digni minis
pter infirmu et sexum fragilem
sunt. v. qz. i. psce. v. sensibz corporis

n sufficiunt eis
ut unusquisq;
modicu quid
accipiat. Dicit ei
unus ex discipu
lis eius andre
as fr symonis
petri. est puer
hic unus qui
habet. v. panes
ordeaceos 7 duos
pisces. Set hec
quid sunt int
tantos? Dicit
ergo ihesus fa
cit homines dis
cumbere. Erat
autem multu
fenu in loco. Dis
cubuerunt g
uiri nuo qi. v.

eadem
simplicitate q philippus.
hic puer l unus
ex discipulis fuit. l as de
turba.
pphete
et psi. odimentu fr legis.
neq; iste pfectus
adhuc in fide.
litta
legis multiplex isim.
ad
huc meis caro.

scie que erudiendis
in fide n sufficiunt.
nisi eis altitudo theo
logie addatur. que
animas per bonam
opationem purgatas
et p scientiam rerum
creatarz illuminatas
ad cosummata spua
liu refectionu pleni
tudinem perducit.

Hic puer e moyses le
gis lator cuius lex ne
minem ad pfectum
duxit. unus. qz uni
tatem esse futuram
pfigurabat. hic. i. in
ueteri. t. qd q unus
nouo clarescente ia
uilescit. adhuc tu oio
in recessit.

Set hec qui. s. in. t. qi
legis littera uel cor
pis sensus. qd psunt
ad multitudinem
inte credituriorum
qui spualia alimen
ta sunt petituri. que
oem litteram. oemq;
sensu corporeu supant

Doctores n pfce legem
intelligentes dicunt.
qd confert lex salutem.

Magnu uirtatis p9 in
simplicitate littere
q in infimis locis
in simplicitate uisi
bilis creature erudi

unt auditores ut sicut altitudinem conte(m)plationis exigant.

ergo accepit ihc panes et cum gratias

(gloss: per se et per apostolos)

egisset distribuit discumbentibus. Similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut autem impleti sunt dixit discipulis suis. colligite que

(gloss: illa subtilia sacramenta que non)

superaverunt fragmenta ne pereant.

(gloss: possunt imperfecti capere que committuntur apostolis.)

Collegerunt ergo et impleverunt. xii. cophinos fragmentorum

(gloss: vilia vasa ad fimum portandum et talia.)

ex. v. panibus ordeaceis que superfuerant his qui manducaverant.

dicantur. et hii reficiuntur a xpo. accepit panes. non novos creavit. quia antiquam scripturam non solvit. sed implevit et docuit. gratias egit docens nos de omnibus beneficiis gratias agere. et intimans de nostra resurrectione et se gaudere multiplicavit. quia de paucis illis tot scripture emanaverunt. fragmenta sunt secretiora que communis non accipit populus. hec colligunt apostoli. et committunt abiectis mundi predicis videntes prophetam vocant forsitan id quia ad hunc in seno residens. set et vere propheta dicitur. quia dum aliquid presens docet angelus dicitur. dum futurum predicit propheta. tamen quia verbum caro factum est. dominus angelorum et prophetarum.

Set dum plena fide proficiebant qui hunc et deum dicere nesciebant.

Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum

(gloss: magne salutis mundo preficiturus.)

dicebant quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum.

Nos certiores illis dicimus. hic est verbum sine quo non est aliquis propheta vel angelus.

Ihs autem cum cognovisset quia venturi

(gloss: pro miraculo panis)

essent ut raperent

(gloss: volentes sub hoc esse sub quo videbantur non egere.)

eum et facerent regem. fugit iterum in montem ipse solus. Ut autem sero

A quo descendit pacere turbas prospera mundi docens fugere et contra ea orare quo postea occurrit crucifixoribus.

factum est. descenderunt discipuli eius ad mare

Qui volunt rapere et regem facere significant discipulos et alios credentes qui volunt pervenire tempus regni eius. putantes eum sic venisse ut iam regnaret. set hoc tempore colligitur regnum quod in fine erit manifestum cum dicitur. percipite regnum quod vobis paratum est. ab origine mundi. fugit ergo non timens teneri qui postea eisdem colloquitur. set signare volens quod altitudo eius non potest intelligi. fugit in montem id est ascendit celos. solus sacerdos interpellans pro populo foras constituto quo interim.

iactatur fluctibus. unde subdit. Vt
autem sero factum est. Sero mundi est post
ascensionem christi in quo discipuli
descendunt ad labores mundi.
et regunt nauem .i. ecclesiam. Et tene
bre iam facte erant. quanto accedit
finis mundi, tanto magis fri
gescit caritas. crescunt erro
res. crebrescunt mala. et tamen
nauis non perit. sed ad portum ten
dit.

Non sine causa extimatur dixi
sit xxv. aut xxx. et non affirma
tiue alterum. quinquies v. sunt
xxv. et est quadratus quinarius
significans libros legis cui de
erat perfectio. In senario autem
autem qui constat de partibus
suis notatur perfectio. Vnde sex
diebus fecit deus omnia. v. ergo
per sex multiplicantur ut lex
per euangelium adimpleatur.
Hiis ergo qui legem seruant
incipit apparere ihesus. sed per euange
licam gratiam proximus fit. et calcat
fluctus seculi .i. tumores mundi
sub pedibus. et tamen per habundantiam
mali qui remigant timent ne
deficiant. sed eos consolatur ihesus.
ego sum qui hec predixi. qui hec
facio que uidetis fieri. ideo nolite
timere. quia etiam ego conprimo
fluctus suum. quia uobiscum sum usque
ad consummationem seculi.

Nam altera die .i. post ascensio
nem christi stabat in bonis operibus
non tacebat in terrenis expectans
ihesum. una nauis catholica ecclesia
alie naues conuenticula eorum qui
non sincere querunt ihesum. unde eis

¶ Insinuat
Et cum ascendissent nauim uene
preponit quod postea explicabit.
runt transmare capharnaum.
¶ Certo tenebre sunt. quia nondum uenit lux. ¶ Exponit
Et tenebre iam facte erant. et non ue
quid ueniendo contigit. ¶ Mundus. ¶ .i. omnis gene-
nerat ad eos ihesus. Mare autem mag
temptationum. ¶ Aduersus ecclesiam. ¶ Non desi
no uento flante exurgebat. Cum
stunt pro aduersis. quia qui
remigassent ergo
perseuerauerit usque in finem
quasi stadia xxv.
saluus erit.
aut xxx. uident
ihesum ambulantem
supra mare et proxi
mum fieri naui.
¶ Et timuerunt non in se
Et timuerunt. Ille
ipsis confidentes. et non ingrati
autem dicit eis.
propter malum elationis
Ego sum nolite ti
dectantur. ¶ Ag
mere. Voluerunt
noscentes et secure gauden
ergo accipere eum
tes.
in nauim. et statim
¶ De fluctu
nauis fuit ad ter
ad soliditatem portus qui est
ram quam ibant.
in eterna pace.
Altera die turba
¶ Vnde uenerant discipuli.
que stabat transmare uidit quia na

Insinuatum est turbe
hoc miraculum. quod
super aquas ihesus ambu
lasset. quia non fuit ibi.
nisi una nauis et in eam
non intrauit ihesus cum
discipulis. unde ergo fe
cit transmare nisi super
aquas ambulasset.

Quod discipuli qui omnium
in ecclesia futurorum figuram
gerebant. uiso domino
super fluctus maris ad
se uenientem timuerunt
et ut alius euangeli
sta apertius dicit. fan
tasma crediderunt esse
misterio non uacat.
quia adhuc hodie multi
de ecclesia. cum audiunt
sibi persuaderi. ut pre
sentia bona et caduca
pro eternis quandoque
habendis dimittant.
timent et decepisse
credunt. quibus dominus
dicit. nolite timere ego
sum.

[Main text, with interlinear glosses in brackets]

nauicula non erat [in precedente uespera.] ibi nisi una. et quia non introisset cum discipulis suis ihesus in nauem [iam.] sed soli discipuli eius abi[e]sent. [quibus ipse turbe transportarentur.] alie uero superuenerunt naues a tyberiade iuxta locum [adhuc ibi erant.] ubi manducauerant panem gratias agentes deo. [quia naues habent.] cum ergo uidisset turba quia ihesus non esset [quia non intrauerat in nauem.] ibi neque discipuli eius [qui intrauerant nauem.] ascenderunt in nauiculas [qui uenerant a tyberiade.] et uenerunt capharnaum querentes ihesum. et cum inuenissent eum trans mare dixerunt ei. Rabi. quando huc [qui nauem non intrasti.] uenisti? respondit eis ihesus et dixit [non ad questionem eorum sed ad intentionem.] amen amen dico uobis queritis me: [potuistis me deum cognoscere.] non quia uidistis signa que feci. [id est non propter spiritum set propter carnem non oportet nos laborare.] sed quia ex panibus meis manducastis et saturati estis. [set opibus mereamini.] operamini non cibum [non panes ut petitis.] que perit. sed qui [id est cibum quo uiuunt et angeli.] permanet in uitam eternam. quem [quia non est hominis.] filius hominis [alius ipse est et per sacerdotes dat.] [uere filius homo] uobis dabit. hunc

Libere omnes esse sunt alie naues hoc tempore. quia pauci sunt qui non secuntur dominum pro terrenis et aliud dicant.

Operamini. id est querite me propter me non propter aliud. ipse est enim cibus ille qui permanet in uitam eternam ut post aperte dicet.

Meremini opere quo ut credatis in eum qui permanet cibum. quem post. post de o.

dicitur: queritis me, non propter me. set propter terrena et docentur quomodo debeant querere.

Et cum inuenit esse presens est eis quos fugerat ne regem facerent. cur ergo fugerat nisi pro dominico sacramento. item presens eis loquitur ut quorum satiauit uentres. satiet et mentes dicens. amen amen dico uobis. docens eos quos doctores instituit fugere laudem et terrenum impulum. et tamen insistere predicationi.

Postquam de diuinitate sua. quia idem est cum patre tractauit et eodem honore honorandus. et de humanitate sua qua de morte liberat et suscitat grandi honore dignus uult tractare de cibo uite. id est uerbo dei. et hec continuo quantum ad sententiam. ad litteram uero sic. Vos queritis me propter panes qui pereunt. set operamini cibum et cetera. Verbum dei incarnatum est cibus hominum quo quasi lacte nutriuntur. Simplex uero panis angelorum ut corporalis panis cibus est in eis. uersus uero in lactibus est filii. et sic mater et infantulus eodem pane pascuntur sed dimisso est.

Signavit quia proprio signo a ceteris discrevit. quia qui est filius hominis est et filius dei. id est nolite me contempnere filium hominis. set petite a me cibum spiritalem.

Merito fides que per dilectionem operatur opus dei dicitur. que est initium et finis totius boni.

Quod ergo tu facis. audiunt Christum promittere maiora. scilicet cibum qui permanet in vitam eternam quam Moyses cui promisit terram fluentem lacte et mel. et hic temporalia. et nondum vident ab eo signa nisi minora. Moyses enim dedit panem de celo. iste panes ordeaceos. quasi dicunt ergo pro minimo habentes que fecerat. que maiora promittebat. querunt que facit.

Amen. amen. dico vobis. quia preferebant opus Moysi. suo operi ostendit. illud esse minus. quia non fuit panis de celo. set tantum figura illius. opus autem suum maius. que est panis de celo qui dat vitam. et hic est cibus quem supra dixit permanentem in vitam eternam.

Hic aperte ostendunt se comparare miraculum Moysi miraculo Christi qui minori.

mundus. hec. in. — quia — Christus

enim pater signavit deus. dixerunt ergo ad
intellexerunt eum cibum esse opus dei. — ipse monstrat ego sum panis — et cetera.

— quid observando hoc preceptum facere possimus.

eum. quid faciemus ut operemur
— Non hominis ne quid se putet habere

opera bona dei. respondit Ihesus et
a deo.

dixit eis. hoc est opus dei ut creda
tis in eum. quem misit ille. dixe
runt ergo ei. quod
ergo tu facis signum
ut videamus. et
— illud. — tibi
credamus tibi. quid

Quia ad fidem suam invitabat querunt signa quibus inducentur ad credendum. Unde apostolus. Iudei signa querunt. et greci sapientiam.

— non parvum quid plures

operaris. patres nostri. manna man
manna quod psalmus vocat panem celi.
ducaverunt in deserto sicut scrip
tum est panem de celo dedit eis
manducare. Dicit ergo eis Ihesus. a
men amen dico vobis. non Moyses de
— id est cibum quod utitur in lac divini descen
dit nobis panem de celo. sed pater
dit in carnem. — et si de aere. non enim quo vivunt angeli. — cor vivificans.
meus dat vobis verum panem de celo. panis enim verus est.
— dum homo fit. — quod non manna.
qui de celo descendit et dat vitam mundo. dixerunt ergo

Domine semper da nobis hunc panem. sicut mulier samaritana audiens. qui biberit de hac aqua non sitiet umquam. sed quia corpus accepit etiam labore et indigentia carere volens. dixit

ad eum. Domine semper da
nobis hunc panem. dixit autem eis
— et hoc est quia
Ihesus. ego sum panis vite. qui venit

Set dixi. quia non dixi de hoc pane. non quo sciam uos eo satiandos. set ad improperium uestre incredulitatis. quia uidetis et non creditis.

Ego sum reficiens panis. set uos et coram habetis et non manducatis credendo.

Set etsi uos non creditis. non meo inutiliter uenit. non ideo alios perdo. set uenientes recipio.

Michi uenitur humilis humiliter et ideo non foras eicietur. quod tamen est superbi qui nichil habet in bono interiori. neque habebit in futuro.

credit in me et comedit. quia idem
ad me non esuriet
est. non sitiet. utroque enim illud significatur
et qui credit in me
eternas satietas.
non sitiet in eternum.

Set dixi uobis quia et uidistis me. et non credidistis.

omne quod
i.
dat mihi pater
quia per fidem
ad me ue
m. uenitur
niet. et eum
quia passibus fidei et bonorum
qui uenit
ne operationis.
ad me. et
eiciam fo

Omne quod dat mihi pater. i. quemcumque quia pater trahit ad me. pater dat filio. et trahit ad filium. illos quia non credunt in filium quia credunt eum presentem habere dominum.

da in hanc aquam. sicut isti querunt panem. qui eos reficiat. et non desiciat. propter quod et regem eum facere uoluerunt. set ihesus eos ad se reuocat. et quem panem dixerit euidentius aperit. ego sum panis uite. potero dare uitam quia sum panis uiuificans. igne spiritus sancti in clibano uirginalis uteri formatus et mundo ad pellandam famem ignorantie dei donatus.

Non est foras. set intus manebit in secreto beatitudinis. unde dicitur. intra in gaudium domini tui. et ideo non eiciam foras. in recipientem humilem. quia non facere uoluntatem meam ueni set patris. Superbus uero uoluntatem suam facit. humilis dei quod est quia humilis sum docens humilitatem. et ideo qui michi heret humilis est et non facit uoluntatem suam. set dei. et ideo non est eius foras eici sicut superbi.

Deus factus sum homo. ut humilem deum sequatur. me quem pudet sequi humilem hominem.

ras. quia descendi de celo. non ut
quia hominis set dei.
faciam uoluntatem meam. set uoluntatem eius qui misit
quia patris.
quia datus est tamen humilis
me. hec est enim uoluntas eius qui misit me patris. ut omne quod
in quo prima fit resurrectio.
quia ecce secunda resurrectio.
dedit michi non perdam ex eo. set resuscitem illud in no
quia per me mediatorem uult pater dare credentibus utramque uitam.
uissimo die. hec est autem uoluntas patris mei qui mi
sit me. ut omnis qui uidet filium
quia credendo et transeundo in eum
et credit in eum. habeat uitam e
uitam.
ternam. et ego resuscitabo eum in

Hec est et cetera. dicitur alibi. non est uoluntas dei ut pereat unus de pusillis de tumentibus pertinet. set de pusillis nichil.

Non perdam. set resuscitabo. hec est

dicit et est. i. qui videt et credit in me qui sum vita sic pater ideo homo habet vitam que non est et sola. sed resuscitabo.

Nescientes hunc patrem panem non patrem eius celestem. quia inflati de sua iustitia in qua de viribus suis presumunt. et iustitiam dei que de celo venit non esuriunt.

Nolite murmurare. quasi non sum panis qui de celo descendi quod vere sum. sed nemo potest venire ad me nisi a patre tractus. et ideo vos non creditis me esse panem quia non estis tracti a patre.

Nemo potest et est alibi dicitur. nemo cognoscit patrem nisi per filium. i. ipse filius enarrat. revelat contrarium videtur huic dicto. nemo potest venire ad me. et cetera. sed non est quia revelat et trahit per filium.

Illum pater trahit ad filium. qui ideo credit in filium. quia cogitat patrem eius esse deum. i. qui credit equalem patri genitum. tractio hec non est violentie necessitatis. non enim invito. sed voluntati et desiderii. unde dicitur. trahit sua quemcumque voluntas. si ergo in quibus non est vera delectatio trahitur homo amore et desiderio, quanto magis ad Christum trahitur vehementi delectatione cum pater revelat panem qui est vita et beatitudo et omne bonum in quo commendatur magna gratia.

Est scriptum in prophetis. vere nemo venit ad me nisi pater docuerit. quia ut testantur prophete omnes homines illius regni. i. christiane fidei erunt

Supra hec dicebat. qui audit verbum meum et credit ei qui misit me. hic qui videt filium et credit in eum. non dicit qui credit in patrem. quia hoc est credere in filium quod et in patrem. quia sicut pater habet vitam in semetipso sic et filius in semetipso.

novissimo die.

Murmurabant ergo iudei de illo, quia dixisset ego sum panis qui de celo descendi. et

dignantes et eius opprobria querentes in humilitate generis eius offendunt.

dicebant nonne hic est iesus filius ioseph. cuius nos novimus patrem et matrem. quomodo ergo dicit hic quia de celo descendi. respondit ergo iesus et dixit eis. nolite murmurare in invicem. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit illum. et ego resuscitabo eum in novissimo die. Est scriptum in prophetis et omnes prophete. uno eodemque spiritu repleti loquentur

[interlinear: Ioseph. — sed non celestem. — Iesus. — quem nichil latet. qui abscondita cordis intuetur. — modus trahendi. quia verbum a patre missum est. — panis.]

Credere in me. non gratia eum pervenerit. nisi pater revelaverit. que revelatio est tractio.

Equalis pater faciam eum videre quod credidit. manducare quod esurit. habere quod amavit et desideravit. quod non potest esse in presenti ubi trahitur tantum.

In prophetis dicit pluraliter. quia

uisa pphauerunt. tn̄ ad ide tendebant. quia propt̄ eum quo uni eorum omnes alii concordabant. sic in iohel. qui dicit. et erunt omnes docibiles dei.

Id ē nouit pr̄em. quia ab ipso sum. et id credite. quia qui credit ī me habet uitam eternam. potuit dicere habet me. set reuelat quid ipse sit. s. uita eterna. quia ūbum ē hominis uita. ūbum ē uita quod carnis sue eu uite interueniente. mortes in morte tollēt. dat uitam in resurrectionē. sic et aliis credentibus in se.

Non morte carnali sicut tum moyse et aliis. set morte spirituali.

Hic. i. in hoc loco ē panis. quis panis ego sū panis.

¶ qui facile docebuntur a
erunt omnes
deo. ¶ quod non
docibiles dei. Omnis
uidet. ¶ quod ē trahi a pa
nis qui audiuit
tre. ¶ quod non uidet.
a patre et didicit
uenit ad me. n̄
qr patrem ui
dit quisquam. n
is qui a deo ē.
hic uidit pr̄em.
amen amen
dico uobis qui
credit in me
¶ qr. ¶ qui pasco
habet uitam eterna. ego sum pa
donec pascos uiuigam uite.
nis uite. patres uestri manduca
uerunt manna
in deserto. et
mortui sunt.
¶ demonstratiue.
n.
hic est uerus pa
¶ quem manna significauit.
nis de celo descendens ut si quis
¶ Intus in corde intelligendo et amando.
ex ipso manducauit n̄ moriatur.

docibiles dei. quia et si homines foris loquntur. tn̄ solus deus intus sensum apit instruit. intus ūitatis cognitione et amore. ita quicumq; audit. et didicit a patre. uenit ad me. set nequis excuset se dicens. nūquā uidi patrem. quomodo ergo disco ab eo subdit. non quia pater uisibilis sit alicui. tn̄ nemo credit nisi ipse docuerit. quomodo ergo docet dum audis ūbum eius. i. me. i. dum ego ūbum eius docet nisi. factus sum homo uobis et loquor et hoc ē. is qui ē a deo. i. filius uidit patrem. i. nouit et uos docet id me audite.

Ego sum. pa. ui. Set manna de quo superbitis patribus murmurantibus quorum filii estis murmurando. n̄ fuit panis uite. qr non intellexerunt in eo spualem cibum. sic et uos q̄ me auditis. et non spualit̄ intelligitis. uixit quidem moyses. et alii electi de manna. qr spualiter manducauerunt. sic et qui modo ūba mea spualiter accipiunt.

Ecce sacramentū uerbis tegit illa. secreta ut et uideret et etiam quidam discipuli credentes ūbis illius magis scandalizantur. et humiliores apli humiliter credentes probent. unde petrus. ūba uite eterne habes.

Ag. hoc cibum et potum societatem uult intelligere corporis. et menbrorum suorum quod ē ecclesia in pdestinatis quod iam ficm ē. et in uocatis et in iustificatis. quod ficm ē. et fit et fiet in glorificatis quod nūc ē in spe. fiet in re. huius rei sacra

mentū. i. unitatis corporis xp̄i. alibi
cotidie: alibi certis diebus fit. et su
mitur. aliis in uitam. aliis in morte
res uero huius sacramenti omnibus
sumentibus est in uitam. et nulli ad
mortem. i. unitas sanctorum. unde corpus
et sanguis in hys rebus commendatur
que ex multis in unum rediguntur.
ut ex multis granis unus panis
fit. et ex multis acinis uinum confluit.

Quomodo sit panis determinat:
non solum secundum uerbum quo ui
uunt omnia. set et secundum carnem as
sumptam pro mundi uita. huma
na enim caro que erat peccato
mortua carni eius mundi unita
i. incorporata. unum cum illo effec
ta uiuit de spiritu eius. sicut unum cor
pus de suo spiritu. qui uero non est de
corpore xp̄i. non uiuit de spiritu xp̄i.
qui autem iudei non erant huius
unitatis litigabant. nec talibus
exponitur: quomodo dominus
carnem suam det ad manducan
dum. sed audiunt unde magis mo
ueantur nisi manducaueritis. etc.

Iam exponit quomodo fiat quod
dixit. et quid sit manducare car
nem et bibere sanguinem. hoc est
manere in xp̄o. et xp̄m habere in
se manentem. qui uero non ma
net in xp̄o. et in quo non manet xp̄s.
non manducat spiritualiter. et sa
cramentum sibi sumit in iudicium
corporaliter.

Qui mandu. car. m. etc. exponitur
quidem et de comestione altaris
benedicti. sed quia quo in uitam eter
nam tum. quidam ad mortem.

non uiuus. quia de celo des.
Ego sum panis uiuus qui de ce
lo descendi. Siquis manduca
non tantum in presenti peregrinatione.
uit ex hoc pane uiuet in eternum.
et panis quem ego dabo ei ca
ro mea est. pro

Verbum solum et nudum
non sufficit. alioquin
non sufficit. phylosophi et sapi
entes mundi uiuerent. per
cipere.

mundi uita. litigabant ergo
iudei ad inuicem dicentes. quomodo
potest hic nobis carnem suam
dare ad manducandum. Dixit ergo
usque quo
eis ihesus. amen
modo non fecit mentionem
de comestione sacramenti

Ne autem de hac uita
intelligerent. et inde li
tigarent subdit: qui
manducat carnem
meam. etc.

amen dico uo
altaris. et si ignoretis
quis modus sit. dandi. uel manducandi. tamen nisi man
bis. nisi manducaueritis carnem
ducaueritis.
filii hominis. et biberitis eius san
Sine hoc non uita potest temperari hec
guinem non habebitis uitam
set non eterna. sed
in uobis. Qui manducat car
nunc secundum spiritum set nec
nem meam. et bibit sanguinem
carne fraudabitur. et suo tempore.
meum. habet uitam eternam
hoc dicit ne quis putet manducantem non mori corpore.
et ego resuscitabo eum in no

Vere uiuit anima et corpus ex hoc cibo. quia caro mea uere est cibus qui solus facit immortales ut neque esuriant. neque sitiant. alius cibus non hoc prestat etiam si uero hoc appetatur.

Nouissimo die.
¶ i. satietas sanctorum
Caro. enim mea
ubi pax et unitas erit plena
uere est cibus. et
ta.
sanguis meus
uere est potus. Qui
manducat carnem meam et bi
¶ ascendendo ad me
bit meum sanguinem. in me ma
¶ et sic uiuet. quia sicut ego uiuo propter patrem
net et ego in illo. Sicut misit
in uita mea. sic qui me manducat et uiuit in me. et ex
me uiuens pater. et ego uiuo
me uiuit.
propter patrem. et qui mandu
cat me et ipse uiuet propter me. hic est panis qui de celo
descendit. non sicut manducauerunt patres uestri manna.
¶ sed potius
et mortui sunt. qui mandu
¶ in me qui sum uita.
cat hunc panem uiuet in eter
num. Hec dixit in
synagoga docens
in capharnaum.
Multi ergo au
¶ quid ergo sunt
dientes ex discipulis eius di
¶ capiunt — carnem et non moriuntur
xerunt. Durus est hic sermo.
¶ ei obedire. ¶ quia non latet
quis potest eum audire. Sciens

Non sic moriuntur in anima qui me celestem panem manducant. sicut patres uestri manducauerunt manna et mortui sunt.

unde dicit apostolus. si quis comederit in altari cum hac comestione de qua hic agitur. s. cum fide operante ex dilectione hic comedit uitam eternam. si quis uero aliter immortem.

Me equalem sibimet misit. i. hominem fecit. et inde est ut ad eum referam uitam meam quia ad maiorem.

Vt uiuam ex patre mea generatio facit. ut homo uiuat ex me participatio facit que me manducat.

Supra dixerat ego sum panis qui de celo descendi. hic dicit. hic filius hominis ad esum carnis. cuius intuitu est panis qui de celo descendit. ergo idem est filius hominis et filius dei.

Et ita constat quod hic uere panis de celo non manna. quod illud manducantes patres uobis similes mortui sunt in eternum. hunc panem homo qui uitam non habebat manducans uiuet in eternum.

Multi ergo carnaliter sapientes qui particulatim carnem quam indutus erat se eis distributurum esse promitteret contra naturam ut in cibum hominum humanam carnem daret.

Sic oportebat semper dici ut ab hominibus non intelligeret secretum. set secretum dei uer

bum mis regereretur. secretum itaque dei
attentos facere debet non adversos.

Cum di. quid dicitis meam carnem
s. non dentibus posse atteri.

Si ergo. ui. fi. ho. et c. ubi erat prius suspe
ditur oratio. qui tunc intelligetis
quod non in eo modo quo putatis
ergo corpus. et quod hec gratia mor
sibus non consumitur. set spiritualis
gratia me illis dando ipsos in corpus
meum conuerto hinc plane soluit
quod ipsos mouerat. putabant enim
quod corpus distribueret. ille dicit
se in celum utique integrum ascen
surum. quid ergo tenendum sit ap
te subdit. spiritus est qui ui. caro sicut
intelligitis. sicut que in macello e
mitur: sicut alius cibus non prodest.
ipsa tamen uas spiritus sancti qui meam uirtu
tem operatur multum prodest. sicut
scientia sola inflat. ipsa tamen non est
mala. set per caritatem edificat.

Cum a et iudas inter scandalizatos
qui non recedit. set manet ad in
sidiandum quem nec silet. nec
aperte ostendit ut omnes timeant.
dum uiuis prit cam que quidam
non credunt subdit. quod non est
datum a deo. fides enim non est hominibus
a se quasi propria. set a deo quasi gratia.

Propterea ut propheta nisi credideritis
non intelliges per fidem enim copula
mur per intellectum uiuificamur.

Nota caute loquendum esse. set si
tamen ex uobis tuis aliquis scandali
zatur. habe consolationem in eo ex cuius dominus multi scandalizati sunt. qui hoc id fecit
dei.

quia sic illa dixerant.
autem ihesus apud
ut a bullo non audirentur.
semetipsum. quod
murmurarent de hoc discipu
quia dixi de carne mea et sanguine.
li eius dixit eis. hoc uos scanda
lizat. Si ergo uideritis filium ho
minis ascendentem ubi erat prius.
Imperfecta oratio. siquis cum carne quam edit hoc spiritum uiuit.
erat spiritus est qui uiuificat
id est si sic accipit carnem ut spiritum mutatur. tunc caro mea est
caro non prodest quicquam ut
perceptio prodest.
ba que ego locu
tus sum uobis.
Ipsa in se sunt spiritus et uita
id est spiritualiter intelligen
da sunt et uiuificant.
set non ei qui carnaliter
accipit. unde subdit.
set sunt quidam.
spiritus et uita sunt.
eam ponit cur non
Set sunt quidam
intelligunt.
quia non
ex uobis qui non credunt. Scie
credunt.
apostoli
bat enim ab initio ihesus qui essent crede
qui non sunt scandalizati.
tes. et quis traditurus eum esset. et
quod quidam non credunt.
dicebat. propterea dixi uobis quia
nemo potest uenire ad me nisi fuit

Ubi erat quod uerbum et ho
minis est. christus dicitur esse
in celo dum in terra loquitur.

Verba quibus dixi
manducare me esse
manere in me. et me
in ipso. Ut autem ali
maneat in christo. ut
membrum et christus in
ipso. ut in templo u
nitas facit. Unitas
autem ex caritate
est. caritas ex spiritu. ergo
spiritus est qui uiuificat
compaginata mem
bra non separata.

q. non pauci qui
ei datum a patre meo. Ex hoc multi
videbantur et non vere fuerant. q. non post christum. set post sa
discipulorum eius abierunt retro.
thanam. q. ut persi non tales credentes vel crediturus.
et iam cum illo non ambulabant.
q. quia et
Dixit ergo ihesus ad duodecim. Num
iudas corpore remansit. quod autem dominus iam sciebat. et abiit
quid et vos vultis abire. Respondit
post apparuit. q. unus pro omnibus. q. non est a te eundum. q. tu non sit sileam.
ergo ei symon petrus. domine ad quem
q. quia. q. in ministratione corporis et sanguinis tui promittis vitam. q. prius est credere deinde cognoscere. q. i. quia tu es vi-
ibimus. verba vite eterne habes. et nos credimus et cognovi
ta eterna. et ideo in carne et sanguine tuo non das. non quod es. q. causa probandi eos. q. i. vocavi
mus quia tu es christus filius dei. Respondit ergo eis ihesus. Nonne
electione illa qua dicitur multi vocati pauci vero e. q. deorsum fluens. q. hoc evangelista.
ego vos xii. elegi. et ex vobis unus diabolus est. dicebat autem
q. filio. q. quod interpretatur memoria sanguinis.
de iuda symonis scariothis. hic enim traditurus erat eum
cum esset unus ex xii. Perambulabat ihesus in galileam. VII
non enim volebat in iudeam am
q. Non tamen timens ex hoc passionem. set dat in
bulare. quia querebant eum
firmis exemplum obiciatur latibulum.
iudei interficere. Erat autem in pro
ximo dies festus
q. quod est fixio
iudeorum sceno
tabernaculorum.
phegia. Dixerunt
autem ad eum
q. consanguinei. et ideo eum fasti
dientes. q. nata affectione
cognatione generis religio
fratres eius. Tra
ne frater dicitur.
nsi hinc et vade

ut tibi exemplum esset. Duo
decim numerus sacratus est. qui
permanet. et si iudas inde perit.
elegit xii. ad permanendum ele
git iuda ut per eum dispensa
tio divine misericordie in salutem mun
di impleretur. utens malo ad
malo bonum ut mali utuntur bo
nis dei ad malum.

Dominus in carne manens. frequenter
in galileam ambulabat. ut eius imi
tari volentes de viciis ad virtutes tran
migrare discant. quod illa figurabat
nebulo illius temporis. scilicet de iudea ad gentes
verbi dei transitum expectarent.

Ysaias propheta dicit de christo. non audietur
foris vox eius. Ierusalem. neque enim extra
galileam atque iudeam in aliis gen
tibus evangelium predicavit. quod si
legimus eum fuisse in finibus tyri
et sydonis. sive in confinio cesaree
philippi que nunc vocatur polenas.
tamen sciendum est non esse scriptum quod
ipsas ingressus est civitates.

Reminiscebantur iudei beneficiorum
dei occasum dominum.

Dies festus. non quod
unus. Sunt enim vii.
set more eorum quot
quot sunt quasi unus
dicuntur propter unam festi
vitatem scenophegi
a tabernaculorum
festivitas quando mense
se vii. iudei habita
bant in tabernaculis
in memoriam illorum
in quibus patres eorum ha
bitaverunt in deserto.

Humanam gloriam querunt. ergo non credunt in eum. ut post decens dicit.

Glorie sue consulunt quod multa facis sed in abscondito. sed innotescere ut ab hominibus laudetis.

Opera que veri discipuli credebant isti nesciebant laudibus clarificanda et non popularis favore efferenda.

Glorie ad quam veniendum est impleta prius humilitate passionis et mortis.

Non potest. ideo nunc non est tempus meum. sed vestrum. quia non sum amator mundi ut vos sed accusator. et ideo non odit vos mundus suos. Eos scilicet qui dicunt bona mala et mala bona.

Aug. quidam dicunt hoc ad passionem pertinere. quia non in festivitate scenophegie. sed in paschali qua agnus occidi solet crucem ascendit.

Sicut vos queritis gloriam. quia tempus glorie mee nondum est. in quo erit mea festivitas.

Typice xpistus occultus ascendit in festis. quia in omnibus illis figuralibus latuit qui modo manifestus est nobis.

Nos latuit exemplum est vitandi malos. quod loquitur palam et non tenetur ab his qui querebant potestatis est.

Hoc fratrum est ut sit consolatio corpori

(interlinear: principatum gentis et civitas caput regni.*)*
in mundo. ut discipuli tui videant opera tua que facis. nemo quippe est in occulto aliquid facit. et querit ipse
(gloss: videre facis. vel quia hoc facis.*)*
in palam esse. Si hec facis: manifesta te ipsum mundo. neque enim fratres
(gloss: concipiens cupidi...*)*
eius credebant in eum. Dicit ergo
(gloss: glorie. / glorie resurrectionis et ascensionis.*)*
eis ihesus. Tempus meum non
(gloss: omnis. / glorie mundi quam affectatis.*)*
dum advenit. tempus autem
(gloss: quia.*)*
vestrum semper est paratum. non potest
vos odisse mundus. me autem odit
quia ego testimonium perhibeo
de illo. quia opera eius mala sunt.
(gloss: ergo. Ubi queritis humanam gloriam. carnalia gaudia non eterna.*)*
Vos ascendite ad diem festum.
hunc. ego autem non ascendam ad
(gloss: primum vel secundum. vel hic. / humilitatis.*)*
diem festum istum. quia meum tempus nondum impletum est. Hec cum dixisset ipse mansit in galilea. Ut autem
(gloss: post illos.*)*
ascenderunt fratres eius. tunc et
(gloss: illi. qui non gloriari. sed salubriter docere.*)*
ipse ascendit ad diem festum non
(gloss: non querens favorem. quia non ascendit*)*
manifeste. sed quasi in occulto. Iudei
(gloss: cum fratribus ubi dixit non ad hunc. quem vultis. id est primum. vel*)*
ergo querebant eum in die festo.
(gloss: secundum. ascendit autem post medio die festivitatis.*)*
et dicebant. ubi est ille. et murmur

Sicut qui non manifeste ascendit. sic non palam docet. sed quasi latenter.

multus erat de eo in

¶ Unde murmur de hac

turba. quidam enim

contentione quia quidam etc.

dicebant. quia bonus est. alii autem

dicebant. non. set seducit turbas. ne

¶ i. maxime fervente zelo

mo tamen palam loquebatur de illo propter metum iudeorum. Iam autem

iudeorum. ¶ mediante iiii diebus. i. quarta die festi. ¶ vrens auctoritate scripture.

die festo mediante ascendit ihesus in templum. et docebat. et

¶ omnes mirabantur. set non omnes convertebantur. ¶ nota eius eductione scie(n)tie ¶ admiratio al

÷ iudei mirabantur dicentes. quomodo hic litteras scit. cum non di

÷ bant eum numquam didicisse. ¶ ecce quomodo sit litteras.

÷ insinuande litteratus est ordo.

dicerit. respondit eis ihesus et dixit. Mea doctrina non est mea.

set eius qui misit me. Si quis vo

¶ qui misit me. ¶ i. credere selum

luerit voluntatem eius facere co

qui alibi dicit opus dei quod dei placet

gnoscet doctrinam utrum ex deo

sit an ego a me ipso loquar. Qui a

¶ me autem non a deo. ¶ an

semetipso loquitur.

xpc. ¶ non dei. quasi dicit

gloriam propriam

aplice extollitur super omne

querit. qui autem

quod dicitur deus.

querit gloriam

Ego ex deo loquor. sic gloriam eius quero. ideo verax sum et iustus. set vos qui gloriamini in lege. contra legem que vetat occidere. queritis me interficere. licet iustum et veracem.

eius qui misit illum. hic verax est.

nonne

et iniustitia in illo non est. mente

moyses dedit vobis legem. et nemo

¶ quia queritis me interficere. ¶ que causa est.

ex vobis facit legem. quid me queritis

eius de quo corpore dicitur similia. i. nobis patientibus opprobria.

Eorum qui dicebant bonus est alii palam xpm confitentes iudei eiciebantur. et eos ex synagogam faciebant.

Mea hominis non est mea. sed dei. vel ego filium non est nullius. set alterius doctrina eius. i. ipse verbum doctrina. i. sua non est sua. set eius a quo est quod est. ego non sum a me ipso. et quia hoc profundum est multi non omnes intellecturos dedit consilium. si vis intelligere crede. hoc est si quis voluerit nosse quod est si quis credit me filium dei cognoscet de doctrina. i. intelliget quod doctrina mea non est mea.

I. Ego qui licet equalis patri sum in forma servi quero gloriam patris mei non meam. in hoc exemplum humilitatis tribuit. ut bona omnia deo tribuamus.

Antixpc non est verax. et iniustitia in illo est. quia querit gloriam suam non dei. a quo non est missus. set venire permissus.

Querunt occidere et quod peius est dicunt demonium habere qui demonia pellit.

¶ ut. ¶ non pertinentia ad ordinē. sed ad perturbationē. ¶ hoc non dicerent si demonium haberent.
interficere. Respondit turba et dixit demonium habes. quis
¶ negant quod volebant. ¶ non perturbatus in illa set tranquillus non reddens maledictum
te querit interficere. Respondit ihesus et dixit eis. Unum
pro maledicto.

opus feci et omnes miramini. propterea
¶ que
moyses dedit vobis
significat sanationem anime et
circumcisio
corporis quam ego perfeci factio.
nem non quia ex mo
¶ incepta. ¶ quia ab abraham
yse est. set ex pa
patribus accepit a deo.
tribus et in sabbato
circumciditis
¶ g. ¶ que ad salutem instituta est
hominem. Si circumcisionem ac
i. si in signo salutis vere non est violatio sabbati.
cipit homo in sabbato. ut non
¶ tur. ¶ quia
solvatur lex moysi michi indi
veram salutem operor. ¶ alter i. totum humanum genus
gnamini quia totum hominem
in novo. et ¶ Curatus est ut in corpore sanus esset. et credi
sanum feci in sabbato. Nolite iu
dit ut sanus esset in mente.
dicare secundum faciem. sed iudicium
iustum iudicate. Dicebant ergo quidam ex ierosolimis.
Nonne hic quem iudei querunt interficere. et ecce palam

Unum opus feci. de uno miramini. quid si omnia videretis. Unum opus fuit quod totum hominem in sabbato curavit. Unde turbati sunt stulti observatores sabbati. set convincit eos moyses iubens circumcidere octavo die. quod aliquando occurrit in sabbato fieri. et hoc est propterea. i. ne quis turbetur. si salus semper sit etiam in sabbato. et sciant omnes debere fieri quod salutis est.

Propter tres causas data fuit circumcisio. Primo in signum magne fidei abrahe. Secundo ut per hanc a ceteris nationibus distinguerentur. Tertio ut facta in illo menbro per quod generatur creatura mortalium castitatem mentis debere observari iudicet. signat autem baptismo quo peccata dimittuntur. et cor a cupiditatibus expoliatur.

Non debetis irasci michi de salvatione hominis in sabbato sicut non irascimini de circumcisione in sabbato. quia non est iudicandum secundum faciem. i. acceptionem personarum. ut quod moysi licuit michi non liceat. set iustum iudicium iudicate. i. secundum veritatem rerum. qua cognita. nec me nec moysen dampnabitis. nec me contrarium illi dicetis. quo si illos arguit. nos instruit ne in iudicandis causis personas accipiamus. non quod pro diversitate graduum diviso modo personas non honoremus.

Unum opus quasi. vos qui lege gloriamini contra legem que me iuniciat de morte mea tractatis. set non est contra legem. quod totum hominem sanavi in sabbato. ego dominus sabbati. custodia enim sabbati. sicut et cetera omnia propter salutem sunt hominis. sicut vos ipsi circumcidentes in sabbato. quia ad salutem pertinet non solvere sabbatum creditis.

Quo iubemini vacare. si occurrat octavus dies iubemini circumcidere.

legem? et nichil ei dicunt. numquid vere cognoverunt principes quia hic est
quem querunt interficere
Christus? Sed scimus hunc unde sit. Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit.
Clamabat ergo Ihesus docens in templo et dicens: et me scitis, et unde sim scitis; et a me ipso non veni, sed est
verbum
verus qui misit me, quem vos
patrem
nescitis. ego scies eum. et si dixe
quod est impossibile
ro quia nescio eum, ero similis

Ego scio quia ab ipso sum. et ipse me misit. breviter complectitur utrumque: ab ipso sum quia filius a patre; et pater non ex alio in carne me videtis; quia ipse me misit, in quo eius magna gratia est, auctoritas, et sic conciliat omnibus natura.

vobis mendax. et ego scio eum quia ab ipso sum. et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere, et nemo misit in illum manus
i. quia nolebat
quia nondum venerat hora eius.
predicatione et miraculis
De turba autem multi crediderunt
minores simplices credunt; turba et facta glorificabant dominum.
in eum, et dicebant: Christus cum ve
quam hic. non.
nerit, numquid plura signa

Qui et si occultus ad festum ascendit, palam loquitur; et apparet potestas, que putaretur timiditas, iniuria aliquid qua potentia non tenetur. timuissent tanto tempore querebant et non dum plene intelligentes eius esse potentiam putant esse scientiam principum, qui quod cognoverunt eum esse Christum. unde sibi ipsi sentiunt non esse hunc Christum, cum nemo sciat unde sit Christus. quia et si per prophetas dicitur locus nativitatis, et hic tamen eterna nativitas eius ex patre ignora nescitur. unde propheta: generationem eius quis enarrabit? unde Ihesus adversum utrumque respondit, et de infirmitate et de maiestate. et me scitis, i. effigiem vultus mei, et unde sim, nativitatem parentes, quod est secundum carnem me nostis, non secundum divinitatem. quia a me ipso non veni. nesciebant eum esse filium dei, nec a patre missum. nesciebant etiam deum patrem esse qui verus est cognitor prophetus veritatis. sed unde possint scire subdit: ego scio eum. ergo a me querite, in me credite, quia nemo novit patrem nisi filius, et cui filius voluerit revelare.

Hora non quod necessitas sit fati, sed oportunitas voluntatis, volebat enim oportuno tempore nasci, premissa longa serie preconum. similiter predicato evangelio oportuno tempore mori.

Adhuc modicum. quasi quod modo vultis post festum estis, sed non modo, quia adhuc modicum tempus vobiscum sum quo dispensationem meam implere debeo, et tunc vado ad eum qui me misit. et pati debeo. et qui modo non vultis audire presentem

et miracula facientem. queretis me. post resurrectionem et ascensionem cum tanta miracula fient p aplos mea uirtute. et cum tanta credet mul titudo. tunc enim compuncti de tan to scelere mortis xpi. dixerunt petro. quid faciemus et cetera.

¶ principes
faciet quam que hic facit? audie
uisam audito murmure quo xps a turba glificabatur
runt pharisei turbam murmu
querunt occidere illum.
rantem de illo hec. et miserunt
¶ qm tamen non
principes et pharisei ministros. ut ap
uolentem apprehendere. non potuerunt. set audierunt docentem.
prehenderent ihm. dixit ergo eis ihesus. adhuc modicum
¶ tunc. ¶ i. parum. ¶ i. p passionem ad deum redit a quo tamen
tempus uobiscum sum. et uado ad patrem qui misit
n recessit. ¶ Compuncti de scelere mortis mee.   ¶ In commutabilis cum patre.
¶ post ascensionem.   ¶ fide uel corporaliter.   ¶ quare.
me. queretis me et non inuenietis. et ubi ego sum uos non
¶ uel. ¶ ad me fide non loco ueniendum est. ¶ corpore suo ubi

Sum non ait ero. set sum. quia et si secundum quod homo mutat loca. secundum quod deus non commutat cum ubi sit. unde alibi. filius hominis qui est in celo quod dicit lo
quens in terra.

potestis uenire. dixerunt ergo iudei
non carnaliter intelligen
¶ non ad ipsum.
ad semetipsos.
tes.
quomodo hic itu
rus est quia non
inuenienemus eum.

Non ait. non potitis. sed non potestis. tales enim tunc erant. qui non possent. sicut et alibi dicit petro. non potes tu me sequi modo. se queris autem postea. sic nec de situ dat de spatio.

Unde dominus dicet. nescierunt et quam aliud quod futurum erat nescien tes. pnuntiauerunt. i. quod si non psen tia per aplos tamen iturus est ad gentes credi
turas.

Cum ignorantes pphassent ueritatem replicantes eandem questionem ostendunt se ex ignorantia prophetasse ut qui ignorasse uideantur quod pphetasse.

¶ i. in
numquid in dispersionem gentium
gentes ad uana et diuisa   dispersas.
iturus est. et docturus gentes. quis
¶ hic replicat.
est hic sermo quem dixit. queretis
me. et non inuenietis. et ubi ego sum
uos non potestis uenire. In no

Post dissensiones iudeorum de ihu. et post uerba que dixit quibus alii con funderentur. alii docerentur. in ultimo die scenopegie uocat non ut cetera loquendo. sed clamando. ut qui sitit

uissimo autem die magne festiuitatis stabat ihc. et clamabat
¶ Intus diligere et credere. et uerba dei audire.   ¶ hoc est
dicens. Siquis sitit ueniat ad me et bibat.
uenire ad eum.
qui credit in me

Affectum amoris et pas sibus fidei tendendo ab amore mundi.

Et bibat spm ut post exponit et cetera

Postq̄ꝫ aūt baptizatꝰ
spū sc̄o ⁊ effunditur
grā sp̄c sc̄i in eis. tunc
libere locuntur ad p̄n
cipes iudeoꝝ oportebat
obediri deo magis q̄m
hominibꝫ mortuos sus
citant inter flagella
letantur. fundunt san
guinem. ⁊ altis suppli
ciis coronantur. nond̄
ergo erat sp̄c in ap̄lis.
nec de uentre eorū flue
bant gr̄e sp̄uales. quia
nondum fuerat dominꝰ
glorificatus. que sit aūt
glīa ipse in subseq̄ntī
bꝫ loquitur cum dicit.
pater clarifica me cla
ritate q̄m hūi apud te
anteq̄m mundus fieret.

Xp̄c nisi resuscitatus ⁊
sua resurrectione osten
deus uitam. ⁊ uitam q̄
amemus. sp̄m dare no
luit. ut in resurrectione
ista flagret caritas et
spreta uita que non est
uera ⁊ omnibꝫ caducis
que sunt eius caritate
ingremus ad uitam
ueram. Si ergo credimꝰ
eum qui resurrexit a
mortuis. ⁊ nobis sp̄c da
tur a nouo homine ut
nouimus.

biberit flumina aque uiue fluent de uentre eius. uent
ē conscientia cordis. que bibito sp̄u purgata uiuit. et
habet fontem. ⁊ ip̄a ē fons uel fluuius qui manat be
niuolentia. dum proximo uult consulere qui sua bon̄
soli putat sufficere. ille fons non fluit.

sicut dicit scrip
scriptura.
tura flumi
na de uentre
eius fluent
aque uiue. hoc
exponit ad quē potum
uocasset. *scō.*
aūt dixit de sp̄u
Quando post resurre
ctionem insufflauit. ⁊
quem accepti
post ascensionē in igneis
erant creden
linguis dedit.
tes in eum.
accep. fi.
nondum eīn
nam.
erat spiritus
datus quia
ih̄c nondum
resurrectione ⁊ ascensio
erat glorifica
ne. *tū hec*
tus. Ex illa
loqueretur. ⁊ mutaret turbas uel credentes uana
autem hora cum audissent hos
de illo murmura discensio. *aliquit.* *ih̄u ce*
sermones eius. dicebant. hic est

Ceteꝝ. Audacter et tota libertate p̄
nuntio ex eo tempore quo aposto
li domino crediderunt semper
eos h̄uisse sp̄m. sc̄m nec potuisse
signa facere. absq; sp̄c sc̄i gratia.
sed pro modulo atq; mensura. vn̄
saluato clamauit in templo dicens
qui sitit. ue. a. m. ⁊ bi. qui. cre. ī. m.
sicut. di. scrip. flu. de. uen. e. f. a. ui.
hoc autem dixit de sp̄u quem. ac.
e. cre. in eum. ⁊ in eodem loco īfert.
nondum eīn erat. s. d. a. quia ih̄c
n̄. e. g. non quod nunc non eēt sp̄c
sanctus dicente saluatore. si autē
in sp̄u sancto [e]icio demonia. sed
qui erat i dn̄o [...] nec dum notus
in apostolis [...] morabatur.
q̄mobrem cū [...] diceretur ih̄c
ad passionē ne[...] garet. ⁊ xp̄m se
[...] nescire iurant.

Nondum eīn. et si enim prophete
acceperunt eundem sp̄m. ⁊ iohan
nes. ⁊ alii ante resurrectionē xp̄i.
tn̄ erat alius modus donationis
futurus aptior et plenior. post
resurrectionem eīn quando p̄mū
apud apostolis insufflauit. in fa
ciem eoꝝ qui flatu primo aīam
homini indidit. ⁊ de limo erexit sig
nans ergo se eē eundem insuffla
uit sp̄m apostolis. ut de luto erui
gerent. unde post ascensionē pleni
tus sp̄m in igneis linguis ut
omnes gentes docerent. sicut illi t̄c
omnibꝫ linguis sic nunc unitas

ecce loquitur omnibus linguis aqua unitate presens non habet spiritum. perant bibere.

vere propheta. Alii dicebant: Hic est Christus. Quidam autem dicebant: Numquid a Galilea venit Christus? Nonne scriptura dicit: Quia ex semine David et de Bethleem castello ubi erat David, Christus venit. Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum, sed nemo misit super eum manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos. Et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri: Numquam sic locutus est homo, sicut hic loquitur homo. Responderunt ergo eis pharisei: Numquid et vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex phariseis? Sed turba hec que non novit legem, maledicti sunt. Dicit Nichodemus ad eos, ille qui venit ad Ihesum nocte, qui unus erat ex eis: Numquid lex nostra iudicat hominem nisi prius audiat ab illo, et cognoverit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei: Numquid et tu Galileus es?

Glosses:

aliquando.

Qui nondum inceperant bibere nescientes hec esse impleta in Christo que prophete predixerant. Christus erat in Nazareth Galilee nutritus.

quia noverant in Nazareth nutritum nativitatis locum non attendunt.

non tamen credere volebant sed persequi volebant.

quia nondum ipse voluit.

Missi ad capiendum redierunt immunes a crimine pleni admiratione doctrine divine testes.

magistri.

qui missi fuerant.

prius.

quia erat deus et homo.

hoc testimonium repellentes.

quia delectati estis sermonibus eiusdem.

Laudabiles seducti erant qui dimisso malo infidelitatis transierant ad fidem.

Qui docent legem contempnunt eum qui dedit legem. Sed qui non noverant legem credunt in eum qui dedit legem ut impleatur quod dicit: ut non videntes videant et videntes ceci fiant.

volens illuminari.

timens sciri.

non tamen incredulus.

Quia illi prius esse prius volebant esse dampnatores quam cognitores. Iste vero putabat, quod si patienter eum presentem audissent, forsitan essent similes ministris, qui maluerunt credere quam tenere auctoritate legis. Ideo vult eos inducere, ut eum prius velint audire.

ex plenitudine cordis sui.

a Galileo seductus. Galileus dicebatur.

ihc. qui de nazareth erant parentes eius. · nullo profecto in

· cum sit legis lator. · tu dominus prophetarum unde surrexit. qui dicitur nazareus.

scrutare scripturas et uide quia propheta a galilea non surgit. Et reuer

dictio. negotio. · ad altitudinem suam.

si sunt unusquisque in domum suam. Ihesus autem perrexit in mon — VIII

· reuerte

tem oliueti. et diluculo iterum uenit

bat.

in templum et

omnis populus ue

nit ad eum. et

Cotidie in templo sol iustitie oritur. diluculo peccatores ad se uenientes misericordie spiritu sancti illustratione clarificat.

sedens docebat eos. Adducunt autem

· retentet non

scribe et pharisei mulierem deprehen

eius expiationem sed

sam in adulterio

quam dimittenda esset.

et statuerunt

eam in medio

Mistice: Mulier in adulterio deprehensa: significat sinagogam que adulterat legem moysi sequendo traditiones patrum. uel dimissa lege moysi iam sequitur fidem Christi. Unde iudeus qui iam adulteram accusat. uel significat etiam gentes que relinquens deum fornicata erat cum demonibus quam iudeus accusat quod ad Christum accedat. et qui nouum ydolatrie genus repertat.

In lege autem

moyses man

dauit nobis huius

lapidare. Tu

ergo quid dicis? Hoc

autem dicebant

temptantes eum. ut possent accu

· de sede patris in mundum. ad declinan

sare eum. Ihesus autem inclinans se

da peccata hominum gratis.

· digito scribebat.

deorsum digito scri

Quid scriberet in terra siue uerba morum. siue ali

Ihesus perrexit in montem oliueti, quia mos ei erat die docere in templo uespere reuerti in bethaniam que est in monte oliueti. Mistice significat altitudinem misericordie unde nobis crisma id est unctio. Mane redit ad templum. Mane est exortus noue lucis post tenebras legis, quo fidelibus id est in templo eius misericordiam uenit pandere et dare. Sessio est humilitas incarnationis qua miseretur et docet. unde libentius populus uenit ad eum, sed inimici pharisei. temptant de iustitia an contra eum dicat. sciebant mansuetum et misericordie predicatorem. unde placebat populo tamen putabant decretum dimittendam esse adulteram. et in hoc diceretur hostis legis contrarius legi moysi et deo auctori. et ideo cum adultera reus mortis. quod si secundum legem diceret lapidandam deciderent. quam non haberet mansuetudinem quam predicabat pro qua amabatur. Ipse autem neutra calumpnia capitur. sed seruata mansuetudine. respondit quod est uerum iustitie. qui sine peccato est. prius in eam lapidem mittat. non autem statim iudicat. sed inclinans se digito scribit in terra. digito dei scripta fuit lex in lapide pro duritia illius populi. nunc iam inclinatus in homine ipse custos legis est. et lator legis scribens in terra que fructum reddat. docet autem nos auditis aliorum malis non temere iudicare. sed prius digito discretionis nos ipsos intus discutere sicut illis dicit: qui sine peccato est. uel qui prius

sitis iusti. ut post reatum puniatis. Si enim lex iubet puniri reos. non tamen a similiter puniendis. ecce plena iusticia. ut iustus mala puniat. uni ergo uel reatum dimittant. uel cum ea penam subeant.

Data sententia iusticie qua illi conscii maiorum percussi sunt tamen dicto scribit in terra ex more. uultum alio uertens. ut illis sit liberum exire quos pudebat circumstantes. Docet autem nos sicut et ante correctionem alterius ita et post nos ipsos humiliter inuestigare. ne idem uel alius simile in nobis sit.

Remanet solus ihesus et mulier cum eo in domo. i. cum ecclesia in mundo.

Erigit se ut erigat illos qui in peccatis curuabantur.

peccata eorum.
bebat in terra. Cum
autem perseuerarent
interrogantes eum
ᵍ Auiso inuitu non
erexit se et dixit illis
te dignatur cadentes respicere.
Qui sine peccato est
ᵍ ostendit dimissa peccata mulie
uestrum primus in
ris.
illam lapidem mit
tat. Et iterum se inclinans scribebat in
terra. Audientes autem hec unus
ᵍ uel abibant.
post alium exibant. incipientes a
ᵍ conscientia.
senioribus et remansit solus ihesus
ᵍ misera. ᵍ discipulorum uel in dubio.
et mulier in medio stans. Erigens

ᵍ hos fugauit iudicio iusticie.
autem se ihesus dixit ei. Mulier ubi sunt qui te accusabant?
ᵍ Sciens se similiter condempnatum. ᵍ tu autem qui sine peccato es. quia tu solus peccatum si
nemo te condempnauit. que dixit. nemo domine. Dixit autem
uis potes.
ihesus. Nec ego te condempnabo. Vade
et amplius noli
peccare. Iterum
ergo locutus est eis ihesus di
cens. ego sum lux
ᵍ diuis. ᵍ inuisit tenebras
mundi. qui sequi
plus obediens
ᵍ ignorantie.
tur me non ambulabat in tene

uel non est diffinitum. secundum quod se inclinat et digito scribit. docet antequam iudicium fiat nos debere inclinare. i. condescendere in iudicio aut facien do uti discretione.

Qui inclinans se prius erectus. salua tamen iusticiam indicat.

Set quia poterat timere ne iste qui sine peccato est eam puniret dicit ei ut misericors peccata dimittens. nec ego te condempnabo ut iustus ne amplius peccet interdicens.

Repulsis temptatoribus sanata culpa mulieris aperius subdit quid possit ex diuinitate. ne quis ambigat de eo homine an possit peccata dimittere. ego sum lux mundi que uelle cecitatis tegitur et sic toleranda hominibus

Erectus prius in iudicio iusticie. item erectus dat sententiam misericordie quia hoc utrumque facere diuine potentie est.

Qui sequitur modo per fidem. habebit postea per speciem.

vel peccatorum. ¶ nunc et in futuro. ¶ quia domini
bris. sed habebit lumen vite. Dixe
se significavit.
runt ergo pharisei. tu de te ipso testi
monium perhibes testimonium tuum
¶ ostendens se
non est verum. respondit ihesus et dixit
et patrem. cui gloriam dat.
eis. et si ego testimonium perhibeo de
me ipso verum est testimonium meum.
¶ a patre. ¶ ad patrem.
quia scio unde veni et quo vado.
Vos autem nescitis venio aut quo
vado. Vos autem secundum carnem iudica
tis. ego non iudico
quemquam. et si iu
dico ego iudicium
meum verum est. quia
¶ id est scar
solus non sum. set ego et qui misit
nati constituunt. ¶ vobis a deo data.
me pater. et in lege vestra scriptum
est quia duorum
hominum testimoni
um verum est.
¶ nunc quidem et si differo iudicium
ego sum. qui testimonium perhibeo
non differo testimonium.
de me ipso. et testimonium perhibet
de me qui misit me pater. Dice

Quia illud nescitis
non secundum carnem iu
dicatis. hoc est hominem
putatis. cui in laude
sua credendum non
sit. et ideo dampnatis.

Si duobus hominibus
creditur qui possunt
falli et mentiri. quare
non mihi et patri ubi est
stabilis veritas.

efficitur. unde et peccata possum di
mittere. et omnem hominem illuminare.

Putant non credendum ei. qui de se
solus testetur oblita premissarum lucer
narum et spiritus iohannis baptiste qui e
uidenter de eo ostendit.

Meum testimonium non verum ostendum
est. quia scio unde veni. hoc est quia
patris testimonio confirmatur.

Veni a patre missus non tamen eum dese
rens. et impleto misterio ad patrem
redeo. nec tamen mundum relinquo.

Secundum carnem ut vos vel penitus
non iudico hoc primo adventu. set
salvo. set quia secundo adventu iu
dicabit subdit. et si iudico.

Solus id est et si homo patrem non deser
ui. et si missus per carnem tamen
ego et pater unum sumus.

Aug. Ideo verum. quia non solus set
ego et pater. etsi duo in personis. licet
unum in substantia quod est ideo verum est
iudicium meum. quia verus filius
dei sum. unde probatur quod filius quia
non solus. sed pater mecum.

Dicto de iudicio quod suum et patris
testimonium verum sit probat auc
toritate legis. dicitur in lege. in
ore duorum vel trium testium
testium stat omne verbum. non quod
duo vel plures non sunt inventi
sepe fallaces. set trinitas in hoc com
mendatur in qua perpetua veritas.
si ergo vis habere bonam causam

habe duos vel tres testes. patrem
et filium. vel simul patrem et filium et
spiritum sanctum ut accusata Susanna ha
buit.
Ubi est pater tuus. qui te videmus set
non patrem tecum. quibus e contra
dicitur. set nec me scitis. quia et si
hominem quem videtis scitis. non
tamen quod in occulto sum scitis. et ideo
nec patrem scitis. set si me sciretis
quod est prius me cognoscite et sic
patrem sciretis quia unum sumus.

Gaze divitie. phalaxe servare. Typice
gazophilacium est misteria scripturarum
que sunt in templo. id est in Christo. hec se
creta post resurrectionem aperuit apo
stolis. set in hiis loquitur modo per
parabolas non intelligentibus iudeis.

Loquebatur item de deitate sua nemo et
si vellet apprehendit. quia ipse nec
dum voluit. dicit ergo de passione
sua que in sua potestate est iudeis
cape volentibus.
Ego qui sponte et ideo frustra laboratis
vadit illuc unde venerat. et unde
non discesserat. queritis odio perse
quentes assumptum in celis. non
amici ut habere cupientes iudeis
penam predicit. in peccato vestro moriemini.
Quo ego vado. et eidem dicturus est
apostolis in sequenti. set addit tunc.
hiis non addit modo.

Stulta illa. qui si de morte dixit
non possent eum sequi ad mortem
dicebant ergo ne de morte. set de
gloria ad quam ibat per mortem.
unde illis carnalibus subdit. Vos

bant ergo ei. Ubi est
pater tuus. Respondit
dit Ihesus. Neque me
scitis neque patrem
meum scitis. Si
me sciretis forsi
tan et patrem meum
sciretis. Hec
verba locutus est
in gazophila
tio docens in tem
plo. et nemo ap
prehendit eum. quia nondum ve
non *set oportuna et voluntaria.*
nerat hora eius. Dixit ergo iterum
De futuro qui de presenti loquitur.
persequendo in apostolis.
ihesus eis. Ego vado. et queretis me.
perseverantes
et in peccato ve
stro moriemini
autem.
Quo ego vado
vos non potestis ve
omnia carnaliter sapien
tes. et quod dixit non intelligentes.
nire. dicebant

Vel secundum carnem iu
dicantes patrem Christi
carnaliter acceperunt.
set erat homo in aperto
verbum patris in occulto.

Magna Christi confiden
tia intrepidus verba
divinitatis coram ini
micis aperte loquitur et
docet.
Forsitan non dubitat.
set dubitantes quasi
irridet. et increpat. ut
et dominus servo. for
sitan dominus tuus sit.

Phylaxe grecum est.
verbum quod interpretatur
servare. unde phylac
teria dicuntur illa ubi re
liquie sanctorum servantur.

Qui in peccato nati ad
huc in eo manetis quod non
iam hii qui de mun
do sunt electi pertinen
tes ad eum qui fecit mundum.

Vos numquam. amici
mei autem poterunt
postea et si non modo
quibus alibi idem dicit

quod iste ser addit modo. ergo videt. numquid interficiet se ipsum. quia dicit quo ego vado vos non potestis venire. et dicebat eis. vos deorsum estis. ego de supernis sum. vos de hoc mundo estis. ego non sum de hoc mundo. dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro. dicebant ergo ei. tu quis es? dixit eis ihesus. principium qui et loquor vobis. multa habeo de vobis loqui et iudicare. sed qui misit me verax est. et ego que audivi ab eo hec loquor in mundo. et non cognoverunt quia patrem eius dicebat deum. dicit ergo eis ihesus.

Glosses between the lines: a patre cum eo excedens omnia. · qui pro mundo. · istud s. · quo nati. · quasi diceret ego sum. et non addidisti quis · nunc quod dicit quis es ut cre · dimus. · factus homo · propter vos ut possetis in telligere. · idem est audire cum eo quod est ab eo. · veritatem. · sed et naliter sapientes et vane scientie ignari.

Principium. si credite me. in greco pars est accusativum. unde et feminini generis. ac si diceret veritatem. s. credite me esse.

Ecce quod vel quid est esse. quia principium in se manet. innovat omnia. et mutari non potest.

deorsum estis. et ideo terram sapitis. sicut serpens terram comeditis.

Hic exponit quid sit esse de mundo. i. esse peccatores infideles terrena sapientes. unde hoc eis exponit. si enim non credideritis. quia e. s. unde ex eo dat spem credituris.

Credideritis dicto non perceptis quia nemo nisi capit immutabilem essentiam ego sum. non dicit quid. vel christus vel filius dei. vel aliud huiusmodi. sed ad istos utitur verbo sempiterne essentie. sicut olim ad moysen quem mittebat ad liberandum israel. qui dixit misi moysen ad liberandos filios israel. ego per me ipsum venio liberare peccatores. cetera vero omnia que mutantur non vere sunt.

Pater nondum principium non de principio. et a quo filius dicitur principium a principio. i. a patre per quem operatur. omnia enim per filium pater operatur est. ipse manus et dextera et fortitudo. et sapientia et verbum est patris.

Loquor et habeo multa loqui de vobis docendo. si credideritis accusando. si non credideritis. qui modo non iudico. sed salvo. habeo post iudicare. habeo dico. sed totum est ex patre qui verax est. ex se. ex quo cum ego sim veritas quam genuit ex se. et ideo vera dico et iudico. ecce quomodo dat gloriam patri cum equalis est. ut doceat nos in moribus dare gloriam deo.

Cum dixerit. qui misit me verax est. non intellexerunt quod de patre diceret adhuc. habebat clausos

cruciof. et io subdit eis. cum exal. fi. ho. ubi ostendit aliquos sibi esse qui post passionem suam essent credituri et cogituri quis ipse esset.

Esse est inmutabilis divine subst. set ne ipse qui loquitur intelligeretur esse pater. subdit et a me ipso nichil facio. quia a me ipso id non sum set a patre.

Et si mecum non tantum missus ut ego. quia si incarnatus nec recessit.

Semper. Ista equalitas est semper non ex quodam initio et deinceps. sed sine initio sine fine. dei enim generatio non habet initium temporis quia per unigenitum facta sunt omnia tempora.

Fides est credere quod non vides. veritas videre quod credidisti. Sic ergo credimus ut cognoscamus. nec cognoscimus ut credamus. set credimus ut cognoscamus. ideo christus homo in terra fidem iacit post se videndum dabit quod est merces fidei.

Ad hanc altitudinem pervenientis ex fide que est humilis contempnitur et est ut granum synapis.

Liberabit. hoc verbum dominus potuit a libertate non ut plerique latine dici solet liberari a sabin firmitate.

Non illi qui crediderunt. sed alii in turba qui crediderunt non. qui audito liberabit vos indignati sunt. se vocati servos putantes christusse de carnali libertate.

Cum exal. fi. ho. id est in cruce quasi peccati implenda est passio per manus vestras. post ex vobis aliqui credent ne quis ergo desperet de quantocumque scelere.

In cruce.
Cum exaltaveritis filium hominis. aliqui ex vobis. notam est eos aliquos fuisse qui credituri tunc cognoscetis quia ego sum. etiam et a me ipso nichil facio. Sed sicut docuit. id est scientem genuit. id est idem docuit me pater hec loquor. Et qui dixerat. sed quia res magis est assidue commemorat. misit me mecum est. et non re pater. filius. quare non reliquit. in salute liquit me solum. quia que placita sunt humani generis que est voluntas patris. ei facio semper. Hec illo loquente non omnes quia nondum erant credituri apostoli. qui tunc multi crediderunt in eum. Dice diderunt promittit quo ex fide pervenient. bat ergo ihesus ad eos qui crediderunt ei. Quia iam esset ceptum in fide. Si vos manseritis in in fide quia in vobis per sermonem cepit esse. discipuli sermone meo vere discipuli mei mei. sed bonitatis iustitie et veritatis. quid prodest esse eritis et cognoscetis veritatem. discipulos. sicut est cognita. liberos facit quem credetis. omnes veritas libera nec liberos quia sunt servi erant. omnis videt. nec au. au. bit vos. Responde runt ei. Semen quia hic servi. esse tunc genus superbi. abrahe sumus. Quoniam iuncti venditus ioseph servierunt in egypto. patres servierunt in luto. isti idem et nemini servivimus umquam.

Veritatem que modo terra carne loquitur vobis et latet vos.

Non dixerat dominus liberi eritis. set veritas liberabit vos. in quo tantum verbo non intellexerunt nisi libertatem carnalem.

Servus. Sup ysaiam. ... dominus

Exponit eis que sit servitus. et que liber|tas quam promisit.

cesaris in tributis.

quomodo tu di|cis liberi eritis.

Magna confirmatio in

respondit eis ihesus. amen amen

repetitione ut attentiores fiant. ex amore non ex lan

dico vobis quia omnis qui

gnore natur.

facit peccatum. servus est peccati.

i. peccator. i. in eccla.

Servus autem non manet in do

Et si imitat. Christus in domo sua cui cohereut sua libertati. vel.

mo in eternum. filius autem manet in eternum. Si ergo fi

hic peccatum non dominetur. post correptionem ut odio non sit

Qui solus liberat a peccatis.

lius vos liberaverit vere liberi eritis. Scio quia filii abrahe estis.

rationem. Cur. Quia estis tamen qui capit cum capitur. Cor quia non capitur a corde vestro.

sed queritis me interficere. Quia sermo meus non capit in vo

Veritatem que ego ipse sum. et ideo sermo meus quidem.

bis. Ego quod vidi apud patrem

deberet vos capere. interficere

meum loquor. et vos que vidistis

me.

apud patrem facitis. responderunt

quasi. quid tu contra istud

et dixerunt ei. pater noster ha

dicis.

braam est. dicit eis ihesus. Si filii

factis probate non verbis. credidit habraam deo.

habrae estis. opera abrae facite

In quo probamini non esse filii abrahe.

nunc autem queritis me interfi

cere hominem

Non dicit ut portat dominum abrahe ne sit occasio carnis prius

qui veritatem

per semetipsum quam sui iam oris sui. et verbum quod semel protulit neque quam irritum facit. hoc est per semetipsum iuravit.

Amen. Hebraice. latine verum quod nullus interpres mutavit. ne vilesceret nudatum. sed honorem habeat secre tum. et est quasi dei iuramentum.

In hoc trunt nos. que sit spes liberta tis. hiis qui non sunt sine peccato filius manet in eternum.

tamen membris suis.

Quidem. Per carnem. sed tamen per imi

Apud patrem de diabolo dicebat eius filii sunt non natura. sed imitatione. occasione verborum istorum quidam dixe runt homines ex diabolo nasci secundum carnem quod falsum est. refert tamen pompe ius troianus demones cum mulie ribus concubuisse. et de eis homines ortos fuisse. augustinus. hoc non affirmat. sed dicit hoc quosdam dicere. quibus tamen facile est contradicere. potest quidem esse quod sicut assumunt aerea corpora. et ita cum eis assu mant semina. unde homines nas cantur. non hoc tamen que dicta sunt affir mamus.

Exposita a domino esse gloriantes de vana libertate carnis. et vera servitute peccati. et vera libertate per filium concedens istis superbis quod sunt filii abrahe per carnem

et tales ostendit non esse filios abrahe
per imitationem fidei et iustitie. sed esse
filios homicide diaboli. querentes se
occidere. et ita esse vere servos.

Quia arguit eos facere mala opera
patris. fatentes patrem suum esse
abraham provocant eum ad mali dicendum
contra habraam ut sit eis occasio fa
ciendi quod volebant. sed dominus
et habraam laudat et istos degene
res dampnat dicens. sed filii abrahe

Mutant responsionem. tacent iam
de patre habraam ne eis dicatur:
cur de eo gloriamini cuius vitam
non imitamini. et dicunt patrem deum
volentes videre quid ad hoc posset eis dicere.

Dixit ergo. Sicut prius ostendit de abraham
ita nunc ostendit deum eis non esse pa
trem. quia non cognoscunt filium
quem misit me diligunt.

Ita res est ut dico. sed non potestis quod
dico cognoscere. quia non potestis
audire. cum non velitis credendo cor
rigi. et hoc quare? quia ex diabolo e
stis filii diaboli perseverare elegistis.

Ecce iam determinat qui sit pater il
lorum. cuius filii non nascendo ut
manichei dicunt sed imitando unde
iudeis dicitur: pater tuus amorreus
est mater tua cethea.

Quare non stetit. quia non est in eo
veritas. i. verbum et sapientia patris
cum dicitur ut ipse sit ipsa veritas. si
ergo stetisset diabolus in veritate
in christo stetisset. sed non stetit in ea

nobis locutus
sum quam audi
vi a deo. Hoc ha
q. eius filios vos dicitis.
braam non fe
q. sed est vobis aliud pater
cit. Vos facitis
cuius opera facitis.
opera patris vestri.
Dixerunt itaque
ei. Nos ex for
nicatione non
sumus nati. U
num patrem
habemus deum.
Dixit eis ihesus. Si deus pater vester
esset. diligeretis me utique ego enim
q. deus.
a deo processi et
q. incarnatus. q. ex deo ve- q.
veni. Neque enim
a meipso veni.
sed ille me misit. Quare loquelam
q. in hoc statu
meam non cognoscitis. quia non
manentes. q. credere.
potestis audire sermonem meum.
Vos ex patre diabolo

nec filium dei. sed quod
viderunt et quod possunt ac
cidere.
Iam innuit alium pa
trem quam habraam.
cuius filii sunt. non na
tura sed imitatione.

Iam non intelligen
tes de non origine
carnis. sed de vita do
mini loqui. et ex usu
scripturarum scientes
fornicationem spiritualem
dici cum anima fal
sis diis subicitur.

Qui et si non similes
abrahe sumus tamen
semper deum colimus
qui israel primogenitum
suum nominat.

Processio ex patre eter
na est in qua est filius
unigenitus patris
coequalis. venit homo
factus in quo fecit hominibus.

Ideo filii diaboli qui

desideria patris vestri facere. me occidere in carne. quia non potestis in mente.

Ideo homicida quia non stetit.

lo estis. et desideria patris vestri vultis

que desideria. Vt

facere. ille homi

quo fuit homo qui posset occidi.

cida erat ab initi

quia ipsa non est in eo.

Quia non aliunde habet sed a se postquam recidit a veritate unde subditur: pater mendacii quod ex se genuit ut deus ex se veritatem.

Nota homicidam non solum qui ferro. sed et qui verbo occidit. ut diabolus primos parentes. Unde in psalmo. lingua eorum gladius acutus.

Ad lapsum

In qua fuit set inde decidit. quare non stetit

o. et in veritate non stetit. quia veritas

sui est. Set

in eo. Set cum loquitur menda

cium. ex propriis loquitur. quia mendax est

a. me subiunt et veritatem.

et pater eius. Ego autem si ve

Vos qui estis ex patre mendacii.

ritatem dico non creditis michi.

Ex propriis. quia mendax et hoc non sufficit. quia et homo mendax: quod non habet de proprio. set ab alio accepit. i. diabolo. ideo addit. et pater est ipse mendacii quod invenit.

Ut eum nullus possit arguere.

Set ut ego arguo vos et patrem vestrum.

Ipsi quia filii estis diaboli. quia qui ex deo est. verba

Quis ex vobis arguet me de peccato. Si veritatem dico. quare

dei audit. non natura. set fide. amat. Set

non creditis michi. qui ex deo est verba dei audit. Propterea vos non

Set vestri non sunt ex deo. qui tamen per naturam sunt ex deo.

auditis: quia ex deo non estis.

Non dedignatur Christus ex ratione ostendere se non esse peccatorem.

Set deus est nec homo presens quem cernit ymago. set deus est et homo quem sacra figurat ymago.

Quia convicti sunt non esse filii abraham vel dei. set diaboli ingerunt convitia. nonne benediximus?

Responderunt ergo iudei et dixerunt: nonne benedici

Hoc non negando recipit quia custos est.

mus nos quia samaritanus es tu

Hoc ut filium negat. set ut patiens convicium non reddidit.

et demonium habes. Respondit ihesus. Ego demo

Hoc solum dicit de gloria sua. honorem et debitum exhibendo.

nium non habeo. Set honorifico patrem

Audito demonium habes. convitio et contra de gloria sua. hoc solum dicit. honorifico patrem meum. omnia ei attribuendo. et ego non gloriam meam ut homines. quia illatis contumeliis aliquod reddere set patri reservat. est qui querat et iudicet.

patrem meum non me. ne arrogans vobis videatur factio quod debeo

set uos non facitis. quod debetis. qui
honorastis me. quem si cognosceretis
sicut ego honoro patrem sic uos me
honoraretis.

Due temptationes. una probationis
de qua: temptat nos deus uult. alia
deceptionis. de qua: deus neminem
temptat. sic et duo timores. unus
quem caritas foras mittit. alter
qui permanet in seculum seculi.
sic et duo iudicia. unum dampnatio
nis quo non iudicat pater. set omne
iudicium dedit filio. aliud discretio
onis. unde: Iudica me deus et dis
cerne. Secundum hoc dicitur, est pater
qui querat gloriam meam. et dis
cernat a gloria uestra. quia uos secundum
seculum gloriamini ego non. set ea
gloria quam habui apud patrem
antequam mundus esset que est ab hu
mana inflatione discreta.

Sicut accepta contumelia bonus
melior fit. ita mali de beneficio peiores.

Contra hoc quod dicunt quem te facis
refert gloriam suam ad patrem
de quo est quod deus est.

per facta
meum. et uos hono
obprobria.
rastis me. Ego autem
autem gloriam
meam non quero est
qui querat et iudi
cet. amen amen
dico uobis. Si quis
sermonem meum ser
uauerit mortem
quod dicitur gusta
non gustabit in
bit mortem non est. aliud quam
eternum. Dixerunt
expectetur;
ergo iudei. Nunc
cognouimus quia
demonium habes.
Set non
habraam mortuus est et prophete.

Discernit patris
a gloria hominum.
gloriam filii quam
uixerit per principibus
suis

Non ego set pater
querit gloriam
meam. ego autem
dico. uos dicitis
demonium habes.
ego uos ad uitam
uoco. hinc discat
homo lesus cum ma
lum reddere bonum.

Mortem ueram.
Set iudei uere non
intelligentes mor
tui. eam putant
dici numquam
morietur. et uas
centes dicunt abra
ham mortuus est.

Prouocant eum
ut aliquid contra
habraam dicat;

illa morte qua dominus dicit.
et tu dicis si quis sermonem meum seruauerit mortem non
Cuius sermone dicis non mori.
gustabit in eternum. Numquid tu maior patre nostro habra
Ut dicas ex tuo sermone non mori. tum illos
am qui mortuus est et prophete mortui sunt quem te ipsum
scias mortuos. *tantum.* *Non quero sicut simulatores qui nolunt uideri*
facis. respondit ihesus. Si ego glorifico me ipsum gloria mea
quod non sunt;
nichil est. pater meus qui glorificat
me quem uos dicitis.

Secundum illos se faciebat filium dei ex
cum sibi quod non esset. set faciebat: immo
uere erat. unde apostolus. non rapi

Patris uox gl[ori]

o.

sicut sunt in baptismo in monte in claritate.

Et ne in hoc videatur arrogans addit. et si dixero sic caveatur arrogantia ut veritas non relinquatur.

Credens exultavit sperando ut videret intelligendo tamen misterium.

Irati solam in eo etatem carnis pensantes non divinam naturam considerant L annos.

non ydola. | quia si
quia deus vester est et non
cognovissent filium eius recepissent.
Non cognovistis spiritualiter deum patrem
cognovistis eum ego
terrenis servitis.
autem novi eum. et
cum scientia.
si dixero quia non
qui dicitis
scio eum ero similis vobis
scire cum nescitis.
mendax. Sed scio eum et sermonem
autem. | non timuit quia caritas in eo est.
eius servo. Abraham pater vester exulta
non quia
vit ut videret diem
vidit. | id est intelligeret diem
meum. Vidit et gavi
incarnationis mee et eternitatis.
sus est. Dixerunt ergo
iudei ad eum. L annos
nondum habes et Abra
ham vidisti? Dixit eis ihesus.
non
amen amen dico vobis antequam Ab
dixit esset. sed fieret. quia creatura non dicit factus. sed sum creator. quia.
Quia putant hoc
raam fieret ego sum. Tulerunt ergo
esse blasphemiam.
Ipsi duri ut lapides.
hic homo hominibus.
lapides iudei ut iacerent in eum. Ihesus
Quia commendanda erat patientia non exercenda
potentia.
Sic etiam a duris cordibus.
autem abscondit se et exivit de tem
eorum fugit.
id est misertus est.
plo. Et preteriens vidit hominem cecum
magistrum ap
a nativitate et interrogaverunt eum discipuli eius. Rabi quid

nam arbitratus est faciens se equalem deo. id non quis est sed ipsum quem facis.

Aperte dicit patrem suum esse deum qui annuntiatus est iudeis. quasi dicat non recentem deum vobis annuntio. sed illum de cuius cognitione gloriari soletis.

Sermonem patris ut filius loquebatur et ipse erat verbum patris qui hominibus loquebatur.

Ecce videt eos aperte sibi resistere. sed tamen non desinit eis se predicare.

Augustinus. diem meum. incertum est. an diem temporalem quo erat venturus in carne. an diem eternitatis. sed utrumque abraham vidit. unde ineffabile gaudium. quanti enim est videre verbum apud patrem et quod ipsum caro factum est.

Ab intuitu carnis ad divinitatem trahetis.

Exiens de templo. id est de figuris iudeorum videamus quid fecerit in populis gentium.

Cecus significat humanum genus in quo cecitas naturalis. quia peccante primo homine vitium pro natura inolevit. unde secundum mentem omnis homo cecus natus est.

Non stans in via peccatorum. sed cecus viam nostre mortalitatis.

IX

Peccauerunt quidem. sed non illorum peccato factum est. ut cecus nasceretur. set hec est causa ut manifestentur opera dei in illo.

Ut eum illuminando qui in cecitate humani generis facturus sit significando filius dei manifestetur. unde subdit. me oportet operari.

Donec dies est. i. dum ego sum in mundo. uenit nox. i. persecutio apostolorum uel persecutio antixpi.

Quamdiu sum in mundo. non solum tunc xpc erat lumen in mundo. set et semper usque ad consummationem seculi per fidem est cum electis. et est tempus operandi. nox illa est infernalis in qua nulli licet operari ut nec ardenti diuiti licuit. sed tunc est tempus recipiendi.

De saliua lutum fecit. quia uerbum caro factum est. saliua est sapientia que ex ore altissimi prodiit. terra est caro xpi. unxit oculos. i. cathecuminum fecit. qui credit uerbum carnem factum uinctus nondum uidet. sed mittitur ut lauet. i. baptizetur in misso. i. xpo propter quod nomen piscine interpretatur baptizatus a peccatis lumen recipit.

Syloa fons est ad radicem montis syon. qui non iugiter aquas. set in certis horis. ebullit per concaua terrarum. cecus lota facie lumen recipit. quia ceteras uideorum. quorumcumque infidelium non potest sanari. nisi doctrina aquarum xpi que sine strepitu et clamore uerborum leniter fluit. unde ysaias aque syloe que cum silentio uadunt.

pellant. quia discere desiderant.
peccauit hic aut parentes eius.
ut cecus nasceretur. respondit ihesus
neque hic peccauit. neque parentes eius.
quia
set manifestentur opera dei in illo.
filius dei in illo. ipse de nullo unde gloriam dat illi.
qui eum. quod iudicare illum et illuminare cecos.
me oportet operari opera eius.
ecce ille missus in quo iterum oculos lauit.
qui me misit donec dies est. ue
quare dum dies est.
niet nox quando nemo potest
Ecce quis est dies in eo cecus lauat
operari. quamdiu sum in mundo
oculos et uidet deum uel diem. monens bonos terrens malos.
do. lux sum mundi. Hec cum dixis
Ecce collirium
set expuit in terram. et fecit lu
quo mungitur genus humanum
tum ex sputo. et
num.
liniuit lutum
nondum mersus.
super oculos eius.

Sicut primum hominem formauit de limo terre. ita pridem genus luti genus humanum reformauit.

i. piscina
et dixit ei. uade et laua in natato
na que dicitur siloe.
ria syloe quod interpretatur missus.
Abiit ergo et lauit. et uenit uidens. Itaque
uicini et qui uiderant eum prius quia men
dicus sum erat dicebant nonne
hic est qui sedebat et mendicabat.
alii autem dicebant quia hic est.

Ostensa figura ostendit. quomodo ille patulatim proficiat ille ca ca thecuminus.

¶ quia aperti oculi uultum mutauerant.

alii autem neqna quam set similis eius ¶ vox grata ne dampnaretur ingratus.

est. ille autem dicebat. quia ego sum. Dicebant ergo ei. quomodo aperti sunt oculi tui.

Queritur. quomodo istum sine fide saluauit cum legatur neminem sine sanatione interiori exterius sanasse. set hoc dicitur de illis qui propter peccata infirmabantur. iste non propter peccatum. set propter gloriam dei cui aperti oculi uultum mutauerunt.

¶ videns euangelizat gratiam.

respondit ille homo qui dicitur xpistus lutum fecit et liniuit oculos meos. et dixit mihi.

¶ Aut non habent in corde. quod ille uisitatur.

vade ad natatoria syloe. et laua et abii. et laui. et uidi. et

¶ Vt similis iniuncto loquitur predicat. et nescit quem predicat.

dixerunt ei. ubi est ille. ait nescio. Adducunt eum ad phariseos

qui cecus fuerat. Erat autem sabbatum quando lutum fecit ihesus

et aperuit oculos eius. Iterum interrogabant eum pharisei quomodo

uidisset. Ille autem dixit eis. lutum posuit mihi super oculos et

¶ non omnes. quia quidam iam inungebantur isti nec uidentes nec inuncti.

laui. et uideo. Dicebant ergo quidam ex phariseis. non est

¶ Ipse spiritualiter sabbatum custodit. qui sine peccato est. non qui seruit peccati. ¶ iam inuncti.

hic homo a deo qui sabbatum non custodit. alii dicebant.

¶ dies ille diuiserat inter lucem et tenebras. ¶ vel dixerunt.

quomodo potest homo peccator hec signa facere. et scisma

¶ Querunt calumpniam ut ille de synagoga pelleretur. set a xpisto inueniretur.

¶ estimas.

erat inter eos. dicunt ergo ceco iterum. tu quid dicis de illo qui

¶ Constanter exprimit quod sentit.

¶ Adhuc inunctus in corde qui non dum filium dei confitetur. non tamen mentitur.

aperuit oculos tuos. Ille autem dixit. quia propheta est. non crediderunt ergo iudei de illo quia cecus esset et uidisset donec parentes

¶ i. eius qui cecus fuerat. et uideat.

tes eius uocauerunt qui uiderat. et interrogauerunt

eos dicentes. Hic est filius uester quem dicitis. quia natus est cecus.

quomodo ergo nunc uidet. Responderunt ei parentes

Mistice parentes. i. diabolus

eius. et dixerunt eis. Scimus quia
hic est filius noster. et quia cecus natus est.
quomodo autem nunc videat. nescimus aut quis aperuit oculos eius

Ut instruamini quid nobis calumpniamini. — non est
nos nescimus. Ipsum interrogate etatem habet. ipse de

opus nos loqui pro infante.
se loquatur. Hec dixerunt parentes eius. quia timebant
iudeos. Iam enim conspiraverant iudei ut si quis confitere-

quod iam non est malum. expulsos enim Christus suscipit.
tur Christum extra synagogam fieret. propterea parentes eius
dixerunt quia etatem habet interrogate. Vocaverunt ergo

quasi
rursum hominem qui cecus fuerat. et dixerunt ei. Da

nega quod accepisti quod esse blasphemare non deo gloriam dare.
gloriam deo. nos scimus quia ho-
mo hic peccator est. Dixit ergo ille.

nec patet calumpnie nec veritatem celat.
Si peccator est nescio. Unum scio quia
cum cecus essem modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi.

Aug. stomachatur et duritiam
quomodo aperuit tibi oculos. Respondit ille. Dixi vobis iam et

eorum detestans. set sicut iudeus cecos iam non fero. — Sicut ego iam video, set non invideo.
audistis. quid iterum vultis audire. Numquid et vos
vultis discipuli eius fieri. Maledixerunt ei et dixerunt.

quod sit esse in Christo
Tu discipulus eius sis. nos autem

crederent quem moyses nuntiavit. — quasi. — servi
discipuli moysi sumus. Nos scimus

domino preferunt. — quod moyses docuit a deo accepit.
quia moysi locutus est deus. hunc

nesciebant eius divinitatem. — unde hec accepit.
autem nescimus unde sit. Respon-
dit ille homo. et dixit eis. In hoc enim

vel vitia qui dicunt etatem habet ipse de se loquatur qui noluit hominem confiteri Christum.

Date gloriam deo est veritatem de aliquo quod presente deo dicere confiteri istum non esse deum set peccatorem sicut nos.

Secundum cor eorum maledictio est secundum quod dicitur obtabile est omnibus ut discipuli eius sint.

Superius dixerant hic scimus. hic dicunt se nescire. set nescire dicimus quod abicimus.

Ille nesciatur. latet humilitate

Unde
mirabile ē quia vos nescitis unde
hec acceperit. Adhuc immundus
sit. et aperuit oculos meos. Scimus
quia peccatores deus audit ut publicanum confitentem.
autem quia peccatores deus nō
audit. Sed si quis dei cultor ē et vo
luntatem eius facit. hunc exaudit.
Magna res.
a seculo non ē auditum quia quis
Quia adhuc in quiet
aperuit oculos ceci nati. Nisi esset
ex de. si mentitur non ē mirum. quia et mali sepe
hic a deo non posset quicquam
miracula fecerunt
facere. Responderunt et dixerunt ei. In
peccatis natus es totus. et tu do
ces nos. et eiecerunt eum foras. Audivit ihesus quia
eiecissent eum foras. Et cum invenisset eum dixit ei.
Tu credis in filium dei. Respondit ille et dixit. Quis est
corporaliter. ecce
domine ut credam in eum. et dixit ei ihesus. Et vidisti eum
missus in quo loca facie agnoscat iam filium dei in filio hominis.
et qui loquitur tecum ipse est. At ille ait. Credo domine
qualem credit indicat. Ut dominum.
et procidens adoravit eum. Dixit
in discretionem. ecce dies inter lucem
ei ihesus. In iudicium ego veni in
et tenebras discernit.
mundum hunc.
humiles ceci.
ut qui non vi
per me lucem.
dent videant.
superbi sapientes ut
et qui vident ceci fiant

Iam dominus lavat faciem immundi. iam cordis oculos illuminat. et ille non tantum filium hominis sed et confitetur filium dei.

producitur signorum virtute. nescitur unde sit. et ut deus cecos illuminat.

Spreta eorum via liberè veritatem confitetur: hec enim non via domini a discipulis fierent ñ deus in eis esset.

Totiens interrogando ut discerent magnum fecerant. sed ingrati docentem prociciunt. sed qui expulsus magis factus est fidelis.

I. Cum clausit oculus quod dicit esse pro peccatis parentum. sed ipse totum sanat extra oculos intus corde aperit.

Adhuc mundus huic ubi ostendit se iam dudum cor ad credendum paratum habuisse. sed magis credere debeat ignorasse.

Discretionis si ultime retributionis. i. ut per me pater discernat. hic voto quos non discernit sacramento vel loco.

Ut qui non vident. i. qui se non videre putant. et querunt ut videant. et qui vident. i. qui per se videre putant. et medicum non querunt. et hoc iudicium. i. discretio. quod discernit ean

sam credentiu a superbis. Iudicium enim dampnationis non modo set in fine faciet. vnde non iudico quemquam.

phei ex istis ubi sic commoti.
Et audierunt quidam ex phari-
seis qui cum ipso erant. et dixerunt

g. i. si cecos nos estima-
ei. Numquid et nos ceci sumus. Dixit eis ihesus. Si ceci essetis

retis et ad medicum curreretis. g. quia ego ueni tollere peccata. g. propter quod medicum non queritis. g. et ita.
non haberetis peccatum. Nunc uero dicitis. quia uide-

g. ceci permanetis
X mus. peccatum uestrum manet. Amen amen dico uobis

Quia pharisei iactabant se uidere quod possent si oues xpisti essent. dominus contra arrogantiam eorum de grege suo. et de hostio quo intratur in ouile similitudinem proponit. ostendens quod nec sapientia nec obseruantia legis nec bona uita quicquam ualet preter eum. sine eo nichil sunt in quocumque uidero. uel gentili. uel philosopho. uel phariseo qui docent beate uiuere. uel heretico sub nomine xpisti. nec tamen in xpisto predicante. set omnes sine eo rapiunt et occidunt.

Fur quia quod alienum est suum dicit. i. oues dei suas facit. latro. quia quos furatur etiam occidit.

Pastor est ouium xpistus. ipse est pastor secundum officium pascendi oues ut ipse post exponit. qui per se intrat hostium in ouile. set quia alii participes sunt ei pastoralis officii que de eo proprie dicuntur et eis suo modo congruunt. hostium est quo intratur. xpistus ergo pastor per se hostium. et quicumque sub eo pastor per ipsum hostium intrat ad corda hominum. quia si aliud predicat non uocem eius audiunt oues. si xpistum oues xpisti hanc uocem audiunt et agnoscunt.

g. i. in catholicam ecclesiam
qui non intrat per hostium in

in consortium sanctorum
ouile ouium

casurus ex alto humilis
set ascendit

intrat
aliunde. ille

fur est et latro.

g. qui recte de xpisto sentit
Qui autem

et non sua. set que xpisti
intrat per ho-

sunt querit. g. predestinatis ad uitam.
stium pastor

est ouium.

huic hostiari-

us aperit. et

oues uocem

eius audiunt

et proprias o-

g. quia
ues uocat no-

diuisa uita. g. est de
minatim. et

Per hostium. i. per me ut post exponit. hec ianua est humilis. qui per hanc uult intrare oportet ut se humiliet. ne si rectus offendat in humilem ianuam.

Aliunde quoquomodo preter xpistum. uel non bene de eo sentiendo. uel non eius gloriam querendo. set suam.

Omnes qui ueritatem tenent et docent in xpisto pastore sunt unus pastor.

Hostiarius a pater. xpistus qui se aperit. uel scriptura que ducit ad xpistum. uel spiritus sanctus. qui docet omnem ueritatem.

In quo cuique sonet uox ubi dei obediendo.

Quia hec nomina scripta in libro uite. unde dicit

Ego

nouit dominus qui sunt eius. — egipto in doctrinam uel regnum.

educit eas. et cum

exemplum eis faciens quod docuit. uel ad regnum precedit.

proprias oues emiserit ante eas ua

quocumque ierit. perse-

dit. et oues illum secuntur. quia

uerando usque in finem. — in quo non est uox Christi

sciunt uocem eius. alienum autem

si bonus uideatur.

non secuntur. set fugiunt ab

eo quia non nouerunt uocem

quia iactabant se uidere.

alienorum. Hoc prouerbium di

in quo continentur tecta.

xit eis Ihesus. illi autem non cogno

ut credens

uerunt quid loqueretur eis. Dixit

que dixit et pie querens intelligat.

ergo iterum eis Ihesus. amen amen

per me quia qui intrat intret.

dico uobis quia ego sum hostium

preter me propheticeque. premissi cum eo. i. cum ueritate

ouium. omnes quotquot uenerunt

fures sunt. et latrones. sed non au — uere.

dierunt eos oues. Ego sum ho — scilicet

uel quod.

stium per me

perseuerando.

uel intrauerit.

si quis introierit

saluabitur. et

intus bene cogitando.

ingredietur. et

bene operando.

egredietur. et pascua inueniet

autem. — et ideo mito non

fur non uenit nisi ut furetur

Si quis. in. sal. hic eui
denter ostendit non
solum pastorem. sed et
oues intrare per hostium.

uel ingredietur creden
do operando egredietur
ad pugnam contra hereticos

Emiserit de tenebris ignorantie
ad lucem dum ante eas uadit
qui in columpna nubis et ignis.

Exeuntes obscuris pascit manifestis dum exponit.

Ag. Aliqui sunt uere oues quia
nouit dominus qui sunt eius.
siue iam ceperint siue nondum et tamen
errantes sunt foris audientes uocem
aliorum in multis. et contra lupi sunt
intus et audientes uocem pastoris
in multis. set est quedam uox propria
pastoris. quia qui perseuerauerit
usque in finem hic saluus erit hanc nullus
proprius contempnit uimus alienus
audit.

Predestinate oues ad tempus
senescunt. nec uocem pastoris au
diunt. set in fine perseuerant. econtra
lupi ad tempus audiunt et in fine set
retro abeunt.

Quod hostium est Christus sibi soli tenuit.
quia non est alius qui predicetur o
mnibus. uel in quem credatur. non
est alius per quem predicans intret
corda ouium. uel per quem intrent ad
deum quod pastor communicat suis
pastor autem intrat per hostium. quia
et ipse se Christum predicat. ut lumen.
et alia et seipsum ostendit et intellec
tus. et alia et se intelligerit et alii
pastores similiter Christum predicant.

Et ingredietur. intus bene cogi
tando. egredietur extra templo
aliorum operando. uel ingredietur in
ecclesiam ut hic uiuat per fidem. uel
post dicit. ut uitam habeat. uel egre
dietur de ista uita. ut ueternum

uiuat. unde post
et habundantius
habeant uitam et
pascua inueniet
et ingrediens et
egrediens.

Fur est qui per simo-
niam uel aliquo
alio modo contra
Christum intrat. et per
quem intrauit.
malo exemplo
occidit. apte latro.

nec iste talis dicendus mercennarius
quia mercennarius bene et canonice
intrat. solummodo propter hoc mercenna-
rius qui uenienti lupo non resistit.
set pro mercede cedit. si lupo uiolenter
distrahente non resistit. mercedem
hanc recipit quod non distrahentur
cum ouibus. uel ad uitam iste tantum mer-
cennarius. set postea male uiuendo
oues corrumpit tam in aliam pre-
relapsus ut sit fur uel latro nomen
amittit mercennarii.

Mercennarius qui querit que sua
sunt non que Ihesu Christi. qui seruit deo
non propter deum. set pro aliqua mer-
cede qui culpandus est. et si filius.
set tamen necessarius est. et tolerandus. Fur
uero proditor. et ideo est cauendus. Pastores
uero qui filii sunt pastores sunt
et tamen unus est pastor. quia illi omnes
sunt membra unius cuius oues sunt proprie.

Lupus est uel uiolentus qui corporaliter
uastat. uel diabolus qui spiritualiter
dissipat. cui non animas ouium.
set sua querit. si occurrerit resisten-
do. uel mala arguendo quod est fu-
gere. quia timor est fuga animi
ne perdat que diligit. unde reddens
causam fugit subdit quia mercennarius
est et non amat oues. set sua. pasto-
res autem non est necesse fugere. set ce-
dunt persecutioni. et seruant se

audiunt eum omnes oues.
et mactet. et
vel set. · hic iustus
perdat. ego ue-
ex fide uiuit. · credendo.
ni ut uitam
· de hac uita transmigrando. · in futuro.
habeant et habundantius habeant.
· id est · sicut hostium. · ad differentiam furis uel mer-
cennarii. · exprimit quid sit per primum bonum.
ego sum pastor bonus. bonus pa-
pastoris. · uitam. · uel dat.
stor animam suam ponit pro oui-
· quia non pro amore earum. set pro sua mercede.
· et si uideatur quia ueritatem predicat
bus suis. Mercennarius autem et
ut pastor.
qui non est pastor. cuius non sunt
oues proprie. uidet lupum uenien-
tem. et dimittit oues et fugit. et
lupus rapit. et dispergit oues.
Mercennarius autem fugit. quia
mercennarius est. et non pertinet
· set. · ad differentiam fu-
ad eum de omnibus. Ego sum pastor
ris uel mercennarii. · id est
bonus. et cognos-
diligo.
co oues meas.
· diligunt et obsecun-
et cognoscunt
tur.
me mee. Sicut
nouit me pater.
et ego agnosco

Furetur alienam rem
sibi usurpando mactet
a fine retrahendo perdat
in eterna dampnatione.

Post culpam furti et mer-
cennarii formam ueri
pastoris. ego sum pas-
tor bonus. et animam meam pono pro
ouibus meis. quod non ipse unus
fecit. nisi quod omnes sunt ipse
unus. et quia ipse sine ipsis
hoc potuit. illi non sine eo
sine quo nichil possunt.

Sicut per se agnoscit pa-
ter.

trem uos pullum sicut alibi. deum nemo uidit unquam. nisi unigenitus qui est in sinu patris ipse enarrauit. Item nemo nouit filium nisi pater. neque patrem quis nouit nisi filius. et cui. fi. uo. te.

patrem. et animam meam pono pro ouibus meis. et

de gentibus

alias oues habeo que non sunt ex

de populo israhel. — apostolos.

hoc ouili. et illas me oportet adducere.

non meorum uel aliorum.

et uocem meam audient. et fiet unum

Pono animam meam pro

ouile et unus pastor. Propterea me

ouibus meis. et propterea. — Cum pondere non uidei tollunt.

pater diligit. quia ego pono animam

Quod ideo diligit me pater quia maior ut resurgam.

etiam.

meam ut iterum sumam eam. Nemo tol-

Ego cum pondere non uidei tollunt. — quia.

lit eam a me. sed ego pono eam a me-

ipso. potestatem habeo ponendi eam.

hoc

et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc

mandatum de omnibus predictis. et ponendi et sumendi animam.

mandatum accepi a patre meo. Dis-

sensio quia tenebre lucem non comprehenderunt

sensio itaque facta est iterum

in iudeos propter hos sermones.

isti sunt tenebre

Dicebant autem multi ex ipsis. demonium habet. et insanit. quid eum

Ista uerba ceteris iam incipiunt aperiri.

auditis. Alii dicebant. Hec uerba non

Non quod inferior. sed quia genitus equalis quicquid habet a patre habet.

Et animam. Hec est probatio dilectionis ad patrem et ad oues sicut et petrus. tertio confitenti amorem iubetur pascere oues et pro eis mori.

omnium utilitati quibus et corporaliter absentes spiritu presentes sunt.

Pro omnibus domus israel que pertinent ad quas corporaliter missus est quibus non sunt dissimiles ille que de gentibus. unde dicit oportet me illas adducere quamuis per suos. quia in illis ipse. et uocem meam audient. non dicit meorum quia in ipsis ipse loquitur.

In omnibus rebus diuinitas per essentiam est. sed illo priuato modo quo in christo est in nullo est. uel sicut. eo non singulari morte se morte a carne diuinitas separata est. sed ab anima. non secundum ambrosium super lucam uel secundum legem.

Aug. Verbum ex quo suscepit hominem idest carnem et animam nunquam deposuit animam ut esset anima separata a uerbo. sed caro posuit animam quando expirauit. quia redeunte resurrexit. mors ergo ad tempus animam et corpus separauit. sed neutrum a uerbo dei. caro itaque ponit et sumit animam. sed in potestate sua. sed potestate inhabitantis carne deitatis.

q. q. demonium non solet bona operari.

sunt demonium habentis. numquid demonium potest

cecorum oculos aperire. F acta sunt autem encenia in ie

Greci novum. unde encentare .i. innovare. encenia ergo festa dedicationis templi que facta sunt a iuda machabeo tempore hyemis. hiemis autem hic ponitur ut significet iudeos frigidos qui non accedunt ad ignem .i. ut credant in xpm. salomone facto templo in autumpno dedicavit illud zorobabel et ihs sacerdos post captivitatem reedificatum templum in vere dedicaverunt. iudas machabeus post prophanatione antiochi in hyeme.

Porticus quibus templum cingebatur. solent significari omne templum.

q. ecce ignis

rosolimis et hyemps erat. et am

quod deberent attendi. q. S. q. ubi

bulabat ihesus in templo in por

salomon stare solebat ad orandum.

q. ecce hyemps in iudeis.

ticu salomonis. Circumdederunt

ergo eum iudei

Domino patiente mi obprobria veritatem predicante iudei obtrectant non obsecuntur set

et dicebant ei.

q. dum nos incertos reddis

quo usque ani

q. temptant

mam nostram

Calumpniantur mi animas tollere quam salvat.

q. ille messias

tollis. Si tu es

q. S. quem venturus est in

xps. dic nobis

mundum.

Quem hominem putum putabant set preomnibus regnaturum.

Si tu es. non veritatem desiderant set petunt calumpniam. ut si dixerit se regem contra augustum facientem, potestati tradant. Set dominus sic temperat responsum. ut nec illis sit locus calumpnie et fidelibus per verba quos. hec referuntur manifeste appareat quod ipse xpc. non homo tantum ut illi putant set filius dei.

q. ut

palam. respondit eis ihesus. lo

verbum dei et probo per opera quid sum. q. set etiam

quor et non creditis. opera que

q. eius et non suam gloriam querit.

ego facio in nomine patris mei

hec testimonium perhibent de me.

q. istos videbat futuros perditioni.

q. tur. q. set. q. que non

set vos non creditis. quia non estis ex ovibus meis. oves

hominum mittent. q. obediunt preceptis. q. sicut dicit

mee vocem meam audiunt. et ego cognosco eas. et sequun

econtra nescit malos. q. quia vos despicitis vita cognatis et calumpnia queritis.

q. imitatione et beatitudine hec sunt pascua que supra dixit. q. et si in presenti videantur

tur me. et ego vitam eternam. do eis et non peribunt in

tur perire. q. fur et latro non poterunt contra illos quos novit deus suos. q. quia.

q. potestate. q. signum

eternum. et non rapiet eos quisquam de manu mea. Pater

do. i. ẽẽ unigenitum filiũ quoq; eternũ et coequalem.
q̃ ac si dicet uos pibitis ineternũ, quia non estis de ouibus

meus quod dedit m̃ omnibꝫ maius

meis. q̃ creatũs ⁊ anglis. q̃ potestate

ẽ. ideo nemo potest rapere de manu

que ẽ una m̃t patri. uel de me qui sum manus patri.

q̃ Set.

p̃ris mei. Ego et pater unũ sum⁹.

Sustulerunt lapides iudei ut

q̃ non ibis set fẽis eorum.

lapidarent eum. Rũdit eis ihesus.

multa bona opa ostendi uobis

q̃ Eternis gloriam ụq; quieti.

ex patre meo. pp̃ter quod eorum

opus me lapidatis. responderũt

q̃ possunt negare se bona accepisse.

ei iudei. de bono ope non lapida

q̃ non possunt ferre quod filius dei dicit.

mus te. set de blasphemia et q̃

tu homo cum sis facis teipm̃ deũ.

respondit eis ihc̃. Nonne sc̃ptũ

q̃ in psalmo.

ẽ in lege uestra. quia ego dixi

Tribus modis dicitur deus. natura adoptione. ut ego dixi dii estis. falso ut demones uel ydola.

dii estis. Si illos

q̃ scriptura.

dixit deos ad q̃s

sermo dei factus

q̃ falsitas argui. q̃ dauid.

ẽ et non potest solui scriptura

q̃ Cum sc̃itate incarnari constitui

quem pater sanctificauit ⁊ mi

t pro salute mundi.

sit in mundũ uos dicitis quia

blasphemo quia dixi filius dei

Eo nemo potest rapere. quia ex hoc qd̃ sum ex patre maior sum ad protegen dum quam illi ad inpugnandum.

Uirtutem et gloriam hu⁹ rei quod nemo rapit de manu eius tribuit patri.

Hoc iam non ferunt qui cetera tulerunt. et duri ad lapides currunt. set ex ihc̃ non patit̃ ñ qd̃ tulit adhuc loquit̃.

Huius ubis non solum iudeorum sol uit q̃onem. qui ut temptarent acces serant. set etiam futurorũ heretico rũ dampnat insaniam. ego et pater unum sumus. discretio et equalitas personarum exp̃mitur p̃ unum idemptitas diuine subst̃ intelligit̃.

Facis teipm̃ deum. intellexerunt non posse dici. ego et pater unum sumus. nisi ubi est equalitas patris et filii et sp̃c sc̃i. quod arrius non intellexerunt. xp̃c autem quia uidit eos tardos non ferre splendorem ueritatis temparauit eum in his uerbis non ẽ scriptum ẽ in lege uestra.

Si per sermonem dei participando fiunt homines dei. quomodo ille qui per naturam est filius quo participant non est deus.

I. Gignendo ut sanctus eẽt dedit .i. sanctum genuit.

Pater ẽ in filio filius ẽ in patre ut equalis ⁊ eo tu ẽ equalis. unde potest dicere. ego et pater unũ sumus. ⁊ q̃ uidet me. uidet et p̃rem. ⁊ hoc ẽ ei p̃prium communis aut̃ ẽ ei homini per participationem quod dicitur eẽ in deo ⁊ deo

tinente. et deus in eo ut inuase.

¶ qd. ¶ que nemo potest facere nisi filius.
sum. Si non facio opera patris mei.

¶ Si solus uobis dico ne credatis. ¶ opera illa. ¶ uobis et innocentie uite. ¶ fidem ad
nolite credere michi. Si autem facio. et si non mihi uultis crede
hibere opibz ut uiso fidei amplius cognoscendo opa ueniatis ad fidem dictatis.

opibz credite ut credatis et cognoscatis quia pater in me

¶ Non credendo set ut occidant.
est. et ego in patre. Querebant ergo eum apprehendere. et

¶ quia non hnt manus fidei. ¶ Transiordanem mistice ad gentes.
exiuit de manibz eorum. et abiit iterum transiordanem in lo

Isti apprehendunt permanentem non quo modo iniqui apprehendere uolebant discedentem. Unde sequitur: et multi crediderunt in eum.

Nullum fecit miraculum ut iste set quod de eo dicebat testimonium hinc prohibebat qui per lucem ueniam ad diem

Dum moraretur transiordanem infirmatur lazarus. et mittunt sorores ad eum illuc.

Lazarus est figura iudeorum qui infirmi erant in fide xpi. Maria et martha signant doctrinam iudeorum bonorum.

Lazarus per quem peccator signatur. A domino amatur: qui non uenit iustos set peccatores. Sorores peccatoris sunt bone cogitationes que per peccatis dissoluendis orant

Iste sorores lazari figura sunt iudeorum in eterna beatitudine iam receptorum qui pro fratre sonando .i. reliquiis in tenebris ignorantie adhuc errantibus domino supplicant ex nouissima actione.

Peccatrix unxit in domo pharisei et pedes iusta in domo symonis leprosi. et

¶ Ostendit se esse impletionem quibus iam cessantibus.
cum ubi erat iohannes bapti
zans primum et mansit illic. et mul
ti uenerunt ad eum. et dicebant
quia iohes quidem fecit signum
¶ Vel mutum.
nullum. Omnia autem quecumque
dixit iohes de hoc uera erant et
multi crediderunt in eum. Erat XI
autem quidam lazarus languens
a bethania de castello marie et
¶ ne errremus cum
marthe sororum eius. Maria autem
multe sint huius nominis ostenditur que notissima
erat que unxit dominum unguen
notione uel actione.
to. et extersit pedes eius capillis
suis cuius frater lazarus infirma
¶ ut se a dolore liberaret uiuum ab egritudine.
batur. Miserunt ergo sorores
¶ qui si digneris uenire
ad eum dicentes. Domine ecce

Sufficit amanti nun- ciare qui non deserit quem amat.

et sana.

quem amas in- firmatur. Audi- ens autem ihesus dixit eis. Infirmitas

vel ita. s. ut debeat hic in morte remanere. — que non eum

hec non est ad mortem. set pro glo-

dixerit. set nobis profuerit.

ria dei ut glorificetur filius dei.

infirmitatem. — terrenum consolator.

per eam. Diligebat autem ihesus mar-

que tristes erant.

tham et sororem eius mariam et lazarum. Ut autem audivit quia infir-

distulit tunc sanare ut posset suscitare.

matur. tunc quidem mansit in

vel biduum. — ut quatriduum im-

eodem loco duobus diebus. deinde

pleretur.

post hec dixit discipulis suis.

quod discessit infir-

Mistice signat fidem re- dituram ad iudeos in fine per heliam et enoch.

Eamus in iu- deam iterum.

mitatis fuit quod redit

persecutionis est.

discipuli dicunt ei. Rabi. nunc querebant te iudei lapidare. et

quia non vos deus in consilium

iterum vadis illuc. Respondit ihesus.

set vos me sequimini. et in me die ambulate et non offenderetis.

nonne. xii. hore sunt diei. Si quis

i. in me. — vel die.

ambulat in luce non offendit. quia lucem huius mundi videt. Si

in tenebris ignorantie et peccatorum.

quis ambulaverit in nocte offendit

ego. — Consilium enim eius erat et reddit quia erat. s. la-

quia lux non est in eo. Hec ait.

zarus. et c.

non tantum caput set et pedes.

Area nec ipsa mors que tunc mebat ad mortem fuit. set potius ad mira- culum quo omnes crederent in xpistum.

Pro gloria ut glorificetur filius dei esse se deum dicit contra illos qui dicunt filium non esse deum.

Diligebat languentium salvator et mortuorum suscitator lazarum qui languens et mortuus.

Duobus diebus ut quatriduum imple- retur. primo enim die quo nuntiatum est ei. mortuus est et postea ut moratus est trans iordanem per duos dies. et in tercio die in quarto venit.

In iudeam que est circa ierusalem a regibus de iuda iudei ut a romulo ro- mani.

Dicunt ei discipuli. territi volentes dare consilium magistro ne moreretur sicut et alibi petrus. absit a te domine non fiet tibi istud. Sed sicut petrus laudatus de alieno. beatus es symon bar. quia pater revelavit et culpa de suo. vade post me sathana quia sapis non que dei. set que hominis sunt. ita et nos corripit dicens se esse diem in quo habent ambulare ne offendant. et sine eo ambulantes offendent ut modo volentes eum mori qui pro omnibus venerat mo- ri. illos autem dicit esse horas que diem sequantur. non dies eas. dies eas illuminat. xii. qui sacratus numerus est qui permanet plenus. electo enim iuda qui non lucebat inter horas alius subrogatur.

¶ iii. ¶ Hominibus mortuus est, deo ser.

et post hec dixit illis. Lazarus amicus noster dormit. Set vado

¶ i. a morte. ¶ Secundum quod intellexerunt.

ut a sompno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius.

¶ quia solet esse sompnus egrotantium salutis indicium.

domine. Si dormit salvus erit. Dixerat autem ihesus de mor

te eius. Illi vero putaverunt quod de dormitione sompni

¶ quia obscure dixerat eis dormit.

diceret. Tunc ergo dixit eis ihesus. manifeste. Lazarus mortuus

¶ me ibi latere.

est. et gaudeo propter vos ut credatis

¶ et tamen scio quia mortuus est.

quia non eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit

¶ geminus.

ergo thomas qui dicitur didimus

¶ Ecce verus amantium

ad condiscipulos. eamus et nos ut

affectus: vel tum eo vivere vel cum eo mori.

commoriamur cum eo. Venit ita

que ihesus. et invenit eum .iiii. dies

iam in monumento habentem.

Erat autem bethania iuxta ierosolimam quasi stadiis .xv. Multi autem

ex iudeis venerant ad mariam

et martham ut consolarentur

¶ Activa vita prius occurrit

eas de fratre suo. Martha ergo ut

propter opera misericordie.

audivit quod ihesus venit occurrit

¶ quia contemplativa quietem desiderat.

illi. Maria autem domi sedebat

Lazarus mortuus figura est iudeorum in christo non credentium, et lapide, scilicet pro honore legis oppressorum. Sorores pro eo rogantes, fideles sunt in populo iudeorum. Vel Lazarus unusquisque peccator in mole peccatorum pressus, et sua lege gravatus, et consuetudine mala iam fetens, et alios exemplo suo aperte corrumpens. Sorores cogitationes aliquae, quia aliquando cogitat se male fecisse et dolet.

Mistice .iiii. sunt dies mortis. Nascitur homo cum originali peccato. Ecce unus dies mortis. Postquam venit ad rationales annos, naturalem legem que dicit in corde: quod tibi non vis alii ne feceris, transgreditur. Ecce secundus dies mortis. Data est etiam lex a deo scripta prohibens mala, que et ipsa contempnuntur. Ecce tertius dies mortis. Additur evangelium, predicatur christus, vita eterna, e contra gehenna. Set et hoc contempnunt homines. Ecce quartus dies mortis, in quo putet vel fetet homo. Hi nec tales relinquit misericordia.

Quod bethania i. domus obedientie, ubi suscitandus erat mortuus, in tina est ierosolimis. bene misterio

Dixit ergo martha ad ihesum. domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio. quia quecumque poposceris a deo dabit tibi deus.

q. Ambigue dicit. non determinat quando

dicit illi ihesus. resurget frater tuus.

et ideo illa dicit.

Dicit ei martha. Scio quia resurget in

q. de illa certa sum. de hac incerta sum.

resurrectione in novissimo die. dicit

q. ideo resurrectio quia vita.

ei ihesus. Ego sum resurrectio et vita.

q. vitam. q. ut modo est lazarus.

Qui credit in me etiam si mortuus

q. in carne.

fuerit vivet. et omnis qui vivit et

q. Iam vivens in anima. q. Non morietur in eternum propter

q. et si ad tempus moriatur secundum carnem.

credit in me non morietur in eternum

nam spe. et inmortalitatem resurrectionis. q. Omnia hec

q. Sciens fidem querit confessionem.

num. Credis hoc? ait illi. Utique domine.

credo quia ego credidi. quia tu es filius dei missus ad salutem

ne. Ego credidi quia tu es christus filius dei vivi. qui in

mundi.

q. explorata a deo fide data ab ea

hunc mundum venisti. Et cum hec dixisset abiit et vo

q. supra suppressa voce dicens.

cavit mariam sororem suam silentio dicens. Magister

adest. et vocat te. Illa ut audivit surrexit cito et venit

ad eum. Nondum enim venerat ihesus in castellum. sed erat

q. ideo evangelista narrare curavit ut videamus que occasio fecerit

adhuc in eodem loco. ubi occurrerat ei martha. videns igitur

---

convenit quia gens iudeorum que in fine seculi convertetur tuo interim. id est ad patris visionem perveniet. non tamen nisi expletis stadiis .xv. post cognitionem veteris et novi.

id est spiritualem.

Sed et nunc scio. Hoc scio quod potes suscitare fratrem quod tuo arbitrio relinquo. non autem presumo nec rogo ut suscites que nescio sit ne utilis fratri resurrectio.

Tres mortuos suscitavit christus. unum in domo. id est in corde. secundum in porta. id est in ore. tercium in monumento. id est in opere et in consuetudine

id est peccandi.

Qui dicis quod resurget etiam nunc est per quem nunc resurget potest et modo quia ego sum resurrectio et vita.

Fuit vivet. ut vivit habraam ysaac et iacob. quorum deus dicitur sicut vivorum credens. et mortuus vivit. sicut non credens est vivens.

id est mortuus est.

Causa brevitatis in verbis marthe ostendit non petens dominum. id est quod dominus mariam vocaverit.

Causa est quare silentio. quia si audissent videri eam vocari a ihesu non sequerentur. et ita non viderent miraculum. sed quia putaverunt eas ire ad sepulcrum fratris secuti sunt.

ut plures testes haberet resurrectio quadriduani. ¶ de resurrectione.

qui erant cum ea in domo. et consolabantur eam. cum ui
dissent mariam quia cito surrexit et exiit secuti sunt eam
dicentes. quia uadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria
ergo cum uenisset ubi erat ihesus uidens eum cecidit ad pedes eius.

¶ Quia te presente nulla infirmitas causa fuit apparere apud quas tua hospitati nouerat.

dixit ei. Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mor

uidens

tuus. Ihesus ergo ut uidit eam plorantem. et iudeos qui erant cum

Nota potestatem. et ipse infremuit. et turbauit se. quem alius turbare non potuit. sic omnia habet suscepit. quia uoluit. Significat autem quantum homo turbari debeat pressus tota mole peccati. quando homo peccator conputat que bona dei accepit. que mala reddidit: fremit in spiritu et turbatur: fremit in eo et turbat christus. quia fides de christo. christus est in corde: fremit uero fides in homine dum de peccatis increpat.

Potuit. sed noluit. quia plus est mortuum suscitare quam ne moreretur facere.

ea plorantes infremuit spiritu. et turba

¶ aliud non.

uit semetipsum et
dixit. Ubi posuistis
eum? Dicunt ei. do

¶ conspice

mine ueni et ui
de. et lacrimatus est ihesus. dixerunt

¶ humanitas. ¶ ploret quasi se peccator.

Quasi absens sciuit mortuum sed ubi sepultus. sed sic dicens significat se quasi nescire perditum hominem. unde dicitur: non noui uos. et ubi es adam.

¶ Unde dicitur non ueni uocare iustos sed peccatores.

ergo iudei. ecce quomodo amabat
quidam autem dixerunt ex ipsis.
non poterat hic qui aperuit ocu

¶ miraculi hoc quod confitebantur non credebant. ¶ fremat et intellegitur

los ceci nati. facere ut et hic non moreretur: ihesus ergo rur

reminiscere. ¶ in semetipso difficultatem ostendit.

sum fremens in semetipso uenit ad monumentum. Erat

¶ hominis legis

autem spelunca et lapis superpositus erat ei. ait ihesus. Tollite la

remouere grauitatem peccati.

pidem. dicit ei martha. soror eius qui mortuus fuerat. Domine

Timebat remoto lapide potius fetorem excitari quam fratrem resuscitari.

¶ consuetudine peccandi.

iam fetet quadriduanus est enim. est

¶ quasi penitentem quadri

dicit ei ihesus. Nonne dixi tibi quoniam si credide

ris uidebis

Mortuus sub lapide; reus sub lege. quia omnes rei sub lege boni cum lege.

duanu suscitat. omnes enim

ris uidebit gloriam

peccauerunt et egent gloria.

dei. Tulerunt ergo

oculos

lapidem. ihc autem eleuatis

sursum dixit. Pater gratias ago tibi

quoniam audisti me. ego autem sciebam

quia semper me audis. sed propter populum qui

circumstat dixi. ut credant quia tu me misisti. hec

cum dixisset uoce magna clamauit. lazare. ueni foras. Et sta

uinculis peccatorum uel ligatus manibus et pedibus

tim prodiit qui mortuus fuerat ligatus manus et pedes in

uelamen super cor

stitis. et facies eius sudario erat liga

ta. dicit eis ihc. Soluite eum et sini

non omnes

te abire. Multi ergo ex iudeis qui uene

rant ad mariam et martham. et ui

derant que fecit ihc crediderunt in

eum. Quidam autem ex ipsis abierunt

ad phariseos. et dixerunt eis que fecit ihc.

Collegerunt ergo pontifices et

pharisei consilium aduersus ihm. et

Aliter non prouidemus

dicebant. quid facimus quia hic

nobis.

homo multa signa facit. si dimit

timus eum sic. omnes credent in eum.

Fremuit. lacrimauit. clamauit. quia difficile surgit quem moles male consuetudinis premit. sed tamen post magnam uocem surgit. id est per magnam dei gratiam uiuificatur dum penitet.

Hic ubi se gloriam patris querere sicut et in aliis operibus ostendit. tamen quia secundum minor erat patre ab eo petit suscitationem lazari. et non se exauditum dicit. et hec propter circumstantes. ut uel sic credent filium dei.

Sicut potentia dei est quod surgit. ita et quod adhuc ligatus prodiit. id est foras pressit.

Xpc per se uiuificat uiuis ministris potestatem soluendi tribuit.

Dum peccator contempnit sepultus iacet. quando penitet surgit. quando confitetur prodit. quasi de occultis exeundo manifestus. set adhuc ligatus est. et dicitur ministris. soluite et sinite eum abire. unde que solueritis super terram erunt soluta in celis.

Et dixerunt eis. Siue annuntiando ut crederent. siue prodendo ut se uiuerent. set quoquo modo hoc fecerint collegerunt ergo pontifices.

Credent in eum. quia sentiebant doctrinam eius esse contra templum et paternas leges timebant. ne si omnes crederent in xpm nemo

remaneret qui contra romanos ciuitatem dei et populum et templum defenderet.

Nota etiam per malos spiritum prophetie predicere futura. quod tamen euangelista diuino sacramento tribuit quia fuit pontifex. i. summus sacerdos. et hunc ministerium in manibus spiritu dei locutus est deus constituit unum summum sacerdotem. cui mortuo unus succederet. set per ambitionem postea uenit ut plures essent et uicibus ministrarent. forte et plures in uno anno ex quibus forte erat qui in censum poneret. quod non licet non summo sacerdoti ut de zacharia legitur.

Iudeorum in qua erant erant oues. hoc tamen dixit cayphas. set quod nouerat euangelista est alias oues addit. set ut filios dei, filii predestinatione. sicut et oues israel. nondum enim erant. quia nondum crediderant.

quia de temporalibus timent.
et uenient romani.
et tollent locum
nostrum et gentem.

De temporalibus timent non de eternis. et ultra quia perdiderunt gentem suam perdiderunt ubi quia dispersi.

quia inuestigans.
Unus autem ex ipsis cayphas nomine
uel sagax. uel uomens ore interpretatur.
cum esset pontifex anni illius. dixit
eis. uos nescitis quicquam nec cogitatis.
quia expedit nobis ut unus moriatur
homo pro populo. et non tota gens
pereat. hoc autem a semetipso non dixit.
sed cum esset pontifex anni illius. erat
pro gente. et non tantum pro gente. sed ut filios dei qui erant dispersi congre

Prophetauit quia Ihesus moriturus

quia Non quin et postea. set modo diffinite.
garet in unum. ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent
quia non quod hoc non posset. set docet suos cedere futuri persecutui.
eum. ihesus ergo iam non palam aput iudeos ambulabat.
set abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur
quia significat transitum ad gentes. in effrem que interpretatur fructificatio. i. ecclesia.
effrem. et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum

Imminente pascha figurali in quo iam uerus agnus immolandus est. consilium erat inter iudeos de eo interficiendo. et ipse appropinquat passionis loco.

quia sicut
autem erat pascha iudeorum et ascen
preceperat deus undique conuenire ad pascha ut illius diei
derunt multi iersolimam de regi
sanctificarentur celebratione.
one ante pascha. ut sanctificarent se
quia obliti sue sanctificationis in ipso loco orationis tractant de
quia male.
ipsos. querebant ergo ihesum. et colloquebantur ad inuicem in
nece agni.
templo stantes. quid putatis quod non uenit ad diem festum

dederant eum pontifices et pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit

Ad occidendum. | *Sciens eos conspirasse venit qui agnus*

indicet ut apprehendant eum. Iesus ergo ante sex dies pas- XII

ad victimam ut verum pascha faciat.

che venit bethaniam ubi fuerat lazarus mortuus quem suscitavit

Preciosum unguentum est de nardo maxime de spicis i. de foliis nardi. hic autem dicitur pistici. a loco unde erat. et interpretatur fidelis. i. non alia commixtione corrupti.

Ihesus. Fecerunt autem ei cenam ibi. et

Soror lazari.

martha ministra-

Non ut fantasmata

bat. lazarus vero

set eius vera resurrectio probetur comedit et bibit et loquitur.

unus erat ex dis-

Altera soror lazari.

cumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pi-

pistice fidei.

Ideo prius bethaniam in resurrectio lazari ait cuius memorie omnium traderetur. et inexcusabiles iudei convincerentur. tractantes de morte tanti suscitatoris.

stici preciosi. et unxit pedes ihesu. et extersit capillis suis pedes eius et domus impleta est ex odore unguenti

Iste mortuus bono odore de quo alii vivunt.

Dicit ergo unus ex discipulis suis

Falso.

iudas scariothis qui erat eum traditurus. quare unguentum non venditur trecentis denariis et datum

Ne cura pauperum putaremus dixisse de-

est egenis. Dixit autem hoc non de

terminat evangelista cur dixit.

Non pertinebat ad

egenis pertinebat

Omnia mistice. vi. quia. vi. diebus omnia fecit. quia. vi. hominem condidit. vi. etate redimere venit. vi. hora moriturus. Venit autem bethaniam i. ad domum obediencie i. ipse per omnia patri obediens docens etiam obedientiam que est in monte oliveti i. misericordie. nec potest abscondi in qua suscitat sepultus a gravibus peccatis. ibi fit cena in fide et devotione iustorum. Martha ministrat. dum quilibet fidelis opera devocionis domino impendit. lazarus i. suscitati de gravibus cum hiis qui manserunt in iusticia epulantur leti de presencia domini. Maria que olim penitens unxit pedes. nec ibi dicitur quo unguento modo caput et pedes precioso. ibi rudimenta penitentium. hic iusticiam designat perfectorum. Unde hic libra unguenti i. perfectio iusticie. Unguentum quia bonus odor sumus deo. caput unguit. qui alta de eo predicat. pedes qui infirma veneratur. capillis tergit qui suis superfluis pauperes quos inter ea indigent reficit. domus odore i. mundus bona fama replet.

Unus et si malus inter apostolos numeratur. ut doceamur malos tolerare. ne corpus christi dividamus et malos bonis non obesse.

Novit furem. set non prodit docens

toleraret malos. tamen obsequium marie
commendat ostendens quod esset mortu-
rus. et ad sepeliendum aromatibus
ungendus. ideo marie cum non liceret
mortuum ungere. datum est viventi
officio funeris donare. unde secundum mar-
cum dicitur: quod habuit. i. quod potuit
hoc fecit. prevenit ungere corpus meum
in sepulturam.

Magna patientia non arguit eum
dum de avaritia. et non causa pauperta-
dixisse. set ex ratione monstra non
esse illos culpandos. quia ipsi inter
homines conversanti de facultatibus
ministrant qui parvo tempore cor-
poraliter est apud eos. mansuri secum
semper sunt pauperes futuri quibus
elemosina possit impendi.

Curiositas hos non caritas adduxit.
nos econtra si cognoscimus ihesum
christum obedientis animae domum
in qua habitat invenisse deveniamus
vivae contemplatione non propter
hominem tantum quem in anima susci-
tatum videmus. set ut bonam vitam
mittemur. et per hoc ad visionem
ihesu perveniamus.

Quia non poterant miraculum
negare: stulte volunt occidere. quasi non
possit resuscitare occisum qui suscita-
vit defunctum.

Mistice in secundo adventu rapientur
resurgentes in aera cum domino.

ad eum. sed quia
dominum loculorum custos.
fur erat. et locu-
los habens ea que
in loculis. ministerio
mittebantur
set tollebat furto. i. expor-
portabat. Dixit
tabat. ut si non
ergo ihesus. Si-
rem impleat devotionem
nite illam ut i
post meam mortem.
diem sepulture
mee servet illud.
pauperes enim semp-
er habebitis. me
autem non semp-
er habebitis. Cognovit ergo turba mul-
ta ex iudeis. quia illic esset. et vene-
runt non propter ihesum tantum. set ut
lazarum viderent quem suscitavit
et quia propter lazarum.
a mortuis. Cogitaverunt autem
principes sacerdotum. ut et lazarum
interficerent quia multi propter illum abibant ex iudeis et cre-
in die dominica.
debant in ihesum. In crastinum autem turba multa que venerat
ad diem festum. cum audisset quia venit ihesus ierosolimam.

eum de egenis quantum
ad intentionem suam.
quia non curabat de
egenis. set quia commissum
esset ei dispensare pau-
peribus.

Partem unguenti re-
servavit. sed tamen non li-
cuit ei ungere mortu-
um nisi ex devotione so-
la.

Cui angeli ministra-
bant loculos habet in
sumptus pauperum con-
descendens infirmis.

Corporali presentia vel
non habebitis. o. tu iuda
et qui huius. quia et si
mali communicant modo
sacramentis. postea
non habebunt dominum
ut bonum.

acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei, et clamabant: O-sanna, benedictus qui venit in nomine domini rex israel. Et invenit ihesus asellum, et sedit super eum sicut scriptum est: nolite timere filia syon. ecce rex tuus venit sedens super pullum asine. Hec non cognoverunt discipuli eius primum. Sed quando glorificatus est ihesus, tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo. et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba que erat cum eo quando lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit ei turba quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: videtis quia nichil proficimus. ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem gentiles quidam ex his qui ascen

[Interlinear glosses:] per ramos mortificatio carnis vel exempla precedentium patrum. — Rex. — quasi osy anna, id est salva obsecro. — Breviter dicit quod alii latius quomodo factum sit narrant. — Potest et sic dici: posset in suo quia et ipse dominus est. — Asellus iste est populus iudeorum. — per confessionem fidei. — Hunc factum adhibetur prophetie testimonium et est factum misticum sicut et dictum. — in zacharia. — Rex non terreno more quod parum est, set quia regit mentes et ad regnum celorum ducit, et est miseratio[n]is sue dignationis. — futuri. — secundum prophetiam quod in pullo sedetur. — resurrectione. — Recolentes que viderant. — id est non alia quam de eo scripta erant. — id est hoc populum. — Pharisei inde turbati. — prophetant nescientes. — Quid mirum si post eum vadit mundus per quem factus est mundus? — proseliti. — Ostendit gentes per predicationem apostolorum esse convertendas ad fidem.

[Marginal glosses, right column:] Ecce oves de israel veniunt ad pastorem. Rami sunt laudes significantes victoriam superaturi diabolum et mortem. — Ag. Osanna: vox obsecrantis magis indicans affectum quam rem aliquam significans sicut interiectiones. — In reprobo populo erat filia syon, id est ierusalem, scilicet oves devote que occurrunt venienti quibus dicitur: agnoscite quem laudatis, et ne timeatis cum patitur qui est vestra redemptio. — Pullus in quo nemo sedebat populus est gentium qui legem non acceperat. — Simplices mirabile factum efferebant, sed pharisei turbide locuntur. — Per passionem et resurrectionem totum mundum redemit et secutus est. — De iudeis erant qui clamabant: benedictus qui venit in nomine domini. Modo gentiles querunt

uidere. ecce duo concurrunt pie
res dicit itaque angularis lapis. Ve
nit hora ut clarificetur filius hominis.
non est hec clarificatio de istis uolen
tibus uidere. Sed occasione eorum an
nuntiat uenturam plenitudi
nem gentium. eo in celis glorifica
to. Sed hanc altitudinem glori
ficationis precedit humilitas pas
sionis. Vnde. amen amen dico
uobis. Se dicit granum mortifi
candum et multiplicandum ad quam
passionem eam exhortans sub
dit. qui amat animam suam et cetera.

Aug. Ipse est frumentum quo uiuere
debet fidelis anima granum de quo
spiritalis seges debet surgere cum
sint multa grana seminum nisi
se comparat nisi frumento. Vnde
mos cepit esse de hoc solo grano
confici corpus domini.

Aug. Vel qui amat in hac uita perdet
in futuro quod magis cogitanti.
Vnde et subdit. qui odit animam suam in
hoc mundo. non amat sed odit animam
in hoc mundo. qui diligendo deum
potius quam ne eum peccet elegit
occidi.

Aug. Qui amat. hoc duobus modis
qui amat perdet. id est si amat perde si
amas uitam tenere in christo. noli
mortem timere pro christo. uel qui
amat hic perdet in futuro.

I. Qui querit non que sua sunt.
sed que ihesu christi. quecumque bona. siue
in temporalibus siue in spiritualibus sic
deum faciens.

Precium operis quo illi ministratur

dant ut adorarent in die festo. Hii ergo
accesserunt ad philippum qui erat
a bethsaida galilee et rogabant eum
dicentes. domine. uolumus ihesum
uidere. Venit philippus et dicit an
dree. andreas rursus et philippus
dixerunt ihesu. Ihesus autem respon
dit eis dicens. uenit hora ut clari
ficetur filius hominis. [sed prius moriturus sum.] Amen a
men dico uobis nisi granum frumen
ti cadens in terra [putrescum.] mortuum fuerit.
ipsum solum manet. [in infidelitate iudeorum.] Si autem mortuum
fuerit. multum fructum [in fide populorum.] affert. Qui a [uero amore.]
mat animam suam perdet eam. [moritur cum christo.] et
qui odit animam su [temporalem uitam.]
am in hoc mundo in
uitam eternam custodit
eam. [id est] Si quis michi minis
trat [imitetur] me sequatur. [quo primo.] et ubi sum
ego illic et minister meus erit. Si quis
michi [ut ibidem sit adoptatus id est diu (?) cessit ministrando] ministrauerit honorificabit eum

Qui odit animam
suam. id est uitam eter
nam in hoc mun
do in uitam eter
nam recipiet
eandem uitam
sed in melius mu
tatam.

tunc honorificabit eum. uel a(ngeli). quod ex

pater meus. Nunc anima mea

uoluntate e(st). q(uia) n(on) scio q(uod) agam.

turbata est. et quid dicam pat(er)

Saluationem que(m) passionem n(on) refuso. propter q(ua)m passionem clarifica me q(uo)d e(st) gloria tui no(mini)s.

saluuifica me passionis. ut pati ex hac hora. Set ad ut postea clarificet. propterea ueni in sustinendo. hanc horam. pater clarifica nomen tuum. Venit ergo uox de celo dicens. et clarificaui. et iterum clarificabo. in resurrectione et ascensione.

Turba ergo que stabat et audierat dicebat. tonitruum factum e(ss)e. alii dicebant. Angelus ei locutus e(st). respondit ih(esu)s et dixit. Non ostendit hanc uocem non sibi indicasse q(uia)m sciebat. set eis quibus propter me uox hec uenit. s(ed) propter uos. indicasse oportebat. Nunc iudicium e(st) mundi. discretionis. q(uia). Nunc princeps huius mundi diabolus qui dicatur e(ss)e magis in mundo dedit(is).

A redemptis expelletur. predicantibus apostolis plene expelletur. qui olim a paucis. et si ceteri tia temptet uincitur ledit.

eicietur foras. non patior et tur(batur) p(er) hec. affirmatiue. id est et crucem. Et ego si exaltatus fuero a in utrum cap(ut) et manibus. terra omnia traham ad me ip(su)m. hoc autem significans dicebat q(ua) in cruce. morte moriturus esset. Respondit

e(st) et tum illo sine quo, numq(ua)m e(st) b(ea)n(tus). et tum quo numq(ua)m e(st) male u(e)n(it) et aperuit subdicit. sic q(uia) m(isericord)i(a) ministrauit.

Sic anima mea. tur(bata) e(st). predicta passione et ad eam supposita exhortatione q(ue) data uoce fortitudinis sue subdit affectum infirmitatis n(ost)re quem uere (?) in se pertulit. set ex uoluntate pro nobis ne de hac infirmitate desperemus. in qua etiam docet q(uo)d orare debeamus et quo confugere. q(ua)n(do) conturbatur anima mea. quid dicam? quo fugiam? quem inuocem? in q(ua)m spem? in patrem qui saluat. et uoluntatem mee spono. q(ue) spera(n)t ut hoc patiar. ueni in hanc horam ut et clarifico in sic fit. r(ati)o m(embr)i. b(r)e(uis) s(ermo) meis.

Clarifica antequam mundus esset uel omnibus mutabilibus que huc usque egit in homine ut etiam resurrectione lazari.

Iudicium discretionis. quod est ante ultimum dampnationis. quia n(on) p(er) passionem tuam diaboli destructio multi liberabuntur. Vnde exponendo subiungit. nunc princeps huius mundi.

Et ego uicto diabolo tum exaltatus fuero. non esse dubitat trahere omnia. non dicit omnes ut de uniuersitate hominum caccipereris. s(ed) o(mn)ia de integritate nature. i(d est) animam et corpus. quod intelligi uult q(uo)d tum mus. ut nec capillus perit. uel ut de solis hominibus dicatur. o(mn)ia predestinata. de quibus nichil perit. uel omnia genera hominum o(mn)ia de q(ui)bus diabolus eicitur.

Et quomodo. tu di. e. o. fi. hois. i. quod in cruce morietur. hoc enim eum dixisse putabant quod facere cogitabant. filio hominis. quia hoc memorie tenebant. quod sepe filium hominis se dixerat. non quod dixisset hic. Si exaltatus fuit filius hominis. si. n. xpc est manet in eternum quomodo exaltabitur a terra. i. morietur in cruce.

Vel dum xpm uobiscum habetis. ne tenebre ignorantie et mortis perpetue uos comprehendant.

Ideo est qui non credit mortem xpi. set offendit in petram scandali quod est xpc. iudeis contempnentibus et irridentibus mortuum.

Ideo est. dum aliquid uos intelligitis de eternitate xpi. credite in unitatem addendo de humilitate ut teneatis eamdem unitate.

Non ab his qui credere inceperant set ab his qui inuidebant et abscondit se nostre infirmitati consuluit non potestati sue derogauit.

Quem omnibus impleri necesse est. non tamen necessitate facientium. set uoluntate presciuit enim deus et predixit non credituros et peccatores. non tamen coegit eos ad hoc. set ut sic sit presciuit et predixit.

Per fidem cum esset in carne paucis s. humilibus non superbis uideris.

Quia predixit ysaias in spiritu prescientis omnia excecationem iudeorum non poterant credere. non quod ex

ei turba. nos audiuimus ex lege quia xpc manet in eternum. et quomodo (i. de quem dicis xpm. cetera sunt hec. i.) tu dicis exaltari oportet filium (morietur in cruce.) hominis. quis est iste filius hominis. Dixit ergo eis ihc. adhuc modicum lumen in (i. quo quod) uobis est. ambulate (est. si ita intelligitis xpi et) dum (nitatem ut negetis eius) lucem habetis (mortem.) credite in lucem. ut filii lucis (Sicut corporaliter sic et spiritualiter) sitis. Hec locutus est eis ihc et abiit et abscondit se ab eis. Cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum. ut sermo ysaie impleretur quem dixit. (quod dicitur pro rari) Domine quis (tate et difficultate.) credidit auditui (i.) nostro et (filius p. quem omnia fecit.) brachium domini cui reuelatum

Cum intelligitis quod xpc manet in eternum. hec pars fidei. et ueri luminis plenum sufficit.

Ambulate. i. totum intelligite. et mortuum xpm ut redimat et uicturum in eternum in celo quo predicat.

Vel quod a te audiuimus. uel quod nos ipsi de te annuntiantes audiunt.

Non quod non possent homines mutari in melius. set quamdiu tales non possent credere.

I. Quia excecati erant quod iterum dixit ysaias. vel quia nolebant. quam voluntatem predixit ysaias.

Vel aliquando sic conversi convertantur et sanem eos.

et

est. propterea non poterant credere. quia

iterum dixit ysaias

deus deserendo eos qui cum possent videre noluerunt. et cum

Excecavit oculos eorum et induravit

eum possent cogitare. et intelligere noluerunt.

cor eorum ut non videant oculis et non intelligant

aut non. ut non.

corde et convertantur et sanem eos.

de excecatione iudeorum. Non sicut est set aliqua specie ut solet fieri visione moysi et aliorum. christi

Hec dixit ysaias quando vidit gloriam eius et locutus est

et si alii non crederent. Set hoc credere fuit eis quasi non credere.

de eo. Verumptamen et ex principibus multi crediderunt in

eum. set propter phariseos non confitebantur ut de synagoga non eicerentur.

et hos credentes expellunt. immundarum.

dilexerunt enim gloriam hominum

que est meritur.

magis quam gloriam dei. Ihesus autem clamavit et dixit.

necessitate non possent. et ita nulla culpa esset eis. set quia nolebant quam voluntatem eorum prescivit deus et predixit. set et alia causa huius rei redditur scilicet excecatio dei. set et hanc excecationem meruit voluntas eorum tumida. qui suam volentes constituere iustitiam iustitie dei non sunt subiecti. quod dicitur non posse credere. ita est culpa voluntatis humane sicut quod dicitur deus non posse se negare. laus est dei scilicet ne voluntatis.

Quando predicabat incarnationem et predicebat et excecationem iudeorum.

Aliis non credentibus. aliis vero credentibus. vel palam cum palmis et laudibus vel in occulto iam propinquante sua passione clamat ihesus qui latebat quando diu passio non erat complenda.

Ideo crucem in fronte credentium et sedes verecundie figit ut de nomine christi nullus erubescat et magis gloriam dei quam hominum amat.

Vel qui credit in me. non qui se in fide collocat.

Qui credit in me:

credit in me solum. veraci et spirituali intellectu. scilicet quod videt exterius.

non credit in me.

etiam. patrem. spirituali visione.

set in eum qui misit me. Qui videt me videt eum qui misit me.

Quia homo apparebat et deus in homine latebat ne putarent eum hoc tantum esse quod videbant. vult se credi talem et tantum qualis et quantus est pater. et hoc est non credit in me. id est in hoc quod videt. sed in eum qui me misit quod necesse est credi patrem. et si habet pater filium. qui ergo credit in patrem. credit in filium equalem ei. et hic est talis vere cre-

Qui videt me. non sicut qui non videt me sed eum

c

dit. non qui credit me hominem filium dei. per gratiam non per naturam. et ideo nequis intelligeret patrem tantum inuitatorem filiorum per gratiam. non unicum uerbi equalis sibi subdit. et qui uidet me. uidet eum qui misit me. usque a deo non distat inter me et eum. ut qui uidet me uideat eum. hec uisio non careat set intima intellectualis est.

In quibus inuenitur est. set modo in fide post uera uisione illustretur.

de alio non dicitur lux uenit in mundum. nisi de eo qui illuminat ceteri ut illuminati sunt lux. quia uita eorum lucet hominibus.

quasi eum tu.

Ego lux in mundum ueni ut

quod non in

omnis qui credit

alia lumina.

qui emisit me sicut dixit. qui credit in me non credit in me. set in eum qui misit me. quod illud dixit. ne sicut uidebatur crederetur tantum filius hominis. hoc uero autem dixit ut crederetur equalis patri. neutrum horum diceret alius missus. i. apostolus qui tantum seruus. potest autem alia dicere cum filio communia. ut qui audit me uel recipit. audit eum uel recipit qui me misit. quia dominus honoratur in seruo et pater in filio.

dit in me in tenebris non maneat. et si quis

extrinsecus. — intrinsecus. — ea. — cum pater omne

audierit uerba mea. et non custodierit ego

iudicium. — modo. — cur non iudicat. — quia primus aduentus non

non iudico eum. non enim ueni ut iudicem

iudicii set misericordie est. — non credit me deum esse.

mundum. set ut saluificem mundum. Qui spernit me et non ac

de iudicio uero nouissimo subdit. — i. ego. — quasi nam ille. — extra hominibus.

cipit uerba mea. habet qui iudicet eum. sermo quem locutus

Iudicabit eum. Manifeste dicit se iudicaturum in nouissimo die. quia ipse sermo patris est. qui se ipsum locutus est se ipsum annuntiauit.

Mandatum non dedit pater filio per angelum. uel per aliam creaturam. nec mandatum quod aliquando nesciret. set dum uerbum et sapientiam in quo sunt omnia mandata genuit dedit sicut filio qui est uita eterna. eo dedit uitam quo genuit uitam. quia gignendo uitam esse quasi sine initio fuit

Intelligentibus mentibus ut est nata ueritas ex patre. sic loquitur ueritas intus sine sono sicut dixit ei pater. hic ut credent

sum ille iudicabit eum in nouissimo

ideo iudicabit quia ego filius ex patre. — non locutus

die. quia ego ex me ipso non locu

ex se qui non est ex se. — ad hoc ut loqueretur.

tus sum. set qui misit me pater

ipse mihi mandatum dedit. quid di

in uerbis. — esse.

cam. et quid loquar

et scio quia manda

tum eius uita eterna

et quia uita est. — i. quem

est. que ergo ego

ipsum pater annuntio.

loquor sicut dixit

Cum dicat mandatum dei esse uitam eternam et ipse sit uita eterna aperte se dicit mandatum dei.

i. Sicut uerax est me ueritatem genuit. sic ueritas me ueritatem annuntio.

figuralem quo transiuit
populus de egipto.

Diem festum dicit, xv. di
em. s. diem passionis. que
post immolationem ag
ni que tunc fuit in die
totis faciebant iudei
magnum festum quod
uocat hic pascha.

Interpretatur nobis euan
gelista nomen pasche
.i. transitus et signifi
cationem. sicut enim
iui de egipto. sic xpc
de mundo. sic et nos in
sanguine agni insig
niti de uiciis ad uirtutes
de mundo ad celum.

In finem. i. xpm qui est
finis consummans. i. ut eius
dilectione transeant quo
iste transiit. uel in fine
.i. in mortem. non quod
morte terminetur eius
dilectio. sed in tantum dilexit
quo usque ad mortem
eum dilectio perduxerit in
quo exemplum dedit.
ut omnes in dei unitate
permaneant usque in finem

Cena significat passionem.
sicut enim post cenam
non fit prandium. sic
et xpc post quam semel
passus est non iterum patitur.
surgit a cena post passi
onem. ponit uestimenta

michi pater sic
loquor. ANte diem festum

.i. ipse dies
pasche quo transiret per

pasche sciens

crucem. ecce ueritas nunc

ihesus quia

figure.

uenit hora eius.
ut transeat
de hoc mundo
ad patrem. cum

pro eis factus homo.

dilexisset su
os qui erant in

usque. pro

mundo in finem

Ut eius dilectionem et
ipsi transirent de mundo,
eis moriens.

dilexit eos. et

parata nondum transacta
quia postea recubuit et
buccellam iude dedit.

cena facta cum
diabolus iam

spirituali suggestione:

misisset in cor

Consentiens iniquitati.
Non credens esse deum.

traderet eum
iudas symonis

homines quia nondum possunt
intelligere ex ore carnis uerba so
nuerunt que prolata et litteris
signata. nos ad ipsam ueritatem aliquando
tenuis erigunt

XIII

Pascha apud grecos equiuocum
est. dicitur enim et a paschin. i. a
passione. et a transitu quod hebrei
phase dicunt. Dies autem. xiiii. post
equinoctium uernale. in qua immo
labatur agnus ad uesperum. pro
prie pascha a transitu dicebatur.
dies uero sollempnitatis sequentes
quorum primus et ultimus maio
ri cultu habebantur. dies azimorum
proprie uocabantur. uocatur tamen
dies immolationis. azima. xv.
pascha. in hac significatio
ne iohannes dicit ante festum
pasche. uocando diem sollempnem
pascha. greci uero diem qua im
molabatur agnus dicunt tamen uo
cari pascha. et in illa die dicunt xpm
crucifixum fuisse ad terciam diem
et dicunt eum anticipasse unum
diem esse ante. ut cum discipulis
agnum comederet. et ad hoc con
firmandum uerba sequentia du
cunt. s. noluerunt intrare in
pretorium. s. pylati domum ne
contaminarentur. sed ut man
ducarent pascha. intelligentes
pascha esum agni tantum. nec eru
bescunt alios euangelistas di
cere esse mentitos qui dicunt dominum
concorditer cum aliis carnes agni co
medisse. hunc uero iohannem illos
correxisse dicunt. sed errant. quia
cum omnes eodem spiritu fuisse
locutos constet si in uno men
tirentur in aliis eis non crederetur.

secundum priorem infirmitatem. linteo precinxit se. eadem carne iam immortali. aquam in pelvim. i. gratiam baptismi. lavit pedes et extersit a peccatis in baptismo. accepit vestimenta. i. iudeos in fine seculi quos prius excecatos deposuit.

Premisit altitudinem suppositurus humilitatem. ut perfecte commendetur humilitas hominis tam altus sit. se humiliavit ut pedes traditoris lavaret.

Sanguinem in terra fudit. ut vestigia credentium mundaret que terrenis peccatis erant sordidata.

Vestigia evangelistarum firmat et purgat.

Quando cepit lavare venit ad hunc a quo cepit.

Quis nesciat primum apostolorum esse beatissimum petrum.

et traditorem quo utitur ut vult. et de malo bonum facit. In usum mala in effectum bona.

scarioth. sciens quia omnia dedit ei

Sciens — non eum deserens.

pater in manus. et quia a deo exivit. et

Non suos relinquens. — vel eum.

ad deum vadit.

Significat quod de celestibus descendit. et quod se ipsum

Surgit a cena.

exinanivit. et quod formam servi induit.

et ponit vesti

Surgit a cena qua erat cum deo patre. ponit vestimenta sua exinanivit semetipsum. que vestimenta post lavationem suscepit. quia pacta obedientia ad patrem unde venerat rediit.

menta sua. et cum accepisset linthe

In illa carne humilitate se precinxit. quam — dam carnam.

um precinxit se. deinde misit aquam

quia

in pelvim. et cepit lavare pedes dis

tota eius passio nostra est purgatio. — corporis.

cipulorum. et extergere linteo quo

Non post alius set prius ad principem apostolorum. et ideo expavescit quod deus lavet pedes hominis.

erat precinctus. Venit ergo ad Symonem petrum et dixit ei petrus.

Sicut dominus est humilis ad serviendum. ita servus non suscipiendo servitium.

deus. — servo.

domine tu michi lavas pedes. respondit ihesus. et dixit ei. quod

misterium huius rei.

ego facio tu nescis modo. scies autem postea. dicit ei petrus.

Pro altitudine promissi misterii nondum permittit fieri. non quod potest sustinere deum ad pedes humiliari passurus est pro servis.

Error petri nobis profuit. erravit. ne nos erremus. erravit cum se totum lavandum obtulit deo quem deus correxit ostendens semel baptizatum. non esse rebaptizandum.

i. numquam.

non lavabis mi pedes in eternum.

Terrens de periculo salutis.

respondit ei ihesus. Si non lavero te.

te dicit pro solis pedibus.

non habebis partem mecum.

Qui non est lavatus per baptismum et confessionem penitentie non habet partem cum ihesu.

dicit ei Symon

Territus hac responsione

et totum se offerat ad abluendum turbatur amore et timore.

scilicet pedes — cogitationes — opera — *scilicet* cogitationes

petrus. Domine non tantum pedes meos sed et manus et caput.

Hic ubi intelligimus baptizatos apostolos, licet non legamus vel quando. — preter pedes quibus terram tangit.

Dicit ei Iesus. Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes.

quare hoc dixerit exponit evangelista.

Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum. Propterea dixit. Non estis mundi omnes.

Impleta purgatione per sanguinem. — surgens immortalis factus est. — ad dexteram patris sedens. — per spiritum missum in linguis docet.

Postquam ergo lavit pedes eorum, accepit vestimenta sua, et

invitat ad sciendum quod prius nesciebant.

cum recubuisset iterum dixit eis. Scitis quid fecerim vobis? Vos

docebo ut magister. — quia verum est.

vocatis me magister et domine, et bene dicitis. Sum etenim. Si ergo ego lavi ve-

dimisi peccata — quia deus — quia veritas

stros pedes dominus et magister, et

alter alteri peccata dimittere et pro invicem orare.

vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis ut quem-

manu vel corde — et deberetis facere quod ego quia sic

admodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. Amen amen dico vobis, non

ego patior et vos patiamini. sicut ego me humilio ita et vos humiliamini.

est servus maior domino suo, neque apostolus maior eo qui misit illum. Si

que feci et docuo. — *scilicet* non

hec scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de

omnes vos beatos.

omnibus vobis dico. Ego scio quos elegerim.

Qui est lotus *scilicet* baptismo totus est mundus. sed quia in hoc pulvere terrene habitationis inquinatur, tamen est opus pedes lavare quos lavat dominus interpellans pro nobis. et nos ipsi orando. Ille etiam qui in motio studet veritati, dum in altis patienti sponso aperire pergit, pedes inquinat, quia veritas humiliter auditur, sed sine periculo non predicatur. sed hos pedes discipulis dominus lavit.

Sicut prius exemplo, sic etiam nunc verbo instruit eos magister veritatis.

Hoc est quod petro premisit: scies postea.

Quod dicit magister de se, non est arrogantia, sed veritas que prodest auditoribus, sicut facit et paulus.

Qui ad pedes inclinatur et in corde excitatur, vel si iam est, confirmatur humilitatis affectus.

Gregorius. In moribus incauti sunt humiles qui se mendacio illaqueant dum arrogantiam vitant. quia qui contra veritatem se erigunt quam relinquunt. qui enim necessitate cogente vera de se bona loquuntur, tanto magis humilitati iungit quanto veritati [sociant].

Non omnes facietis

hec. unde beati eritis. set qui manducat
meum panem. non ut proficiat. sicut
latro et leuabit contra me calcaneum
meum suum. i. me calcabit. ut im
pleatur scriptura que hoc predixit
non quod cogat. set quia quod futurum erat
non tacuit.

Idem quod in psalmo. xl. secundum aliam
translationem. et enim homo pacis
mee. q. e. pa. m. ma. sc. m. sup.

Amodo dico vobis. quia hucusque
toleraui et tacui. set iam noto
proditorem antequam quod mor
faciendum est. ut cum factum fuerit
credatis quia ego sum ille de
quo scriptura illa predixit.

In verbis istis non unitas nature
missi et mittentis. set in misso
mittentis auctoritas commendatur.
quisquis ergo missum accipiat
ut in eo mittentem attendat.
ut in petro christum. s. in seruo do
minum. in christo patrem in unige
nito genitorem.

Aug. affectum humanum quando
oportuisse indicauit. et in se ipso
potestate commouit qui hominem
totum potestate suscepit.

Ista infirmitas meo uere tur
bata est. non sua potestas sicut et
uere passa. voluntate enim acce
pit turbationem ne desperet
seruus turbatus necessitate. quod
autem turbatur signat tur
bandos spirituales ex caritate cum
cogantur cum zizaniis triticum ante
messem co
gitur separare.

Aug. Christus egi
gas gemine
substantie.

rum. set
ut imple
atur scriptura. Qui
manducat meum
Conculcatione
panem leuabit cal
meam machinabitur.
caneum suum contra me. amen dico vobis
priusquam fiat. ut cum factum fuerit credatis
quia ego sum. amen amen dico uo
bis. qui accipit siquem misero me ac
cipit. Qui autem me
accipit. accipit eum
exemplum
qui me misit. Cum
plurium prebuit ut condolentes
aliis turbemur. *quia*
hec dixisset turba
miserie nostre compatiens.
humano. s.
tus est spiritu. et protestatus est et dixit.
quod occultum fuerat *confirmauit.* *nimio timore*
amen amen dico vobis quia unus
turbatus spiritu *excitatus.* *quia et si cui nota fuit sua*
ex vobis me tradet. Aspiciebant ergo
conscientia alterius erat ignota.
ad inuicem discipuli. hesitantes
de se qui de alio dicit ut gesta
de quo diceret. Erat ergo recumbens
rerum scriptor non sui predicator
unus ex discipulis
tor. *per sinum signat secretum*
eius in sinu ihesu

Quos elegi ad hoc
ut sequaces mei sint
beati. ego elegi autem
et iudam. non ad hoc
set ad illud quod de eo
factum est. ad salutem aliorum
unde alibi. elegi vos. xii.
et unus ex vobis dia
bolus est.

Postquam exemplo suo
eos docuit humilitatio
nem. et calcanei pas
sionem supponit. quod
consoletur eos honorem
quod ipse et pater
meus recipitur.

manifestauit.

Discipulus unus

In sinu. idem est quod
post dicit super pectus
signat secretum de quo

bibit diuinitatis sac[ramentum].

Diligit non plus ceteris, sed familiarius ut per pacem exiret de uita ut per passionem.

q[ue]m diligebat ih[esu]s.

¶ n[on] loq[ue]ndo sed potius innu endo motu corporis sed idem sono uocis ut q[ue]rat.

innuit ergo huic Symon petrus et dicit ei. q[ui]s e[st] de quo dicit

¶ hic e[st] ille

Itaq[ue] cu[m] recubuisset ille s[upra] pectus

sinus .i. secretum sapientie. ¶ Suppressa uoce.

ihesu dicit ei. domine quis e[st]. R[espon]dit

ih[esu]s ille e[st] cui intinctum panem ego porrexero. Et cu[m] intinxisset pa nem dedit iude Symonis scariothis.

¶ quia bono male usus e[st] et hec p[re]sumptio peccatum auxit.

et post bucellam tunc introiuit

¶ ut plenius possideret in quem intra[re] [inc]ip[i]at

in eum sathanas. et dixit ei ih[esu]s.

ut deciperet.

quod facis fac citius. hoc au[tem] nemo sciuit discumbentiu[m]. ad q[ui]d dixit

¶ io.

ei. quidam e[nim] putabant quia lo

¶ uel q[uo]d dicit.

culos habebat iudas quod dixis set ei ih[esu]s. eme ea que opus sunt nobis ad diem festum. ut egenis

¶ ut malus.

a[liqui]d daret. cum ergo accepisset ille

¶ bonum. ¶ Aperte a domino xp[ist]o recedit.

bucellam exiuit continuo. erat

au[tem] nox. cum ergo exisset dixit ih[esu]s.

¶ Absente palea iam tri

Nunc clarificatus ... nunc clarifi

ex uobis me tradet. non carne sed sp[irit]u turbatur. non quod tunc primum subito cognouerit. hoc et repentinum eum malum turbauerit. sed quia iam stat eum ut non exlateret exp[re]ssurus. et ille iam erat exiturus et iudeos adducturus. turbauit eu[m] iminens passio et proximu[m] p[er]iculum proditoris sui. et supra dixit. nu[n]c anima mea turbata est. p[ro]pin quitate passionis.

Non ut quidam putant t[un]c corp[us] xp[ist]i iudas accepit. Sciendum en[im] e[st] quod iam dominus distribuerat omnibus sacramentu[m] corporis et sanguinis. inter quos et iudas fuit. deinde p[er] bucellam intinc tam exprimitur traditor si[cut] t[ame]n a p[ro]p[he]te.

Panis intinctio signat fictionem iude. qui fictus amicus uenit ad cenam. que enim intinguntur non mundantur. sed inficiuntur. Si au[tem] aliquod bonu[m] significat tinctio. eidem bono ingratitu[dini] merito[rum] secuta est dampnatio.

Non precipit sed predicit iude ma lum nobis bonu[m]. quia hoc uult cito fieri. non tam festinando in illius penam quam in salutem fidelium.

Quia loculos in quibus oblata seruabantur suorum necessitatibus et aliis indigentibus in quo datur forma esse seruandi q[uo]d iubetur n[on] cogitare de crastino. ne pro t[em]p[or]e temporis seruitur timore in opere iustitia deserat.

Nox congruit

sacramento. erat
eum qui exivit filius
tenebrarum faciens
opera tenebrarum.

Aug. Nunc cla
rificatus est fi. ho.
exeunte iuda pro
quo dicebatur
non estis mun
di omnes remanserunt soli et
mundi cum suo mundatore. in quo
significata est clarificatio xpi. in qua
separatis malis manebit in eternita
te cum sanctis. Sicut ergo significan
tes tamquam significate appellantur
ut petra non dicitur: significat xpm.
sed erat xpc. ita hoc facto seperationis
unde contestans illam futuram
separationem dicit. nunc non significa
ta est clarificatio. Sed clarificatus est
filius hominis. et deus clarificatus
est in eo. quia non ipse in se sed deus
in eo clarificatur: quod quasi exponens
subdit. Si deus clarificatus est in eo.
quia non quesivit voluntatem
suam. sed patris. et deus clarifica
vit eum in semetipso ut humana
natura verbo unita etiam immortali
eternitate donetur. et hec est clarifi
catio continuo est. i. immortalis resur
rectio non differtur in fine sicut
omnium ad quam potest referri. et post
deinde ut dicatur: nunc non de in
stanti tempore passionis. sed de
proximo resurrectionis quasi sit
factum quod est mox futurum.

Nunc non poterant apli. nondum
confirmati spiritu sequi deum. i. mo
ri pro iustitia vel venire ad vitam
immortalem ad quam ibat. Secuturi
autem erant postea. quomodo autem
idonei possint esse. et pergere quo
ille antecedit docet. Mandatum
novum. do. vobis.

tum quodammodo est purgatum.
catus est filius
hominis. et deus
clarificatus est
quia non quesivit
in eo. Si deus
non gloriam propriam.
clarificatus est
in eo. et deus
clarificavit
eum in semet
ipso. et continuo
clarificabit
eum. filioli
quasi ab illis.
adhuc modicum
vobiscum sum.
volentes me sequi mo
queretis me.
riendo. sed sicut modo.
et sicut dixi
id est istud.
iudeis. quo ego
iudei non
vado vos non
quam.
potestis venire
ne desperent
et vobis dico
additur tamen. sed aliquando ut
modo manda
sequimini. id est innovans.
tum novum

est fi. ho. i. significata est
clarificatio que futura
est per hanc separationem.

Aug. Quia dixerat quod
deus cito clarificaturus
est eum ne putarent
quod non ultra con
gereretur eis conversando
in terra addit. adhuc
modicum vobiscum
sum. i. in infirmitate
carnis sicut et vos scilicet
quousque ad horam mortis.
sicut post resurrecti
onem dicit. cum essem
in vobiscum in carne
mortali. vel modicum
vobiscum sum. et si
non erit eadem quantita
te corporali tamen inter
rena conversatione post
resurrectionem. xl.
diebus. de presentia autem
divina qua cum eis
est usque ad consummati
onem seculi non potest
hoc accipi. quia non con
veniret quod sequitur.
queretis et non pote
stis venire. tunc enim
implebitur. ubi ego et
illi sunt.
Item dico vobis. sed cum
modo. i. non accepto spiritu.

Mandatum. no. do. vo.
non quod hoc non sit
in antiqua lege. dili
ges proximum. tuum sicut
te. et non quod antiqui

sci sit si dilexerint. sz quia dilectio de ueteri facit nouum hominem quocumque tempore quod tamen non facit dilectio que est naturali necessitudine. ut inter coniuges patres et filios et huiusmodi. ut taceamus de ea que est inter amatores. ideo determinat. sicut dilexi uos perducturus usque ad finem sine fine. ea dilectione diligite ut sitis filii dei. fratres unico filio que dilectio facit uos

ti seculo,

Et non in aliis que non mei sunt et uobiscum.

do uobis ut di ligatis inuicem sicut dilexi uos

in quo in

ut et uos dili

nuit se conferre diligen

gatis inuicem.

do nos ut mutua dilectio

in hoc cognos

ne inter nos constrin

cent omnes quia

gamur:

discipuli mei

hic est fons

estis. Si dilec

in quo alienus non communi

tionem habu

nicat. ut ait salomon.

Ut nos dilexi etc. non putetur hic pretermissa dilectio dei. que est in dilectione proximi. in proximo enim non nisi deus diligitur sicut christus in nobis diligit deum non quod habebamus. set ut haberemus sicut medicus in egro non morbum set salutem

que uenit dare.

Aug. Voluntatem suam. set non ut res suas cognoscens ut infirmus uoluntatem iactat. sz inspiciebat inualitudinem medicus. ille promittebat. iste prenoscebat. qui nesciebat audiebat quod presciebat docebat

Quo uadis. audito quo ego uado et intellecta uia qua sequi potest scilicet dilectione cepit dicit petrus. ut sequi patitur et quia. huius eius animum nouit deus. dicit non modo eum posse. in quo non abstulit spem futuri. sz et confirmauit. sequeris autem

postea.

eritis ad inuicem. Dicit ei symon petrus. Domine quo uadis. Respondit

qui non festines. quia nondum es indutus uirtute ex alto. et ideo interim non presumas. ne terreris.

ihesus. Quo ego uado non potes me sequi modo. Sequeris autem

ne desperes quia,

postea. Dicit ei petrus. Quare non possum te sequi modo.

Aug.

animam meam pro te pono. Res

quia totum nouit docet.

pondit ihesus. Animam tuam

Multum presumit qui animam pro eo ponere promittit. quod nondum pro petro animam dedit qui preter posset.

pro me pones. Amen amen dico

Quandoque set pro me prius est ut neges timore mortis. uitam in occidas animam

tibi non cantabit gallus donec

in eternam tuam.

christum quicumque inuenitur

ter me neges. Et ait discipu

pro morte

lis suis. Non tur

Petrus ante primum gallicantum incipit et nam negationem

mee carnis. quia deus sum

betur cor uestrum

XIIII

Aug. Non turbetur cor uestrum. ne autem mortem tamquam homines pauci timerent. et ideo putarentur turbaretur consolatur eos se etiam deum deum dicens esse. ne autem tamen sibi timerent quando pauci ab eo. cum

Nota

fidentiori petro dictum sit. negabis. certificatur post temptationes sese apud deum cum xpo esse mansuros. quia et si differentes nullus tamen alienabitur a domo in quo quisque habet mansionem pro merito per denarium qui idem omnibus signatur una et non divisa vivendi in eternitate mensura, per mansiones signantur divise dignitates in eadem vita eterna. quia alia claritas solis. alia lune. alia stel larum

Aug. Si quominus confirmat esse quia si non essent. dixisset. ibo et parabo. id est predestinabo. set quia iam in predestinatione sunt. ibi non est opus aliqua parare. quia vero nondum sunt in operatione addit. et si abiero et preparavero abiens. set non relinquens parat fidem quia subtrahit se et latet. ut si fides que non est de re visa. et tamen est meritum fidei ex hac vivit iustus et mundatur ei cor dum peregrinatur. et in ea desiderat. quod nondum habet. et hec est preparatio mansionis. quia sic parat nos sibi et se nobis ut maneat in nobis, et nos in eo quantum quisque erit particeps eius. plus vel minus pro diversitate meritorum et hec est multitudo mansionum

Si quominus. id est si non predestinasse mansionem quod est inconveniens quantum ad deum qui omnia bona ante omnia tempora predestinavit. et modo preparare quod iterum est inconveniens quantum ad deum presentialiter quod predestinavit.

Vadit parare non ut iam parate sint. set ut parande hoc affirmat illud negat

Aug. Et si abiero. abiit latendo. venit apparendo. set manet regendo. ut preter

qui suscitabo carnem.

neque formidet

quia si creditis in deum

creditis in deum

consequitur ut et in me

et in me credi

quia ego sum deus. in vobis.

te. In domo

divisa premia meritorum

patris mei

iam in predestinatione.

mansiones

multe sunt.

esset. id est si non esset.

id est si in aliquo,

Si quominus

dixissem vo

hec. s.

bis quia vado

pare vobis

id est cum.

locum. et si abiero et preparavero

apparebo in iudicio.

vobis locum. iterum venio

et

fiet totam ante secundum gallicantum.

In domo. patris mei. domus dei templum dei. regnum dei. regnum celorum sunt homines iusti. in quibus multe differentie. et hee sunt mansiones ipsius domus. hee autem iam parate sunt in predestinatione sicut ait apostolus qui elegit nos ante mundi constitutionem predestinando. parande autem sunt in operatione. unde quos predestinavit hos et vocavit. et iustificavit. et magnificavit secundum hoc dicitur. fecit deus que futura sunt

Aug. Modo iusti sunt regnum dei. et regnum celorum ut dicitur. colligent de regno suo omnia scandala. set et de eisdem dicitur. fulgebunt iusti sicut sol in regno patris mei. id est in regnum in regno. quod et oratur. adveniat regnum. et in fine percipite regnum quod eratis. et non regnabatis. modo regnate et quod eratis in spe. sitis in re.

Si non essent parate. vel predestinate. et essent parande vel predestinande subaudi. tunc et est.

Si abiero. hoc est. set quia iam sunt predestinatione oportet tamen actu complere.

No

introducam uos in mansiones. ubi maneatis perfru
et accipiam uos ad me ipsum ut
endo.
ubi ego sum. et uos sitis. et quo

Set ne quererant ubi sit hoc subdit. et quo. i. ad patrem. nota quod et ibi ut deus et illuc uadit ut homo cum sit una persona deus et homo,

Aug. fides que non uidet credit. nam si uidetur non est fides. credenti colligit premium cui uidere reddit: eat ergo dominus et paret locum. eat ne uideatur. lateat ut credatur: tunc enim locus paratur: si ex fide paratur: uiuatur: creditur: si desideretur: ut desideratur habeatur: desiderium dilectionis preparatio est mansi[…]onum.

Ego sum uia. uia sine errore querentibus. et ueritas sine falsitate inuenientibus et uita sine morte permanentibus.

Si cognouissetis me. quia dixerat nullum uenire ad patrem nisi per se. qui est inseparabiliter idem cum patre. ne quererent quis est pater. quod uidum quidam cognouerant quos arguit dicens. si cognouissetis me. et patrem meum

patrem. s.
ego uado scitis et uiam
in me ipsum.
scitis. dicit
ei thomas.
domine nescimus
quo uadis.
et quo possumus uiam
scire. dicit
ei ihesus. ego sum
via sine errore que
uia ueritas
renti. ut uerum.
et uita. ne
ut cum sim
mo uenit ad
uia. cum quo sum
patrem nisi
ueritas et uita. per me.
per me. Si
cognouisse
qui idem cum
tis me. et pa
patre.
trem meum
utique cognouissetis.

fruamur bene uiuendo. et sic paratur locus.

Aug. et quo ego uado. hec dominus est secundum quosdam qui sciebant et filium patrem. thomas uero et si putaret se nescire conuincitur per hoc quod ipsum nouit. et uiam scire et uitam. scire. i. filium et patrem de istis scientibus subditur. a modo cognoscetis eum per me cognitum. et uidistis eum corde. dum me per omnia similem ei uidistis. Sed erant alii de quibus philippus est nescientes. quia et si scirent istum filium illum patrem. non putabant filium ex toto similem. set patrem meliorem. et ita nec patrem nec filium sciebant quo audito philippus dicit. ostende nobis patrem in quo sufficientia. et non in te. unde increpatur nec filium scire,

Aug. Dicit ei thomas. quo et qua itur dixit eos scire qui non mentitur. set thomas dicit eos utrumque se nescire nescientes eos scire. sed christus conuincit eos scire. quia si eum sciebant. et ipse est uia. uiam sciebant. et si ipsum sciebant. et ipse est ueritas et uita. tunc sciebant ueritatem et uitam ad quam uadit. ipse ergo per se uiam ad se ueritatem et uitam. et ad patrem quia cum patre unum est uadit. nos per quibus dicit nemo uenit ad patrem nisi per me. et per ipsum ad ipsum. et ad patrem uadimus. cum christus deus sit. et homo secundum hominem uenit ad homines. et secundum hominem glorificatum redit ad se deum qui est cum patre una ueritas et uita. sic et sui in glorificatione ueniunt ad christum ueritatem et uitam. et tam sibi quam illis est uita per obediam. unde propter quod et deus exaltauit illum.

Et vidistis eum. ut de duobus omnino
similibus dicitur: si istum vidisti: illum
vidisti. viderant ergo quidem similem in
filium. set movendi erant ut talem
etiam patrem intelligerent et non dissi
similem

Et cum omnino sint similes quo
modo tu dicis. quod video quo animo
dicis. non queris alterum similem
set putas meliorem.

Aug. Aliud quippe est verbum aliud
vero homo. set verbum caro factum est
.i. homo. non itaque alia verbi. alia
hominis est persona. quoniam utrumque est una persona.

Quia a me ipso non sum qui loquor
et tribuit quod facit. de quo ipse est
qui facit.
equalis. alter alteri. ut tamen sit alter ex altero.

¶ non tamen corporis oculis.
uissetis. et amodo cognoscetis eum.
¶ Similem patri. Iam aliqui. ¶ intelligentes istum esse similem
et vidistis eum. dicit ei philippus.
patri. ¶ quod qui maior est te.
¶ quia in eo sufficientia
Domine ostende nobis patrem et sufficit
tia erit nobis.
nobis. dicit ei ihesus. tanto tempore
¶ quia nec filium novit qui patrem
vobiscum sum. et non cognovistis
meliorem credit. ¶ spiritualibus oculis. ¶ hic significat
¶ vere me non novistis. quia si me novissetis et patrem.
me. philippe qui videt me. videt et
duos esse in personis. idem in substantia. quia pater alius est a filio sed
¶ si quam alius filius sit. et alius pater. sed quia omnino similes.
patrem quomodo tu dicis ostende
non aliud. ¶ Cur quos inseparabiles separatim vis nosse.
¶ Sit est
nobis patrem. non credis quia ego in
patre et pater in me est. Verba que ego loquor vobis a me ipso
¶ Non a me set. ¶ et cum facit in me.
non loquor. pater autem in me manens ipse facit opera. Non

Et cum facit in me non creditis quia
ego in patre. hic ostenditur non
solum philippus arguendus.

Qui credit. ego et pater indifferenter
operamur. quicumque etiam credit
in me. ne de solis apostolis hoc acci
peretur: opera que ego facio per me ipse
faciet. i. faciam ego in eo vel per eum.
et et maiora. et quia non ille faciat.
set ipse in eo ostenditur. quia vado ad pa
trem. et quodcumque petieritis patrem
in nomine meo hoc faciam. prius facio
ut postea fiat faciat.

Aug. Quia si ipse fimbria petentium
lecta sanavit. vel opus eius est. quod per

creditis quia ego in pa tre et pater
in me est. alioquin propter opera ipsa
¶ Ecce primum fidei.
credite. amen amen dico vobis
¶ ecce fidei qui per dilectionem
qui credit in me
operatur. ¶ prius ego postea ipse quia ego
facio ut faciat.
¶ non ergo qui credit non
opera que ego fa
facit.
cio. et ipse faciet
et maiora horum
faciet quia ego

Aug. Magis ego in patre et pater
in me. si enim separati
essemus nullo modo insepa
biliter operari possemus.

Opera inter que sunt et
verba illa que sunt hominum
opus cum aliquem edificat
facit.

Non tamen quia se. set ex me
non est servus maior

dño. ipse sine eis mul-
ta. illi sine eo nichil n̄
peccatum.

ad patrem uado.

et quodcumque pe-

ꝗ. i. ad salutem. alia. ꝑmittit non dat

tieritis patrem in nomine meo

natus daret. ꝗ hoc addit non putetur qđ promisit sᷝ

patre facturus. ꝗ Non facit sine patre filius

ꝗ statim uel post. quando quidem id facit ut

hoc faciam ut glorificetur pater

in eo pater glorificetur.

in filio. si quid petieritis me in

ꝗ Vt faciatis que ego uel faciam quod petitis di-
ligite. ꝗ in quo etiam

nomine meo. hoc faciam. Si di-

deinde ostenditur dilectio
mandatis.

Quomodo monet
diligere et seruare
mandata ut accipi-
ant spm. quem n̄
habent. non possunt
diligere et seruare
sed habebant minus
occulte accepti erant
amplius manifeste
ut in eis innotesceret
quod habebant.

ligitis me man-

data mea serua-

ꝗ rogat obedientiam suam
representando.

ꝗ rogat homo qđ deus
te. et ego rogabo
dat.

patrem et alium

ꝗ Aduocatum uel consolatorem sicut sum presens uobis in carne.

paraclitum dabit uobis ut maneat uobiscum

ꝗ qui pri et filio consubstantialis est et coeternus. ꝗ remanens amator mundi cum quo

in eternum spiritum ueritatis quem mundus non potest

nunquam est amator dei. ꝗ nec sci

accipere. quia non uidet eum nec

endo intelligit.

scit eum. uos autem cognoscetis

eum quia apud uos manebit. et in

ꝗ indicat

uobis erit. non

se esse patrem illis.

relinquam uos

ꝗ post re

orphanos. ueni-

Erit. Vt maneat non
manebit. ut sit quia
prius esse alicubi quam
manere. nequis ergo
putet sic manere ut

se loquitur. et docet aliquos discipulis
uero loquentibus plures crediderunt.
uel que ego facio ipse facit. quia ego
p. post ipse. maiora horum que ego
sine eo. alia enim opera facit in uo
bis. ut faciamus et nos. i. credere. Vnde
iustificatur impius. alia sine nobis.
ut quod tunc predicabat uba facie-
et de his dicit que tunc agebat. n̄
de omnibus uniuersaliter operibus uel qđ
facit in nobis non sine nobis maius
est omnibus que sine nobis facit. ut
quod ex impio fit iustus. maius est
omnibus celo et terra et ceteris. quia
illa transibunt. hoc manebit. ani
mus tamen est opus dei. in iustis etiam ymago
mago dei. fecit et si angelos fecit ma-
gis uidetur impios iustificare quam
iustos creare. quia et si utrumque equ
est potentie hoc est maioris misericordie.

Vt maneat hic ad quedam ut illustret
et alia huius faciat. post ad uiden-
dam speciem introducat.

Non habent spiritales oculos mundi
amatores quibus spm sanctum uideant.
nec uero carnalibus oculis possunt ui-
dere quia sps sanctus non apparuit indutus
humanitate.

Non habet inuisibiles oculos quibus in
uisibiliter sps sanctus uidetur.

Agnoscetis uocatur quia tamen promisit utique
erit. i. rex et
saluator.

Non relinquam

uos. or. non ita dabitur sps pro me. ut
ego etiam non sim uobiscum orphani
grece. latine pupilli.
Et si ad patrem uado non tamen diffidatis.
quia pater mittet uobis spiritum. et ego
non relinquam uos orphanos. et ut
hoc fiat diligite.
Prescientia dei est. que potius in illo scientia
dicenda est. scire omnia que futurus
est. et que futurus non est. predestinatio
uero dei districta est accepta est per misericordiam
gratiam bonis preparare. si uero large
predestinatio accipiatur. et bonis per
misericordiam bona et malis per iustitiam
mala reddere. non quod prescientia dei
uel predestinatio inferat necessitatem
libero arbitrio. et aliquando prescientia pro
predestinatione. et predestinatio pro
prescientia indifferenter libris accipitur.

Qui habet. non solum uos apostoli
uidetis et cognoscetis. set et quicumque
habet in memoria. et seruat in uita
uel habet in faciendo seruat perseue
rando. uel que habet in sermonibus ser
uat in moribus uel qui habet audi
endo seruat faciendo.

Et ego hoc diligam ut manifestem.
qui etiam nunc diligit. set non ad
hoc set potius ut credamus.

Dicit ei iu. audito quod mundus
non uidebit eum. set ipsi uidebunt
pro omnibus quesiturus. querit
iudas causam huius discretionis. hec
causa est secundum domini responsionem
scilicet dilectio. per quam solam et non per
aliam discernitur gens sancta a sancta non.

surrectionem carne presen
tia dectatis semper.
et ego ue
niam ad uos. Ad
huc modicum. tempus.
huc modicum
et mundus me
iam non uidet.
scilicet bonis post resurre
Vos autem ui
ctionem apparuit.
debitis me. quia
diuinam uitam et nunc
ego uiuo. et uos
promittit. quando nunc
uiuetis. In illo
tis. quod modo
die uos cognos
credititis. ut radices in
cetis quia ego
sole unum cum ipso.
in patre meo
ut palmites in uite.
et uos in me.
ut ait apostolus
et ego in uobis. qui habet man
si autem xpistus in uobis. hoc enim opere osten
data mea et seruat ea ille est.
ditur dilectio. quis fructus.
qui diligit me. qui autem dili
git me. diligetur a patre meo.
pater et filius inseparabiliter diligunt. hec
et ego diligam eum et manifesta
uisio erit. merces fidei.
bo ei me ipsum. Dicit ei iudas non ille
que causa est.
scariothis. Domine quid factum est

Vel
hospes aput alios inuisibilis.
set meis est. et ideo ab eis ag
nosci potest non ab aliis
Adhuc. Set mundus qui
modo uidet oculis carnis
post modicum non uide
bit. quia resuscitatus
se eis non ostendit. set
et totum tempus modicum
est. quo finito auferetur
impius ne uideat gloriam
dei quam uidebunt iusti.
Viuo. presenti utitur quia
magis futura est eius re
surrectio ad illos. Vel
futuro quorum in fine fu
tura resurrectio.
Hec modo est et cognoscetis
quodammodo per fidem. set
tunc cognoscetur per speciem
quando hec coniunctio per
ficietur que modo inchoatur.

quia manifestaturus es nobis te ipsum. et non mundo. Re

ius et dixit ei. Si quis diligit me sermonem meum servabit et pater meus diliget eum. et ad eum venienmus. et mansionem apud eum faciemus. qui non diligit me sermones meos non servat. et sermonem quem audistis non est meus. sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo. ille vos docebit omnia

Apte vel quicumque. scilicet

est dilectio que probatur in custodia. sermonum

ego et pater et spiritus sanctus. scilicet erit in

terna visio et mansio non transitu

ra sed eterna. scilicet

non amat. vel sermo.

corporali presentia que si

iam auferetur

ne timeatis quia

paraclitus spiritus

doce

bit ut sciatis sug

Mansionem cari tas facit habitare in domo in qua pater et filius facit man sionem. unde et dabit manifestationem de qua ille quesierat

Hec locutus sum vo. de mansione in dile ctoribus suis in quo sig nificatur ecclesia futura spiritualis in qua beati a quibus non recedit apud vos manens. hic ecclesia presens corporalis in qua visitat liberando et redit.

Docebit que dixero. non quod filius dicat et spiritus doceat. quia quod deus dicit et docet ipsa trini tas dicit et docet. sed quia trinitas est. opor tet singulas insinuari personas quas nos distin cte audire inseparabi biliter debemus. cum o.

Consolati cum sit opus totius trinita tis ad personam maxime spiritus sancti. quia in scripturis nomine bo nitatis spiritus designatur per bonitatem ergo deus con solatur nos per bonitatem omnia sua bona nobis dat. Unde cum ipse filius doctrina patris de spiritu dicitur. docebit me vos omnia. quia et si filius docet nos et revelat

Hii sunt qui numquam viderunt pa trem et spiritum. sed nec filium in forma dei. et si sed in forma servi.

Venit deus ad hominem dum homo venit ad deum. venit ho credendo. obediendo. intuendo. capiendo. deus venit illumi nando. subveniendo implendo

Et sermonem. quia non est suum verbum sed patris. et quia se voluit intelligi singulariter dixit. quod prius pluraliter dixerat sermones meos

Hec locutus sum. u. a. u. ma. iturus ad patrem pacem relin quo vobis. et repetens de eodem pacem meam. do. vo. vel hoc est quod propheta dicit. pacem super pacem. pax est in hoc seculo in qua manentes hostes vincimus. si invicem diligimus. et de oc cultis invicem non iudicamus. pax erit in futuro cum sine hoste regnabimus. ubi alter ab altero non poterit dissentire. ubi omnia aperta. et laus unicuique. in illo autem et ab illo est utraque pax ipse enim est pax nostra. et eum credi mus quia est. et eum videbimus sicuti est. unde quod dicit meam a potiori ad prius subaudiendum est. vel pax in hoc seculo est nostra que est aliqua et non plena et sia ab illo in futuro sua est pax ubi non repugnat quod ipse habet.

prem hec totu facit per sua uoluntate

Suggeret ab occulto non quod in
terior. uel commemorabit uos. i. faciet
uos memores omnium esse etiam hec
e gratia spiritus e quod non obliuiscimini.

Non turbetur. c. u. quia in pace
uos relinquo non turbetur cor ue
strum de eo quod dixi uado. q.
pastoris absentia lupus inuadat.
quia sicut homo ut deus presens
sum. et cito ueniam ad iudicandum.

Si dixi. uado quod uos terret di
co uenio quod uos mulcet.

Gauderetis. quia humane nature
gratulandum e que leuatur ad
dexteram patris in quo idem mihi spiritus
teneri.

Ad prem ibat. qui erat cum illo.
sed hec erat ire ad deum et recedere a
nobis mutare atque inmortale
facere. quod suscepit ex nobis mor
tale et leuare in celum. per quod
fuit in terra pro nobis. nature
ergo humane gratulandum e. eo quod
sic est assumpta a uerbo ut inmortalis
constitueretur in celo atque ita fieret
terra sublimis ut incorruptibilis
pulueris sederet ad dexteram patris.

Credatis. non quod tunc uideretis.
quia non e laus uel meritum fidei. im
mo nec fides e de eo quod uidetur:
sed de eo quod non uidetur. sed creda
tis filium dei. non noua fide. quia et
prius credid ante. sed aucta fide et refec
ta. quia et modo cum hec diceret pu ta
erat. et cum moreretur nulla.

gerer ut uestris.
Vel commemorabit uos
subministrabit.

et suggeret uo
bis omnia que
cumque dixero

~~itus ad prem.~~ ~~producturus~~
uobis. pacem relinquo uobis. pacem
ad prem.
meam do uobis. non quo mundus
~~ego do ut unum cor sursum habeatis.~~
dat. ego do uobis. non turbetur
~~quod plus e.~~
cor uestrum. neque formidet. audistis
~~a uobis corpore. corpe~~
quia ego dixi uobis. vado et uenio
munditio. ~~etc.~~ ~~de eo quod.~~ deretis
ad uos. Si diligeretis gauderetis utique
~~Secundum quod timor uadit et ueniet iudicare.~~
quia uado ad patrem quia pater
~~homine.~~ ~~quod uado ad patrem.~~
maior me est. et nunc dixi uobis
priusquam fiat ut cum factum fuerit
credatis. iam non multa loquar
~~acte~~
uobiscum. ue
pta licentia a deo.
~~diabolus.~~
nit enim prin
~~ut me tradat in man~~
iudeorum. ~~peccator non creatura.~~ ~~ego sequar qr~~
ceps mundi huius. et in me non
in me non habet quicquam. ~~sum habes prem.~~
~~quod ad se pertineat suum.~~
~~quasi diceret. cur ergo moreris.~~
habet quicquam. sed ut cognos
~~quia pater mandauit.~~
cat mundus quia diligo prem.

q.
q. dominus pater et filius et
spiritus sanctus non eos sunt
domus cum non possunt non si
mul esse.

Vt sine molestia mundo
fruantur: que non e uera
ubi diuisa sunt corda.

Volunt dominus habere
quod perderet paupe
tientie ne habet diabolus
quod auferret.

et sicut man

XV

Set surgite eamus ut cognoscat mundus.

Secundum quod homo est caput unius nature cum palmitibus.

Bene debetis me sequi quia ego sum vitis vera vos autem palmites. et hoc infert.

Quia hec discumbens discumbentibus dicebat ad locum unde tradendus ad mortem erat.

Et me precedentem ad passionem debetis sequi. quia ego sum vitis caput vestrum eiusdem nature vobiscum. ut in me possit fructificare humana natura.

Ego etiam agricola cum patre meo. quia sum mundator palmitum quod est agricole non vitis officium qui palmites et operarios facit non de suo nec per ipsos sed per se ipsum.

et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio.

Surgite eamus

quia ante est in amaritudine

hinc. Ego sum vitis

divine consilia. quia essentia quo idem est

vera. et pater

filius. quia natura contra operando

meus agricola est.

set et vitis incrementum dando.

omnem palmitem in me non ferentem fructum. tollet eum. et

ut agricola. per hoc quod mundatur est. amplius. mundando corda spiritum caritatis infundendo.

omnem qui fert fructum. purgabit eum ut fructum plus

iam fructificatis. quia ita vos estis purgati et fructificantes. ego sum Christus.

afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem quem

vitis manete in me.

locutus sum vobis.

a quo totum accipitis. ut totum conferretis. manete quia.

Non ait aqua baptismi quia et ipsa sine verbo est solum aqua per verbum fit sacramentum.

Mundi atque tamen mundandi ut fructum plus afferatis.

ut amplius fructificetis.

manete in me et ego in vobis. Sicut palmes non potest facere fructum a semetipso nisi manserit in

quia totum nobis dans

vite: sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis vos

a vobis accipiens

palmites. qui manet in me et ego

per me

in eo. hic fert fructum multum.

nec parum

quia sine me nichil potestis facere.

ut vitis. quod est in liberi arbitrii.

Si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes et arescet

Vel se a se fructum ferre estimat non est in vite. unde cum repetitione et largiore explicatione supponit ego sum vitis.

Et si secundum hominem est Christus vitis tamen hanc gratiam palmitibus non daret nisi deus esset.

Sarmenta precisa nisi ligni

messores angli. vel eos.
et colligent eu~.
et in igne~ mit
tent et ardet.
manete in me. et si man
Si manseritis
seritis in me.
in me. et verba
mea in vobis.
Non tantum fuerint.
manserint. q~d
quecumque manentes
cumque volueritis petetis. et
in thm ñ possunt velle ñ quod e~ salutis.
fiet vobis. in hoc clarificatus est
per predicationem et passionem sicut
pater meus. ut plurimum fruc
ego.
tum afferatis
Sicut ait apostolus ipse
et efficiamini
opus sumus creati in xpo.
mei discipuli.
Sicut dilexit
me pater. et ego
et io p~seuerate.
dilexi vos. Ma
quo in ea manebimus. diligite me. et vos dignos dili
nete in dilectione mea. Si precep
gi efficite.
ta mea servavitis manebitis in dilectione mea. sicut et
et per hoc ostendo diligi a patre meo ego ho.
ego precepta patris mei servavi. et maneo in eius dilectione.
gaudeam de vobis q~d e~.
hec locutus sum vobis. ut gaudium
cu~ gratiam prestat.
meum sit in

utiliora sunt. que nullis usibus deputan
tur. sed igni. vel in vite est vel in igne.

Qui manet in me fert fructum multum
quod est ex gratia dei. et ita est gloria eius
non hominis. et hoc est in hoc clarifi
catus est pater meus.

Verba dei tunc dicit manere in nobis
quando facimus que precipit. et di
ligimus que promittit. qui autem
hoc non facit tangit. non cohere(n)t. et
ideo non sunt ei in beneficium. sed in
testimonium dampnationis.

Efficiamini discipuli. quo. Si me
diligeretis ex qua dilectione est
preceptorum eius servatio. si me dile
xeritis. sicut dilexit me pater. non
quantum. non. et notatur equalitas
sed similitudo dantis eis eternitatem eternam.

Vel in dilectione mea qua diligo vos
id est manete in gratia mea. et unde scie
tur vos manere in ea. si precepta
servabitis. non ergo precepta prius ser
vant ut illos diligat. sed nisi eos
diligat non precepta possunt servare.

Non dicitur. q~d pro servatis prep
tis dilectores sunt. nemo enim servat
qui non diligit. sed q~d nemo diligit
nisi qui servat. ostendit quod non vn
gerentur. sed ut monstrent dilec

Et quod de dilectione proximi egit. sed

Et io quicumque si solum
nos manet in me creden
do. obediendo. perseveran
do. et ego in eo illumi
nando. subveniendo.
perseverando dando.

Siquid petit fidelis et non
fit non petit hoc quod
habet mansio in eo. non
quod habent verba eius que
sunt in eo. sed q~d habet
cupiditas et infirmitas
carnis.

Sicut non equalitatem
ostendit nature et
sue. sed gratiam qua medi
ator est. nam pater dili
git nos. sed in filio

Ecce unde plurimus fru
ctus ex dilectione. s. sed
unde dilectio que pretius
dilexit nos.

Gaudium dei de vobis
quos preseruit. et predesti
navit semper est plenum

in nobis incipit ex fi de et proficit. (et) p(er)ficie tur in resurrectione.

Non aliud quia in hoc sunt omnia (et) dei dilectio. (et) fides. et c(etera).

Diffinit plenitudi ne mutue dilectio nis quam nos h(abe)re p(re)cip(it).

dum per gr(ati)am eius conso
nobis. (et) gaudiu(m)
n(ost)r(u)m habebunt.
uestrum imple
ut impleatur n(ost)r(u)m.
atur. Hoc est pre
ceptum meu(m) ut
non sicut homines se
diligatis inuicem sicut dilexi
inuicem. sed ut d(eu)m habentis.
uos. Maiorem hac dilectionem
nemo habet. q(ua)m ut anima(m) sua(m)
ponere a(nim)am pro fr(atri)b(us) n(on) est
ponat quis pro
dilectio. sed effectus dilectio(n)is.
amicis suis. Vos
et per caritatem eritis amici.
amici mei estis. Si feceritis que
(et) si p(re)c(e)p(ti)s.
cipio uobis. Iam non dicam uos
S. ille qui solo timore seruit. non ille de quo
seruos. Quia seruus nescit quod fa
dicitur: euge serue bone quia ex amore.
ciat dominus eius. Vos autem di
xi amicos. Quia omnia quecumque
ego homo ad opus hominu(m).
audiui a patre meo nota feci uo
Non elegit qui nondum diligit. Cu(m) iam p(er)uen(i)
nos tum eratis mali.
bis. Non uos me elegistis. Sed ego
Ad gr(ati)am platani. P(er) me uiam
in sp(irit)uale(m) fidem.
elegi uos. (et) posui uos ut eatis. et
et hec tu(m) gr(ati)a. quem non afferent n(on) p(er)uni
fructum afferatis. et fructus
elegi.
uester maneat. ut quecumque peti
eritis patrem i(n) no(m)i(n)e (meo) det uobis.

repetitio e(st) confirmatio. ibi tu(m) dicit. Mandatu(m) nouum do uob(is). quasi non ante fuit. hic au(tem) hoc e(st). q(uod) nil aliud sit ibi nouu(m) ne in uetustate maneamus. hic meu(m)

ne co(n)tempnat

Ut sicut posuit animam mea(m) pro uobis. ita uos pro fr(atri)b(us) u(est)ris. ut me imitemini. S(ed) n(on) in co(m)pare

mini.

Vos amici. Commendata dilectione addit. quod dignationis e(st). Ut ho nos seruos qui sunt faciendo q(uod) p(re)cipit dicat amicos. (et) eis tollit nomen serui quod e(st) ex timore foras mittendo qui nescit quid faciat dominus. quia cum aliquid facit sic extollitur. Cu(m) ip(s)e faciat et dominus. Sunt t(ame)n serui timore p(er)manente in eternu(m) q(ui) intrant in gaudium d(omi)ni. Hi sciunt q(ui)d faciat dominus eos n(on) solum ho mines. S(ed) et iustos. (et) c(on)cesserim bom e(st)

Non quod iam quis omnia tu(m) post etiam dicat. Multa habeo nobis dicere que non potestis portare modo. sed dicit se fecisse que scit se facturum in resurrectione u(bi) plene beati erunt in anima et in corpore. et hec gloria n(on) ex uob(is) s(ed) ex me. (et) hoc e(st) non uos me elegistis.

(et) ex e(o).

Eatis uolendo fructu(m) afferatis op(er)a do.

Fructum e(st) dilectio que e(st) fructus u(est)r(u)m que modo e(st) in desiderio non in sa turitate. et ipso desiderio. quod tum petieritis in no(m)i(n)e Ih(es)u dabit nobis pater

Hic ostendit quis sit fructus q(ui)

dixerat pro quo et dabit pater quod petimus qui et hoc dedit ut diligamus.

Homine mundi aliquando boni aliquando mali designantur. quia una massa est que tota in dampnum periit. de qua sunt alia uasa in honorem alia in contumeliam.

Si malus punit scelus mali ex parte mundus odit quod suum est dum punit. ex parte amat quia malus fauet malis.

Sermonis huius non est seruus ut illius superioris scitote quia me priorem habuit odio. et subdit causam. quia non est seruus maior domino suo.

Quia exemplo suo quo alii meliores non est monuit ad ferenda odia mundi subdit. quare eum hoc debeant imitari quia ipse dominus illis sit.

Subdit non est seruus maior domino suo inuitat eos ad sustinenda odia mundi. et persecutiones quas debent. serui enim eius sunt et imitari eum debent et possunt. quia ipse consolabitur eos.

Vobis propter nomen meum. quod est me in uobis quia odeunt et persequentur sermonem quia meus est contempnunt.

Hec mando uobis ut diligatis inuicem. Et si mundus uos odit, scitote quia me priorem uobis odio habuit. Si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret. Quia uero de mundo non estis, sed ego elegi uos de mundo, propterea odit uos mundus. Mementote sermonis mei quem ego dixi uobis. Non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt et uos persequentur. Si sermonem meum seruauerunt et uestrum seruabunt. Sed hec omnia facient uobis propter nomen meum quia nesciunt eum qui misit me. Si non uenissem et locutus eis non fuissem peccatum

Interlinear glosses: quasi fructum. — quod odit uos quia mundus uos diligit. — mundus qui solum odit. — o membra ex capite. — contemptu. — dampnatio. — mundi. — gratis. — quia de eo non fuistis. — propterea. — quia. — Ecce hic ponitur seruus ex timore permanente meretricum. — ita. — Non potest placere seruus cui displicet dominus. — Obseruauerunt uix illud obseruabit peccator iustus. — ut in eo caperent aliquid calumpniam. — Sed neutrum facient. — qui meus est. — ut dixi odio habebunt persequentur sermonem contempnent. — Ea scilicet de qua scriptum est scire te sensus consummatus est. — qui misit me. Sed si non uenissem. — de quibus supra siue persecuti sunt et cetera.

maneretur.

Si non uenissem. hic expressius iudeos ostendit ad quos uenit de quibus sub nomine mundi

Dicit. ut diligatis inuicem merito sepe dilectio commendatur. quia sola sit suscipienda. sine qua non prosunt cetera. que sine ceteris non potest haberi. pro hac patienter debemus sustinere etiam odia mundi. unde subdit mundus.

falsa dilectione qua se falso diligit. sed uere odit. quia odit naturam diligit uitium.

di. supiora dixerat. et quia ad eos uenit hic inexcusabiles magis de omnibus malis ostendit.

Excusationem. illi qui non uenit nec locutus est habent excusationem non de omni peccato. set de hoc quod non crediderunt in xpm. hi tamen quibus in apostolis uenit et locutus est non excusantur. porro uero qui sine lege peccauerunt. sine lege peribunt.

Aug. Qui odit me et p. m. o. non uisos possumus diligere uel odisse. set non ignotos. quia et si non ui fama uel litteris nota est eorum probitas uel improbitas. quod si diligimus bona et odimus mala et ita non erramus in iudicio rerum uenia le est. si non uera sentimus de occultis hominum que est humana temptatio. Si suspicemur aliter esse quam sunt quasi suspitiones si humane sunt. iudicium de talibus .i. diffinita certaque sententia prohibemur. ex suspitionibus autem euenit. ut bonus bonus si putet malum nesciens oderit quem

non haberent. quia ueni et locutus
nunc autem sum eis.
excusationem non habent infidelitatis.
de peccato suo.

Aug. Qui odit me et p. m. o. questio non dissimulanda hic nascitur: s. quomodo potuerunt odisse quem nesciunt. si enim deum non quod est ipse set nescio quid aliud suspicantur esse et credunt: et hoc oderunt. itaque non ipsum oderunt: set quod sua suspitione mendaci uel uana credulitate concipiunt si uero quod est hoc de illo sentiunt quomodo eum nescire dicuntur: et quod de hominibus et in hominibus hoc fieri potest: non enim uisos et cetera.

Qui me odit et patrem meum odit. Si opera non fecissem non inter eos coram eis quia eos sanaui pro quibus debuerunt amare uel odisse.
in eis que nemo alius fecit ita magnum.
peccatum non haberent opera illa.
nunc autem et uiderunt et tamen credere si nescirent et oderunt

Peccatum aliud non haberent. quo tenentur cetera. et sine quo dimittuntur. i. non credere in xpm quod ideo uenit ut crederent in eum.

De peccato suo quod non credunt in me. set oderunt et persecuntur in me ipso. et meis. set hoc peccatum in me. et in patrem redundat. quia qui odit me. et pa. m. o. quod est grauissimum quod non solum. ueni et locutus sum. set opera feci que uidentes oderunt tamen et in me et patrem nec est causa quare. set ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus quod est. quia gratis oderunt sicut scriptum est.

Que nemo alius fecit. ut quod pauit tot milia de paucis. quod supra aquas iuit. et petrum ire fecit. et alia huiusmodi. set et moyses in diuiso mari mirabilia fecit. et iosue in diuiso iordane et fixo sole. et alii prophetes fecerunt. que non xpe nec alius fecit. non ergo de talibus hic dicit. Superat enim xpe miracula omnium. quod natus de uirgine; quod de morte resurrexit. set hec non sunt facta in eis nec coram eis. dicit ergo de sanitatibus quot et quantas nullus fecerit in eis uel quia ipse per se ipse fecit nemo sine eo,

Oderunt m. et p. m. Iudei dicunt se diligere deum. et tamen nescientes oderunt quia qui uolunt esse mali no

XV

XVI

lunt esse ueritatem qua dampnantur.
et sicut oderunt suam penam ode
runt ueritatem qui irrogat penam
nescientes ueritatem. et si oderunt ue
ritatem. oderunt eum de quo nata
est ueritas. et ita patrem nescientes. de
eo natam ueritatem nescientes ode
runt.

Cum autem. ue. para. nunc autem ui
derunt opera gratis oderunt. et me et
patrem. set cum uenerit paraclitus
manifestiori testimonio conuin
cet eos qui uiderunt et oderunt.
set et quosdam eorum conpunctos
de tanto scelere conuertet.

Die pentecostes uenit spiritus sanctus
in. c. xx. homines congregatos in
quibus erant omnes apostoli in domo
in qua cena fuit.

Spiritus procedit a patre et filio set fi
lius dicit. quod a patre procedit
quia ad patrem solet referre etiam
quod ipsius est de quo et ipse est. a quo
ergo habet ut sit ab ipso habet
ut de illo procedat spiritus.

Postquam exemplo suo docuit odia
ferre in quo sciunt quid debeant
facere. set non possunt. postquam
et promisit spiritum quo poterunt re
sistere addit. hec locutus sum uobis
de odio mei quod est exemplum de
spiritu qui confirmabit ut ita carita
te diffusa in omnibus cordibus uestris
sit uobis multa pax. et si scandalum
uenit etiam scandalum. quod passu
ri. absque synagogis. i. extra syna
gogam facient uos quia non erat alius
populus dei nisi israel si christum reci
peret non esset alia extra christi. alia

uentes.
et me et patrem
meum. Set ut im
pleatur sermo qui
in psalmis que
in lege eorum scri
est data. Vel quia
ptus est. quia o
oderunt me gratis.
dio habuerunt
me gratis.

Cum autem
sit fiducia consolationis. Ecce quod filius mittit a patre a quo
uenerit paracli
tus quem ego mittam uobis a pa
et ipse est. Vt sit fiducia
predicationis. ecce quod
spiritum ueritatis
et pater mittit.
qui a patre pro
cedit ille testimo
perum.
nium perhibebit de
predicationis mee
me. et uos testimonium perhibebitis quia
et ideo predicare poteritis quod uos scitis
ab initio mecum estis. Hec locutus
sum uobis ut non scandalizemi
qui set nec timeatis solitudinem quia tot adquiretis
ni absque synagogis facient uos
ad gloriam dei ut iudea
Set uenit hora
mini pro eis occidendi
ut omnis qui
interficit uos ar

nesciens esse malum di
ligit. sic et malis etiam
displicet bonitas. bonum
odit. et si putat malum
nesciens diligit.

Gratis odit qui nullum
ex odio commodum querit
uel incommodum fugit
sicut impii oderunt
christum. sic iusti diligunt
gratis et non propter
aliud set propter ipsum.

Sponte ut deus. Vt

Manifestatione sui
quia tanto miraculo qui
putabatur mortuus
resurrexisse et uiuere pro
batus est.

Quod non modo quod non
adest plenitudo illius
spiritus.

Set uenit hora. quasi si
pulsi ab eis tot adquire
tis tamen. unde uobis gau
dium ut non satis
sit eis uos pellere. set

net sinant uetere ne omnes adquirat tis; et a iudaismo au tatis in quo deum israel credunt dese ti et sancta sua.

Hec fient set ego predi xi. ne ignaros hec improuisa turbarent set prouisa patienter ferantur.

zelum dei habent
bitret obsequium
set non secundum scientiam.
se prestare deo. et
hec facient uobis
ex stulta ignorantia.
quia non noue
esse.
runt patrem neque
filium.
me. Set hec locutus
uobis ut cum uenerit
tenebrosa. malorum. et cauteatis
oportunitas. uobis
hora eorum reminiscamini. quia
de aduentu paracliti.
ego dixi uobis. Hec autem uobis
ego passurus sum.
abinitio non dixi quia uobiscum
et ideo opus est predicere de illo.
eram. et nunc uado ad eum qui
mecum
me misit. et nemo ex uobis inter
rogabit. securum a uobis me
rogat me quo uadis. set quia hec
securum a uobis
locutus sum uobis,
tristitia imple
uit cor uestrum. Set
gaudendum.
ego ueritatem
Expedit non solum ut ego uadam
dico uobis. ut ego uadam. si enim non abiero
paraclitus non ueniet ad uos. si
carni enim alii carnales heserunt
autem abiero
set quia non sunt ydonei

Tristitia, in me corporali nondum consolatorem ipsum intus habeatis quia melius me intus in suri estis dolentis me corporalibus oculis sub trahi.

Non quod positus in terra non posset dare.

synagoga israel. set quia isti semper uolunt esse sine christo uiolentes con stituere suam iustitiam pellunt eos qui numquam uolunt esse sine christo iustitie eius subiecti. nec enim desunt pulsi. sicut illi qui cre dentes in christum propter metum non au debant confiteri ne pellerentur de synagogis diligentes gloriam hominum magis quam dei.

Hec autem abinitio. postquam pre dixit futuras eorum passiones et con solatorem spiritum eis dandum esse subdit. hec non abinitio dixi. quod si de passionibus accipimus non solum post cenam. set etiam ante iam proximum pascha et abini tio uisionis xii. apostolorum predixit set de consolatione spiritus eis uentura predixit quia et ipse cum eis corpora li presentia aduocatus et consolator erat. set quia iam iturus est opus erat ut illum diceret uenturum qui confirmaret eos. quod abituriente sine

et sitientes.

Ita palam ut nemo interroget quod uisu corporali fieri cernat. uiderunt enim eum in nube ascendentem et terri de gloria qui prius predicta passione quesierant. domine quo uadis.

Cor spiritualiter me iam noscatis. et carnaliter iam me nosse desistatis ne uerbo carne facto quasi lacte contenti

abiero

sitis.

Si autem abiero. ascentibus uestris sit raptus ad celestia. aderit ipse si mul pater et filius. spirituales enim ex carnalibus facti capatius suscepturi deum habituri trinitatem sicut p

nuncium erat uobiscum sum usque ad. con. se. et ad eum ueniemus et mansionem apud eum faciemus. numquam enim intelligenda est separatio. et si singulatim uocatur loquitur scriptura de personis opus enim erat sic trinitatem insinuari.

Arguitur de peccato qui in xpm non credit. et arguitur de iustitia eorum qui credunt. ipsa enim comparatio infidelium est uituperatio. credant ergo homines in xpm ne arguantur de peccato infidelitatis quo omnia tenentur. transeant in numero fidelium ne arguantur de iustitia eorum quos iustificatos non imitantur. caueant futurum iudicium. ne cum mundi principe iudicentur quem iudicatum imitantur.

De iustitia non sua. set credentium mundus arguitur. quorum comparatione dampnatur. bene non ait. non uidebit me mundus. set non uidebitis uos apostoli contra infideles qui dicunt. quomodo credemus quod non uidemus. est uera iustitia credere quod non uidetur. ut qui uiderunt hominem crediderunt deum. et cum per ascensionem forma hominis subtracta est uisibus. tunc ex omni parte impletum est. iustus ex fide uiuit. et iam non uidebitis me. id est numquam non uidebitis me talem ut modo. id est mortalem iudicandum. set glorificatum iudicem. et hec est iustitia fidei de qua apostolus. et si nouimus xpm secundum carnem. set iam non nouimus. quam contemnit mundus ab iustis mundus non uult accipere arguitur.

De spiritu

ut capaces sitis non eritis. id est per hoc quod abiero.

mittam eum ad uos. et cum ue- *per uos quoniam* nerit ille arguet *mundi. quod habet* mundum de pec- *mundus. quoniam non sentit* cato et de iustitia *tatur. quod non timet. exponit quod dixerat* et de iudicio de- *arguet. suo.* peccato quidem quia non crediderunt in me. de iustitia uero quia ad *talem* patrem uado. et iam non uidebitis

non uidebitis. paulus enim et stephanus postea uiderunt eum. set iam alium. futuro. foras missus iudicio ignis reseruatus. iam.

me. de iudicio autem quia princeps huius mundi iam iudicatus *quia nemo* est. adhuc multa *habet determinare.* habeo uobis dicere. set non *quia nondum uenit ad eos spiritus.* potestis portare modo. Cum autem *intus sine sono sic fit et alius scis.* uenerit ille spiritus ueritatis docebit uos.

accipere iusti enim secundum carnem desistant nosse.

Non quod filius non arguat. set quod spiritus dabit eis caritatem et pellet timorem. ut sit libertas arguendi.

De iustitia quia ad patrem uado. et non. in me. iam. hec erit iustitia uestra ut credatur in eum quem non uidetis. et iustus ex fide uiuit. set non uidet quod credit.

Ponit hoc specialiter. quia hoc manente cetera manent. hoc recedente cetera remittuntur.

De iudicio. quia si dampnatum illum secuti cum eo dampnantur. et ne sibi credant parti terrentur supplicio illius superbi.

Vel deducet in omnem ueritatem.

ut illud deduc me domine i[n] uia tua.

Omnem ueritatem. promittit totum quod futurus e[st] sp[iritu]s. non quod in hac uita totum [com]pleatur.

Ille me cla[rificabit]. quia sp[irit]uales nos faciendo declarabit. quo[modo] patri filius e[st] equal[is] quem sec[un]d[u]m carnem ut hominem nouerant. u[e]l timorem tollendo faciet nos gloriam meam ânuntiare toti mundo q[uo]d non m[ihi] s[ed] h[omin]ibus.

Non i[de]o dico de meo accipiet. quod de me natus intelligatur. sp[iritu]s sanctus ego de p[at]re a quo mea doctrina e[st]. sed q[uia] de eodem procedens sp[iritu]s de quo et ego genitus.

Modicum dixerat sup[ra] sine modicum ad patrem uado et iam non uidebitis me. ubi uisus est ap[er]te loqui. nec q[uo]q[ue]m quesierunt. nunc au[tem] determinans quando ituru[s] sit. i. paulo post. et quo. i. p[er] passiones dicit modicum

salute[m] necessariam
omnem ueritatē
uel omni ueritate.
non. n[on]. loquet[ur].
q[uia] n[on] est a se
a semetipso. set
ipso.
a patre.
quecumq[ue] audi
non
et loquetur. et
solum futura in tempore
que uentura s[un]t
set magis eterna quorum
annuntiabit
amore inflammat.
uobis. ille me
clarificabit q[ui]a
a patre quo et ego.
de meo accipiet.
et annuntiabit
uobis omnia
quecumq[ue] habet
pater mea sunt.
propterea dixi
a patre a quo
quia de meo ac
ego.
cipiet et annun
tiabit uobis.
i.
Modicum et
numquam uidebitis me
iam non uidebi
mortalem s[cilicet].
tis me. [et] iterum

x[pistu]s dicit. S[pirit]us patris u[est]ri qui loquitur in uobis. et apostolus. si sp[iritu]s enim eius qui suscitauit ih[esu]m. i. sp[iritu]s p[at]ris. Item apostolus. misit deus sp[iritu]m filii sui in corda n[ost]ra. [et] quisquis sp[iritu]m x[pist]i n[on] h[abe]t. i[ta] ap[er]te ostendit p[at]ris [et] filii e[ss]e sp[iritu]m.

Quia non e[st] a semetipso. q[uia] pater solus de alio non e[st]. nam et filius de patre natus e[st]. [et] sp[iritu]s de patre procedit et t[ame]n filius et filius sp[iritu]s equalis e[st] p[at]ri. set quecumq[ue] audiet loquetur. audiet ab eo a quo procedit. audire illi est scire idem e[st] et e[ss]e. a quo ergo e[st] illi e[ss]entia ab illo audientia. i. scientia que non e[st] aliud q[ua]m e[ss]entia. [et] cum de re sempiterna p[ro]p[ter]e dicatur est secundum nos bene dicitur fuit [et] erit. fuit quia numq[ua]m defuit. erit quia numq[ua]m deerit est. quia semper e[st]. non p[re]terit. q[uas]i qui non maneat non oritur quasi qui non erat. cum ergo nostra locutio per tempora uarietur de eo uere dicuntur uerba cuiuslibet temporis qui in nullo tempore defuit. uel deest. uel deerit. [et] i[de]o non mirum. si audiet dixerit de eo quod audiuit. et audiet et audit. i. semper sciuit scit et sciet.

De meo accipiet. non q[uo]d sp[iritu]s sit a uobis filio. cur autem hoc dicat explanat. omnia quecumq[ue] habet pater mea sunt. prop[ter]ea dixi q[uia] de meo accipiet. ergo de patre accipit sp[iritu]s unde accipit filius quia in hac trinitate de patre natus e[st] filius. de patre procedit sp[iritu]s. qui a[utem] de nullo e[st] natus de nullo p[ro]cedit p[at]er solus e[st].

Modicum. i. paruum temp[us] restat

usque ad hoc quod patiatur et gaudeat
sepultus. et iterum paruum tempus usque
resuscitatum uideatis uel paruum
tempus est .i. triduum quo clausus
non uidebor. et iterum paruum tempus
.i. xl. dies quo resuscitatus uidebor
quia uado ad patrem. hoc est quia
tempus est ut deposita mortalita-
te humanam naturam celis in-
feram uel spiritualiter illis quibus
loquebatur dicit. Modicum et iam
non uidebitis me. et ad hoc refert.
quia uado ad patrem. non ad illud.
iterum modicum et uidebitis quod
uiuisse promittit esse. dicit ergo
modicum non quia mortuus ab
eis non erat uidendus donec sur-
geret. sed quia eundo ad patrem.
facturus erat ut uiderent non
eum ulterius mortalem quod
fecit postquam surrexit ascendit
in celum. omnibus autem commu-
nis dicit. iterum modicum .i. totum tem-
pus usque ad finem seculi. et uide-
bitis me eterna uisione.

Mercatio de quo mundi gaude-
bunt similiter plorant omnes
boni in tempore huius seculi.
sed mundi amatores gaudent.
boni quasi comparantur parturienti que
gemit in partu. sed letatur de
fructu. et plus gaudet de mox
futura prole quam tristis est
de presenti dolore.

Non feminam sed masculum
quia ad fructum eterne contem-
plationis cuncte actiones refe-
runtur. non ad mollitiem
huius seculi.

modicum et ui-
debitis me quia
[quia]
uado ad patrem. Dixerunt ergo ex
[obscure dixit]
discipulis eius ad inuicem. Quid
est hoc quod dicit nobis. Modicum
et non uidebitis me. et iterum modicum
et uidebitis me quia uado ad patrem
[Quia obscure dixit]
Dicebant ergo. quid hoc quod dicit.
nobis modicum. nescimus quid
[In hoc ostendit se deum cum sine uerbis eorum]
loquitur. Cognouit autem Ihesus quia
[intelligit dubitationem eorum]
uolebant eum interrogare. et
dixit eis. De hoc queritis inter uos
quia dixi modicum et non uide-
bitis me. et iterum modicum et uide-
[exponit eis quod dixerat .s. mortuum]
bitis me. Amen amen dico uobis
[et resuscitatum]
quia plorabitis et flebitis uos.
Mundus autem gaudebit. uos
autem contristabimini. sed tristitia
[In resurrectione et ascensione]
uertetur in gaudium. Mulier cum
[parturiendi]
parit tristitiam habet quia uenit hora
[uel pa]
eius. cum autem peperit puerum iam non

quod antequam imple-
retur penitus fuit
obscurum. et non quesierunt.

¶ In uitam eter
meminit pressure ꝑp gaudiũ qꝛ natus ē homo in mun
nam. ¶ adaptat similitudinē. ¶ post
dum. Et uos igitur nunc quidem tristitiam habetis. iterũ
tristitiam uicto impugnatore terminerabo. ¶ Quia gaudiũ eorum
autem uidebo uos et gaudebit cor uestrum. et gaudium
ē xp̄c qui iam non morietur. ¶ Eterne uisionis quod non in hac uita. ¶ nõ
uestrum nemo tollet a uobis. Et in illo die me non roga
petetis uel interrogabitis quia tunc erit plena cognitio
bitis quicquam. Amen amen
et sufficientia. ¶ qđ sit ad non ñ.
dico uobis. si quid petieritis pa
trem in nomine meo dabit uo
¶ Confisi mee presentie. ¶ quod ad
bis. Usque modo non petistis quic
sit comparatione rei permanentis.
¶ non qđ cognouistis sicut cognoscendũ ē.
quam in nomine meo. Petite et
accipietis ut gaudium uestrum sit
¶ quomodo possunt petere ple
plenum. Hec in prouerbiis lo
num gaudiũ subdit
cutus sum uobis. Uenit hora cum
iam non in prouerbiis loquar uobis
sed palam de pre
¶ intus in corde non
meo annuntia
aure.
bo uobis. In ille
die in nomine meo
¶ quia tunc ñ deerit. et si nunc rogo.
petetis. et non dico uobis quia ego
¶ id ita exaltabi
rogabo prem de uobis. Ipse enim pa
tum. ¶ qđ in
ter amat uos. quia

Quia de animali
bz quod sunt fatiet
spuales. ut ablatis
omnibz ymagini
bz corporum pura acie
mentis sincere luci
coherant.

Ag. Ita sane intelligendum ē qđ
ait dabit uobis ut ea beneficia sig
nificata sciantur. huius uerbis qđ
qui ad eos petunt pertinent. exau
diuntur enim sancti pro se ipsis
non autem pro omnibz aliis amicis uel
inimicis
In futuro non rogabitis. sed modo
petite. et dabitur uobis qđ ad uos
pertinet. et si non omnibz illis quibz
petitis. et id dicitur uobis. nunc an
petite ut gaudium uestrum sit ple
num. quod cum meruistis uere accipi
etis
Que huc usque dixi. qui in prouerbiis
que solent homines audire. sed uos
intelligere dixi quia animales estis
animalis autem qui non percipit
que sunt spiritus dei. quecumque dicuntur
de incorporea. et incommutabili
substantia habet quasi prouerbia. sed ue
nit hora qua dato spiritu faciam uos
spuales. ut certissima intelligen
da mentis et si non in futuro dum
uideritis. et tunc de patre nuntia
bo. et ipsum et me eiusdem nature
subē intelligatis. et tunc in nomine
meo petetis. quod tunc uere cognosce
tis. et scietis quod si ut homo rogo
patrem ut deus exaudio cum patre.
unde dicit. et non dico uob' quia roga
bo prem.

Amat uos pr. quia nos
amamus filium. cum a patre et filio accepimus ut amemus prem et filium data

caritate per spiritum quem ipsum amant cum patre et filio prior amans fa cit in nobis quod ametur.

Iterum relinquo. m. reliquit mundum corporali presentia. uadit ad patrem quia humanitatem ad inuisibilia patrie maiestatis adduxit. reliquit mundum. quia ab aspectu ama torum mundi quod uiderant ab stulit. redit ad patrem. quia amatori bus suis se patri equalem credendum docu it.

Ecce nunc pa. aperte ostendunt quia loquitur ad eos maxime de eis a gelat que illos delectabat audire et que ipsi interrogare uolebant. hec ipse preueniens ultro profere bat. et ideo unum quia cogitationes nouerat confitentur scire omnia quasi deum et dei filium.

Quia a deo existi. ecce profitentur set ad manus uult eos extendi. ut cum dixerint a deo existi. dicat pater mecum est. ne sic putent a deo exisse ut putent et recessisse.

Modo creditis ut paruuli qui bus quecumque alta adhuc sunt prouerbia creditis. set uenit hora passionis. et iam prope est in qua per turbemini. ut quod modo creditis relinquatis. non modo corpore set etiam mentis fide. Unde nos sperabamus quod ipse esset redemptor israel.

Quia pater mecum est. dixerat relin quo mundum et uado ad patrem. nunc dicit pater mecum est. quod intelligendi est uerbum. non bene

patet. — hoc est quod amatis et creditis.

uos me amastis. et credidistis quia

a quo sum. — autem. — Carne assumpta non tamen deserens

ego a deo exiui. exiui a patre et ue

ni. — uisibilis — Corporali discessione non guber

ni in mundum. iterum relinquo

natione presentie.

mundum et uado ad patrem. dicunt

ei discipuli eius — palam loquitur

ecce nunc palam

estimant eum dictorum eius

loqueris et pro

nequeant comprehendere

uerbium nul

nusquam. — quia quicquid

lum dicis. nunc

audiebant adhuc esse eis

scimus quia scis

in prouerbiis.

omnia. non est

i

opus tibi ut quis

Docenti qui omnia sponte dicis sciens quod quesiturus uelit alius opus est interrogari. quia aliter nescirent quod quesitor scire uelit.

— Et per hoc quod scis omnia.

interroget te. in hoc credimus quia

a deo existi. respondit eis ihesus. modo

— ut paruuli. — et cetera.

creditis ecce uenit hora et iam ue

nit ut dispergamini unusquisque

— In uestre infidelitatis timorem.

in propria et me solum relinq

Dicit ei disci. cum non dum uenisset hora qua promisit. ecce nunc palam loquitur illa que dominus scit non intelligentibus esse pro uerbia. illi usque adeo non intelligunt. ut nec saltem se non intelli gere intelligant. de qua eorum infirmitate admonens. redit in credetis.

Non est opus tibi ut sciat omnia non est opus ut interroget aliquem a quo ad sciat. uel ut in terroget ab aliquo presci ens quid ipse uelit. si autem interrogauit aliquando. uel interro gatus est. non ei sed ali is propter fuit.

¶ tn̄.
tis. et non sum solus quia pater mecum est.
hec locutus sum vobis ut in me
¶ hortatur
pacem habeatis. in mundo pres
contra pressuras.
Confidite in me quod
fecerunt dato spiritu
et vicerunt. non ut
prius reliquerunt solum.
suram habebi
tis. sed confi
¶ Ego caput victum
¶ in me etiam meis.
dite quia ego vici mundum
et magna spes membris.
¶ finito sermone ad
hec locutus est ihesus. et sublevatis
discipulos. ad patrem verba convertit. et orare cepit.
oculis in celum dixit. pater ve
¶ quando
Dixit pater. venit ho
ra. potuit orare silen
tio. set in orando est et
doctor et notam facit
orationem. que et pre
sentium. et futurorum
est edificatio.
nit hora. clari
situm cetum.
fica filium tuum
Ut filius. t. t. te. in
cognitione hominum
dedisti. et c. usque ut
cognoscant te et quem
misisti ihesum christum. non enim potest cognitione homi
num clarificari pater: nisi ille cognoscatur per
quem clarificatur: i. populis innotescit. et
hec clarificatio patris que non circa solos apo
stolos. set circa omnes
credentes fit.
ut filius tuus
clarificet te sicut dedisti ei po
testatem omnis carnis ut omne
quod dedisti ei. det eis vitam
¶ vita vera est
eternam. hec est autem vita eter
cognitio unius dei.
Ad hic est ex parte
na ut cognos

intelligenti pro sibi cui si non
est cibus tamen est lactis alimentum. ex
quo est quod sciebant eum nosse omnia. XVII

Hec locutus sum vobis. non solum
que in cena. set que ab initio et ma
xime que in cena. hac de causa
dicit dicta ut in illo pacem habeatis.
hec est pax pro qua christiani sumus
pro qua imbuimur sacramen
tis. pro qua omnino erudimur:
per quam spiritum pignus accepimus:
per quam in eum credimus et speramus.
et amore eius accendimur. hec est
in pressuris consolatio et libera
tio. ut in hac in fine feliciter reg
nemus. in hac igitur sermonem concludit.

Clarifica. f. t. humilitas in pas
sione. claritas in resurrectione
cepit. venit hora passionis semi
nande humilitatis non differas
gloriam resurrectionis ut filius
t. cla. te. et sic claritas patris nec
augeri nec minui potest in se
apud homi nes minor erat dum
in iudea sola notus. set per resur
rectionem filii ubique innotuit.

Notum faciat omni carni sicut
et secundum hominem dedisti pote
statem omnis carnis i. homi
nis. sic enim dedisti. ut omne quod
dedisti ei det eis vitam eternam.

Ordo ut cognoscant te et quem
misisti ihesum christum. i. cum spiritu. qui est ambo
rum esse unum solum verum deum. si
ergo eo modo te clarificat filius
sicut dedisti ei potestatem omnis
carnis. et sic dedisti ut omne quod

XVII

dedisti ei det eis uitam eternam. hec est autem uita eterna. ut cognoscant te et sic te filium quoque glorificat ut omnibus quos dei cognitum te faciat.

Dedisti ei. ut est. in quo notatur gratia. nichil enim habet in homine quod non acceperit. cum testet passio dicit. consummatum. quod secundum futurum certissime nouit sicut propheta ait. qui fecit que futura sunt. quamuis ergo uideatur hic dicere quod prius per patrem glorificatur. et post a patre esset glorificandus dicendo. et nunc clarifica me apud temetipsum. tamen de futuro et utrumque et eo ordine ut supra. pater clarifica. filium. ut filius. te. cla. eadem enim est sententia nisi quod hic dicitur est clarificationis modus. qui ibi erat tacitus. quoniam pater clarificetur. et filius clarificat super terram pater filium apud semetipsum

Non quo diceris deus quod erat notum in iudeis. set quo diceris pater meus quod sine filio non noscitur.

Non quod iam perfecta manifestatio sine prouerbiis. set quod certissime futura.

Hominibus quos dedisti. possunt hec omnia accipi etiam de omnibus futuris fidelibus et hoc est clarificatio qua clarificatus filius clarificat patrem super terram quod est preteritum pro futuro. set credibilius est de hiis dici qui tunc erant discipuli tamen prius dicat. tuum erant cum eis seruabam

cant te solum deum et quem misisti ihesum christum. ego te clarificaui super terram. opus consummaui quod dedisti michi ut faciam.

consummabo quod iam factum est in predestinatione. et pro iam facto est habendum quod certissime est futurum. hanc predestinationem in sua clarificatione aperit dicens. quam habui apud te priusquam mundus fieret. id est sicut est in predestinatione habui apud te ante tempora ita nunc in re factum mundo in tempore.

Vt te clarificem.

et nunc clarifica

Ad te dexteram tuam collocando.

me tu pater apud te ipsum claritate quam habui priusquam mundus fieret apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti michi de mundo. Tui erant et michi eos dedisti. et sermonem meum

Admittio predominatum est quod deus sic hominem meum exaltaret.

id est apostolis et fere omnibus gentibus.

de quo iam non sunt.

hominum.

instruendos. presentia.

ad docendum.

uel tuum.

futuro erit plene. qui ergo proficit in cognitione magis certi dit uiuere. quando autem erit plena cognitio erit sine fine laudatio. et hec est clarificatio mea. set prius hic clarificatur dum innotescit fidelibus unde est. ego. te. cla. super terram.

Opus consummaui. idem est ac si aperte pro futurum clarificabo gentibus predicando. opus

Ag. Tui patris erant hii sicut omnia tenente tum illo non sine filio omnia tenente tum illo. set solet ei

a quo ē tribuere q̄ a p̄
b̄t m̄ eos dedisti scḋ
hominem q̄ñ semp
fuit se eos accepisse
dicit. h̄uit aliq̄ñdo
dei filius q̄ḋ nonḋ
h̄uit idem homo fili⁹
q̄z nondū̄ erat homo.

Non enim filio q̄z
dedit pater amisit.
ē filius adhuc addat
mea omnia tua s̄t
et tua mea sunt. v
nigeniti filii sunt
omnia que patris
per hoc quod ⁊ ip̄e
ē deus. ⁊ de patre
natus ē filius coet.

Et clarifi. sū. i eis.
Supra petebat de fu
turo clarifica a patr
te meip̄m. hic fac
tam dicit: ⁊ in eis.
set et hec futura t̄n
eis innotescit. ⁊ per
eos omnibꝫ creden

I. Cognouerunt quia
a te sum. simul et pater
dedit omnia cū genuit
qui haberet omnia.

¶ In fide permanserunt.
seruauerunt. et
nunc cognoue
¶ hominum. t' uerbo ḡḡ. ⁊ uen
runt q̄z omnia que dedisti m
¶ pater dedit omnia. ¶ per hoc cognouerunt quia a te
ab sq̄ sunt quia uerba que de
receperunt. ⁊ ¶ mitis. ¶ .i. tenuerunt
disti m dedi eis. ⁊ ipsi acceperunt
et intellexerunt.
et cognouerunt uere q̄z a te exi
¶ similiter uere. ¶ q̄ḋ idem ē q̄ḋ exiui a te.
ui. et crediderunt q̄z tu me misi
¶ Ut homo rogat p̄rem pro discipulis.
¶ .i. deditis mundo pro
sti. Ego pro eis rogo non p mun
quo non rogo.
do. set pro his
¶ per q̄ḋ non sunt de m̄ ⁊ do.
quos dedisti m
¶ hec referunt ad posses
quia tui sunt.
sionem.
et omnia mea
tua. ⁊ tua mea
sunt. et clarifi
catus sū in eis.
¶ Corporali p̄sentia.
¶ et ū p⁹ fin. ¶ quia cito
futurus.
et iam non sum
in mundo. et

eos in nomine tuo. ⁊ nullus p̄iit
nisi filius per ditionis. i. iudas.
qui de .xii. p̄iit b' et addit. nūc
ad te uenio. in quo aperte
ostendit corpora ... ū p̄sentia
se fuisse cum eis qui in ascensio
ne ab illis abiit. de ceteris post
addit: non pro eis t̄m rogo. set p
his qui credituri sunt p̄ ūbū eorū.

Cognouerunt ne putaretur co
gnitio iam facta per sp̄m addit.
crediderunt uere non eo modo q̄
cum dicit modo creditis. uenit
hora ut dispergamini. set nec
adhuc tales erant. s; p̄nuntiat
quales sunt futuri accepto sp̄u
sine quo nec seruauerunt s̄mo
nē ut dixerat.

Ego pro eis ro. prima oratio fuit
clarifica filium tuum. ut filius
tuus c. te. et de hiis exercitus ē ⁊ con
cludit in fide credentiū iam. p eis
rogat ut pater seruet q̄s ip̄e corpe
relinquit.

Et omnia mea. sine de quibus hoc
dicit. non possunt ēē nisi eius a q̄
creati et s̄ctificati sunt. i. patris ⁊ fi
lii. et per hec omnia que ip̄orum
sunt necce ē ut sint eius cui⁹ ⁊ ipsi
sunt quod supra dixit de spiritu
omnia que habet pater mea sunt
p̄pea dixi de meo accipiet. de his
dixit que ad ip̄m pertinent patris
deitatem. in quibus ille ē equalis
omnia que sunt habendo non
possidendo. neq; eñ sp̄c de creatu
ra accipiet quicquam que subdita
ē patri et filio. set de patre de quo
... procedit sp̄c de quo natus
... crede... est et filius.

Exponit quomodo [illegible] dixit n̄ ſum in mundo ſciens a [illegible] liquo ſu̅ mouen dos.

Ut ſint unū [illegible] in natura ſua. ſic et nos un [illegible] ura ſumus unū. et iō non ait ut ſint unū nobiscū. aut ut ſimus unū ipſi et nos ſicut et nos ſumus unū. q̄r non ſunt eiuſdem nature cum deo ſicut filꝰ ſecd̄m quod deus unū ē cum p̄re.

Cum eēn cum eis non debemus īt telligere quod pater et filius alt̄ natim ſeruent. q̄i alter poſt alte rū. ſimul eēn ſeruant pater et fi lius ⁊ ſp̄c qui ē unus deus. ſet ſcp̄ tura nos non leuat niſi ad nos de ſcendat. cum ita loquitur intelli gamꝰ diſtinguere pſōas n̄ ſepare naturā.

Ut hānt gaudiū qđ ſup̄ exp̄ſſit ut ſint unū ſicut et nos. hec eſt pax illa ⁊ beatitudo in futuro ſeculo ꝑ quam omnia fiunt. ꝑ quam ſe locutū dicit ī mūdo,

Sc̄ifica eos. ſicut ex gr̄a tua in cepta eſt ſc̄ificatio per quam iatiz non ſunt de mundo. eadem gr̄a fac ſanctiores ut pſeuerent in ūitate cuius umbra [illegible] ſtat.

quia tardius exituri.

hii in mundo ubi q̄d ad dexteram pa tris ſit glorificatus.

ſunt et ego ad

Jam ꝑꝑe ē aſcenſio. ⁊ iō ↄmendo ē quos corporaliter

te uenio pater ſancte ſerua eos in

relinquo. Set non ſine me. Sp̄ali potentia.

nomine tuo quos dediſti michi

Ut homo rogat patrem pro diſcipulis. Corpalr̄.

ut ſint unum ſicut et nos. cum

Modo ſerua eos in nomine tuo ſ̄ q̄ eos ſuabam.

Filius homo. Sū ſine te ſp̄ua

eēm cum eis ego ſeruabam eos

li cuſtodia.

in nomine tuo. quos dediſti me

go cuſtodiui. ⁊ nemo ex eis periit

Judas p̄deſtinatus p̄ditioni. que hꝫ de illo

niſi filius p̄ditionis ut ſcriptu

ꝓphauit.

ra impleatur

Peracta obedientia electis ui

nunc autem ad

s per quos p̄dicatio impleatur,

q̄r adhuc

te uenio. et hec loquor in mundo

corpore in mundo. ut a me eis collatum.

ut habeant gaudium meum

Autem. hec abiciens reliquit eis. ⁊ hec ē cauſa odii. Hꝫ

impletum in ſemetipſis ego dedi eis ſermonem tuum. et

de ſecuturis paſſionis dicit. Eur renati ex ſp̄u. Me liberante eos.

De quo nati. Natus de ſpiritu.

mundus eos odio hūit. q̄r non ſunt de mundo. ſicut ⁊ ego

et ſi mundus me odit. item orat pro ſuis ↄ odia mundi. ū adhuc tenet

non ſum de mundo. non rogo ut tollas eos de mundo. ſet

ſt ⁊ ſi n̄ ſunt de mundo. mundi. quia.

ut ſerues eos a malo de mundo non ſunt. ſicut et ego non

Iō. Sic ſeruabuntur ab illo

ſum de mundo, Sanctifica eos

malo quod orabat. quia.

in ueritate ſermo tuus ūitas ē.

quia. in carne non peccati.

Sicut tu me miſiſti in mundū

Ego pro eis sanctifico me. i. ut
eis prosit. ego me hominem
sanctifico in me verbo quod est
ab initio incarnationis
sue. quando verbum caro
factum est. ita autem et ille proprie
quia ipsos qui sunt ego.
quia caput et corpus
sunt unus christus. sanctifico in
me ipso. unde addit ut sint
et ipsi sicut et ego sancti-
ficati in veritate. i. in me.

Per verbum eorum. i. per ver-
bum evangelii quod eorum
est non quod per eos tantum
sit predicatum. set et per
paulum. et alios quoslibet.
set quia eis primo et
principaliter commissum est
ad predicandum. hoc est ver-
bum fidei. verbum dei per
quod credidit latro. cre-
didit paulus et quicumque credunt.

Ut omnes sint unum. in
fide et in caritate in pace
quia unum regnum
sunt futuri de quo post-
ea supponit.

liberatos a labe peccati.
et ego pro eis
Ut serventur a malo
sanctifico me
ut sanctificentur.
ipsum ut sint
et ipsi sanc
tificati in ueri
Pro illis quorum
tate. non pro
fides iam incepta resur-
eis autem ro
rectione et ascensione
go tantum
confirmabitur.
set et pro eis
qui credituri
ri sunt per uer
apostolorum.
bum eorum
quod rogas.
in me ut om
quia superius de
nes unum
solis apostolis hic de omnibus
sint sicut tu
simul. rogo.
pater in me.

Ut. ita sint unum
et ego in te ut et ipsi in nobis unum
pro eis ut homo
ut non sint. ut mundus credat.
rogo. ut deus facio quod rogo — immortalitatis.
quia tu me misisti. et ego clarita
dabis cum quo et ego dabo michi homini.
dabo ceterum ut deus. In
caritate sicut superius in fide.
tem quam tu dedisti michi eis dedi ut sint

unum fuerunt veteres sanctificationes
i. in me qui sum veritas quod subden-
do aperit. Sermo tuus veritas est. quod est.
ego sum veritas. grece logos. lati-
ne verbum. vel sermo quod est unigenitus
patris.

Iam non de solis apostolis. set de ce-
teris menbris incipit. non autem orat
pro hiis qui iam in fide eius defun-
cti erant. set pro hiis qui sunt in
temptationibus.

Qui credituri usque ad finem mundi
vel iam credunt ubicumque sunt.
non tamen tam perfecte ut post cre-
dituri sunt post resurrectionem.

Ut omnes unum sint. non ait unum si-
mus. set ut omnes illi unum sint. sicut
tu pater in me et ego in te subaudis
unum sumus. ita est pater in filio et
filius in patre ut unum sint quia
unius substantie. nos vero possumus
esse in patre et filio et spiritu sancto. et pater
et filius et spiritus sanctus in nobis esse
possunt unum tamen cum deo esse non
possumus quia non unius substantie.
deus vero in nobis est. ut in templo
nos in illo ut creatura in creatore.

In nobis autem dicit. ut quod unum
sunt fide et caritate gratie dei tribu-
ant. ut nunc autem lux in domino.

Unitas sanctorum. hic vel in futuro
non est causa fidei set merces.

Mundus hic accipitur omnes illi
qui unum sunt. nec hoc quod sunt
facit causam ut credant. quia potius
credendo unum sunt. quicumque vis
unum esse in natura dissentiendo

ab uno non erant unũ set orando
dixit ut mundus credat. sicut oran
do dixit ut omnes unũ sint. ac si
tercio subaudiatur. rogo ut mũd'
credat.
I. ipsi consũmati. hic et ibi et hic
quia inseparabilem caritatem pa
tris et filii modo credunt' et cognosce
rũt.
Ego sum in eis ad quos me misisti
et tu in me. mundus tibi per me
reconcilians unũ est. hoc qd' sequitur.
dilexisti eos. quia in filio et membra
eius diligit sicut et me. non quod
equaliter set quia et me et illos uel
ꝓpter me illos sicut supra' sicut me mi
sisti. misi eos. i. quia me misisti misi
illos.
Pater quos. de. m. i. extraxisti ad
me. sicut et ego elegi eos de mundo.
alii non sunt dati ei non quin sui et
si potestas sit ei omnium.
Ut ubi ego sum. i. in celo. ubi carne
mox futurus sum. uel sicut dicit ni
chodemo. nemo ascendit in celum
nisi filius hominis qui est in celo. nõ
dixit erit. set est ꝓpter unitatem persone
in qua et deus homo est et homo deus.
uel ũ sum deitate. et si queratur.
ũ quia deitas ubique est. cum quo tũ
homo est. et si non ubique sicut ille in
latroni dicit. hodie mecum eris in
paradiso. Unde etiam hic non satis
fuit dicere. ũ ego sum set addidit
mecum. quia et miseri possunt esse ubi et
ille est. qui nusquam deest. set soli beati
cum illo qui non sunt beati. nisi ex
eo cum illo quia fruuntur cũ illo
ident illum sicuti est. mali nõ cum
illo. ut ceci in luce non sunt cũ luce

unum sicut
nos unum su
mus. Ut sint unũ per
ego in eis
me mediatorem.
Et tu in me ut
unũ hic consũmati.
Et tu in me ut
sint consumma
ti in unum. et
Hic credat i cognoscat.
cognoscat mũ
dus quia tu
me misisti. et
quia dilexisti eos ut me
dilexi eos sicut
recipe eos mecum.
me dilexisti.
pater quos de
disti michi uo
lo ut ubi ego
ita
sum et illi sint
mecum. non ait
mecum ut ui
credant. quia hec merces si
deant clarita
dei non fides.
tem meam q.
post crucem homini
m. uel tũ deo cum genu
isti equalem t.
Videant.
dedisti michi q dĩ

Ego in eis. non quin
et pater in nobis. et
nos in patre. set hic me
diatorem se ostendit.
ex cuius psona hoc dicit.
sicut hoc quod ait a po
stolus. uos xpi. xpc dei.
ut sint consummati. o
stendit eo perduci re
conciliationem p me
diatore. ut pfecta bea
titudine perfruantur.
ut cognosceret mundus
per spem qd' m p fidem.
Quos dedisti m. cõsũman
dos in tantam spem eri
git que maior non sit.
Non potest non fieri qd'
omnipotens uult fieri.
set illa uoluntas est hois
de qua dicit. non sic ego
uolo set sicut tu.
Aug. Ut uideant. cla. tum
in forma serui clarificata
uiderunt iudicantem boni
et mali. tolletur impius
ut non ueniat claritatem
dei qua deus est. quam soli
mundi corde uidebunt
quod erit eis uita eterna.
Aug. Quam claritatem nisi
illam qua deus est. beati
enim mundo corde quoniam
ipsi. d. ui. cognoscendus
est a mundis corde. solus
deus uerus cum patre
et cum spũ sco filius
d.

quia unitas est solius veritatis dei.

Pater iuste. ideo hec eis volo quia hii soli de mundo cognoverunt te.

quia dilexisti me in quo etiam nos dilexit. et predestinavit. tunc quod in fine mundi faciet.

nec bonitatem nunc sunt cum eo. et si aliquo modo per fidem cum eo.

Ut dilectio qua pater diligit filium est in omnibus iustis. quia membra eius et diliguntur in illo quo totus diligitur ideo subdit. et ego in ipsis. quia quia sum in ipsis cum aliter in nobis est ut in templo suo. aliter nos in illo. quia sumus ille cum secundum hominem eius capitis sumus corpus.

lexisti me ante mundi constitutionem. pater iuste mundus te non cognovit. ego autem te cognovi. et hii cognoverunt quia tu me misisti. et notum feci eis nomen tuum. et notum faciam. ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis.

Iniquus. Iustum. Mediator. Per me. Per hec cognoverunt. quia tu me misisti. Gratia noverunt. per fidem. per spem.

Non ante sermonem huius finitis non quod mox in ortum introierunt. sed transiit de iudea ad gentes. quia bibit de torrente huius seculi.

Hec cum dixisset ihesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem cedron ubi erat ortus in quem introivit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum. quia frequenter convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et phariseis ministris. venit

Cedron obumbratio eorum. Introivit ut ipse non statim. sed quibusdam interpositis que alii narrant. ubi ipse lupus inter oves locum pronotaverat. a preside.

In orto captus est ut deleret peccatum commissum in orto deliciarum. in quem huius seculi torrentem transiens discipulos introduxit.

XVIII

Egressus est iam apostolis cognito cum et fructuose operatus per assiduam predicationem constitutis tempore passionis in ortum paradisi introduxit. ubi fructus habundantior est et qui in deserto temptatus fuerat. in orto suos coronat. unde dicit latroni. amen amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso.

Cedron obumbratio significans se proximo per passionem umbras et tenebras mundi et naturalis scripture legis obumbrationem que fuit quando effuso sanguine ipsius velum scissum est et sancta sanctorum apparuerunt.

Cohortem non video. sed milicium a preside servato ordine legittime potestatis ut nullus tenentibus auderet resistere. vel etiam si quis auderet contra tunc non posset.

Nocte traditur ut sine turbis q
in die frequenter aderant inveniret.

Sic modo per evangelium usque dicit
xpistus ego sum. et videt expectantes
antixpistum retro abierunt. et in ter
renis que amant cadunt.

Hac una nocte tot feroces et fortes
moriturus prostravit virtute la
tentis deitatis quia volebat quidem
comprehendi. set non nisi quando et quomodo vo
luit.

illuc cum lanternis
Ut his qui vellet
et facibus et armis
eum defendere expugnaretur.
ihesus itaque sciens omnia que
Ut paratus mori.
ventura erant super eum processit
Non ignorans quid vellent. set ut scirent eum esse quem quere
et dixit ad eos. quem queritis.
bant.
responderunt ei. ihesum nazarenum.
Non abscondit se set ostendit. Quia cum eis nescis
dixit eis ihesus ego sum. stabat

Laterna ipsi accende
runt sibi lumen pena
le.

tis eorum. vel potius ut signo osculi proderet.
autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis
ego sum. abierunt retrorsum et ceciderunt in terram. Iterum in
Ut bene eum cognoscant ne ab meius captione.
terrogavit eos. quem queritis. Illi autem dixerunt ihesum
nazarenum. respondit eis ihesus. dixi vobis quia ego sum. Si ergo

Ag. faciunt quod iubet. Sinunt eos
abire quos non vult perire. non
quin postea morituri. sed quia sic
nondum credebant. quomodo credunt
et qui non pereunt.

Servus significat populum legis
servum auris pro domino am
putata. et a domino sanata. au
ditum amputatum a vetustate
legis renovatum ut serviat liber
in novitate spiritus. non in vetustate
littere. qui dicitur malchus. id est reg
naturus cum xpisto. quod significatum
quia cognovit petrus. set magi
strum defendere voluit. dominus
improbat factum. et monet eum ad
patiam. illud tamen debuit inscitie et fi
et scribi.
Mitte. gladium in vaginam. ac si diceret quiescat

discipulos meos fugere permitte.
me queritis. sinite hos abire ut
supra.
impleretur sermo quem dixit. quia
quos dedisti mihi non perdidi ex eis quem
Ardentior ceteris discipulus.
quam. Symon ergo petrus habens
Cultellum. b
gladium eduxit eum. et percussit
pontificis servum et abscidit au
riculam eius dextram. erat nomen
servo malchus. dixit ergo ihesus petro.
qui non est opus defensionis set patientie. passi
Mitte gladium in vaginam ca
onis. Ut ait apostolus pro nobis omnibus tradidit.
licem quem dedit michi pater n

illum. quasi cur resistis. Gentiles. quos erat in
ius ut bibam illum. Cohors ergo et
deis ut quem morte dignum iudicarent vinctum presidi
tribunus et ministri iudeorum comp
traderent.
henderunt ihesum et ligaverunt eum.
Annam
et adduxerunt eum ad annam primum.
Cur ad eum. Quia voluit ad illum primum duci ut mino
ris culpe videretur: si alterius quoque sacer
erat enim socer caiphe qui erat ponti
dotis dampnaretur sententia.
fex anni illius. Erat autem caiphas qui
consilium dederat iudeis quod expedit
unum hominem mori pro populo. Se
ex devotione.
quebatur autem et ihesum symon petrus
quis iste sit quod hic tacetur non temere diffiniatur. Solet
tamen iste iohannes sic se significare.
et alius discipulus. Discipulus autem
amore.
ille erat notus pontifici et introivit

vindictam. Aliter converte gladium
in locum suum. id est verbum predicatio
nis converte ad gentes. verbi secundum
paulum hostium apertum. et in
gens inveniatur: aliter postquam
plenitudo subintraverit. Dicit pe
tro, per quem totus predicator
ordo signatur: converte verbum pre
dicationis ad israel. Omnis enim
qui. gla. quasi pi. quo gladio. illo
qui igneus vertitur ante paradi
sum. et gladio spiritus qui in deicie
batur armata.

Erant enim illo tempore duo principes
sacerdotum. ut lucas ait annas
et caiphas qui vicissim annos
suos agebant. Set tunc erat anni
caiphe et voluntate eius primum
ductus est ihesus ad annam. vel quia
collega. set quia socer eius erat.
vel domus eorum sicut erant posi
te. ut non deberet annas a transe
untibus preteriri.

cum ihesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad hostium
foris stabat qui negaturus erat.
foris. Exivit ergo discipulus alius. qui erat notus pontifi
ci. et dixit hostiarie: et introduxit petrum. Dixit ergo petro ancilla
hostiaria. Numquid et tu ex discipulis es hominis istius. Dicit
ille. non sum. Stabant autem et servi et ministri ad prunas
infidelitatis.
quia frigus erat et calefaciebant se. Erat autem cum eis et pe
trus stans et calefaciens se. Ponti
fex ergo interrogabat ihesum de discipulis
suis. et de doctrina eius. Respondit ei ihesus: Ego palam

Augustinus. Non solum negat christum qui
dicit eum non esse christum. set qui
negat se esse christianum. et ita im
pletur: quod dominus dixe
rat me negabis.

Palam locutus sum. i. multis audientibus. non quod que dicit palam essent cognita turbis ex eis, quod apostolis dixerit. hec in proverbiis locutus sum. sed venit hora cum palam annuntiabo vobis. etiam secreto exponebat que aliis dicebat per parabolas. Similiter quod dicit nichil in occulto locutus sum. non quod non occulta esset intelligentia. sed quia coram hominibus tot dixerat ea. etiam que paucis dixerat non sunt in occulto. quia ad hoc dixerat ut predicarentur super tecta. non ut tacerentur. ea quoque que audierant et non intellexerant talia erant ut non possent iuste criminari. et quotiens sunt rogando temptaverunt ut accusarent sic respondit ut omnes dolos et calumpnie frustrarentur. ideo dicit. quid me interrogas et cetera.

Male loquitur qui contra veritatem loquitur et est si male locutus sum da testimonium quo probes mendacem.

Augustinus. Dicto quod annas misit ihesum ad caypham redit ad locum narrationis ubi reliquerat petrum. ut explicet quid in domo anne de trina petri negatione contigerat

locutus sum mundo. ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes iudei conveniunt. et in occulto locutus sum nichil. quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis. ecce hii sciunt que dixerim ego. hec cum dixisset unus assistens ministrorum dedit alapam ihesu dicens. sic respondes pontifici? respondit

Ut mansuetus corrigeret

ei ihesus. Si male lo

et patiens qui iussu pontificis

cutus sum testimonium perhibe de ma

quilibet irrogare penam poterat.

lo. Si autem bene. quid me cedis? et misit eum annas liga

qui erat princeps sacerdotum illo anno. et ad eum a principio ducebatur. Hec ante dixerat sed

tum ad caypham pontificem. erat autem symon petrus

que secuta sunt adiungit. in domo anne.

stans et calefaciens se. dixerunt ergo ei. numquid et tu discipulus

Quid me interrogas. a quo veritatem audire non desideras. interrogas magis eos de quorum dictis non habentis invidiam. ita temperavit responsionem. ut nec veritatem taceret nec se defendere videretur.

Obiicitur cur non fecisset quod docuit debuit sic non respondere. sed alteram maxillam prebere. sed veraciter et mansuete et iuste respondit. et non maxillam modo. sed totum corpus feriendum paravit. et hic potius ostendit precepta patientie non in ostentatione corporis. sed cordis preparatione facienda. potest quis enim quis maxillam visibiliter prebere iratus. melius est ergo respondit vere placatus et ad ferenda graviora tranquillo animo paratus.

¶ Ecce iam secundo negat. ¶ Ut tria negatio compleretur.

eius es. negavit ille et dixit. non sum. dixit unus ex servis pon

tificis. cognatus eius abscidit petrus auriculam. nonne

ego te vidi in orto cum illo? Iterum ergo negavit petrus. et

Ecce completa est predicatio xpi. et quia est presumptio petri. — statim gallus cantavit. adducunt ergo

¶ ab anna.

ihesum ad cayphas

¶ i. ad domum pylati.

i. in illam partem domus quam pylatus tenebat. — in pretorium. Erat autem ma

¶ Iudei qui ducebant ihesum.

ne et ipsi non introierunt in pre

¶ quia diebus azimorum contaminatio erat in alienigene habitaculum introire.

torium. ut non contaminarentur

set ut manducarent pascha. Exi

¶ qui querebant ihesum occi

vit ergo pylatus ad eos foras. et

dimonium adversus ihesum.

dixit. quam accusationem affer

¶ quem iudicatis reum mortis.

tis adversus hominem hunc? Res

¶ quod pro

ponderunt. et dixerunt ei. Si non

batur ihesum in tot beneficiis que ferebat pro quibus ei

esset hic malefactor. non tibi tra

reddebant mala.

didissemus eum. Dixit ergo eis pyla

tus. accipite eum vos et secundum legem

vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iu

¶ Noluerunt recipere ut a gentibus occideretur sicut

¶ pro festo. set alio tempore et ... licet.

dei. nobis non licet interficere quemquam.

predixerat. ¶ Ut tradent eum gentibus ad il. et cru. etc.

quam. ut sermo ihesu impleretur quem

Et ipsi non introierunt in pretorium ubi preses pilatus habitabat. Set si ad cayphan quomodo in pretorium forsan aliqua causa urgente de domo anne quo ad audiendum ihesum ambo convenerant cayphas perrexit ad pretorium presidis. et socero suo ihesum reliquit audiendum. vel in domo cayphe pilatus acceperat pretorium. et tanta erat domus ut seorsum habitaret dominus suus seorsum pylatus.

Prohibet tributa dari cesari. et dixit quia possum destruere templum dei. et in triduo reedificare.

Cum pilatus vellet ihesum tradere iudeis. ut secundum legem suam iudicarent eum. noluerunt recipere dicentes. nobis non licet interficere quemquam. et sic impletus est sermo ihesu quem de sua morte predixit. ut eum a iudeis traditum gentes interficerent. quasi sic essent autem a scelere. qui magis peccant in quo non eorum innocentia set dementia monstratur.

Nobis non licet interficere quemquam. hoc dicunt propter diei festi sanctitatem. lex enim precepit ne parcant maleficoribus, presertim seducentibus a deo suo. quem illum esse dicebant. et contra se ipsos dicunt quia interficiebant quemquam ...

fitiendum offerebant sicut et pyla
tus interfecit non tamen manibus suis.

Quod ipse interrogat sicut ihesus. et quod ille
responsurus est. sed tamen dicit uoluit.
non ut sciret. sed ut scriberetur quod sciret uo
luit

Ecce quid tam pylatus christo. uel
christus pylato dixerat.

Quia non quod mortem crucis hic signetur. sed quod a gentibus
dixit. Significans qua morte esset
Quia noluerunt recipere.
mortuus. Introiuit ergo iterum in
pretorium pylatus et uocauit ihesum
Hoc ex obiciebant iudei quod se regem di
et dixit ei. Tu es rex iudeorum. Re-
cebat,
spondit ihesus. a temet ipso dicis hoc. an alii
Quasi a me hoc non dixi. sed a iudeis
dixerunt tibi de me. Respondit pylatus. numquid ego iude-
deus accepi qui non tradiderunt te mihi.
us sum. gens tua et pontifices tui tradiderunt te mihi. quid
Quasi credentes in me.
fecisti. Respondit ihesus. Regnum me-
Quasi et si
um non est de
adhuc in mundo.
mundo hoc. Si
ex hoc mundo
esset regnum meum
ministri mei u-
tique decertarent
ut non traderer
Quod apparet
iudeis. Nunc autem
quod nullus defendit.
regnum meum
Quasi et si inter malos hic.
non est hinc. Dixit itaque ei pyla-
tus. Ergo rex es tu. Respondit ihesus.
Quasi tamen aliter est quam sentias.
Tu dicis. quia rex sum ego. Ego
Quasi ad hoc.
in hoc natus sum. et ad hoc ueni

Quasi si hec culpa non est quod te regem
dixeris. quid aliud fecisti? quasi non est
mirum si iudicii traderis puniendus
qui te regem dicis. set si hec causa
non esset. tunc forte aliquis crederet
esset. quasi si hec causa est quod obicitur ana
na.

Non se timet regem con
fiteri. set ita liberatum est ut neque
se regem neget. nec de mundo se
fateatur esse. ut ille sentiebat qui
dixit. Ergo rex es tu. cui respondit
Tu dicis quia rex sum ego. quasi
carnalis carnaliter dicis.

Ego. ihesus. non in hac re. set ad hanc
rem quod in regnum non est ambi
guum. dicit ergo de temporali na
tiuitate qua uenit in mundum
ex quo ad hoc natus est. et ad hoc uenit
uenit in mundum. et propter hoc
ut testimonium perhibeat ueritati. sed
quia non omnium est fides addit. Omnis
qui est ex ueritate audit. id est obedit. id est cre
dit mihi.

Ego. ihesus non nego me regem. quia in
hoc natus sum. ut ostendam quod sum.

Hoc est regnum. hoc est
quod scire uoluit. sed
per uicissim interro
gando uoluit osten
dere que esset de reg
no suo opinio homi
num iudeorum uel gentilium. que
ostensa utrisque aptius
respondet. Regnum meum
non est de hoc mundo.
decepti estis. non enim
impedio dominationem
uestram in mundo
ne uane timeatis et
seuiatis. set ad regnum
celeste credendo per-
uenite.

in mundum ut testimonium perhibeam
(gloss: vel quia a veritate est ei datum. i. a me audit)
veritati. omnis qui est ex veritate
(gloss: i. credit in me in quo commendatur gratia)
audit meam vocem. dicit ei pylatus
quid est veritas. et cum hoc dixisset
iterum exivit ad iudeos. et dixit eis. ego
nullam invenio in eo causam. est autem
consuetudo vobis ut unum dimittam
(gloss: quasi quam metuens)
vobis in pascha. Vultis ergo dimit-
tam vobis regem iudeorum. clama-
verunt rursum omnes dicentes. Non
(gloss: vel barrabam)
hunc sed barrabam. Erat autem barrabas
latro.

XIX

Tunc ergo apprehen-
dit pilatus ihesum.
(gloss: per milites)
et flagellavit. et
milites plecten-
(gloss: pungentes)
tes coronam de
spinis. et inposuerunt capiti eius.
(gloss: irrisione quia se regem dicebat esse. — purpura signum regis)
et vestem purpuream circumde-
derunt eum. et veniebant ad eum et
dicebant ave rex iudeorum. et dabant
(gloss: vel palmas)
ei alapas. Exivit iterum pilatus foras

Barrabas. i. filius magistri. i. diaboli. qui latronis suo scelere iudeis perfidia magister fuit. vel barrabas. i. filius patris. i. diaboli.

Ecce in iniuriosa queque pylatus et cohors insultant ei.

Non expectat ut ihesum. ne cum nollet dimittere mora fieret. subito enim venit in mentem consuetudo qua posset per pascha dimitti.

Quam pascha a constitutione liberati sunt in pascha consuetudo dimittendi fuit eis.

Non est culpa nocentem liberare sed innocentem occidere. in quo tamen a iudeis umbram tenentibus veritas. i. verum pascha pertransiens impletur.

Non potuit evelli a corde eius ihesum esse regem iudeorum sicut in scribendo tytulo tamquam ipsa veritas hoc ei fixerit. de qua quid est interrogavit.

Latro. i. diabolus. seditiosus et homicidiorum auctor dimissus est iudeis qui de patria vitis ob servitium pulsus in tenebrarum carcerem missus erat. et ideo non possunt iudei videre pacem. quia seditiosorum principem plus quam deum eligere maluerunt. unde bene dicitur vos ex patre diabolo estis.

Hoc fecit pilatus et militibus facere permisit. vel etiam iussit. ut iudei saciati de penis a morte desisterent.

In corona spinea nostrorum susceptio peccatorum pro quibus mortis fieri voluit. unde precursor. ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. spine in significatione peccatorum ponuntur. unde de dominus. terra tua spinas et tribulos germinabit tibi. i. conscientia tua punctiones et aculeos viciorum protrahere non desistit.

Ecce implens quod de se predixit ihesus

occulta potentia, mendax patientia qua informantur martires.

Hic apparet non ignorante pilato hec a militibus esse facta, sive iusserit sive permiserit ut satiarent iudei, hec sufficerent; set magis inardescunt et clamant crucifige crucifige.

te. quia derectum uidetis

Ecce alia maiora inuidia qua parua uidebatur illicita affectio regni et cum utrumque uere erat christus et rex et filius dei.

Aug. Hic et alius locus legitur siluisse ihesus ut prophetia impleretur sicut agnus coram tondente se sine uoce sic aperuit non os suum. quia similitudo data est de agno ut in suo silentio non ut reus set innocens haberetur non enim ut conscius conuincitur set ut mansuetus pro aliis immolatur.

Si non respondebat sicut ouis silebat, ubi respondet sicut pastor docet.

Desuper. id est a deo. quia non est potestas nisi a deo. set cum tibi talis data est ut sis subalternus potestati et ideo magis peccatum est ei qui tradidit me tibi inuidendo quam tibi qui exerces potestatem metuendo. non tamen pylatus sine peccato quia ideo addit maius

Exinde id est ex hac causa ne haberet peccatum occidendo innocentem et si minus minus iudeis [illegible]

et dixit eis. ecce adduco eum foras ut cognoscatis quia nullam in eo causam in- [mortis] uenio. Exiuit ergo ihesus [non clarus imperio set plenus obprobrio] portans spineam coronam et purpureum uestimentum. et dicit [pilatus] eis. ecce homo. [quasi se regem dicit. quasi si regi iudeis iam parcit] Cum ergo uidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes. cru. cru. eum. dicit eis pylatus. accipite eum uos et crucifigite. ego enim non inuenio in eo causam. [quare mori debeat] Responderunt ei iudei nos legem habemus. et secundum legem debet mori quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset pylatus hunc sermonem magis timuit et ingressus est in pretorium iterum. et dixit ad ihesum Unde es tu? Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo pylatus michi non loqueris. nescis quia potestatem habeo crucifigere te. et potestatem habeo dimittere te. [id est contra latum quia habes potestatem non enim esset in otio liberare] Respondit ihesus. non haberes potestatem aduersum me ullam nisi tibi datum esset desuper. propterea qui [iudaicus populus] tradidit me tibi maius peccatum habet. [id est iudas] Exinde querebat pilatus dimittere eum. [contra] Iudei autem clamabant dicentes. Si hunc

dimittis nõ es amicus cesaris. omnis

qui se regem facit contradicit cesari.

timet set nondum consentit.

pilatus ergo cum audisset hos

sermones. adduxit foras ihm. et

pro iudice. uel in sede.

sedit pro tribunali in quo qui dicitur

uel iudiciale. t. iudicis. — collis

licostratos. hebraice autem gol

siue sublimitas.

batha erat autem parasceue pas

Ho ẽ sexta feria. s. dies ueneris qui erat una dies h9 festi azimorum. uel dicit parasceue preparationem sabbati. quia tunc nil preparabant ad opus sabbati pro illa magna sollempnitate. set parasceue dicit. quia in illa sexta feria fiebat preparatio ad opus sabbati. quia non erat tanta sollempnitas illius diei. unde dei ueneris hoc nomen datum est.

Regem uestrum. etc. ad hunc terrorem quem de cesare ingerunt superare conatur regem. u. cru. de ignominia eorum uolens eos frangere quos de ignominia xpi nõ poterat mitigare.

Preparatio sabbati azimorum sic enim hic accipitur pascha. set proprie. xiiii. die mensis quia agnus imolabatur ad uesperum enim parasceue cuiuslibet diei preparatio.

che hora quasi. vi.

et dicit iudeis.

ecce rex uester. illi

autem clamabant.

tolle tolle cru

cifige eum. di

cit eis pilatus.

regem uestrum

crucifigam. responderunt pontifi

mittere. non quod tunc primum quereret set si prius uolebat modo querebat.

Super legem suam proposuerunt secundum quam deberet mori quia filium dei se fecit. set quia ille legem gentis alienę non timet. set magis timet occidere filium dei terrent eum a cesare quem non potest ut auctorem potestatis sue contempnere.

Sicut tribunal iudicium. sic thronus est solium regum cathedra doctorum.

Ag. Parasceue quod interpretatur est sexta feria in qua preparabant necessaria sabbato. quia die precepit moyses dupplo colligere manna. super sabbatum hora diei. quasi sexta. quia iam inceperat. vi. diei. quando pylatus sedit pro tribunali. et cum ducerent ihm. et cetera gererentur. completa est sexta. ex quia tenebre fuerunt usque ad nonam. set ne hoc facimus in romanos. set magis in iudeos tantorum quereretur. dicit marcus. hora tertia crucifixerunt quia iudei mortem clamauerunt.

Vel pascha est immolatio xpi. cuius parasceue. i. preparatio a nona hora noctis cepit. quia in domo pontificis pronuntiata est mors xpi adicentibus reus est mortis. ab illa hora noctis nona usque ad diem tertiam sexta fuit hore preparationis. tres noctis. tres diei. quare iam sexta ceperat cum pilatus tribunal ascendit. quod adhuc erat preparatio imolationis que facta est secundum marcum. tertia non preparationis. set diei et eadem. vi. non diei set preparationis.

Quia profitentur cesarem apte est eum esse si alium regem vellet eis ingerere confitendo dimittendo impunitum quem ipsi hos ausus tradiderant occidendum. Victus ergo timore tradidit eis illum ut crucifigeretur non quod ipsi eum manibus acciperent qui super hoc excusaverunt sed ut crimine illius implicati videantur a quo videri alieni conabantur. cum non nisi pro eis hoc faceret pilatus. unde nec ait, ut crucifigerent. sed ut crucifigeretur iudicio et potestate pylati.

Et cum latro, eo, qui permansit in perfidia significat iudeos quia conversi sunt gentes.

Tribus linguis scribitur. quia tribus testibus quia in ore duorum vel trium stat omne verbum.

Hee tres lingue ceteris eminebant. hebrea propter iudeos in lege gloriantes greca propter gentium sapientes latina propter romanos iam tunc pene omnibus gentibus imperantes.

ces. non habemus regem nisi cesarem.

i. voluntati eorum.

Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur.

milites scilicet iudei voto qui totum fecerunt quod fieri exegerunt.

Susceperunt autem ihesum et duxerunt. Et baiulans sibi crucem

suo humero eam commendaret imitaturis.

exivit in eum

decollatorum.

qui dicitur calvarie locus hebraice

locus decollationis.

golgatha ubi eum crucifixerunt. et cum eo

latrones ut alii dicunt sic cum impiis deputatus.

alios duos hinc et inde medium autem ihesum.

operatur autem divina vis in corde nescientis.

Scripsit autem et titulum pilatus et posuit super crucem.

corde non sarne.

Erat autem scriptum ihesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeorum legerunt quia prope civitatem erat locus

i.

ubi crucifixus est ihesus. et erat scriptum hebraice grece et latine.

quia prius dixerant non habemus regem nisi cesarem.

Dicebat ergo pilato pontifices iudeorum. noli scribere rex iudeorum

non mutari potest quia veritas dixit. ut nec quod pilatus scripsit

sed quia dixit rex sum iudeorum. Respondit pilatus. quod scripsi scripsi.

quia non corrumpo veritatem. et si diligitis falsitatem,

ut impleatur prophetia. ne titulum inscriptionem corrumpas.

Milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius

de aliis vestimentis sine sorte;

scilicet. sibi acceperunt sed non sibi diviserunt.

et fecerunt iiii. partes unicuique militi partem et tunicam.

Et baiulans. portat crucem suam ihesus. grande ludibrium impiis. grande misterium piis gloriantibus quia in sceptro regni. est crux candelabrum lucerne que non erat sub modio ponenda. primo dominus crucem portat. quia prior passus est. postea imposita est simoni cyreneo. quia debemus sequi vestigia eius.

Hinc apparet. quatuor milites fuisse qui cru cifixerunt eum.

In consutilis. ne aliquando dissoluatur unitas eccl(esi)e. que ad unum peruenit. que omnes in unum collegit. sicut et in .xii. unus petrus pro o(mn)ibus dicit: tu es xp(istu)s filius dei. et ei pro omnibus dicitur: tibi dabo cla ues regni celorum. Unus pro omnibus quia u nitas est in omnibus.

Ecce que gesta sunt iuxta crucem cum iam crucifixus esset.

(Hec erat causa quare) erat au(tem) tunica (sortem miserunt.) inconsutilis (quia caritas) desuper contex (super eminet omnibus.) ta per totum. dixerunt ergo

Quadripartita uestis significat ecclesiam toto orbe que in .iiii. partibus constat diffusam. omnibus partibus equaliter .i. concorditer distributam. tunica sortita omnium partium significat unitatem que caritatis uinculo continetur.

Desuper contexta quia caritas su(per) eminet omnibus contexta. per totum quia nemo est eius expars qui perti nere inuenitur ad totum a quo tota sicut greca indicat lingua ca tholica uocatur ecclesia in sorte dei (gratiam) commendat.

ad inuicem non scindamus eam. sed sortia mur de illa cuius sit. ut scriptura impleatur dicens. (non sortiti.) partiti sunt (alia.) uestimenta mea sibi. et in uestem (tunicam.) miserunt sortem. milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem ihesu. ma ter (hec mater iacobi.) eius. et soror matris eius (.i. filia.) maria cleophe et maria magdalene. cum uidisset ergo ihesus matrem et discipulum stantem quem (preceteris fami liarius) (uel dixit.) diligebat. dicit matri sue. mulier (iohannes.) ecce filius tuus. deinde dicit dis cipulo. ecce ma ter tua. et ex (quia ad eius curam quodcumque ei est necessarium pertinet.) illa hora. accepit eam discipulus

Quia diuina faciturus que repulit ignotam. matrem tam ostendit uenisse horam quem tunc predixit in qua agnosceret. de qua fuerat mortaliter natus et docet ut a piis filiis impendatur cura pa rentibus. Unde apostolus si quis curam suorum non habet fidem negauit et cetera.

Matri quem reliquit alium pro se filium quodam modo tribuit. nam cur hoc fecerit. hec sequentia indicant. ex illa hora accepit eam discipulus in suam. qui et si iam non habebat propria. in illa societate centuplum ac ceperat. ubi erant omnia communia. ut nichil habens et omnia possidens.

Omnia que oportebat fieri ante quam acciperet acetum et traderet spiritum. ut et hec scriptura consummaretur. in siti mea potauerunt me aceto dicit. sitio. quasi hoc minus fecistis.

dicit quod e[st] i[n]s. degenerauerant e[ni]m. a uino p[ri]m[o] de iniquitate mundi q[uo]d de pleno uase impleti habentes cor ut spongiam cauernosis et tortuosis latibulis fraudulentiu[m]. ysopus humilis herba. purgat pectus. et significat humilitatem [christi]. per quam fusus sanguis nos emundat. H[ic] circumdederunt iudei. et se circumuenisse putauerunt. harundo significat scripturam que hoc facto implebatur.

Cu[m] ysopo. Et quia iam n[ichi]l restat quod ante mortem fieri oporteret tradidit sp[iritu]m ut qui potestatem habebat ponendi et iteru[m] sumendi.

Parasceue. non tunc ad opus sabbati s[ed] manifesti erat ille uenerit dies p[ri]ma quia p[asch]e.

¶ matrem. in suam. Postea sciens ihesus. ¶ quia omnia disponit per uesicientes agit

quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur scriptura dicit. Sitio.

Vas ergo erat positum aceto plenu[m]. Illi autem spongiam plenam aceto ysopo circumponentes optule ¶ p[er] harundine[m] ut alius dicit.

runt ori eius. Cum ergo accepisset ih[esu]s acetum dixit. Consu[m]matum est.

Et inclinato capite tradidit sp[iritu]m.

Iudei ergo parasceue. erat ut non ¶ et etiam aliud festum. ¶ quare dicit in sabbato erat enim. ¶ et quia sabbatum. et quia dies azimorum.

remanerent in cruce corpora sabbato. erat. e[ni]m. magnus dies ille sabba ¶ ut morerentur cito. ¶ mortui de

ti. rogauerunt pilatum ut frangerentur crura eorum. et tollerent ligno ne pendentes magis ubi diem suum diutius cruciatus horrore fedarent.

Venerunt ergo milites et primi quidem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo ad ih[esu]m autem cum uenissent. ut uiderunt eum mortuu[m] non eius fregerunt crura. s[ed] unus mili

Aperuit. uigilanti uerbo usus e[st]. non dicit percussit. uel uulnerauit. s[ed] aperuit. ut illic quodammodo uite hostium panderetur. unde sacramenta esse manauerunt. sine quibus ad uitam e[st] non intratur. Ille sanguis fusus e[st] in remissionem peccatorum. aqua lauacrum prestat. et potum. E[st]e hostium in latere arche quo intrant animalia. n[on] p[er]ita

tum lancea latus eius aperuit. et continuo exiuit sanguis et aqua. et qui ¶ hoc. ¶ ipse iohannes.

uidit testimoniu[m] p[er]hibuit. et uerum e[st] testimoniu[m] eius. et ille scit quia uera ¶ Non ait sciatis. scit ipse qui uidit. credat ei q[ui] non uidit.

ut et uos credatis. Facta sunt hec

Ad hoc quod dixit non fregerunt eius crura
ut scriptura impleretur. Os non
eius. agno.
comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt in
Ad hoc quod dixit lancea latus eius aperuit.
quem transfixerunt. Post hec autem rogavit pylatum
ioseph ab arimathia eo quod discipulus ihu occultus autem
propter metum iudeorum ut tolleret corpus ihu. et permisit pyla-
tus. Venit ergo et tulit corpus ihu. Venit autem et nichodemus qui
Quia non nocte solum non nocte primum.
venerat ad ihm nocte primum ferens mixturam mirre et
aloes quasi libras c. Acceperunt ergo corpus ihu et ligaverunt
illud linteis cum aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat
autem in loco ubi crucifixus est ortus et in
orto monumentum novum in quo
nondum quisquam positus fuerat.
accelerata sepultura ne vesperasceret quando non tale facere
Ibi ergo propter parasceuen iudeorum quia
licebat.
iuxta erat monumentum posuerunt eum. Una autem
quam matheus primam sabbati dicit. Cum iam tempus orandi redisset. in quantum ad
sabbati maria magdalene venit mane. cum adhuc essent
intelligentiam. id est sublatum.
tenebre ad monumentum et vidit lapidem revolutum a mo-
et nimio ardore.
numento. Cucurrit ergo et venit ad symonem petrum et ad
alium discipulum quem diligebat
ihc. et dicit eis. Tulerunt dominum de
monumento et nescimus ubi posuerunt
Exiit ergo petrus et ille alius disci-

diluvio ecce mulier facta de latere
dormientis
Quia in ea carne veniet in qua crucifixus

Non frustra additur sicut mos est iude-
is sepelire. set ammonet in huius of-
ficiis morem cuiusque gentis esse servandum.

Sicut in utero marie nemo ante
eum. nemo post eum. ita in hoc mo-
numento.

id est hora. id est die dominica.

XX

Cucurrit nuntiare discipulis. ut
aut secum quererent. aut secum
dolerent.

Tulerunt dominum. in grecis co-
dicibus additur meum propen-
siore caritatis vel famulatus
affectu.

Currebant per decursum huius mundi iudei per legis literam. gentiles per legem naturae.

Iohannes significat synagogam que prior venit ad monumentum. sed non intravit. quia prophetias de incarnatione Christi et passione audivit. sed in mortuum credere noluit. Petrus est ecclesia que cognovit carne mortuum et viventem credidit deum. post quem et iudea in fine intrabit.

pulus et venerunt ad monumentum.

quo autem venerunt regressus narrat. currebant.

Currebant autem duo simul. et ille alius discipulus precucurrit citius petro. et venit prior ad monumentum. et cum se inclinasset

i. sacre scripture. sacramenta.

vidit linthiamina posita. non tamen introivit. Venit ergo symon petrus sequens eum. et introivit in monumentum. et vidit linthiamina posita. et sudarium quod fuerat super caput eius. non cum lintheaminibus positum. sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum

vacuum sepulcrum.

et vidit et credidit.

cur homo. nondum

nondum enim sciebant scripturam.

vel oportebat.

quia oportuerat

cum credentem ablatum.

eum a mortuis

Separatim quia sacramenta divinitatis incomprehensibilia a nostre infirmitatis cognitione remota sunt. In involuto nec initium nec finis aspicitur. Sic celsitudo divinitatis nec cepit esse nec desinit. In unum locum quia in scissura mentium deus non est. sed in unitate. Vel sudarium capitis passio Christi. cuius sacramenta in fidelibus sunt occulta. seorsum quia longe a nostra. quia ille sponte et sine culpa passus nos inviti et culpa.

Cum iam sciret ibi non esse. sed quia nimis dolet. nec suis oculis. nec oculis duorum credendum putat. vel potius divino instinctu hoc factum est.

Non surrexisse sed sublatum esse mulier dixerat.

Nondum enim sciebant et usque adeo. ut cum ab ipso domino aperte diceretur per consuetudinem audiendi ab eo parabolas non intelligerent de morte et resurrectione.

in mentibus eorum adhuc tenebre.

i. non habitabant.

resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

quia fortior exercitat affectus.

cum alius dicit aliis.

Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinavit se et prospexit

Plorans. iam plus

·X·

de sublato quam de occiso. quia tanti magistri tunc uita subtracta fuerat. nec memoria remanebat et iste dolor ibi eam tenebat.

Non incongrue sedet quia sublatum de huius mundi tumultibus qui stat laborando currit et flendo glorificati in resurrectionis claritate dominum in quiete diuina consumptis omnibus annuntiant.

Mulier quid ploras. quasi non lacrimas uidas. set fidem exigo. bone lacrime si ihesum agnoscas.

Hec est maior causa doloris. corporei sexus appellatione signatur.

in monumentum et uidit duos angelos in albis sedentes unum ad caput et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus ihesu. Dicunt ei illi. Mulier quid ploras. Dicit eis.

que non credit adhuc mulier. adhuc corporei sexus appellatione signat.

Angeli nuntii significant euangelium et a capite usque ad pedes. i. ab initio usque ad finem est nuntiandum. et ille ex passione sua nuntiandus erat. quia deus est ante secula. et homo in fine seculi. Sedit ergo angelus ad caput cum dicit. In principio erat uerbum. ad pedes cum dicit. Verbum caro factum est. uel duo angeli duo testamenta. unum prius aliud sequens. coniuncta de pari sensu incarnatum resurrectum et mortuum annuntiant.

Mulier quid ploras. quasi non plorare prohibent lacrimas quodammodo nuntiantes gaudium. at illa putans eos interrogare nescientes, prodit causam lacrimarum quia tulerunt dominum meum. i. corpus domini.

Quia tergum ad eum habebat quem non resurrexisse credebat. et quia amabat et dubitabat uidebat et non agnoscebat.

Quia tulerunt dominum meum et nescio ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset conuersa est retrorsum et uidit ihesum stantem. et sciebat quia ihesus esset. Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras. quem queris. Illa existimans quia ortolanus esset dicit ei. Domine si tu sustulisti eum dicito michi ubi posuisti eum. et ego tollam. Dicit ei ihesus. Maria. Conuersa illa

hoc corporaliter. conuersio. non. redarguens eam. interrogatur causa doloris ut augeatur desiderium. non perit. tus falso. quia in eius mente seminabat. postquam corpore conuersa putauit.

Quem queris. Non quod dubitet quem requirat. set quia quem querit ignorat. Non enim christum xpm set putat raptum.

Quem putat ortolanum dicit dominum ut honorificaret hominem a quo rogabat beneficium. nec sic dicit eum dominum. sicut illum quem querit sublatum. ihesum uero agnoscens uocat magistrum. quia recolit eum a quo discerneret humana et diuina discebat.

Non dicit quem. quia hoc in animo gerere solet uim amoris ut quem semper cogitat. nullum alium ignorare credat.

Postquam communi nomine uocauit et non est

agnitus uocat ex nomine. ac si dicat
recognosce a quo recognosceris.

Dicit ei ihc fidem docens. et in corde
illius ut ortolanus seminans noli
me tangere. quod non nollet tangi
nisi cum ascendisset. cum et mulieres
et alii in terra eum tetigisse legantur
et non sedentem in celo. Vult ergo spi
ritualiter tangi. i. sic se credi ut sit
equalis patri. et quia ista adhuc carna
liter in eum credebat quem sicut
hominem flebat audit. noli me tan
gere. i. si credere me. quia nondum in
corde tuo ascendi ad patrem. i. nondum
credis equalem patri. non tamen tanges
cum nondum in patrem credes. in hac
figuratur ecclesia de gentibus que in xpm
non credit. nisi cum ad patrem ascen
derit.

Ibi culpa absciditur unde processit
mulier que uiro mortem propinauit modo
uitam nuntiat uiris. et que tunc
uerba serpentis modo narrat uerba ui
uificatoris. ac si ipsis rebus dicat deus
de qua manu illatus est potus mor
tis de illa suscipite potum uite.

Hec in ipso die resurrectionis fecit est.
quo quinquies apparuit. primo ma
rie magdalene. secundo eidem cum
aliis currenti nuntiare discipulis
tertio petro. iiii. cleophe et socio eius.
V. discipulis ianuis clausis. illis du
bitantibus iam recessit.

Post resurrectionem suam in corpore
dominus duo contraria ostendit et
palpabile eiusdem nature ut for
met ad fidem. et incorruptibile al
terius glorie ut mittet ad premium pal
pabile et incorruptibile. et solidum posse
penetrare. ista nobis uidentur contraria.

quod non erat nisi confusa
dicit ei. rabonii.
corde cognouit quod erat.
quod dicitur
magister. dicit
hic innuitur
ei ihc. noli me
quod pedes eius amplecti uolu
tangere. nondum
it. uiuo non tangit. quia non
enim ascendi ad
uidet. nam qui uidet tan
patrem meum.
git.
uade autem ad
natura.
fratres meos et dic eis ascendo ad pa
gratia. sub
trem meum. et patrem uestrum deum
quo homo sum. inter uos et ipsum mediator.
meum. et deum uestrum. Venit
maria magdalena nuntians dis
cipulis quia uidi dominum et hec dixit
die domini
mi. Cum ergo sero esset die illo
ca eiusdem resurrectio
una sabbatorum
nis.
et fores essent clau
se ubi erant disci
puli propter congregati metum iudeorum
hec ipso die resurrectionis,
uenit ihesus et stetit in medio dis
cipulorum. et dixit eis, pax uobis. et
cum ad dubitantium corda
cum hec dixisset eis ostendit manus

Mistice. Noli me tangere
noli manum in maiori
bus adhibere. set uade
ad perfectiores qui facile
resurrectionem credant
mulier enim in ecclesia doce
re non permittitur.

Non dixit communiter
nostrum. set meum. et
uestrum quia differenter.

Deum meum. quia et ego
homo uerum. quia uos
ab errore liberauit.

More corporis ubi erat
diuinitas hostia clau
sa non obstiterunt
sicut et natus fuit
de uirgine.

sananda uulner~ sunt seruata uestigia.

et latus. Gauisi sunt ergo discipuli

Iteratio confirmatio e~. dat eni~ pacem

uiso domino. dicit ergo eis iterum

super pacem sicut p~misit per

Equalis e~ patri filius. s~ hec u~ba mediantis sicut le me misit et ego uos.

pax uobis. sicut

p~phetam.

misit me pater et

inssuf

ego mitto uos. Hec cum dixisset insuf

flatio signauit sp~m sc~m non solu~ p~ris e~e sp~m set suu~.

flauit et dixit eis. Accipite spiritum

Hoc e~ quos dignos remis sione iudicaueritis duabus uidelicet clauibus .s. potestatis et discretionis dimittentur eis.

sc~m. Quorum remi

seritis peccata re

mittuntur eis. et

.i. non remiseritis p~ uos uel p~ successores.

retinueritis retenta sunt. Thomas

autem unus ex .xii. qui dicitur didimus non

erat cum eis quando uenit ih~s. Dixerunt

ergo ei alii discipuli. Vidimus d~n~m. Il

le au~ dixit eis. Nisi uideo in mani

bus eius fixuram clauorum et mittam

digitum meu~ in locum clauorum et

mittam manu~ meam in latus ei~

n~ credam. Et post dies octo iter~ erant discipuli eius intus

et thomas cum eis. Venit ih~s ianuis clausis. et stetit in medi

o. et dixit. Pax uobis. Dein~ dicit thome. Infer digitu~ tuum

huc. et uide manus meas. et affer manu~ tuam. et mitte in

Sicut misit me .i. ad passiones. et si amet. Q~i ea caritate uos mitto ad mala qua pater me misit.

Pacem offert. qui p~p pacem uenit iterat ut monstret per suu~ sanguinem e~e pacificata et q~ in cel~ et q~ in t~ra.

In terra datur sp~s ut diligatur p~ximus. e celo datur sp~s ut diligat~ d~s.

Accipite sp~m. ecce caritas. que per sp~m sc~m funditur i~ cordibus eorum. qui participes sui sunt p~ cata dimittit. eorum qui non sunt tenet. Ideo postq~m dixit accipite sp~m. s. et continuo subiecit q~rum re pec.

In sp~e discipulis nota post resurrectionem apparuit. quia si in resurrectionis claritate forsitan sp~e non uera caro putaret~.

Didimus .i. geminus q~r dubi~ thomas .i. abissus q~r dubitando p~fundius nouit et firmi~ stetit.

Non casu. s~ diuina dispensatio~e defuit thomas. et audita n~ credidit. d~u~ palpandu~ se dominus ei p~buit q~r eius dubitatione. in ista probatione nulli relinquitur iam dubitare.

latus meum. et noli ee incredulus set fidelis. respondit thomas
et dixit ei. Dominus meus et deus meus. Dicit ei ihc. qr uidisti

Quia uidisti. non ait tetigisti. set ui
disti. quia uisus quodammodo gnalis
e sensus. qui de aliis. iiij. dici solet. for
sitan non fuit ausus tangere. set aspi
ciendo tm. seu et tangendo uidet.

Multa qi. in fine libri concludit.
multa quidem et alia signa fecit
ihc. que pro sua multitudine n sunt
scripta. hec autem que fecit ihc. z an
resurrectionem. et post dicit se scpsis
se ut fidem astruat. qua uita hatur:
deinde tn narrat. quo manifestauit
se ihc ad mare tyberiadis. z in captu
ra piscium comendauit esse sacram
tum. qualis futura e in ultima re
surrectione. ad qd comendandum
ualet qd qi finis libri interpositus e.
ut eet securē. z resurrectionis qi penun
quod ei faceret quodam eminentiore
locum
Relictis omnibz secuti fuant ihm. qd
si post mortem ihu. anqm redderetur
eis uiuus repetissent. porem artem
possent uideri ex desperatione hec fe
cisse. set post redditum uiuu. p acce
ptum eius insufflatione sps sci post
uba eius sicut misit me pr. et ego mitto
uos. subito fiunt qd fuerunt. s. pisca
tores non hominu. set piscium. set sci
endum e non prohibitos ee fuisse
arte sua licitum uictum querere
apostolatus integritate seruata si unde
uiuerent non haberent et sic illis la
borantibz adiecit deus u…a q pro
misit. hec aut penuria … disposi
ta ut i scpiscatione tanta exhiberentur
sacramenta.

hoiem. / me dm.
me thoma credi
comendat fidem
disti. beati qui
gentium. s3 pcipue uiuunt ut
non uiderunt z
qui qd futurum erat. in sua
crediderunt. Multa quidem et
pdestinatione uiderat iam fcm.
alia signa fecit ihc in cospectu dis
cipulorz suorz que st non scpta.
in libro hoc. hec e autem scpta st
ut credatis qr ihc e xps filius dei.
et ut credentes uitam habeatis.
i noie eius. post
ea manifesta
qd
uit se itm ihc ad mare tyberiadis
e idem qd mare galilee et stagnum genesareth.
manifestauit se autem sic erat
simul. symon petrus z thomas
qui dicit didimus z nathanael q
iohannes z iacobus
erat a chana galilee. z filii zebedei
maior. cetri uota tacentur.
et alii ex discipulis eius duo. di
cit eis symon petrus. uado pisca
ri. dnt ei. uenimus et nos tecum.

Videbat hominem et
tangebat. z super hoc
dm credebat iam re
mota dubitatione z
confitebatur qd n uide
bat
Certo fine iam de multis
conclusit istud aliud qs
spale et sumu supponit.

Nox ante aduentum christi
in qua nullus ad per
fectionem per legem
uenit. Mane aduentus
stetit. iam post resur
rectionem extra flu
ctus in solido. nec primo
agnoscitur.

et exierunt. et as
cenderunt nauim.
et illa nocte nichil pre
diderunt. Mane
autem facto iam stetit ihesus in lit
tore. non tamen discipuli cognouerunt
q. exitudinem non
eum. quia ihesus est. dicit eis ihesus. pueri
cat pueros famulos. *q. qui ita piscamini.*
numquid pulmentarium ha
q. Non et id licet nobis
betis. responderunt ei. Non. Dixit
prudere. *q. i. ad colligendos solos dextros.*
eis. mitte in dexteram nauigii
q. i. predicationem.
rethe et inuenietis. Miserunt ergo
rethe. et iam non ualebant illud
trahere pre multitudine piscium.
q. quia uidit impletum sicut predixerat recognoscens.
Dicit ergo discipulus ille quem
diligebat ihesus petro. Dominus est. Symon
autem petrus cum audisset quia dominus est.
q. fide esse. *q. Circa renes uel induit eam.*
tunica succinxit se. erat enim nudus
q. ex dilectione in fluctus seculi.
et misit se in mare. Alii autem dis
q. i. mentes fluctus mundi calcantes.
cipuli nauigio uenerunt. non enim
longe erant a terra. sed quasi cubitis
du
ce. trahentes rethe piscium. Ut ergo

In hac narratione magnum sacramentum.
ut uehementius commendaretur ultimo
loco scriptum est quod .vi. fuerunt in pis
catione discipuli significant finem temporis
quod .vii. diebus uoluitur. litus quod est fi
nis maris. significat finem seculi.
quo petrus rethe extraxit in initio
predicationis christi est alia piscatio. hec alia
post resurrectionem. ibi et boni et
mali capti sunt. sicut nunc habet ecclesia.
hic tamen boni qui erunt in eternum.
impleta in fine resurrectione mor
tuorum. ibi ihesus non stat in littore. sicut
hic. sed ascendit in nauim symonis
id est pisces in nauiculis. hic rethe in terra
id est ergo ecclesia. in hoc seculo. hic id est fine seculi.
id est uocati. hic resuscitati. id est rethia non
solum id est dextera uel in sinistra. ne so
li mali. uel soli mali. sed indifferenter
ut permixtim habentur boni et mali.
hic in dextera ut soli boni. et ibi rumpitur
rethe propter scismata. hic id est summa pace
sanctorum non est scissum. id est tanta multi
tudo que nauem mergeret. et in submis
sione premit. Non enim sunt merse. hic
non ualent trahere pre multitudine
piscium. ut in nauim captos refun
derent. sicut ibi. quia et hii qui pertinent
ad resurrectionem uite sunt. post finem
huius uite in sompno pacis uelut in pro
fundo latentes. non apparebunt nisi
tum in littore. id est in fine seculi resur
rexerint. quod ibi signatur duabus nauii
culis. propter circumcisionem. et preputium hoc
isto loco ducentis cubitis. propter electos
utrorumque generis. quasi .c. et .c. quia hic numerus ad dexteram
transit. id est non exprimitur numerus. quia
multiplicati sunt super numerum. hic certus
est numerus. .c.l. tribus .x. legem significat
que occidit. .vii. spiritum qui uiuificat. Acce
dit ergo spiritus ad legem. ut impleatur
id est septenarius ad denarium. et fiunt .vii.

et. x. qui nūs ab uno usq ad seipm coputatis omnibz crescens. ad. c. l. tres peruenit quo signant oēs ad grām spc pertinentes. q gr e lege dei. tamqm cū adūsatio concordat. ut uiuificante spū. littera nō occidat. sz compleat & sicut mun fit remittat. h nūs hic ter. l. & in su tū spc mi un trinitatis. l. q hic. vii. multiplicatis per vii. & adiectione unius uno signat eē unū q demonstrat. per. vii. pp opatōem septenar. et eo die missus ē apostolis. spc s. & pma cap ta q presentis ecce magni & pui. in illo regno

& nulli nō magni.

Prandium fecit ihc. vii. de pisce q uiderunt sup prunas et de pane addens. et de piscibz quos eo iubente attulerunt. piscis assus. xpc ē passus. ipse ē panis qui de celo des. huic eccle compat ecia ad participandam btitudinē q per piscem designat. eadem per. vii. discipulos signatur. que cum eo in eternū epulatur.

Venite. pn. h dr manducasse ihc cū pisce panem. in illo euglio cum pisce fauum melis. piscis assus ē passus. piscis qr latuit in aquis hūani gnis captus laqueo mortis. & fauo mellis dulcedo diuinitatis notatur. t utrq sit xc. qr fauus ē mel in cera. i. deitas i hūanitate ide sigt panis. q dt ego sum panis. ui. q. de ce. des. xc g piscis assus. ē passione. fauus t panis in resurre. comedit g piscem assum uel panem. ut suo cibo nos ostenderet. qr & passionē ex nr̄a hūanitate ptulit. & resurreē nr̄am ex sua diuinitate procurauit. hoc ultimū conuiuiū. ē. vii. discipulis hūit. innuens illos solos secū futuros in eterna refectione qui septiformi spū plem in amore eius hanelant.

Hic scit qd interogat. an plus diligat petrus. qr de se nouit. dicit. i. qd amat qr de aliis quantū diligant nescit. utrū plus ihc diligat tacuit. ecce docuit non temere diffinire de occultis & post periculo negationis

& caute de se rndit.

Interogat. qd sciebat nō semel. sz secūdo & tertio. & tertio audit a petro se diligi. & tum tertio audit a petro se diligi & ē tertio audit a petro se diligi

& de hac uita ad aliam. & intellexerunt.

descenderunt in terra. uiderunt pru

& quibz significat calor caritatis & s. ui

& fidem. & prunis. & ubi in dr.

nas positas. & piscem sr positū. & pa

derunt non super prunas.

nem. dicit eis ihc. afferte de piscibz

& de mari ad terram.

qs prendidistis nc. ascendit symon

& dum hiis qui in fluctibz seculi sunt

petrus & traxit rethe in terram plenum

stabilitatem eternam. & i. litus qd est finis mundi.

& uno & quantitate.

magnis piscibz. c. l. tribz. & cū tanti essent

nō scissum rethe. dicit eis ihc. uenite

& tanta erat euidentia ueritatis qd ihc erat

prandete. et nemo audebat discumbē

ut nullus eorum auderet non solum negare. set nec dubitantium interogare eum. tu quis es.

re. & io non interogare.

scientes qr dns ē. & uenit ihc & accepit

panē & dat eis. & piscem silr. hoc iam

& quantum ad dies non ad ap

tertio manifestat

paritionum numerū.

ihc discipulis suis.

cū resurrexisset a

a mortuis. cū g pran

dissent dic symoni

petro ihc. symō iohis

diligis me plus hiis.

& ostendit

dic ei & dne. tu scis

scientem dominum interogasse.

qr amo te. dicit ei pasce agnos meos. dic ei

Non qd ter tm manifestatus. sz ad dies refert primo die quo resurrexit post octo dies. hoc die quū hoc fecit de piscibz & g dies nūantur manifestationes. prima quociens una die resurrectionis secūda post viii. dies. et hec tertia in hac tertia manifestatione hoc consigt in terminatur.

Si me diligis non te. pasce agnos meos. ut meos non tuos gliam mea. que in eis nō tuā. mea lucra non tua. qr dilectio dei pbatur i dilectione proximi. qui uo opus pietatis negat. proximis dm minus diligit. hec ē caritas ex diuina datur gra. qd tacite innuit ihc. dū interogans de amore dicit. hic qd non ait. symo iohis. i. obediens dei g. qr qd ardentius ceteris diligit & obedit nō ē nī ex gra spc sci.

Extendes ma. hoc est crucifigeris. et quomodo fiet subdit. et alius te cinget et du.

cam. Symon iohannis diligis me amplius. Dicit ei domine

quo tu non vis quia ad illam molestiam volens ductus est sed ab ea volens

tu scis quia amo te. Dicit ei pasce agnos meos.

est eductus nolens ad eam venire. sed nolens eam incurrit et reliquit. affec

Dicit ei tercio. Symon iohannis amas me. Contrista

tum infirmitatis. quo nemo vult mori. quia adeo est naturalis. ut eam

tus est petrus quia dixit ei tercio amas me. et dicit

petro senectus abstulerit. unde et dominus transeat a me calix iste.

ei. Domine tu omnia scis tu scis quia amo te. Dicit

sed quantacumque sit molestia mortis. vincat eam vis amoris. si enim illa

ei pasce oves meas. Amen amen dico tibi.

esset pura molestia mortis. non esset tam magna gloria martirum. sed si

cum esses iunior cingebas te et ambula

pastor immolatus est ut oves que de omnibus sunt pastores non metuant

bas ubi volebas. Cum autem senueris extendes manus

immolari.

tuas. et alius te cinget

et ad mortem.

et ducet quo tu non vis.

quia hac morte ostendit

Hoc autem dixit significans

dit quantum colendus et amandus sit.

cans qua esset clarifi

caturus deum. Et cum hoc

dixisset

sine. qui

dicit ei. Se

ne timeas mori

quere me.

pro me. cum ego pro

conversus

pro te.

petrus vi

commendat

dit illum

privilegium amo

discipulum

ris sui. scilicet iohannem.

quem diligebat ihesus sequentem

commendat virtutem. evangelii.

qui et recubuit in cena supra

pectus eius

sed quod recubuit

de

Passurum predicit. quem negaturum

predixerat. hoc iam poterat

resurrectione firmatus quod in

mature pollicebatur implere

nunc. iam non metuit humane

interitum. quia resurgente

domino vite altius processit exemplum

et prelium.

Augustinus. Et remissis peccatis

tolerat homo miseriam quam

tum ex peccato venit. productior

est enim pena quam culpa.

ne parva videretur culpa si cum

illa finiretur et pena. ideo

vel ad demonstrationem

debite misere vel ad emen

dationem labilis vite. vel

ad exercitationem necessarie pa

tientie temporaliter tenet

hominem. pena quem iam

non tenet reum culpa

et hec est hora dierum flenda

sed non comprehendam contritio.

In pectore ihesu sunt omnes

thesauri sapientie absconditi.

Hunc dominus cepit

ihesus abire. et

nondum intelle

cto quod audivit

sequere me. ce

pit petrus in

cessu pedum

sequi. secutus

est et iohannes quem sentie

bat se diligi.

Diligebat et

alios sed fami

liarius. istum

donavit preci

ore dulcedi

ne sui amo

ris. quia virgo electus

et ab ipso virgo per

mansit. unde

matrem ei commendavit.

cum tercio iubet pascere oves. trine

negationi reddit trina confessio.

ne minus amori lingua serviat quam

timori. et sicut fuit indicium timo

ris negare pastorem. sic sit officium

amoris pascere gregem domini.

Pascere oves est credentes ne defici

ant confortare terrena subsidia si

necesse est subditis providere exempla

virtutum prebere adversariis obsistere

et peccantes corrigere.

Quem diligebat ihesus. tacito nomine hoc signo

discernitur iohannes a ceteris. non quod

solum eum. sed quod preceteris diligebat

eum. huius maioris dilectionis indici

um est quod solus super pectus ihesu

recubuit. porro petrus plus aliis

diligebat christum ut ipse sciens quod interroga

bat dicit. diligis me plus hiis. vi

detur ergo melior qui plus diligit

quam qui minus diligit christum. et antepo

nitur petrus iohanni. item videtur me

lior qui plus quam qui minus diligitur

a christo. et anteponitur iohannes petro.

quod si conferendo ad invicem que

ritur de duobus melior est. an qui minus

diligit christum et plus ab eo diligitur.

an quem minus diligit christus cum

ipse plus eum diligat dubia est responsio.

videtur quidem qui plus diligit

christum melior. qui plus diligitur est feli

cior. et est manifesta iusticia. sed occulta

iusticia minus diligentis est a quo

plus diligitur. set per istos duos com

mendat duas vitas esse de quibus

mistice loquitur. una est per fidem. alia

per speciem. hec agitur in corporis pere

grinatione. ubi beatitudo est tantum in

spe. set miseria presto est de adversis

et de peccatis. illa est in inmortalita

te. ubi nichil mali. set perfectio boni

prior activa significatur per petrum qui est

generalis persona in christo petra fun

data hinc dicitur per imitatione perfe

rendi temporalia mala que iminabunt

cum seculo. hec magis diligit Christum, ut a
mando et sequendo liberetur a malo. set
ipse minus hanc diligit qualis nunc est et
liberat, ne semper talis sit. et ob aliud non
diligit nisi ut salvet. et hinc transferat.
altera contemplativa significatur per Iohannem
cui dicitur: sic eum. ma. vo. do. ve. non dicit
remanere vel permanere. set expectare, quia
non modo set cum venerit Christus implebitur.
quasi inchoata contemplatio maneat donec ve-
perficienda cum venero, ut sit manife-
sta plenitudo scientie. hanc plene dili-
git Christus et servat in eternum. in illa vero
expectatione, quia nondum novit veritatem
ut homo minus diligit. et plus diliget
cum videbit eum sicuti est. quia ergo unius-
se ut domini sunt miseria et veritas, iustus in
hac vita undique expertus mala plus dili-
git ex necessitate qua urgente miseriam qua
est liberandus a malis et cotidie possidet,
et habet, et minus diligitur a misericorde, quam minus
diligit miserum quam beatum. hic est
Petrus amans plus et minus amatus.
quia vero iustus contemplatione veritatis
tis que est futura, nondum novit, minus
diligit eum quam Petrus miser miseria.
et in ipsa veritate beatus, plene diligetur
a Christo. et hic est Iohannes minus amans quam
Petrus et plus amatus. et hi duo apostoli
has singulas vitas significant. utraque
tamen utrique convenit, sicut et omnibus sanctis.
ad hunc autem procello se vite gubernaculum
dantur claves ad liganda et solvenda pec-
cata. propter autem illam quietem et secretum
super pectus Ihesu recumbit. unde bibit veritas.
quod autem virgo Iohannes convenit
future vite, ubi neque nubent neque nubentur.

Et non dixit. Non enim non est intelligendum quod Iohannes
non sit mortuus in carne. set quicquid ante
passus, quod ultimum in pace sensum finivit.
non enim magnum erat dare donum non
mori, cum dissolvi et cum esse Christo multo
melius.

dixit ei. Domine
quis est qui tradet
te? Hunc ergo cum vi-
quia audie-
disset Petrus dicit
rat Petrus se crucifigendum
ad Ihesum. Domine
voluit et fratris cognoscere finem.
hic autem quid?
specialiter
Dicit ei Ihesus. Sic eum
te domino eum visitante pla-
volo manere do-
cidam acceptit carnis abso-
nec veniam. quid
lutionem. hoc. in crucis passi-
ad te? tu me seque-
one. exemplum hoc in tenere
re. Exiit ergo ser-
tune. et quod non esset itam
mo iste inter
te intelligendum ipse Iohannes
fratres quod dis-
admonet.
cipulus ille non
singuli.
moritur. Et non
dixit ei Ihesus non mo-
ritur. set sic eum
volo manere do-
nec veniam. quid ad te?
scilicet quem diligebat
Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet
de his, et scripsit hec, et scimus quia verum est
Augustinus. Non dicit spatio non posse capi, set a capacitate legentium quin
testimonium eius. Sunt et alia multa
nisi salva fide rerum. plerumque verba videantur excedere fidem per yperbolem.
que fecit Ihesus, que si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum
quantum ad intelligentiam.
capere eos qui scribendi sunt libros. Explicit Iohannes.

quem maiore ceteris sapientie et
scientie singularis munere
donat, in quo figurabatur
quanta archana divini-
tatis perceptus erat scripturus.

Petrus usque ad ascensionem
et Spiritus sancti missionem, quia
magis diligebat iustitia
exigente a domino, magis
est dilectus in prima credit.
Iohannes tamen familiarior fuit
magis, quia forsitan tene-
rior erat. post missum
spiritum dubium est quis horum
magis diligeret. set Iohannes
meruit magis a domino
dilectus quam Petrus fuit,
quia dignior est actione contem-
platio.

Sic eum vo. ma. nolo eum per
martirium consumare, set ex-
pectare eum placidam abso-
lutionem carnis sue quando
ego veniens recipiam eum
in eterna beatitudine.

In hiis duobus discipulis
due vite designantur,
activa et contemplati-
va, ita quod unus a utras
habet. si necesse fuerit. set quando
vocatur ad regimen omnium
oportet ut se eligat activam.

Hic aperte designat suam
personam ex officio quam noluit
designare ex vocabulo.

II

Lucas. 7 Johes. evangeliste.

